

8. 10. 2014. u 12.45h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici dvadeset petog saziva Skupštine Crne Gore, otvaram drugu šednicu jesenjeg zasijedanja 2014.godine.

Dnevni red ste dobili uz dogovor sa Kolegijuma. Proširili smo ga sa obavezom od prošlog puta, a to su izmjene i dopune Zakona o stranim investicijama. Odložili smo izjašnjavanje zbog datog mišljenja našeg Zakonodavnog odbora i uvršten je Predlog zakona o visokom obrazovanju zbog više elemenata vezanih za režim studija, konkursa na univezitetu i tako dalje i tako dalje.

Pored toga imamo Predlog za izmjene i dopune dnevnog reda tri poslanika. Poslanik Janko Vučinić, tri predloga zakona, poslanik Aleksandar Damjanović - Predlog zakona o finansiranju organizacija boraca i poslanik Milić - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju. Pri tome sam mislio da to može ići kao amandmanski postupak na Zakon o visokom obrazovanju i da te stvari rješavamo u cjelini. Naravno, daćemo priliku da se kolega Milić izjasni o toj soluciji.

Idemo redom oko proširenje dnevnog reda. Poslanik Vučinić. Izvolite. Tri minuta po zakonu.

JANKO VUČINIĆ:

Predsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, predstavnici Vlade,

Na najkraći mogući način da objasnim suštinu ovoga predloženog zakona. Prvi predloženi zakon koji ću obrazlagati je Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Znači, suština je ovog zakona je da svim onim bivšim zaposlenim koji su radili u društvenim privatizovanim preduzećima, a ostali su zbog stečaja bez posla da im se omogući pravo na prijevremeno penzionisanje i to za muškarce, osiguranike sa navršenih 30 godina staža, a za žene osiguranike sa navršenih 25 godina staža.

Opšte poznato je u Crnoj Gori, zbog čega je, koji je uzrok ovog mojeg predloga zakona, to su procesi privatizacije i tranzicije. Znamo kako su bile ovdje u Crnoj Gori privatizacije. One su bile kriminalne, pljačkaške, lopovske i sve te privatizacije su

sadržavale, čini mi se, četiri osnovna elementa u manjoj ili većoj mjeri, a to je bila korupcija, pranje novca, organizovani kriminal i na kraju brutalno protjerivanje radnika iz tih preduzeća.

Šta su nam donijete te privatizacije? Sa jedne strane su nam donijele opljačkane fabrike i danas su svjedoci tih privatizacija hale porušene koje svuda širom Crne Gore postoje, a sa druge strane su tu radnici koji su završili kao teški socijalni slučajevi u dubokom siromaštvu, istjerani su na ulicu i evo ih imamo svaki dan ovdje ispred Skupštine i ispred Vlade. Za sve to vrijeme vlašodršci u Crnoj Gori su samo gledali kako će da napune svoje džepove i nije ih interesovala ta socijalna drama koja se odigravala, a državne institucije su zakazale, jer se sve to odigravalo pred očima državnih institucija i one su samo reagovala kada su osjetile opasnost od nekog jačeg socijalnog bunta. Iz tog razloga država mora pokazati brigu i zbog nečinjenja što je država donijela da danas imamo toliko teških socijalnih slučajeva i toliko tih ljudi koji jednostavno ne mogu da prežive ovdje u Crnoj Gori da se donosi ovakav zakon kojim bi ih na neki način blagovremeno zbrinuli.

Što se tiče tih penzija, to je posebna priča, jer poslodavci nijesu uplaćivali doprinose ili su to uplaćivali na minimalne zarade, tako da su te penzije bila neka socijalna davanja tek nešto veća iznad donje granice siromaštva, ali bi ti ljudi imali neku socijalnu sigurnost sa donošenjem ovakvog zakona.

Sada mogu da pređem na drugi zakon koji se odnosi to je Predlog zakona o dopuni Krivičnog zakonika Crne Gore.

Sušтина ovog zakona je da ne isplaćivanje zarada, davanje lažnih podataka u visini zarada i neizdavanje obračuna zarada bude tretirano kao krivično djelo. Ovaj zakon je trebao da bude odavno usvojen, jer nije bilo takve definicije, takve forme kojom bi se kažnjavali poslodavci u Crnoj Gori. Naravno, oni su neisplaćivanjem zarada, ne uplaćivanjem doprinosa, neuplaćivanjem poreza državi ostvarili veliki profit, izvukli taj novac iz Crne Gore i zakinuli i građane i državu Crnu Goru. Šta ovaj zakon predviđa? Predviđa jasne mjere, zakonske sankcije da poslodavac koji ne isplaćuje zaradu, poslodavac koji ne usplaćuje poreze i doprinose ide u zatvor. Znači, da se jednom podvuče crta i da svi oni koji se bave takvim kriminalnim radnjama završe onamo gdje im je i mjesto. Koja je ta šema do sada bila, kako se to odvijalo ovdje u Crnoj Gori?

Znači, privatizuje se preduzeće, potpiše se kupoprodajni ugovor koji se ne poštuje, pljačka se to preduzeće, niko tu privatizaciju ne kontroliše. E, onda šta se dešava? Poslije toga, radnicima se ne uplaćuju zarade, ne uplaćuju se doprinosi, ne uplaćuju se porez državi i na kraju dolazi do stečaja i šta imamo? Imamo te ljude koji dolaze ispred Skupštine, dolaze ispred Vlade, gladuju, ubijaju sami sebe zbog ovakvih postupaka.

Ovaj zakon, rekao sam, trebao je da bude odavno usvojen, ali vlaštdrščima u Crnoj Gori bilo je, kao što sam rekao, preče da gledaju svoj lični interes, da napune svoje džepove i ti investitori, nazovimo ih investitori, koji su dolazili ovdje, to su ustvari bili kriminalci, koji su zajedno sa vlaštdrščima u Crnoj Gori, znači to je teški oblik organizovanog kriminala bio koji je uništio našu privredu i uništio naše građane. Zbog svega toga neophodan nam je ovaj zakon da se jasno kaže onome ko zakida građane i ko zakida državu da će snositi žestoke sankcije. Evo, mogu da pređem i na ovaj treći Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju. Ovaj zakon, suština toga zakona je da je poslodavac dužan izdati radniku obračunsku listu, ali obračunska lista koja će imati težinu izvršne isprave, tako da će radnik ukoliko mu poslodavac ne isplati zaradu, imati tu obračunsku listu, kao što sam rekao imaće težinu izvršne isprave i on će bez komplikovanih sudskih postupaka moći naplatiti njegova potraživanja.

Znači, ta obračunska lista će imati težinu isto kao izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje ili odluka o poravnanju koji su, kao izvršne isprave propisane posebnim zakonom, ili ugovor o hipoteci, ili na primjer notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu. Želio bih da pomenem jednu privatizaciju koja sve ovo što sam rekao obuhvata najvećim dijelom, a to je privatizacija Hotela "Otranta" i njihovih 60 radnika kojima se duguju 34 zarade. Da je ovaj zakon usvojen u ovakvoj formi ti radnici imali bi obračunske liste i danas bi mogli naplatiti ta potraživanja od vlasnika Hotela "Otranta". Ono što se dešavalo sa Hotelom "Otrantom", to je teški kriminal, jer vlasnik koji ga je kupio za dva i po miliona evra, uknjižio se na imovinu Hotela "Otranta", na osnovu toga uzeo hipoteku od deset miliona eura i pobjegao je iz zemlje, a onda su na potpuno nezakonit način banka iz Švajcarske je uzela taj hotel, pa ga je proprodala jednoj drugoj firmi i radnici "Otranta" su pokrenuli krivičnu prijavu u državnom tužilaštvu, na osnovu svega što se

desilo. Evo ovdje je, juče je na Cetinju izabran Vrhovni državni tužilac, ja ga pozivam odmah da postupi po toj krivičnoj prijavi. Ali juče na Cetinju ja sam vidio da posle zakletve da je palo ljubljenje, ja sam shvatio da će odmah da zaprijeti hapšenjem, ali Vrhovni državni tužilac, favorit Demokratske partije socijalista, izabran je uz malu pomoć prijatelja DPS-a i iz ostalih političkih partija, i sumnjam posle onakvog čestitanja da će biti ozbiljnijeg posla. Evo, dabogda da se prevarim pa da Vrhovni državni tužilac radi posao kako treba. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U istoriji ćete naći više da su bliski dekapitalizovali bliske nego da je to neko radio sa strane, tako da je istorija upravo puna sankcija posle poljubaca u političkom dijelu istorije.

Čuli ste obrazloženje, da glasamo. Prvi zakon je Zakon o penzijsko invalidskom osiguranju o dopuni zakona nema izmjene. Kolega Vučnić je predložio zašto to da se uradi, minimum 30 godina za muškarce i 25 godina penzionog staža za žene.

Čuli ste obrazloženje.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani da se uvrsti u dnevni red.

Hvala vam.

Glasalo je 57 poslanika, 25 za, 28 protiv, četiri uzdržana, predlog nije dobio potrebnu većinu.

Drugi Predlog zakona o dopuni krivičnog Zakona da se neisplaćivanje ličnih zarada tretira kao krivično djelo.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, procedura, nijeste pogriješili, ali jedna molba kolegama, nadajući da smo bar malo napredovali ne glasamo o meritumu, glasamo o tome da li nešto da se nađe na dnevnom redu ili ne, kao i obično i tu pokažete svoj kapacitet.

Mene nije sramota pred licem javnosti da Vas zamolim zato što se radi o krupnim temama i nije dovoljno da čujemo samo kolegu Vučinića koji je predlagač. Dajte priliku i sebi da Vi kažete nešto o ovome, a da mi drugi koji možda mislimo isto kao gospodin Vučinić, ili drugačije bez obzira što smo iz istih klupa dajte da ovo prođe na dnevni red pa posle glasajte kako hoćete. Ako ovaj Parlament uvaženi predsjedniče, u susret dobijanju Izvještaja Evropske komisije na ovakav način se odnosi prema jednom predlogu koji je, čini mi se, korektno urađen i koji traži jednu ozbiljnu raspravu svaki dan imamo ljude pred Skupštinom ... (Prekid) ... juče pred Vladom, nećemo mnogo pomoći ukoliko izbjegavamo da o tome pričamo. Naša molba, ovo nije procedura slažem se, ali evo Vi se ježite na pomen priče, neznam zašto.

Predlažem da se onda ni u jednom slučaju ne dozvoli poslanicima da ulaze na pomoćna vrata, odnosno da svi moramo da ulazimo na glavna vrata pa i kad su radnici ispred, ili da pričamo samo da pričamo, ništa više od toga. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da je ovaj zakon bio već na dnevnom redu o izmjenama, izmjenama krivičnog zakonika na tu temu, prvi nijesam siguran. Ali ponavljam Izmjena krivičnog zakonika, neisplaćivanje zarada se inkriminiše kao krivično djelo.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani.

Hvala vam.

Glasala su 62 poslanika, rezultat je 31 za, 29 protiv, dva uzdržana. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Imamo Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, a to je da se obračun plate tretira kao izvršna isprava, ako sam dobro interpretirao predlog kolege Vučinića.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani.

Hvala vam.

Glasala su 64 poslanika, 34 za, 27 protiv, tri uzdržana, ovaj predlog je dobio potrebnu većinu i biće u predlogu dnevnog reda.

Znači predlog tri kolege Vučinića u izvršenosti obračuna plate.

Kolega Damjanoviću.

Izvolite.

Vaš je Predlog zakon o finansiranju -organizacija boraca.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče Skupštine, poštovana Skupštino, poštovani građani.

Ja i kolega Neven Gošović smo u ime Kluba poslanika SNP-a predložili da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o finansiranju organizacije boraca koji je u skupštinskoj proceduri. Razlozi za uvrštavanje ovog Predloga zakona u dnevni red su u činjenici da već 23 godine imamo finansiranje organizacije boraca. Dakle, od 1991.godine kada je na snazi važeći zakon i da su se stekli uslovi da zbog ravnopravnosti organizacija boraca koji egzistiraju u Crnoj Gori, pokušamo da normativno i primjereno i modernom vremenu uredimo ovu oblast. Dakle, ovdje se traži da se shodno posebnom zakonu koji reguliše invalidsku i boračku zaštitu, a koji prepoznaje dakle i Udruženje veterana prvog svjetskog rata, Udruženje boraca drugog svjetskog rata i naravno Udruženje boraca ratova 1991,1992. godine pokuša doći do zakonskog rješenja gdje će se na osnovama programskih konkursa, odnosno programa rada više udruženja boraca koja postoje u Crnoj Gori, opredjeljivati sredstva za finansiranje koja, ponavljam, sada se opredjeljuju isključivo jednoj jedinoj organizaciji boraca, neko je naziva prorežimskom, DPS-ovom. Ja neću to da vjerujem da je to tako, i nije dobro da svih ovih 109 hiljada evra godišnje, koja se opredijeli iz budžeta idu jednoj, jednoj organizaciji boraca. Ne ulazim da li ove druge organizacije boraca ratova 1941-1945,1991,1992.godina imaju više članova, mislim da imaju. Ne ulazim ni da li i oni imaju neke programske aktivnosti koje jesu baštinjenje antifašističkih i najboljih, da kažem, tradicija našeg naroda iz antifašističkih odbrabrenih ratova koji smo imali, ali smatram da je nedopustivo da u 21.vijeku na snazi imamo zakon iz 1991.godine koji je zaostao u pravnom sistemu i ovo je pokušaj kluba poslanika da se na zakonskim osnovama konzistentno, u skladu sa načelima socijalne pravde ravnopravnosti i solidarnosti, uredi ova oblast.

Dakle, ponavljam u Crnoj Gori djeluje više udruženja koja baštine antifašističke tradicije ratova 1941,1945.godina.Imamo udruženje, dakle naslednika boraca iz balkanskih i prvoga rata, i imamo udruženja boraca 1991,1992.godina, koji takođe imaju brojno članstvo i potrebu da se na jedan solidaran način raspodjeljuju ova ista sredstva od 109 hiljada evra koja vlada iz godine u godinu opredjeljuje samo jednoj jedinoj organizaciji boraca.

Molba da ovo uđe u dnevni red da obavimo raspravu.inače će ovo biti predlog SNP-a kada predlog opozicije bude ... Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da bi fondovi lakše izdržali ove antiratne aktiviste da platimo, jeftinije bi bilo.

Stavljam na glasanje predlog kolege Damjanovića.Čuli ste, živa problematika naših vrednosnih razlika.

Hvala vam.

Glasalo je 58 poslanika, 21 za, 37 protiv, predlog nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Milić je imao predlog za zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, rekao sam već je u proceduri taj zakon.

Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, predsjedniče Skupštine. Drago mi je što je ovo glasanje ujedinilo koalicione partnere u jedinstvo protiv predloga uvrštavanja u dnevni red nečega što je načelo ravnopravnosti finansiranja boraca. Dakle i dalje dijelimo borce na naše i njihove.Jeli tako? Imat ćete ovaj predlog po automatizmu kada bude predlog SNP-a na sljedećoj sjednici, pa će te ovdje iznijeti argumente oko toga. S druge strane da podijelim očekivanja mog uvaženog kolege Vučnića, da će Vrhovni državni tužilac da od momenta od kada je juče izabran već danas i u narednim danima i u narednim nedeljama radi svoj posao i da se procesuiraju sve one stvari koje su nužne radi procesuiranja ovoj Crnoj Gori, radi ne samo od onoga što od nas traže naši evropski

partneri, već prije svega građani ,dakle borbe, efikasne borbe protiv kriminala. Javašluk u Tužilaštvu kada dvije godine nijesmo imali čelnog čovjeka je konačno prekinut. Podsjetiću ,mi već dvije godine radimo bez VDT-a i zato nam se se dešavaju stvari koje nam se dešavaju, očekivanja da vrhovni državni tužioc već od danas osluškuje što se priča u Parlamentu, osluškuje što se priča u ostalim institucijama, procesuiru neke stvari koje su vezane za aferu Telekom koju ovaj Parlament nije imao snage da procesuiru, za Duvanski kombinat, za mnoge, da kažem, privredne subjekte gdje postoji osnovana sumnja da je izvršena bezobzirna pljačka, izvučena državna imovina, na uštrb nekoliko pojedinaca koji su bliski ovoj vlasti. Pratićemo kao Klub poslanika šta radi VDT, sada već u punom kapacitetu i ne može biti više biti izgovora u tom dijelu. U odnosu na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, koje su kolege....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Jeli ovo prvo bilo visoko obrazovanje u korupciji ili.... ovo prvo što ste govorili, sve je bilo visoko obrazovanje i korupcija.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Sada dolazim ne ideju. Zašto sam uvod napravio mali predsjedniče. U odnosu na ovaj Predlog izmjena i dopuna o visokom obrazovanju, podnijet od strane kolegice Jonice, kolege Milića u ime Kluba poslanika. Da kažem da, smo svjesni da je u proceduri i predlog Vladin. Međutim, ovdje se radi o tome što se ovaj predlog ovdje bavi sa nekim drugim stvarima koje nijesu u segmentu predloga Vlade. Naime, da vas podsjetim da u predlogu Vlade o visokom obrazovanju i dalje ide ona uporna priča o tome da se obezbijedi jedno „stabilno“ sa strane države finansiranje privatnih fakulteta, što je za nas neprihvatljivo. Neprihvatljivo ovdje i zato ne možemo da miješamo ova dva predloga već smo insistirali da ovaj uđe posebno i da se razmatra jer on tangira ne prava, odnosno ne finansijske efekte vlasnika privatnih fakulteta i još neke stvari koje tretira Vladin predlog, već on tretira osnovna prava studenata na studiranje koje neće biti skupo i da se oslobode školarina studenti sa invaliditetom, da se uvedu dopunski rokovi, da se to jasno i normativno precizira kako bi bilo konzistentno za sve fakultete u

ovoj državi. Imamo jedan javašluk i naravno korupciju u visokom obrazovanju, gospodine predsjedniče, i kada sam pozvao VDT-a da se bavi privrednim kriminalom, neka se bavi korupcijom u obrazovanju i svugdje onamo gdje ima indicija da ga ima. Dakle, ovo nije slično, molim samo pola minuta, ovo nije sličan predlog Vladi, Vlada dakle tretira ovdje neke "povoljne uslove za privatne studije, koji sada treba da budu vjerovatno na državnoj grbači", izvinjavam se na ovom izrazu, a mi ovdje pokušavamo da tretiramo realne probleme studenata koji u ovoj besparici zaista nemaju prostora da zbog jednog ili dva ispita koji ne mogu da prenesu obnavljaju školsku godinu i upravo tim univerzitetima pa i državnom plaćaju besprizorno visoke školarine.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Damjanoviću.

Čuli ste obrazloženje? Izvolite.

Za, protiv, uzdržani?

Pri tom nema smetnje da podnesete amandman na ovaj osnovni zakon.

Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 60 poslanika, 23 za, 30 protiv, sedam uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

I krećemo sa glasanjem o dnevnom redu?

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Mislim da je to bila predposljednja sjednica Kolegijuma predsjednika Skupštine, kada je razmatrano teško stanje u kome se nalaze radnici Montevara Metalca iz Nikšića i doneseni odgovarajući zaključci. Razmatrano je i pitanje da se na ovoj sjednici Skupštine Predlog izmjena i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koji su podnijeli poslanici Demokratske partije socijalista, a predlog tog zakona nijesmo uspjeli da razmatramo na sjednici održanoj u mjesecu julu, jer nije bilo vremena da se sve tačke dnevnog reda da se odrade kao takve. Kada samo i konstatovali da je potrebno uvrstiti taj Predlog zakona na ovu sjednicu Skupštine, da bi se po mogućnosti

u zavisnosti od rješenja koja bi se ugradila u tom zakonu rješavala pitanja i zaposlenih Montevar Metalca, radnika Kombinata kojima nijesu isplaćene otpremnine, jer se očekuje da i oni ostvare pravo na penziju i gospodin Simović je izrazio spremnost tada da se taj Predlog zakona uvrsti na ovoj sjednici Skupštine, s tim što po prirodi stvari taj predlog mogu podnijeti, shvatio sam, samo poslanici koji su predlagači tog zakona. Zaista bi bilo krajnje neophodno i potrebno ako je to moguće da se i predlog tog zakona uvrsti na današnju sjednicu Skupštine i da jednostavno se to pitanje više ne odlaže, jer to i očekuju oni radnici kojima smo i obećali i mi na Kolegijumu, a i koliko sam shvatio i Vlada Crne Gore, da će se ta pitanja razrješavati.

Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo proceduralno da odgovorim, daću kolegi Simoviću riječ.

Nema prepreke da svako predoži zakon koji je u proceduri, jer zakon je opšte dobro kada uđe u proceduru i svako može predložiti da se stavi na dnevni red.

Nijesam shvatio da postoji dogovor, ali ako se sad dogovorimo uradićemo to ovog trenutka, prije nego što glasamo o dnevnom redu.

Kolega Simoviću. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Po običaju kolega Gošović prenosi, rekao bih, korektno stavove i diskusije koje su se čule na tom Kolegijumu, kada smo razgovarali na ovu temu i razmišljali smo, bila je i to jedna od ideja da ćemo kandidovati taj zakon koji je ostao sa prethodne sjednice, a predložen je bio od poslanika Demokratske partije socijalista. Danas smo analizirajući tu prekinutu sjednicu vidjeli da to nije jedini zakon koji je ostao sa te sjednice. Nego smo prebrojali pet - šest zakona koji su ostali, imali smo konsultacije sa rukovodstvom parlamenta, rečeno je na prvoj sljedećoj sjednici da će biti uvršten taj zakon kao i ostali zakoni, a ono što je presudno bilo i što nas je pomalo i zbunilo u cijeloj ovoj priči imali smo predlog od poslanika Vučinića koji je kandidovao taj zakon sa istim naslovom, sa jednim neobično, neodrživim obrazloženjem toga zakona, a tada smo kazali da je to taj

ni približno da kažem zakon koji tretira ono što je bilo predloženo na toj sjednici, kroz predlog Demokratske partije socijalista. Tako da sljedeća sjednica biće veoma brzo nadamo se i to će biti po automatizmu zakon koji će biti uvršten u dnevni red sa ostalim zakonima koji su ostali sa prethodne sjednice, a nijesmo ih završili. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Gošoviću imate li da dodate nešto?

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zaista ne vidim razloga da se prolongira razmatranje predloga tog zakona, jer produžavamo, ajde da kažem agoniju iščekivanja tih radnika da se konačno riješe njihova pitanja kroz moguće izmjene i dopune tog Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. Ali, jednostavno nijesmo proceduralno ispunili uslove da se može danas glasati o jednom takvom predlogu za dopunu dnevnoga reda, a zaista bi bilo poželjno da se ne odlaže vremenski, jer ipak svaki dan je veliki i trebalo bi to pitanje staviti na dnevni red, po nama, na ovoj sjednici. Zahvaljujem predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Ostaje da to uradimo na sljedećoj sjednici koja će biti u oktobru takođe i da to tako riješimo, nije bilo predloga formalnoga, ja sam bio spreman da to uvrstim direktno u dnevni red kao i neke druge dvije tačke.

Glasamo o dnevnom redu.

Izvolite. Poslanik Šehović.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Nalazim za shodno prije izjašnjavanja o dnevnom redu u čijem sastavu jeste Zakon o visokom obrazovanju, koji je na predlog Vlade uvršten na dnevni red po hitnom postupku, a na osnovu komunikacija sa njima, dakle, javio sam se radi utvrđivanja redosleda dnevnoga reda.

Dakle, na osnovu komunikacije sa kolegama iz Ministarstva obrazovanja imajući u vidu činjenicu da sam se i upoznao sa sadržinom Zakona o visokom obrazovanju, postoje neki razlozi zbog čega bih vas zamolio da se o tom zakonu, ako je moguće na samom početku naredne nedjelje, obavi rasprava i da se završi izjašnjavanje, zbog činjenice da je zakon vezan za usklađivanje sa preporukama iz poglavlja 26 i 23, da je zakon vezan za unapređenje prava studenata, da je zakon vezan za dostupnost, za besplatnu dostupnost određene kategorije studenata sistemu visokog obrazovanja, da se zakonom unapređuje kvalitet zaposlenih na univerzitetu, i u konačnom, da se krajem ovog mjeseca završava Izvještaj o evaluaciji Univerziteta Crne Gore, ukupnog univerziteta, i da bi usvajanje ovog zakona zbog svih ovih stvari koje sam pomenuo, a koji su vezani rokovima, značilo jedan značajan iskorak Crne Gore u ovoj oblasti.

Dakle, samo sam htio da vas zamolim kod utvrđivanja rededosloda tačaka dnevnog reda da uzmete ovo u obzir, i ako je moguće da već na samom početku naredne nedjelje završimo raspravu i da se izjasnimo o ovom izuzetno važnom zakonu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Uz pomoć Zakonodavnog odbora nadam se da ćemo uspjeti da odradimo zakon do kraja ove sedmice, da bi u utorak stavili taj zakon i još jedan zakon će biti tada razmatran, znači, sa nekim odlaganjima od jednog dana radnoga, a to je Zakon o maslinarstvu, da bi se tu još neke konsultacije obavile, zamolio je kolega Nimanbegu da to uradimo, pa ćemo u utorak razmatrati i Zakon o visokom obrazovanju i Zakon o maslinarstvu i glasati Zakon o visokom obrazovanju da bi mogli da uhvatimo, što bi rekli, univerzitetske rokove da tako kažem.

Evo, biće prilike do utorka da to vidim, ima još dana.

Možemo li glasati o dnevnom redu?

Hvala vam.

Uz dopunu koja je prihvaćena kolege Vučinića o izvršnosti platnog obračuna, u prevodu, tu je proširen dnevni red.

Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 48 poslanika, 39 za, četiri protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je predloženi dnevni red sa uvrštavanjem i sa dopunom, usvojen.

Idemo na **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama**. Najavio sam da će tačka 5 maslinarstvo biti u utorak, a tačka proširenja visoko obrazovanje, takođe. Ostalo će ići po redosljedu, dobićete prečišćeni dnevni red.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar Žugić i Novo Radović v.d. generalnog direktora Direktorata za poreski i carinski sistem, ako nije v.d. postao za sve, v.d, v.d, imamo ga non stop u upotrebi.

Tu je i gospodin Radović, hvala mu na prisustvu.

Izvjestio Odbora su Luid Škrelja u ime Zakonodavnog i Veljko Zarubica.

Luid, Veljko, želite li riječ?

Ne, hvala.

Onda otvaram pretres i dajem riječ predstavniku predlagača.

Izvolite, gospodine Radoviću.

NOVO RADOVIĆ:

Uvaženi predsjedniče, poštovani poslanici,

Važećim Zakonom o administrativnim taksama uređen je sistem plaćanja taksa i za spise i radnje pred organima državne uprave i organima lokalne samouprave. Osnovni razlozi za izmjenu važećeg Zakona o administrativnim taksama uslovljeni su potrebom da se smanji visina postojećih taksi koje se plaćaju za pojedine spise i radnje pred organima državne uprave, a u cilju smanjenja administrativnih barijera i stvaranja povoljnijeg poslovnog ambijenta u Crnoj Gori.

Prilikom pripreme Predloga zakona vodilo se računa da visina taksene obaveze bude primjerena radnji na koju se odnosi, i da ista ne bude ograničenje za razvoj preduzetništva. Navedenim izmjenama predlaže se smanjenje visine takse za pojedine spise i radnje, kao što su davanje mišljenja o lokaciji za objekte u kojima se definišu zone opasnosti, koja izdaje Ministarstvo održivog razvoja i turizma, spise i radnje koje se preduzimaju od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva u cilju smanjenja administrativnih barijera i troškova poslovanja prevoznika, izdavanje, odnosno

produženje oružnog lista, za zamjenu i produženje roka važenja vozačke dozvole, zamjenu inostrane vozačke dozvole, dozvolom Crne Gore kao i za druge spise i radnje.

Takođe, izmjenama zakona vrši se usklađivanje navedenog zakona sa odrebama člana 8 Opšteg sporazuma o carinama i trgovini, ili skraćeno kako se zove GAT, kojim je predviđeno da administrativne takse moraju da odražavaju približni, stvarni trošak pružene usluge.

Imajući u vidu da su umeđuvremenu proširene nadležnosti pojedinih organa državne uprave, a čije radnje i akta nijesu bile obuhvaćene postojećom tarifom za administrativne takse, navedenim izmjenama predlaže se i proširenje osnova za plaćanje taksene obaveze, za spise i radnje koje se preduzimaju od strane pojedinih organa, kao što su spisi i radnje o ispunjenosti i fitosanitarnih uslova u vezi bilja i biljnih proizvoda iz nadležnosti fitosanitarne uprave u vezi uvoza i prevoza životinja i proizvoda životinjskog porijekla iz nadležnosti veterinarske uprave za izdavanje dozvola za stavljanje u promet eksplozivnih materija, istraživanje novih vrsta eksplozivnih materija, skladištenje i promet zapaljivih tečnosti. Takođe, predlaže se propisivanje administrativnih taksi za unošenje, prenošenje, iznošenje oružja preko državne granice za potrebe bavljenja lovom i sportskim streljaštvom i u rekreativne svrhe, kao i takse za izdavanje ajdi oznake licu koje obavlja djelatnost na području graničnog prelaza. Na ovaj način se vrši realizacija i određenih mjera iz Akcionog plana za poglavlje 23.

Takođe, predloženim rješenjima vrši se usklađivanje visine važećih administrativnih taksa iz oblasti zaštite intelektualne svojine sa visinom taksa koje se primjenjuju u državama Evropske unije, a koje odražavaju minimum troškova za vođenje postupka od strane Zavoda za intelektualnu svojinu.

Istovremeno, navedenim imjenama predlaže se i propisivanje olakšica i oslobođenje od plaćanja takse za pojedine kategorije lica kao što su spisi i radnje koje se preduzimaju postupcima za zaštitu intelektualne svojine i to za nezaposlena lica, lica sa invaliditetom i nevladinih organizacija lica sa invaliditetom, kao i plaćanje administrativne takse u iznosu od 50% propisane takse za građane Crne Gore čiji dohodak uključujući i dohodak bračnog druga u godini nastanka taksene obaveze i rješavanja zahtjeva ne prelazi iznos minimalne zarade i čija ukupna vrijednost imovine

ne prelazi iznos od 2000 eura, kao i oslonadžanje za penzionere čija penzija ne prelazi iznos od 300 eura.

Poštovani poslanici, imajući u vidu da će se na ovaj način obezbijediti uslovi za stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta u Crnoj Gori, uz istovremeno smanjenje administrativnih barijera, predlažem da Skupština Crne Gore usvoji Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, gospodine Radović.

Da li izvjestioci Odbora žele riječ?

Ne žele.

Sad idemo na uvodna izlaganja u ime poslaničkih klubova.

Poslanik Zoran Jelić u ime Kluba DPS-a, a neka se pripremi poslanik Radunović u ime Kluba DF-a.

Izvolite kolega Jelić.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče .

Dame i gospodo poslanici,

Danas razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama.

Osnovni cilj ovog predloga zakona jeste smanjenje visine postojećih administrativnih taksu za određene spise i radnje, a na taj način se i otklanjaju biznis barijere, tj. administrativne barijere sa ciljem poboljšanja poslovnog ambijenta kao i vrši se usklađivanje sa zakonom o odredbama člana 8 opšteg sporazuma o carinama i trgovini i takozvani .... kojim je predviđeno da administrativne takse moraju da odražavaju približni stvarni trošak pružene usluge. Do sada smo imali slučaj da taj trošak je bio mnogo veći u odnosu na ono što je bila pružena usluga.

Zakon o administrativnim taksama donesen još 2003. godine i do današnjeg dana vršeno je više izmjena i dopuna postojećeg zakona. Predloženim zakonom se predlaže oslobađanje od plaćanja takse za nezaposlena i invalidna lica i nevladine

organizacije invalidnih lica u postupcima za zaštitu intelektualne svojine pred nadležnim organom, kao i oslobađanje od plaćanja administrativnih taksi za zahtjeve i žalbe koje podnose, odnosno izjavljuju se državnoj komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki. Takođe, ovim zakonom se predviđa da građani Crne Gore čiji dohodak, uključujući dohodak bračnog druga, u godini nastanka taksativne obaveze i godini rješavanja zahtjeva ne prelazi iznos minimalne zarade na mjesečnom nivou i čija ukupna vrijednost imovine ne prelazi iznos od dvije hiljade eura, kao i penzioneri čija penzija ne prelazi iznos od 300 eura na mjesečnom nivou, u postupcima za zaštitu intelektualne svojine plaćaju taksu koja je u iznosu od 50% od propisane takse.

Takođe, ovim zakonskim rješenjem vrši se pravno tehničko poboljšanje kao i dopuna postojećih rješenja u vezi utvrđivanja postupaka izjednačavanje inostranih kvalifikacija obrazovanja sa kvalifikacijom nivoa obrazovanja u Crnoj Gori uvode se i nove takse za radnje i akte koje donosi Ministarstvo prosvjete i sporta na osnovu novog Zakona o sportu, u vezi pokretanja postupka registracije sportskih organizacija.

Ovim zakonom se ukida, odnosno smanjuje visina pojedinačnih administrativnih taksi koji se plaćaju za spise i radnje koje donosi Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Takođe se smanjuje visina postojećih administrativnih taksi za zahtjeve za davanje mišljenja za lokacije za objekte u kojima se definiše zona opasnosti koje daje Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Takođe, ovim predlogom zakona brišu se tarifni brojevi 24 i 24a iz postojećeg zakona, kao i brisanje tarifnog broja 38. Takođe, smanjuje se i visina postojećih administrativnih taksi za spise i radnje koje se preduzimaju od strane Ministarstva poljoprivrede iz oblasti organske poljoprivrede.

Ono što treba saopštiti jeste da će ovaj zakon neminovno uticati i na povećanje prihoda budžeta države.

Ja bih ovo iskoristio i postavio pitanje gospodinu Radoviću, a to smo imali i na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije - koliko se očekuje da će uticaj izmjene i dopune ovog zakona uticati na prihode budžeta države, jer je veoma važno saopštiti i taj fiskalni uticaj izmjena i dopuna ovog zakona na budžet Crne Gore.

Takođe, ono što želim da saopštim jeste da je matični odbor za ekonomiju, budžet i finansije, većinom glasova podržao ovaj predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama i predložio Skupštini da ga usvoji.

Demokratska partija socijalista će podržati izmjene i dopune ovoga zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Jelić.

Kolega Slaven Radunović u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Damjanović.

Izvolite kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala vam poštovani predsjedavajući.

Gospodine Radoviću, kolegice i kolege, građani Crne Gore,

Pa evo, konačno na dnevnom redu predlog jednog zakona za koji ću na kraju svog izlaganja da predložim kolegama iz kluba da ga podrže.

Naravno, pitanje je veliko zbog čega smo došli u ovakvu situaciju da spuštamo tarife o čemu smo mislili, ne mi konkretno koji smo bili protiv, nego oni koji su predlagali prošli put visinu taksi, a zamišljajući valjda da je u Crnoj Gori stvarno onakvo stanje kako se predstavlja u medijima da smo Montekarlo ili Luksemburg. Znači takse u Crnoj Gori ne samo administrativne nego i kazne u saobraćaju koje tretira Zakon iz bezbjednosti saobraćaja, su toliko visoke da je čak i Vlada Crne Gore shvatila da mora da ih spusti.

Jedna bitna stvar koja se kaže u članu 10 i konstatuje da je sa ovim odredbama predlaže brisanje tarifnog broja 24 imajući u vidu da je preporuka Evropske komisije da se administrativna taksa ne može izražavati u procentualnom iznosu, odnosno da je takav način određivanja takse neprihvatljiv sa stanovišta cijene koštanja usluge administracije koja treba da održava stvarni trošak, jasno govori, ali potpuno jasno govori da su dosad građani Crne Gore pljačkani jer za isti posao, recimo kad se vrši kupoprodaja ili kad se traži dozvola, za isti posao koji treba da odradi administrativni radnik, srazmjerno veličini kuće ili placa o kojem se radi ili dozvole na koju se odnosi, bila je određivana taksa, kao da onaj što udara pečat mora 35 puta da udari pečat, ako je 35 puta veći objekat. To jednostavno nije tačno.

I konačno, ovim predlogom zakona će da bude izbrisan ovaj član zakona i procenti ispadaju iz dalje upotrebe, što znači naravno, pozdravljamo mi iz Demokratskog fronta, jer svako smanjivanje nameta na građanina, prirodno je da će da bude pozdravljeno uvijek od strane poslaničkog Kluba Demokratskog fronta.

Što još treba da pozdravimo, to je uvođenje obaveze, tj. ukidanje obaveze plaćanja taksi za građane koji imaju izuzetno niska primanja. To se odnosi na motorna vozila i na nekretnine i na štednju i tako i radi se uglavnom o porodicama kojima ne prelazi dvije hiljade eura iznos njihovih prihoda kao i na penzionere čija penzija ne prelazi iznos od 300 eura na mjesečnom nivou. Sve je ovo za pohvalu, ali zaista ostaje pitanje zbog čega tek danas ovo radimo i zašto su građani Crne Gore svih ovih godina plaćali neuporedivo više takse.

Ja bih na neki način i razumio dosadašnje visoke takse da su od njih službenici u administraciji imali koristi. Ali, poznata je činjenica da službenici u javnoj upravi u Crnoj Gori imaju sramotno niske plate, od 300 ili 400 eura, tako da mene baš zanima gdje je išao taj višak koji je preko cijene rada, cijene koštanja izdavanja administrativne, neke administrativne dozvole, šta se dešavalo s tim, da li je to bilo prelihanje, znači nepotrebno plaćanje od strane građana, a s druge strane korišćenje u budžetu za neke stvari za koje građani možda nikad ne bi dali svoj novac. Ovo je jedan od načina manipulacije novcem građana Crne Gore.

Prema tome, ja pozdravljam ovaj predlog zakona. On vodi smanjivanju nameta, kako građanima Crne Gore, tako i privrednicima. Smanjuju se ili uklanjaju neke biznis barijere i to je dobro, ali vas zaista molim da sljedeći put Vlada Crne Gore, kada bude ponovo uvodila takse i kazne, razmišlja o građanima Crne Gore na način kako oni o sebi misle i da gleda na njihove mogućnosti kakve stvarno jesu, a ne da donosite odluke na osnovu onoga što ste prije sami projektovali kroz dnevnik Crne Gore a treba da djeluje kao da smo u Montekarlu ili u Luksemburgu.

Hvala vam, predlažem poslanicima iz Kluba DF da podrže ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Radunović.

Kolega Aleksandar Damjanović u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Mustafiću,
Gospodine Radoviću,

Ja ću za razliku od mog uvaženog kolege predložiti klubu poslanika SNP-a da ne podrži ovaj zakon, jer ipak smo partija socijalne pravde i objasniću vam zašto ne podržavamo ovakav predlog zakona.

Gospodine Radoviću,

Ovaj zakon, odnosno izmjene i dopune Zakona su sedme ili osme po redu .

Ovaj zakon je u našoj praksi, je li tako, već desetak ili jedanaest godina i pokušao je da definiše ono što sve države imaju, dakle da se za radnje koje vrše organi državne uprave i organi s ovlašćenjima plaćaju određene takse. Ovdje nije problem u visini taksi ako bi se one primjerile primanjima građana i uopšte koncept administrativnih taksi mora da se mijenja, SNP to traži. Ne mogu takse biti iste za sve, ne može biti 100 evra taksa i za onoga ko ima primanja 300 evra i onoga ko ima primanje 1000 evra. Pogledajte malo nordijske modele, model Finske. Pokušajte da napravite iskorak i da izađete iz ovoga začaranog kruga gdje se gore dolje taksama maltene isti nameti uspostavljaju građanima koji imaju različita primanja. To je prva stvar i prva premisa. Druga premisa jeste da vi ovdje niste dali koliki je fiskalni uticaj, smanjenje. Mogao bih i da shvatim da se podržava ovakav koncept gdje će pojedinci koji nešto traže od države plaćati manje, ali vi radite sledeće.

Dakle, 2010. godine prihod od taksi je bio 13 i nešto miliona evra, tačnije 13,2 miliona evra i bio je defakto 2% poreskih prihoda. Sada je taj prihod 7,9 miliona za 2013. godinu i on je 1% prihoda. Ali ste vi, gospodine Radoviću, ovih sedam miliona nadomjestili povećavajući PDV i svi smo ga solidarno državi platili za one pojedince koji su trebali da ga plate. Vi ste povećali porez na dohodak fizičkih lica, uveli progresivne stope i svi smo solidarno platili kao kolektiv, kao građani Crne Gore one pojedince koji treba da plate državi za svoje usluge, koje bi trebalo da budu kvalitetne, a nijesu bile kvalitetne. To su razlozi zašto ne prihvatamo socijalizaciju poreza, odnosno nemogućnosti države i Ministarstva finansija da naplati poreze, odnosno da uvede konzistentan poreski sistem. Dakle, ovo je pokušaj smanjicemo takse, olakšacemo

biznis ambijent. Kome biznis ambijent? Olakšavamo biznis ambijent, znači spustimo prihode i omogućimo olakšano poslovanje za pet, deset, petnaest miliona evra, a onda kroz 19% PDV-a uvedemo svim građanima da svi mi preko leđa olakšamo biznis ambijent. Je li to to? Je li to model? E, taj model mi ovdje ne podržavamo. Uvedite administrativne takse u odnosu na visinu i iznose primanja građana Crne Gore, neka one budu primjerene u procentu. Ko ima veću platu neka plati više za vozačku dozvolu, za dozvolu za nošenje oružja itd.

Kada smo već kod dozvola za nošenje oružja, evo vam još jedan razlog zašto ću da predložim mom klubu da ovo ne prihvati. Slušajte ovo, gospodine Radoviću. U sadašnjem Predlogu izmjena i dopuna Zakona, članom 5 i 6 mijenjaju se tarife koje se odnose na cijene koje se daju za vađenje dozvola za oružje itd. Pa sada, recimo, na snazi imamo da je za izdavanje odobrenja za promet oružja tarifa 2000, a vi je mijenjate i smanjujete deset puta. Sada imamo da je tarifa za 60 evra za oružje, 100 evra sada treba da bude 60 evra. Dakle, mi smanjujemo administrativne takse kod ovako jedne delikatne oblasti. Za koga? Je li to za ove sekjuritije kojih je sve više i više koji postoje u parapoliciji u ovoj državi? Nekoliko hiljada pripadnika tih sekjuritija nose oružje. Je li to za njihove gazde koji će na ovaj način da im se olakša biznis ambijent, a da mi se povećaju drugi porezi koje planirate jer ste predložili povećanje, odnosno i dalje važenje tzv. kriznog poreza na dohodak i za iduću godinu? Predložili, predložili, i o tome ćemo da pričamo. Dakle, koncept je pogrešan. Ili za popravku oružja, smanjuje se 10% administrativne takse. Nigdje realnog obrazloženja ko to od vas traži. Hajde da vidimo onamo gdje smanjujete takse, neke nesporne stvari ovdje postoje za osobe koje imaju niska primanja ili za neke banalne stvari koje građani traže pred državom. Za ovako delikatne stvari, bez obrazloženja u Predlogu zakona, smanjiti iznose za nabavljanje oružja, za nošenje oružja, za prevoženje oružja, za promet oružjem, je li to za neke firme radimo, kompanije, je li to pravimo prostor za neki biznis ambijent, a da ga svi građani plate.

Dakle, koncept administrativnih taksi je loš, prihodi od njih uzastopice padaju iz godine u godinu. To nadomještavate solidarnim plaćanjem poreza svih građana zbog nesposobnosti da se napravi koncept koji je primjeren zemljama socijalne pravde. Iz tog razloga ću predložiti da se ovaj zakon ne usvoji. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolega Damjanović.

Ovim smo iscrpili krug zainteresovanih predstavnika poslaničkih klubova za uvodna izlaganja. Pitam gospodina Radovića da li želi da komentariše ono što se čulo u uvodnim izlaganjima? Izvolite, imate do pet minuta.

NOVO RADOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući.

Kratko ću se osvrnuti na diskusije poslanika. Uglavnom u diskusijama su postavljena određena pitanja. Poslanik Jelić i poslanik Damjanović su postavili pitanje koliko se očekuje fiskalni uticaj na prihode države. Imam malo drugačije podatke nego što ima poslanik Damjanović. Imam podatak da je u 2013. godini bio prihod od taksi 5.704.000. U 2014. godini od 1. januara do današnjeg dana skoro isti iznos 5.701.000. Znači, prihodi od taksi ipak nijesu značajni prihodi u budžetu i veoma je teško dati neku procjenu fiskalnog uticaja. Opet to zavisi od broja predmeta, broja postupaka, broja spisa i radnji i podnošenja zahtjeva građana, pravnih lica za pokretanje pojedinih postupaka. Tako kažem da je taj fiskalni uticaj malo teže precizno izvesti, ali otprilike evo ova dva podatka. Njihovim upoređivanjem pokazuje se da ne pada prihod od taksi nego je u ovoj godini izvjesno biće povećan u odnosu na 2013. godinu.

Pitanje da li isti nameti mogu biti za razne kategorije građana, odnosno zaključak da neko ko ima veću platu plati veću taksu, a neko ko ima manju platu da plati manju taksu. Ne znam da li je baš to i u skladu i sa Ustavom. To je pitanje, nisam baš spreman da komentarišem to da li takav model uopšte može biti usvojen kroz ovaj zakon.

Oko same visine taksi, pogotovo ovih taksi na oružje, kažem da ova tarifa administrativnih taksi veoma je opširna. Tarifu ne procjenjuje, odnosno visinu taksi ne utvrđuje samo Ministarstvo finansija nego jednostavno Ministarstvo finansija se obratilo svim državnim organima koji vrše naplatu administrativne takse. Za Ministarstvo je bio cilj da visina takse bude primjerena vrijednosti radnje ili spisa. Da li je dobro procijenio neki državni organ koji vodi određene postupke, da li je pravilno odmjerio tu visinu takse, ne znam baš da li su oni mogli izvršiti dosta preciznu procjenu i šta ih je

rukovodilo ka tome da predlože smanjenje taksi. Opet kažem nije sve ovo predlog Ministarstva finansija nego svih državnih organa. U svakom slučaju, dobro je da dolazi do snižavanja ovih taksi, da se obuhvataju i određeni postupci koji nijesu ranije bili obuhvaćeni zakonom i da se ipak za određene kategorije stanovništva uvode određene olakšice. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Da li neko želi da odgovori na komentar?

Kolega Damjanović. Izvolite, dva minuta.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Prvo, ovdje fiskalnog uticaja u Predlogu zakona nema, da li na jedan način time što proširujemo opseg taksi, a na drugi način smanjujemo takse, povećavamo ili smanjujemo sredstva. Gospodine Radoviću, da ovdje svaku polemiku završimo. Ispred mene je Završni račun budžet za 2013. godinu. Čitam dobro šta je planirano ostvareno u 2013. godini, administrativne takse, ekonomska klasifikacija 7131, 7,99 miliona evra. Mislim da je ovo ipak validan papir. Ako vi imate drugi podatak, onda usaglasite blagovremeno prije nego što ovo dođe na razmatranje u Završnom računu budžeta koja je cifra prava.

Niste odgovorili. Ovdje vas kao partija koja se, zaista, zalaže da se u ovoj državi uspostavi sistem socijalne pravde i plaćanja u odnosu na ono koliko građanin objektivno to može i treba da plati. Da li razmišljate, imate li kapacitete i u Ministarstvu finansija i u vašim službama da se uvede princip koji imamo u pojedinim nordijskim zemljama i u ozbiljnim zemljama, a to je da građanin sa većim prihodima plaća više. Dakle, ne može platiti istu taksu onaj koji ima 200 ili 250 evra i onaj koji ima 1000 evra. To je prva stvar.

Druga stvar, padaju prihodi od taksi. Oslobađate biznis ambijent, pitao sam vas za koga. Mogu da shvatim da ste vi od drugih državnih organa, možda Ministarstva unutrašnjih poslova, možda Uprave policije, ko zna koga, dobili neki presjek realnih taksi, ali ako višestruko smanjujete takse u oblasti nabavke oružja, nabavke municije, transporta municije, prometa, onda pitam za koga? Taj će prihod biti manji 100, 500

hiljada, milion ukupno. Ko će to da plati? Koji ćete porez indirektni da podignete, da li PDV-e ili neki drugi porez, da bi nadomjestili "olakšavanje" biznis ambijenta. Samo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ne možete. U završnoj riječi možete ili u komentaru eventualno kroz diskusije poslanike.

Prelazimo na diskusije. Kolega Milorad Vuletić je prvi prijavljeni diskutant, a neka se pripremi kolega Labudović.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, dame i gospodo poslanici, poštovani gospodine Radoviću, uvaženi građani,

U naučnoj finansijskoj i pravnoj teoriji takse se definišu kao javni prihodi koje država i njeni organi primaju kao protiv naknadu od pojedinaca i grupa za učinjene usluge svojih organa i ustanova . Dakle, takse su protiv naknada za uslugu koju država čini obvezniku a što znači da obveznik plaća taksu ako je izabrao, odnosno zatražio neku slobodno izabranu uslugu ili uslugu koja mu je nametnuta propisima nadležnog državnog organa ili tijela. Međutim, za razliku od poreza koji predstavljaju obavezna davanja koja država ubira silom svog fiskalnog suvereniteta prilikom plaćanja taksi osoba ili pravno lice slobodno odlučuje koju će uslugu i za koju vrijednost tražiti. Takse po pravilu karakteriše institut dobrovoljnosti.

Kod utvrđivanja visine takse mora se voditi računa da ona ne bude previsoka čime se može povećati tražnja za uslugama, ali isto tako takse ne smiju biti previsoke jer se može smanjiti tražnja za pojedinim uslugama čime bi se izgubio nepotrebno dio javnih prihoda pa finansiranje organa bi opet padalo na teret opštih javnih prihoda, odnosno poreza.

Administrativne takse su one koje imaju za predmet spise i radnje u upravnim stvarima, kao i druge predmete i radnje predviđene taksenom tarifom. Zakonom o administrativnim taksama uređuju se administrativne takse koje se plaćaju u

postupcima i radnjama pred državnim organima i institucijama. Osnovni razlozi za izmjene i dopune važećeg zakona o administrativnim taksama uslovljeni su potrebom za smanjenje visine postojećih administrativnih taksu koje se plaćaju za pojedine spise i radnje pred organima državne uprave u cilju smanjenja administrativnih barijera i stvaranje povoljnijeg, kako smo čuli, poslovnog ambijenta u Crnoj Gori.

Takođe, ovim Predlogom zakona vrši se usklađivanje sa opštim sporazumom o carinama i trgovini, takozvana skraćenica GAT. Najznačajnije novine u članu prvom i drugom predlažu se oslobađanje od plaćanja takse za nezaposlena lica, invalidna lica i nevladine organizacije invalidnih lica u postupcima za zaštitu intelektualne svojine pred nadležnim organima. Predlaže se oslobađanje od plaćanja administrativnih taksa za zahtjeve i žalbe koje se podnose, odnosno izjavljuju Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javnih nabavki. Na drugoj strani u članu 4 imamo uvođenje novih taksu za radnje i akte koje donosi Ministarstvo prosvjete i sporta, a na osnovu novog Zakona o sportu u vezi pokretanja postupaka registracije sportskih organizacija.

U članu 9a predlaže se uvođenje administrativnih taksu za unošenje, prenošenje i iznošenje oružja preko državne granice za potrebe bavljenja lovom i sportskih streljaštvom u rekreativne svrhe. Realizacija mjera iz akcionog plana za poglavlje 23. Dakle, to je obaveza, a ne ono što smo čuli u komentarima pojedinih kolega poslanika da može doći do neke zloupotrebe u ovom dijelu, niti je to bila namjera, pretpostavljam, niti to tako proizilazi iz odredbi koje ste vi ovdje izkomentarisali. Odredbom člana 11 i 12 predlaže se brisanje tarifnog broja 38, odnosno ukidanje takse koja se plaća za donošenje rješenja o promjenama u katastarskom aparatu po ispravama bez uviđaja na licu mjesta. Predlaže se smanjenje visine postojeće administrativne takse za donošenje rješenja o promjenama u kartoperatu za koje je potrebno izvršiti uviđaj na licu mjesta.

Na samom kraju, isto tako od člana 28 do 31 predlaže se smanjenje postojećih administrativnih taksu iz nadležnosti Ministarstva saobraćaja i pomorstva u cilju smanjenja administrativnih barijera i troškova poslovanja prevoznika. Zbog toga neću komentarisati ostale značajne odredbe uzzaključak da podržavam sve novine koje su predložene ovim zakonom i predlažem Skupštini da zakon usvoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Vuletiću.

Kolega Emilo Labudović, a neka se pripremi koleginja Kovačević.

Izvolite kolega.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zhvaljujem, gospodine potpredsjedniče,

Na početku želim da se izvinim Vama kao predsjedavajućem jer ću zloupotrijebiti pravo koje mi pripada kao poslaniku i iskorisiti ovu govornicu da se i Parlamentu i javnosti obratim prije svega kao građanin i da reagujem na ono što mi nije bilo dozvoljeno i omogućeno Poslovníkom kad smo usvajali dnevni red.

Osjećam moralnu i svaku drugu obavezu da se danas u svoje ime prije svega, a i u ime svojih kolega izvinim desetinama i desetinama hiljada radnika Crne Gore koji su današnju sjednicu čekali kao ozebao sunce. Pogotovo radnicima "Montevara" iz Nikšića, radnicima Kombinata koji nas svaki dan sačekuju ovdje pred ovim stepenicama, a posebno onima, među kojima ističem radnike iz Opštine Berane, koji nijesu imali ni za kartu da bi došli ovdje, i svoj odnos i prema Parlamentu i prema svojoj situaciji izrazili na način kako to rade ovi koji žive u Podgorici.

Protiv toga sam, i oni koji prate moja izlaganja bilo na odborima, bilo ovdje, znaju da sam protiv toga da se Parlament pretvara u uslužnu službu bilo koga, pa i radnika i da se pod okvirom socijalne demagogije, čemu se često pribjegava ovdje, rješavaju paušalno i palijativno određena pitanja za određenu grupu radnika. Protiv sam toga da određeni radnici iz određenih firmi imaju pravo ekskluzive u odnosu na sve druge. Ali, ni kao građanin ni kao poslanik, gospodine potpredsjedniče, ne mogu da prećutim činjenicu da ovaj parlament u ovom momentu nije imao preče obaveze nego da razmotri i razriješi pitanje žrtava tranzicije i da konačno stavimo tačku, na šta smo obavezni i što će nas sačekati prije ili kasnije, ali za njih je svaki dan godina na ono što se dešavalo proteklih 20 godina.

Gospodine potpredsjedniče, najveći broj tih radnika je glasao za ovu vlast. Da nije, vi ne bi ste bili tu gdje jeste i nije ovo opoziciona demagogija i nije ovo opoziciona obaveza prema tim ljudima, nego moralna i ljudska obaveza. Ono što mi nikako ne ide u

glavu, gospodine potpredsjedniče, jeste činjenica da u ovom parlamentu sjedi 70% poslanika koji pripadaju partijama i grupacijama socijalističke i socijaldemokratske provinijencije, što podrazumijeva posebnu socijalnu osjetljivost. Šta imamo danas? Čak nijesmo pristali, govorim o Parlamentu u cjelini, mi makar da raspravljamo o onome što je trebalo da znači rješenje problema koje imaju ti radnici. Ja sam sin radnika i stasao sam, školovao se i odrastao u situaciji kad se po šest mjeseci čekalo da se primi plata. Znam šta znači dan bez plate, i znam šta znači zaduživati se godinama i živjeti na veresiji, znam šta znači nemogućnost da se školuju djeca, da se liječe i sijaset i sijaset drugih stvari. Ali gospodo, možemo mi da zavlačimo glavu u pijesak, možemo mi da se skrivamo iza ovih zidina i da se pravimo da se to nas ne tiče, ali ne zaboravite da ćemo svi, neko prije, neko kasnije, morati da se suočimo sa njima, na cesti ili na nekom drugom mjestu. Bila nam je obaveza, gospodine potpredsjedniče da, ako ništa drugo, makar predlog da se o tome raspravlja uvrstimo u dnevni red. Takođe, ne mogu da shvatim i dužan sam da se izvinim hiljadama studenata Univerziteta Crne Gore. Evo, kao jedan od razloga za hitnost zakona koji treba da se raspravi je navedeno da se reguliše postupak upisa i pravila studiranja i finansiranja, a mi ćemo o tome da raspravljamo mjesec dana nakon što su završeni upisi. Koga mi zavaravamo? U čije ime mi radimo gospodo? U čije ime mi odlučujemo? Ne kažem, važan je sporazum o saradnji u oblasti turizma sa Gruzijom, ali naši Gruzijci su nam, ako ništa drugo, za jotu bliže od onih tamo autentičnih i sramota je ovo što smo danas uradili. Izvinjavam se gospodinu Radoviću jer nijesam imao drugu priliku. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Labudoviću. Vi ste svoju diskusiju iskoristili na način na koji ste smatrali da treba. Koleginica Kovačević ima riječ, a neka se pripremi koleginica Šćepanović. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovani poslanici, uvaženi građani, gospodine Radoviću,

Obaveza plaćanja republičkih administrativnih taksa prema postojećim rješenjima, utvrđena je Zakonom o administrativnim taksama, koji je u primjeni od oktobra 2003.godine. Navedenim zakonom, odnosno taksenom tarifom, koja je sastavni dio zakona, propisano je plaćanje administrativne takse za spise i radnje koje se vode pred organima državne uprave, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima, koji imaju javna ovlašćenja.

Kao što ste rekli u uvodnom izlaganju, u proteklom periodu izvršeno je nekoliko izmjena navedenog zakona, koje su se odnosile na proširenje nadležnosti organa državne uprave, a čije radnje i akti nijesu bile obuhvaćene postojećom tarifom.

U cilju obezbjeđivanja uslova za stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta u Crnoj Gori uz istovremeno smanjenje administrativnih barijera, predložene su izmjene važećeg zakona o administrativnim taksama, a prije svega, polazeći od potrebe, prvo da kažem broj jedan - usklađivanje visine administrativne takse sa iznosom približno stvarnih troškova pružene usluge, odnosno iznosu koji je primjeren radnji, na koji se odnosi, kao i usaglašavanjem visine takse sa standardima Evropske unije.

Kada se radi o usklađivanje visine administrativne takse Prijedlogom zakona je i to članom 10, 11 i 12 predviđeno brisanje tarifnog broja 24, imajući u vidu da je preporuka Evropske komisije da se administrativna taksa ne može izražavati u procentualnom iznosu, odnosno da je takav način određivanja takse neprihvatljiv sa stanovišta cijene koštanja usluga administracije, koja treba da održava ostvareni trošak koji ta administracija ima prilikom vođene određene upravne radnje, što je pravilno ustanovljeno i opštim sporazumom o cijenama i trgovinama.

Takođe, predloženo je i brisanje tarifnog broja 24a, koji se odnosi na ukidanje pravnog osnova za plaćanje administrativne takse za davanje saglasnosti za tehničku dokumentaciju za zaštitu od požara i eksplozija, imajući u vidu da je zakono izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora u izgradnji objekata ukinut pravni osnov za plaćanje administrativne takse.

Takođe i članom 11 i 12, predloženog zakona, predlaže se i brisanje tarifnog broja 38, odnosno ukidanje takse koja se plaća za donošenje o promjenama u katastarskom operatu, koji je ispravan bez uviđaja na licu mjesta.

Drugi razlog za izmjenu ovog predloga zakona je proširenje nadležnosti pojedinih organa državne uprave, samim tim i osnova za plaćanje taksene obaveze za spise i radnje koji se preduzimaju od strane tih organa, a čije radnje i akte nijesu bile obuhvaćene postojećom tarifom za administrativne takse. Tako je prijedlogom zakona i to u članu 9, 9a, članom 13, 14 i 15, predlaže se proširenje osnova za plaćanje takse za spise i radnje koje se preduzimaju od strane Ministarstva unutrašnjih poslova prilikom izdavanja dozvola za stavljanje u promet eksplozivnih materija, istraživanje novih vrsta eksplozivnih materija, unošenje, prenošenje, iznošenje obužja preko državne granice za potrebe bavljenja lovom i sportskim streljaštvom i na ovaj način se vrši realizacija mjere iz Akcionog plana za poglavlje 23, kako je to rekao i uvaženi poslanik Vuletić.

Članom 13, 14 i 15, predlaže se proširenje osnova za plaćanje administrativne tekse za spise i radnj, koje se preduzimaju od strane veterinarske uprave, izdavanje rješenja ispunjenosti fitosanitarnih uslova u vezi bilja i biljnih proizvoda iz nadležnosti fitosanitarne uprave, kao i plaćanje taksene obaveze za taksene radnje, u vezi izdavanja rješenja od strane veterinarske uprave, a vezano za uvoz i prijevoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla.

I treći razlog je propisivanje olakšica od oslobađanja za pojedine kategorije lica u pogledu plaćanja takse, koje se odnose na član 1, 2, 3, 4 i 7, kojim se predlaže oslobađanje od plaćanja tekse za nezaposlena lica, invalidna lica, za nevladine organizacije invalidnih lica u postupcima za zaštitu intelektualne svojine pred nadležnim organom, kao i oslobađanje od plaćanja administrativnih taksa za zahtjeve za žalbe koje se podnose, odnosno izjavljuju Državnoj komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki, što smatram da je veoma dobro.

Imajući u vidu prethodno navedenom, smatam da ovaj zakon treba da dobije podršku u Skupštini i imajući to u vidu ja ću kao poslanik Demokratske partije socijalista glasati za ovaj prijedlog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolegice Kovačević. Koleginica Šćepanović nije u sali, mislim da je u nekom od radnih tijela.

Prelazimo na završnu riječ. Gospodine Radoviću, izvolite.

NOVO RADOVIĆ:

Pa evo, u završnoj riječi samo ću se kratko osvrnuti i ponoviti da je cilj zakona bio da se utvrde takse koje su primjerene radnjama koje sprovode pojedini državni organi u vođenju pojedinih postupaka, te da su i poslanici u svojim izlaganjima naglasili koja se vrše povećanja, odnosno smanjivanja taksi za pojedine spise i radnje, ne povećanje nego proširenje. Znači, proširenje radnji na koje se uvode administrativne takse. Htio sam samo da kažem jednu ispravku, kada sam govorio o prihodima o administrativnih taksi, tačno je da su bili sedam miliona 2013, nego u ova dva perioda koja upoređujemo od 1.januara na današnji dan 2014. i period od 1.januara na 7.X.2014.godine. Prihodi od taksi su bili ujednačeni iznosi ili su pet miliona i sedamsto četiri hiljade. Opet kažem, fiskalni uticaj zavisi od mnogo faktora, zavisi od broja predmeta, broja postupaka koje će pojedini organi preduzeti, tako da taj fiskalni uticaj može varirati u određenom procentu, ali sigurno ne znači neki veći iznos, niti ima veći uticaj na budžet, niti ukupni prihodi od taksi, a i ove same promjene, to može biti ili mjeriti se možda u nekoliko stotina hiljada mogu biti veći ili manji prihodi samim ovim smanjivanjem taksi. Ono što je najbitnije, najbitnije da su takse smanjene i da su odmjerene prema vrijednosti pojedinih postupaka koje vrše državni organi, da je proširena obaveza za plaćanje takse i da su određene kategorije stanovništva oslobođene plaćanja takse.

Na kraju što sam rekao i u uvodnom izlaganju predlažem da Skupština usvoji predlog ovog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam gospodine Radoviću. Ovim smo iscrpili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama. O ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeći predlog zakona to je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Radoje Žugić, ministar finansija i Novo Radović, vršilac dužnosti generalnog direktora Direktorata za poreski i carinski sistem.

Izvjestioci odbora su doktor Miodrag Vuković, Zakonodavnog i Rešid Adrović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade da li želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, gospodine Radoviću.

NOVO RADOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, poštovani poslanici,

U skladu sa vladinom politikom u oblasti oporezivanja akciznih proizvoda zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama, predlaže se dalja harmonizacija akcizne politike sa evropskim zakonodavstvom. Pored ostalog, predlaže se donošenje akciznog kalendara, a u svrhe predvidljivog, postepenog i izjednačenog... akciza kao preduslova za prevenciju nelegalne trgovine sa cigaretama i obezbjeđivanje stabilnih državnih prihoda.

Takođe se predlaže povećanje visine specifične akcize na cigarete, koja bi prema ovom rješenju iznosila 18 eura na 1000 komada, odnosno 0,36 eura po paklici u 2014. godini, dok bi u 2019. godini ona iznosila 22 eura na 1000 komada ili 44 centa po paklici.

Stopa proporcionalne akcize postepeno bi se smanjivala sa 35% u 2014. na 33% od prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta u 2019. godini.

Shodno evropskoj direktivi obavezujući minimalni iznos akcize na cigarete ne može biti manji od iznosa koji odgovara 60% prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta, s tim da taj iznos ne može biti manji od 90 eura po kilogramu. Prema ovom rješenju minimalni iznos akcize na cigarete iznosi bi 45 eura po kilogramu.

Značajna novina je da bi od 1. januara 2015. godine postupak kontrole obračunavanja i plaćanja akcize vršio, umjesto poreskog, carinski organ i na ovaj način bi se kroz objedinjavanje postupka kontrole i naplate ove dažbine unaprijedio i sistem i efikasnija kontrola a samim tim i naplata akcize kod proizvodnje uvoza i prometa akciznih proizvoda.

U cilju podsticanja razvoja turizma, predlaže se uvođenje prava na povraćaj cjelokupne akcize na mineralna ulja koja se koriste za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza i parkinga na skijalištima.

Pored navedenog citiranim zakonom stvaraju se i normativne pretpostavke za zakonitu upotrebu ... ulja koja se koriste za industrijske i komercijalne svrhe.

Poštovani poslanici,

Donošenjem predloženog zakonskog rješenja vrši se nastavak harmonizacije akciznog zakonodavstva dinamikom postepenog usklađivanja sa odgovarajućim propisima Evropske unije, posebno u dijelu oporezivanja duvanskih proizvoda, vodeći pri tom računa o stabilnosti tržišta, potrošačima kao i o regionalnoj usklađenosti.

Predloženim zakonom stvaraju se i pretpostavke za obezbjeđenje većeg obima sredstava za budžet kao i unapređenja akcizne politike kojom će se omogućiti efikasnija kontrola akciznih obveznika kod proizvodnje, prometa i uvoza akciznih proizvoda, kao i stvaranje uslova za bolju poresku disciplinu, a što je naš cilj na planu sveobuhvatne borbe protiv sive ekonomije.

Imajući u vidu prethodno navedeno, kao i opredijeljenost Crne Gore ka evropskim integracijama i obavezama koje smo preuzeli potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, predlažem da Skupština Crne Gore usvoji Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona.

Na kraju uvodnog izlaganja .... dva amandmana na Predlog zakona od strane Vlade, jedan amandman bi se odnosio na uvođenje akcize na bio gorivo, umjesto nulte stope da se uvede i na bio gorivo akciza kao i na ostala gasna ulja. I drugi amandman bi bio da se briše član 14 iz ovoga Predloga zakona, odnosno da se zadrži staro rješenje da se primjenjuje i Zakon o poreskoj administraciji, Zakon o poreskom postupku umjesto kako je predloženo bilo u ovome predlogu zakona da se samo postupak obračunavanja, naplate i kontrole akciza sprovodi u skladu sa Zakonom o carinskom postupku.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam gospodine Radović.

Imamo jedan prijavljeni komentar na uvodno izlaganje.

Kolega Kaluđerović, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče,

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Radoviću,

Mislim da bi za našu raspravu o predlogu izmjena Zakona o akcizama bilo vrlo interesantno da imamo neke podatke koje niste u uvodnom izlaganju saopštili.

Dakle, da podsjetim, 160 miliona su prihodi budžeta Crne Gore za 2013. godinu po osnovu akciza, dakle to je jedan od prihoda koji je izuzetno značajan i koji se u principu kreće između 10 i 15% ukupnih budžetskih godišnjih prihoda.

Mislim da bi bilo vrlo interesantno i pozivam vas da nam sada na početku kažete kakva je struktura prihoda po osnovu akciza po vrstama akciznih proizvoda. Dakle, alkohol, duvan, ostali elementi koji se akcizno opterećuju, goriva, itd. i kakva je tendencija za 10 mjeseci ove godine u pogledu iznosa prihoda budžeta po osnovu akciza i po vrstama akciznih proizvoda. Mislim da je to izuzetno značajno. Ja bih vam bio zahvalan s obzirom na to što ću diskutovati povodom predloga izmjena ovog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Želite odgovor?

Izvolite gospodine Radović.

NOVO RADOVIĆ:

Evo, gospodine Kaluđeroviću, imam podatke čini mi se koje ste tražili. Znači prihodi od akciza za 2013. Godinu. Ovo je period cijela 2013. mada imam i za period januar - 30.septembar, pa sada ne znam koji su lakši za upoređivanje.

Kada je u pitanju cijela godina imamo prihode od akciza na duvanske proizvode 47,5 miliona, na gaziranu vodu 3,5 miliona, kafa 2,1 milion, alkohol i alkoholna pića 13,6 miliona, mineralna ulja 94,6 miliona.

Prihodi od akciza u 2014. godini period januar - septembar, znači 1.1 - 30.09. duvanski proizvodi 30,3 miliona, gazirana voda 2,7 miliona, kafa 1,5 milion, alkohol i alkoholna pića 9,9 miliona, mineralna ulja 73,4 miliona.

Ako želite za ovaj period januar - septembar prošle godine, imam i te podatke.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Prelazimo na uvodna izlaganja.

U ime poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista kolega Zoran Jelić, a neka se pripremi kolega Đukanović u ime kluba DF.

Izvolite kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem poštovani gospodine potpredsjedniče,

Dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Radoviću,

Dakle, Zakon o akcizama donijet je još daleke 2001. godine, skoro evo 14 godina i do tada je, od tada do danas je doživio zaista puno izmjena, a očekujemo da ćemo i sa usvajanjem ovog predloga zakona imati i ovu posljednju izmjenu.

Dakle, zakonom koji je u primjeni još od 2002. godine uvedena je akciza na plaćanje, plaćanje akciza na tri grupe proizvoda i to prije svega na alkohol, alkoholna pića, duvan i duvanske proizvode, kao i mineralna ulja i njihove derivate i supstituti.

Izmjenama i dopunama Zakona koje smo imali 2012. godine u grupu proizvoda koji se oporezuju u akcizni sistem Crne Gore uvedena su još dva proizvoda, to je kafa i gazirana voda.

Posljednje izmjene Zakona o akcizama izvršene su 2013. godine, kada je između ostalog došlo do povećanja specifične akcize na cigarete sa 15 eura na 17,50 eura na 1000 komada cigareta i smanjenje proporcionalne stope sa 36 na 35 od maloprodajne cijene cigareta.

Koje su osnovne izmjene i dopune ovog zakona? Dakle, odredbama ovog zakona se izjednačava status proizvođača i uvoznika akciznih proizvoda imajući u vidu da akcizni proizvodi najvećim dijelom potiču iz uvoza. Smatra se da je najcelishodnije

da sistem odloženog plaćanja akcize bude praćen od strane Uprave carina, a ne kao što je to do sada rađeno od strane poreske uprave. Na ovaj način bi se kroz objedinjavanje postupka kontrole i naplate ove dažbine, ujedinio sistem i obezbijedila čak efikasnija kontrola, a samim tim i naplata akcize od kako kod proizvodnje i uvoza akciznih proizvoda, što će svakako doprinijeti povećanju prihoda a istovremeno će se omogućiti suzbijanje ili djelovati na suzbijanje sive ekonomije na tržištu akciznih proizvoda.

Ovo rješenje je svakako u skladu sa preporukama i procesom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji gdje kontrolu proizvodnje uvoza i prometa akciznih proizvoda vrši nadležni carinski organ.

Ja vjerujem gospodine Novoviću da, pošto se ovo sad sa poreske uprave prebacna na carinsku upravu da carinska uprava ima dovoljno kapaciteta da vrši i ovaj takozvani nadzor.

Takođe, ovim zakonom je izvršeno i usaglašavanje i pravno tehničko poboljšavanje odredbi važećeg rješenja u dijelu koji se odnosi na rokove za povraćaj plaćanja akcize u cilju sveobuhvatne i preciznije primjene od strane poreskih akciznih obveznika.

Takođe, ovom, jednim članom, tj. članom 10 u cilju podsticaja razvoja turizma predlaže se uvođenje prava na povraćaj cjelokupne akcize za mineralna ulja koja se koriste za upotrebu mehanizacije koja služi, prije svega, za pripremanje staza i parkinga na skijalištima, jer je do sada primijećeno da su te cijene, tj. ski pasova i parkinzi na našim skijalištima neuporedivo veći u odnosu na okruženje i smatra se da sa ovom odredbom će se djelovati na smanjenje tih cijena.

Takođe, ono što je novina jeste da se ovim zakonom predlaže i akcizni kalendar, tj. želi se definisati, da tako kažem, naplata akciza. Predloženim akciznim kalendarom propisuje se povećanje specifične akcize na cigarete, koja bi se od početka primjene ovog zakona povećala sa 18 eura za 1000 komada, na 22 eura za 1000 komada, tj. po paklici 0,44 eura. Ovim predloženim tekstom zakona predviđeno je da akcizni kalendar počne od 1. avgusta 2014. godine. Kako upravo sada razmatramo taj zakon moraćemo djelovati amandmanski i promijeniti da ovaj akcizni kalendar počne da se primjenjuje od 1. novembra 2014. godine.

Takođe, akciznim kalendarom se predlaže promjena akciznih stopa jednom godišnje i to od 1. aprila svake godine imajući u vidu da se u januaru već mijenja minimalna akciza usljed promjene prosječne ponderisane cijene cigareta. Ovakva fiskalna ... i proporcionalne akcize predlaže se kako bi se osigurala stabilnost tržišta i smanjio prostor za nelegalnu trgovinu cigareta.

Takođe, želim da naglasim da nijesu potrebna sredstva za implementaciju ovog zakona, dodatna sredstva u budžetu Crne Gore i predlažem Skupštini da usvoji ovo predloženo zakonsko rješenje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Jelić.

Poslanik Milutin Đukanović u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Damjanović u ime Kluba SNP-a.

Izvolite poslaniče Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, uvaženi gospodine Radoviću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

U svakom slučaju priča o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama predstavlja dobru priliku da se osvrnemo kako je to Vlada Crne Gore do sada vodila politiku u oblasti akciza, i kako je Vlada Crne Gore nevođenjem kvalitetne politike u oblasti akciza omogućila najodanijim kadrovima iz Demokratske partije socijalista ili kadrovima koji su rođaćki, prijateljski bliski Vladi Crne Gore da steknu stotine i stotine miliona evra, a budžet Crne Gore ostane uskraćen za isto toliki iznos.

Sve je počelo, svi se sjećamo 90-ih godina. Pod izgovorom sankcija organizovan je takozvani državni šverc goriva preko Skadarskog jezera. I kada su sankcije ukinute sadašnja a i tadašnja Vlada, jer je to ista Vlada kontinuiteta, nijesu preduzeli ništa da se spriječi taj šverc, već su i dalje dozvoljavali da se odvija šverc goriva preko Skadarskog jezera za odabrane pojedince, a državni budžet je ostajao uskraćen za ogromna sredstva.

Osim nafte, odnosno goriva, još jedan akcizni proizvod bio je interesantan za Vladu Crne Gore. To je duvan i duvanski proizvodi, u narodu je ta akcija prepoznata kao šverc cigareta. Ali, mi smo od predstavnika Vlade slušali da se radi o takozvanom tranzitu, a zamislite kakav je to tranzit. Tranzit brzim gliserima pod okriljem noći da ih niko ne uhvati.

Mi se nadamo da će kolege koje su iz opozicije koje su izabrali juče vrhovnog državnog tužioca, a koje su u nekom ranijem periodu bili prepoznati kao veliki borci protiv šverca cigareta, tražiti od tog istog tužioca da konačno razjasni tu dilemu, da li se radilo o tranzitu kao što priča Vlada ili se radilo o klasičnom švercu cigareta kao što uporno tvrdi opozicija. Ali, suština je sljedeća da je budžet ostajao bez stotina i stotina miliona prihoda.

Da li je gospodine Radoviću, bilo ko, bilo kada pokušao da izračuna za koliko je budžet Crne Gore stvarno oštećen zbog šverca cigareta i goriva?

Samo da podsjetim da posao Vrhovnom državnom tužiocu bude lakši ili teži, da je ovaj šverc cigareta i goriva pratio i veliki broj ubistava. I danas postoji organizovani šverc cigareta.

Gospodine Radoviću, da ne kažete da na pamet pričam, pogledajte ove paklice cigareta. Ovo jutros može da se kupi u Podgorici. Gdje su ovdje akcizne markice? Ne postoje. Znači i dan danas nekom iz Vlade Crne Gore odgovara da se vrši šverc cigareta, kako bi se pojedinci bliski vlasti obogatili i stekli nenormalno bogatstvo. Ti koji su se obogatili na švercu cigareta i goriva oni su postali upravljači naših sudbina. Oni su od tako stečenog novca kupovali preduzeća po Crnoj Gori i oni su danas ti koji upravljaju Crnom Gorom, oni su danas ti koji presudno utiču i na politička zbivanja u Crnoj Gori.

Sam ovaj zakon predstavlja jednu običnu kozmetiku da se određeni propisi u Crnoj Gori usaglase sa propisima Evropske unije. Međutim, bilo kakvo povećanje cijena, pa čak i cijena cigareta, negativno utiče na standard građana. Složićete se da bi mnogo efektivnije bilo da se spriječi sadašnji šverc cigareta i goriva, ili još bolje, da se oduzme imovina svim koji su se obogatili na švercu cigareta i goriva, jer ovo društvo mora da počiva na pravdi, a ne mogu neki koji su uz pomoć države, kojima je država omogućila da se obogate danas da postanu gospodari naših sudbina. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama poslaniče Đukanoviću.

Poslanik Aleksandar Damjanović u ime Kluba Socijalističke narodne partije, a neka se pripremi kolega Perić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Radoviću,

Pažljivo sam slušao obrazloženje ovog predloga zakona i komentar koji je dao kolega Kaluđerović kada je rekao da se više od 20% poreskih prihoda ostvaruje od akciza, 161 milion eura samo prošle godine i svakako, veoma nizak nivo, odnosno neočekivani tokom ove godine zbog notorne činjenice da i po priznanju vladinih zvaničnika, mislim da je direktorka Agencije za duvan to javno izjavila, imamo rast sive ekonomije, odnosno šverca nelegalnog prometa duvana kao jednog od akciznih proizvoda. I svakako, drago mi je što kolege podržavaju moj apel koji sam dao na početku prethodne diskusije da se Vrhovni državni tužilac uključi u priču oko poslovanja Duvanskog kombinata i uopšte prometa duvanskih proizvoda. Mislim da će i kolega Kaluđerović to potencirati.

Dakle, govorili ste i o nekim stvarima koje ovdje mijenjamo, je li tako. Carinski organ koji preuzima postupak, vidim da sada vraćate rješenje, da dijelite nadležnost između poreskog organa i carinskog organa, ali sam vidio i da onako nonšalantno prelazite preko nečega što jeste bio moj amandman kada smo ovu raspravu obavili na Odboru davno, obavićemo je i o amandmanima, a to je na akcizni kalendar, gdje ste dali neprihvatljivo lošu dinamiku akciznog kalendara koju treba da usaglasite sa Evropskom unijom, i poziv da završite onu obavezu koju smo vam dali kao Odbor da do rasprave u plenumu, rasprava je ovdje počela, biće u pojedinostima, dostavite tabelu usklađenosti koje nema. To je jedna stvar.

Druga stvar, kada govorimo o akciznom kalendaru rekao sam i smatram da je ovakav akcizni kalendar neusaglašen, da nije dobar za državu Crnu Goru i za potencijalne prihode, da će dovesti do toga da ukoliko budemo imali ovakvu dinamiku, a povećanja specifične, a smanjenja proporcionalne, da kažem akcize, doći ćemo u

situaciju da ćemo pete godine morati da podignemo cijene cigareta gotovo duplo ili dvostruko i da na taj način usklađujemo sa onim što jesu zahtjevi Evropske unije. Ovo treba da bude mnogo brža dinamika povećanja specifične akcize i brža dinamika takozvane

... proporcionalne akcize. No i to je jedno od pitanja o kojima treba diskutovati. Usko je stručno, ali osjetljivo i vezano je opet za snagu države da se zbog minimalnog povećanja cijena duvana, i tu se ne slažem sa mojim prethodnikom, cijena duvana se mora povećavati i ako smo pušačka nacija, jer smatram i to smatra većina u državi da su ogromni troškovi za zdravstvo. To su milioni i desetina miliona evra, mnogo veći nego ovo što imamo sa takozvanim niskim cijenama duvana i trovanjem nacije, jer Vlada nema druge mehanizme da ovu politiku uskladi sa politikom ozbiljnih država. Da se i tu koncentrišemo, da razgovaramo o tome što je najbolje za tržište duvana, za legalno tržište duvana i da ne prihvatim ni jednu jedinu izjavu i objašnjenje od strane Vlade, zvaničnika, Vi to nijeste rekli, jesu neki zvaničnici u Vladi, da oni imaju problem u koliko malo povećamo cijene duvana, odmah imamo šverc. Država Crne Gora mora da pokaže snagu, političku volju koju nema trenutno u Vladi, da se odgovori svakom švercu i da cijene duvana neće uzrokovati povećanje sive ekonomije, kao što je evidentno, na žalost to imamo.

Oko goriva, rekao sam da model takozvane automatske cijene kojim je zaštitila Vlada Helenik petrol kod privatizacije Jugopetrola. Ne može da opstane, jer on ne daje manevarski prostor da se akciznom politikom u slučaju poramećaja cijena nafte na svjetskom tržištu adekvatno odgovori. Smatram da i tu postoji prostor za bolju definiciju akcizne politike, uz naravno podsjećanje da vam je gospodin Ninoslav Kaluđerović predstavnik NVO Put ukazao na katastrofalno stanje vezano za konkurentnost prevoznika u drumskom saobraćaju i zbog ukidanja izmjena Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama, onaj famozni član 52. Šta su po tom pitanju uradili?

Takođe, ne razmišljate i opet nema iskoraka, jer definitivno nema volje u ovoj Vladi da se širi polako vrsta akciznih proizvoda. Već se u ozbiljnim zemljama govori o tome da se neki prehrambeni proizvodi i artikli koji utiču na zdravlje građana, da ih ne nabrajam sada, da se polako uvode u ovaj, da kažem, red proizvoda gdje se plaća akciza.

Još jedno pitanje, gospodine Radoviću, sa tim ću zaokružiti, mislim da sam o zakonu u ovoj fazi dovoljno rekao, biće naravno i rasprava oko amandmana koja će biti možda i interesantnija nego ova rasprava ovdje. Jedno podsjećanje na jednu vašu obavezu koju niste završili, odnosno ministarstvo, i dalje imamo problem u Centralnom registru Privrednog suda gdje direktor ne donosi rješenje o upisu novih vlasnika Fonda Trend. O čemu se ovdje radi?Uporno slušam, dolaze do mene žalbe i predstavnika investitora i Američke privredne komore i ...(Prekid)....ali je bitno što narušavamo pravni sistem time što se jedna radnja ne sprovodi. Ko je zakočio i jeste li Vi resorno nadležni nad Centralnim registrom Privrednog suda? Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama kolega Damjanoviću.

U ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolega Srđan Perić.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Mi danas ovdje raspravljamo o izmjeni i dopuni Zakona o akcizama i kao u obrazloženju čitavog niza drugih zakona.Mi imamo tu rečenicu da se on donosi zbog usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom, a onda u trećem poglavlju obrazloženja stoji da je predmetni zakon izvršen usklađenjem sa relevantnim propisima Evropske unije, Direktivom savjeta Evropske unije 2011/64, o strukturi stopa na akcize za duvanske proizvode i onda se kaže, zakon je djelimično usaglašen sa ovom direktivom. Onda se u narednom poglavlju kaže da je direktiva Savjeta Evropske unije 2003/96 o restrukturiranju okvira zajednice za oporezivanje energenata i električne energije, zakon takođe djelimično usaglašen sa ovom direktivom. Dakle, taj argument da se ovaj zakon donosi sad uopšte nije na kraju razjašnjen, da li on stoji ili ne stoji. Zašto već ako smo krenuli u usklađivanje nismo barem i ove direktive sagledali koliko mogu da se sagledaju.

Međutim, nisam ovdje da se bavim formalnim stvarima već više suštinske prirode. Podjednako važna oblast kod akciza jeste i naplata, ali i povraćaj same akcize.

Neselektivna primjena bilo naplate, bilo povraćaja akcize može sa jedne strane da nekom omogući enormni profit, a sa druge strane može da bude velika biznis barijera, ako izostane na vrijeme povraćaj akcize. Povraćaj akcize građana radi, najviše se kasni u tom povraćaju, najrizičnije grupe i najranjivije grupe su poljoprivrednici i prevoznici. Kolega Damjanović je pomenuo slučaj auto prevoznika koji nijesu mogli da ostvare 18 centi po litru goriva na koje imaju pravo i žalili su se dugo vremena i nisu dobili adekvatan odgovor, a sa druge strane i poljoprivrednici su bili obasuti obećanjima da će za vrijeme sjetve i žetve imati maltene gorivo koje je u potpunosti oslobođeno akciza. Osim tih obećanja mi smo čuli more izjašnjavanja poljoprivrednika da oni nikada to nijesu mogli da realizuju. Da li imate negdje tu uporedne podatke?

Ovdje uporno jedan veliki problem koji se ne sanira, preko koga se jednostavno pretrčava, jeste taj problem primjene. Ko će da primjenjuje i ko će da nadgleda ovaj zakon. Sa jedne strane imate ogromne stavke, enormne stavke, radi se o desetinama miliona eura koje se naplaćuju, građana radi, to su najčešće duvanski proizvodi, gorivo i alkohol, a svakodnevno u prodavnicama u veleprodajama ili maloprodajama možete da dođete do tih istih proizvoda bez akciznih markica. Sa druge strane imamo slučaj da striktno primjenjujemo upravo te akcize. Naravno vraćam se na auto prevoznike, kada oni toče gorivo na pumpama. Mi nemamo kapacitet da se oni na bilo koji način zaštite, da ostvare prava koja po zakonu i pratećim pravilnicima imaju. Čini se, kad se sve negdje oduzme i sabere da je ovaj zakon u suštini samo još jedna paukova mreža ili već da se radi o prosto šumi da ne bi vidjeli drvo. U šumi propisa u koje jednostavno je na kraju jako teško odrediti da li će, vi imate vjerovanje da će se poboljšati naplata akciza u državni budžet, imate ogroman rizik neselektivne naplate akciza koji je prosto evidentan, očigledan, ako ga vi ne priznajete, evo pozivam građane da se uvjere na ulicama, u veleprodajama, maloprodajama na koliko proizvoda mogu naići bez akciza.

Na kraju, negdje ono što čudi umjesto da smo imali barem neku odlučniju akciju ili namjeru da to ne bude tako imamo dodatno usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom, a ponovo sam čitao direktive Evropske unije gdje stoji da one nijesu u potpunosti usklađene sa upravo tim direktivama. Ono čime bih završio jeste da bi bila preporuka, prosto da se vodi ovim rubnim oblastima o malim korisnicima proizvoda koji podliježu oslobađanju od akciza, odnosno povraćaju tih sredstava, da jednostavno i

Ministarstvo finansija i druge institucije učine sve da ti ljudi koji imaju pravo na određen povraćaj akciza zaista mogu da ih realizuju. U suprotnom mi imamo mrtvo slovo na papiru i nemamo dalje sređivanje ove vrlo važne oblasti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala poslaniče Perić.

Ovim smo zaokružili niz uvodnih izlaganja onih predstavnika klubova koji su bili zainteresovani da učestvuju u ovom dijelu rasprave. Pitam gospodina Vukovića, da li želi da komentariše uvodna izlaganja?

Izvolite, do pet minuta.

NOVO RADOVIĆ:

Dosta je pitanja postavljeno u ovim uvodnim izlaganjima, a neka se i ponavljaju pa ću pokušati da ih objedinim.

Postavljeno je pitanje od poslanika Zorana Jelića, da li Uprava carina ima dovoljno kapaciteta za sprovođenje ovog Zakona o akcizama, zatim je poslanik Aleksandar Damjanović razumio da se sa podnošenjem amandmana opet dijeli nadležnost između Poreske uprave i Uprave carina, poslanik Perić je isto postavio pitanje ko će da nadgleda zakon. Znači, tu ću da kažem da će zakon sprovoditi Uprava carina od 01.januara 2015. godine, to je ipak najcjelishodnije. Prvo što ti proizvodi dolaze najčešće akcizni proizvodi iz uvoza, vrlo malo tih proizvoda se proizvodi u Crnoj Gori. Akcizna skladišta često se podudaraju sa carinskim skladištima i to je i model u većini modernih poreskih i carinskih administracija da akcizni proizvodi budu u nadležnosti Uprave carina.

Poslanik Jelić je takođe naglasio potrebu da djelujemo amandmanski na ovo pomjeranje primjene akciznog kalendara. Međutim, mislim da je već to uradio Zakonodavni odbor i taj amandman se nalazi u sajtu, tako da je ukoliko zakon bude usvojen i objavljen u "Službenom listu" prije 1. novembra, onda će se realizovati ovako kako je predviđeno Amandmanom da se akcizni kalendar primjenjuje od 1. januara. Poslanik Đukanović je više diskutovao o nekim pitanjima koja su aktuelna još iz prošlosti i koja, čini mi se, u ovom trenutku nijesu aktuelna kada je u pitanju ovaj zakon i

kada je u pitanju naplata, kontrola i sama politika akciza tako da se ne bih osvrtao na ta pitanja. Jedino ću ponoviti ovo da i povećanje cijena cigareta utiče na standard građana. Složio bih se sa gospodinom Đukanovićem da ipak svako povećanje cijena utiče na standard građana pa i ovo povećanje cijena cigareta.

Što se tiče ovog akciznog kalendara, bilo je primjedbi da se krenulo sa malo sporijom dinamikom da će naglo početi, odnosno da skače akciza u narednim godinama. Tu postoji amandman Aleksandra Damjanovića na koji se još nijesmo izjasnili. Mislim da će to biti vjerovatno interesantna diskusija kao što je i on sam rekao, ali prethodno to treba da se raspravlja na matičnom odboru pa će se ponovo o tom amandmanu raspravljati ovdje.

Pitanje povraćaja akcize je postavljeno i od strane poslanika Damjanovića i Perića a to je pitanje povraćaja akcize od razlike, odnosno radi se o akcizi koja se plaća na gorivo koje se koristi u industrijske i komercijalne svrhe. Zakonom je propisana akciza u iznosu od 350 € a za određene te ranjive djelatnosti može se propisati ta niža akciza koja iznosi 169,00€ na 1000 litara. Ono što je rađeno nekada, znači jednostavno Pravilnikom se nije moglo uvesti to pravo na povraćaj te akcize nego se moralo naći zakonsko rješenje i ovim zakonskim izmjenama stvaraju se uslovi da se obezbijedi taj povraćaj za određene djelatnosti. Tu već ima amandman poslanika Šehovića na sajtu u kojem se predlažu takva rješenja i koja bi se kombinovanjem sa rješenjem iz ovog zakona omogućilo da se stvore te zakonske pretpostavke za povraćaj akcize u tim pojedinim djelatnostima. O tome ćemo takodje raspravljati posebno na matičnom odboru i tada ćemo se izjasniti o tom amandmanu.

Postavio je poslanik Damjanović i pitanje tabele usklađenosti. Mi smo zatražili tu tabelu, međjutim, administracija iz Brisela brzo ne radi pa još uvijek nijesmo dobili tu tabelu... (Prekid)

Mislim da sam odgovorio i na ova pitanja koja je postavio poslanik Perić. Jedino konstatacija da ima određenih proizvoda u prometu na kojima nema akciznih markicatone mogu negirati da ima akciznih proizvoda samo što isto neka alkoholna pića ne obilježavaju , recimo pivo se ne obilježava sa akciznom markicom, sva nijesu obilježena, ali uglavnom cigartete, žestoka pića i ostalo na njima mora da stoji akcizna markica. Ako ne stoji akcizna markica onda to jeste, mogu i ja reći, šverc. Ali,

jednostavno to treba da kontroliše do sada poreski organ a u buduće će kontrolisati carinski organ, i oni to rade. Takva roba se plijeni, podnose se prekršajne prijave, zatvaraju se objekti. Sada, kolikoga je to maha nije to čini mi se toliko široko rasprostranjeno ali gdje se nadje takva roba ona se plijeni, oduzima, podnose se prekršajne prijave, naplaćuju kazne. To je ....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, isteklo je vrijeme.

Poslanik Perić, odgovor na komentar . Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Samo kratko, da ne bi bilo nedorečeno za dosljednu primjenu Zakona o akcizama, potrebne su dvije stvari - politička volja i ažurna administracija. Čini mi se da se ne zna đe smo tanji. Prije svega, politička volja za krupne igrače da bude neselektivno primjenjivan ovaj zakon jednostavno ne postoji. S druge strane, ažurna administracija, opet vam kažem, pogledajte broj primjedbi auto-prevoznika i poljoprivrednika koji se žale da ne mogu da ostvare efikasan i ažuran sistem, da uđu u sistem povraćaja akciza. Radi se o vrlo skromnim sredstvima. Međutim, to je sve u suštini posljedica toga jer mi imamo neoliberalnu Vladu koja se prosto ne zanima tim malim brojkama. One su vrlo značajne. Značajne i poljoprivredniku i veoma je značajna autoprevozniku da ovo može vrlo efikasno i ažurno da ostvari. U ovom trenutku to ne može.

Takođe, kolega Đukanović je pokazivao paklicu cigareta, ovdje u Skupštini, koja nemaju akciznu markicu. Pretpostavljam, neću da se igram Šarloka Holmsa, pretpostavljam da je to kupio negdje ovdje, u okruženju. Znači, ako "laže koza ne laže rog", nije tu ništa sporno. S druge strane kada kažete ovdje o povraćaju akciza vrlo je bitno naglasiti da se u nekoliko navrata ministar poljoprivrede, koliko me sjećanje dobro služi, hvalio time da su donesene odgovarajuće odluke na Vladi , pa ostaje nejasno je li to oblast koja se reguliše zakonima ili odlukama Vlade. Govorio je o akcizama koje se odnose na povraćaj akciza, odnosno oslobađanje u potpunosti akciza koja se odnose na gorivo u vrijeme sjetve i žetve. Sada imamo zakon koji donosimo, vi kažete da se ne

može doći do novog povraćaja odnosno oslobađanja od akcize drugim načinom, a sa druge strane od nikog drugog no od ministra imamo izjave da se donose odluke na Vladi oko toga. Tu ostaje zaista jedno polje potpune nedorečenosti koje ne ohrabruje ... bilo ažurnosti administracije promijeniti na bolje.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Periću.

Prelazimo na diskusije.

Poslanik Veljko Zarubica, u ime Kluba DPS-a, a neka se pripremi poslanik Kaluđerović. Izvolite.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolege, poštovani gospodine Radoviću, poštovani građani,

Dosta toga je rečeno u dosadašnjim diskusijama a i u odgovorima gospodina Radovića, ali nešto ću i ponoviti.

Zakon o akcizama donešen decembra 2001. godine u prethodnom periodu imao je više izmjena i dopuna a zadnje su izvršene u avgustu 2013. godine.

Razlog za dodatne izmjene i dopune ovog zakona, kao što je navedeno u obrazloženju, proizilazi iz daljeg usaglašavanja sa odgovarajućim propisima Evropske unije, a posebno sa direktivama koje se odnose na visine stopa i strukturu duvanskih proizvoda što je u skladu sa politikom Vlade Crne Gore u smislu obezbjeđenja većeg obima sredstava za Budžet Crne Gore.

Postojećim zakonom su smanjene akcize za dizel gorivo, povećane stope za cigarete i alkoholna pića a ova vrsta poreza uvedena je na kafu kao i na gazirana bezalkoholna pića.

U Izvještaju o napretku Crne Gore u poglavlju XVI koji se odnosi na oporezivanje konstatuje se da su potrebna dodatna poboljšanja kako bi se struktura opseg primjene i nivo akcize u potpunosti uskladile sa pravnim tekovima Evropske unije.

Predlogom izmjena i dopuna predvidjeno je da kontrolu obračunavanja i plaćanja akcize vrši carinski organ sa osnovnim ciljem da se kroz objedinjavanje postupka unaprijedi sistem i obezbijedi efikasnija kontrola i naplata.

Propisi Evropske unije kod oporezivanja duvanskih proizvoda predviđali su da najniži iznosi akciza za cigarete ne može biti manji od iznosa koji odgovara iznosu od 57%, maloprodajne cijene cigarete, iz najpopularnijeg cjenovnog razreda, ali ne manje od 64 eura na kilogram cigareta.

Tokom 2013. godine u našem Zakonu izvršene su izmedju ostalog izmjene u načinu utvrđivanja minimalne cijene akcize i umjesto najpopularnije cjenovne kategorije uvedena je primjena prosječno ponderisanog prosjeka kao osnova za obračun minimalne akcize. Od 1. januara 2014. godine obavezujući minimum u EU iznosi 90 eura na 1000 komada cigareta, odnosno 60% odprosječno ponderisane cijene cigareta. Shodno regulatornom okviru Evropske unije, kao i potrebi ubrzane harmonizacije akciznog zakonodavstva sa direktivama Evropske unije, predlaže se uvođenje akciznog kalendara kojim bi se unaprijed regulisala dinamika postojećeg povećanja akcize u periodu 2014-2018. godina. Da li će ovo značajno povećanje akcize na duvanske proizvode imati uticaja na smanjenje broja konzumenata ostaje da se vidi, ali u svakom slučaju neće uticati na smanjenje prihoda u budžetu po ovom osnovu. Po prvi put se u akcizni sistem predviđa uvođenje biogoriva opet shodno direktivama evropske zajednice, gdje se pod biogorivom smatra tekuće ili plinsko gorivo koje se koristi kao pogonsko gorivo za potrebe prevoza proizvedeno iz biomase. Vi ste razjasnili dilemu koja postoji u zakonu, da visina stope akcize za biogoriva bude nula, dali ste amandman da ta visina akcize bude koliko i visina akcize drugih proizvoda od nafte. Isto tako, predlaže se uvođenje prava na povraćaj cjelokupne akcize za mineralna ulja koja se koriste za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza, kao i parkinga na ski stazama.

Ono što najviše interesuje obveznike plaćanja akciza jeste zakonsko rješenje koje se odnosi na povraćaj plaćene akcize. Bilo je govora o tome. Novim predlogom izmjena i dopuna izvršeno je pravno tehničko poboljšanje važećeg zakonskog rješenja. U tom kontekstu, konkretno pitanje vama, gospodine Radoviću, u kojoj je fazi donošenje novog pravilnika za povraćaj plaćene akcize i da li se njime predviđa pravo na povraćaj

dijela akcize za autoprevoznike, shodno članu 52 Zakona o akcizama, što je i bila primjedba predstavnika NVO Put kod rasprave o izmjenama i dopunama ovog zakona na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet. U konačnom, zbog potrebe da se struktura, opseg primjene kao i nivo akcize u potpunosti uskladi sa pravnim tekovinama Evropske unije, kao i potrebe regionalne usklađenosti kako bi se minimizirao rizik od potencijalnog rasta ilegalnog tržišta, izmjene i dopune ovog zakona Skupština treba da usvoji. Zahvaljujem se i izvinjavam se na prekoračenju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Zarubica.

Pozdravljam u ovom jesenjem zasijedanju sve kolege i javnost. Sada riječ ima kolega Kaluđerović, a neka se pripremi kolegunica Kovačević, da ne pogriješimo slučajno. Mada je u Crnoj Gori kada ženu nazoveš kao čovjeka vazda je bila veća titula i veće uvažavanje, ali sada se ne smije pogriješiti. Izvinjavam se, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam. Pozdrav i vama potpredsjedniče Parlamenta Raduloviću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Radoviću,

U pripremi za raspravu o Predlogu izmjena i dopuna Zakona o akcizama više ću obratiti pažnju na njegovu primjenu u praksi u odnosu na rješenja predloženih izmjena, jer pod posebnom mojom pažnjom, priznajem, biće jedna vrsta akciznog proizvoda tj. pitanje proizvodnje i prometa duvana. Vi ste članom 7 Predloga izmjena i dopuna Zakona u odnosu na ovaj akcizni proizvod predložili smanjenje akcize sa 40 na 25 evra po kilogramu fino rezanog duvana i u obrazloženju rekli da je motiv za to da se podstakne proizvodnja i da se smanji moguća siva zona zbog procijenjene visoke cijene. Mislim da u tom dijelu može da se govori da je ta vrsta procjene realna. Ali, da napravimo neka poređenja i neke procjene u odnosu na ostvarene prihode u budžetu za 2013. godinu po osnovu poreza, doprinosa. Najveći budžetski prihod, ponoviću i ja, koji čini oko 60% tekućih prihoda je prihod po osnovu poreza, 755 miliona za prošlu godinu. U okviru njega ubjedljivo najznačajniji dio je porez na dodatu vrijednost koji je za prošlu

godinu bio 430 miliona, zaokruženo govoreći, i iza njega ide porez, odnosno idu akcizni prihodi koji su prošle godine iznosili 161 milion.

U okviru ove cifre na moje pitanje povodom vašeg uvodnog izlaganja rekli ste da je akcizni prihod na duvan iznosio 47,5 miliona evra, dakle na godišnjem nivou. Saopštili ste, takođe, podatak da je na duvan akcizni prihod za devet mjeseci ove godine 30,3 miliona. Ako ovu tendenciju izvedemo na godišnji nivo, dakle i za četvrti kvartal, onda je potpuno jasno da akcizni prihod na duvan u 2014. će, ako ne bude nekih drastičnih pomjeranja, pasti za oko 20%, biće niži, u odnosu na akcizni prihod iz 2013. godine. Ima li za to opravdanja, gospodine Radoviću ili je to jasan pokazatelj da sve više idemo u sivu zonu kada je u pitanju proizvodnja i promet duvana? Vi znate da sam ja i vaš državni organ i druge pitao, tražio informacije u vezi sa proizvodnjom duvanskih proizvoda u Duvanskom kombinatu Podgorica, pa da dodam AD u stečaju, od maja mjeseca 2010. godine. Dakle, u kolektivu koji je jedan, mogu slobodno reći, najstariji privredni kolektiv u Crnoj Gori, potpuno je ciljano ova vlast uvela stečaj, očigledno sa namjerom ne da ozdravi taj kolektiv nego da se tamo dešavaju neke stvari koje izmiču kontroli i koje, između ostalog, za posledicu imaju drastično smanjenje prihoda budžeta po osnovu akciza. Kada pogledamo da smo u 2013. godini bili planirali da bi mogli da izmirimo obaveze koje su planirane budžetom, da se zadužimo kreditno 200 miliona, morali smo da se zadužimo 333 miliona. Da li smo zahvatili sve ono što po zakonima ove države pripada državi? Ne, sigurno. Ubijeđen sam da je jedna od ključnih stavki siva zona u vezi sa duvanskom proizvodnjom. Dakle, iz podataka koje sam dobio od stečajne uprave jasno je da u ovakvoj organizaciji u Duvanskom kombinatu u stečaju imamo proizvodnju na nivou 100 tona mjesečno, odnosno to je 1200 tona na godišnjem nivou. Kada se to prevede u cigarete, to je oko 60 miliona cigareta. Samo po tom osnovu, ako bi napravili procjenu, prihodi po osnovu akciza bi morali biti na ovom nivou. Gdje vam je akcizni prihod po osnovu uvoznih cigareta? Toga, takođe, ima u velikoj mjeri. Potpuno je jasno da desetine miliona ostaju nezahvaćene kao prihod budžeta nego ostaju u sivoj zoni. Kada bi u Duvanskom kombinatu Podgorica proizvodnja bila, a ona je lagano moguća da se dostigne na nivo između 150 i 200 tona proizvodnje cigareta na mjesečnom, dakle blizu 2000 tona na godišnjem nivou, to kada se prevede, kilogram proizvodnje cigareta je, u stvari, 50 paklica, to je cirka 100 miliona

paklica cigareta. Vi ste rekli već da je evropski standard, obaveza Evropske unije da se na kilogram, je li tako, proizvedenih cigareta mora obezbijediti učešće zahvatanja od 45 evra po kilogramu, 45 evra za 50 paklica cigareta to je 90 centi po svakoj proizvedenoj paklici. Ako bi u Duvanskom kombinatu proizvodnja bila na nivou o kojem sam govorio, to je 100 miliona proizvedenih paklica, to je 90 miliona prihoda budžeta Crne Gore na godišnjem nivou. Zbog čega nećemo to da obezbijedimo? Postoje i brojni multiplikativni efekti, kooperanti, hiljade njih. Sada je to simbolično na području Malesije, Zete, Lješkopolja, zbog toga što se uništavaju kooperantni, što im se i sada duguje mnogo kao što se i zaposlenim u Duvanskom kombinatu u stečaju ne plaćaju mjesecima, da ne kažem godinama doprinosi i rade pod izuzetno nepovoljnim uslovima, a prihode i dobrobiti od toga nema država nego neki privilegovani pojedinci. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Kaluđeroviću.

Izvolite, kolegkinice Kovačević.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi gospodine Radoviću,

Pred nema je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama čiji razlozi za donošenje su sljedeći. Dodatno usklađivanje visine akcize na akcizne proizvode, duvanske proizvode dinamikom postepenog usaglašavanja sa odgovarajućim propisima Evropske unije, što je u skladu sa vladinom politikom u ovoj oblasti, čime će se obezbijediti veći obuhvat sredstava za budžet. Drugo, regionalne usklađenosti kod povećanja akciza kako bi se minimizirao rizik od potencijalnog rasta ilegalnog tržišta.

Zakon o akcizama je u primjeni od 1. aprila 2002. godine. Tim zakonom uvedena je i obaveza plaćanja akcize za tri grupe proizvoda i to alkoholna pića, duvan i duvanske proizvode i mineralna ulja, njihove derivate i supstite, a od 1. aprila 2012. godine u akcizni sistem Crne Gore uvedena su dva nova akcizna proizvoda - kafa i gazirana voda. Akciza se plaća na akcizne proizvode proizvedene u Crnoj Gori i akcizne

proizvode koji se uvoze u Crnu Goru. U proteklom periodu izvršeno je više izmjena navedenog zakona koje su se, pored ostalog, odnosile na dodatno usklađivanje visine akcize na cigarete i ostale duvanske proizvode, što je u skladu sa direktivama Savjeta Evrope. Takođe, Predlog zakona je usaglašen i sa propisima Evropske unije iz ove oblasti i to direktivom Savjeta Evrope 2011/64 o strukturi i stopama akcize za duvanske proizvode i direktivom Savjeta Evrope ... Pitam vas, gospodine Radoviću, zašto je zakon samo djelimično usaglašen sa direktivama Evropske unije i koji su razlozi zašto to nije u potpunosti usaglašeno?

Drugo, članom 1 predloženog zakona izvršene su izmjene kojima je izjednačen status proizvođača i uvoznika akciznih proizvoda, a imajući u vidu da akcizni proizvodi, najvećim dijelom, potiču iz uvoza, to je najcjelishodnije da sistem odloženog plaćanja akcize bude praćen od strane Uprave carina.

Iz Predloga zakona se može vidjeti da bi se na ovaj način postupak kontrole naplate ove dadžbine obezbijedila efikasna kontrola, kao i povećanje prihoda uz istovremeno suzbijanje sive ekonomije na tržištu akciznih proizvoda. Ovo rješenje je, takođe, u skladu sa preporukama i procesom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, gdje kontrolu proizvodnje, uvoza i prometa akciznih proizvoda vrše carinski organi zajednice. Molim vas za komentar, dosad je to radila Poreska uprava, koji su razlozi koji su vas, mimo ovog usaglašavanja sa standardima Evropske unije, opredijelili da sada to rade carinski organi, da li su carinski organi spremni da kvalitetno, na jedan pravi način, vode evidenciju i time omoguće veći prihod u budžetu naše države.

Članom 7 predloženog zakona predlaže se smanjenje visine akcizne obaveze za fino rezani duvan sa 40 eura po kilogramu na 25 eura. Imajući u vidu visok nivo akcize za taj proizvod u odnosu na okruženje, što bi na neki način omogućilo da se proizvođači fino rezanog duvana registruju kao akcizni obveznici i smanji promet ovog proizvoda na sivom tržištu. Takođe, članom 10 u cilju podsticanja razvoja turizma predložili ste uvođenje prava na povraćaj cjelokupne akcize za mineralna ulja koja se koriste za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza i parkinga na skijalištima. Bliži način povraćaja, kao i uslove koje mora ispuniti kupac regulisaće se podzakonskim aktom koji će donijeti Ministarstvo finansija u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, što smatram da je, takođe, veoma dobro. Članom 12, mislim da je ovo mnogo

bitno, ovom odredbom ste, imajući u vidu regulatorni okvir Evropske unije, kao i potrebu harmonizacije akciznog zakonodavstva sa direktivama Evropske unije predložili ste donošenje akciznog kalendara kojim bi se unaprijed regulisala dinamika postepenog povećanja akcize u periodu od 2014. do 2018. godine. Znači, predloženim akciznim kalendarom propisuje se povećanje visine specifične akcize na cigarete koja bi se od početka primjene ovog zakona povećala sa nekih 18 eura na 1000 komada od 1. avgusta 2014. godine na 22 eura i time donekle, shodno direktivama Evrope, obavezujući minimalni iznos akcize na cigarete ne može biti manji od iznosa koji odgovara 60% od prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta, s tim da taj iznos ne može biti manji od 90 eura po kilogramu. Očekujem da ćete u komentaru oko akciznog kalendara reći što očekujete primjenom tog akciznog kalendara. Naravno, tim akciznim kalendarom predložili ste promjenu akciznih stopa jednom godišnje i to od 1. aprila svake godine. Imajući u vidu da se u januaru već mijenja minimalna akciza uslijed promjene prosječne cijene cigareta, ovakva fiskalna struktura je specifična i proporcionalna je ..(Prekid) osigurala stabilnost tržišta i smanjio prostor za nelegalnu trgovinu cigareta i time osigurali stabilni prihodi. Imajući sve ovo u vidu, ovaj zakon ćemo podržati i molim za odgovore. Izvinjavam se, potpredsjedniče, za prekoračenje.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvinjavam se i ja vama. Ovim smo iscrpili listu govornika.

Riječ, ukoliko želi, ima gospodin Radović, glavni za poresku i carinsku politiku. Izvolite.

NOVO RADOVIĆ:

Uvaženi poslanici, pred sobom imamo Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama. Imaju već podnijeta dva amandmana i dva od strane Vlade, dakle četiri amandmana. Jedan amandman je podnjet na akcizni kalendar koji će se raspravljati naknadno na matičnom odboru. Drugi amandman je podnjet u vezi sa pitanjem povraćaja akcize određenim pravnim i fizičkim licima koji nabavljaju gasna ulja radi njihovog korišćenja u komercijalne industrijske svrhe. Mislim da je najvažnije da odgovorim sada prvo na to pitanje. Pitanje je postavio poslanik Veljko Zarubica. On je

pitao u kojoj fazi je donošenje pravilnika za povraćaj. Odgovorio bih na to pitanje jer to interesuje, vjerovatno, određena pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost i koja očekuju povraćaj akcize po osnovu nabavki gasnog uglja za obavljanje djelatnosti.

Izmjenama zakona propisano je ovlašćenje Ministarstva da pravilnikom uredi ovu oblast povraćaja akcize na gasna ulja. Međutim, ukazala se potreba da se propiše i koje su to djelatnosti koji će moći koristiti pravo na povraćaj akcize. Kako se već nalazi u proceduri, nalazi se i na sajtu Skupštine amandman poslanika Šehovića. Od naše strane je ocijenjeno da nema potrebe ići sa novim amandmanom na tekst zakona. Uglavnom se radi o djelatnostima koje su prema amandmanu poslanika Šehovića, koje su po Zakonu o klasifikaciji djelatnosti razvrstane u okviru sektora CE, a to je prerađivačka industrija, zatim proizvodnja prehrambenih proizvoda, prerada drveta i proizvodi od drveta i u okviru saobraćaja određene grupe gradski i prigradski prevoz putnika, autobuski prevoz putnika, prevoz putnika u kopnenom saobraćaju, autobuski međumjesni prevoz, drumski prevoz tereta itd. Ovim amandmanom je obuhvaćen i saobraćaj, pošto je postavljeno pitanje u vezi, a mislim da je ranije postavio to pitanje i poslanik Perić. Na ovo pitanje sam odgovorio oko ovoga pravilnika. Usvajanjem ovakve odredbe u zakonu i propisivanjem postupka kroz pravilnik o primjeni Zakona o akcizama riješiće se to pitanje procedure povraćaja akcize gasnog ulja na nabavke koje se koriste u komercijalne industrijske svrhe.

Drugo pitanje, poslanica Zorica Kovačević postavila je pitanje zašto je zakon samo djelimično usaglašen sa evropskim zakonodavstvom. Pa, vidite, plan pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji je usvojen, pregovaračka pozicija je tako usvojena. Bar što se tiče poreskih zakona svaki će se usaglašavati iz godine u godinu, sukcesivno, tako da nijedan nije u potpunosti usaglašen sa zakonom nego prema tome planu će se usaglasiti na kraju, a konačno je prilikom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U ovom trenutku je usaglašen onaj dio koji se mogao usaglasiti.

Pitanje Velizara Kaluđerovića je bilo zašto su niži akcizni prihodi od duvana i da li i za to ima opravdanja ili je u pitanju sivo tržište. Sivo tržište ne može se negirati.

Postoji sada ova dinamika akciznih prihoda, naplata akcize na akcizne prihode malo je drugačija nego za ostale akcizne proizvode. Poreski period kod akciznih proizvoda je kalendarski mjesec, međutim kod akcize nastaje akcizna obaveza 60 dana

od dana preuzimanja akciznih markica. Tako da može da dođe do one situacije da su akcizne markice preuzete iz prethodne godine pa će biti plaćene u sledećoj godini ili obrnuto, to je opet stvar poslovne politike. Vrlo malo, da kažem, teško je razgraničiti iz godine u godinu, da li se te nabavke odnose na jednu godinu, na drugu godinu i da li se i sama akcizna obaveza odnosi na jednu ili na drugu godinu. Vidjećemo kako će biti do kraja ove godine. Ovdje imamo nešto niži prihod u ovom periodu dosadašnjem u toku ove godine u odnosu na prošlogodišnji period, ali s obzirom da možda ide i više nabavki u onom četvrtom kvartalu da će dospjeti veći iznos i za naknadu, ali opet do isteka godine teško je procijeniti.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Radoviću, možete li malo konciznije da bi završili i drugu tačku. Sve što rećete skratite na pola, a opet sve rećite. Hajde da vidimo. Izvolite.

NOVO RADOVIĆ:

Završavam, nijesam baš razumio.

Neću se vraćati na početak, nego ću samo odgovoriti još na ova dva pitanja poslanice Zorice Kovačević, to je koji su razlozi da carinski organ preuzme posao.

Mislim da sam to rekao i u uvodnom izlaganju, evo skraćiću gospodine potpredsjedniče, imamo amandman za akcizni kalendar koji će se razmatrati na matičnom odboru, tako da neću ni o tome dalje govoriti i šta se očekuje od akciznog kalendara, već povezano to pitanje, tako da mogu skratiti svoje izlaganje i misim da sam odgovorio na pitanja koja su postavili poslanici.

Ako mi dozvoljavate samo poslanik Damjanović je, to sam prije preskočio, postavio pitanje za trend. To je konkretan postupak koji se odnosi na konkretnog poreskog obveznika koji se opet rešava u upravnom i nekom drugom postupku i mislim, a pogotovu što je poslanik Damjanović izašao, da nema potrebe da odgovaram na to pitanje.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem Vam se, gospodine Radoviću. Znam da je izuzetno zanimljiva tema, kad sam bio sa one druge bande imao sam stotinu inicijativa i bila je tada Koviljka Mihajlović, jedna vrlo fina gospođa. Tako da je ova neiscrpna priča.

Zahvaljujem se na prisustvu.

Konstatujem da je pretres završen. O tome kada budemo glasali.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, to je **Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Zoran Perišić, generalni direktor Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju. Oni su prisutni i pozdravljamo ih. Jedno malo upozorenje i drugim ministrima da kad su u pitanju inicijative uz svoje pomoćnike i oni budu ovdje, tako da onu praksu koju smo već uveli na proljećnjem zasijedanju da i u jesen takođe poštujemo.

Izvjestioci odbora su Vladimir Bojović, Zakonodavnog odbora i Almer Kalač, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Ministre, hoćete li da nas uvedete u priču?

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče,

Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda koji se nalazi pred vama treba da zamijeni postojeći Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda. Trenutno važeći zakon je preuzeo dio mjera iz dvije direktive Evropske unije i to iz Direktive o opštoj bezbjednosti proizvoda i Direktive o takozvanim obmanjujućim proizvodima, a predlogom novog zakona finalizuje se promijenjeni pravni okvir na ovom području, a uzimaju se u obzir sve odredbe koje sadrži novi Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu koji je ova Skupština usvojila u julu ove godine. Naime, u taj zakon su prenešene sve odredbe o vršenju nadzora na tržištu koje su bile sastavni dio postojećeg zakona. Ovim aktom se uređuje opšti zahtjevi bezbjednosti, kriterijumi bezbjednosti koji moraju da ispunjuju proizvodi koji se isporučuju na tržište, obaveze proizvođača i distributera, način informisanja i

razmjena informacija o opasnim proizvodima, kao i rizici koje ti proizvodi predstavljaju za potrošače i druge krajnje korisnike.

Zakon se odnosi na svaki neprehrambeni proizvod za koji zahtjevi bezbjednosti nijesu uređeni posebnim propisima. Pored gore navedene promjene propisa u odnosu na dosadašnje zakonodavstvo uvodi se nova definicija. Naime, opoziti i povlačenje su definisani kao dvije različite mjere. U skladu sa Predlogom zakona povlačenje proizvoda je definisano kao mjera koja se preduzima radi sprečavanja da se proizvod u lancu isporuke isporuči na tržište, dok opoziv proizvoda predstavlja krajnju mjeru koja se preduzima radi povraćaja proizvoda koji je već isporučen potrošaču, odnosno drugom krajnjem korisniku. Kriterijumi bezbjednosti su prenešeni u cjelini.

Predlogom zakona se kao kriterijum za utvrđivanje bezbjednosti proizvoda uvodi i usklađenost proizvoda sa zahtjevima bezbjednosti i zdravstvenim zahtjevima koji su urađeni u skladu sa posebnim propisima, odnosno koji su uređeni posebnim propisima. U postojećem zakonu pretpostavka je da je proizvod bezbjedan bila isključivo vezana za postojenje standarde. Na osnovu gore navedenog, evidentno je da će se donošenjem ovoga zakona pojačati zaštita potrošača kroz veću bezbjednost proizvoda koji se puštaju na tržište u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre.

Prelazimo na prvi krug. U ime poslaničkog Kluba DPS-a kolega Adrović.

REŠID ADROVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore, kolegice poslanice i poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre,

Na današnjoj sjednici Skupštine na dnevnom redu je izuzetno važan zakon kojim se uređuje zaštita potrošača. Ovim zakonom se uređuju pitanja koja su od interesa za Crnu Goru. Članom 70 Ustava Crne Gore propisano je da država štiti potrošača. Ovim Predlogom zakona uređuje se područje koje je do sada bilo uređeno Zakonom o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i što smo čuli u uvodnom izlaganju ministra, "Službeni list"

Crne Gore br. 48/08 koji nije bio usklađen sa Direktivom 2001/95 Evropske zajednice, a ta neusklađenost se ogleda u sledećem:

Zakon se nije primenjivao ako postoje posebni propisi o proizvodima, nema ograničenja na posebne propise koji su harmonizovani sa EU pravom, nisu preuzete sve obaveze proizvođača i distributera na čelu predostrožnosti na adekvatan način, nije preuzeta obaveza državnih organa da postiču dobrovoljne aktivnosti proizvođača, distributera i drugo.

Dodatni razlog za usvajanja ovog zakona je taj što se Crna Gora odlučila za preuzimanje regulative 765/2008 Evropske komisije kojom se propisuju zahtjevi za akreditaciju i nadzor na tržištu u vezi sa trgovinom proizvodima. Predloženim zakonom uređuju se kriterijumi bezbjednosti koji moraju da ispunjavaju proizvodi koji se isporučuju na tržište. Obaveze proizvođača i distributera kao i način informisanja o opasnim proizvodima i rizicima koji ti proizvodi predstavljaju za potrošača. Ovim zakonom bliže se određuje kada i u kojim uslovima možemo kazati za neki proizvod da je bezbjedan, kao i na koje se od proizvoda primjenjuje ovaj zakon, kao i odgovornost za štetu. Proizvođač, odnosno distributer je dužan da stavlja, odnosno isporučuje na tržište isključivo bezbjedne proizvode. Zakonom je definisano kada i pod kojim uslovima se smatra da je određeni proizvod bezbjedan. Ovim zakonom su bliže definisane obaveze proizvođača i distributera, kao i zajednička obaveza proizvođača i distributera.

Pomenuo bih i neke od obaveza proizvođača. Proizvođač je dužan da u okviru svoje djelatnosti potrošačima pruža potrebne informacije i upozorenja za procjenu rizika pri upotrebi proizvoda. Proizvođač je dužan da blagovremeno izvrši analizu proizvoda i procjenu rizika koju bi proizvod mogao predstavljati na potrošača, da upozori potrošača o mogućim rizicima, da upozori potrošače sa utvrđenim rizicima, povuče proizvod radi izbjegavanja, procijenjenih rizika. Mjere proizvođač preuzima dobrovoljno ili na zahtjev organa nadzora nad tržištu. Obaveze distributera sastoje se u tome da obezbijedi isporučivanje na tržištu isključivo bezvrijednih proizvoda, što mislim da je veoma važno. Distributer ne smije da na tržište isporuči proizvode za koje zna ili je trebalo na osnovu informacija da zna da su opasni.

Proizvođač i distributer su dužni da u pisanoj formi obavijeste organe nadzor na tržištu, ako znaju da je određeni proizvod koji su isporučili na tržište opasan, ako

predstavlja ozbiljan rizik. Obavještenje sadrži podatke potrebne za identifikaciju proizvoda, proizvođač, naziv proizvoda, partija i drugo. Opis rizika koji proizvod predstavlja, opis mjera za sprečavanje rizika, što mislim da je veoma važno, kako bi se zaustavile štetne posledice koje bi se mogle desiti. Zakonom su propisane i druge radnje. Informisanje - Ovi organi nadzora na tržištu i carinski organ dužni su da razmjenjuju informacije o opasnim proizvodima preko sistema brze razmjene informacija o proizvodima, koji predstavljaju rizik ako organ nadzora na tržištu preduzme propisanu mjeru u vezi sa opasnim proizvodima, proizvođač ili distributer preduzmu dobrovoljnu mjeru u vezi sa opasnim proizvodom koji isporučuje na tržište.

Inspeksijski nadzor na sprovođenju ovog zakona i propisa donijet na osnovu ovog zakona, vrši organ nadzora na tržištu u skladu sa zakonom koji uređuje nadzor proizvoda na tržištu. Nadzor nad proizvodima iz uvoza u postupku stavljanja u slobodan promet vrši carinski organ u skladu sa zakonom koji uređuje nadzor proizvoda na tržištu.

I na kraju za neizvršenje, za prekršaj, kada je u pitanju ovaj zakon, propisane su kaznene odredbe koje se kreću u rasponima, zavisno od težine kazne koja se desi na tržištu.

Zbog svega ovog, zbog koristi koji će iza ovog zakona imati potrošač, ja ću podržati ovaj zakon. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Adroviću. Sada u ime poslaničkog Kluba Demokratskog fronta, koleginica Đurašković. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi predstavnice Vlade, dame i gospodo, poštovani, građani,

Pred nama je danas Predlog zakona o bezbjednosti proizvoda. Pred naletom proizvoda sumnjivog porijekla i lošeg kvaliteta, potrebno je zaštititi zdravlje i sigurnost potrošača.

Poseban problem predstavlja nelojalna konkurencija, kao i preplavljenost kampanje u medijima, raznoraznim reklamama i to proizvođača nepoznatog porijekla i bez imena, koji reklamiraju proizvode bez atesta, bez garantnog roka i bez pečata. Ovim zakonom definišu se obaveze i proizvođača i distributera, koji isporučuju proizvode.

Odgovornost proizvođača je stroža, pošto je on jedini koji je definisan kaosubjekt, koji može uticati na bezbjednost proizvoda. Ali, i distributer odgovara u okviru obavljanja svoje djelatnosti i dužan je da obezbijedi isporučivanje na tržište, isključivo bezbjednih proizvoda. Zajedno proizvođači distributeri su dužni da bez odlaganja u pisanoj formi obavijeste nadležni inspekcijski organ, ako znaju ili bi na osnovu raspoloživih informacija iz svog profesionalnog iskustva trebalo da znaju da određeni proizvod, koji su isporučili na tržište opasan ili ocijene da određeni proizvod, koji su isporučili na tržište, predstavlja ozbiljan rizik po zdravlje stanovništva.

Bezbjednim proizvodom se smatra svaki proizvod koji pod predviđenim uslovima korišćenja, uključujući vijek trajanja, puštanje u rad, instaliranje i zahtjeve u pogledu održavanja ne predstavlja rizik po zdravlje i sigurnost korisnika.

A koje kriterijume treba da ispunjava proizvod? To su karakteristike proizvoda i to njegov sastav, ambalaža, uputstvo za sklapanje i upotrebu i održavanje. Po pravilu sva uputstva su napisana na stranom jeziku, a ako suslučajno prevedena, napisana su tako sitnim slovima da ni lupa ne pomaže. Na proizvodu mora biti vidno označen rizik za kategoriju potrošača, kao što su djeca i starija lica. Date su i definicije. Opasan proizvod je svaki proizvod koji nije bezbjedan, što je i logično, a obmanjujući proizvod je svaki neprehrambeni proizvod koji oblikom, bojom, mirisom i izgledom pakovanja i etikete liči na prehrambeni proizvod, što je vrlo opasno za djecu. Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa vrše nadležni inspekcijski organi, a ja postavljam pitanje, da li naša država ima dovoljan broj inspektora i obučenog kadra, da bi sproveo u djelo ovaj zakon? A nadzor nad uvozom vrši carinski organ u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadzor proizvoda na tržištu. Nadam se da ubuduće neće biti uvoza dječijih igračka, kolica, dubaka i ostalih rekvizita koji su bili opasni po život. Znamo da se ovim zakonom usaglašavamo sa standardima i zakonima Evropske unije. A, obzirom da su predviđene izuzetno visoke kazne u iznosu od 5.000 do 20.000 eura, ja se nadam da će ovaj zakon

sprovedenjem u djelo biti do kraja riješen u dobrobit i na dobrobit stanovnika i potrošača Crne Gore. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolegice Đurašković. Prelazimo na drugi krug. U ime poslaničkog Kluba DPS kolega Gegaj. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Potpredsjedniče, uvaženi gospodine direktore Perišiću, uvažene dame i gospodo poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Bezbjednost proizvoda je samo jedna od brojnih zahtjeva koji danas otvara i zatvara vrata proizvođača iz cijelog svijeta na tržištima ne samo Evropske unije. Postoji čitav niz različitih zahtjeva koje treba ispuniti u pogledu bezbjednosti proizvoda zavisno od vrste proizvoda, namjenu ciljne grupe kojoj su namijenjene sredine u kojoj će se proizvod koristiti i države u kojoj će se proizvod ponuditi na tržištu.

Uvjeren sam da će ovaj zakon zajedno sa odgovarajućim podzakonskim aktima obezbijediti da na tržištu Crne Gore nađu samo kvalitetni i bezbjedni proizvodi, čime će biti zaštićeno zdravlje i bezbjednost građana, odnosno potrošača.

Ovim zakonom se dopunjava set zakona koji obezbjeđuju poboljšanje pravnih uslova da se na tržištu Crne Gore plasiraju samo bezbjedni proizvodni. Takođe, predstavljaju dalji napredak u približavanju članstvu Evropskoj uniji. Izradi novog zakona u opštoj bezbjednosti proizvoda kojim će se zamijeniti postojeći zakon, pristupilo se u cilju daljeg usaglašavanja crnogorskog zakonodavstva sa EU propisima, kao i ispunjavanjem obavezama koji proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore sa Evropskom unijom. U vrijeme donošenja postojećeg zakona zakonodavac je procijenio da nijesu stečeni uslovi za prenošenje svih odredbi direktive u nacionalno zakonodavstvo. Sljedeći prethodno problem su predstavljale odredbe postojećeg zakonodavstva koji nijesu u potpunosti harmonizovane sa pravom Evropske unije.

Naime, donošenjem ovog zakona se postiže potpuna usklađenost sa zahtjevima direktive o opštoj bezbjednosti proizvoda i direktive o obmanjajućim proizvodima. U odnosu na postojeći zakon, novim zakonom se u cjelini preuzimaju obaveze proizvođača

i distributera, kriterijumi bezbjednosti proizvoda su preneseni u cjelini definicije opoziva i povlačenja proizvoda sa tržišta i drugog.

Takođe, nova definicija proizvoda jasno stavlja do znanja da se predmetni zakon primjenjuje na ne prehrambene proizvode, imajući u vidu činjenicu da je bezbjednost prehrambenih proizvoda propisana posebnim zakonom.

Novina ovog zakona se odnosi na opoziv i povlačenje proizvoda, time se stiču uslovi da trgovci, odnosno proizvođači mogu da povuku i do krajnjeg proizvođača. Novine se odnose i na ... bezbjednosti koji su prošireni. U odnosu na postojeći zakon postoji novina koja se odnosi na obavezu državnih organa da podstiču saradnju između proizvođača distributera u pravcu preduzimanja dobrovoljnih mjera radi stvaranja pravila dobre prakse. Preciznije definisana rješenja u novom zakonu omogućiće organima nadzora nad tržištem bolju implementaciju u cilju obezbjeđivanja uslova za stavljanje na tržište isključivo bezbjednih proizvoda.

Takođe, napominjemo da smo u julu mjesecu usvojili Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, kojim se propisuju zahtjevi za akreditaciju i nadzor na tržištu u vezi sa trgovinom proizvodima.

Samo da podsjetim da predloženim Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu uređuju se pitanja koja se odnose na organe nadzora, proizvoda na tržištu, opšta pravila za sprovođenje i preduzimanje mjera nadzora proizvoda, saradnja organa nadzora sa carinskim organima kao i druga pitanja za nadzor proizvoda na tržištu. Dakle, zakon koji danas raspravljamo, zajedno sa Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu predstavlja okvir koji će omogućiti efikasniji i efektivniji tržišni nadzor kao i veći stepen zaštite potrošača i krajnjih korisnika. Na kraju, mislim da je u pitanju dobro zakonsko rješenje i da zaslužuje podršku nas poslanika. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama kolega Gegaj.

Riječ ima kolega Obradović. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine Raduloviću,

Uvaženi gospodine Perišiću, gospodo posalnici i poslanice, uvaženi građani Crne Gore,

Pred nama je veoma važan zakon, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, koji smatram da je jedan od važnijih zakona, iz razloga što se tiče bezbjednosti proizvoda koje konzumiraju, odnosno koriste sami građani Crne Gore. Imamo proizvođače i distributere i krajnje potrošače i ovaj zakon je zapravo usklađivanje sa direktivama Evropske unije i stavlja van snage prethodni zakon sa dosta bezbjednih novina. Imamo prehrambene, neprehrambene proizvode i znamo od kolikog značaj je kada je neki proizvod od bezbjednosnog razloga i važnosti zaista siguran za upotrebu od onog drugog. Zato svi proizvodi moraju da imaju svoju ambalažu, etiketu, određeni miris, boju, ukus, moraju da imaju specifičnu određenu težinu, naravno, određenu cijenu, ali proizvodi ne mogu da imaju štetna dejstva i da obmanjuju kupce. U tom dijelu zaista su i rigorozne sankcije koje su predviđene, jer u praksi se često dešavalo zaista, da i istekne rok važenja određenog proizvoda koji je takođe jedan od segmenata proizvoda, a da se on nađe u upotrebi i u konzumiranje, da se stavlja u promet i da naravno, dovede u u pitanje zdravlje samih građana Crne Gore.

Iz tog razloga je veoma važno što su kaznene odredbe takve da za jedan dio prekršaja su izuzetno rigorozne sankcije. Primjera radi, za jedan dio prekršaja za pravna lica su sankcije do 20 hiljada eura za pravna lica, i za fizička lica, za odgovorno lice u pravnom licu su do 2000 eura, za preduzetnike do 12 hiljada eura.

Vidjeli smo da, kada je u pitanju inspeksijski nadzor, da iz svog naravno, aspekta nadležnosti su nadležni tržišni, odnosno carinski inspektori, a sigurno je da sve ono što ovi proizvodi moraju da sadrže treba da podliježe i kontroli od strane inspektora. Apelujem da zaista kontrola bude na nivou, jer dakle, često se dešava da ne sadrže artikli, proizvodi ono što piše na njima, što je istaknuto na njima ili dakle, da je rok proizvodnje kao što sam malo prije rekao, istekao, a da se oni i dalje nalaze u upotrebi. Zato je obaveza samih proizvođača, odnosno distributera da imaju određeni oblik i određene garancije proizvodi, i da se takođe nalazi uputstvo o upotrebi određenih proizvoda kako ne bi dolazilo do kvarova i do štete. U svakom slučaju ovaj zakon ne abolira one koji spadaju pod drugim zakonima kada je u pitanju naknada štete, a takođe, postoji jedna obaveznost kada je u pitanju informisanost javnosti, znači, ovaj

zakon sam po sebi proizvodi javan interes. Dakle, moraju se sve informacije vezano za isto objelodaniti svim građanima.

Kada je u pitanju procjena rizika od strane samih proizvođača i distributera, kada zapaze da neki proizvod zaista može da proizvede štetne posledice po građane, a već je distribuiran, već je dat na korišćenje samim potrošačima, oni su dužni i u obavezi su da odmah obavijeste javnost i da se ti proizvodi povuku sa tržišta. Iz tog razloga zaista jedne velike i važne novine su ovog zakona i posebno po pitanju bezbjednosti naših građana, pa prema tome mi iz Demokratske partije socijalista daćemo punu podršku ovom zakonu. Zahvaljujemna pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Obradović.

Ne mogu se načuditi kako se niste Vi kao lucidan i pametan čovjek sjetili nečeg. Da kupimo svakom kupcu po jednu lupu, jer ja stavim naočare gledajući etiketu pozadi, nema šansi da ću da vidim koliki je rok trajanja, ili tamo iako sam nekakvi profesor hemija i čuda, sadržaj, toliki sadržaj, toliki utiče na to. To nema šanse da se može videt.

Bogomi ćete i vi doć na moje dane, pa vi neće, trebaće vi i one debele naočare što su nosili.

Ima riječ kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dijelim Vaš stav oko jednog od najvažnijih segmenata kada je u riječ o bezbjednosti proizvoda na tržištu. Kao i svaki zakon koji ide u prilog zaštiti prije svega građanina, bilo da se javlja u funkciji i ulozi potrošača ili konzumenta određenog proizvoda, i ovaj zakon bi trebalo da dobije pozitivnu i prelaznu ocjenu, jer zaista znači, makar u formalnopravnom smislu, značajan iskorak u zaštiti tih prava. Međutim, mogućnost njegove primjene u uslovima crnogorskog tržišta, meni ga više čini jednim od onih zakona koji se usvajaju da bi se u agendi pristupa Evropskoj uniji dobila jedna rečka više, a da zapravo njegov stvarni efekat na stanje na crnogorskom tržištu neće biti mnogo prepoznat.

Naše tržište, nažalost, karakteriše veoma niska potrošačka kultura. Mi smo iz više razloga, a jedan od ključnih je niska kupovna moć, kao potrošači više orjentisani na jeftinije nego na kvalitetnije proizvode i više nam odnos prema proizvodu određuje cijena nego one specifikacije koje su sadržane bilo u uputstvu koje daje proizvođač, bilo u onom reklamnom letku koji prati svaki proizvod na našem tržištu.

Takođe, činjenica je da smo kao tržište više meta nego punopravni akteri međunarodne ekonomske razmjene, jer najveći broj proizvoda koji su na crnogorskom tržištu, ako ne računamo prehranu, a ovaj zakon se toga ne tiče, za proizvođače ima firme koje nijesu domicilne, i mi te proizvode u Crnoj Gori imamo ne iz prve, već iz treće ili iz četvrte ruke. Time se broj aktera u tom lancu, a samim tim broj odgovornih, do te mjere rasteže i do te mjere komplikuje da više ne znate kome da se obratite i ko je odgovoran za kvalitet proizvoda koji koristimo.

Takođe, naše tržište je preplavljeno takozvanim polovnim proizvodima, korišćenim proizvodima, gdje više i ne znate objektivno ko garantuje za kvalitet i bezbjednost tog proizvoda, jer to više nije stvar proizvođača. Proizvođač garantuje određeni rok trajanja tog proizvoda, a kad taj rok istekne on skida sa sebe svaku odgovornost.

Ko je odgovoran, recimo, ako kupite automobil koji je korišten pet-deset godina, a on se legalno prodaje u Crnoj Gori bez atesta firme koja je odgovorna da utvrdi bezbjednost tog automobila ili nekog drugog proizvoda svejedno je. Kupujete, gospodo, mačka u džaku. Ja sam takođe više puta bio u prilici, recimo, da pročitam u dnevnoj štampi ili na bilo kom drugom mjestu javne pozive proizvođača određenih proizvoda, uglavnom proizvođača automobile, koji čitave serije od stotine hiljada komada proizvoda povlače sa tržišta zbog uočene greške koja značajno utiče na bezbjednost toga proizvoda, ali nikad nijesam pročitao apel ili poziv javni distributera tih proizvoda u Crnoj Gori da se ti automobili povuku ili da se vrate nazad makar na doradu, preradu ili na zamjenu odgovarajućeg dijela. Evo, navešću vam jedan primjer. Čuveni proizvođač jednog od brendova češke industrije, mada se ovdje radi o prehrambenom proizvodu, one čuvene njihove "beherovke" je čitavu jednu godišnju proizvodnju povukao sa tržišta zato što su uočili prisustvo nekih štetnih materija koje ne odgovaraju standardu kvaliteta tog proizvoda. Čitave te godine ja sam ih sretao u bilo kojim bolje opremljenim

prodavnicama u Crnoj Gori. Niko nije se makar sjetio da upozori potrošača na mogućnost da taj proizvod eventualno ne odgovara onome što je standard i onome što, na kraju krajeva, piše na ambalaži.

Prema tome, nije problem podržati ovaj zakon, on znači iskorak, ali još uvijek nijesmo tržište koje je spremno za ovakvu vrstu zakona i još uvijek nemamo potrošačku kulturu koja bi benefite jednog ovakvog zakonskog rješenja mogla da koristi u najvišoj mogućoj mjeri. Prema tome, gospodine predstavnice Vlade, imam utisak da smo i sa ovim zakonom džabe krečili. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Labudoviću.

Da vidimo šta misli kolega Jelić. Ja sam siguran da ga neće podržati ovaj predlog zakona.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Perišiću,

Predlogom zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda uređuje se opšti zahtjev bezbjednosti, kriteriji bezbjednosti proizvoda na tržištu, obaveza proizvođača i distributera kao i način informisanja i razmjene informacije o opasnim proizvodima. Dakle, razlog za donošenje ovog Predloga zakona jesu prije svega usklađivanje sa direktivom 95 od 2001.godine Evropske komisije, koja govori o opštoj bezbjednosti proizvoda. Ono što imamo zamjerku jeste da smo možda ovaj predlog Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda trebali razmatrati kad smo razmatrali Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, jer ova dva zakona su da tako kažemo kompatibilni. Naravno, gospodine Perišiću, Vi ne utičete na to koji će zakon doći u Skupštinu. Otome ipak odlučuje Kolegijum kad će se koji zakon razmatrati, ali ta dva zakona su zaista povezani, kompatibilni, i mislim da je bilo ispravnije da oba zakona istovremeno razmatramo. Nego, šta je tu je.

Dakle, Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda u odnosu na važeći razlikuje se u dijelu vršenja inspekcijskog nadzora i kontrole proizvoda prilikom uvoza iz trećih zemalja na način da se nadzor nad ispunjavanjem odredbi navedenog zakona vrši na osnovu Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu. Takođe je proširena definicija, .. proizvoda preciznije su definisana primjena zakona, odnosno precizirano da se izraz proizvod odnosi isključivo na neprehrambene proizvode. Postrožena je odgovornost proizvođača i distributera, kao i uređena oblast razmjene informacija o opasnim proizvodima. Kada govorimo o neprehrambenim proizvodima to je dosta široka lista. Ja bih volio da znam, ako je to moguće saopštiti, koji su to neprehrambeni proizvodi na koji se utiče i odnosi ovaj zakon.

Dalje, ovim zakonom se uređuju opšti zahtjevi bezbjednosti koji moraju ispunjavati svi proizvodi kada se plasiraju na tržište, koje su to obaveze proizvođača i distributera i veoma su važne ovdje razmjene informacija o opasnim proizvodima i rizicima koji ti proizvodi predstavljaju za potrošače i druge korisnike. Ovdje želim da ukažem da je uvedena obaveza da od dana uključivanja Crne Gore, u rapeks sistem, a rapeks sistem je dakle sistem brze razmjene informacija u Evropskoj uniji o opasnim proizvodima, organ nadležan za obezbjeđivanje i razmjenu informacija obavještava Evropsku komisiju o opasnim proizvodima nađenim na tržištu Crne Gore. Ja bih volio gospodine Perišiću, da mi odgovorite na pitanje koji je to organ koji je nadležan za obavještavanje i objedinjavanje razmjene informacija u Crnoj Gori, a koji je dužan da obavijesti nadležnu komisiju, Evropsku komisiju o proizvodima koji su nađeni na tržištu Crne Gore, koji ne zadovoljavaju određene kriterijume. Takođe, želim da saopštim da je matični odbor za ekonomiju, budžet i finansije većinom glasova podržao ovaj Predlog zakona i predložio ga Skupštini da ga usvoji. Takođe je veoma važno saopštiti da za implementaciju ovog zakona nijesu potrebna dodatna budžetska sredstva u Budžetu Crne Gore.

I na kraju ja ću podržati gospodine Raduloviću ovaj predlog zakona, jer smatram da je veoma važan zakon jer se radi zaista o bezbjednosti, o opštoj bezbjednosti proizvoda na tržištu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Jeliću, sve za zdravlje što treba podržavam i ja. Gospodine Perišiću da li želite pravo na završnu riječ da iskoristite? Izvolite.

ZORAN PERIŠIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici, poštovani građani,

Prije svega htio bih se zahvaliti svim poslanicima na diskusiji, i na izuzetnom osjećaju za važnost ovoga zakona koji se odnosi na zaštitu zdravlja i bezbjednosti kako potrošača, tako i krajnjih korisnika. Samo bih da kažem ovako u najkraćim crtama pokušao da odgovorim poslanici Đurašković i poslaniku Labudoviću na pitanja koja su postavili, da li su naši inspektori sposobni da rade ovaj posao – da. Ako Vam kažem podatak iz 2013. godine da je napravljeno 4.600 kontrola u dijelu važećeg zakona da je u tom periodu 15.000 komada robe pronađeno koji su definisani kao najbezbedni jasno govori da naši inspektori imaju i znanje i kapacitete da se bave ovim problemom. Vi ste pomenuli pitanje porijekla robe da su proizvođači ove robe van granica Crne Gore, slažemo se. Zbog toga i ovaj zakon gospodine Labudoviću prenosi punu odgovornost i nadobavljače, znači na domicilne kompanije koji mogu da kažem mogu biti dostupni i potrošaču i krajnjem korisniku ukoliko, a i nadležnim organi, ukoliko plasiraju robu koja nije u skladu sa propisima.

Pitanje automobila, nije u smislu ovoga zakona proizvod koji se tiče ovoga zakona, ali možemo pričati i o tome da u zadnje vrijeme upravo ovih opoziva sve češće i češće imamo kod brendova koji imaju zastup sertifikovan od proizvođača automobila. Koji su proizvodi gospodine Jeliću? Evo da Vam kažem. Proizvod koji je rasprostranjen to je namještaj. Znači to su svi proizvodi neprehrambreni koji nijesu definisani na tehničkim propisima. Štaje to tehnički propis? To je ono kad država, organ države propiše pravila kakav se proizvod može naći na tržištu. Sa opisom tog proizvoda, sa kontrolom tog proizvoda sa svim mogućim stavkama, kao što je recimo konkretno automobile. To je takozvana homologacija. Znači tačno postoji spisak pravila koja važe za tu vrstu robe. Namještaj je najkarakteristični proizvod na koji se odnosi ovaj zakon, to su recimo dječiji dubci, to su dekorativne lampe, dušeci nanaduvavanje, biciklaid, itd.

I što se tiče rateks sistema, ako ste vidjeli u pretposljednem članu to je odlučna primjena te norme. Nažalost mi možemo ući u rateks sistem onog trenutka kada uđemo u Evropsku uniju. Međutim, mi već pravimo pripremu za taj rateks sistem i pravimo taj rateks sistem na nivou Crne Gore, gdje je nosilac toga projekta Tržišna inspekcija i gdje se uslovno rečeno taj centar, obavještajni, koji svim svojim podružnicima, odnosno svim inspektorima u svim opštinama Crne Gore šalju informaciju ukoliko dođu do informacije da imamo nebezbedan proizvod na tržištu Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Perišiću.

Sa ovim smo iscrpili današnji rad. O ovom predlogu ćemo se izjasniti naknadno.

Sjutra nastavljamo u 11 sati sa Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama.

Svako dobro. Prijatno.

09.10.2014. u 12.50h

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Dobar dan, poštovane kolegice i kolege.

Razmatramo **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović, ministar održivog razvoja i turizma i Olivera Brajović, generalni direktor Direktorata za turistički razvoj i standarde. Izvjestioci odbora su Emilo Labudović Zakonodavnog i Mićo Orlandić Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Vlade ministra Gvozdenovića da li želi dati dodatno obrazloženje?

Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Uvaženi članovi parlamenta, biće mi drago danas da razmijenimo informacije vezano za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama. U Ministarstvu, vođeni rješenjima koji su vezani za proces evropskog usaglašavanja, rade se šest zakonskih rješenja. To su rješenja koja su vezana za Zakon o turizmu, Zakon o boravišnoj taksi, Zakon o skijalištima, dio zakona koji je vezan za turističke organizacije koji je predmet današnjeg rada, Zakon o planinskim stazama i poseban predmet našeg rada zajedno sa drugim ministarstvima vezan je za Zakon o uslugama koji ima osnovni cilj da se prilagodimo direktivama Evropske unije koje se odnose na zaštitu potrošača i na putnim aranžmanima. Smatramo da tako jedno usklađivanje doprinijeće da Crna Gora na jedan kvalitetan način ide naprijed u pravcu daljeg pozicioniranja kao visokokvalitetne turističke destinacije.

Izmjene i dopune ovog zakona imaju za cilj da uvedu nekoliko novina, da jasnije objasne određena rješenja koja su bila u prethodnim zakonskim rješenjima, da pojednostave način koji je vezan za osnivanje turističkih organizacija, da uvedu nove centralne registre koji će na jedan kvalitetan način dodatno da prate rad ovih organizacija i na kvalitetan i transparentan način da imamo njihov pregled.

Jedna od možda najvećih novina ovog zakonskog rješenja jeste uvođenje, da tako kažem, novih tehnologija i mogućnost kako se prijavljuju turističke organizacije, kako se aktiviraju određena rješenja koja su vezana za prijavu boravišta i usklađenosti tih svih zakonskih rješenja sa novim Zakonom o strancima. Smatramo da dosadašnji tradicionalni način prijave gdje nijesu bile stvorene mogućnosti da se to radi elektronskim putem nije dao prave rezultate i u tom pravcu smatrali smo da dodatno zakonsko rješenje treba da obradi to pitanje i nakon toga sigurni smo da će se povećati prihodi, da će se povećati evidencija i na taj način lakše voditi određene politike.

Takođe, jedan jako važan segment ovog zakona jeste što se daje akcenat na zaštitu kulturne baštine, jačanje turističkog i drugog identiteta, i to je nešto što će prožeti svih ovih sedam zakona koji su predmet rada u ministarstvu. Mi ćemo u narednom periodu, u cilju usaglašavanja određenih turističkih formi, takođe izaći sa izmjenama dijela zakona koji su predmet pažnje koji sam rekao u svom uvodnom dijelu.

Takođe, jedan od važnih stvari jeste da se definišu kriterijumi za efikasniji način kategorizacije turističkih mjesta. Smatramo da to treba da bude mnogo jednostavnije i mnogo lakše i za sve koji su zainteresovani da apliciraju sve te stvari. Mislim da su kriterijumi na ovaj način mnogo jednostavniji i omogućavaju da se uradi lakša kategorizacija. Jedan od elemenata koji smatramo da je jako važno u turističkom razvoju, pored razvoja visokokvalitetne ponude u hotelskom smještaju gdje se bilježe dobri rezultati i želim sa vama da podijelim informaciju da ove godine očekujemo u hotelima sa četiri i pet zvjezdica nešto preko 700 novih jedinica, što je novi kvalitet i što će doprinijeti poboljšanju turističke ponude, jeste pitanje dostupnosti. Zbog toga su ovdje predloženi određeni stimulansi koji bi trebali da dovedu do dodatnih finansijskih sredstava koje bi se uložilo u dijelu dodatne promocije Crne Gore i obezbjeđenje uslova da dostupnost ka Crnoj Gori bude efikasnija. To je prožeto kroz sva ova zakonska rješenja koja sam rekao da su predmet naše pažnje.

Zahvaljujem se svima koji su na odborima dali doprinos da ovo zakonsko rješenje bude još bolje. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, ministre.

Imamo jedan komentar na vaše uvodno izlaganje.

Kolega Gojković, izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Imam više pitanja, komentar, ukoliko ministar to može da nam objasni, da bi mogli imati kvalitetnije diskusije u nastavku, tiče se člana 9 i prikupljanje sredstava od članskog doprinosa gdje dio ide za lokalne turističke organizacije, dio ide za nacionalnu turističku organizaciju i tu imamo određeno povećanje zbog izdvajanja sredstava za finansiranje niskotarifnih avio kompanija. Da li ste u mogućnosti da nam date podatak koja je procijenjena količina sredstava koja će se pribaviti na ovaj način i kolika su uopšte sredstva da bi se poboljšala ova oblast i da li planirate pomoć od lokalnih zajednica? Znači, da li imate strategiju kako da dođe do niskotarifne kompanije i o kojim

sredstvima se radi da bi nešto napravili pošto za sada nemamo nekih većih rezultata. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite, ministre. Možete odgovoriti odmah.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Crna Gora da bi mogla da eliminiše pitanje sezonalnosti, jer, kao što znate, u četiri mjeseca naše turističke sezone blizu 80% i prometa i broj turista je realizovan u junu, julu, avgustu i septembru, ključni element jeste kako da postaknemo podsezonu i predsezonu. U periodima ključne turističke sezone problemi dostupnosti su manje izraženi nego u periodima predsezone i podsezone. Zbog toga smatramo da je jako važno da se podrži taj segment. Jedan od elemenata eliminisanja tog segmenta jeste pitanje jače promocije u zemljama koje se smatraju da mogu da budu značajna emitivna tržišta i to prije svega smatramo za centralnu Evropu. Smatramo da je to najznačajnije emitivno tržište gdje treba da obratimo posebnu pažnju. Na primjer, Njemačka ima oko 80 miliona putovanja i smatramo da je to velika šansa za Crnu Goru.

Druga stvar, jeste da se aktivnosti usmjere u pravcu poboljšanja postojećih servisa na aerodromima Crne Gore. Tu su urađeni masters planovi i za realizaciju tih projekata do 30. godine i na jednom i na drugom aerodromu potrebno je uložiti nešto oko 150 miliona eura. Radi se o ozbiljnim finansijskim sredstvima, i to su sredstva koja se obezbjeđuju na drugi način, a ne na način preko ovakvih zakonskih rješenja, jer ova zakonska rješenja nude prihode na nivou godina, takse koje su nekoliko stotina hiljada eura. Jedna od ovih taksi jeste rješenje oko 350 hiljada eura godišnje.

Četvrta stvar jeste kako poboljšati dostupnost aspekta preko avio saobraćaja. Znači, jedna od elemenata jeste podrška nacionalne kompanije, a drugi elementi su podrške koje su vezane za marketinške elemente koji se odnose na nisko tarifne destinacije. Ima jako puno destinacija koje ulažu značajna finasijska sredstva. U našem okruženju postoje gradovi koji ulažu blizu milion eura da bi podržali takve aktivnosti, mi nismo u mogućnosti. Naši budžeti su značajno manji. Ovdje se traže neka rješenja koja su na nivou nekoliko desetina hiljada eura. Ako je prihod od takse 350 hiljada eura, a

odnos koji je vezan za promjenu, da tako kažem, tog prihoda, to je nekih 40-ak hiljada eura, što je nedovoljno, ali opet jedan znak politike i znak usmjeravanja određenih aktivnosti. Znači, izraz politike nedovoljno finansijskih sredstava, ali ipak nešto što može da doprinese u nekom kratkom roku realizacije nekoliko manjih projekata.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Samo molim Vas da vodimo računa o vremenu, bez obzira na važnosti informacije, imamo dosta prijavljenih diskutanata za ovu tačku.

U ime poslaničkih klubova, u ime Kluba DPS-a kolega Čavor.

Izvolite.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem.

Crna Gora jeste država turizma, dakle strateška grana koja je svakako veoma značajna za dalji razvoj države, a i za interese i boljitak svih građana u toj državi. Ona je u stalnoj poziciji rasta, što je predviđeno dobro strategijom za razvoj i promociju turizma do 2020. godine, ali ono što je dobro što se u toj strategiji predviđa i održivi razvoj kada se tiče pitanja zaštite prirodnih bogastava koji su prepoznatljivo i specifičnost Crne Gore. Ono što jeste u perspektiviji značajno za nas i za državu i za građane, što takvo učešće praktično turizma je preko 25% u bruto društvenom proizvodu i što on donosi određene benifite u pravcu zaposlenja i standarda radnika u perspektivi. Prema tome, značajno je da i država i Vlada i nadležno ministarstvo i institucije na nivou države koje su vezana za ova pitanja urade na sve ovom promociji turizma, a isto tako i lokalne zajednice i građani pa i turistička organizacija o čemu je danas i riječ na ovo našem zasijedanju, kada se tiče izmjene i dopuna zakona o turističkim organizacijama.

Dakle, treba da doprinese ovom značajnom pitanju. Upravo ovim zakonom su definisane i uređen rad turističkih organizacija. Ono što je razlog za izmjene i dopune kako sam ja shvatio jeste primjena ovoga zakona od 2007.godine kada su se ukazale

samo primjene određene potrebe za izmjene i dopune u dijelu unapređenja kvaliteta rada turističkih organizacija, a i ujedno odnosno na pojašnjenje nekih normi koje su bile u ranijem zakonu. Sve u cilju kvalitetnog uređenja oblasti organizacije rada turističkih organizacija. Dakle, predložene izmjene se odnose i na osnivanje i na djelatnost turističke organizacija, način ostvarivanje prihoda, zadatke lokalnim nacionalne turističke organizacije kategorizaciju i tome slično i tome slično. Ono što je posebno značajno, to je rekao i ministar u svojoj uvodnoj riječi, da je ovim zakonom uvedena novina odnosno da se Predlogom zakona u djelatnost turističkih organizacija dodaje i važnost zaštite kulturne baštine, kao bitnog segmenta turističke ponude. Predviđeno je zakonom da se vrši kategorizacija turističkih centara odnosno opština, na osnovu kvantitativnih i kvalitetnih kriterijumima na A,B,C,D i E kategorije. Ono što je dobro što nema obaveznosti potpuno da se mora formirati organizacija u svim ovim kategorijama već je zakonom predviđeno da se to mora uraditi u kategoriji A, u ostalim kategorijama zavisno od procjene i potrebe što je neki smisao o mogućoj racionalnosti i povezanosti opštine u formiranju turističke organizacija kako bi bile i racionalnije i korisnije.

Pitanje prihoda je takođe definisano zakonom neću pobrojavati koji su svi ti prihodi, svakako je značajan vezan za članski doprinos iz dva aspekta što je u ranijem rješenju to se odnosilo samo na fizička i pravna lica, sada se izmjenama i dopunama zakona odnosi i na preduzetnike koje imaju djelatnost vezano za ovu branšu. I ono što je definisano ovim zakonom da prihodi po ovom osnovu se dijele u proporcije i 60% na nacionalnu turističku organizaciju, 60% na lokalnu, a 40% na nacionalnu, to je 20% za promociju turizma. Mislim da 20% kada ovako gledamo izgleda kao neki teret, međutim nije veoma nam je potreban ta vrsta romocije znajući mjesto i lokacija u Crnoj Gori probleme u infrastrukturi da moramo učiniti više i odvojiti sredstava da privučemo i goste i rekao bih i strane investitore na ovim prostorima. Zakonom su predviđeni i zadaci turističkih organizacija, posebno lokalnih i nacionalnih, o njima nebih posebno govorio. Izvukao bih isto jednu novinu koja je rečena iskazana u zakonu da se turisti mogu prijavljivati turističkim organizacijama i radi boravišta i odjave, ima da kažem jednu koristnost u cilju povezivanja svih tih podataka i sa nadležnim organima koje se bave ovim pitanjima.

Pošto mi ističe vrijeme, samo da kažem još rečenicu, sam zakon ne doprinosi sam po sebi rješenju ovih pitanja, trebaju nam dobri organizovani snažne turističke organizacije, turistike organizacije ne samo na papiru, nego koje će biti tehničkih i tehnološki opremljene, i koji će imati dobre kadrove koji će imati bonitet da se ovim pitanjima odgovorno bave, i rezultat će sigurno biti korektan. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolege Čavor.

U ime Kluba Demokratskog fronta kolega Milan Knežević, a neka se pripremi kolega Gojković.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Gospodine Gvozdenoviću, uvažena Skupštino, poštovani građani,

Na samom početku svoje diskusije ja bih želio da demistifikujem stav koji se ranije čuvao, a to je da je Crna Gora država koja smatra da joj je turizam razvojna strateška grana. U Crnoj Gori turizam nije razvojna strateška grana. U Crnoj Gori je turizam u pokušaju. A zašto ja to smatram da je tako? Zato što Vi ovom vašem obrazloženju i razlozima zbog kojih donosite ove izmjene i dopune kažete da se radi o razvijanju svijesti i važnosti turizma, unapređenju elementa turističkog proizvoda i zaštite životne sredine. Znači, mi do sada nijesmo imali razvijenu svijest da je turizam u Crnoj Gori strateška grana. Znači, mi do sad nijesmo imali razvijenu svijest da treba čuvati životnu sredinu, nego smo se sad sjetili da izmjenama i dopunama ovog zakona ukažemo da smo kao društvo, kao građani bili nesvjesni značaja turizma. I u jednom ću se složiti sa Vama. Mogli biste da iskoristete potencijale ugroženosti životne sredine i da ih prevedete u turističke osobenosti Crne Gore. Kao što su u Ukrajini organizovali ture da se posmatra Černobilj i posledice te nuklearne katastrofe, tako možete i Vi, gospodine Gvozdenoviću, da napravite turističke ponude obilaska Kombinata aluminijuma Podgorice i rubnog dijela oko Kombinata da pogledaju turisti što strani, što domaći, šta je Kombinat aluminijum uradio od životne sredine u Zeti, pa bi moglo da

se obiđe i Mojковаčko jalovište, pa bi moglo da se obiđu i Pljevlja, mogli bi da se obiđu sve crne ekološke tačke i da pokažete turistima u Crnoj Gori na koji način je država i Vlada razvijala tu stratešku granu koju mi nazivamo i Vi je nazivate turizmom, i na koji način smo se odnosili prema zaštiti životne sredine. U ovom Predlogu izmjena i dopuna zakona ostaje nejasno koje će nadležnost imati turističke organizacije, kako će se uskladiti metodologija o broju turista, pa zato i nije čudo što nas non stop bombarduju podacima o broju turista u toku jednog dana, tako da smo mi i one turiste na dnevnom nivou koji su iz Podgorice prolazili kroz tunel Sozina za vikend proglašavali kao masovnu najezdu turista, i kad biste ponovo vraćali nazad opet bismo to proglašavali kao masovnu najezdu turista sa mora ka Podgorici, to je veoma važno i veoma značajno, jer unosite konfuziju kao što mislim da ćete unijeti konfuzije vezano za kategorizacije tačka a), tačka b), pošto u kategoriji a) spada Glavni grad i Prijestonica da Cetinje koje se nalazi blizu Podgorice mora da osnoje lokalnu turističku organizaciju, a da na primjer Budva, koja recimo spada u neku drugu kategoriju b,c i d, može, ali ne mora da ima lokalnu turističku organizaciju.

Gospodine Gvozdenoviću, turizam u Crnoj Gori u ovoj godini je doživio fijasko. Broj turista je prepolovljen, i to vam ne tvrdi Milan Knežević, poslanik Demokratskog fronta, nego vam to tvrde turistički poslenici i stvarno morate mijenjati koncept, morate mijenjati strategiju, ako to nijeste u stanju bolje i da podnesete ostavku.

Neophodno je da se fokusirate na tržišta koja mogu obezbijediti turističko i preživljavanje, a i razvoj, pri čemu se mora redefinisati cjenovna politika koja nekorespondira sa kvalitetom usluga i nije konkurentna u drugim mediteranskim destinacijama.

Ono što je jasno jeste da je izgubljeno i najveće tržište za Crnu Goru, a to je tržište koje je dolazilo iz Ruske federacije. Broj gostiju iz Rusije je prepolovljen, ma koliko nas svi sad bombardovali podacima što turističkih organizacija, što MONSTAT-a i jasno je da ukoliko ne promijenite strategiju prema ključnim partnerima, što se tiče razvoja turizma, prevashodno mislim na Rusiju i na Srbiju, iz godine u godinu naša turistička sezona će podsjećati na jedno organizovano rasulo u kojem se ne zna ni red ni pravilo niti metode po kojima se obračunava, odnosno određuje broj gostiju na

Crnogorskom primorju i u Crnoj Gori uopšte. Zahvaljujem i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Obrad Gojković, u ime Kluba SNP-a, a neka se pripremi kolega Tuponja. Izvolite kolega.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, gospodine ministre, poštovane kolege,

Vrlo često su na dnevnom redu zakoni koji su vezani za turizam, i manje više oko toga se na kraju složimo.

Međutim, ono što se ne možemo složiti to je statistika kada je turizam u pitanju i ne možemo se složiti sa Zakonom o Budžetu, recimo i za ovu godinu gdje je opredijeljeno za nacionalnu turističku milion i sto hiljada i za sektor turizma u okviru ministarstva milion i trista hiljada. Ako je strateška grana razvoja Crne Gore turizam svakako da bi ovo moralo da bude veće i ne znam zašto se vodi ova politika.

Što se tiče statistike, imamo problem da će ova godina izgleda biti proglašena za rekordnu sa osamsto miliona prometa, međutim, ono što je na terenu sigurno tome ne odgovara, ovo je bila vrlo loša sezona, gora nego prethodne, tako da ako ovako nastavimo ja bih sad slobodno mogao da pretpostavim da će iduće godine biti promet devesto ili devesto pedeset miliona. Znači, imamo stalno jedno statističko povećanje, a to ne terenu ne prati nikako situaciju. Mislim da je statistika je jedna od većih problema turizma u Crnoj Gori da državni organi treba raditi na tome.

Druga stvar, kada pogledamo kompletan ambijent, da mi ovdje donosimo zakone, da imamo ovakvu statistiku, da imamo situaciju onda i u hotelima. Premijer je najavio u ekspozeu ovdje da će raskidati ugovore sa ljudima koji nijesu investirali hotele, a od toga nema ništa u Crnoj Gori nema ništa, znači ti hoteli se ne grade, nego imamo čak i veće probleme.

Imamo sad privatizaciju instituta, o tome ću na kraju govoriti i vojne bolnice zdravstveni turizam, koja je pred gašenjem, koja ne plaća svoje obaveze i čak ni u tom zdravstvenom dijelu ne servisira građanima Herceg Novog, kako je potrebno.

Infrastruktura posebna priča, putevi su nam takvi kakvi jesu, aerodrom isto tako, sami ste rekli ulaganja, low cost nemamo kompanija i sve je skupa jedan ambijent koji je vrlo loš i koji ne pruža osnove za razvoj za jednu ekspanziju turizma značajniju u Crnoj Gori.

Ono što bih želio da potenciram. Imamo situaciju sa low cost kompanijama. Jedno pitanje ministru. Ministre, imamo Montenegro Airlines koji je šezdeset miliona, sedamdeset koliko mi znamo. Ne postoji ni jedna niskobudžetska kompanija u svijetu koja je toliko u gubitku, a ovi naši su imali karte koje su pet puta skuplje ili šest puta skuplje ponovo su u gubitku. Ovdje, vjerovatno treba, da su bili formirani kao niskobudžetna kompanija imali bi efekat po turizam, ovako samo imamo gubitke i o tome treba razmisliti da li je moguća promjena koncepta Montenegro Airlines, da on pređe u nisko budžetnu kompaniju pa da makar imaju turistički radnici, pa ako treba i mi kao država da damo svoj doprinos da izdvojimo subvencije da funkcioniše kao nisko budžetska kompanija, da imamo neke koristi od toga, a ovako imamo gubitke i nemamo ništa drugo. Da je sve ove godine funkcionisao kao nisko budžetna kompanija, vjerujte mi da bi efekti bili mnogo bolje nego sada. I ono što sam već najavio.

Rekao sam na kraju par riječi Institutu Igalo imamo privatizaciju Instituta. Potpuno nejasna situacija. Javnost je apsolutno protiv privatizacije Instituta i političke partije. Imamo situaciju da se u javnosti špekuliše glasinama da privatizaciju vrše bliski premijerovi rođaci. Navodi se određeni gospodin Maksimović, koga ja ne poznajem i te glasine se šire iz menadžmenta Instituta Igalo. Znači, oni te glasine šire i ako su menadžmenti, i ako u javnosti izlaze sa nekim svojim izjavama podrškama privatizaciju, a u suštini šaptački proturaju u javnost glasine da premijer hoće da uzme Institut. Vjerovatno su uplašeni za svoje položaje i smatram da jedan ovakav koncept neće donijeti ništa dobro, da se ponavlja priča sa "Vekra Bokom" i sa drugim kompanijama u Herceg Novom i da jednostavno ovakav način rada nije adekvatan i da će donijeti štetu i Herceg Novom i Institutu i zdravstvenom turizmu i na kraju cijeloj državi. Znači, imamo ono što je već bilo više puta borba unutar DPS-a oko kolača. U ovom slučaju oko Instituta Igalo. Ja pozivam javnost iz Herceg Novog i Crne Gore da debelo prati situaciju, sa punom odgovornošću sam saopštio ovo što sam ovdje saopštio i da te

glasine šire direktno iz DPS-a, klanovi koji imaju svoje interese i da se to ne dozvoli, da se privatizacija učini transparentnom.

Mi smo ovdje kao politička partija tražili da predstavnici lokalne samouprave uključe u Upravni odbor Instituta, makar jedan instituta i broj. Nijesmo dobili podršku od tadašnjeg ministra, ne sjećam se da li ste to bili vi, ali mislim da bi to poboljšalo ovu situaciju, da bi bilo transparentnije i mnogo kvalitetnije, da imamo jedan širi spektar upravljanja Instituta. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Gojkoviću. U ime Kluba Pozitivne Crne Gore kolega Goran Tuponja, a neka se pripremi kolega Andrija Popović. Izvolite, kolega.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena gospođo Brajović, gospodine ministre Gvozdenoviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Danas imamo na dnevnom redu izmjene i dopune Zakona o turističkim organizacijama, zakon koji je na prvi pogled i zakon koji unapređuje ovu oblast i koji je imao i moje simpatije i podršku i samo obrazloženje koje je dato za donošenje ovog zakona je potpuno smisleno, jer se kaže da se ovim izmjenama i dopunama želi kvalitetnije urediti oblast organizacije i rada turističkih organizacija, načina njihovog finansiranja, stavljam akcenat na ovaj način njihovog finansiranja, kao i kriterijuma za kategorizaciju turističkih mjesta i prevazilaženja nepreciznosti pojedinih odredbi postojećeg zakona. Nemamo apsolutno ništa protiv.

Takođe, bitan razlog za donošenje zakona je smanjenje troškova po osnovu osnivanja pojedinačnih turističkih organizacija u svakoj opštini, efikasnija evidencija turističkog prometa u koordinaciji RTO i MONSTAT-a, kao i izdvajanje dijela sredstava nacionalne turističke organizacije od članskog doprinosa za finansiranje niskotarifnih avio kompanija i čarter letova. Stavljam akcenat na ovaj zadnji dio rečenice, znači izdvajanje dijela sredstava nacionalne turističke organizacije od članskog doprinosa za finansiranje niskotarifnih avio kompanija i čarter letova.

Na komentar uvaženog kolege Gojkovića, gospodine ministre, vi ste potpuno svjesno prećutali da je amandmanom DPS-a izmijenjen ovaj član koji se odnosi na finansiranje jeftinih avio kompanija i da je taj član promijenjen, da je taj amandman od strane predlagača, od strane vas usvojen i da je postao sastavni dio zakona.

Dakle:” 40% za finansiranje programa Nacionalne turističke organizacije, od čega 20% izdvaja za finansiranje niskocarinskih avio kompanija i čarter letova”.

To više tako ne glasi. Podnesen je amandman koji je usvojen, i to sada glasi:

“40% za finansiranje programa Nacionalne turističke organizacije, od čega se 20% izdvaja za promovisanje i povećanje dostupnosti Crne Gore.”

Takva formulacija može vrlo široko da se tumači. Dostupnost Crne Gore može da bude i da se iz ovoga fonda finansira auto-put, može da se finansira neki vaš boravak na nekom sajmu turizma na nekoj svjetskoj destinaciji. Može na stotinu drugih načina da se tumači ovakva odredba ovakvog zakona, koja je bila eksplicitna, a više to nije, da se novac izdvaja za finansiranje nisko tarifnih avio kompanija i čarter letova.

Apsolutno se ne slažem da je ovaj član na ovakav način promijenjen, čak imam i pravnu dilemu kako da uložim amandman na usvojeni amandman, jer ja više ne mogu da amandmanski djelujem da se to više ne desi. Tako da mislim da to uopšte nije ni slučajno urađeno na ovaj način kako je urađeno.

Zatim, i drugi amandman DPS-a koji je isto postao sastavni dio zakona ili Predloga zakona za sad, kojim se ukida da lokalne turističke organizacije mogu ostvariti prihode posredovanjem u prodaji izleta i paket anražmana turističkih agencija i izdavanjem smještajnih kapaciteta i drugih aktivnosti u skladu sa zakonom. Znači, ono vaše obrazloženje koje ste dali za ovaj zakon da se ovom zakonom zapravo želi osmisliti i poboljšati finansiranje turističkih organizacija i koje je bilo sadržano kao mogućnost u ovom članu, više ne postoji. Tako da se lagano tope razlozi za donošenje ovog zakona, jer ste vi zapravo jednu na početku rekao sam, principijelno dobru i kvalitetnu stvar ovim usvajanjem ovih amandmana unazadili. Mislim da to nijeste trebali da uradite. Isteklo mi je vrijeme, imao bih još dosta toga kažem, nastaviće i moja koleginica po pitanju kulturne baštine. Za sad toliko, pa ću možda imati komentar. Hvala lijepo, izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Tuptionja.

Kolega Andrija Popović u ime Kluba Liberalne partije, HGI i albanskih partija, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani, poštovani predstavnici Vlade, Što se tiče samog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama, mislim da je korektno urađen uz određene primjedbe Liberalne partije, na koje ćemo i sada ukazati, a i djelovali smo amandmanski u određenim oblastima. Mislim da je dosta pomogao i ovaj Odbor za turizam koji je na neki način, mislim da ste bili krenuli krivim putem, ali da je ovaj Prijedlog zakona sad ipak korektan.

Što se tiče ovih primjedbi Liberalne partije, one se tiču člana 5 stav 15 će ćemo mi tražiti da se briše evidencija i praćenje turističkog prometa u primarnim i komplementarnim ugostiteljskim objektima za pružanje usluge smještaja i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića na teritoriji opštine, kao i u plovnim objektima nautičkog turizma u skladu sa zakonom. Naime, turističke organizacije su suočene sa problemima prikupljanja podataka o broju gostiju, jer davanje podataka zavisi od volje vlasnika smještaja, a pritom nemaju mogućnost zakonskog kažnjavanja u slučaju davanja netačnih podataka. Mišljenja smo da ovi podaci trebaju da budu tretirani od strane poreskih inspekcijских službi, jer nametanje turističkim organizacijama ove vrste kontrole bez kaznenih posljedica, nemaju nikakvoga smisla.

Drugi amandman će se ticati člana 7 koji kaže da trogodišnji prosjek ostvarenog broja turističkih noćenja u turističkom mjestu, dakle, broj noćenja da bude taj kriterijum iako kasnije ima i drugih kriterijum, to je kvalitativni kriterijum za kategorizaciju turističkih mjesta, jer ovdje ćemo dovesti u neravnopravan položaj naročito opštine Kotor, Prijestonicu Cetinje, koji mnogo zavise od izletničkog i kulturnog turizma. Kao što je poznato u Kotor dođe godišnje između 500 i 600 hiljada ljudi putem brodova kruzera i sa destinacije Dubrovnik autobusima.

Izračunato je da otprilike jedan gost u Kotoru ostavi oko 45 eura, što daje taj turistički promet od preko 20 miliona eura, tako da ovaj kriterijum, iako ga, kao što sam rekao, imamo kasnije drugačiji. Strah me je da ono što se dobije na mostu, izgubiće se na ćupriji.

Treći amandman će se odnositi na ovaj legendarni član 9 koji se već ne znam koliko puta pokušava poturiti da se promijeni odnos, dakle, sa 70% ove boravišne takse članskog doprinosa pripada lokalnim turističkim organizacijama, 30% nacionalnoj. Sad se pokušava ponovo na mala vrata uvesti da to bude odnos 60% : 40%, dakle, da se i taj dio prihoda koji pripadaju lokalnim turističkim organizacijama centralizuje. Zbog toga Liberalna partija će tražiti da se briše taj član, naročito zbog toga što mislimo da sredstva koja ima Nacionalna turistička organizacija, ispred sebe imam Godišnji finansijski izvještaj Nacionalne turističke organizacije za 2013. godinu, od ukupno 1.383.000 namjenskih prihoda ostvarenih preko konsolidovanog računa Državnog trezora u 2013. godini Nacionalna turistička organizacija je raspolagala sa samo 250.000. Dakle, Nacionalna turistička organizacija ima daleko više sredstava nego što joj treba, a đe se zadržava preko milion eura, to je pitanje sad za vas, tako da mislim da je potpuno besmislen ovaj član 9. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Popoviću.

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja onih klubova koji su iskazali interesovanje da učestvuju u ovom uvodnom dijelu.

Ministre, da li želite da komentarišete?

Izvolite, imate do pet minuta.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Koliko ja znam proceduru Skupštini, a Vi me popravite, neko ko je predsjedavajući Odbora ili izvjestilac Odbora treba da kaže šta se dešavalo na Odboru, koji su amandmani prihvaćeni, koji nijesu prihvaćeni, što se dešava. Znači, koliko znam takva je situacija, i iz tog razloga nijesam pominjao taj dio, i nema nijedne stvari koja bi mogla da se tumači tako da nešto svjesno nijesmo htjeli da prezentiramo.

Druga stvar, siguran sam da je jako važno da svake godine radimo na razvoju svijesti turizma kao jako važnog ekonomskog elementa Crne Gore. Ako se i dalje bude jačala svijest imaćemo više preduzetnika, imaćemo više djece koja će upisivati srednje škole na crnogorskom primorju i na sjeveru Crne Gore. I siguran sam da u tom pravcu i ovaj dom, i Vlada, i svi zajedno treba da radimo. I nije loše da to pomenemo, jer je turizam jedna razvojna grana o kojoj treba jako puno raditi da bi se sektor usluga evo precizno znamo sve direktive koje su vezane za uslugu bile tretirane na jedan posebni način, a u okviru direktiva posebno je naglašen dio koji je vezan za proizvodnju da tako kažem i jačanju svijesti svih i važnosti svih elemenata koji su vezani za turizam. Sa aspekta zaštite, sa aspekta zaštite životne sredine, sa aspekta zaštite identiteta kulturne baštine i svega toga što treba turizam da učini jednom jakim, snažnom turističkom granom. Slažemo se da postoje određeni ekološki problemi ti ekološki problemi nijesu od danas, nijesu od juče, sve fabrike koje je neko ovdje spomenuo one su otprilike organizovane prije 40 godina. Vlada se aktivno bavila sa svim tim stvarima i uz pomoć Svjetske banke, definisala put kako da se prevaziđu ti problemi i bićemo jedna od rijetih država koja će biti u mogućnosti da se u tako kratkim rokovima da savlada sve te probleme koji su bili u nekom prethodnom periodu.

Da li treba metodologije i načine koji su vezani za izvještavanje da se učine još kvalitetniji, saglasan. Monstat radi po evropskim standardima, i to su podaci koji se koriste. Drugi podaci koje dobija Nacionalna turistička organizacija su lokalne turističke organizacije iz mjesta odakle vi dolazite iz Kotora, Herceg Novog, Podgorice, Pljevalja itd. Dio tih su da tako kažem i pod vašom koordinacijom, mislim u Kotoru i u nekim drugim gradovima Herceg Novom itd. Znači, to su metodologije i to su podaci koji vi dostavljate i ti podaci ukazuju da je Crna Gora jedna od rijetkih turističkih destinacija koja i ove godine imala blagi rast, koja je imala blagi rast. I svi pokazatelji koji su vezani za druge neke komparativne analize koje su baš egzaktne, kao što su roming usluge i druge usluge one su takve koje ukazuju da i pored ozbiljnih problema koji su vezani za ovu turističku sezonu.

Podsjetiću vas da željeznički saobraćaj između Beograda i Podgorice takoreći nije postojao, 19 sati je trebalo da se dođe, 400.000 ljudi koji dolaze, koristeći željeznički saobraćaj je manje koristilo taj dio. Ali, smo imali porast turista iz svih

zemelja koji vi kažete da nijesu dolazili i to su njihovi izvještaji, to su izvještaji i ostalih. Slažemo se da ova turistička sezona nije dobra, jer smo očekivali da će da bude bolje, očekivali smo jer je bila kvalitetno pripremljena. Ali, broj kišnih dana i svi drugi elementi koji smo pričali ipak su uticali da imamo jednu korektnu turističku sezonu, sezonu koja treba dodatno da nas uputi, da u pravcu realizacije određenih dodatnih ostalih usluga moramo još kvalitetnije zajednički da radimo. I takođe da vodimo računa o nekim emitivnim tržištima, koje sam nepomenuo prije svega na početku koji se odnose na Evropsku uniju, koji treba dodatno da se promovišu na jedan dodatni kvalitetan način.

Što se tiče kategorizacije baš iz ovih razloga koji ste vi konkretno pričali i da ste možda prije sjednice pitali da vam to dodatno pojasnimo, iako sam shvatio da je to dodatno precizno pojašnjeno na Odboru, baš iz tih razloga koje ste vi ovdje naveli, više nijesu samo kvantitativni, nego i kvalitativni kriterijumi da bi gradovi, kao što je Cetinje koji ima svoj identitet bili u mogućnosti da imaju veću kategoriju nego što je bilo iz prethodnog perioda. Pretpostavljam da neko od vas nije učestvovao na Odboru, jer sam shvatio da je tamo bila baš precizna i kvalitetna rasprava i da se svi ti elementi, onako kažem precizno izvršila komunikacija i na jedan kvalitetan način to riješilo. Mislim da idemo dobrim putem i da to ne treba da bude izjava koju kazuje bilo ko iz Vlade, da li idemo dobrim putem ili nekim drugim putem kazuje izvještaj Svjetske turističke organizacije i Svjetskog savjeta za turizam i putovanja. I pretpostavljam da ste svi vi odavde ponosni, zbog toga što Crna Gora zauzima mjesto kao jedna od najbrže rastućih turističkih destinacija. Pretpostavljam, da vam to svima odgovara jer doživljavate to kao neko ko utiče na donošenje određenih zakonskih rješenja koji utiče na određene politike iz određene oblasti i da ste zadovoljni, ako je naša država Crna Gora u vrhu ili prošle i ove godine u samom vrhu destinacija koje se proglašavaju najbrže rastućim. I to je čini mi se poruka koju treba odavde da pošaljemo, to je poruka za nova zapošljavanja, to je poruka za podsticaj i jačanje svijesti o potrebi razvoja turizma. Ja vas pozivam da konkretno kažemo koje stvari treba da popravimo, a toga ima dosta, i spremni smo uvijek u odborima i u nekim drugim formama koji se predlože da se razgovara. Mi intenzivno razgovaramo pretpostavljam možda mnogo više nego vi, sa lokalnim turističkim organizacijama. Lokalne turističke organizacije donose ove izvještaje o kojima vi pričate i ne sjećam se da je neko iz grada odakle vi dolazite glasao

protiv tih rješenja. Oni predstavljaju Skupštinu Nacionalne turističke organizacije, njih 23 imaju glas da definišu određene stvari koje su vezane za određenu politiku. Mi smatramo da pitanja koja su vezana za podršku dostupnosti su ovdje preciznije definisana. Jer, svi ugovori koji se potpisuju salo cost i drugim kompanijama vezani su za promociju, da bi takav način moglo da se podrži nije to u Crnoj Gori, to je i u Makedoniji i u Hrvatskoj na to je ukazala privreda turistička, privreda i iz tog razloga je učinjena samo ta popravka. Hvala lijepo.

PREŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Odgovor na vaše komentare kolega Tuponja, pa kolega Knežević, pa kolega Gojković i na kraju kolega Popović.

Izvolite, kolega.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Gvozdenoviću, najprije ću vam se zahvaliti na tome što ste članove Odbora podučili, kako trebaju da izvještavaju sa Odbora i kako izvjestilac Odbora treba da objasni šta se dešavalo na Odboru i da smo mi zapravo ovdje pogriješili u nekoj proceduri, a da vi zapravo nijeste bili nijeste svjesno nijeste namjerno ništa uradili, ako vas uvaženi kolega Gojković direktno pita u vezi jednog člana predlog ovog zakona, iako vi nakon toga odgovarate u vezi toga člana i ni jednom riječju ne pomenete da taj član više tako ne glasi. Onda je to zaista zabrinjavajuće i ja mislim da ste vi to potpuno svjesno uradili, to može biti moje mišljenje, a neka cijeni i javnost o tome. Umjesto izvinjenja ja ću vam uputiti amandman kojim ću tražiti da se anulira podneseni amandman DPS-a i da se vrati na predlog onakav kakav je izvorno bio dat u ovom zakonu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Gvozdenoviću, ne mogu se složiti sa vašim obrazloženjima koje ste dali nakon uvodnog kruga koje su saopštili moje kolege, uključujući i mene. Ja ću vam samo navesti nekoliko problema gorućih problema što se tiče razvoja crnogorskog turizma.

Znači, u Crnoj Gori je najlošija struktura kapaciteta na bilo kojoj turističkoj destinaciji u Mediteranu. Jer niko nema ispod 50% kapaciteta u osnovnom smještaju, a podatak da u Crnoj Gori osnovni smještaj čini ispod 15 govori sve. Najlošiju strukturu kapaciteta imamo na Mediteranu. Drugi problem, gospodine Gvozdenoviću, je taj što ste uveli sankcije Rusiji. To je ekonomski, politički i svaki drugi harakiri koji je Vlada Crne Gore sebi dozvolila za luksuz, da se odreknete jednog tako velikog i značajnog tržišta u jeku turističke sezone, to možete samo vi. Ne mislim konkretno na vas, nego mislim na čitavu Vladu, doduše sad je vi ovdje personifikujete.

Dalje, ne postoji strategija. Vi kažete da Kombinat aluminijuma postoji 40 godina, a Rudnici postoje 30, ugrožena životna sredina evo 50 godina. Odlučite se što nam je strategija. Je li nam strategija razvoj turizma, poljoprivrede, zaštite životne sredine ili nam je strategija razvijanje teške, metalske industrije i svake druge koju ste uništili u ovih 20 godina i koja je uništila, na kraju krajeva, životnu sredinu.

Dalje, ovaj dio koji se tiče kategorizacije Cetinja, gospodine Gvozdenoviću, meni je potpuno nejasan. Kakve veze ima to što je Cetinje politički i administrativni centar Crne Gore sa turističkim potencijalima? Ne postoji nikakva kompatibilnost i analogija sa time da ste Cetinje kategorisali pod slovo a zato što je ono politički i administrativni kapacitet. U sve uvažavanje gradu Cetinje i Cetinjanima, vi pokušavate od Cetinja na silu isforsirate nekakav egzotični Monte Karlo koji će biti na sat vremena od Podgorice, a 45 minuta od Budve. Ne brkajte pojmove i ne pravite analogiju sa onim što nema veze u konkretnim podacima i metodologiji.

Na kraju, završavam, što se tiče željezničkog saobraćaja, nemojte, molim vas, kažete putovalo se od Beograda do Bara 19 sati. I kada nije bio u prekidu željeznički saobraćaj putovalo se 16 do 17 sati. Naš željeznički saobraćaj to je katastrofa. U Indiji i u Pakistanu su bolje željeznice i pruge nego što su u Crnoj Gori i Srbiji. Razmislite o tome da li treba sa Srbijom da učestvujete u obnavljanju pruge Beograd-Bar da bismo

od 19 sati prešli na devet sati. Kada ljudi uđu u voz, pozdrave se sa rodbinom, sa prijateljima, a neki su izgubili i po tri, četiri dana putujući u vozu vezano za ljetovanje, pa ako su pošli deset dana da ljetuju na crnogorskom primorju tri dana su potrošili u vozu, znači ostalo im je sedam i kada su se vratili zakasnili su i na posao jer su tri dana putovali kasnije do Beograda.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Poslanik Gojković i poslanik Popović.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Gospodine ministre, rekli ste da treba da budemo ponosni. Postoji zapisnik sa sjednice DPS-a iz 1991. godine koji kaže, gdje oni raspravljaju tamo kakva je situacija u privredi, da je u privredi tri firme koje se bave od toga dvije turizmom, u Herceg Novom Boka institut i treća je Prvoborac, 5135 radnika. Danas ima 800 u institutu i sa tim treba da se ponosimo. Treba li sa onim parkingom hotela Tamaris i Vektra Bokom da se ponosimo? Treba li da se ponosimo sa svim onim što je privatizovano u Herceg Novom? Šta je dalo rezultate? Treba li da se ponosimo sa onim što se dešava u Institutu, gdje se nagovještava da će premijerov rođak biti taj koji će privatizovati Institut, a iste te glasine šire ljudi iz DPS-a, iz menadžmenta, jer nijesu zadovoljni dijelom kolača. Kada se namiri dio kolača u privatizaciji i oni će biti za to. Nemamo mi sa čim da se ponosimo, bolje da budemo realni. Mi trpimo posledice političkih problema, prije svega neraskidanje privatizacionih ugovora i, druga stvar, stalne političke promašaje Vlade Crne Gore. Sjetimo se problema kako se nastupalo prema Srbiji posle referendumu, iako nam je to bilo najjače emitivno tržište. Tu se apsolutno nije uzimalo u obzir turizam i privreda nego samo politički interesi partija koje su na vlasti. Ne govorimo sada o ovom posljednjem, da li nam je bila potreba sa Rusijom da pravimo ovo, da imamo manjak ruskih turista. Statistika će reći da ih ima više nego ikad. Znači, politika je uvijek ispred privrede, nažalost. To je jedan od glavnih razloga zašto smo došli u ovu poziciju. Nije situacija apsolutno dobra u turizmu, godine su sve gora za gorom. Ako se saopštilo ovdje u medijima da je 800 miliona promet znači da je to rekordna godina. Evo, neka

građani sa primorja i iz cijele Crne Gore sami procijene je li ovo rekordna godina ili nije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Popović, odgovor na komentar ministru. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Kratko ću reći da, iako ovo nije možda tema za ovdje, nažalost, vi ste rekli da se na Odboru za turizam raspravljalo o kriterijumima i to jeste, vjerovatno, istina, nažalost, Poslanički klub albanskih partija, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije nema svog člana u tom odboru, sramotno je da nema u još nekoliko značajnih odbora kao što je Odbor za odbranu i bezbjednost, Administrativni odbor i to je totalna diskriminacija prema ovom klubu, ali dobro. To je ono što vas ovdje ne interesuje, to mi moramo da riješimo ovdje između sebe, odnosno u okviru vladajuće koalicije.

Sigurno je da su ove turističke organizacije od 2005. godine od kada su po novom zakonu osnivači opštine postale daleko djelotvornije, svrsishodnije nego što su bile ranije. Ono što mene brine je, recimo, turistička organizacija Glavnog grada Podgorice koja, po onome što vidim i znam, ima veoma mali prihod, ipak je to turistička organizacija Glavnog grada. Znamo da ima veliki broj hotela u Podgorici i čudi me da se ta boravišna taksa, članski doprinos u tako maloj mjeri i ostvaruju. U odnosu na to kako se bude .... ovim amandmanima, Liberalna partija će se odnijeti prema zakonu. Kažem da je sasvim korektan Zakon o turističkim organizacijama.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Popoviću.

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja, odnosno komentara i odgovora na komentar. Sada ćemo preći na diskusije. Prije nego što pređemo na diskusije, zamolio bih poslanike i ministra, naravno, ukoliko je moguće, da nakon ove tačke, nakon diskusija o ovoj tački završimo i tačku br. 7, a to je Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o saradnji u oblasti turizma zbog

racionalnosti u radu. Da li se slažete, pitam poslanike da li se slažu da nastavimo? U redu. Hvala.

Idemo sa krugom diskusija. Kolega Aprcović će diskutovati, u ime parlamentarne pozicije, a neka se pripremi kolega Nišavić. Izvolite, kolega.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Prije nego što pređem na tačku dnevnog reda izmjene i dopune Zakona o turističkim organizacijama, moram da kažem, gospodine potpredsjedniče, da smo se potpuno udaljili od teme. Znam da je privatizacija Instituta "Simo Milošević" jedno od ključnih pitanja daljeg razvoja zdravstvenog turizma, a sa pozicije da je Institut "Dr Simo Milošević" bio nosilac razvoja turizma ne samo na nivou Boke nego na nivou cijele Crne Gore i da je po referentnosti i po stručnosti svih zaposlenih u Institutu prevazilazio granice bivše Jugoslavije. Međutim, isto tako želim da istaknem da na osnovu insinucija, gradskih priča, ulice da ne možemo razgovarati na način kako razgovaramo. Želim da kažem da je ovo četvrti tender za privatizaciju Instituta "Dr Simo Milošević". Tri prethodna tendera nijesu prošla, ovo je četvrti u kojem učestvuje tenderska komisija sastavljena od deset članova, u tih deset članova su i predstavnici sindikata koji će kontrolisati postupak privatizacije Instituta "Dr Simo Milošević" i još 15 članova Savjeta za privatizaciju Vlade Crne Gore koji će kontrolisati kako i na koji način će se izvršiti privatizacija ovog giganta u zdravstvenom turizmu. Moram da kažem da se očekuje da skroz jedan ovakav vid privatizacije dođemo do adekvatnih investicionih ulaganja, poboljšanja nivoa usluga i proboja, odnosno vraćanje Instituta "Dr Simo Milošević" na mjesto gdje je isti i bio.

Zbog toga, želim da kažem da zbog uskopoličkih tema lokalnih izbora u susjednoj opštini, dolazimo u situaciju da više od pola vremena provodimo ovdje u priči oko Instituta, a ne da pričamo o tome kako i na koji način da unaprijedimo turističke proizvode u narednom periodu. Ovaj zakon i predstavlja unapređenje rada turističkih organizacija i nadam se povećanja turističkog proizvoda u narednom periodu.

Shvatajući svu problematiku prethodne turističke sezone, u smislu da je turistička sezona determinisana, svim onim razlozima o kojima je pričao uvaženi ministar, kažem da je ova turistička sezona isto ispunila očekivanja na način da statistika pokazuje da smo u prvih devet mjeseci imali turistički proizvod u visini od 800 miliona, što je za 1,5%, koliko su moja saznanja, uvećano u odnosu na prošlu godinu. Šta ovaj zakon treba da nam donese? Ovaj zakon treba da nam donese akumuliranje potrebnih sredstava, ovaj zakon treba da nam donese bolju evidenciju boravka svih gostiju koji posjete Crnu Goru u smislu da naši gosti, koji budu došli iz Srbije, Rusije, Ukrajne neće više morati odbijati šaltere Ministarstva unutrašnjih poslova, kako bi boravak prijavljivali nego će, u okviru turističkih organizacija, odnosno punktova koji se budu osnovali, a na nivou Kotora se planira da bude 12 takvih punktova, direktno se prijavljivati, neće gubiti vrijeme i biće umreženi sa graničnim prelazima tako da nećemo imati statističke greške u broju posjeta u Crnoj Gori i broju ostvarenih noćenja.

Moram da kažem da, bez obzira na činjenicu što bi neko rekao da je bolja ili lošija sezona ove godine bila, moram da kažem da je ono što je urađeno prethodnih godina u dijelu koji se odnosi na komunalno opremanje crnogorskog primorja iz godine u godinu nas preporučuje da možemo biti prestižna turistička organizacija. Čula su se razmišljanja da komunalna infrastruktura nije na nivou kakva bi trebala da bude. Jasno mi je da nije na nivou, međutim iz oblasti tretmana otpadnih voda, iz oblasti poboljšanja vodosnabdijevanja, električnog snabdjevanja, putne infrastrukture iz godine u godinu su vidni napreci.

Prije par dana otvoreno je postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u Budvi, a ovih dana počela je izrada postrojenja za opštine Tivat i Kotor. Što se tiče prečišćavanja otpadnih voda koje postrojenje se finansira iz sredstava KFW banke i nivo investicije je 100 miliona. Što to znači? Znači da se stvaraju preduslovi za kvalitetniju turističku ponudu, za čistiji zaliv i zaštitu životne okoline.

Šta treba da rade turističke organizacije?

Turističke organizacije od donošenja Zakona o turističkim organizacijama iz 2004. godine su, po mom dubokom ubjeđenju, ostvarile cilj i svrhu i motiv donošenja tog zakona. Oni su ta neophodna veza između Nacionalne turističke organizacije i gradova u kojem se turistički proizvod ubira.

Vezaću se samo na amandmane kolege Andrije Popovića zbog toga što smo i on i ja u okviru Turističke organizacije Kotora, naše Turističke organizacije, razgovarali o tome da bi trebalo eventualno da se izbací tačka 15, član 5 izmjena i dopuna Zakona u dijelu koji se odnosi na evidenciju smještaja, evidenciju hrane, zbog toga što nemamo kaznene politike, ostaće mrtvo slovo na papiru i to ne treba da rade turističke organizacije. Što se tiče kategorizacije moje razmišljanje da su dobro propisani uslovi što se tiče kvantiteta i kvaliteta pod kojim se neko mjesto rangira A,B, C i D, s tim što zalažem se da ova mjesta koja imaju taj neophodni kvalitet, a pod zaštitom su UNESCO-a, budu i definisana Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona da budu u kategoriji a.

Što se tiče trećeg amandmana u dijelu koji se odnosi da će se prihod od granskog doprinosa djeliti 60:40, 60 u korist lokalnih turističkih organizacija a 40% - 20 za Nacionalnu turističku organizaciju, i 20% za low cost kompanije. Smatram da ćemo, ako budemo uspješni da barem i sa tim malim nivoom sredstava dovesti određene low cost kompanije da ćemo se promovisati nadalje i da ćemo imati bolji turistički proizvod u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Aprcoviću.

Dajem riječ kolegi Nišaviću, a neka se pripremi koleginica Kovačević. Izvolite kolega Nišavić.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, poštovani ministre, poštovana Skupštino, Donošenje zakona o turizmu i o turističkim organizacijama, nas sa sjevera uglavnom asocira na primorje i eventualno na Kolašin i Žabljak. Možemo mi donositi stotine zakona o turizmu i stotine izmjena o turizmu i turističkoj organizaciji ali to u ovom momentu neće pomoći da se valorizuju turistički potencijali sjevera, posebno Bijelog Polja. To govorim iz razloga što je u zadnjih 20 godina ova vlast svojom neaktivnom politikom prema sjeveru, posebno u dijelu ravnomjernog razvoja sjevera, učinila da i

turistička ponuda odnosno valorizacija turističkih potencijala bude na jednom minimumu.

Turistička organizacija Bijelog Polja osnovana je 2012. godine, jedna je od najmlađih turističkih organizacija i u aktu njenog osnivanja stoji da je ona osnovana na principu opšte korisnosti a bez ostvarivanja neposredne dobiti, a to ću i da dokumentujem podacima. Ukupan broj noćenja ili ukupan broj boravišne takse i novčana naknada od toga za prošlu godinu je iznosila oko nešto više od 1.500,00€. To samo govori koliku koristi ima Bijelo Polje od valorizacije ogromnih turističkih potencijala. Govoriti više o turističkim potencijalima Bijelog Polja je degutantno jer godinama pričamo o otvaranju planine Bjelasice, o otvaranju termalnih voda na Kiselim vodama, o otvaranju Đalovića i Novakovića pećine, pa vas sada pitam, gospodine ministre, u planovima za ovu godinu bilo je predviđeno asfaltiranje puta za planinu Bjelasicu u dužini od 6 km. i izgradnja žičare, pitam vas dokle je stiglo sa realizacijom tog projekta.

Da se vratim na minula vremena kada je Bilo Polje bilo značajno turističko mjesto na mapi Crne Gore, bilo je nezaobilazno turističko mjesto, da se vratim na izletišta Kisele vode koje i danas više odgovara ambijentu za snimanje filmova strave i užasa nego za doček gostiju, ali kada bi se i ovo iskoristilo u snimanje filmova svakako bi imalo više koristi nego što imamo koristi kroz turističku ponudu.

Vratiću se na članove ovog zakona, član 1 - kulturna baština, slažem se da treba to isticati . Pomenuo bih u tom dijelu da u Bijelom Polju u Hramu Svetog Petra postoji najznačajniji i najstariji ćirilski zapis na svijetu koji ove godine, Hram Svetog Petra za dvije godine slavi 820 godina postojanja, pomenuo bih takođe da se u Džamiji bjelopoljskoj nalazi knjiga Kurana koja datira iz 1270. godine. Vratiću se i na član 9. Smatram da je makar u dijelu ovih sjevernih opština, u opštinama koje ne mogu da ostvare prihod veći od 10.000 eura mislim da se ovaj član briše i da svaki prihod od boravišne takse ostaje opštinama. Vidite i sami od tih 1.500 eura odnosno nešto manje od 2.000 eura koliko je prošle godine naplatila Turistička organizacija Bijelog Polja minimalna su sredstva koja bi se odvojila za značajnu turističku organizacija a svakako bi značila za loklanu turističku organizaciju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Nišavić, imate još jedan prijavljeni komentar.

Radovan Obradović, izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine predsjedavajući.

Uvaženi gospodine ministre, gospođo Brajović, gospodo poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

U jednom dijelu bih se zaista i ja složio sa izlaganjem gospodina Nišavića, vezano za turističku ponudu i potencijale sjevera, da nijesu valorizovani na način kako je to u opštinama na jugu. U onom dijelu koji se tiče Bijelog Polja, što se tiče valorizacije moram da istaknem da, primjera radi, sutra da će gospodin Drobnić u Bijelom Polju na jednoj svečanosti u jednom projektu u realizaciji sa Evropskom unijom od sredstava od Ipa fondova rekonstruisanu, obnovljenu crkvu Svetog Petra gdje je pisano .. jevanđelje zvanično i otvoriti, obnovljeni zvonik, što znači da se radilo na obnavljanju tih kulturno istoriskih spomenika. Takođe, Turistička organizacija Bijelog Polja koja je formirana 2012. odradila je mnogo toga posebno jedan projekat koji je jako značajan po pitanju obuke turističkih vodiča, jer je veoma važno da imamo vodiče da oni iskažu sve ljepote kraja. Ne samo za Bijelo Polje, nego za sjever Crne Gore i dobilo je 40-ak njih diplome na ovu temu.

Dalje, da je Vlada izdvojila, odnosno opredjelila sredstva vezano za veliku valorizaciju planine Bjelasice i njenih potencijala, dva miliona eura sa bjelopoljske strane za žičaru i za put do Jasikovca i dva miliona sa strane kolašinske. Takođe, da su Vlada i Ministarstvo turizma izdvojili sredstva vezano za valorizaciju jedne prelijepe pećine, ko je gledao nedavno na televiziji moga je da vidi dio od ljepote Đalovića pećine koja je do sada traženo dužinom preko 20-ak kilometara, a njena ljepota prostire se i na području republike susjedne Srbije. Da su opredijeljena sredstva za izradu projekta za valorizaciju ove pećine.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Želite li odgovor, kolega Nišaviću?

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Gospodine Obradoviću, ne sporim sve to što ste Vi kazali i to u zadacima turističke organizacije je lijepo definisano koji su zadaci turističke organizacije, da unapređuje i promoviše potencijale turističkog grada i tako dalje, a pitam se samo koji su krajnji efekti svega toga. Kakva je to, koliki je prihod i koliku korist imaju građani Bijelog Polja od ovih priča, unapređenje, valorizacija i tako dalje, planova? Citiraću jednog prethodnog diskutanta koji kaže da je turizam u Crnoj Gori pokušaj, a ja kažem da je turizam u Bijelom Polju davno zaboravljena uspomena.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Nišaviću.

Ministar je prijavio odgovor na vaše pitanje. Da li ste Vi postavili pitanje ministru u vašoj diskusiji?

U redu, ministre, izvolite, odgovorite na pitanje.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Jako puno pričamo o razvoju turizma i jako puno govorimo da mora da bude jedinstvena turistička destinacija, ali kad predložimo da se dio članskog doprinosa i dio boravišne takse sa juga preseli na sjever mi ne dobijamo podršku u ovom Parlamentu. Pozivam vas, ako svi smatramo da je to važna odredica da se Crna Gora promoviše kao jedinstvena turistička destinacija koja pored kulturne baštine pored svog identiteta, kvaliteta svoje ponude na Crnogorskom primorju želi da razvija dodatnu ponudu i na sjeveru Crne Gore i na taj način jača aktivnosti koje su vezane za projekte na sjeveru da podržimo takve aktivnosti. To sugerišem da uradimo primjenom ovog zakona ili nekih drugih zakonskih rješenja koji su vezani za boravišnu taksu. Jedino na takav način bićemo u mogućnosti da svakom gostu ponudimo dio kvalitetne ponude koje imamo na sjeveru Crne Gore, a vidite da se tu već bilježe dobri rezultati u posjeti nacionalnim parkovima i drugim projektima koji su vezani za održivi razvoj, koji su vezani za kvalitet kulturne baštine, ali i kvalitet nekog pejzaža i specifične ponude koju

nudi sjever Crne Gore i taj kvalitet da na jednom malom prostoru imate tu ponudu koju nudi sjever i koju nudi jug, čini Crnu Goru jednu od najkonkurentnijih turističkih destinacija.

Možda se u nekom periodu dosta pričalo, ali vrlo jasno je dio sjevera i turističke infrastrukture pozicioniran u kapitalnom budžetu. Ove godine su realizovani svi projekti koji su bili definisani kapitalnim budžetom a vezani su za projekat Bjelasicu i Komovi. Dio vezan za dio rješavanja putne infrastrukture i dio koji je vezan za pitanja energetske infrastrukture.

Koliko se sjećam, utrošeno je nešto preko tri miliona eura u realizaciju te infrastrukture, a u kapitalnom budžetu koji će biti predmet pažnje ovog doma planirano je da se na projekat kolašinski dio uloži narednih pet godina nešto oko 20 miliona eura, a na bjelopoljski dio koji je vezan za projekat Miljače nešto oko 18 miliona eura narednih šest godina i budžet treba da definiše dugoročni projekat. Tenderi i za jednu i za drugu lokaciju. Dio lokaliteta koji je vezan za Mojkovac je pripremljen, ali se očekuje usvajanje kapitalnog budžeta za 2015. i narednu godinu.

Što se tiče Đalovića klisure, takođe, možda je u nekom periodu bilo priče, ali ove godine se vrlo konkretno pristupilo izradi samog projekta sanacije i razvoja jednog od možda najaktrativnijih turističkih projekata na sjeveru Crne Gore. Oko projekata kao što ste rekli kisele vode i ostali projekti, slažem se da su to projekti koji zaslužuju jednu drugu vrstu pažnje, da su to napušteni projekti koji moraju dobiti neku novu dimenziju. Mi pripremamo jedan poseban program, ali za sve treba određeno vrijeme. Na sjeveru Crne Gore imamo značajan broj hotela koji nije u funkciji, gdje nije uspjela privatizacija i pokušava se sa Investiciono razvojnim fondom i sa kapitalnim budžetom da se uradi jedna transformacija tih projekata i na taj način da se dodatno pojačaju aktivnosti vezano za sjever, jer sadašnji promet i sadašnji nivo zaposlenosti u turizmu na sjeveru nije ni približno našim očekivanjima i nivoom koji treba da bude. Očekujem od vas da pređemo u dio koji je vezan za konkretne predloge, a konkretan predlog je da se dio boravišnih taksu koji se ubira na crnogorskom primorju usmjeri u aktivnosti koje su vezane za realizaciju zaštite kulturne baštine, zaštitu projekata koji čine identitet i za projekte koji su vezani za sjever Crne Gore.

Ključna stvar je da ovaj projekat bude čak je i manje bitno kakva je raspodjela, bitno je da li se sredstva ubiraju kvalitetno, ne ubiraju se i zbog toga ovaj zakon nudi rješenje elektronske obaveznosti prijave gostiju i na taj način siguno da se udvostruče prihodi pa će se onda i dio prihoda koji su vezani za sjever. Mnogo je važnije da u tome usmjerimo određenu pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, ministre. Izašli ste iz okvira odgovora na postavljeno pitanje i naravno dobiće priliku kolega Nišavić da odgovori na vaš komentar, odnosno na vaš odgovor na komentar, ali prije toga kolegistica Dragičević je prijavila proceduru.

Izvolite, kolegice, proceduralno.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Mislim da je prekrišio proceduru gospodin ministar, jer mi smo poslanici ovdje i imamo svoj imunitet da možemo slobodno da govorimo i odlučujemo. Mislim da su oni krivi što nije sjeveru pošlo 10% boravišne takse, jer nijesu htjeli da prihvate moj amandman koji je to predlagao, a taj moj amandman je bio da se skрати lokalnim i nacionalnoj turističkoj organizaciji, da se skrate pare, a da se usmjere ka sjeveru i još na druge strane. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Nišavić, Vaš odgovor.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Gospodine ministre, nijeste odgovorili na konkretno pitanje koje je glasilo za ovu godinu, u kapitalnom budžetu za Bijelo Polje opredijeljene su četiri miliona eura, dokle su stigli radovi i uopšte aktivnosti na realizaciji tog projekta. To je put, asfaltiranje puta prema Bjelasici i izgradnja žičare na Bjelasici.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Nastavljamo.

Ministre, ovo je bio komentar Vašeg komentara, odnosno odgovor na komentar. Možete se prijaviti za učešće u raspravi, tokom rasprave, možete kasnije da komentarišete, ali sada moramo nastaviti sa diskusijama.

Koleginica Zorica Kovačević, a neka se pripremi kolega Jasavić.

Izvolite, koleginice.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre Gvozdenoviću, gospođu Brajović,

Pred nama je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama koji na veoma kvalitetan način uređuje oblast organizacije i rada turističkih organizacija, način njihovog finansiranja, kao i kriterijume za kategorizaciju turističkih mjesta i prevazilaženju nepreciznosti pojedinih odredbi postojećeg zakona.

Takođe, bitan razlog za donošenje zakona je i smanjenje troškova po osnovu osnivanja pojedinih turističkih organizacija u svakoj opštini, efikasnija evidencija turističkog prometa u koordinaciji sa lokalnim turističkim organizacijama, kao i izdvajanje dijela sredstava Nacionalne turističke organizacije od članskog doprinosa za finansiranje promocije Crne Gore.

Ono što je po meni veoma bitno jeste da su u pripremi ovog zakona korišćena komparativna iskustva zemalja u regionu, posebno kako ste Vi naveli Hrvatske, čija se pozitivna zakonska regulativa u znatnoj mjeri korišćenja kao i njihova pozitivna praksa uključena u Predlog ovog zakona.

Članom 1 Predloga zakona u dijelu djelatnosti turističkih organizacija pored razvijanja svijesti o važnosti turizma, kao i potrebe i očuvanja i unapređenja elemenata turističkog proizvoda i zaštite životne sredine dodaju se i važnost zaštite kulturne baštine kao bitnog segmenta turističke ponude, što smatram da je veoma dobro.

Veoma bitne izmjene Zakona o turističkim organizacijama izvršene su u članovima 3-4 zakona gdje je predloženo da opština u kojoj postoji najmanje jedno turističko mjesto u kategoriji A, obavezno osniva turističku organizaciju, dok one u kojima postoji turističko mjesto razvrstano u kategoriju B, C i D mogu osnovati lokalnu turističku organizaciju.

Takođe, su izvršene veoma bitne izmjene zakona u članovima 20 ... koji se odnose na propisane zadatke lokalnih turističkih organizacija i Nacionalne turističke organizacije sa ciljem kvalitetnijeg uređenja u oblasti organizacije rada i nadležnosti turističkih organizacija. Shodno navedenom članom 22 predviđeni su sledeći zadaci i to: lokalnih turističkih organizacija, izrada Godišnjeg plana za unapređenje i razvoj turizma na području opštine, zatim saradnja sa pravnim i fizičkim licima, udruženjem nevladinih organizacija koje za predmet imaju turističku ili ugostiteljsku ili njoj kompletiranu djelatnost u cilju dogovaranja, utvrđivanja i sprovođenja politike razvoja turizma i poboljšanje uslova boravka turista na teritoriji opštine.

Pored navedenog, lokalne turističke organizacije vrše poslove izrade turističko propagandnog drugog informativnog materijala, zatim pružanje informacije gostima o raspoloživim smještajnim kapacitetima, ugostiteljskim objektima, privatnom smještaju, manifestacijama i drugim servisnim informacijama, kao i ažuriranje podataka u kontaktima i radnim vremenima zdravstvenih ustanova, banaka, pošte, trgovine i drugih.

Takođe, kao jedna od novina definisanih u izmjenama i dopunama jeste mogućnost dostavljanja prijave i odjave boravka u skladu sa zakonom, odnosno mogućnost da turista svoj boravak može prijaviti u lokalnoj turističkoj organizaciji, u opštini u kojoj boravi, a dati podaci će preko jedinstvenog sistema biti prosljeđeni MUP-u, Nacionalnoj turističkoj organizaciji, Ministarstvu održivog razvoja i turizma i isti će biti korišćeni kako za potrebe Uprave policije tako i za praćenje turističkog prometa.

Na kraju, u članu 3 zakona koji propisuje zadatke Nacionalne turističke organizacije izvršene su izmjene u smislu proširenja nadležnosti ove organizacije i zadacima pružanja stručne pomoći u praćenju i realizaciji zadataka lokalne turističke organizacije. Imajući sve ovo u vidu, ja sam kao poslanik u ovoj Skupštini zahvalna i mislim da ćemo naći mogućnosti da u velikom obimu sa većim brojem poslanika podržimo Predlog izmjene i dopuna ovog predloga zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolegice Kovačević.

Koleginica Jasavić ima riječ, a neka se pripremi kolega Banović.

Izvolite, kolegice.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče,

Poštovane kolege, poštovani gospodine Gvozdenuću, poštovani građani,

Ovaj zakon ima dobrih rješenja, i nije mi jasno zašto je došlo do ovih promjena. Vlada hoće, a jedno krilo DPS-a hoće jedno, drugo krilo DPS-a hoće drugo. Jedni promoviraju low cost kompanije, drugi ne bi da se oni uopšte pominju u zakonu, pa bih voljela da mi negdje objasnite o čemu se radi.

Imala sam priliku da slušam sve kolege, i ne bih se ponavljala. Najviše bih se fokusirala na ono što ovaj zakon tretira a odnosi se na kulturnu baštinu. Dobro je da smo prepoznali kao društvo značaj kulturne baštine za razvoj turizma, jer ranije nijesmo imali odredbe koje na kvalitetan način definišu pitanja kulturne baštine, i iz tog razloga mislim da ovaj zakon, ukoliko se prihvate amandmani Pozitivne Crne Gore, treba podržati. Zašto nijesmo imali uopšte svijest kao društvo o značaju kulturne baštine za razvoj turizma, to je ono pitanje koje se Vama može postaviti kao vladajućoj partiji, jer ako pogledamo analizu samo Podgorice i Stare Varoši, vidjećemo da je od 1989. godine kada se desio narod i kada ste vi došli na vlast u Staroj Varoši prema DUP-u Stara Varoš, predlog plana iz 1984. godine do 1989. godine bilo ukupno 613 objekata. Ti objekti su u tom vremenu bili koliko toliko u mogućnosti da budu bolje sačuvani, a u 2012. godini nakon izmjena i dopuna UP Stara Varoš zona A, predlog plana iz 2012. godine imamo ukupno 126 objekata koji su uvećani i oni su sa stanovišta ambijentalnog izraza autentičnog u smislu zaštite kulturne baštine neutralni i u neskladu sa kompletnim ambijentalnim izrazom.

Ova gustina izgrađenosti od 50% zapravo znači da nijesu postojale smjernice službama koje se bave pitanjem zaštite, prije svega Uprave za zaštitu kulturnih dobara. A u viševjekovnom razvojnom procesu Stara Varoš je dostigla visok nivo urbane

osobito stambene kulture, i imajući u vidu evidentno nezavidan status građanskog nasleđa, Fondacija za spomenike i lokalitete L-Art je uradila Program revitalizacije i obnove Stare Varoši, ali to DPS puno ne zanima. Vidim da se došaptavaju dok se priča o Staroj Varoši, i to im je politika ignorisanja Stare Varoši zadnjih 50-tak godina, odnosno posebno zadnjih 25 godina, i njih to puno ne dodiruje. To je dodirivalo Socijaldemokratsku partiju i Pozitivnu Crnu Goru u toku izborne kampanje, ali smo izbornom prevarom građana došli u poziciju da će Stara Varoš i dalje biti zaboravljena. Na osnovu analize postojećeg stanja Fondacije L-Art kroz postojeće stanje dokumentaciju, relevantne planske dokumente, kroz program je utvrđeno faktičko stanje, odnosno izvršena je valorizacija fizičkih struktura i u vezi sa oblikom buduće zaštite izvršena je kategorizacija objekata.

Činjenica je da 70% objekata od ukupnog broja moguća da se revitalizuje što predstavlja relevantan podatak na osnovu koga su Fondacija za spomenike i lokalitete Crne Gore L-Art i Društvo prijatelja Podgorice pokrenuli inicijativu za uspostavljanje zaštite Stare Varoši. U dosadašnjoj aktivnosti u Upravi za zaštitu kulturnih dobara podnijete su inicijative za uspostavljanje zaštite rodne kuće našeg istaknutog vajara Rista Stijovića Ulica Braće Zlatičanin, kuća u Ulici Gojka Radonjića br. 24 i Ulica Petra Prlje br. 25 kao i segmenata ulica u kojima se iste nalaze. Treba samo proći ovim ulicama i vidjeti što se dešava sa tim objektima, prosto je nedopustivo da kuća našeg istaknutog vajara Rista Stijovića se nalazi u stanju u kome se nalazi, pa Vam, minister, preporučujem da prošetate tamo, to je prosto nedopustivo da smo dozvolili da ta kuća bude takva ruina i da se ništa po tom pitanju ne radi.

Ovi objekti, iako napušteni i prepušteni zubu vremena, uz najmanje interesovanje struke, predstavljaju autentične jedinice u okviru crnogorskog stambenog graditeljstva. Uprava za zaštitu kulturnih dobara prihvatila je inicijativu i to jeste prvi iskorak, ali to nije dovoljno. Uprava ima obavezu da donese rješenje o utvrđivanju statusa kulturnog dobra za navedene objekte i iste dostavi vlasniku i nadležnim organima. Posebno naglašavam obavezu Uprave, da rješenje dostavi organu uprave nadležne za poslove katastra koji je dužan izvršiti upis statusa kulturnog dobra, što je jedini uslov da planeri, pa i vlasnici poštuju donijeto rješenje.

Samo želim da kažem da ćemo mi predati i amandman u kome ćemo tražiti da se od turističkih organizacija zahtijeva da sarađuju sa nevladinim organizacijama u cilju dogovaranja i utvrđivanja i sprovođenja politike razvoja turizma kroz promovisanje kulturno istorijske baštine. Ovo iz razloga što je i sam zakon prepoznao značaj kulturne baštine, a na djelu imamo poražavajuće stanje. Najbolji dokaz za to jeste upravo ... u primjeni koje sam navela pa ću u obrazlaganju amandmana nastaviti dalje sa svojim izlaganjem vezano za ovo važno pitanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Banović ima riječ, a neka se pripremi kolega Sekulić.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem, potredsjedniče.

Poštovani gospodine ministre, poštovane kolege,

Moja diskusija bi sadržala više pitanje nego komentara na ono što danas raspravljamo. Zato što sam dobio od par kolega koji se bave i rade u turističkim organizacijama iz različitih djelova Crne Gore jedno sa juga, jedna sa sjevera neko njihove viđenje ovih predloženih izmjena i dijeleći na neku argumentaciju koji su oni podastri, namjeravam da ta pitanja prenesem i vama i zamolio bih ljubazno za odgovor. Načelno mislim da je izmjena zakona dobra i da su u dobrom dijelu potrebne i da potrebe turističke djelatnosti u Crnoj Gori, ali kažem ovih nekoliko pitanja me kopkaju pa bih zamolio za dodatna pojašnjenja.

Tačka 15 uvode se ili se drugačije formulišu u odnosu na ranije rješenje obaveze turističke organizacije, praćenja turističkog prometa u primarnim i komplemetarnim ugostiteljskim objektima za pružanje usluge smještaja, usluge pripremanje i usluživanja hrane i pića na teritorije opštine kao i plovnim objektima nautičkog turizma u skladu sa zakonom. Dakle, moje pitanje da li turističke organizacije i lokalne pa nacionalna osposobljena i tehnički i kadrovski i zakonski i da mogu da na pravi način odgovore ovom zadatku kojem namećemo ovim rješenjem.

Dakle, da uprostim mogu li da oni evidentiraju promet u kafanama jela i pića, ako to baš ne mogu ni ove fiskalne kase ni inspekcije do kraja kako bi svi zajedno željeli da uradimo, a ne vidim da se dalje razrađuju ti mehanizmi organizaciji zaposleni imaju iz turističkih organizacija da neke mjere osim ovako da uđu u kafanu bace pogled i procijene da li je to neki prosjek koja je ta kafana prijavila u tom periodu. Dakle, to bih zamolio to je više pitanje nego kometar koje je tražio odgovor, a nijesam ga pronašao u obrazloženju podnijetog predloga zakona.

I drugo pitanje, se odnosi na ova sredstva i raspodjele između lokalnih i nacionalne to jeste države, dakle nemam ništa protiv da se za neke dodatne kad se ocijeni potrebe turističke djelatnosti da sredstva se dakle premještaju za jednu ili drugu potrebu, ali je po mojim informacijama koje sam dobio od ovih kolega dobar dio sredstava koji se već ubira za nacionalnu turističku organizaciju i koje se uplaćuje u državnom budžetu to jeste Ministarstvu finansija, ne vraća se to nacionalnoj turističkoj organizaciji za njenu djelatnost. Dakle, postavljam pitanje da li je to tačno pretpostavljam da jeste jer su ozbiljni ljudi ovo pisali, da je neki promet u nekoj godini možda prošlog, nemam taj podatak nije ni važno, bio na primjer 2 miliona, a od toga je 70% uplaćeno turističkoj organizaciji nacionalnoj. Dakle, iz lokalnih je prešlo po onom osnovu podjele te takse toliko, a vraćeno je toliko. Dakle, nije vraćeno za ove potrebe kako ste rekli dostupnosti ili neke druge, a traže se nova dodatna sredstva za to pa bih tu zamolio za pojašnjenje.

Imam potpitanje tiče se ovih plovni objekata, kako se tu ta evidencija vodi posebno u nekim sektorima gdje je nedefinisan status kao što je čini mi se dijelom ili je definisana ili to nije najvažnije nekome pa je meni Adriatic marines to jeste njihovim uslugama u Porto Montenegro ko i kako tu vodi evidenciju i da li se tu plaća članski doprinos za turizam, za turističku taksu. A poslednje pitanje se odnosi na možda je to već jasno pravnicima ali ja ću ga ipak postaviti u vezi sa dugovima ovih taksi. Dakle, ako su pravni subjekti turističke organizacije ugostitelj itd duguju iz prethodnog perioda, šta sa dugovima da li je posebno odlučeno da li se one dijele po starom ili se dijele po novom, to možda i nijesu prevelika sredstva, ali ipak ako neko duguje 2012,2013. godinu, možda nijesu mala za neku turističku organizaciju da im se od toga (prekid)

neka načelno rješenje, opšte rešenje takve pravne situacije ili ste na poseban način ovo definisali. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolega Banoviću.

Da li želite da odgovorite na pitanja?

Izvolite.

OLIVERA BRAJOVIĆ:

Što se tiče obaveza odnosno evidencije praćenje turističkog prometa, i uslova da li opštine, odnosno lokalne turističke organizacije imaju mogućnosti za tako nešto mi smo ovim zakonom, a i zakonom o strancima koje priprema Ministarstvo Unutrašnjih Poslova stvorili pravne pretpostavke da oni to rade, u ovom periodu nekoliko opština na primorju oni koji najviše utiču na naplatu boravišne takse, vrše u okviru pilot projekata eelektronsku prijavu i odjavu turista, ali ovim kažem zakonom stvaramo i pravni osnov i dovodimo ih u situaciju da oni zaista mogu da na kvalitetan način i vrše evidenciju prijavljenih turista jer oni po ovom zakonu mogu sami da vrše elektronski. Znači, gotovo istovjetna odredba se nalazi u Predlogu zakona o strancima. Što se tiče rasporeda sredstava Nacionalne turističke organizacije odnosno prihoda koje u stvari nacionalna turistička organizacija i po osnovu boravišne takse i po osnovu članskog doprinosa koji je predmet ovog zakona koji danas raspravljamo, kao što znate Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj taksi nije dobio potrebnu većinu ovog Parlamenta kad je bio na glasanju, upravo iz razloga što je predložen drugačiji raspored prihoda od naplaćene boravišne takse. Na ovaj način mi pokušavamo da stvorimo dodatna sredstva za ono što nam je jedan od ciljeva naše politike, a to je povećanje dostupnosti Crne Gore. Kad razgovaramo o sredstvima koja su predviđena budžetom i koja dobija nacionalna turistička organizacija ona zaista nijesu dovoljna i sva namjenska sredstva ona ne dobija iz budžeta, s toga smo mi predložili za sledeću godinu da ta sva sredstva namjenska ostvare nacionalna turistička organizacija i dobije ih kroz budžet. Bez obzira na iznos tih sredstva, ona sva bez ovakvih dodatnih zakonskih rješenja nije dovoljna da približe Crnu Goru onim ciljanim emitivnim tržištima.

Na pitanje koje se odnosi na evidenciju što se tiče plovnih objekata postoji uputstvo koje pripremila ovo ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom saobraćaja. Međutim, mi ćemo pripremiti zajedno sa njima i pravilnik o naplati boravišne takse na plovnim objektima, oni su specifični i na specifični način će kroz Zakon o boravišnoj taksi koji ćemo mi ponovo ponuditi ovom Parlamentu, pokušati da nađemo rješenje odnosno da stvorimo pravni osnov i za naplatu kvalitetnu i evidenciju boravišne takse plovnih objekata.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, bili su odgovori na konkretna pitanja, nije bio komentar.

Izvolite proceduralno minut.

BORISLAV BARNOVIĆ:

Potpredsjedniče, mislim da odgovori nijesu bili u cjelosti. Konkretno sam pitao koji su to resursi kadrovski i tehnički, da se to sprovede a ne normativno, pomoćnica ministra nije odgovorila u vezi sa normativnim, ja se slažem i podržavam te napore i ovog zakona i drugih zakona da se normom reguliše boravak stranaca, njihov smještaj i evidencija tog boravka i smještaja, ali se konkretno pitao koji su resursi koje mi ovim zakonom ili se namjerava nekim pravilnikom da turistički radnik iz turističke organizacije uđe u neki objekat i da izmjeri da li je ta evidencija u skladu sa prijavljenom, ja mislim da od toga nema, a zadatka ima, e u tom smislu postoji problem. Dakle, ne govorim prvestveno o smještaju nego me više kopka ovo što je sporno, smještaj nekako uspijevamo da evidentiramo, ali promet usluga u restoranima.

Dakle, u tom smislu podržavam amandmane kolegice Ljerke Dragičević.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Sekulić i neka se pripremi kolegica Dragičević.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, poštovani kolege,

Rekao bih da se Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona na najbolji način rješavaju dva veoma značajna pitanja, prije svega radi se o evidenciji broja turista i ukupnog turističkog prometa, s jedne strane i sa druge strane promocija turističkih potencijala Crne Gore.

Ne treba zaboraviti da smo i u ovom parlamentu u više navrata vodili polemiku prvo oko toga da se ne evidentiraju svi turisti koji dolaze u Crnu Goru, odnosno da veliki broj onih kojima je izdavanje ležajeva dodatna djelatnost, često izbjegavaju svoje obaveze, sa jedne strane. Sa druge strane, država je zakinuta za određeni novac. Moramo istaknuti da u vremenu kada turizam jeste nešto što je najviše rastuća privredna grana turizam i putovanja u svijetu na globalnom nivou, i kada većina zemalja u regionu zaista posebnu pažnju pridaju razvoju turizma, rekao bih da i mi koji u bruto društvenom proizvodu veliki dio tog prihoda ostvarujemo od turizma, moramo da pratimo taj korak i moramo zaista u jednoj velikoj i opštoj konkurenciji u regionu, kažem, pokušamo da što više ostvarimo kada je turizam u pitanju.

Naravno složiću se sa većinom kolega koji su ovdje govorili da je neophodno da ne samo promoviramo ono što je ljepota primorja nego isto tako da promoviramo ono što su ljepote sjevera Crne Gore, ali samo dozvolite da istaknemo da i tu moramo da znamo što su obaveze države sa jedne stranem, a sa druge strane što mogu da urade privatni preduzetnici kada je u pitanju ta promocija. Naravno, rekao bih da je puno toga urađeno kada je promocija Žabljaka u pitanju, sa jedne strane i sa druge strane isto tako žao mi je što jedan biser prirodne ljepote kakva je Đalovića pećina još uvijek nije na pravi način valorizovano, dozvolićete da će to, pretpostavljam biti urađeno po modelu onom na koji način je to uradila Prijestonica Cetinje, s obzirom da je to dominantno pitanje lokalne samouprave, sa Lipskom pećinom.

Tako da kada svi znamo svoje obaveze od lokalne samouprave do države, ministarstvo, nacionalne turističke organizacije, čini mi se da je mnogo lakše da na ono što su ukazani problemi da to rješavamo.

Ne treba zaboraviti da je turizam u Crnoj Gori pokazao zaista jedan zavidan nivo kada je u pitanju kvalitet turističke usluge, sa jedne strane, sa druge strane u vremenu ekonomske krize smo imali rast turističkih potencijala, imali smo rast ostvarenog prihoda u turizmu. To je bilo i ove godine, a podsjetiću da ne samo zbog poplava u regionu nego i zbog onoga što je bila Ukrajinska kriza i sve stvari koje utiču na broj dolaska turista i dalje imamo zavidan rast kada je u pitanju turistička privreda. Tako da mislim da ovdje zaista da ovaj predlog zakona zaslužuje nepodijeljenu podršku svih poslanika.

Naravno, dozvolite mi samo još nekoliko rečenica koje se tiču onoga što se čulo tokom rasprave. Naravno, počela je već, kao što svi znamo, predizborna kampanja za Herceg Novi, ali rekao bih da je neprimjereno da se pokušava skupštinska govornica zloupotrijebiti sa navodnim pričama i sa nečim što nema utemeljenje u istini, s jedne strane. Sa druge strane, dobro je što takav odnos pojedinih poslanika i prema turizmu i prema svom gradu ima sve manju podršku, rekao bih čak ima sve manju podršku čak i u svojoj partiji. Rekao bih da je to dobro za to što građani Herceg Novog veoma dobro znaju da prepoznaju šta je njihov interes. I naravno, građani Crne Gore veoma dobro znaju da ono što bude urađeno sa Institutom Igalo ni u kom slučaju neće pratiti bilo kakve kontroverze, a što je najvažnije neće, ni u kom slučaju nema dodirnih tačaka sa onim što su pojedini poslanici saopštili ovdje. Naravno, oni koji su imali prilike da prate i kampanju Demokratske partije socijalista u Podgorici, veoma dobro znaju da Stara varoš ima i imala je i ranije, a imaće i ubuduće posebno mjesto kad je u pitanju razvoj Podgorice. Uostalom, podsjetiću takođe da mještani Stare Varoši dominantno svoju podršku daju Demokratskoj partiji socijalista upravo zbog toga što znaju šta je urađeno, odnosno znaju šta će biti urađeno i u narednom periodu za Staru Varoš. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Imaćete još prilike, imate prijavljena dva komentara na vašu diskusiju.

Najprije kolega Danilović, pa onda kolega Perić.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Kolega Sekuliću, neću, nijesam se javio zbog Herceg Novog, biće prilike da o tome pričamo, ali moram da priznam da mi je ovo samo prilika da par riječi kažem ne o suštini Zakona nego o poštapanju danas ovdje mnogih kolega i kolegistica o perspektivama razvoja turizma na sjeveru.

Molim vas, kolege, molim i ministra da ne zaboravimo ni jednog trenutka da živimo u realnoj perspektivi i da zaboravimo na virtuelne stvarnosti. Naš sjever je u užasnom stanju. Zakasnili ste od Bioča prema gore. Jedan hotel koji bi mogao da ispuni taj uslov postoji. I nemojte to nama da pričate. Putna infrastruktura je katastrofalna.

Ja radeći ovaj posao putujem Crnom Gorom i moram da vam kažem da je lijepo samo ono što je Bog dao. Vi što bi rekli zaljubljenici u bivšu Jugoslaviju, a kako prolaze godine sve nas je više, ne uspijevate ni da okrećite ono što su uradile generacije prije vas, sve je devastirano, sve je zapušteno. Hotele nekadašnje su zamijenili hosteli privatni smještaj je potpuno neadekvatan. Djeca sa sjevera nemaju gdje da nam nauče da plivaju gospodo. Mi nemamo ni jedan otvoreni zatvoreni bazen. Molim vas da povedete računa kad pričamo o ovakvim stvarima da nas slušaju realni ljudi u realnom vremenu. Volio bih da je tako kako vi kažete, volio bih da je i ljepše od toga, ali je užasno i strašno. Moraćete još malo da odvajate mnogo više novca, uvaženi kolega, žao mi je, govorim o postojbini mojoj i mojih predaka, da zadržimo to malo stanovništva, jer nećemo imati kome da napravimo auto put i s tim smo zakasnili. Klasična depopulacija sjevera. Imajte to u vidu. Imajte u vidu da ove stvari moramo da riješimo ne samo u dokumentu i ništa neće poboljšati stanje na sjeveru pomjena ovoga zakona, trebaju nam suštinske promjene. Đalovića pećina je atrakcija, ona sama po sebi neće dovesti nikoga, znate vi to. Imamo ih u regionu koliko hoćete. Treba prateći sadržaj, treba doći do pećine. Mi da dođemo do Đalovića pećine treba nam vrlo često alpinistička oprema dva tri mjeseca u godini. Nemojte to da zaboravljamo nego da uradimo sve da i ove godine Crna Gora ne bude teritorijalno nedostupna i da nemamo teritorijalni integritet, pane li malo veći snijeg i dune li malo jači vjetar.

Da ne govorim o tome da je 50 kilometara od Podgorice prošle godine 27 dana bilo mjesta u kojima žive stotine stanovnika bez struje.

Ovdje nadomak Podgorice, u Kučima, u okolini, vrlo konkretne i precizne stvari. Zajednički da to riješimo, ali bez demagogije. Nemojte danas o tome da smo konkurentni u regionu i u Evropi sa ponudom na sjeveru. Mi na sjeveru na želost nemamo šta da ponudimo a da nije bilo ljepše i atraktivnije prije 50 godina. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Sekuliću izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Daniloviću,

Malo čudno zvuči kad vi kažete bez demagogije, a čitavo vrijeme ste koristili upravo to. Mi se nećemo složiti sa slikom kojom vi predstavljate sjever Crne Gore.

Ja zaista smatram da je puno potencijala sjevera Crne Gore iskorišćeno na najbolji mogući način. Možemo zajedno poći u Ministarstvo turizma pa da izvadimo iz registra broj eko sela, katuna, svega onoga što danas čini turističku ponudu sjevera Crne Gore i to na najbolji i najljepši mogući način.

Čini mi se da bi mnogo više mogli da uradimo kada bi ste i vi dali podršku ovakvim zakonima, za to što ovaj zakon između ostalog upravo govori i o tome. Takođe, govorimo i o dostupnosti Crne Gore kao turističke destinacije s jedne strane, ali isto tako i promociji tih ljepota sjevera.

Znate, osnovni zadatak i u opštinama gdje vi vršite vlast lokalnih turističkih organizacija treba da bude upravo to promovisanje onoga što je potencijal toga kraja.

Ovdje govoreno o rukopisima, o crkvama, o pećinama, ali neko to treba da zna da organizuje na pravi način, a vjerujte mi da ljudi sa sjevera imaju dovoljno preduzetničkog duha da iskoriste ono što su prirodni potencijali. Sa druge strane, takođe možemo to da uradimo već sada za nekih par mjeseci kada bude u ovom Parlamentu kada se bude usvajao budžet Crne Gore za narednu godinu, pa da vidimo

koliko se to opredjeljuje za sjever Crne Gore, kada je u pitanju izgradnja infrastrukture. Nemojte, ipak sve da tako crno gledate, jer nije tako crno, uostalom podrška koju dobijamo na sjeveru govori najbolje o tome. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Sekuliću.

Kolega Perić takođe ima komentar.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Nijesam zaista mislio da se uključujem u raspravu ali, jednostavno nijesam mogao da odolim kada je uvaženi kolega Sekulić govorio o brizi koja se pokazuje prema Staroj Varoši, to je nešto jednostavno što se prosto ne može odćutati. Upravo partija koja Vlada 95 godina je odgovorna za to da je uništena ideja o mogućnosti revitalizacije Stare Varoši. Pođite samo do kuće Rista Stijovića u Staroj Varoši i vidite koja je to briga. Druga stvar koja je bitna oko Stare Varoši, Staroj Varoši o kojoj vi pokazujete brigu danas, nemate ni jedan tradicionalni zanat, nemate ni jedan suvenir da se prodaje, nemate mapu za turiste i što je najgore, vi u sred Stare Varoši na samom početku kada dolazi neki turista on vidi objekte koji su izgrađeni opet ljudima biznismenima koje su gradili biznismeni vama bliski. Ali, hajde barem da ti objekti liče na nešto, nego je to definicija neukusa i promašene arhitekture u sred Stare Varoši. I onda nam vi danas govorite da je Stara Varoš primjer brige, a ja ću reći, a gledaju starovarošani da je to pored devastacije koja je bila u kulturnom miljeu i jedna sredina koja je doživjela devastaciju i u ekonomskom smislu u punom značenju te riječi. I možda gospodine Sekuloviću, ne znate, ali pitanje je koliko je zaista i ljudi koji su generacijama u Staroj Varoši iz tih razloga i ostalo da živi tu. Jednostano, nijesam mogao da prećutim, podgoričko sam dijete, ako je prije 25 godina i bilo mogućnosti da se revalitizuje Stara Varoš vi ste uništili tu ideju i očekivao sam od vas barem da preskočite tu temu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Sekulović odgovor na komentar. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Uvaženi kolega Periću, očito da ne gledamo na pravi način iste stvari. Znači, ja sam rođen i odrastao u Podgorici i znam kako je Stara Varoš izgledala prije 50 - 40 godina, znam kako izgleda danas. Isto tako najbolje znaju, a možete da pitate mještane Stare Varoši, što je urađeno u infrastrukturi u Staroj Varoši u vrijeme vladavine Demokratske partije socijalista. Čini mi se da tu negdje imamo različitu percepciju kažem još jedanput kada ljudi iz vlasti i ljudi iz opozicije različito gledaju na stvari, onda čini mi se najbolji i najobjektivniji sud treba da daju građani, a dozvolit će te da su po tom sudu građana, da su građani jasno saopštili da vi nijeste u pravu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Ljerka Dragičević je posljednji prijavljeni diskutant, ja bih zamolio da je čujemo.

Izvolite, koleginice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Poštovane kolegice, poštovani kolege poslanici, uvaženi ministre, uvažena pomoćnice ministra i ostali koji se ovdje nalaze iz Vlade, uvaženi građani,

Ja moram da Vam kažem, gospodine ministre, da sam dosta zadovoljna sa ovim zakonom, to će vas iznenaditi, ali tako je. Istini za volju po meni trebaju dorade, a sad ću vam reći zbog čega. Mislim da ništa se ovim zakonom neće postići ako ne budete natjerali turističke organizacije da rade ili mijenjati ljude. Oni dođu ujutro lijepo na radu, čast izuzecima kojih je možda 0,2% i globus pritisnu prstom i tamo idu na određena putovanja. Koga su oni doveli sa tih dalekih putovanja? Nikoga. Što su oni napravili? Ma ništa, nijedno emitivno područje novo nijesu otvorili. Najteže mi pada to što oni vas obmanjuju i imate podatke različite recimo kad se daje o broju noćenja, o

broju turista i posebno o broju gostiju iz Rusije. Po meni, turistički djelatnici, ovi koji rade u turističkim organizacijama moraju biti s narodom, moraju da šetaju, moraju da vide što se dešava. Zna li vi, gospodine ministre, da nije opao broj turista iz Rusije? Jeste što se tiče boravišne takse i plaćanja u Crnoj Gori. Zna li da postoje avioni koji dolaze i dovode, nego eto i to je jedan segment vašeg Ministarstva, u nove stanove u kom do hotela dolaze gosti avionima, prodato u Rusiji, mi ne vidimo dinara, nijesu ni prijavljeni, i što je najcrnje od svega dobiju naputak, da moraju da idu u ergele koji drže Rusi, restorane koji drže Rusi, u prodavaonice koje drže Rusi, tu moraju da kupuju. A nažalost te agencije njihove koje rade, one su registrirane za nešto drugo. I to neka vam svaka turistička organizacija bar ovamo gdje je bum sa gradnjom bio i gdje su nam ovi došli Rusi, neka vam to provjeri, pa će te vidjeti da sam ja u pravu. I to je žalosno da oni to nijesu mogli cijelu godinu dana i skoro i dvije da vas obavijeste da imate sve te podatke. Sad moram, nešto da kažem gospodinu možda je kasno ali gospodinu Kneževiću, žao mi je, naljutiće mu se Cetinjani oni voze do Podgorice 25 minuta, do Budve 17 minuta. Toliko samo da znate. A što se tiče kategorizacije slažem se sa kategorizacijom, ali nekih voljela samo da prođu mjesta A kategorije, kao što je kulturni spomenik Budva Stari Grad A kategorije, pa imamo jedan opšti WC ljeti, imamo buku, nevolju. Tako da povedu računa ti koji daju kategorizaciju tome. A isto tako, vjerujte oni ljudi koji su u upravnim odborima turističke organizacije razumiju se u turizam, ne mogu reći kao magare u kantar, ali baš nikako.

Molim vas, gledajte turizam nije teorija, turizam je praksa, turizam je zanat, turizam se ne može naučiti iz knjige, turizam treba živjeti da bi se znao. Vjerujte, da morate se više malo zabaviti sa tim turističkim organizacijama jer ovako dobar relativno dobar zakon oni će upropastiti kao što su sve do sad upropastili. Ja vas molim da o tome povedete računa. Ali, nažalost oni ništa nijesu uradili da promolišu Crnu Goru, nego što su oni prošetali, ma ništa na svijet bijeli. Oni idu, ja nijesam protiv toga, znate u moje vrijeme kad sam ja radila i sobarice i čistačice su išle na studijsko putovanje da vide kako se čiste u okruženju u drugim zemljama. Znači, ja protiv toga nijesam. Ali ne, brate, da idu svake neđelje po pet dana, oni nemaju 52 neđelje, oni imaju 104 neđelje, oni su vječito vanka, to stvarno nema smisla. I ovo što kažete promocija sjevera, jesu li

ikad pomenuli tamo, snimajte pa će te vidjeti što pričaju, što pominju. Najvažnije je poći u trgovinu, ja se izvinjavam što sam prekoračila. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegice Dragičević.

Ovim smo iscrpili krug diskusija i evo prilike za završnu riječ ministra Gvozdrenovića.

Da li želite? Želite. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDRENOVIĆ:

Uvaženi poslanici, slažem se sa vama da imamo zakonsko rješenje koje unapređuje postojeća normativna rješenja, ali da je jako važno da ta normativna rješenja dobijaju svoju direktnu implementaciju u praksu.

Lokalne turističke organizacije i upravni odbori lokalnih turističkih organizacija je direktna nadležnost po zakonu opština, pa vas pozivam da svi zajedno uložimo dodatne napore da oni budu efikasniji, da još bolje promovišu čitavu Crnu Goru, ali ćemo se ipak složiti da zadnjih nekoliko godina, možda zahvaljujući nekom takvom modelu organizacije, svaka opština je bila u prilici da da određeni akcenat koji je vezan za specifičnosti određene sredine. Da li u tom segmentu ima mogućnosti za popravku, sigurno postoji, ali vas pozivam da u skladu sa postojećim zakonskim rješenjima preko upravnih odbora koje postavlja svaka opština pojedinačno date određeni lični doprinos, jer znam da ste u mogućnosti to da uradite. Ovo zakonsko rješenje nudi jednu ozbiljnu, da tako kažem, mogućnost kako u dijelu jasnije kategorizacije, tako i u dijelu rješenja koja su vezana za naplatu određenih prihoda i prije svega evidencije određenih prihoda. Ovaj zakon, vrlo precizno definiše nadležnosti koje treba da rade inspekcije, koje treba da rade inspekcijske službe i službe naplate prihoda po opštinama, a koje evidencije treba da radi lokalna turistička organizacija. Ovaj zakon daje mogućnost da se zahvaljujući novim tehnologijama i tehnologijama značajno povećaju prihodi. Još jedan put pozivam da prihvatite sljedeći put kada budemo raspravljali o Zakonu o boravičnoj taksi, Predlog koji je Ministarstvo usvojilo, a to su bila rješenja koja su vezana za

podršku sjevera Crne Gore i molim neke koji su to možda zaboravili da se podsjetite i mislim da, ipak zaslužuje određenu komunikaciju u tom pravcu.

Što se tiče rješenja koja su vezana za konkretne projekte na sjeveru. Ja sam vam rekao da se slažemo da na sjeveru Crne Gore intenzivnije se mora raditi i moraju se obezbijediti značajno veća finansijska sredstva nego što je to bilo u prethodnom periodu. Tamo nam je zbilja Bog dao jako puno stvari i to treba valorizovati u nekom narednom periodu. I takođe postoje stvari koji u nekom prethodnom periodu nijesu urađena kako treba, iz tog razloga sam vam ovdje govorio o programu koji treba da se radi s Investicionim razvojnim fondom, da projekti, hotelski kapaciteti koji nijesu u funkciji treba da dobiju neka nova rješenja i iz tog razloga smo u kapitalnom budžetu predložili određene stvari.

Još jedan put mogu da ponovim da je predloženo za projekat "Bjelasica i Komovi" u narednih pet - šest godina da se uloži dvadeset plus dvadeset miliona eura za turističku infrastrukturu, ta turistička infrastruktura podrazumijeva rješavanje putne, komunalne, energetske infrastrukture i realizaciju žičara koje su otprilike nekih četiri i po do pet kilometara u periodima koje sam rekao.

Na konkretno pitanje, šta je urađeno iz Budžeta ove godine? Znači za projekat u "Bjelasici" za trafostanicu i za energetske dio iz kapitalnog budžeta uloženi su od milion i šesto hiljada eura koliko je bilo predviđeno osamsto hiljada eura je implementirano. Urađen je projekat Vratodo Žarski katun, takođe su urađene bazne stanice u iznosu od pesto hiljada eura u ovoj godini, a bilo je planirano osamsto pedeset hiljada eura, tako da će se taj dio posla završiti sljedeće godine. Takođe je pripremljen projekat, počeo je da se radi Ravna rijeka Jasikovac i utrošeno oko šesto petnaest hiljada eura. Urađena je i projektna dokumentacija za Ski Centre koja je završena i urađena je, dio projektne dokumentacije za Đalovića pećinu gdje su već angažovano oko pedeset hiljada eura. Ovim zakonom je, takođe jasno i precizno definisan dio koji se odnosi na elemente koji su vezani za način kontrole i način evidentiranja i mislim da je to jedan ozbiljan napredak.

Nadam se da će u kasnijem periodu, kada budemo kodifikovali sva ta zakonska rješenja u Zakonu turizma, biti mnogo manje tačaka koje trebaju da se evidentiraju i da

se naplaćuju i da će se kroz jedan mehanizam naplate moći da se objedine svi ti prihodi i na jedan kvalitetniji način da se realizuju.

Takođe, bila su postavljena nekoliko pitanja oko Montenegro Airlines, koliko putnika on dovodi u Crnu Goru, nešto oko 42% svih putnika koji dolaze u Crnu Goru, realizuju se preko nacionalne avio kompanije Montenegro erlajns.

Takođe, pitanja bila su za Herceg Novi. Šta se desilo sa ugovorima koji su bili planirali da se raskinu. Hotel Centar Igalo je bio planiran da se raskine, pokrenula se raskidna klauzula, kao što su sva ova i ostala tri koji su bili tada planirani. Pristupilo se donošenju anexa i u taj projekat je već angažovano u ovoj godini šest miliona eura i Herceg Novi će za mjesec dana dva dobiti jedan od najsavremenijih hotela na Crnogorskom primorlju sa četiri zvjezdice i mislim da je to konkretan odgovor. Takođe bila su pitanja vezana za Institut Igalo. Institut Igalo se radi na jedan potpuno i jasno transparentan način kako se realizuju svi ti projekti. Raspisani su međunarodni tenderi. Ovo je četvrti put da se raspisuje međunarodni tender. U realizaciji tog kompletnog posla učestvuje oko pedesetak ljudi, kao što je rekao kolega Sekulić, desetak ljudi u Tenderskoj komisiji, 25 ljudi koji rade u savjetu i više 15-20 ljudi koji rade po raznim institucijama.

Na tom projektu angažovan je ili je interesovanje iskazao i prijavio se na tender kapital koji je američko kanatski na jedan potpuno transparentan način i mislim da današnje diskusije bile su, prije svega upućene u pravcu, kako kažem nekih lokalnih segmenata i potpuno odbacujemo sve elemente koji su ovdje izneseni vezano za taj projekat. Zahvaljujem se svima koji su dali konstruktivni doprinos ovom zakonskom rješenju i siguran sam da na odborima u jednoj dobroj komunikaciji možemo da tražimo najbolja moguća rješenja i sugerišemo uvijek. Ovo je ministarstvo spremno da svaki put, ako imate određena rješenja i ne mora da se čekaju zasijedanja Parlamenta, ako imate neku dobru svjetsku praksu koju smatrate da može da koristi, mi ćemo to analizirati, kao što vidite.

Spremni smo često kada uočimo određene stvari koje smatramo da mogu da se poboljšaju da izađemo pred Parlament i zajedno s vama tražimo najbolja rješenja. Imamo jedan dobar tim koji priprema ta rješenja i smatramo da donošenje ovih zakonskih rješenja unapređujemo i kvalitet turističke ponude u Crnoj Gori. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, ministre. Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama i kao što smo se dogovorili nastavićemo sa sedmom tačkom, nadamo se kratkom raspravom.

Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o saradnji u oblasti turizma.

Ovlašćeni predstavnici su Branimir Gvozdenović, ministar održivog razvoja i turizma i Predrag Sekulić, državni sekretar. Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević, Zakonodavnog i Dritan Abazović, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade, želi li dati dopunsko obrazloženje? Imate pitanje, izvolite. Izvolite kolega.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

S obzirom da se radi o veoma značajnom Predlogu zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije u saradnji u oblasti turizma. Mene interesuje koliki je broj turista iz Gruzije do sad podsjetio Crnu Goru i obratno? Koliko je turista iz Gruzije do sad podsjetilo Gruziju i kakva je spoljno- trgovinska razmjena između Crne Gore i Gruzije, kako bih, kada bi budete dali odgovor mogao da to iskoristim vezano za svoju diskusiju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Želite li da odgovorite, ministre? Diskusija. Izvolite, ministre.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Do sada ne postoji precizna evidencija u turističkom prometu, već se vodi pod regionom koji je vezan za taj dio posla. Na ovaj način se stvaraju i zakonodavne i druge evidencione mogućnosti da se ovakvim načinom i ovakvim sporazumom to radi. Ovi sporazumi se rade i iz tih razloga, da određena tržišta koja do sada nijesu bila dovoljno obrađena, gdje nijesu postojala određena interesovanja, gdje nijesmo imali dovoljan

broj turista, da ovakvim sporazumima to podstaknemo. Ne postoji veliki broj i spoljnotrgovinska razmjena je neznatna i broj turista koji dolazi iz Gruzije nije veliki. Ovo je urađeno na inicijativu gruzijske strane. Gruzijaska strana je smatrala i svojim diplomatskim kanalima pokrenula proceduru oko realizacije ovakvog sporazuma, smatrali smo da to može da bude korisno za razvoj turizma. Smatramo da je jako važno da otvorimo što više destinacija. Ovakav sporazum daje mogućnost da se usmjere određene aktivnosti u tom pravcu, s tim što je naša osnovna aktivnost u narednom periodu jasno definisana na tržištu i našom strategijom koju ste često ovdje spominjali, strategija je urađena i 2010. godine ažurirana. To je master plan koji je rađen uz pomoć njemačke administracije i sa tim projektom, master planom turizma su jasno definisane naše ključne odrednice do 2020. godine. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Ko će u ime Kluba? Kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Neću govoriti u ime kluba već u svoje ime, na to imam pravo kao poslanik. Žao mi je što kvarim plan i vaš i gospodina ministra da se preko ove tačke, kao i preko mora sličnih koje smo ovdje imali, pređe onako nonšalantno, ali je smatram veoma indikativnom za stanje u oblasti turizma o kome smo maloprije govorili. Gospodine ministre, i sami ste priznali da je ovo odgovor na inicijativu gruzijske strane i dobro je. Svaki turista, bez obzira odakle došao, s Grenlanda neka dođe u Crnu Goru, dobrodošao je iz više razloga. Prvo se razvijaju i prijateljski odnosi na taj način i uspostavljaju veze između naroda i pojedinaca, a s druge strane tu postoji taj ekonomski efekat koji nije zanemarljiv.

Ono što nećete da kažete ovdje, a veoma je važno jeste da se ovaj sporazum, koliko god on bio formalan i za sada samo spisak želja na papiru, potpisuje sa državom koja ima desetostruko veći prihod od turizma nego što ga ima Crna Gora i s državom kojoj je turizam tercijarna grana industrije, da tako kažem, i razvoja za razliku od Crne

Gore kojoj je to primarno. Sada da vidimo sa čime i sa kime to potpisujemo sporazum, gospodine ministre. Gruzija, prema podacima koji su zadnji put osvježeni 2012. godine, ima 852 hotela od čega samo u Tbilisiju, njenom glavnom gradu, 383 sa preko 7.000 soba. Sada uporedite sa kojim kapacitetom cijela Crna Gora i Podgorica posebno treba da dočeka tu najezdu Gruzijaca, ako se ikad opredijele da "navale" na Crnu Goru. Možda je koincidencija, ali vrlo srećna, gospodine ministre, da objasni situaciju kako se vi kao Vlada odnosite prema krucijalnoj razvojnoj grani i razvojnoj šansi Crne Gore današnji članak u novinama koji govori da se ponovo obustavlja gradnja hotela AS. Gospodine ministre, dvanaest godina ga gradite. Kada je prvi put uvođen na turističko tržište, prisustvovao sam toj ceremoniji kao mlad novinar i, vjerujte, nijesam na glavi imao nijedne sijede. Te godine, gospodine ministre, grad Plav je imao više turista od grada Budve, a hotel Berane je 180 dana u godini imao punjenje od preko 80% kapaciteta, što tada nije imao hotel Avala.

Gospodine ministre, da ne idemo dalje u elaboraciju, da ne idemo dalje u traženje podataka, uporedite stanje tih dviju sredina. Vi danas govorite da ste obustavili raskidnu klauzulu ugovora vezanog za Igalo, jer vam je obećan hotel od četiri zvezdice. Zna li koliko ste ih u poslednjih deset godina obećali Crnoj Gori i šta imamo od tih vaših obećanja, gospodine ministre? U kojim su to gradovima napravljeni reprezentativni hoteli, ne računajući Splendid, u poslednjih deset godina koji, zaista, treba da znače zamajac i snažan podsticaj razvoju turizma u Crnoj Gori? Ni u jednom. Uspjeli ste da očistite Ulcinj, uspjeli ste da očistite Bar. Uspjeli ste da očistite Budvu, uspjeli ste da očistite Herceg Novi od svih kapaciteta koji su predstavljali podršku turističkoj privredi. Gradite stanove, gradite vile, gradite apartmane i prodajete i rasprodajete Crnu Goru. Najatraktivnije turističke lokacije u Crnoj Gori ste, gospodine ministre, prodali i izdali na 90 i kusur godina. Šta ostavljamo djeci? Šta ostavljamo nasljednicima? Čime će oni da razvijaju ono na čemu bazirate razvoj Crne Gore, da ne govorimo o poljoprivredi, a kada dođe ministar poljoprivrede i sa njim ćemo o tome.

Gospodine ministre, ovo je jedan od milion rutinskih papira koji je ova Vlada potpisala i na koji će se slijegati u narednom periodu prašina. Jer, elementarnu stvar za realizaciju ovog sporazuma nijeste uradili. Ne postoji direktna avionska veza između Tbilisija i Podgorice ili, recimo, nekog od gradova koji imaju u blizini aerodrom. Kažete

razvijace se carteri. Gospodine ministre, na taj nacin se ne realizuju ovi sporazumi. Ne cu vam glasati za ovaj sporazum, ne iz razloga sto cu time osetiti Crnu Goru, jer na nacin na koji ste ga potpisali i koliko ste se obavezali i na nivo ozbiljnosti kojim ste pristupili ovom sporazumu, njemu je potpuno svejedno hoce li biti ratifikovan u ovoj Skupstini ili nece. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Knežević, takođe je prijavio diskusiju. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Gospodine Gvozdenoviću, uvaženo Skupštino, uvaženi građani,

Nakon odgovora gospodina ministra da ne zna koliko je gruzijskih turista posjetilo Crnu Goru, ni koliko je crnogorskih turista posjetilo Gruziju, niti kolika je spoljnotrgovinska razmjena između Crne Gore i Gruzije, svakome u Crnoj Gori je jasno da je vama stalo do razvoja turističkih odnosa sa Gruzijom taman koliko je i stalo Milu Đukanoviću do proučavanja sabranih djela Fridriha Ničea.

Datum kada ste potpisali ovaj sporazum 16. jula u predvečerju očekivanja NATO poziva i za Crnu Goru i za Gruziju, najbolje govori da ste vukli svakakve očajničke poteze ne bi li dobili poziv za uclanjenje u NATO, a niste ga dobili. Tako ste urušili vaš glavni spoljnopolički prioritet. Glavni spoljnopolički prioritet vaše Vlade koju čini DPS, SDP, Bošnjačka stranka i stranke manjinskih naroda, dogovor je bio, čini mi se, između vas u koaliciji da, kada se bude urušio ključni spoljnopolički prioritet da više neće biti ovakve Vlade i da više nećete zajedno funkcionisati. Ali, gle čuda. Kada se god vama nešto sruši što predstavite kao glavni prioritet u razvoju Crne Gore, vi se nanovo grupišete, nađete tačke sabiranja i nastavite dalje.

Zašto to tvrdim. Zato, gospodine Gvozdenoviću, što je Podgorica udaljena od Tbilisija 2081 kilometar i 600 metara. Broj gruzijskih turista koji su posjetili Crnu Goru, ako se izuzmu zvanične delegacije, ravan je broju vanzemaljaca koji su posjetili moje Mojanoviće. Ne postoji niti je postojala niti će ikad postojati direktna aviolinija, o tome je

govorio i kolega Labudović, na liniji Podgorica-Tbilisi ili Tivat-Tbilisi. Svakom je ovdje jasno da ste u onim sparnim danima neizvjesnosti, očekivanja, nesklapanja koalicionih dogovora u lokalnim opštinama pokušavali sve da fikcijom održite vaš spoljnopolitički prioritet isto kao što je i onaj gospodin Kaluđerović nacionalni koordinator za NATO govorio da je podrška do 48, a u nekim krajevima se kreće i do 51, kao da je izvještavao o vremenskoj prognozi, odnosno o temperaturi u Crnoj Gori.

Ono što je suština jeste da je jedina tačka ovog vašeg sporazuma, ja sam u pravu, i demantovaćete me sljedeće godine kad budemo vidjeli ili ne budemo vidjeli tu navalu gruzijskih turista vaša želja da postanete članica NASTO-a, isto kao što je žalja i Gruzije. Međutim, vama ni u NATO-u više niko ne vjeruje, za to niste dobili poziv za to je i ovaj izvještaj Evropske komisije jasno locirao one probleme sa kojima se suočavamo svih ovih godina. Jedina šansa, iako se vi ovako blago smijete, gospodine Gvozdenoviću, da Crna Gora bude primljena u NATO jeste da se javno obavežete da ćete uhvatiti i privesti pravdi ovog Elbagdadia, komandanta i vođu ove islamske države, i to je jedina mogućnost da NATO povjeruje da zbilja želite iskreno i sa punim standardima da postanete njihova članica.

Na stranu ovaj dio oko sporazuma sa Gruzijom. Ja smatram da na ovakav način, znajući dobro geopolitičke odnose, znajući dobro da vam je do sad glavni turistički izvor bio iz Rusije, vi gospodine Gvozdenoviću, provocirate Rusiju jer dobro znate da su i Rusija i Gruzija u sukobu, u prekidu odnosa i da su imali vojne intervencije 2008. godine. Ako se tome doda da su najviše investicija od 2008. do 2016. godine dolazile iz Ruske federacije, da je skoro svaki treći turista u Crnoj Gori bio iz Ruske federacije, jasno je na koji način se razvija vaša strategija, ali je tužno što ta karta na koju ste zaigrali vam ne daje nikakve rezultate, a gubite, što bi narodski rekli ponat tamo gdje ste mogli da dobijete. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Predrag Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Zaista, nijesam mislio da će tema sporazuma vezano za turizam sa Gruzijom biti ovoliko inspirativna za naše kolege iz opozicije, ali dozvolite da podsjetimo da Crna Gora ima potpisane slične sporazume i sa puno zemalja. Znači, igrom slučaja sam bio u prilici da potpisujem sporazum sa Turskom, koja je mnogo razvijenija turistička zemlja u odnosu na Gruziju i ne mislim da bilo koji sporazum kada je turizam u pitanju i kada su druge stvari u pitanju, može na bilo koji način da šteti Crnoj Gori. Naprotiv. Smatram da bez obzira kolika bila geografska udaljenost da je dobro da imamo što više ovakvih sporazuma kako u oblasti turizma tako i u drugim oblastima i mislim da ovo može samo doprinijeti jačanju i stvaranju novih veza između Crne Gore i Gruzije.

Sa druge strane dobro je što su naše kolege iz opozicije ili dijela opozicije otvoreno, po ko zna koji put ponovo demonstrirali svoju ksenofobiju, znači želju za nekim zatvaranjem, želju za svrstavanjem, pokušaj vraćanja Crne Gore negdje u neku prošlost, zaista mi nije jasno, kažem dobro je za to što sve cijene građani Crne Gore. Sa druge strane, samo ću ih podsjetiti da je ovo već 21 vijek da je Crna Gora otvorena država, da je Crna Gora već napredovala veoma kada su u pitanju evropske integracije, da je Crna Gora već veoma dobro napredovala kada su u pitanju NATO integracije, podsjetiću da je to politički problem Demokratske partije socijalista već dugi niz godina i da sa tim političkim programom pobjeđujemo na izborima, ali kažem još jedanput čini mi se da čak i kada govorimo o sporazumu sa Gruzijom, o turizmu, jasno se vidi granica između onih koji žele da Crna Gora bude dio Evropske unije, da Crna Gora ima bezbjednu budućnost i oni koji to gledaju malo drugačije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Komentar kolega Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Mustafiću.

Meni je drago gospodine Sekuliću što ste vi bili baš u centru diskusije i što ste se zbilja bavili razvojem potencijalnih odnosa između Crne Gore i Gruzije, a s obzirom da

ste bili i resorni ministar u prethodnom intervalu, mogli biste nam i vi saopštiti šta ste vi i kakav je bio vaš doprinos što se tiče razvoja odnosa između Crne Gore i Gruzije, jer mi se čini da ste na tim svojim putovanjima imali toliko časova leta više nego zajedno svi piloti Montenegroerlajnsa i Eir Srbije i ja sam očekivao da ćete podijeliti neko vaše iskustvo, a ne da vi ovdje se bavite da li je neko ksenofobičan ili nije.

Gospodine Sekuliću, U Demokratskom frontu niko nije ksenofobičan, u Demokratskom frontu su jasno utvrđeni naši spoljno politički prioriteti a to je da Crna Gora treba da postane članica Evropske unije, Da Crna Gora treba da stane u red evropskih država. Ali zašto to ne možemo da ostvarimo je pitanje za vas jer ste upravo vi ksenofobični. Vi ste se zatvorili u nekim vašim autističkim privilegijama u ovih osam godina kada ste stvorili privatnu državu, a ne državu Crnu Goru i upravo ste vi ključna kočnica, jer ste sve vrijeme vi na vlasti, sve vrijeme vi diktirate trendove razvoja i svaki neuspjeh države Crne Gore je vaš neuspjeh i nemojte to prebacivati bilo kome iz opozicije, posebno ne iz Demokratskog fronta. Evo smo imali priliku i da čujemo da raspravljamo o jednom kažete veoma važnom međudržavnom sporazumu, a ne znate ni koliko je bilo turista iz Crne Gore u Gruziji ni koliko je bilo turista iz Gruzije u Crnu Goru, niti znate kolika je bila spoljno .... razmjena. I poslije imate jasnu percepciju da vaše neznanje, vašu nespremnost i vaše providne politikanske trikove kad otkriju u Parlamentu pokušavate da projektujete na one koji su to učinili, e to vam neće proći. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Knežević.

Odgovo,r kolega Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Kneževiću, žao mi je što jeste mlad čovjek ostajete zarobljenih prošlosti ne samo svoje nego i svoje partije i onih koji su vam politički učitelji. Žao mi je, kažem još jedanput za to što sam očekivao da ako ste promijenili program da biste mogli da promijenite malo i retoriku. Žao mi je što vam smeta Sporazum sa Gruzijom jer

zaboga naljutiće nam se Rusi. Žao mi je što geopolitički posmatrate na tako pojednostavljen način i žao mi je, kažem još jedanput, što ne možete da se izdignete iz onoga što je bila matica vašeg političkog djelovanja u nekom ranijem periodu.

Ja bih radije govorio o uspjesima Crne Gore nego o neuspjesima. Podsjetiću vas gospodine Kneževiću da je Crna Gora imala istu startnu poziciju sa nekim drugim zemljama u regionu, pa smo lideri kad su u pitanju evropske integracije. Dozvolićete da je to ipak dominantno uspjeh vladajuće političke strukture. Takođe, podsjetiću vas da je Demokratska partija socijalista prije 15 godina promijenila svoj program i da smo uspjeli da najveći dio tog programa zahvaljujući građanima Crne Gore, prije svega, sprovedemo do kraja. Za razliku od vas koji već godinama i ranije u nekim drugim političkim partijama ste tražili političku šansu da na neki način pokušate da budete dio političkog rukovodstva Crne Gore, ali vam to nijesu dozvolili građani Crne Gore.

Znači, vrlo cijenim vaš smisao za humor, ali dozvolićete da se ovdje govori o vrlo ozbiljnim temama. I za to bih vas molio da kada makar imate dijalog sa mnom povedete o tome računa. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Sekulić.

Ovim smo završili diskusije.

Da li želite završnu riječ ministre.

Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Hvala.

Ja sam bio vrlo precizan da ovaj sporazum daje mogućnost za posebno evidentiranje jer do sad to nije rađeno. I stog razloga jedan od elemenata ovog sporazuma su uvođenje novih evidencija, uvođenje svih elemenata koji pojačavaju promociju.

Ja se nadam da će u njihovom parlamentu kada se bude raspravljalo oko ovog sporazuma neko od poslanika, kao što ste vi promovisali gruzijski turizam, takođe biti u

poziciji da kaže da je Crna Gora jedna od zemalja sa najvećim stranim investicijama po glavi stanovnika. Da u Crnoj Gori ima desetak vrhunskih svjetskih operatora koji trenutno su pozicionirani koji se interesuju za poslovne angažmane u Crnoj Gori. Da je Crna Gora jedna od najbrže rastućih turističkih destinacija ne prema izvještaju ni nacionalne turističke organizacije niti bilo koga iz Crne Gore nego prema izvještajima svjetskih relevantnih institucija kao što je Svjetski savez za turizam i putovanje. Da će jednadiskusija u tom palramentu, obezbijediti da Crna Gora bude dodatno promovisana i da dio ljudi, zahvaljujući ovom sporazumu, pokaže intgeresovanje za turističke usluge u Crnoj Gori, kao što ste vi ovdje promovisali i prozvali Crnogorce da posjete Gruziju u određene hotele, i broj hotela, koji ste tu rekli. Nadam se da će ovakvi i slični sporazumu takođe doprinijeti turističkom razvoju Crne Gore. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre i Vašim saradnicima.

Žalim što sam bio na drugom, bile su u pitanju evropske integracije, što nijesam prisustvovao raspravi, ali turizam će biti naša vječna tema.

Konstatujem da smo ili da ste, pošto sam tek došao, pretres po ovoj tački završili, da ćemo se izjasniti naknadno .

Prelazimo na novu tačku dnevnog reda - **PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA I OSNOVAMA SVOJINSKOPRAVNIH ODNOSA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Ivan Brajović, kojeg vidim, ministar saobraćaja i pomorstva i Nebojša Krstajić, v.d. generalni direktor Direktorata za vazdušni saobraćaj.

Pozdravljam vas.

Izvjestioci odbora su Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Veljko Zarubica, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnici Vlade žele dati dopunsko obrazloženje? Želi ministar. Izvolite, ministre.

IVAN BRAJOVIĆ:

Hvala vam, predsjedavajući.

Osnovni razlog za donošenje ovog zakona je usklađivanje odredbi Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinskopravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju sa evropskom legislativom kojom su pripisana prava putnika koji se prevoze vazduhoplovom.

Bilo je nepohodno u skladu sa preporukama eksperata Evropske komisije, koji su zaduženi za utvrđivanje stepena implementacije legislative EU , navedno u Aneksu I Multilateralnog sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području, kojeg je Crna Gora ratifikovala još 2007. godine, na adekvatan način obezbijediti transponovanje regulativa koje se odnose na prava putnika i odgovornost vazdušnih prevoznika u slučaju skraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta, prava putnika u slučaju smrti i teške tjelesne povrede, gubitka ili oštećenja prtljaga ili tereta, kao i pravo lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti usljed prevoza vazduhoplovom.

Ove regulative koje se tiču prava putnika u slučaju otkazivanja leta, dužeg kašnjenja leta ili uskraćivanje ukrcaja putnika od strane vazdušnog prevoznika u najvećoj mjeri su bile ikoporirane unutar Zakona o obligacionim odnosima i o osnovama svojinsko pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju. Prihvaćene su ranije primjedbe eksperata Evropske komisije da se definiše član koji se odnosi na područje primjene ovog zakona a velika novina je da je izmjenom člana 93 Agencija za civilno vazduhoplovstvo određena, kao tijelo za eventualno mirno rješavanje spora u slučaju žalbe putnika na neispunjavanje obaveza prema njemu od strane vazdušnog prevoznika.

Prema odredbama ove uredbe svaka država članica mora da ima ovo tijelo i da o tome izvjesi EK.

U tekst zakona su takoše u potpunosti ikonporirane i uredbe 1997. i 2002. godine kojom su definisane nobaveze vazdušnih prevoznika u pogledu odgovornosti za štetu koju pretrpe putnici u slučaju smrti ili ranjavanje putnika ili bilo koje druge fizičke povrede koje je pretrpio putnik ako se nesreća, koja je prouzrokovala navedenu štetu, dogodila u vazduhu ili tokom bilo koje kopoeracije ukrcaja lica ili iskrcaja. Takođe, ovom uredbom su definisane obaveze vazdušnog prevoznika u slučaju odgovornosti za

štetu pričinjenu prtljagu ili teretu koji se prevozi. Bitno je istaći da se ove regulative naslanjaju na odredbe Konvencije o objedinjavanju određenih pravila za međunarodni prevoz vazduhom, Montrealske konvencije koju je Crna Gora ratifikovala 2009. godine.

Novina u odnosu na prethodno rješenje je u potpunosti ikompromirana sa Uredbom koja se odnosi na prava lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću koja koriste prevoz vazdušnim putem. U potpunosti su definisana prava ovih lica kao i obaveze operatora, aerodroma i vazdušnog prevoznika prilikom njihovog prevoza. Bitno je istaći da su transpormovanjem odredbi ovih uredbi definisana prava putnika koji lete sa crnogorskih aerodroma na isti način kao sa bilo kojeg drugog aerodroma u EU, tako da će Crna Gora donošenjem ovog zakona ispuniti još jednu značajnu obavezu koja se odnosi na usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa legistlativom Evropske unije iz oblasti vazdušnog saobraćaja.

Takođe, ono što je novina u odnosu na prethodno zakonsko rješenje je i definisanje kaznenih odredbi za operatora aerodroma ili vazdušnog prevoznika u slučaju kršenja prava putnika definisanih ovim zakonom. Definisane kaznenih odredbi je takođe bio zahtjev predstavnika Evropske komisije prilikom prethodnih provjera.

Nakon završetka javne rasprave i dobijanja svih neophodnih mišljenja, tekst Zakona je sa tabelama usklađenosti poslata Evropskom komisiji za evoluciju. Evropska komisija je poslala komentare na dostavljeni materijal, određene sugestije su prihvaćene, kako se za dijo komentara poslata dodatna objašnjenja i prihvaćena od strane eksperata Evropske komisije koji su na kraju dostavili pozitivno mišljenje na Nacrt zakona a onda smo ga, nakon toga, uputili Vladi na usvajanje predloga i nakon toga Parlamentu.

O ovome svjedoči razgovor koji smo imali na matičnom Odboru za ekonomiju i finansije gdje je sve usaglašeno kao i na Odboru za zakonodavstvo gdje smo jedan broj amandmana usvojili.

Uvaženi potpredsjedniče, prethodnog potpredsjednika sam pitao za mogućnost da poslije ovog uvodnog izlaganja se vratim na sjednici Vlade koju sam napustio jer je neka tačka koja je vrlo interesatna i za moj resor, ali to, naravno, ostaje ako se saglasite Vi i ostali poslanici, a tu je i moj generalni direktor. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Vuletić.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi direktore, predstavnice predlagača materijala, poštovani građani,

Radi podsjećanja, odredbama važećeg Zakona o obligacionim odnosima i osnovno svojinsko pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju iz 2011. godine, uređene su obligacioni odnosi u vazdušnom saobraćaju koji nastaju iz ugovora o prevozu putnika i tereta, medicinskog prevoza i pružanja usluga iz vazduha i ugovora o zakupu vazduhoplova, kao i u odnosu koji nastaju u slučaju štete koja se vazduhoplovom u letu pričinu trećim licima.

Ovim zakonom uređeni su i svojinsko-pravni odnosi na vazduhoplovima.

Odredbama ovog zakona propisana je i odgovornost vazdušnih prevoznika u slučaju nesreće u civilnom vazduhoplovstvu i zajednička pravila oštete i pomoći putnicima u slučaju odbijanja ukrcaja i otkazivanja dužeg kašnjenja ili odlaganja leta.

U izvještaju o napretku Crne Gore u oblasti vazdušnog saobraćaja, kao i prilikom kontrolnih posjeta eksperata EK za praćenje usaglašenosti nacionalnih propisa sa propisima EU u oblasti vazdušnog saobraćaja konstatovane su određene neusklađenosti odredaba Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa, u vazdušnom saobraćaju sa odredbama Montrealske konvencije u dijelu kojim se propisuju granice odgovornosti, ukazano je na nedostatak pojedinih odredbi iz evropskih regulativa koja uređuju ovu oblast. Istovremeno su date primjedbe i na nepreciznost pojedinih odredbi zakona a posebno je ukazano na obavezu propisivanja posebnih prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti kada koriste prevoz u vazdušnom saobraćaju.

Dakle, razlozi za donošenje zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju su: neophodnos usaglašavanja odrdbi važećeg Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju sa evropskim

regulativama iz oblasti koje su navedene u aneksu multilateralnog ECC-e sporazuma koji je Crna Gora ratifikovala u oktobru 2007. godine i koji je u obavezi da preuzme u svoj pravni sistem. Potreba propisivanja novih sistemskih rješenja neophodnih za efikasno funkcionisanje vazduhoplovnog sistema u Crnoj Gori, dostizanje evropskih standarda kada su u pitanju prava u vezi prevoza putnika, njihovog prtljaga, tereta ili pošte vazdušnim putem, a posebno prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i svojinsko pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju preuzete su odredbe regulative Evropske unije navedene u aneksu prvog multilateralnog ECC-a sporazuma.

Pored usklađivanja evropskih regulativa predlog ovog zakona usklađen je i sa odredbama Konvencije o objedinjavanju određenih pravila za međunarodni prevoz vazduhom iz Montreala 2009.godine. Prilikom priprema Predloga ovog zakona korišćena su uporedna iskustva država u okruženju Hrvatske, Srbije, a u zakon su unešeni sve primjedbe iz zvaničnih izvještaja eksperata komisije Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo.

Novine u odnosu na postojeća zakonska rješenja, čuli smo. Da bih se uklopio u zadato vrijeme ja ću samo jednom zaključnom rečenicom pokušati da kažem zašto ću podržati zakon.

Izmjenjene su granice odgovornosti vazdušnih prevoznika ili drugog pravnog i fizičkog lica u slučaju smrti ili teške tjelesne povrede putnika i u slučaju kašnjenja, oštećenja ili gubitaka prtljaka ili tereta. Definisane su i kaznene odredbe, odnosno propisani su prekršaji i visina novčanih kazni za učinjene prekršaje, za vazdušnog prevoznika, druga pravna lica, odgovorna lica u pravnom licu i fizička lica kao i za operatora aerodroma ako ne postupaju u skladu sa odredbama ovog zakona. Zbog svega naprijed izloženog smatram da je zakon dobar i da ga treba podržati, zato će poslanici Demokratske partije socijalista glasati za, a predlažem da to urade i ostale kolege. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Vuletiću, bilo je korisno.

Izvolite, kolegice Jasavić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani građani, poštovani gospodine direktore,

Meni je žao što je gospodin Gvozdenović otišao a nije odgovorio na pitanje koje krilo DPS-a želi da leti sa niskotarifnim avio - kompanijama, a koje želi da leti sa kompanijom Montenegro Airlins jer je to ostalo nejasno.

Želim kratko da im poručim da narod nema ljeba da jede, a ne da leti avionima, a od nužde kad budu morali da idu avionima jednako kao na ove članove koji se zalažu iz DPS-a za niskotarifne ili za ove druge ili za Montenegro Airlins za sve će se primjenjivati ovaj zakon i ovaj zakon je dobar zakon. Dobar je zato što je ovo jedan od onih zakona iz seta zakona koje mi moramo da donesemo i mi kad moramo smo dobri, a kad ne moramo nismo dobri. To je loše i to je loša politika.

Dobra politika je ona politika koja podrazumijeva da se trudite da budete bolji, jer je onda sve oko vas bolje, ne samo da bi vama bilo bolje, nego da bi svima bilo bolje. To je odgovorna politika, to je politika koju ne navodi na žalost Demokratska partija socijalista i zato se nalazimo u stanju u kojem se nalazimo sve više rascijepjeni na one koji mogu i da lete avionima i na one koji nemaju djeci da daju elementarne uslove za život, koje smo svi negdje kao srednji stalež davno imali, ali zahvaljujući vama više nema ni srednjeg staleža, zahvaljujući vama sve je manje onih koji mogu da koriste dobre odredbe ovog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju.

Ovaj zakon je dobar zato što je bio pod strogom revizijom i procedura koju ste vi sprovedli je napravljena upravo na način kako su to zahtijevale i direktive koje smo dobijali kada smo morali da uskladimo ovaj zakon sa regulativom Evropske unije i sada imamo vrlo dobro odrađeno pitanje odgovornosti vazdušnih prevoznika za štetu koju pretrpe svi oni koji putuju avionima, tako da sada kada krenete na put možete da razmišljate da ako vam se izgubi prtljag, šteta će vam biti u potpunosti nadoknađena, a u koliko zakasnite da će vam takođe u koliko ispoštujete normalno rokove kada podnosite prigovor da će vam i to biti nadoknađeno, u koliko se desi da dođe do bilo kakvog oštećenja vašeg prtljaga i to će vam biti nadoknađeno, u koliko ne daj Bože

dođe do smrti ili teške tjelesne povrede i tu možete računati na naknadu i to na naknadu u skladu sa Montrealskom konvencijom i to je suština priče. Sada više nemate različite postupke u naknadi štete u Crnoj Gori u odnosu na sve zemlje Evropske unije i to je ono što raduje i što negdje ohrabruje i preporučuje da ovaj zakon treba da prihvatimo svi, jer on nam omogućava da u koliko, recimo, putujemo sa prtljagom koji ima veću vrijednost, mi možemo kao putnici da zahtijevamo višu granicu odgovornosti. Mi moramo da kao putnici prijavimo i damo posebnu izjavu i platimo dodatni iznos kojim obezbjeđujemo svoj prtljag. To je ono što do sada nismo imali. Vi sada poštovani građani koji možete da letite imate priliku da vas vazдушna kompanija mora obavijestiti do detalja, o svemu tome kakva su vaša prava i na to trebate da računate i na to zahvalite, prije svega, našem evropskom putu i našem pridruživanju Evropskoj uniji, a ne Vladi Crne Gore, nego upravo pritisku permanentnom koji mora biti još veći ako ćemo da imamo kvalitetna rješenja. Ako imamo ovako kvalitetno rješenje, vezano za odgovornost vazdušnih prevoznika, računam da ćemo imati i kvalitetna rješenja za, ponovo ja ko o čemu ja o poglavlju 23 - 24 i mjerljive rezultate u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou. To znači da ćemo imati, ako smo ovdje pokazali da možemo normativno dobro da se ponašamo, nadam se da ćemo izborom vrhovnog državnog tužioca i nezavisnim pravosuđem pokazati da možemo da imamo ozboljne i finansijske istrage i ozboljno ispitivanje tokova novca da bi se vidjelo ko je pokrao ovu zemlju, ko je opljačkao ovaj narod i ko je doveo ovaj narod u poziciju da nema ljeba da jede, a ne da putuje avionima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Jasavić.

U ime Kluba poslanika DF-a kolega Labudović.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Pozdrav svima na sve četiri strane.

Gospodine predstavnice Ministarstva za saobraćaj, imao sam priliku da na Odboru za zakonodavstvo sa gospodinom ministrom, više na nivou šale nego što sam tada to smatrao toliko važnim, raspravim oko činjenice da Crna Gora nema unutrašnji avio-saobraćaj. Kao i neke druge zemlje u okruženju zbog činjenice da nemamo unutrašnji avio-saobraćaj sva naša zakonodavna regulativa u tom smislu podleže, prije svega, međunarodnim obavezama koji učesnici u avio-saobraćaju imaju, tako da ti nacionalni zakoni i nacionalno zakonodavstvo i nemaju nekakav bitan uticaj, niti se mogu nešto posebno razlikovati od međunarodnih normi koje važe u ovoj oblasti.

Upravo iz tog razloga, više sam se javio da vas pitam da pojasnite, prvo meni, a onda i građanima Crna Gore oko nadležnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo koju ste ovim zakonom inaugurisali kao medijatora i instituciju koja treba da razriješi putem takozvanog „mirnog sporazuma“ rješavanje sporova između oštećenog putnika i operatora, bilo da je riječ o aerodromu, bilo da je riječ o avio-prevozniku. Napominjem još jednom, Crna Gora nema unutrašnji avio-saobraćaj. Čak i njen nacionalni prevoznik kad obavlja letove sa nacionalnih aerodroma iz Tivta i Podgorice onog momenta kad se metar odlijepi od sletno poletne staze postaje učesnik međunarodnog saobraćaja.

Interesuje me, da li naša domaća Agencija za civilno vazduhoplovstvo ima ingerencije na rješavanje sporova koji putnici iz Crne Gore, crnogorski državljani, imaju kako sa nacionalnim prevoznikom tako i sa svim ostalim prevoznicima koji obavljaju avio-saobraćaj u, ka ili iz Crne Gore, i da li se to isto odnosi i na strane državljane koji bi eventualno određeni incident, oštećenja ili ne daj Bože nešto mnogo ozbiljnije doživjeli u vazdušnom prostoru Crne Gore bez obzira na to ko je prevoznik. Znaete i sami da letilica, avion predstavlja dio teritorije države gdje je registrovana bez obzira gdje se nalazi. Sad me samo interesuje odnos ovlašćenja koje nacionalna Agencija za civilno vazduhoplovstvo ima u situaciji razrešenja sporova vezanih za one oblasti na koje se odnosi ovaj zakon, kada je riječ o stranim operatorima, ili stranim državljanima koji su nezgodu, ili oštećenje prtljaga, ili bilo šta od ovoga čega se tiče ovaj zakon, doživjeli u vazdušnom prostoru Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Labudoviću.

U ime poslaničkog Kluba SDP-a kolegunica Vuksanović.
Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Kao što ste već upoznati sa dosadašnjim izlaganjima poslanika pred nama je zaista jedan važan zakon, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i svojinsko pravnim odnosima u vazdušnom saobraćaju. Kada se analizira ovaj Predlog zakona zaista se može uvidjeti da su odredbe ovog zakona odrađene primjereno i da se posvetila velika pažnja usklađivanju ovog zakona sa evropskim propisima i implementiranju pojedinih uredba evropskog zakonodavstva u naš pravni propis.

Posebno naglašavam da je postojala potreba usklađivanja odredaba ovog zakona sa multilateralnim sporazumom o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području. Zbog toga smatram da u cilju usklađivanja crnogorskih propisa sa propisima prva Evropske unije veoma je važno, a to je urađeno na izradi ovoga zakona, da su se norme pažljivo čitale, analizirale i prilagodile. O tome svjedoči i činjenica da već u članu 1 imamo usaglašavanje pojmovnika Zakona o svojinsko pravnim odnosima i obligacionim odnosima u vazdušnom saobraćaju sa pojmovnikom Evropske unije, propise Evropske unije.

Ono što posebno ističem kao značajno, jeste, usklađivanje i primjena pojedinih odredaba Montrealske konvencije koje se odnose na odgovornost vazdušnog prevoznika i primjenjuje se na prevoz koji se obavlja unutar vazdušnog prostora Crne Gore. Sa ovim je povećan stepen odgovornosti, ali obaveze naknade štete u koliko vazdušni prevoznik u saobraćaju pričinu štetu samom putniku. Ono što posebno mogu da zapazim, a što je jako važno, odredbama ovog zakona dodaje se novi član 6, onono u članu 36a, a odnosi se na prva lica sa invaliditetom ili lica smanjenje pokretljivosti. Zaista, kao posebnu vrijednost ovih izmjena zakona cijenim ovaj momenat, jer je on urađen u skladu sa odredbama uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta i zaista pruža veoma važne povoljnosti u smisu pružanja svakog oblika pomoći licima sa invaliditetom i licima koja imaju smanjenju pokretljivost.

Takođe, veoma je značajan i član 36b koji ukazuje na zabranu skraćivanja prevoza lica sa invaliditetom i lica smanjenje pokretljivosti u smislu da ne postoji nikakva moguća uskraćivanost u sledećoj konstataciji:

"Vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja licu sa invaliditetom ili licu smanjenje pokretljivosti ne smiju odbiti;

1. Prihvat rezervacije za let čiji je polazište ili odredište aerodrom iz člana 36a ovoga zakona i

2. Ukrcaj na aerodrom iz tačke 1 ovoga člana, lica sa invaliditetom ili lica smanjenje pokretljivosti ako imaju putnu kartu ili rezervaciju."

Naravno da ovo proizilazi izi člana za koji sam ukazala da je to nova odredba koja zaista pruža velike povoljnosti i pomoć licima sa invaliditetom. Da sada ne ulazimo u analizu ostalih odredaba zakona na koje su ukazale kolege u prethodnim diskusijama koje se tiču odgovornosti postupanja vazdušnog prevoznika i naknada štete prema putnicima kao i odgovornost putnika u koliko pričine neku štetu tokom samog pristupa aerodroma do samog uzlijetanja, želim da ukažem da zaista cijenimo vrijednim ove izmjene i dopune ovoga zakona i da će se Socijaldemokratska partija glasti za predlog ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Vuksanović.

Gospodine Krstajiću, imate li šta da rečete na ovo što su rekli poslanici?

Izvolite.

NEBOJŠA KRSTAJIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Prvo bih želio da se zahvalim predstavnicima svih poslaničkih klubova koji su prepoznali značaj ovog zakona i koji su prepoznali njegovu intenciju, tj. da je zakon upravo posvećen pravima putnika i njihovoj potpunoj zaštiti. Ne bih sada ulazio u detalje samo bih odgovorio poslaniku Labudoviću, pošto sam bio i sam prisutan na sjednici Zakonodavnog odbora Parlamenta.

Postoji unutrašnji saobraćaj u Crnoj Gori i to vrlo intenzivno, postoje kompanije privatne koje se bave turističkim rutama tipa od Tivta do Žabljaka, od Tivta do Kolašina, dominantan je međunarodni i tu se slažemo, ali postoji. Upravo intencija ovoga zakona je bila da se zaštite putnici, da su zaštićena njihova prava i na tim letovima. Mi smo imali već ratifikovanu Montrealsku konvenciju koja je definisala prava i odgovornosti putnika u međunarodnom saobraćaju i Evropska komisija je donijela regulativu 261 upravo da bi zaštitila putnike u okviru Evropske unije, a mi smo je sada prenijeli u potpunosti u naš zakon.

Što se tiče nadležnosti Agencije za civilno vazduhoplovstvo, regulativa 261 iz 2004. godine predviđa, odnosno definiše obavezu za svaku državu članicu da odredi organ odgovoran za sprovođenje ove regulative i da odredi organ koji može kroz mir, da proba mirno riješi eventualni spor između putnika i vazdušnog prevoznika, odnosno putnika i operatora aerodroma.

Na sajtu Evropske komisije možete naći spisak delegiranih agencija, direktorata i tako dalje, nadležnih tijela svake države članice. Mi smo ovim zakonom delegirali Agenciju za civilno vazduhoplovstvo i ovo je prije bio jedan od velikih nedostataka i razlog za donošenje izmjena i dopuna zakona. O čemu se zapravo radi? Radi se o tome da svaki putnik prvo proba da ostvari prava zagantovana ovim zakonom prema vazdušnom prevozniku ili operatoru aerodroma. U koliko smatra da nije dobio prava zagantovana ovim zakonom on se obraća Agenciji za civilno vazduhoplovstvo koja daje svoje mišljenje, da li on ima pravo na to što traži ili nema. Upravo na neki način mirno rješavanje spora. Naravno, ako putnik i dalje nije zadovoljna mišljenjem Agencije za civilno vazduhoplovstvo on ide prema nadležnom sudu. Evropska komisija, odnosno Evropska unija upravo se zalaže za ovaj princip iz razloga što je vazdušni saobraćaj izuzetno intenzivan i sudovi bi bili zatrpani predmetima kad bi se svaki pojedinačni putnik prvo obraćao sudu. Upravo u tome je smisao kojom je propisana nadležnost agencije u ovom slučaju.

Što se tiče, poslanik Labudović je postavio još jedno pitanje. Na koje putnike se ovo odnosi?

Tu, takođe, imamo član 3 zakona kojim se mijenja član 9 stav 1 zakona koji kaže:

Ovaj zakon primjenjuje se na putnike koji putuju sa aerodroma koji se nalazi na teritoriji Crne Gore ili pod tačkom 2 u drugoj držvi na aerodrom koji se nalazi na teritoriji Crne Gore ako nijesu ostvarili prava i ako im nije pružena pomoć u drugoj državi i ako je let ostvaren sa crnogorskim vazduhoplovnim prevoznikom.

Znači, zakon se odnosi na sve putnike, ne samo na crnogorske državljane, nego i na srbijanske državljane, Engleze, Njemce, Francuze koji putuju sa crnogorskih aerodroma i koji ne putuju samo sa crnogorskom kompaniom nego sa bilo kojom kompaniom. Znači, u koliko smatraju da na crnogorskom aerodromu nijesu dobili prava koja su im zagarantovana ovim zakonom oni imaju pravo na oštetu.

Nadam se da sam bio dovoljno jasan, ako su potrebna dodatna objašnjenja biće mi zadovoljstvo da odgovorim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, gospodine Krstajiću.

Prelazimo na drugi krug. Izvolite kolega Zarubica.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Raduloviću.

U izvještaju o napretku Crne Gore za 2013.godinu iz oblasti saobraćajne politike, navodi se da je iz oblasti vazdušnog saobraćaja ostvaren dobar napredak u pogledu Sporazuma o zajedničkom vazduhoplovnom području, donošenjem novog zakona o vazdušnom saobraćaju, koji reguliše glavna pitanja poput bezbjednosti, sigurnosti i upravljanja vazdušnim saobraćajem. A, sa ovim predlogom zakona Crna Gora ispunjava još jednu obavezu koja se odnosi na usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa evropskim iz oblasti vazdušnog saobraćaja.

Izmjenama i dopunama ovog zakona povećava se zaštita prava putnika. Uvode se strogi evropski standardi i pravila za zaštitu prava putnika, kakva važe u okviru zajedničkog, evropskog tržišta vazduhoplovnih usluga.

S obzirom na činjenicu da ovaj predlog sadrži veći broj izmjena, navešću samo neke od njih, naravno u skladu sa vremenom koje mi je na raspolaganju. U poglavlju podnošenje prigovora definisano je da u slučaju neblagovremenog odgovora vazdušnog

prevoznika i menadžmenta, aerodroma, putnik, odnosno lice sa invaliditetom ima pravo da dostavi prigovor Agenciji za civilno vazduhoplovstvo, kao imenovanom tijelu za rješavanje mirnih sporova. Agencija je dužna da na prigovor odgovori u roku 15 dana, što predstavlja novinu u odnosu na postojeći zakon.

U skladu sa Uredbom Evropskog parlamenta i Savjet od 5. jula 2006. godine, koja se odnosi na prava lica sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću, u predlog izmjena i dopuna ugrađeno je 15 novih članova, što je u postojećem zakonu bilo predviđeno podzakonskim aktom.

U dijelu upoznavanja i obavještanja putnika u odgovornosti vazdušnog prevoznika u odnosu na putnike i prtljag, uvode se, između ostalog obaveze sadržaja rezimea osnovnih odredbi odgovornosti prema putnicima i prtljagu koji mora biti dostupan svim putnicima u pisanoj formi. Novinu u odnosu na postojeći zakon predstavlja i uvođenje dva nova člana, koja se odnose na kaznene odredbe kojima se propisuju prekršaji za vazdušne prevoznike, menadžmenta aerodroma, kao i pravnih i fizičkih lica u slučaju povrede prava putnika koji proističu iz ovog predloga zakona.

U drugom članu uređene su kaznene odredbe za kršenje prava u skladu sa Uredbom Evropskog parlamenta i Savjeta, koja se odnose na prava lica sa invaliditetom, kao i lica sa smanjenom pokretljivošću. U tom kontekstu samo jedno razjašnjenje od strane predlagača.

Naime, u članu 182b. u tački 6 navodi se: "O izrečenim kaznama utvrđenim ovim zakonom agencija obavještava Evropsku komisiju". Dok se u Uredbi Evropskog parlamenta u dijelu kazne u članu 16 navodi: "Država članica propisaće odredbe o kaznama koje se primjenjuju na kršenje odredbi ove Uredbe i preduzeće sve potrebne mjere u cilju osiguravanja primijene tih pravila". Predviđene kazne, apostrofiram moraju biti efikasne srazmjerne i odvraćajuće. Države članice o tim odredbama će obavijestiti komisiju i bez odlaganja će obavijestiti o njihovim izmjenama i dopunama. Znači li to da li država treba da obavještava Evropsku komisiju o izrečenim kaznama, kao što se navodi u predlogu izmjena i dopuna zakona ili da obavijesti komisiju o uvedenim kaznama o odredbama i njihovim naknadnim izmjenama i dopunama, kao što se navodi u Uredbu. Napominjem, da je ova Uredba obavezujuća.

U konačnom, s obzirom na to da je Crna Gora potpisnica Sporazuma o zajedničkom, evropskom, vazduhoplovnom području i da je ovim izmjenama i dopunama zakona na adekvatan način obezbijedila implementaciju regulativa koja se odnose na prava putnika, podržaću izmjene i dopune ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Zarubica.

Sada je na redu Obradović da da svoje pravno tumačenje ove inicijative.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Raduloviću, poštovani gospodine Krstajiću, uvažena gospodo poslanice i poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Odmah na početku svojeg izlaganja da istaknem zadovoljstvo za Predlog ovog zakona o obligacionim odnosima i svojinsko-pravnim odnosima o vazdušnom saobraćaju, zaista je on veoma kvalitetan i posebno je u interesu, prije svega bezbjednosti putnika. Obaveza je prevoznika da osigura imovinu i lica i na taj način da zaista se obezbijedi putnici po pitanju bezbjednosti prevoza avio-saobraćaja.

Novine su određene, koje se odnose posebno na inovacije koje se tiču poboljšanja uslova prevoza saobraćaja za lica sa određenim hendikepom, tako da oni mogu da imaju svoja pomagala, najavno da najave i psa vodića i u tom pravcu zaista je prevoznik dužan da im obezbijedi, a u slučaju gubljenja određenih pomagala da ih prijevremeno obezbijedi druga ista ili slična, a takođe u slučaju eventualnog gubljenja prtljaga da im obezbijedi naknadu štete. Takođe je dužan prevoznik da obezbijedi naknadu štete i za eventualno duže kašnjenje prevoznog sredstva u koliko blagovremeno ne obavijesti putnika ili ukoliko prime preveliki broj putnika, odnosno skrate mogućnost leta nekim od putnika, a na to ih isto ne obavijeste.

Ono što je važno da se na ovaj zakon primjenjuje na aerodrome, odnosno na prevozna sredstva vazduhoplove koji polijeću sa crnogorskih aerodroma na sve putnike i na putnike iz inostranstva koji sa aerodroma putuju u Crnu Goru, a nijesu ostvarili to pravo po tom zakonodavstvu već mogu koristiti pravo po ovom zakonu u slučaju, naravno da je avio-prevoznik crnogorskog avio-prevoznika. Nadzor nad ovim

zakonom vrći agencija, određene su, naravno i određene kaznene odredbe u koliko se ne postupa po odredbama iz ovog zakona, prije svega sa dosta inovacija u ovom dijelu vezano dakle za putnike, za obavještenja, za info punkteve, za saradnju i obavještenja putnicima koji treba da imaju vezano za sve one objekte koji su neophodni za njihovu kvalitetnu komunikaciju i za obezbjeđenje kvalitetnog leta.

Kada su u pitanju kaznene odredbe ističem da su one, zaista srazmjerne težini učinjenog djela odnosno učinjenog prekršaja i predviđene su novčane kazne do 10.000 eura za pravno lice, odnosno za avio prevoznike do 3.000 eura za odgovorno lice pravno lice, odnosno krivično lice i do 1.000 eura za preduzetnike. Po tom pitanju znači da su zaista preduzete sve mjere i da ovaj zakon sistematski sadrži sve one odredbe koje mogu ući u prilog veoma pohvalnosti istoga i po pitanju bezbjednosti putnika, a primjenjuje se ne samo na avio prevoz ovaj zakon već i montevanska konvencija koje je modifikovala Crna Gora 2009.godine.

Samo da istaknem to, s obzirom da smo prethodno imali zakon o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu da kada su u pitanju bilteni u našim avio prevoznim sredstvima da tu vezano za turizam možemo zaista da imamo poboljšanja to su i pitanja iz oblasti turizma, ali koji su naravno vezane za sam saobraćaj i možda je neko drugi zatajio, ali imamo malo turističke ponude sa sjevera, jer imamo dosta primorskih gradova i što je zaista lijepo, opština, međutim nemamobogatstva koja su istaknuta na recimo Skadarsko jezero, za Biogradsu goru, nemamo Durmitor, Prokletije, Bjelasicu, nijesu mnogi čuli za recimo prelijepo Kritsko jezero, za Pešića jezero, za Zaboljsko jezero na Sinjajevini, za Alipašine izvore, Savino oko itd. Tako da ima mnogo, mnogo prilike da se iskoristi, da putnik pročita, da vidi bogatstva turističke ponude Crne Gore. Ali, što se tiče isključivo ovog zakona, zaista, zaista za svaku pohvalu i mi ćemo ga podržati. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Kolega Krstaiću, ja ništa, nikakvu dilemu nijesam vidio u ova poslednja dva, bez da rečete fala lijepo.

Oćete da rečete, izvolite.

NEBOJŠA KRSTAJIĆ:

Potpredsjedniče, bile su dvije dileme, postavio ih je poslanik Zarubica, i samo da odgovorim.

Prva dilema se toče implementacije regulative 1107/Pravilnik. Naime, prethodnim zakonskim rješenjem je bilo predviđeno da kroz Pravilnik bude implementirana ova regulativa u crnogorski pravni sistem, ali upravo zbog kaznenih odredbi smo se odlučili na ovo rješenje kad već radimo izmjene i dopune zakona, dajte da ugradimo i ovu regulativu, pa kroz nju da ugradimo i kaznene odredbe.

Što se tiče druge dileme, ja i gospodin Zarubica smo već malo komentarisali da li je određena odredba iz ove regulativa implementirana na valjan način ili nije. Napomenuću da je ovaj zakon preveden na engleski jezik, poslat je sa tabelama usklađenosti Evropskoj komisiji na evaluaciju i bio je predmet evaluacije cijela tri mjeseca, o čemu postoji uredna dokumentacija u Ministarstvu saobraćaja i pomorstva. Član po član su analizirani, bilo je određenih komentara, bilo je dodatnih pojašnjenja s naše strane i na kraju smo dobili pozitivno mišljenje na ovaj zakon.

To da li ćemo mi o eventualnim promjenama kaznenih odredbi obavijestiti Evropsku komisiju sutra, mislim da nema dileme. Vi znate da je Vlada donijela odluku da svaki zakon prije rasprave na Vladi ide u Evropsku komisiju i da ne možete dobiti mišljenje Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, i ne može se razmatrati prije dobijanja mišljenja Evropske komisije.

Što se tiče ovoga dijela, o izrečenim kaznama utvrđenim ovim zakonom Agencija obavještava Evropsku komisiju. To smo upravo stavili za to što je predmet svakog monitoringa, svakog skrininga, svake posjete eksperata Evropske komisije, prvo nas pitaju, oni nas ne pitaju detaljno o svakom pojedinačnom slučaju, ali pitaju koliko je toga bilo i na koji način je riješeno, pozitivno ili negativno. Upravo ovim, na ovaj način što pokazuju iskustva, evo na primjer iz Hrvatske koja je danas u Evropskoj uniji, govore u prilog da oni mjere implementaciju zakona, odnosno što se u ovome domu moglo često čuti da imamo dobre zakone ali da se možda implementiraju na valjan način upravo kroz ovakve odredbe oni mjere da li se zakon sprovodi ili ne. To je naša obaveza, mi ćemo to raditi i dalje i mislim da nema nikakve dileme oko toga. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine Krstajiću.

Konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Gospodo poslanici, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je Predlog zakona o potvrđivanju protokola Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane, kojim se uzima u obzir pristupanje Republike Hrvatske Evropskoj uniji.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Igor Lukšić, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija i Snežana Radović, generalni direktor Generalnog direktorata za evropske poslove.

Ja gospođu Radović pozdravljam. Ministra nema, nema ni jednog ministra. Može biti veoma ozbiljno oko svega ovoga. Predlažem, mada smo se dogovorili, znam šta će kolega Labudović da kaže, da ministri obavezno prisustvuju, ajmo danas da im dadnemo žute kartone, pa da završimo sa radom, predlažem na ovom nivou.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, vi znate da bih ja svaku vašu potpisao i uveo u Bibliju. Ali, ovo pitanje je, po mom dubokom uvjerenju, izuzetno važno sa stanovišta odnosa Crne Gore, ne Republike Crne Gore, nego Crne Gore i Republike Hrvatske i njenog statusa u okviru Evropske unije, da smatram neophodnim prisustvo gospodina Lukšića.

Ako je ovaj protokol mogao da čeka do sad, ne vidim razlog što ne bi mogao da sačeka i još neki dan, pa da se gospodin Lukšić udostoji da posjeti ovaj parlament i odgovori na niz veoma značajnih pitanja. Ovo nije običan papir i ovo nije rutinski protokol kojim se Crnoj Gori stavlja do znanja da je Republika Hrvatska članica Evropske unije. Ima ovdje i te kakvih repova koji su veoma važni, pa mislim da bi gospodin ministar trebalo da bude tu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Labudoviću, promišljajući sa onim što ste vi na određeni način najavili, ja isto takođe mislim, ja ću još biti konkretniji posebno kada je u pitanju Prevlaka.

Međutim, zbog javnosti Crne Gore ću da kažem da je gospodin Lukšić bio jako korektan i da nas je obavijestio da je u zvaničnoj posjeti Lihtenštajnu, za to mu se zahvaljujemo. Tako da kolege, ovu tačku dnevnog reda odlažemo kao, pa ćemo se naknadno dogovoriti, za utorak.

Vama, gospođo Radović, se zahvaljujemo na učešće i izvinjavamo. Prenesite gospodinu Lukšiću.

Gospodo, idemo dalje.

Sljedeća tačka dnevnog reda je **Predlog zakona o izmjenama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.**

Podsjećam da je Predlog zakona podnio poslanik Srđan Perić.

Izjestioci odbora su Marta Šćepanović Zakonodavnog odbora i dr Izet Bralić Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Vidim da smo svi tu. Otvaram pretres.

Poslanik Perić želi da iskoristi pravo svojih pet minuta. Izbolite kolega.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Predlogom zakona o izmjeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u suštini tražim odmrzavanje penzija za sve penzionere u Crnoj Gori. Radi se o vrlo kratkom zakonu, dva člana, s tim da bismo dodatno testirali raspoloženje Vlade da izađe u susret ideji da se odmrznu penzije. Mi smo čak i predložili da zakon stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu.

Kada govorimo o ovom zakonu jako je teško ne oduprijeti se utisku da nekad ima sve određeni demagoški karakter, međutim, ovdje se zaista radi o jednoj potrebi da se zaustavi zakidanje penzionera koje, prosto uprkos predizbornim obećanjima iz 2012. godine je krenulo da se dešava upravo nekoliko mjeseci od trenutka kada je formirana aktuelna Vlada.

Ono što je bitno, prosto radi građana, dati jedan kratak presjek gdje je to Fond PIO, gdje su to penzioneri i u konačnom zašto i na koji način premostiti ovu cijelu situaciju.

Dakle, za penzije je prošle godine isplaćeno, javnosti radi, 383 miliona eura, što čini 27% ukupne javne potrošnje. Crnogorski sistem Fonda PIO funkcioniše po takozvanom ... modelu koji je u suštini održiv u odnosu penzioner zaposleni 1:3, trenutno je odnos 1:1,63. Broj penzionera u Crnoj Gori je 125 hiljada, i ono što je neuralgična tačka Fonda PIO jeste da je on u deficitu konstantnom od 142 miliona eura. To će reći da je deficit gotovo 40% ukupnih potrebnih sredstava za penzije, prosječna penzija u Crnoj Gori je 275 eura, a jako puno penzionera prima penzije između 100 i 200 eura odnosno živi od pet do šest eura dnevno, oko tri hiljade penzionera prima penziju od 100 eura, jezikom brojki ovo usklađivanje penzija bi značilo povećanje penzionerima od jedan ili dva eura pa nekima i više pet ili šest zavisi već koli je iznos penzije i ono što je sa druge strane takođe vrlo slikovito može vidjeti kroz stanje koje sad imamo u Fondu pio da jednostavno nije zaživio sistem dobrovoljnog penzionog fonda da to baca sjenku ažurnost Vlade u cijeloj oblasti kako da rješava ovaj problem. Ovaj problem se rješava samo novim radnim mjestima i tu bi samo kratkom istorijatu posjetio da je premijer tada u izbornoj kampanji obećao 40 hiljada novih radnih mjesta od toga nije bilo ništa, 27.septembra 2012.godine na osnovu ovih i sličnih podataka ministarstvo je utvrdilo da penzioneri u Crnoj Gori, solidno žive nekoliko dana pred izbore, 21.oktobra 2012.godine, nekoliko dana nakon izbora potparol DPS-a najavio je rast penzija, 4.decembra ovdje u ovoj sali je tada mandatar sada premijer izjavio da filozofija stezanja kajiša uglavno je iscrpila svoje kapacitete, i onda se nedugo zatim desilo da smo imali izmjene zakona kojima su penzije 2013.godine i 2014.godine zamrznute.

Ova tema, obaveza nosi pitanje gdje obezbijediti ta sredstva. Neka načelna projekcija da bi za ova dva mjeseca ako bi se usvojio ovaj zakon, negdje bila nivo između 800 hiljada i milion eura za ova dva mjeseca po toliko, i odmah se naravno pitam gdje naći ta sredstva. Ono što je prosto negdje bitno da posjetimo da je upravo u ovoj godini Vlada donijela odluku o povlašćenoj kupovini stanova za funkcionere, tada je Vlada donijela uredbu da stanovi za funkcionere mogu biti i do 80%jeftiniji od tržišne

cijene, da ti stanovi može biti i četvorosobni, i da prevodom rizikom brojki, radi se mjesečno od šest do sedam funkcionerskih stanova. Takođe ne treba više posjećati da smo za KAP dali preko sto miliona garancija znači treba pedeseti dio koji smo dali za KAP, ali suštinski ovjde se samo radi o namjeri ovog zakona je suštinska da se obezbijedi penzionerima odmrzavanje penzija. Zato je bitno da ovaj zakon sada stupi na snagu i prosto kada dođete negdje u realnost sjetite se i stihova Dušana Radovića, poskupio je fleb, malo za one koji ga malo troše, a mnogo za druge koji se hlebom hrane. Crna Gora, kao država socijalne pravde bi trebala da omogući penzionerima u trećem dobu tih dodatnih nekoliko eura, ako ništa drugo barem tog dana jednog dana da se sžete da mogu svoje unuke povesti ili u bioskop ili pozorište, ili sebi olakšati dan jedan, barem jedan dana hajde da pokušamo da to omogućimo barem dva mjeseca, ali ono što je mnogo bitnije da pošaljemo jasan signal da ćemo penzije odmrznuti da nećemo donositi nove zakone po kojima bi se one zamrzavale u 2015. godini, 2016. godini i tako redom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Periću.

Prelazimo na prvi krug diskusija u ime kluba poslanika DPS-a koleginya Šćepanović.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Danas raspravljamo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koje je podnio naš uvaženi kolega Perić, odnosno koji je pokrenuo jednu izuzetno značajno pitanje, a tiče se prekidanje zamrzavanje penzija u 2014. godini. Ja sam prosto imala potrebu da se javim povodom ove tačke dnevnog reda, i kako bih na neki način posjetila sve građane na razloge uvođenja ove teške mjere, kao jedne od mjera štednje koje su uvedene radi što bržeg izlaska Crne Gore iz ekonomske krize.

Dakle, nemoguć je bilo da Crna Gora prođe kroz ekonomsku krizu bez posledica i te posledice su se i te kako osjetile u svim sverama, te se prosto nije moglo govoriti o uspješnosti funkcionisanje država i ostvarivanju njene glavne funkcije uključujući ovu socijalnu ekonomsku, bez prihoda u budžetu i bez smanjenja rashoda. Ono što je činjenica da sve dok euro zona bila u krizi koja se sada polako izlazi je da ni nama ne može da bude bolje i zato je u ovoj sistuaciji bilo najbolje sačuvati i prilagoditi budžet realnim mogućnostima, odnosno voditi odgovornu fiskalnu politiku što je Vlada Crne Gore, i učinila odnosno reagovala praveći određene korake. Usvojen je Budžet za 2013.godinu i 2014.godinu sa mjerama štednje, sa paketom fiskalnog prilagođavanja, sa borbom protiv sive ekonomije i vršene su aktivnosti na restrukturiranju duga. Koje mjere očigledno nijesu bile dovoljne pa je takođe za 2014.godinu su produžene ove mjere štednje koje su odnosile na zamrzavanje tenzijama. Drugim mjerama, a posebno ovim osetljivim pitanjem koje se tretira ovaj dio stanovništva u datom trenutku nije bilo moguće niti reagovati, niti odgovoriti. Uvođenjem ove mjere u okviru ostalih mjere štednje koje su obuhvatile i druge oblasti nije se smatralo da je to najsrećnije rješenje, već jedino moguće kako bi se izbjeglo dalje produbljivanje javnog duga što bi da se nastavilo dovelo do neredovnog servisiranja i plata i penzija, i socijalne pomoći, i onda se više nebi postavljalo pitanje povećanja već pitanje redovne isplate penzija. Ja sam prosto imala potrebu da kažem par riječi povodom ove tačke dnevnog reda jer se nekako predlaganjem ovog zakona stiče utisak da smo mi protiv odmrzavanja penzija, što prosto nije tačno jer je to jednostavno prosto bilo neophodno zbog svih drugih ciljeva i sagledane su svi argumenti zbog koje ova mjera štednje u paketu ostalih mjera štednje uvedena. Ono što je činjenica je da danas u ovom momentu nema srestava s obzirom da Budžetom za 2014.godinu nijesu predviđena ova srestva nema srestava za budžet koji smo usvojili, nema srestava za povećanje penzija, ali ono što je takođe činjenica je da Vlada u ovom momentu prilikom aktivnosti na izradi predloga Budžeta, Zakona o budžetu za 2015.godinu, sagledava sve mjere aktivnosti prilikom izrade ovoga predloga da se ova mjera štednije ukine, i tada ćemo imati priliku da raspravljamo kada budemo raspravljali o Predlogu budžeta za 2015.godinu da zajednički dođemo do rješenja da se ova mjera štednje takođe ukine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolegice Šećepanović.

Sada riječ ima kolega Vučinić i neka se pripremi kolega Gošović.

Izvolite kolega.

JANKO VUČINIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani penzioneri, poštovani građani.

Odmah na početku ove moje diskusije ja ću da kažem da će Demokratski front podržati ovaj zakon jer je sramota za našu državu koja treba da se uskoro pridruži najrazvijenim Eropskim državama u Evropskoj uniji da zamrzava penzije i da teret ekonomske krize prebaca na one koje su najstariji i najugroženiji. Kažem sramota je a Vi ste izglasali parlamentarna većina je izglasala tu sramotu i zamrzla je penzije penzionerima u Crnoj Gori. Neće ova vlast da uzme od onih koji imaju, kažem namjerno neće ne nesmije, nego neće jer ako bi uzimala, uzimala bi od njih samih i pored svih tih opljačkanih miliona njima se teže odvojiti od tog jednog eura, nego tim penzionerima koji primaju evo od 100 do 200 eura pa od prosjeka od 273 eura. Ja moram ovdje ispričati jednu priču iz života. Evo ovdje smo u Parlamentu i da pričamo takvu priču, neće mi vjerujem penzioneri zamjeriti, dok sam bio u Željezari u sindikatu po pravilniku davali pomoć za smrtni slučaj u porodici. Došao je jedan kolega radnik kod mene, tražio mi je pomoć, umro mu je otac i razgovarali smo tako uobičajeno o bolesti, poslije teške bolesti preminuo je taj čovjek i sve je to bilo uobičajeno. Ali, nešto što je na mene ostavilo upečatljiv utisak, što je na kraju rekao - pa, sada smo ostali i bez te njegove penzije, dobra mu je penzija bila, od 300 evra, to je za nas značilo mnogo, i to mi nije jedan put rekao nego je više puta ponovio. Poslije njegovog odlaska bio sam u nedoumici da li on više žali njegovog pokojnog oca ili tu penziju što je izgubio. Ovu priču pričam iz razloga da kažem dosta ste doveli i kako građani žive u Crnoj Gori. Danas se veliki broj porodica hrani od tih penzionera i svaki penzioner, pa i sa tom penzijom, ako se može nazvati penzijom sa tom socijalom je zlata vrijedan. Sada kada taj penzioner hrani potomke, đecu i unuke i razda tu crkavicu, tako da kažem, od 200, 300 eura, njemu ostane za strogi post. Možda ste vi podigli tu ruku i zbog toga da bi ih

zaštitili od masnoće, jer ovako ako strogo poste manji je rizik od tih kardiovaskularnih oboljenja kod tih starih ljudi.

Da popričamo malo i o novcu. Novca u sistemu nema, ali ga ima van sistema, pa je iz Crne Gore izneseno i opljačkano šest milijardi evra, to je javna tajna, to je skoro pet budžeta. Taj novac trebamo da vratimo. Ima novca ne samo za odmrzavanje penzija nego kada budemo penzionisali i one koje ste vi istjerali iz fabrika koji danas gladuju i za te ljude ima novca da se i oni penzionišu i da primaju tu socijalu. Izglasaćemo, hajde, ako ćete s nama da izglasamo zakon o ispitivanju porijekla imovine i zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine. Znamo mi, prije 25 godina, mi smo bili svi manje više jednaki, neko se vozio gradskim autobusom, neko je vozio biciklo, neko je imao i kola. Sada, nemojte mi reći da neko na osnovu plate, pa neka ta plata bude 1000, 2000, 3000 eura danas da ima banke, da ima rudnike, da ima univerzitete. Nećemo se toga igrati više. Novca za penzionere, za odmrzavanje tih crkavica mora biti. Naći ćemo ga. Vraćićemo ono što je izneseno i opljačkano iz Crne Gore, vraćićemo ga u Crnu Goru i dati onima najugroženijima i najstarijima da mogu da provode te stare dane ne u siromaštvu nego da imaju da prođu od prvog do prvog. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Vučiniću.

Sada riječ ima kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Poslanici Socijalističke narodne partije su u više navrata i u protekloj i u ovoj godini podnosili predloge zakona čijim donošenjem bi trebalo da dođe do odmrzavanja penzija, nažalost bez rezultata. Ponoviću ono što smo nekoliko puta već istakli. Da je jedno od osnovnih zakonom utvrđenih prava penzionera pravo na usklađivanje penzija. Ta metodologija bila je različita u proteklom periodu, ali je osnovni cilj bio sačuvati kupovnu moć penzija. Penzije i ostale naknade iz penzijskog i invalidskog osiguranja,

saglasno članu 58 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, od 1. januara 2013. trebalo je uvećati za 3,3%, a od 1. januara 2014. godine za dodatnih 1,8%.

Međutim, Skupština Crne Gore, većina u ovom parlamentu, u mjesecu decembru 2012. i decembru 2013. godine donijela je Zakon o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim je propisano da se penzije neće usklađivati u 2013. i 2014. godini. Na navedeni način penzije u Crnoj Gori ostale su na nivou penzija utvrđenih u mjesecu januaru 2012. godine. U međuvremenu, rasli su troškovi života, što je penzionere kao radno neaktivnu i najstariju populaciju sve više tjeralo ispod linije siromaštva. Dovoljno je reći da danas u Crnoj Gori blizu 3.000 penzionera prima penziju u najnižem iznosu od 100 eura i 40 centi, da blizu 24.000 penzionera ima penziju manju od iznosa privremene naknade koju Fond PIO isplaćuje invalidima rada druge i treće kategorije 158 eura, da blizu 70.000 penzionera ima penziju ispod iznosa prosječne penzije u Crnoj Gori 276 eura, a da je vrijednost minimalne potrošačke korpe kud i kamo veća.

Obrazloženje da su penzije zamrznute bilo je uvijek isto, da bi finansiranje navedenih prava sa višim usklađenih iznosom moglo da dovede u pitanje likvidnost budžeta. U međuvremenu, uvedene su mjere kriznog poreza, povećane stope poreza na dodatu vrijednost na 17% na 19% čime su, prema izjavi ministra finansija, sprovedene mjere fiskalnog prilagođavanja održivosti javnih finansija. Nakon istog, u mjesecu maju ove godine, uslijedila je izjava ministra finansija gospodina Radoja Žugića, u kojoj je istakao sledeće. Citiram, jedini segment potrošnje koji neće biti limitiran je segment penzione potrošnje jer ovdje troškovi rastu. Polazeći od namjera Vlade da vršimo usklađivanje vrijednosti penzija, odnosno svih nepupularnih mjera u procesu konsolidacije tokom ove godine ukinemo onu koja se tiče zamrzavanja vrijednosti penzija i po tom osnovu penzioneri ostvare određene aspekte nove valorizacije. Ovo je izjava ministra finansija koja do sada nije realizovana ni u kom vidu.

Podsjetiću da je ova Skupština prilikom usvajanja budžeta za 2014, 27. decembra 2013. godine donijela sljedeći zaključak. Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da do 30. juna 2014. godine sačini analizu ostvarivanja budžetskih prihoda u odnosu na prihode planirane budžetom za 2014. godinu i o tome podnese izvještaj Skupštini. U slučaju da se ostvari povećanje planiranih poreskih prihoda u

odnosu na rashode za prvih pola godine Vlada će predložiti mjere u cilju povećanja izdataka za socijalna izdavanja, dječije dodatke, tuđu njegu i pomoć, lične invalidnine, subvencije za električnu energiju za domaćinstva sa najnižim primanjima, otpremnine za tehnološke viškove po osnovu pravosnažnih rješenja Fonda rada i ostala prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Vlada Crne Gore je u mjesecu julu ove godine sačinila informaciju o realizaciji budžetskih prihoda u prvoj polovini 2014. godine i dostavila je ovom parlamentu. U toj analizi stoji, između ostalog, sljedeće. Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija budžetski prihodi za prvih šest mjeseci 2014. godine ostvareni su u iznosu od 574,7 miliona eura, što je za 5,6% više u odnosu na plan za navedeni period. Dakle, ispunjeni su oni uslovi utvrđeni zaključkom ovog parlamenta, da Vlada predloži mjere povećanja iz oblasti penzione, socijalne i dječije zaštite. U ovoj analizi koja je dostavljena parlamentu sadržan je i zaključak Vlade Crne Gore u kojem stoji da baš u cilju realizacije ovog zaključka Skupštine od 27. decembra 2013. godine, prilikom izrade zakona o budžetu za 2015. godinu, Ministarstvo finansija će zajedno sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom ekonomije u najkraćem roku dostaviti Skupštini model usklađivanja vrijednosti .... izvršiti analizu svih postojećih izdataka budžeta u cilju iznalaženja rješenja za povećanje izdataka za socijalna davanja, dječije dodatke, tuđu njegu i pomoć, lične invalidnine, subvencije za električnu energiju za domaćinstva sa najnižim primanjima, otpremnine za tehnološke viškove po osnovu pravosnažnih rješenja Fonda rada i ostala prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja. Ovaj zaključak Vlada je donijela u mjesecu julu ove godine. Rok je, kao što vidite, sadržan u njemu, u najkraćem roku, danas smo već u sredini oktobra, a od tih predloženih mjera još uvijek nema ništa, bar ne upućeno prema ovom parlamentu.

Iz svega ovoga jasno proizilazi da više ne postoje oni razlozi koji su uslovljavali da dođe do zamrzavanja penzija i da bez obzira na poteškoće u obezbjeđenju sredstava za funkcionisanje sistema penzijsko-invalidskog osiguranja za isplatu penzija, te teškoće i u privredi i ekonomiji i u društvu uopšte ne treba prebacivati na leđa onima kojima je najteže, penzionerima, kao neaktivnom i najstarijoj populaciji u Crnoj Gori. Zbog istog, smatramo da je krajnje vrijeme da su ispunjeni uslovi da dođe do odmrzavanja penzija, jer nije samo u pitanju povećanje tih iznosa penzija nego ukoliko

dođe do, a trebalo bi i valjda je krajnje vrijeme, povećanja penzija u narednoj godini, osnovica za usklađivanje tih penzija bile bi penzije iz 2012. godine, čime bi penzioneri dodatno oštećeni ukoliko se predlog ovog zakona kao takav ne usvoji. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Da li kolega Periću želite da iskomentarišete uvodno izlaganje? Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Kao što pretpostavljate, nemam šta dodati izlaganjima kolega Vučinića i kolege Gošovića ali prosto bih se osvrnuo na izlaganje uvažene kolegice Marte Šćepanović, koja je rekla da će u 2015. prestati razlozi za usaglašavanje ove mjere, krajnje nepopularne i koja uopšte nije trebala da se donosi. Ali, ja sam upravo izčitao ovdje šta smo mi imali tokom 2012.godine. Dakle, tokom 2012.godine ja ću ponoviti.

Ministarstvo rada i socijalno staranja 27.septembra izjavljuje da penzioneri u Crnoj Gori solidno žive, par dana nakon izbora portparol DPS-a kaže da će penzije rasti. Premijer ovdje tada mandatar nam govori da neće biti stezanje kaiša i u istom mjesecu kad on to kaže mi imamo zamrzavanje penzija. Mi što se kaže znamo za jadac i čekamo da se to odradi danas, odnosno kada dođe da se glasa o ovoj tački dnevnog reda.

Takođe, ono što je bitno reći bilo je drugih načina da se izlazi iz krize, a ne preko penzionera, trudnica i invalida. Ponavljam, uštede koje su napravljene po tom osnovu nijesu ni 20% onoga što se dalo za garancije, za koje DRI na kraju utvrdio da nije bilo zakonskog osnova za njih. Govorim prije svega o garancijama za KAP, za Pobjedu i za čitav niz preduzeća, za koja se unaprijed znalo da se daju garancije za nešto, zašto ne može biti validno. Ali ja se ponovo vraćam ako Vlada nema sredstava, kako Vlada u ovoj godini predlaže, da funkcioneri mogu kupovati stanove po 80% po ovlašćenoj cijeni, na osnovu čega, odakle sredstva za to. Takođe, ono što je jako važno reći građana radi, po svim relevantnim istraživanjima ne po Ministarstvu rada i socijalnog staranja koje kaže da penzioneri žive sjajno, u Crnoj Gori penzioneri žive loše. Znači, po mnogim istraživanjima ovdje jedno istraživanje ispred sebe kvalitet penzionera u Crnoj

Gori je na 68 od 96 ispitivanih zemalja. Ali, je vrlo važno i istaći da penzioneri primaju penzije otprilike negdje od oko osam do devet godina u tom periodu. Znači, ne govorimo o nekom periodu od 50 - 60 godina da neko prima penziju. Govorimo o jednom vrlo kratkom životnom razdoblju i da se vratimo ponovo nazad. Ako je Vlada opet kažem našla novce i nalazi novce za bukvalno poklanjanje stanova, kako ih nema za ovo, to je osnovno pitanje. I ono što je takođe bitno predloženim Budžetom za 2014.godinu, vidjećemo prema završnom računu, koliko je zaista utrošeno. Građana radi, za gorivo se izdvaja 10,2 miliona eura za Vladu i ministarstva. Teško je objasniti baš da nema novca. I ponovo kažem, mi želimo garant, mi želimo garanciju da će penzije biti usklađivane, da nećemo čuti novu priču da sada zbog garancija koje ćemo morati dati za kredit za auto-put, koji evo ćemo više godina, ponovo nećemo imati prilike da usklađujemo penzije. Kažem i podsjećam i time završavam. Tri puta u 2012.godini, u roku od dva mjeseca Ministarstvo rada i socijalnog staranja, portparol DPS-a i premijer govore da ništa nema od stezanja kaiša u istom mjesecu imate zamrzavanje penzija. I penzioneri sada trebaju da vjeruju na riječ, da nećemo imati neki novi zakon kojim će se nastaviti zamrzavanje penzija. Opet kažem, nije odgovorna, već je potpuno neodgovorna politika da u istoj godini s jedne strane onima koji imaju najmanje uzimate, a da jednostavno presipate onima kojima nije nužda, nije nužda za ove stanove, može da sačeka, a mi smo i protiv toga, ali može barem da sačeka neko bolje vrijeme. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Da vam kažem za dvije nove kovanice koje su bile na Univerzitetu. Kaže bespovratni kredit, dijelimo bespovratne kredite za stanove. Znači, dobiješ 50.000 eura, ne treba da vraćaš, to ti je toboš kredit, a druga je kredit sa negativnom kamatom. Znači, dobiješ 50.000, a vratiš 20.000. Na Univerzitetu Crne Gore je to bilo kolega.

Koleginice Šćepanović, siguran sam da će te iskoristiti svoje pravo. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Samo bih ispravila kolegu Perića, ja nijesam rekla da su prestali razlozi za odmrzavanje penzija u 2015.godini, već sam istakla da Vlada u ovom momentu sprovodi aktivnosti i utvrđuje sve argumente i činjenice prilikom izrade Predloga budžeta za 2015.godinu, da li će doći do odmrzavanja penzija. Što se tiče, pominjanja poklanjanja stanova funkcionera, ja ne znam koji su to funkcioneri i koji su stanovi u pitanju, to bi trebali da mi date neke činjenice i dokaze o tome. A što se tiče povećanja sredstava u Budžetu za 2015.godini, zaista moram da istaknem da smo i mi kao poslanici Demokratske partije socijalista, podnosili veći broj i zakona kojima bi se u značajnoj mjeri povećali budžetski prihodi, a koje takođe i vi kao poslanici opozicije nijeste htjeli da podržite, niti da usvojite. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice.

Prelazimo na drugi krug u ime Kluba poslanika DPS-a kolega Obradović.

Izvolite, kolega.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Raduloviću, poštovani gospodine Periću, poštovane poslanice i poslanici, uvaženi građani Crne Gore.,

Zaista kada se govori o Zakonu o penzijsko-invalidskom osiguranju, onda imam poseban senzibilitet i sigurno sa posebnim osjećanjem govorim obzirom da su u pitanju penzioneri, ljudi koji su gradili državu, ljudi koji su ugradili sebe u materijalna dobra, koji su školovali nas i koji treba da žive od onog svog prethodnog minulog rada. U tom dijelu to su penzioneri koji su proveli određeni radni vijek, radeći u školama u fabrikama u pravosuđu, u mnogim oblastima društvenog života, oni koji su napunili određeni broj godina i određeni radni staž imaju, oni koji nažalost su oboljeli tokom rada ili imali određene povrede, pa su invalidi rada. Iz tog razloga zaista treba biti veoma odgovoran prema istima i tražiti sve mogućnosti pomoći pa i ovaj zakon zaista u tom pravcu i veoma solidaran. Ja bih bio slatkorečiv, kad bih rekao da je moguće ovo o čemu govori gospodin Perić. Dakle, ipak je nemoguće održati isti iz razloga što je ova godina i kalendarski, a i fiskalno pri kraju još jedno dva i po mjeseca do isteka istog moralo bi se

vršiti i rebalans i pitanje doći likvidnost budžeta u tom dijelu, bez obzira na mjere štednje, bez obzira na bolju naplatu dugova, bez obzira na suzbijanje sive ekonomije, bez obzira na suzbijanje biznis barijera, nijesu se ostvarila tolika neophodna sredstva da bi se moglo pomoći istima u toj mjeri. Naravno, na taj način ukoliko bi to bilo moguće bi se vjerovatno ugrozilo redovno izmirenje obaveza dosadašnjih penzija, odnosno ličnih invalida, njege i pomoći od strane drugog lica, socijalnih davanja itd. Koje se za sada redovno obezbjeđuju, tako da je Vlada za sigurno koncipirala jedan budžet koji je usvojen ovdje sa željom da on bude ispunjen, a ne da dovodim u pitanje istina način što ćemo sada tražiti neka dodatna sredstva na kraju kalendarske godine, kako bi ovako više slatkorečivo prišli penzionerima i pričali o istima. Rado bih ja obradovao i svog oca i strica i prijatelja, komšiju i bilo koga i da kažem da smo zaista za odmrzavanje, ali to u ovom trenutku zaista nije moguće. Naravno, Vlada će to da sagleda objektivno mogućnost za narednu godinu i uz sve postignute mjere štednje i efekte i uz bolju naplatu, vjerujem da će to biti, dakle od naredne godine iz tog razloga mi iz Demokratske partije socijalista nećemo podržati ovaj zakon, pa mislim da ima mišljenja sam da ima jedan zakonski propust u članu 2, da stupa na snagu ovaj zakon danom donošenja, osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore" i to je jedan ovako više formalno pravni propust u tom dijelu, ali suštinski ovaj o kojem sam govorio da nema sredstava sada pri kraju godine da se obzebijede. U svakom slučaju on je human, solidaran i rado bih ga podržao, ali objektivno zaista je to nemoguće. Zahvaljujem.

BRANKO RADULOVIĆ:

Za komentar se javio kolega Labudović, pa podnosilac inicijative kolega Perić.

EMILO LABUDOVIĆ:

Kolega Obradoviću,

O slatkorečivosti je riječ, tu ste potpuno u pravu. Samo ja ne znam ko je i kad slatkorečiv. Pobrojao vam je kolega Perić izjave vaših čelnika i vi ste ti koji ste tim istim penzionerima obećali i veće penzije i politiku ne stezanja kaiša i 40 hiljada novih radnih mjesta koje bi trebalo da ih rasterete, pa da ne izdržavaju nezaposlene sinove i unuke.

Možda bi i sa tom penzijom, kolika je tolika, kad bi samo njihova bila i kad bi je samo koristili za sopstvene potrebe, nekako preživjeli.

Gospodine Obradoviću, prosječni građanin Crne Gore mjesečno za lijekove troši između 60 i 80 evra, a 90% penzionera prima u najboljoj mogućoj varijanti dva puta toliku penziju.

I još nešto, vi ste upravo dezavuisali vašeg ministra finansija. On se hvali da su u toku ove godine budžetski prihodi su za preko 100 miliona veći od planiranih. Pa šta je onda problem za taj milion, milion i po, kumim vas Bogom? Vaša je obaveza, ne obaveza opozicije, vi ste obećali i vi ste na tom obećanju i dobili poziciju na kojoj jeste da se pobrinete o penzionerima, a ne da budete slatkorečivi uoči izbora, a onda posle puke pike ne važi i nema se odakle. To ste morali da znate prije nego što ste dali tu riječ, a dao ju je niko drugi nego premijer vaše vlade. Javno je ovdje rekao da je završeno sa stezanjem kaiša. Ako ništa drugo, kumim vas Bogom, poštujujte njegovu riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Labudoviću, ja bih vašu reprimu komentarisao sa dva aspekta. Jedan se odnosi na obećanja predizborna, a druga na konkretnu trenutnu situaciju položaj penzionera. I zaista se ja osjećam i saolidarišem i jako teško se osjećam kada penzioner nema da kupi lijek, kad nema da plati za svoje dijete, kad nema uslova da školuje nekoga ko je odličan đak, itd. To je nešto zaista što je strašno što zabrinjava.

A sa druge strane obećanja su obećanja u periodu četvorogodišnjeg mandata Vlade. U tom dijelu treb stvoriti dobre temelje i steći kaiš kako bi se nešto odradilo i kako bi se zaista stvorili uslovi za kvalitetniji život i za zapošljavanje 40 hiljada ljudi iza svega onoga. Sačekajmo samo gospodine Labudoviću da prođu te četiri godine, demokratski fino, demokratski dakle dolazimo na vlast, ako treba demokratski da odemo, demokratskim putem, to jedino mogu naši glasači i vaši zajedno da daju, dakle

na izborima i da se opredijele na način koji misle da su ti ljudi koji su dosledni da njih prezentuju i da im stvore najbolje uslove za život.

Sada dakle, ostajem pri onoj svojoj konstataciji da je ovaj zakon zakasnio i da je nemoguće obezbijediti ta sredstva iz svega onoga što sam maloprije istakao. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

A on može da važi od 1. januara iduće fiskalne i budžetske godine tako da...

Izvolite kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Prvo dugujem izvinjenje kolegici Šćepanović da nisu se stekli uslovi. Ja sam zaista shvatio iz vaše diskusije da planirate to 2015. ali dobro je da javnost zna da ni to, prije svega penzioneri, da ni to nije izvjesno.

Ipak u ovom kratkom periodu između naših diskusija povezanih sa vašom diskusijom, prosto želim da kažem da ima sredstava, citiram, nisam mogao odmah doći sada do odluke, a odluka je takođe dostupna, u četvrtak 19. juna 2014. godine, Vlada Crne Gore je donijela odluku o kriterijumima za dodjelu stanova i stambenih kredita po povlašćenim uslovima penzionerima.

Funkcioneri koji nijesu adekvatno riješili stambeno pitanje dobiće kredit po bagatelnim uslovima, njima će biti umanjena prodajna cijena najviše do 80% tržišne cijene. Veličina stana koji se dodjeljuju između ostalog, veličina stana koji se dodjeljuje funkcioneru, određuje se prema broju članova porodičnog domaćinstva i mogu biti i četvorosobni stanovi. Povoljniji uslovi za kupovinu stana predviđa se kupovina na poček, sa otplatnom cijenom stana na rate u trajanju najviše 20 godina. Znači ovo što ostaje. Funkcioneru se može dodijeliti i dodatni kredit do 15 hiljada eura.

I vi kažete da u godini kada Vlada donosi ovu odluku nema novca za penzije i vi nećete podržati ovaj zakon, a Vlada koju vi glasate i vaš koalicioni partner SDP će podržati ovakvu odluku. Ja kažem, radi se o šest ili sedam četvorosobnih stanova. I

onda ja vas pitam ko je ovdje demagog ja ili vi? To je ključno pitanje. Novca ima i ne treba šetdjeti, euro, dva ili tri uzimati od penzionera. Vrlo jednostavna računica.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Periću.

Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Ja se obraćam svima, javnosti pogotovu. Uvijek govorim ono što mislim da je istina ili bar tako ja osjećam imam tu percepciju u tom dijelu jer ne raspolazem određenim podacima, i ako ne raspolazem, dakle ne izlijećem se i ne govorim nešto u tom dijelu. Tako ovo o čemu gospodin Perić, zaista nemam informaciju, govori, ali zaista ne želim da dezavuišem javnost ili da budem slatkorečiv prema penzionerima i da kažem - penzioneri odlično, mi sad možemo da vam povećamo penzije kao što je rekao gospodin Perić, to nije u velikoj količini, ali biće vam povećana penzija eur, dva tri, to će vama značiti itd. To bi tek bila mizerija po mojem mišljenju, i bolje ovako reći kako sam ja istakao nego na ovaj način.

Ono u čemu se može pomoći što se dijeli penzionerima i najugroženijim sa minimalnim primanjima to jeste što radi Vlada, što dijeli jednokratne novčane pomoći što dijeli u vidu mesa, itd. određena sredstva, to je sad i ovih dana jer nema izbora. Prema tome, to je nešto što se može pomoći, u tom pravcu djelovati a ne ovom o kojem govori gospodin Perić. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Riječ ima kolega Bojović. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, poštovana javnošću,

Socijalni status velikog broja penzionera, najvećeg broja penzionera u Crnoj Gori je dovoljna potvrda da Crna Gora nije država socijalne pravde kako to piše u njenom Ustavu. Više desetina hiljada penzionera u Crnoj Gori je pretvoreno u socijalne slučajeve. Oni pripadaju sasvim sam siguran najugroženijoj kategoriji stanovništva u ovoj državi. Njihov broj konstantno raste i u ovom trenutku broj penzionera u Crnoj Gori iznosi 124 hiljade. Ovaj broj raste i zbog toga što aktuelna vlast ne da ne želi da spriječi zloupotrebe u ovoj oblasti već omogućava i podstiče zloupotrebe, prije svega zloupotrebu prava na sticanje penzije. Naravno, onda uslijede žalbe ministra finansija kako je fond PIO neodrživ i kako ne možemo zbog toga da usklađujemo penzije sa rastom plate. Ako bi se spriječile zloupotrebe koje se tiču političke korupcije, svakako bi se to moglo obezbijediti, samo tim jednim potezom.

Dakle, ovo je oblast u kojoj se zloupotrebe i te kako tiču zloupotreba državnih resursa u partijske svrhe, dakle političke korupcije, ali i mnogih drugih problema. Takođe, suočeni smo sa politikom koja na diskriminatorски način postupa prema različitim kategorijama lica koja traže pravo na ostvarivanje penzija. Mi insistiramo da se obezbijedi jednako pravo svima onima kojima je u Crnoj Gori prestao radni odnos nakon uvođenja stečaja, da to ne bude urađeno selektivno i na diskriminatorски način, nego pod jednakim pravilima. I onima u Kombinatoru aluminijuma i onima u Željezari, ali i hiljadama radnika koji su ostali bez posla i imaju mogućnost da dođu do penzije, a firme su im, znamo već kako došle u stečaj.

Nije istina, naravno da nije moguće obezbijediti novac za usklađivanje penzija i plata. Potrebno je spriječiti zloupotrebe budžeta u partijske svrhe, potrebno je odlučno se obračunati sa organizovanim kriminalom i korupcijom. Država može da hoće, a neće, da neselektivno naplaćuje poreze u ovoj državi. Moguće je obezbijediti sredstva i tako što bi se oslobodili zaroblje privredni potencijali, otvorili nova radna mjesta i postakao izvoz koji zapravo i ne postoji u Crnoj Gori. Dakle, manipuliše se navodnim nedostatkom novca u budžetu. Apsolutno je jasno da novca ima i da je moguće obezbijediti.

S obzirom da postojeće zakonske norme, postavlja se pitanje da li će veliki broj pripadnika mlađe generacije uopšte doći u situaciju da ostvari pravo na penziju. Znamo da je granica podignuta na 67 godina, kao da ova vlast pokušava da jednostavno

postepeno privikava ili prilagođava mlađe generacije toj činjenici da možda i nikada neće ostvariti pravo na penziju. Smatram da treba preispitati i ovu odredbu u zakonu i razmisliti o spuštanju te granice.

Takođe, kad je u pitanju utvrđivanje donje granice visine penzije, mislim da je krajnje vrijeme da država Crna Gora krene u pravcu utvrđivanja donje granice penzije koja bi odgovarala elementarnim potrebama i elementarnom životnom standardu svakog građanina Crne Gore. Prvi korak u tom pravcu je upravo usklađivanje penzija sa rastom plata. Ako to ova država ne uradi, onda predlažem da ovaj parlament pokrene proceduru za izmjenu Ustava i da se izbriše trenutno cinična odredba da je Crna Gora država socijalne pravde. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Za komentar se javila koleginica Šćepanović.

Izvolite, koleginice.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Obzirom da je kolega Bojović, više puta, tokom svoje diskusije povodom ovog predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pomenuo zloupotrebu državnih resursa i više puta je pomenuo političku korupciju, ja zaista želim da reagujem u smislu, s obzirom da sam iz Kolašina, i dok sam god ovdje ja iz Kolašina kao predstavnik, podsjetiću kolegu Bojovića na političku korupciju u Đuđevini i uvijek ću dok sam ovdje da reagujem povodom toga. Tako da bih ga zamolila da političku korupciju, kao predstavnik Demokratskog fronta, ne pominje poslije Đuđevine u Kolašinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, koleginice.

Kolega Bojović.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

DPS je kreirao sistem političke korupcije. Ovaj problem treba da se rješava od glave. Vi ste sinonim političke korupcije, vi ste partija koja je kreirala političku korupciju u Kolašinu i 2006. godine, kada ste sa grupom građana formirali vlast potpuno nelegitimnu, vi to dobro znate.

Dobra je prilika da, pošto ste mi to omogućili, da se malo više osvrnem na samu činjenicu da se zloupotrebljavaju sredstva iz Budžeta Crne Gore. Ja sam i pozvao ministra finansija da, kada smo usvajali budžet države Crne Gore, navede ako želi da taj budžet bude transparentan, koliko novca i na kojim pozicijama se uzima iz državnog budžeta da bi se sprovodila politička korupcija i da bi se sprovodile zloupotrebe državnih resursa u svrhe izbornih rezultata DPS-a. On to nije uradio. Tek kad se ova vlast opredijeli da u budžetu navede takvu jednu činjenicu budžet će biti transparentan.

Dakle, vi drastično zloupotrebljavate državne resurse, budžet za vaše izborne krađe koje prozivate izbornom pobjedom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Želite proceduralno. Ajde da vidimo što sam sad pogriješio da mi kažete, tačno po kojem članu, kako i što. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Nije procedura u pitanju, ali ako bih mogla, kao što ste dozvolili prošli put proceduralno da reagujem, da podsjetim kolegu Bojovića, samo na Đuđevinu i date glasove Demokratskog fronta političkoj partiji SDP. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Da ne bih bio jednostaran, da me ne optuže ovi iz DF-a, izvolite i vi kolega Bojoviću.

Moram čuvati stolicu ljudi.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Pa jedna rečenica. Ja bih vas samo podsjetio na dug od 16 miliona koji ste zajedno sa tom grupom građana, vršeći nelegitimnu vlast ostavili u nasleđe novoj vlasti u Kolašinu i doveli u pitanju održivost budžeta Opštine Kolašin.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Znači, ovako, kolege, pošto će za neki minut da počne Dnevnik, pravimo pauzu do 15 do 16, i onda ćemo nastaviti sa kolegom Kneževićem.

Budite tu u 15 do 16.

- Pauza -

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolege, nastavljamo sa današnjim radom.

Da podsjetim javnost da se razmatra Predlog zakona o izmjeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koji je podnio naš poslanik kolega Srđan Perić.

Riječ ima kolega Knežević. Izvolite, kolega.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Raduloviću.

Uvažena Skupštino, uvaženi građani,

Kao i što piše u razlozima za donošenjem ovog zakona da je ekonomska teška situacija u kojoj se nalaze crnogorski penzioneri, a bogami i većina crnogorskih građana dovoljan razlog da se ukine produžavanje zamrzavanja penzija i na 2014. godinu, kolega Vučinić je saopštio stav Demokratskog fronta da ćemo podržati ovaj predlog izmjena i dopuna ovog zakona, zato što smo i na onoj sjednici kada se usvajao onaj restriktivni set zakona, prije toga i onaj restriktivni budžet, poručili da ovakvo stezanje kaiša najugroženijoj populaciji, a to su penzioneri u Crnoj Gori neće dati efektne rezultate, a sigurno će dovesti do niza negativnih reakcija.

I uprkos svemu tome evo imamo podatak da je Crna Gora na 68 mjestu po pravima, odnosno po tome na koji način žive penzioneri, po ambijentu ekonomsko kreiranom, koji ih je doveo do ovako nezavisne situacije koja se popularno u Crnoj Gori naziva "zamrznuti penzioneri". A njihove su penzije po nekim mojim proračunima u 2013. godini trebalo da porastu za 3,3% a u 2014. za 1,8%. Vrijednost minimalne potrošačke korpe u Crnoj Gori u januaru iznosila je 790 eura, a prosječna penzija 275 evra. Kako da nadoknade od ovih 275 do 790 penzioneri a bogami i građani Crne Gore, veliko je pitanje.

Ovdje smo imali priliku da od jednog broja kolega iz Demokratske partije socijalista koje su saopštile da neće podržati ovaj zakon, zato što za njega nema sredstava i nema novca, da saopštim da sam ja pronašao jedan dio sredstava koje bi mogli usmjeriti ka poboljšanju životnog standarda penzionera. Evo, vrlo kratko.

Vladin avion, znači, to je onaj avion kojim leti gospodin Đukanović, poreske obveznike na godišnjem nivou prema izmjenjenom planu javnih nabavki Generalnog sekretarijata Vlade košta 656 hiljada evra. Znači, blizu 700 hiljada evra, nas poreske obveznike i penzionere i sve građane Crne Gore koštaju putovanja Vlade Crne Gore i gospodina Đukanovića.

Poreska uprava Crne Gore je prošle godine samo na gorivo i održavanje službenih automobila, mobilnih telefona i hotelskog smještaja potrošila 250 hiljada evra, oko 30 hiljada evra su platili za tonere, a 273 hiljade evra za kompjutersku opremu. Kad se sve to negdje izbroji, to je oko milion evra.

Dalje, vojne NATO mislije, odnosno vojne ISAF misije u Avganistanu su nas do sada koštale 15 miliona evra, a pritom, imamo jedan poražavajući podatak i činjenično stanje da pripadnici Vojske Crne Gore najavljuju opšti štrajk zbog nezavidnog položaja u kome se nalaze, i mi sad sa 15 miliona evra u ovih četiri godine podržavamo vojne ISAF misije, rizikujući plašim se i neke mnogo vitalnije interese naše države nego što nam je vitalni interes da u ovom trenutku rizikujemo živote vojnika u Avganistanu i drugim žarištima po svijetu.

Dakle, ovo su samo uporedni podaci gdje se sve mogu naći sredstva za poboljšanje penzionera, a postojala je najava, čini mi se negdje sredinom godine, ili je to bilo pred izbore, da će penzije penzionerima biti odmrznute i da će se krenuti sa

njihovim usklađivanjem. Evo sad čujemo najavu da se o tome može razmišljati početkom sledeće godine, kao i što smo čuli najavu iz redova Demokratske partije socijalista da se možda istrpe penzioneri još dvije godine, drugim riječima, ko preživi dočekaće povećanje penzija od 4%, ko ne preživi vjerovatno će tu otpremninu potrošiti na troškove sahrane. Nažalost, to je tužna i crna zbilja Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Kneževiću.

Niko još, više ...

Može, izvolite ,kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče, i unaprijed se izvinjavam što remetim zaista idiličnu atmosferu koja vlada ovdje.

Zaista ne mogu sebi da objasnim da jednom ovako važnom pitanju, jednoj temi koja je u ovom momentu pred male ekrane zakovala više od 100 hiljada ljudi, nasuprot stoji ovakva sala. Ali, svako neka nosi svoj krst, pa gdje izađemo.

Da smijem od Vas, gospodine potpredsjedniče, jer ako bih rekao ovo što mi leži na duši, da smijem od predsjednika Demokratskog fronta koji bi me garantovano iznogetirao iz svojih redova, rekao bih da ne podržavam predlog gospodina Perića, iz samo jednog razloga. 120 hiljada penzionera u Crnoj Gori, smrznutih i zaleđenih, iz ciklusa u ciklus, od izbora do izbora, gleda ne samo činjenicu da su im prazni novčanici, ne samo činjenicu da su im sinovi i kćeri, neko nakon 10 neko nakon 20 godina, ostali bez posla, i činjenicu da im unuci završavaju škole bez ikakve perspektive da jednog dana i sami budu penzioneri, jer počinju da rade u 35-toj. Rade uglavnom kod privatnika koji isplaćuju minimalne doprinose na penzijsko-invalidska prava i obaveze, i ako i dočekaju tu penziju to će biti minimalna penzija koja, da evo podržim kolegu Milana, ne iznosi ni trećinu potrošačke korpe. Ti i takvi penzioneri, a imam pravo ovo da govorim jer imam penzionera u kući, bez riječi, bez reakcije 20 godina gledaju kako se satire, razurava i rastura ono što su oni 40 i kusur godina gradili, i kako se oni koji su došli na njihovoj grbači ponašaju kao paše na Hercegovini, kao truli milijarderi iz Saudijske

Arabije i ne znam odakle, i kako uništavaju ekonomsku, socijalnu, kakvu god hoćete supstancu Crne Gore, i ćute. Ali, ja sam ipak poslanik, opozicioni sam poslanik i ne mogu da se pomirim sa činjenicom da je ova država koja je našla, kad je god to bio interes šaćici ljudi oko premijera, sredstva za svaki poduhvat koji je unaprijed bio osuđen na propast. Država koja je davala garancije na sve moguće i nemoguće strane, znajući da će te garancije, samo je pitanje dana kad pasti, i koja nas je zadužila do mjere da svaki novorođeni građanin Crne Gore čim proplače duguje već 5000 evra, gospodo, ne može da nađe milion, milion i dvesta hiljada evra da riješi ovo pitanje. Ako je to odgovor države Crne Gore za 120 hiljada onih građana, ne bilo koje kategorije, nego onih građana koji su stvorili ovu Crnu Goru, onda stvarno ja više ne znam šta bih mogao da rečem.

Ovako prazna sala, zamolio bih režiju da malo prošeta kamerom, da vidi ko se danas ovdje brine za penzionere. Hvala Ljubu te je ovdje i hvala Radovanu koji je ostao tu da pripazi, ali ako je to sve, ako je to sav odgovor Demokratske partije i Socijaldemokratske partije socijalista, ako je to odgovor većine koja je, i rekao sam juče i još jednom ću da ponovim, 70% socijalističke i socijaldemokratske provenijencije, ako je to odgovor na ovakvo pitanje, na ovakvo stanje penzionera, onda je svaka priča uzaludna.

Glasaću za ovaj predlog ali teška srca, jer moja majka kao penzioner i njeni ispispnici to nijesu zaslužili. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

Izvolite, kolega, takođe do pet minuta.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče. Samo bih vrlo kratko. Da se ne stvara neki utisak, cijenim i razumijem kategoriju ne samo penzionera nego svih građana u Crnoj Gori koji imaju problema, a evidentno je da imaju kada je u pitanju životni standard i standard za ono što se, mislim, svi zajedno zalažemo. Ne bih na ovakav način, a pogotovo ne na način kada gospodin Labudović proziva kamere, istom prilikom

činim i ja to, znači kamere neka ne pogledaju samo u stranu nego i onu stranu kao ovlašćene predlagače, jer i oni su pokazali odnos prema predlagaču kada ih nema isto kao što smo i mi ovdje i ta prazna sala ne služi na čast nijednom poslaniku Skupštine Crne Gore, bez obzira da li je iz pozicije ili opozicije, jer su oni izabrani predstavnici naroda i građana i oni su izabrani da bi prisustvovali sjednicama i da bi bili prisutni za svaku temu.

Što se tiče samog predloga, lično da kažem da nijesam pristalica toga ne zbog toga što ću da oko toga da napravim neku veliku politiku, ali smatram da je to resor koji pripada Vladi i za koji odgovara Vlada, uz poštovanje za napor gospodinu predlagaču Periću, cijenim to, ali ni u kom slučaju ne bi podržao upravo iz tog razloga što u ovom parlamentu smo izglasali jednu Vladu koja uspješno obavlja te poslove i radne zadatke i što je isključiva nadležnost Vlade da se brine o svim kategorijama stanovništva i građana države Crne Gore. Samo oko toga da se razumijemo. Naše prisustvo ovdje je u mjeri u kojoj i zaslužujemo da budemo prisutni jer smo izabrani da prisustvujemo sjednicama. Ne bih to zloupotrijebio niti upotrijebio u bilo koje politikantske svrhe. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Škrelja. Očito da na jednom mjestu i ne radi parlament nego radi paralelno i odbori i plenarna sala. Takođe su određene partije u predizbornoj kampanji i donose neke važne odluke, tako da prisustvo i neprisustvo ne mora da znači fizički ovdje da je odraz odnosa prema parlamentu i prema Skupštini nego i određenim obavezama. Jasna je i činjenica da prema ovoj važnoj temi se treba krajnje odgovorno odnositi, da tu treba imati i najmanje politikantstva. Sami odnos da je broj penzionera danas u Crnoj Gori 125.000, da je to štaviše i više nego što je realni sektor, da je to štaviše i više ili tu negdje kao što je javna uprava, dovodi nas u situaciju da sedimo ispod nafte ili rudnika zlata ne bi mogli da to na taj način kvalitetno i socijalno servisiramo.

Samo jedna činjenica koja mi se vrti kroz glavu već kada sam doznao to. Jedan, da ga ne imenujem, a znate ga dobro, najviši ili visoki funkcioner koji je kao najveći funkcioner imao i najveću platu i primanja dobio je penziju, njegova porodica, od 300 eura. Kako onda onaj koji je imao mnogo manju platu kolika je njegova penzija. Koliko

sa tom penzijom može ono što je potrošačka korpa da uzme. Istina je da oko 50, 60 eura da svaki penzioner potroši na lijekove. Znam i porodice među kojima i moja porodica gdje se to penje iznad 100 eura. Znači, predstoje velike reforme u penzijskom i socijalnom osiguranju i rast u realnom sektoru.

Da ne zloupotrebljavam svoju poziciju, gospodine Periću, izvolite, završna riječ.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Kada dođemo do ove tačke da prestaje bitnost konkretne argumentacije negdje možda da izmjestimo priču ka opštoj političkoj. Dakle, novca nije da nema, novca se može naći, očigledno se šmuri. Čitali smo i tu odluke Vlade o maltene darivanju stanova za funkcionere koji mogu da se realizuju kada god je potrebno i za to se ne postavlja pitanje. Ovdje se postavlja pitanje poštovanje Ustava. U Ustavu, u članu 1, između ostalog, stoji da je Crna Gora država socijalne pravde. Skoro tri četvrtine parlamenta, gospodin Labudović je u pravu, ovdje je lijevo orijentisan. To će reći da je solidarnost i da su jednaka prava u vrhu prioriteta programa svake od partija koje predstavljaju tri četvrtine parlamenta. To znači da 38 poslanika vladajuće koalicije, mislim na DPS i SDP, izrazito su po programu lijevo orijentisani i programu bi bili obavezni da se bave najširim narodnim masama, prije svega penzionerima, a u suštini imamo klasičnu Vladu koja počiva na neoliberalnom konceptu i koja brine o uskom krugu ljudi. Kada vidite da se daju subvencije prebogatim Rusu, znajte da je to taj koncept Vlade i kada se daju stanovi funkcionerima znajte da je to taj koncept Vlade. Kada se daju garancije jednom mediju koji će podržavati tu Vladu, znajte da je i to taj koncept neoliberalne ekonomije u kojoj su bitne samo male brojke, mali broj ljudi.

S druge strane, negdje se prosto zapitamo gdje živimo. Ako diskusije koje su krajnje lijevo orijentisane, čak i od onih poslanika koji ne pripadaju ljevici u ovom parlamentu, a koji će podržati ovaj zakon, poslanici koji su apsolutni ljevičari neće podržati ovaj zakon. Poslanici koji pripadaju vladajućoj koaliciji i koji pripadaju ljevici, tvrde da je ovaj zakon u nekom dijelu i mizeran, jer onaj koji ima 200 eura, da je, recimo, dvije godine vršeno usklađivanje imao bi deset eura dodatno više na penziju. To

je negdje 15 do 20 vekni hleba, to je otprilike oko 12 litara mlijeka. To je za poslanike lijevo orijentisane, barem na papiru, iz vladajuće koalicije mizerija i nebitno.

Tu se prosto postavlja pitanje koliko je bitno ono što piše u programima i koliko se politika bazira na nečemu drugom što ne leži u programima nego što leži u nekakvim dogovorima i što nije do izborne ponude. Ponavljam, premijer je tada mandatar ovdje jasno obećao da neće biti politike stezanja kaiša. Dakle, pazite, on je rekao da neće biti ne samo stezanja kaiša već su obećani razvojni projekti, povećanje standarda. Nasuprot, u nepunih mjesec dana nakon toga, on je ukinuo već postojeća prava za tri vrlo ranjive socijalne kategorije, trudnice, invalidna lica i penzionere. To radi premijer koji je po slovu programa svoje partije ljevičar. Tu prestaje svaka argumentacija. I pored svega ovoga, prije svega se zahvaljujem kolegama iz opozicije što će podržati ovaj zakon. Moram da podsjetim da su i kolege iz SNP-a predložile ranije ovaj zakon i da smo ga mi uvijek podržavali s te strane, sličan zakon, i mi smo s te strane bili solidarni. Pozivam kolege iz vladajuće koalicije da kod njih proradi barem ono zrno ljevice. To zrno ljevice košta državni budžet otprilike oko milion i po eura. S milion i po eura barem možete da kažete, barem možete da umirite svoju savjest i barem možete da date obećanje da će u budžetu za 2015. godinu početi da se usklađuju penzije. Toliko dugujete svim građanima Crne Gore bez obzira koga su glasali.

Ono sa čime završavam, ukoliko to ne bude slučaj, ukoliko ovaj zakon ne bude usvojen, ukoliko se u 2015. godini nastavi sa zamrzavanjem penzija, vi jednostavno imate tu situaciju da ste vi na izborima i pored ogromnog broja nepravilnosti dobili neke glasove upravo na nekoj priči o brizi za penzionere, a da je ta briga izostala. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Periću.

Nadam se da će ovaj zakon biti podržan od većine.

Kolege, pretres je završen, u vezi ove tačke izjasnićemo se naknadno. Na zahtjev ili molbu, kako god hoćete, određenog broja kolega, možete amandmane na ovo što smo do sada prošli, na ove predloge koje smo razmatrali u ovom prvom čitanju, da podnesete sutra do 12:00 h. Sutra je, kao što i sami znate, rad Odbora, i u

ponedjeljak, a mi sa plenumom nastavljamo u utorak, najvjerojatnije sa tačkom 6 Sporazum sa Hrvatskom. Svako dobro. Do viđenja.

14.10.2014. u 12.15h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, otvaram nastavak Druge šednice jesenjeg zasijedanja u 2014. godini.

Danas ćemo imati dva zakonska akta u razmatranju: Predlog zakona o potvrđivanju protokola Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju međuevropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge strane, kojim se uzima u obzir pristupanje Republike Hrvatske Evropskoj uniji. Naslov je prost pa ga neću ponavljati. Dogovor je da to radimo do dva sata. Amandmani da se podnesu na Zakon o obrazovanju do 13 časova da bi naš Odbor za obrazovanje mogao da ih razmotri. Od 14 pa do 16 časova radimo u načelu Zakon o obrazovanju i prelazimo na pojedinosti Zakona o obrazovanju, da bismo ga glasali do korektnih 17 i neki minut časova. To je plan za danas.

Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija i potpredsjednik Vlade Igor Lukšić je sa nama. U dobroj je volji da da odgovore na vaša pitanja do 14 časova, kad zbog naših obaveza idemo na sljedeću tačku dnevnog reda.

Potpredsjedniče Vlade, ministre, izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici,

Ulaskom Hrvatske u Evropsku uniju 01.07.2013.godine ukazala se potreba za izmjenama i dopunama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U skladu sa Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Evropskoj uniji, Hrvatska je bila u obavezi da istupi iz CEFTE uspostavljene 2006.godine pa će se njeni dalji trgovinski odnosi sa Crnom Gorom odvijati na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Savjet za stabilizaciju i pridruživanje ovlastio je Evropsku komisiju da na osnovu člana 39 SSP-a

pokrene inicijativu za izmjene sporazuma zbog pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji. Evropska komisija je Crnoj Gori dostavila Nacrt protokola za izmjene SSP-a koji sadrži listu proizvoda za koje su predložene preferencijalne kvote u okviru kojih bi se primjenjivale carinske stope koje su na nivou onih koji se trenutno primjenjuju u trgovini sa Hrvatskom.

Vlada Crne Gore je 15.11. 2012.godine utvrdila platformu za učešće delegacije Crne Gore na prvom tehničkom sastanku u vezi izmjena i dopuna SSP-a. Protokol obuhvata sljedeće proizvode: svježe pileće meso, sušeno svinjsko meso, sir, prerađevine od mesa, maslinovo ulje, ribu i prerađevine od ribe, gazirana bezalkoholna pića i vodu, a visina kvote je utvrđena na bazi prosječne količine uvoza predmetnih proizvoda u posljednje tri godine u trgovini između Crne Gore i Hrvatske. Takođe, došlo je do određenih sitnih tehničkih korekcija prilikom usklađivanja SSP-a. Crna Gora prva zemlja regiona koja je okončala pregovore o izmjenama i dopunama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, što je u Evropskoj komisiji ocjenjeno kao dobar pokazatelj, imajući u vidu da smo zemlja koja je u procesu pregovora. Toliko. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Otvaram raspravu.

Kolega Gegaj, izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, predsjedniče.

Uvaženi ministre, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Ministar Lukšić je rekao da se ulaskom Hrvatske u Evropsku uniju ukazala potreba za izmjenama i dopunama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge strane. U skladu sa Ugovorom o pristupanju Republike Hrvatske Evropskoj uniji, Hrvatska je u obavezi da istupi iz CEFTA 2006. godine i njeni dalji trgovinski odnosi sa Crnom Gorom će se odvijati na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. S tim u vezi je Savjet za stabilizaciju i pridruživanje ovlastio Evropsku komisiju da, na osnovu

člana 39 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, pokrene inicijativu za izmjene sporazuma zbog pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji. Protokolom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i država članica, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge strane, kojim se uzima u obzir pristupanje Republike Hrvatske Evropskoj uniji, između ostalog, uređena su pitanja koja se odnose na koncesije Crne Gore na poljoprivredne proizvode.

Naime, od dana stupanja na snagu protokola Crna Gora će primjenjivati carine koje se primjenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda porijeklom iz Evropske unije. Okvirne količine ovih proizvoda su precizno navedene u aneksu protokola. Takođe, u članu 30 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju dodat je novi stav kojim je predviđeno da Crna Gora ukida sve carine i mjere koje imaju isti efekat na ribu i riblje proizvode i zajednice sa određenim izuzecima koji su, takođe, sadržani u jednom od aneksa protokola. Osim toga, aneksi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji se odnose na prerađene poljoprivredne proizvode i pravila o porijeklu zamijenjeni su novim u skladu sa izmjenama koje su nastupile zbog pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji.

Takođe, protokolom su predviđeni uslovi za priznavanje dokaza o porijeklu koje izdaju Crna Gora i Hrvatska, zatim primjene odredbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju na robu koja se nalazi u tranzitu u Crnoj Gori ili Hrvatskoj itd.

Na kraju, mislim da Prijedlog zakona o potvrđivanju protokola Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge strane, kojim se uzima u obzir pristupanje Republike Hrvatske Evropskoj Uniji zaslužuje podršku nas poslanika. Toliko i hvala vam.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala poslaniče Gegaj.

Idemo redom. U ime Kluba Demokratskog fronta Goran Danilović.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, gospodine predsjedniče, gospodine ministre, potpredsjedniče Vlade,

Ja ću naravno malo sa Vama razgovarati na ovu temu iz ugla koji je ovih dana sveprisutan u javnosti, sigurno taj odjek dođe i do Vas. I skraćeno ću govoriti o protokolu da ne ponavljam stalno ovo vrlo komplikovano ime koje znači sa jedne strane saradnju između evropskih zajednica i njenih država članica i Crne Gore da moramo da inoviramo što bi se reklo zbog članstva Hrvatske u Evropskoj uniji, ali ono što nas interesuje iz Demokratskog fronta bez obzira što ste Vi u svom uvodnom izlaganju pomenuli samo neophodne izmjene u trgovinskoj oblasti, šta ovo znači i da li nešto znači, gospodine Lukšiću, u našim međudržavnim odnosima po pitanju Prevlake? To je nama vrlo važno pitanje. Odmah da Vam kažem, potpuno smo svjesni da smo propustili priliku da aktuelizujemo pitanje Prevlakesa susjednom Hrvatskom u trenutku kada su oni trebali da budu primljeni u Evropsku Uniju. Niko ne može postati članom ili članicom Evropske Unije, a da prethodno nije riješio sva sporna pitanja granice. Onoga trenutka kada su oni postali član Evropske Unije, meni, a mogu reći i nama je bilo jasno da je sa njihove tačke gledišta uz našu podršku pitanje granice na Prevlaci riješeno. Ne radi se ovdje o proforme zainteresovanosti Demokratskog fronta za to pitanje, nego suštinski je vrlo važno. Ne bismo voljeli, gospodine ministre, da se ispostavi za koju godinu da ni onaj rat nesrećni s početka devedesetih nije bio slučajan i da slučajno nije počeo oko Prevlake ispred koje, koliko mi imamo informacija, po istraživanjima prestižnih, svjetskih, naftnih kompanija i kompanija koje se bave proizvodnjom i procjenama rezervi gasa, postoji jedno nalazište gasa koje je impresivno za bilo koju evropsku zemlju, a kamoli za malu Crnu Goru.

Pošto mi uglavnom saznamo stvari mnogo kasnije nego što je neophodno, ovo pitanje nije samo bezbjednosno, nego je i pitanje budućnosti. Zbog toga, voljeli bismo da Vi objasnite da li je naš potpis na protokol, naše glasanje o protokolu potpuno stavljanje tačke, dobrovoljno pristajanje sa naše strane da u tom sporu koji javno u Crnoj Gori makar nije završen mi prihvatamo da tamo više nema šta da tražimo. Imali smo jedno kontrolno saslušanje, gdje ste Vi prisustvovali na Odboru na međunarodne odnose, ono što bih mogao reći da možda a da ne povrijedim obavezu da čuvamo ono što je poverljivo, i gdje ste Vi sami moguće bili razočarani malo nastupima pojedinih hrvatskih političara u javnosti koji su govorili stvari koje nijeste dogovorili. Crna Gora je mala, Prevlaka je mala, ali njen strateški, ekonomski, geopolitički i svaki drugi značaj je

dragocjen. Rekoh, neće ovaj protokol sigurno do kraja pokvariti stvar, jer nijesmo mi više neko ko može uslovljavati Hrvatsku ukoliko bi do toga došlo, a ja se nadam da neće, tek bi mogla Hrvatska uslovljavati nas onoga trenutka kad budemo htjeli da postanemo članica Evropske Unije. Jer, vidite i sami, jedan navodno formalni ipak suštinski problem članstva Makedonije i njenog napredovanja osporava Grčka, koliko god bila u pravu ili ne. Nemaju teritorijalni problem, imaju problem sa nazivom, imenom države koja hoće da bude članica. Da ne sporimo to da Hrvati ukoliko bismo i zategli, mogu osporiti u određenom trenutku naš pokušaj da postanemo ravnopravna članica Evropske Unije.

Ono što Vas molimo jeste da danas čujemo od Vas nedvosmisleno da se ovim protokolom ništa dodatno neće derogirati u našem pokušaju da Prevlaku odbranimo, kako se to može reći, da je učinimo u najgorem slučaju teritorijom koja još uvijek nije presuđena jednoj od dvije strane. Ponavljam na kraju ovog svog kratkog izlaganja da nažalost članstvo Hrvatske, ne nažalost Hrvatske nego na našu žalost, u Evropskoj Uniji kaže da oni nemaju neriješenih graničnih i administrativnih sporova sa ostatkom, pa ni sa nama na istoku. U ovom trenutku mi možemo samo da se tješimo time da su neki procesi pravne prirode otpočeli prije nego je Hrvatska postala član, ali koliko ja poznajem ovu problematiku, nijesam siguran da to mijenja stanje stvari. Suštinski i vrlo precizno, Hrvatska je član Evropske Unije sa granicama koje priznaju sve zemlje, sve zajednice u Evropskoj Uniji, pa samim tim potpisivanjem ovog sporazuma, ovog protokola sporazuma priznajemo i mi. Uz ono što je vrlo važno, što ste Vi govorili u uvodnom izlaganju, što treba da imamo u vidu, da se mijenjaju neki uslovi trgovinske prirode, nama je suštinski bitno šta se dešava sa ovim protokolom i dodatno potvrđuje kad je u pitanju odnos Crne Gore i Hrvatske na Prevlaci. Hvala lijepo.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Daniloviću.

Sljedeći u ime Socijalističke narodne partije je kolega Obrad Gojković.

Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Gospodine ministre, poštovane kolege,

Ovaj protokol otvara dosta važnih pitanja. Ne samo političkih, nego i ekonomskih, pa i životnih. Protokol će vjerovatno imati uticaj na živote građana koji su u rubnom pojasu uz Hrvatsku. Prvo političko pitanje koje je otvoreno je pitanje Prevlake. Podsjetiću vas da član 3 Ustava Crne Gore govori o tome da je teritorija Crne Gore jedinstvena i neotuđiva. Interesuje me kako posmatrate ovaj protokol u tom svjetlu i da li se pod terminom država Crna Gora podrazumijeva Prevlaka, ili Prevlaka nije uključena u taj termin. Kako se Prevlaka tretira u odnosu na Hrvatsku?

Druga stvar, koja me interesuje, kako će se ovaj protokol sprovoditi u odnosu na tu teritoriju što se tiče kontrole prometa, carina itd. Jer, nemamo čisto pravnu situaciju čija je teritorija Prevlaka. Što se tiče samog spora oko Prevlake, mislim da je tu situacija makar za javnost dosta nejasna i ne znamo našu pravnu poziciju. Rekao bih da bi bilo vrijeme da se vlast u Crnoj Gori izjasni kakva je ta pozicija. Da li je pozicija pravno čvrsta da možemo računati da će Prevlaka ostati u sastavu Crne Gore, zašto se zalažemo mi svi ovdje, ili je to neka lošija pravna pozicija i da će se tražiti neko kompromisno rješenje? Znači, dosta nejasno, a defakto sada je situacija da Hrvatska kontroliše tu oblast i da njihova policija tamo funkcioniše, da je tamo njihova zastava, da njihova policija hapsi ribare, da mi tu nemamo ustvari nikakvu zaštitu države Crne Gore. Makar ne na terenu.

Druga stvar koja je vrlo značajna je da se otvaraju važna ekonomska pitanja. Ovo se dotiče trgovine ribom, koliko vidim, i oslobađanja carina ribom i ribnim proizvodima, što će sigurno ugroziti naše ribare. Imamo situaciju da su procijenjene količine samo za jednu vrstu ribe u Crnoj Gori 130 hiljada tona, što je značajni resurs. Međutim, imamo ovjde skidanje carina i otvaranje prema Hrvatskoj koja ima značajanu flotu i može da pokrije kompletnu teritoriju Crne Gore svojim proizvodima. Vjerovatno će to imati uticaj na naše ribare koji ionako teško sastaju kraj sa krajem.

Treća stvar je životna. Interesovalo bi me da pojasnite javnosti i građanima Herceg Novogi pitanje snabdijevanja vodom. Svi znamo da se Herceg Novi snabdijeva vodom tranzitom preko Republike Hrvatske i to pitanje je dugo bilo izvor mnogih problema između Herceg Novog i Hrvatske. Ovdje su navedene kvote o snabdijevanju vodom i govori se o vodama prirodnim ili vještačkim, vodama gaziranim i tako dalje. Date su kvote. Pošto su ovdje kvote date u litrima, radi se o 240.000 litara, 430.000 litara, 810.000 litara, ja pretpostavljam da su ovo industrijski proizvodi, voda pakovana u bocama i mislim da je zbog javnosti vrlo važno da pojasnite kakav će tretman imati voda koja je u tranzitu preko Konavala a dolazi u Herceg Novi. Da li će se ta voda tretirati kao roba, da li će se tretirati kao roba u tranzitu i da li će to značiti i dodatne troškove za komunalna preduzeća koja se bave vodosnabdijevanjem? Mislim da je to vrlo važno i da će javnost s interesovanjem pratiti Vaše objašnjenje ovih pitanja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Gojkoviću. Za sad imamo prijavljenog još samo jednog diskutanta Radovana Obradovića.

Ministre, želite li Vi? Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Mogao sam se javiti možda i odmah nakon diskusije gospodina Danilovića, ali nijesam znao kakvu stepraksu ustanovili. Dozvolite samo da u svom izlaganju nekoliko pitanja prokomentarišem.

Najprije, treba imati u vidu da je ovo samo anex Sporazuma o stabilizaciji i asocijaciji 2007.godine i on u principu reguliše trgovinske veze između Crne Gore i Evropske unije. Okolnost da je Hrvatska ušla u Evropsku uniju nameće, kao što sam već istakao, potrebu da se on u tom smislu prilagodi. Zašto? Zato što je sa Hrvatskom važio režim

slobodne trgovine u okviru CEFTE do njihovog ulaska u Evropsku uniju, a nakon ulaska u Evropsku uniju svi ugovori slobodne trgovine se prekidaju. Treba da postoji mehanizam kako bi trgovina između dvije strane funkcionisala. Radi se isključivo o tehničkim korekcijama kada je u pitanju Sporazum o stabilizaciji i asocijaciji. U tom kontekstu, i kvote koje se pominju su kvote koje proizilaze iz prosjeka trogodišnje razmjene, kvote koje važe za njih važe i za nas, sa Hrvatskom. I one su prilagođene, kvota ukupna je ostala, a prilagođena je u jednom dijelu struktura na bazi trogodišnjeg iskustva. Nema nikakve implikacije na vodu za piće u smislu cjevovoda, tu nema nikakvih ograničenja. Ovdje se radi o trgovini između dvije zemlje koja se tiče flaširane vode. Ne tretira pitanje vodosnabdijevanja Herceg Novog. Drugo, nema nikakvih implikacija što se tiče graničnog područja. Ovaj protokol nema nikakve dodirne tačke sa razgraničenjem između Hrvatske i Crne Gore. Dakle, samim tim ne tretira pitanje Prevlake, samim tim nema nikakvih implikacija na graničnu trgovinu u smislu da se ona obavlja na graničnim prelazima kako je to i do sada bilo. Tu nema nikakvih prepreka. Međutim, ono što u ovom trenutku treba takođe da imamo u vidu jeste da Hrvatska kao pretendent da bude između ostalog i zemlja koja će imati adekvatno nadziranu šengensku granicu u perspektivi mora da ima odgovarajuće tehničke sporazume potpisane sa Crnom Gorom.

Kao što znate iz razgovore koje smo imali na odborima, mi nijesmo u prilici da se dogovorimo sa njima ni tehničke sporazume zato što postoji spor oko tretmana određenih djelova Protokola o privremenom razgraničenju iz 2002.godine. Govorim o protokolu iz 2002.godine koji je potpisala Savezna Republika Jugoslavija, pregovarala i potpisala. Znate ko je učestvovao u Vladi 2002. godine, tako da, makar po ovom

pitanju, svi treba da osjećamo određeni nivo odgovornosti da se odvija i dovede do kraja kako to želimo. Dakle, u smislu ovog prokola nemamo nikakve dodirne tačke. Jedna stvar. Druga stvar. Kao što znate, u više navrata sam na tu temu diskutovao u prethodnih, makar skoro dvije godine koliko sam ministar vanjskih poslova, vrlo smo ovo pitanje pažljivo analizirali i bavili se s njim. Prvo u pokušaju da vidimo da li zaista postoji prostor za bilateralni dogovor. Ukoliko ne, da vidimo na koji način je moguće slučaj iznijeti na međunarodnu arbitražu. Pri čemu treba da znate da bi međunarodna arbitraža bila arbitražna ili međunarodni sud pravde mogli poteći kao instancu koja će to finalno da ocijeni, presudi, mora postojati saglasnost oko predmeta spora. U našem slučaju u odnosu na ovo konkretno pitanje nemamo saglasnost oko predmeta spora. Crna Gora smatra da je pitanje granice na Prevlaci takođe nešto što je sporno. Mi smatramo da postoje argumenti koji mogu da se koriste u nekom dokazivanju. Da li će ih sud uzeti u obzir ne znam, pretpostavljamo situaciju, ali argumenti koje možemo koristiti u smislu da dokazujemo da postoji spor i na kopnenoj granici, a ne samo na moru. Hrvatska za razliku od nas smatra da je moguće ili potrebno samo sprovesti razgraničenje na moru. To je osnovni spor i uvom trenutku mi nemamo dogovor oko predmeta spora, samim tim ni mogućnost da koristimo neki vid međunarodne instance.

U međuvremenu, kao što znate, mi pokrenuli čitav niz aktivnosti od diplomatskih do povlačenja saglasnosti na neke odredbe Konvencije o moru da bismo zaštitili našu poziciju. Da bi ovo pitanje riješili, potrebno je da imate dvije stvari koje se slažu. Ako nemate dvije strane koje se slažu, onda je moguće jedino nastaviti sa primjenom protokola. Ukoliko u nekom trenutku procijenimo da taj protokol nije dobro rješenje i da

njegovim ukidanjem treba isprovocirati i razgraničenje na drugi način, i o tome će ovaj Parlament u krajnjem imati prilike u nekoj perspektivi da raspravlja. Za sada, mi imamo nekoliko ciljeva. Jedan je da obezbijedimo dosljednu primjenu protokola. Drugi da kada je u pitanju aktuelno pitanje gdje postoji spor, a tiče se eksploatacije mineralnih resursa hidrokarbonata u podmorju, obezbijedimo da se apsolutno zaštite naši interesi. A to znači da u onim blokovima koji su predmet spora sprovedemo sve diplomatske akcije koje možemo da sprovedemo kako bi u potpunosti zaštitili naše interese i u tom smislu ne isključujem ni jednu opciju, pa ni one o kojima smo diskutovali i na odobu i na Parlamentu. Dakle, u trenutku kad procijenimo da je to jedini put naprijed, ali prosto mislim da je do sada naša aktivna pozicija bila takva i da je našu poziciju u potpunosti sačuvala od bilo kakvog ugrožavanja. Dakle, to su u ovom trenutku prioriteti, uz nastavak razgovora i o tim tehničkim sporazumima, dakle Sporazum o graničnim prelazima koji je manje sporan, ali i Sporazum o malograničnom prometu koji je takođe važan preduslov, ako bi se saglasili ... kontrolu Hrvatska mogla preuzeti odgovornost nad šengenskim granicama, u ovom trenutku ona neće biti u prilici da to uradi. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Pravni je tu stav jasan, da ne bi ste morali dodatno pitali, vidim da hoćete da dodatno pitate. Prevlaka je crnogorska teritorija na kojoj postoji spor sa Hrvatskom. Znači, ona je dio jedinstvene i neotuđive dio teritorije Crne Gore, na kojoj postoji spor sa Hrvatskom, da budem pravno precizan. Tako da je to odgovor na Vaše

pitanje do kraja. Izvolite, kolega Gojkoviću. Izvolite, Vi ste spomenuti. Imate pravo na repliku.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, možda bih čak i odustao od ovoga da ne bi Vašeg pojašnjenja koje je optimistično i rekoste pravno jedino validno, odnosno precizno. Da Vas podsjetim da je moguće, ako mene dobro pamćenje služi a u njega se ponajviše uzdam, to najdecidnija izjava nekog zvaničnika u Crnoj Gori u minulih bar pola decenije ili od referenduma na ovamo. Ja nijesam čuo od aktuelnog predsjednika Vlade da je bio tako decidan da je to crnogorska teritorija u pravnom sporu sa Hrvatskom. Ja bih iskreno volio da je tako.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam pravnik koji je to studirao na postdiplomskim studijama. Tako da mi je to bliže da definišem.

GORAN DANILOVIĆ:

Ja ovdje se ne pozivam na Vaše pravo, nego na to da ste predsjednik Parlamenta i da je lijepo čuti od predsjednika Parlamenta da ono što je i za mene nesporno on smatra, takođe, nespornim, ali ovdje imamo i ministra vanjskih poslova, a on je vrlo obazriv kada su u pitanju ove konstatacije. Zbog toga samsve ovo i pitao. Moram priznati malo i zloupotrijebio, ali nadam se, gospodine ministre, da razumijete, vrlo malo. Otprilike koliko i Vi kada ste pomenuli 2002.godinu i da znamo ko je bio na

vlasti u Saveznoj Republici Jugoslaviji. Priznaćete, neko je morao a tada je to mogao jedino Savezna Vlada, odnosno savezne institucije da potpiše Ugovor o privremenom razgraničenju, ali to upravo je bilo to - privremeno. Crna Gora je u međuvremenu na način na koji je došla do nezavisnosti i nema više vajkanja i pravdanja gdje na Sloba Miloševića, gdje na Koštunicu, gdje na dio opozicije iz Parlamenta Crne Gore, koji je tada bio u Saveznoj Vladi. Ne sjećam se da je vaše članstvo predvođeno predsjednikom Demokratske partije socijalista Milom Đukanović u tom trenutku potpisavanja tog sporazuma imalo masovne demonstracije u Podgorici, da je reklo da to tako ne treba, da to ne valja. Mislim da u tom dijelu čak nije bilo ni primjedbi, ali to nije važno. Mislim da i vi sad imate informaciju više nakon ovog reagovanja s mjesta gospodina Krivokapića. Nije mi namjera da vas posvađam, vi ste se pomirili, niti imam pretenziju da vas opet guram u mutno kolo, ali priznaćete, gospodine ministre, da tamo imamo velikih problema i ja od Vas očekujem da ono što ste u naznaci sada rekli, na kraju kao obećanje i održite.

Ukoliko neko se drzne da ono što je predmet spora da na javnu aukciju, ponudi za istraživanje, mislim da Crna Gora koja je vlasnik u pravnom sporu sa Hrvatskom, ima bar toliku obavezu da uradi isto. Ako je neko nekorektan komšija, pa priznaje da je nešto u sporu samo verbalno u vrijeme međudržavnih posjeta, a onda kad treba istraživati podmorje, raspiše konkurs, da budem precizan da to građani bolje razumiju, za istraživanje nafte i gasa i po nama na našoj teritoriji, onda je od nas očekivati ne da raspisujemo za hrvatsko podmorje, ali makar za naše. Gospodine predsjedniče Skupštine, Vi imate uvijek kao predsjednik Skupštine više informacija, pa pogurajte da umjesto ovoga verbalnog dobijemo i suštinski. Da Crna Gora kad je već tako i imamo nekorektnog komšiju, tu mislim prije svega na vlast susjedne Hrvatske, uradi isto i pokaže samim tim da brani i svoju teritoriju i svoje dostojanstvo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo dvije riječi. Ne mislim na nekorektnost, nego svako brani svoj interes. Mi imamo svoje interese, Hrvatska ima svoje interese i u pravnom sporu nemorate biti nekorektni, nego imate različite interese. Mi imamo interes da zaštitimo ulaz u Boku, unutrašnje vode zaliva i epikontinentalni pojas, da idem do kraja. Hrvatska ima, takođe, interes da zaštiti svoj epikontinentalni pojas. Da podsjetimo da Hrvatska ima i istorijski neprijatno iskustvo s našom posjetom Dubrovniku 1990. godine i sve ono što utiče na njenu bezbjednost i time želi svoju granicu da obezbijedi na što bolji način. Tako da nije nekorektnost, nego borba za državni interes. I to smatram ustavnom obavezom mojom i svih vas, kao što smatram ustavnom obavezom kolega iz hrvatskog parlamenta, premijera Hrvatske i svih ostalih. Mi samo imamo spor o državnim interesima, gdje svako brani svoje državne interese iz svojih razloga i svojih argumenata. To je ono što nije nekorektno, nego što je normalno. Zato postoji pravo da uredi odnose i kad su namjere dobre, ali interesi različiti. Jer nije svaki spor iz loše namjere, nego postoje sporovi iz nužnosti interesa koje imate i u porodici a kamoli među državama. Tako da Crna Gora štiti svoje interese, teritoriju, a samim tim, more i epikontinentalni pojas slijede sudbinu kopna i to je za Crnu Goru vrlo važno pitanje, jer se radi, ponavljam, o unutrašnjim vodama Bokokotorskog zaliva što je uvijek osjetljivo pitanje u politici razgraničenja.

Toliko samo s pravne strane. Ministre, želite li još?

Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Nemam ništa posebno da dodam onome što ste rekli Vi i gospodin Danilović.

Dakle, mislim da ovdje postoji puno saglasje u odnosu na ovu problematiku. Pratili ste me, ja sam upravo istakao da smatram da je jedan od spornih aspekata iznošenja našeg slučaja pred Međunarodnu arbitražu, bilo da je u pitanju Međunarodni sud pravde ili arbitražno vijeće, upravo to što se razlikujemo u odnosu sa Hrvatskom u

predmetu spora. Dakle, mi smatramo da nije riješeno pitanje kopnene granice. Naprotiv, smatramo da postoje argumenti o kojima ste upravo govorili. Sa druge strane je Hrvatska koja smatra da je samo sporno pitanje razgraničenja na moru.

Dakle, to očigledno govori o dvije divergentne pozicije. U tom kontekstu u ovom trenutku ono što je naš cilj jeste da kada je u pitanju aktuelni tender za eksploataciju podmorja, mi pribjegnemo svim mogućim diplomatskim sredstvima. Jedno od tih sredstava je iskorišćeno. Mi smo obavijestili sve države iz kojih potencijalno dolaze zemlje i kompanije da je to sporno.

Drugo, kompanije koje su do sad izražavale interesovanje su obaviještene diplomatskim putem, takođe, da je to sporno područje, da nema finalne granice na moru. I ono što je takođe urađeno jeste da je naša odgovarajuća nota dostavljena Ujedinjenim nacijama i da se nalazi u odgovarajućoj proceduri Ujedinjenih nacija, što znači da smo mi na taj način alarmirali sve odgovarajuće instance uključujući dakle, i Brisel itd. o našem stanovištu da o izostanku finalne granice nije moguće raspisati tender i dovesti ga do kraja na validan način.

Dakle, narednih dana ćemo, bavimo se tim dnevno rekao bih, biti u kontaktu sa hrvatskom stranom, tražićemo izostanak spornim blokovima, ukoliko se to ne desi, pribjeći ćemo narednim mjerama, a neke od njih već sam isticao i diskutovanjem do sada na odborima Parlamenta i u plenumu. Tako da ono što želim samo da podcrtam jeste da konkretno po ovom pitanju, ja mislim da u ovom Parlamentu postoji stoprocentna saglasnost oko toga kako tretirati interese Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Gojkoviću, izvolite, s novljanske strane.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Pozdravljam ovu Vašu jasnu izjavu u skladu sa Ustavom. Mislim par informacija zbog javnosti i kako to sad izgleda na terenu.

Hrvatska vrlo pedantno i precizno brani svoju teritoriju. Ukoliko ispred Herceg Novoga skočite u more sa broda, sa jahte, s bilo čega, vi rizikujete kaznu od 700 eura, jer morate prvo da idete u Cavtat da se čekirate, pa tek onda možete, a to je 500 m od Mamule. I to se već dešavalo kod Oštrea. Ljudi idu za Hrvatsku, skoče da se okupaju, dolazi policija, privodi ih u Cavtat, moraju da se čekiraju, a 700 eura je kazna.

Država Crna Gora je nevidljiva na tom području. Informacije zbog čega je to tako su razne, od toga da nemaju para da kupe 800 litara goriva za neki gliser koji policija posjeduje tamo, da to puno košta itd. Nas na tom terenu apsolutno nema, niti smo prisutni kao država.

Javnost se boji da je to neko tiho predavanje Prevlake, da nemamo jasne stavove. Jednostavno kao država na tom terenu nepostojimo. Tu je Hrvatska zastava, tu su njihovi motorni čamci i tu je njihova policija. Oni to potpuno doživljavaju kao svoje i kao država funkcionišu na tom terenu. Evo šanse da nešto promijenimo u tome.

Ono što bih vas ja zamolio i gdje je bio propust države Crne Gore da je problem vodosnabdijevanja Herceg Novog bio spušten na problem između dva grada - Konavle i Herceg Novi. To je bio osnovni problem i tu se vidjelo da država ne vrši svoju funkciju. Imali smo sa druge strane vrlo oštre stavove. Mislim da je Crna Gora morala da ima diplomatsku inicijativu da se to rješava na nivou država, da se to spuste standardi, sredstva koja se plaćaju za tranzit vode itd. Država je mogla puno tu da uradi. Zašto nije mislim da je to predmet nekih političkih dogovora gdje se podkusuje sa interesima građana Herceg Novog sa nekim većim ciljevima. Međutim, ono što nas interesuje je voda. Da imamo jeftinu vodu koja je sigurna, da imamo snabdijevanje. Država Crna Gora se nije pokazala po tom pitanju. Ostavljeno je nama godinama da se sami borimo

sa tim problemom iako smo sa druge strane imali vrlo često nerazumijevanje i neraspoloženje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ima konkurencija voda i regionalni vodovod, tako da će biti to tržište življe uskoro i za Herceg Novi, a time će biti i niže cijene.

Idemo u sljedeći krug rasprave. Pošto je bilo dosta odgovora, da pustimo poslanika Lekića, pa ćete onda Vi, kolega Obradoviću.

Izvolite.

Bivši ministar vanjskih poslova i sadašnji ministar vanjskih poslova.

MIODRAG LEKIĆ:

Da se uključim, dakle, povodom ove tačke dnevnog reda koja ima svoje formalne elemente u koje ne bih ulazio i koji su vjerovatno prihvatljivi kao jedan tok stvari, imajući u vidu da se radi o jednom datumu mnogo nazad. Ali jeste ovo prilika da dodirnemo pitanje Prevlake zato što je to jedno od, po mom mišljenju, najznačajnijih pitanja spoljnopolitičkih Crne Gore.

U posljednjem periodu, u jednom dužem periodu mi imamo neobične prioritete. Čitali smo u Vikiliksu da je crnogorska Vlada, telegram ambasadora Mura, tražila i molila da trupe crnogorske odu u Irak, u klanicu, u jedan promašaj međunarodnih faktora koji su tamo ušli sa svim posljedicama koje čitamo i danas. Jedna velika civilizacija, jedna velika kultura koja je Irak, koja se zvala nekad drugačije, je predmet ekstremizama takozvane islamske države, fanatizma. Odmah da kažem da je ta država islamska takozvana islamska i da ona nema veze sa islamom u svom izvornom smislu koji ostaje jedna od velikih monoteističkih religija.

Mi nijesmo čitali preko Wikiliksa, ali smo čitali direktno jedan tragi-komični vapaj iz crnogorske Vlade povodom Sirije, da treba bombardovati Siriju, isti scenario jednog haosa u koji Crna Gora potpuno bespotrebno ulijeće. Znam što je u diplomatiji i u međunarodnim odnosima poštovanje odnosa snaga. Taj elemenat koji se zove odnos snaga treba na neki način uvažavati, ali ne po cijenu nedostojanstvenom, ne po cijenu imidža “banana države”. Ovo je “banana država” spolja gledano, kroz spoljnu politiku. Manje aludiram na sadašnjeg ministra nego na predsjednika Vlade. To se pokazuje, prelazim da ne bih pravio velike digresijena pitanje Prevlake, gdje je Crna Gora podvukla dvije krajnosti u ovoj paraboli od 20 godina.

Jedna krajnost je pravila .... Prevlaka kao razlog za rat. I bio je rat i bili su iz ove partije koja je na vlasti huškači u komandnoj ulozi koji su slali u rat pozivajući se na Prevlaku. Dakle, jedna krajnost, jedna suluda varijanta. Druga, sadašnja, u izvođenju istih protagonist. Ne generalizujem, nego jedan protagonista je simbol i prve i druge faze, a to je predavanje Prevlake Hrvatskoj. Da se razumijemo, nijesam ni za kakvo zaoštavanje sa Hrvatskom, bio sam ambasador SFRJ, štitio sam, probao sam, kušao sam, dao sam sve najbolje od sebe da štitim jednako interese svih republika, pa i Hrvatske. Nijesam ni za kakvo zaoštavanje, nego za jednu legitimnu borbu, osmišljenu, diplomatsku da Prevlaka pripadne i formalno Crnoj Gori. To radi i Hrvatska u sporu sa Slovenijom oko Pirana. To je tako jasno. Istorija vrlo jasno pokazuje da ko je držao Boku, držao je i Prevlaku. To su vrata ulaska u državu. Hoćemo li imati dva vlasnika vrata, dva ključara ili jednog. Dakle, to je bilo i u vrijeme Austrije i u vrijeme Venecije. Postoje tzv. pravna i pravedna rješenja.

Mnogo puta sam rekao, ostavio sam svoju dokumentaciju na You Tube. Ne predlažem da gledate, nije mnogo zanimljivo, ali mnogo puta sam rekao da je crnogorska stvar pravedna, odnosno da je Prevlaka crnogorska. S druge strane, znam da postoje i argumenti Hrvatske, Badinterova komisija, avnojevske granice itd. Kada me je već predsjednik podsjetio da sam bio dvije godine ministar inostranih poslova kao nestranačka ličnost u jednoj Vladi koalicionoj u kojoj su bili socijaldemokrati, liberali, Narodna stranka itd. i putovao po svijetu sa kartama geografskim, istorijskim, vidio sam da argumenti crnogorski prolaze. Ne zbog neke moje spretnosti, nego oni stoje. Mi imamo jedan rezultat, izvinjavam se što vraćam film nazad, ali je možda na odmet da bi

znali cjelinu čitave te teme. Mi smo uspjeli da na Savjetu bezbjednosti u jednom periodu kada je Crna Gora bila jako inferiorna u vođenju spoljne politike, nešto što je formalno bilo hrvatsko, ako se uzme kriterijum Badintera koji je posle negiran kroz mnoga rješenja u Jugoslaviji, da pretvorimo u formalno ničije, pa su se preselili UMPROFOR, dakle, bili su na Prevlaci i Rezolucija Savjeta bezbjednosti, bio sam tamo u Savjetu bezbjednosti. Postigli smo diplomatski uspjeh ne zato što smo bili favorite. Naprotiv, bili smo loše viđeni, bili smo pod sankcijama. Ali, imali smo argumente. Odužio sam, izvinjavam se. Tema nije neinteresantna, a čini mi se od interesa je za javnost.

Uvjeren sam da se prilazi sada u dužem periodu veoma neaktivno. Neću da ulazim u špekulacije oko motiva. Nevjerovatno je da je premijer Đukanović sa Sanaderom unilateralno, ne pitajući nikoga, ni parlament, a ovo je materija od šireg interesa saopštio da se ide na međunarodni sud. Mogu da izvadim ovdje neke papire, neki slijed, propagande i izmišljotina prethodnog ministra, odnosno jednog od prethodnih ministara, više ne znam redosljed, kome je bolje išla inače saradnja sa tajnom službom praveći neke novine brloga, to je objavljeno javno, a nikad demantovano, nego što mu je išao posao ministra inostranih poslova. Onda kaže - u tragu Đukanovićeve i Sanaderove odluke da radi komisija, komisija radi, prikuplja dokumenta, izaći će se na međunarodni sud. Gdje je ta komisija, gdje su ti rezultati? Sada ministar kaže - počecemo, vidjecemo kako ćemo, možda ćemo na bilateralno, pa poslije na sud, a proklamovano je u propagandi da se prvo ide na sud. To je neozbiljnost. To je prva riječ. Neodgovornost, prepuštanje Prevlake Hrvatskoj, propuštanje izvanredne šanse koja je bila u kontekstu primanja Hrvatske u Evropsku uniju. Nije mogla Hrvatska ući u Evropsku uniju bez jasnih granica povučenih. Ko se inače bavi Prevlakom više od predstavnika crnogorske Vlade? Poslanik Vajgl u evropskom parlamentu, poslanik Picula u evropskom parlamentu. Dakle, ako ćemo nešto da čujemo o Prevlaci, slušamo delegate u parlamentu koji su sa YU prostora i koji vrlo umjereno i vrlo objektivno tretiraju ovo pitanje. Jedino je ovdje ćutanje. Vrlo sumnjivo, izražava neaktivnost, izražava predavanje Prevlake Hrvatskoj. Bila je prilika prije ulaska Hrvatske da se stvar aktuelizuje, još jednom kažem, miroljubivim diplomatskim sredstvima, ne ignorisanjem, brigom o Siriji, brigom o Iraku, igranje državom i neozbiljnost iznad svega. Tako da akteri svega ovoga nose veliku istorijsku

odgovornost da su bili iz motiva njima poznatih subjekti koji će ostati u istoriji kao predstavnici koji su dali dio teritorije susjednoj zemlji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, ministre.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem.

Uz sve uvažavanje, ali moram priznati da je jako problematično da komentarišem zato što je interpretacija gospodina Lekića, nekih stavova i nekih naših aktivnosti bila vrlo dijagonalna. Znae, kad čitate knjigu, pa čitate dijagonalno, pa onda se kasnije vratite da pročitate detaljnije. Djelovalo mi je kao da izvlačite iz konteksta pojedine događaje da biste kreirali svoj stav o tome kako ste 90-ih vi bili vanredno aktivni, a mi smo sada neaktivni, što mislim da je problematično. Kao i ona ocjena da su ratni huškači sada u vlasti, a znamo ko je sve u opoziciji itd. Mislim da to nije produktivna rasprava. Potencirao sam da smatram da u ovom Parlamentu principijelno postoji potpuna saglasnost oko doživljaja problematike Prevlake. Slažem se, u principu, sa svim što je rečeno, a to je da ni na koji način Crna Gora ne treba da zauzme defetistički stav kada je u pitanju teritorija Prevlake. Jer, smatram da ste neke od argumenata Vi saopštili koji su više istorijskog karaktera, ali i pravno postoje argumenti u našu korist.

Drugo, čak i ta teza, sada mi to možemo razglabati, ali mi nijesmo ni pred Međunarodnim sudom pravde, niti pred Arbitražnim vijećem, ali možemo o tome razglabati da se ni avnojevske granice ne odnose na samu Prevlaku, da one nijesu tu administrativno povučene, jer je to bila teritorija pod ingerencijom savezne države, odnosno federalne države, jer je to bilo vojno utvrđenje itd. To su sve argumenti koji vjerovatno idu u našu korist i koje treba u odgovarajućem trenutku poteći i prezentirati. Tu nema ništa sporno.

Ono što je u ovom trenutku sporno jeste interpretacija jednog broja događaja. I tada je politički dogovor trebalo prethodno da se potvrdi u parlamentima. Dakle, ne bi bilo moguće otići u Međunarodni sud pravde ukoliko ne bi dvije strane usaglasile

predmet spora. Da su ga mogle usaglasiti parlamenti, obje države bi to potvrdile i išlo bi se na Međunarodni sud pravde. Međutim, nije se došlo do dogovora. Zašto? Naša strana je pripremila "draft" tog predmeta spora, ali hrvatska strana na njega nije odgovorila. Zašto? Zato što smatra da nije sporno pitanje kopna. Mi smatramo da jeste. Vi ne možete doći pred arbitražu ili pred Međunarodni sud pravde ukoliko to ne usaglasite. Ne možete unilateralno. Mi smo, u međuvremenu, da bismo spriječili unilateralnu arbitražu po osnovu Konvencije o moru, povukli saglasnost Crne Gore na neke odredbe Konvencije o moru. Dakle, da bismo spriječili unilateralnu arbitražu ili razgraničenje koje bi slijedilo na moru. Upravo iz ovih razloga - što smatramo da pitanje kopna daleko od toga da je završeno. Ovi incidenti koji se dešavaju, o kojima je govorio gospodin Gojković su nešto što se dešava, ali u svakom od takvih situacija mi takođe reagujemo. Ako kažete da ste za miroljubivo i diplomatsko rješenje, onda vi zapravo, ja to moram tako da istumačim, dajete onu podršku onome što mi radimo. Jer, mi to upravo pokušavamo da na takav način da radimo. Dakle, da koristimo međunarodne instance, da koristimo diplomatske mehanizme i da, ako ima radikalnijih opcija, njih zaista ostavimo za kraj ukoliko su iscrpljene sve ove ostale, po tim radikalnijim i stav da treba da se raskine protokol, pa da se ponovo uđe u razgovore, ili tema kontra tendera, ili ne znam šta sve cirkulisano kao moguće opcije. Ali ja ne mislim da ih ne treba koristiti prvog dana. Treba ih koristiti kada zaista iscrpimo sve opcije koje u tom smislu nam stoje na raspolaganju, jer će tako pozicija Crne Gore postati, po našem uvjerenju, kredibilna. I to, kao što sam isticao, smo radili. I u komunikaciji sa kompanijama, potencijalnim, zainteresovanim, ili kompanijama koje će eventualno dati ponude, ili prema državama iz kojih ta preduzeća dolaze prema svim instancama itd. Mi jesmo uvijek otvarali i bavili se temom Prevlake i prije nego što je Hrvatska ušla u Evropsku uniju, ali mi nijesmo mogli ni na koji način usloviti ili osporiti njihov ulazak u Evropsku uniju. Znate, u Evropskoj uniji danas ima zemalja koje nijesu međusobne granice riješile, ili spoljne granice Evropske unije i dalje nijesu riješene. Tako da nije Hrvatska jedini primjer. Slovenija je prije nje ušla pa imaju granični spor, Kipar da ne pominjem itd. Ima ih još.

U ovom Parlamentu, ja to makar doživljam, postoji puna saglasnost oko razmišljanja kada je u pitanju Prevlaka. Vjerujem da bi se i nakon neke detaljnije

rasprave složili i o svim mehanizmima koji nam stoje na raspolaganju i mogli bismo provjeriti da li smo ih primijenili ili nijesmo. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite. Imate pravo, jer ste imali raspravu. Bitno je da čujemo argumentaciju i da je usaglasimo, pa da je svi zajedno branimo.

MIODRAG LEKIĆ:

I dalje stojim pri tome da je moglo, naravno, prije ulaska Hrvatske i nikakvim ratobornim pristupom, nego legalnim potpuno doći do toga. Oспорavala je nešto Italija Sloveniju, pa je Slovenija poslije oспорavala Hrvatsku itd. To su sve zemlje koje su ušle, ali zna se dobro da uslov za ulazak u Evropsku uniju je bilo da su rasčišćene granice. Ovdje je bilo ćutanje i jedno preskakanje teme. Neću da ulazim u hipoteze, moguće su vrlo različite zašto je to bilo, ne vjerujem da je bilo slučajno, neka motivacija je bila, ali kako god da je bilo, bilo je naopako. Ministar kaže da ne možemo odmah, treba početi prvi korak, kao da danas počinje ova tema, danas ćemo krenuti sa nekim zaletom lagano diplomatski pa ćemo kasnije stvar aktuelizovati oštrije. Pa ne, ova tema počinje od 2002. kad je potpisan ovaj Sporazum. Inače, potpisan je uz punu inicijativu crnogorske Vlade, potpisao je formalno Svilanović, tako da je to bila zajednička jedna inicijativa. Imali smo 2009. godinu kad je premijer objavio svečano u Zagrebu - idemo na međunarodni sud pravde. Formirana je komisija i ništa nije urađeno, bukvalno ništa. Prema tome, ne počinjemo danas, pa ćemo da vježbamo i da zalijećemo se lagano pa ćemo zaoštravati. Nije se zapravo počelo, nije se suštinski počelo i to jeste veliki problem Crne Gore. Nastavljaju se ova ponižavanja, loše je bilo vjerujte osjećati se građaninom Crne Gore, a mogu misliti kako je bilo ovim Novljaninu koji je bio ponižavan tamo sa privođenjima, sa kaznama itd. Nijesam ni pročitao neki protest iz Vlade crnogorske tim povodom. Hrvatska ima politiku, vrlo preciznu, vrlo ozbiljnu. Svaka im

čast na tome, ozbiljna su država. Ovdje ima bagatelisanja, ovdje je opsjednutost da se ubacimo u odnos snaga nebi li negdje ušli u Siriju, u Irak. Dakle, govorim o ovim tragi-komičnim scenarijima koja se dešavaju, koja se preskaču, pa i ovoga puta nebi li tu neko zažmurio na slabostima u crnogorskom društvu, a za Prevlaku nas nije briga. Ja sam malo pojednostavio, slažem se, ali ovo pitanje mora da se izoštri. Da znamo, dakle, imamo li Vladu koja želi nešto da uradi, da li imamo Vladu kompetentnu da povuče inicijativu diplomatsku na jedan ozbiljan način na kraju krajeva zašto ne preko drugih institucija, na multilateralnom planu, pa i preko NATO-a i NATO je organizacija koja ima ulogu u stabilnosti, ne rješava ona granice, ali toliko se u propagandi crnogorskoj svakog dana, agresivno i bez ukusa pominje tema NATO-a, kao da je to jedina tema u Crnoj Gori. To je šansa, iskoristimo tu vezu, taj status, koji imamo u ovom trenutku u NATO-u, a Hrvatska je članica NATO-a. Dakle, postoje prostori bilateralni, postoje multilateralni, postoje sudski. Ali, treba imati jasnu ideju, zastupati jasnu ideju, interese i biti na visini, biti kompetentan. Toga nema u ovom trenutku u ovoj Crnoj Gori, na diplomatskom planu, govorim u kontekstu Prevlake. Treba građani Crne Gore da znaju da stvari idu loše i da Vlada vodi čitav kompleks pitanja tako da Prevlaka je sada skoro izgubljena i biće izgubljena ako se ovako nastavi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem. Ja bih samo molio da Vi nakon te svoje elaboracije kažete - ja da sam na vašem mjestu, uradio bih to i to. Pošto ovo nije pitanje gdje mi sad treba da osvojimo neke političke poene i da dobijemo izbore u Herceg Novom ili negdje, nego ovdje se slažemo, da imamo cilj do kojeg želimo svi zajedno da dođemo. I slažem se da je počela tema, ali ne 2002. godine. Počela je 1991. ili 1992. godine, pa se protezala

kroz devedesete, pa smo došli do sporazuma ili protokola iz 2002.godine i danas smo tu. Kada sam govorio o tome da ostavimo radikalne opcije za kraj, nijesam govorio o tome da mi sad počinjemo da se bavimo pitanjem Prevlake, nego govorim o tome da u konkretnom slučaju koji se tiče konačnog ili finalnog rješenja za Prevlaku sutra za pet godina, deset, ne znam kad će se to desiti, trebamo razmatrati sve opcije, uključujući, recimo, i stav na primjer Crne Gore da treba revidirati odnos prema protokolu, jer on otvara ponovo pitanje teritorijalnog razgraničenja. Dakle, ja o tom kontekstu govorim kao o radikalnim mjerama, a ne da mi sad treba da donesemo tu odluku, zato što sad odjednom se mi bavimo Prevlakom. To je prva stvar.

Drugo, upravo iz tog razloga, jer je to pitanje od opšteg interesa, ja ću biti vrlo zahvalan i uvijek ću reći da to smo dobili kao predlog iz opozicije - treba da uradite to i to, a vi do sad nijeste uradili to i to. E kad budemo na tom nivou razgovarali, onda je ovakva rasprava zaista produktivna. Ako smatrate da to ne treba uraditi, na ovom forumu, nego na nekom odboru, spreman sam ja na nekom odboru na tu temu da detaljnije razgovaramo. Ali, bih volio da čujem šta je to što smo mi mogli da uradimo a nijesmo uradili. Makar što se mene tiče i mojih prethodnih skoro dvije godine na ovoj poziciji članovi odbora znaju da smo nekoliko puta imali vrlo konkretne inicijative prema Hrvatskoj u susret njihovom članstvu u Evropskoj uniji. Ali, kao što i za tango treba dvoje, i za rješenje nekog spora treba dvoje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Evo, izvolite. Vi ste imali diskusiju, možete završiti u ovom krugu, pa će ministar poslije završne riječi.

Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ:

...koja vodi spoljne poslove tako da nijesmo adresirali temu da bismo se bavili Vladom iz hobija ili iz konteksta izbora ovih ili onih. Ne vodi opozicija te pregovore i te aktivnosti, nego Vlada. Ali, evo prihvatamo izazov da i opozicija, samo ne znamo kako, kroz koju formu. Evo, da se izložimo javnosti, da izložimo dakle koncepte, ali oni su vrlo jednostavni. Vi ste propustili, uporno preskačete, da pokrenete adut uoči ulaska Hrvatske u Evropsku uniju, da aktuelizujete temu. Vi biste trebali da prestanete da obmanjujete javnost kao prvo. Pitate me što bih ja uradio da sam na vašem mjestu. Prvo bih rekao - nećemo više da obmanjujemo javnost. Ne mislim prvo na vas, mislim na ovu ekipu prije, mislim na premijera itd. Kakav je to način da se saopštava, počinje arbitraža međunarodna, pripremamo se, onda idu tekstovi ne mogu da uzimam vremena, izjavljuje jedan ministar, evo rade, sljedeće nedjelje se ponovo srijeću, u Zagrebu, parada, servis, mediji, finansirani i propagandni itd. Ispira se mozak građanima u Crnoj Gori i od toga ništa. Ništa nema od izjave u Zagrebu Sanadera i Đukanovića. Imate li možda neke podatke? Imate li rezultat rada te komisije? Da li su sistematizovani argumenti? Ako ništa nijeste uradili, mi ćemo vam pomoći ako nam dozvolite. Mi jesmo opozicija u okviru legalnosti, razumije se, mislim na Demokratski front, ali ćemo rado pomoći ako nam se otvori prostor. Mislim da dijalog sa vama nije moguć, ali oko ozbiljnih pitanja gdje su stvari od nacionalnog interesa, od državnog interesa, u svim normalnim zemljama se razgovara i u parlamentu. Naročito oko pitanja spoljne politike i odbrane između vlasti i opozicije. Mi smo spremni, mada vi po repertoaru izbornih krađa i svega ovog užasa koji radite ne zaslužujete dijalog. Ali i zbog ovog interesa, evo, javljam građanima - spremni smo da pomognemo samo da nam omogućite formu. Ali tražimo da ona bude javna da vam pomognete, koji je redosljed poteza.

Sad je vrlo teško, ali nije izgubljeno, jer ste vi izgubili u međuvremenu. Tako da prihvatam izazov. Omogućite nam, evo i predsjednik Parlamenta da učestvujemo. Vrlo rado ćemo vam reći koji je redosljed poteza i koje argumente treba da složite uz frapantan zaključak da vi to nijeste uradili. Ali pomoći ćemo ako imamo šansu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Sad ću ja dva minuta, jer sam uključen u taj dio problema.

Za početak, naravno kad ste u pravnom sporu, argumente morate sačuvati od javnosti, tako da sam za početak evo spreman da organizujem sastanak nas troje, jer sam dio tog problema: ministar vanjskih poslova, potpredsjednik Vlade i Vi, gospodine bivši ministre. Bili aktivni u čitavom procesu, mnogo više od toga, znači bili ste u problemu, dakle, kod mene u parlamentu, ne pred javnošću. Prvo da razmijenimo te argumentacije što imamo pravne, prije svega, i procedure koje su već obavljene, da bismo onda zajedno ocjenjivali da li treba da idemo više prema javnosti ili više prema pravnom vođenju spora ili potezima koje treba povući. Tako da jedan razgovor neće štetiti.

Ja sam ...opozicije koji se nalazi uključen u taj dio problema i u aktuelnom vremenu treba da podijelim informaciju sa vama, ministar takođe i da onda zajedno razmotrimo državnu poziciju, ne partijske pozicije. Potpuno se slažemo. Ovo je ono što spada u istorijske sporove, kreditorno-istorijski spor i već traje od 01. oktobra 1991.godine, ako se ne varam, tada je počeo rat na dubrovačkom ratištu. Da zajedno pokušamo jednu politiku koju ćemo na međunarodnoj sceni voditi potpuno usaglašeno.

Ministar je više puta ponovio da misli da postoji ovdje potpuni konsenzus oko državnog interesa. Ajde sad da odemo u korak dalje da taj državni interes oplemenimo zajedničkim sadržajem i usaglašenim sadržajem borbe za taj državni interes.

Evo, ako bude volja, mislim da će je biti, imamo taj nivo komunikacije, da već ovih dva dana se nađemo i da nas trojica porazgovaramo na tu temu, da razmijenimo informacije sa vama koji ste se tim problemima bavili, a onda ćemo vidjeti koji su dalji potezi u Parlamentu, prije svega, i u Vladi. Da imamo potpunu usaglašenu politiku borbe za državni interes Crne Gore na tom pitanju koje je van svih vlada, koje je isključivo državno pitanje od istorijskog interesa.

Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ:

Ja zadržavam pravo da Vam odgovorim da li prihvatam taj poziv. Imam već u startu mali konflikt, hoću reći dvojstvo, sa stanovišta vašeg rada zajedničkog i grupacije koju predstavljate, ja nemam nikakav motiv da dolazim da sarađujem, ali to je razlog za "ne". A razlog za "da" je ovaj državni interes koji smo zastupali sa ove strane cijelo vrijeme i ako možemo da doprinesemo, imam razloga da učestvujem.

Hvala Vam na pozivu. Zadržaću pravo da Vam u vrlo skoro vrijeme odgovorim da li ću doći.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Lekiću.

Izvolite, ministre.

IGOR LUKŠIĆ:

Uz zahvalnost za Vašu inicijativu, opis mog posla mi nameće kao obavezu da prihvatim sve oblike savjetovanja - i formalne i neformalne. Ali bih ja želio da podsjetim da smo mi na odgovarajućem odboru u Parlamentu u više navrata vrlo detaljno po više sati na ovu temu razgovarali i ja bio u prilici da vrlo detaljno, vi ne prisustvujete tom odboru, neke od vaših kolega vrlo detaljno informišem o tome šta je sve rađeno, koji su otvoreni problemi, itd, sa, pretpostavljam, nastavkom, te sjednice u nekom obliku u nekom budućem periodu. Tako da, što se mene tiče, nije uopšte sporno i tu vrstu savjetovanja prihvatiti, ali sam uvijek više bio za intitucionalne odnose, a to znači da na odgovarajućem odboru i u plenumu dogovaramo šta bi mogao biti eventualni redosljed poteza.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Motiv je upravo to da taj veliki trud koji smo već zajedno uložili kroz odbore i kroz vaš rad u Ministarstvu očito nije dovoljno uharmonizovan, nije dovoljno dobio istu melodiju. A želja je da kad već postoji sadržaj, da je spakujemo malo bolje da bi ta melodija zvučala nekim zajedničkim tonom i time lakšom odbranom državne pozicije

Crne Gore. A to ne isključuje, samo pokušava da neke stvari u međuvremenu bolje složi ako bude interesa i da idemo dalje, svakako kroz institucije. To je jedini put.

Kolega Daniloviću, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Mislim da sam kao član Odbora za međunarodne odnose na koji je mislio zamjenik premijera ili potpredsjednik Vlade, u svoje ime, u ime gospodina Kneževića, Koče Pavlovića, trojica smo tamo, samo da kažem sljedeće. Ne možemo upoznati ni javnost, a kao odgovorni ljudi, čak ni svoj matični klub sa onim što je zabranjeno za prenošenje kao informacija. Ja se u ovom parlamentu evo već šest, sedam godina borim za to i mogu javno da pogledam svakom u oči i direktoru i glavnom uredniku svakog medija, da kad je nešto tajna ostane tajna.

Ako je mislio premijer da nijesmo informisali gospodina Lekića, moram da mu kažem da je u pravu. Sve što je bilo tajna nijesmo informisali. Ja ipak predlažem da ne bude to izgovor, nego protestovali smo zbog toga što je stavljena tamo zaštita najnižeg nivoa, jer smo mislili da ne treba, da je interes javnosti preči i veći i interes javnosti da zna. Vi ste nas ubijedili, većina nadglasala da ipak trebaju sjednice da budu zatvorene za javnost, a mi smo se samo ponašali kao odgovorni ljudi. To ne može biti razlog ukoliko mi procijenimo da ima koristi da se dodatno informišemo. I ako zaista hoćete podršku, čuli ste od gospodina Lekića, dobićete je, ali onda morate informisati uredno ovaj parlament, a ne samo pojedince iz ovog parlamenta.

Da smo raširili priču, ja sam i danas u diskusiji bio vrlo ograničen, desilo bi se da nam kažu – evo, pogledajte, jedno obećaju a drugo urade. Kod nas ipak važi pravilo da ukoliko neko nametne temu koja je zatvorena za javnost, tako ostane i do kraja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je zakonska obaveza, ali da vidimo malo to nerazumijevanje za koje ne postoji izgleda faktički osnov, nego o nekim drugim detaljima, da ga pokušamo prevazići. Ako ne možemo, ostaće to što jeste.

Kolega Obradoviću, izvinite, ali mislim da je bilo korisno da razmijenimo ova mišljenja u ovoj formi.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Poštovani gospodine Lukšiću sa saradnikom, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Mišljenja sam da Vlada Crne Gore veoma kvalitetno vodi unutrašnju i spoljnu politiku, da Ministarstvo vanjskih poslova izuzetno kvalitetno obavlja svoje poslove iako sam i na stanovištu da je svaka pomoć dobrodošla. U prilog tome govori činjenica da je 2007. godine Crna Gora potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, da je dobila status kandidata, a vezano za temu današnjeg dnevnog reda da je Republika Hrvatska 1. jula 2013. godine ušla u društvo evropskih naroda. To je, s jedne strane, otvorilo vrata Crnoj Gori da ispuni sve one obaveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i tako doživljam današnji Predlog zakona o potvrđivanju protokola Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropske zajednice, članica iste sa državom Crnom Gorom, uzimajući u obzir i ulazak Hrvatske u društvo evropskih naroda, smatrajući to kao jedan od pozitivnih koraka ka budućem članstvu Crne Gore u Evropsku uniju.

Siguran sam da će Crna Gora biti i buduća prva članica, a samo da napomenem kako je Evropska unija nastala. Ona počiva na određenim stubovima, postoje tri stuba, postoji Evropski parlament, Evropski savjet, nastala je iz evropske ekonomske zajednice, zajednice za uglj i čelik, zajednice za atomsku energiju itd. i da tu počiva jedna harmonizacija u kojoj Crna Gora sigurno bi našla svoje mjesto pod suncem, jer je veoma važno da ima glas ili određeni broj glasova.

Veoma je značajno da ispoštujemo sve ono što je neophodno iz poglavlja o pridruživanju u Evropsku uniju. Sada su najaktuelnija poglavlja 23 i 24, ali ima zaista na hiljade propisa, zakona i podzakonskih propisa koje treba uskladiti i raditi punom parom na tome. Najviše propisa ima iz oblasti poljoprivrede, oko 40% i mislim da mi idemo jednom kvalitetnom dinamikom ka ostvarenju tog cilja.

Kada je u pitanju Prevlaka, siguran sam da Crna Gora ima i kapaciteta i znanja da mirnodopskim putem riješi ovo pitanje. Smatram da je Prevlaka strateški izuzetno važna za Crnu Goru, da predstavlja ulaz u Bokokotorski zaliv i da koristeći međunarodno javno pravo i druge propise treba da pripadne Crnoj Gori, ali zasigurno da treba to u jednom mirnom dijalogu sa Republikom Hrvatskom odraditi i riješiti ovo pitanje.

Što se tiče Predloga zakona o usklađivanju protokola Sporazuma o stabilizaciji pridruživanju ističem da se on konkretno odnosi na pitanje uvoza određenih proizvoda iz Hrvatske, odnosno iz država Evropske Unije u Crnu Goru. Tu su posebno naglašene vode, mineralne vode, takođe bezalkoholna pića, sokovi, osim sokovi koji se proizvode od voća i da su carinske stope 0%, carinske stope na uvoz mesa, živine i sira do 20%. Ovaj sporazum, ovaj predlog zakona je još jedan garant da treba da kvalitetno nastavimo da radimo, da sarađujemo sa Evropom, da uđemo u Evropsku uniju, da veoma kvalitetno radimo po pitanju evroatlantskih integracija, da što prije uđemo u NATO savez. Naravno, ulazak u NATO savez znači automatski ulazak u Evropsku uniju i obrnuto, ali vjerujem da će to sve ići veoma kvalitetno i da svi treba da stojimo na tom putu i u tom pravcu da vučemo naprijed, da one pozitivne kritike koje su dobrodošle zaista i uvažimo, a ne samo da kritikujemo i ne iznalazimo prava rješenja i prave puteve. Zbog toga ćemo mi podržati ovaj predlog zakona. Zahvaljujem za pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Da li se javlja još neko za riječ?

Kolega Bojović. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani građani, uvažena Skupštino,

Odredbe protokola koji treba da potvrdimo i koji se danas nalazi na dnevnom redu Skupštine obezbjeđuju trgovinske olakšice za Hrvatsku. Dakle i povlastice za Hrvatsku kada je u pitanju spoljnotrgovinska razmjena, i tu nema ništa sporno, jer su ove obaveze nešto što proističe iz činjenice da smo mi kao Crna Gora potpisali Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Međutim, kako su i moji prethodnici rekli, kolege iz Demokratskog fronta, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju ne obavezuje Crnu Goru da preda Prevlaku bez ozbiljne diplomatske borbe. Moram da se vratim na ovu temu i da saopštim još nekoliko stavova kao prilog onome što je već rečeno od strane mojih kolega, jer prosto imamo

obavezu i potrebu da interвениšemo na nekoliko stvari koje je gospodin Lukšić ovdje izjavio.

Prvo, kada je u pitanju defetizam, ne širi opozicija defetizam, vezano za rješavanje statusa Prevlake, nego defetizam širi Vlada svojom politikom, kojom zapravo izbjegava da pravovremeno pristupi rješavanju ovog problema, odnosno izbjegavala je da to učini. Svojom politikom koja nije jasno definisala pregovarački cilj.

Postoji još jedno sporno mjesto u vašem izlaganju, gospodine Lukšiću. Vi ste priznali da se ne slažete sa Hrvatskom oko teritorijalnog razgraničenja, odnosno razgraničenja na kopnu, ali se nadate da nas Hrvatska neće ucjenjivati i da nas Prevlakom neće usvoljavati ako ikada budemo bili u prilici da postanemo članica Evropske unije. Dakle, Vi se uzdate u to da će Hrvatska odustati od svojih nacionalnih interesa. To nijedna hrvatska vlada neće učiniti. Dakle, Vi se uzdate u usmeno obećanje hrvatskih zvaničnika da neće biti uslovljavanja Crne Gore. Hrvatski zvaničnici, kakvi su danas, ne moraju da budu isti ili najvjerojatnije neće biti isti s obzirom na unutrašnje političke prilike u Hrvatskoj za pet godina ili deset godina, kad nam se ukaže prilika da uđemo u Evropsku uniju, mada s obzirom na poslednje izjave premijera i njegov otklon od evropskih integracija i sve veće forsiranje NATO integracija dovodi u pitanje da li ova Vlada uopšte može da nas vodi u pravcu pridruživanja Evropskoj uniji.

Dakle, Vlada svojim činjenjem pokušava da pripremi javnost u Crnoj Gori na odustajanje od Prevlake. Izvršite istraživanje javnog mnjenja pa ćete vidjeti kako građani danas vide rješavanje ovog pitanja, da li više njih smatra da nemamo šansi da sačuvamo Prevlaku ili postoji većina koja smatra da imamo tu šansu. Vidjećete u toj situaciji ko širi defetizam. Tu se postavlja pitanje da li su napravljeni tajni dogovori, dogovori iza kulisa od strane prije svega aktuelnog premijera sa svojim političkim partnerima u Hrvatskoj koji su nas doveli u ovu situaciju u koju su nas doveli.

Sad kratko o spoljnoj trgovini. Dakle, Crna Gora se suočava sa katastrofalnim spoljnotrgovinskim bilansom. U poslednjim zvaničnim podacima za period januar - jul izvoz je bio oko 178 miliona, dok je uvoz proizvoda preko milijardu eva. Umjesto da razvijamo konkurentnost naše privrede, umjesto da obezbjeđujemo komparativnu prednost našim proizvodima, da jačamo izvoz, mi se suočavamo sa poražavajućim pokazateljima kad je u pitanju naša spoljna trgovina, a ovaj protokol zapravo potvrđuje

da se Crna Gora sa svojim tržištem sve više otvara i da je sve više država u regionu koje imaju povlastice kad je u pitanju uvoz njihovog proizvoda u Crnu Goru. Svi proizvodni kapaciteti su, kao što znamo, zarobljeni, sva privreda je uništena tako da se nalazimo u situaciji poražavajućih spoljnopolitičkih pokazatelja. Ne treba da očekujemo da će Evropska komisija od Crne Gore zahtijevati da unaprijedi svoje proizvodne kapacitete, da obnovi svoju privredu, to nije problem Evropske unije, to je problem Crne Gore. Međutim, ako crnogorska ekonomija nije ravzijena, ako imamo ovakve spoljnotrgovinske pokazatelje, to je za Evropsku komisiju jasan signal da je u ekonomiji Crne Gore snažno prisutna visoka korupcija i organizovani kriminal. Zbog toga imamo izvještaj kakav imamo.

Upozoravajuća je još jedna činjenica za Crnu Goru, a to je da narasta evroskepticizam u Hrvatskoj o kojoj danas govorimo. Poznato je da je u Hrvatskoj uhapšen premijer, prije toga je smijenjena vlast. Takođe, uslaglašeno je zakonodavstvo Hrvatske sa zakonodavstvom Evropske unije, ali evroskepticizam u Hrvatskoj je narastao, nezadovoljstvo građana Hrvatske Evropskom unijom je naraslo. Zašto? Zbog ekonomske krize, a ta ekonomska kriza je posledica činjenice da Hrvatska nije prilagodila svoju ekonomsku politiku zahtjevima koji proističu iz članstva u Evropskoj uniji. Ja ukazujem ovdje, pošto se govori o spoljnoj trgovini, na činjenicu da Crna Gora svoju ekonomsku politiku, svoju spoljnotrgovinsku politiku ne prilagođava zahtjevima evropskih integracija, već je zadržava u poziciji zarobljene i privatizovane privrede od strane nekoliko pojedinca bliskih aktuelnom režimu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Kolega Abazoviću, izvolite. Da se pripremi kolega Radunović.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre Lukšiću, poštovani građani Crne Gore,

Nijeste toliko čest gost, ministre, zbog toga ću morati jedan dio diskusije da potrošim na neke druge teme, zato što ovaj Sporazum ni po čemu nije sporran. Jedino oko čega se otvorila rasprava na matičnom odboru bilo je zašto u naslovu stoji "Republika Crna Gora". Ali, to je objašnjeno, vjerujem da se jutros pominjalo na način što smo mi tada kada smo i bili republika formalno stupili u odnose sa Evropskom unijom. Moram da napomenem da brojni organi u Crnoj Gori uopšte nisu pomakli te table sa natpisom Republika Crna Gora, možete ih naći u svim gradovima, što možda govori o priličnom neobraćanju pažnje. To bi bio neki lakši dio problema, a teži dio problema bio bi ukoliko zaista ne želi da se poštuje Ustav i ukoliko je naš mentalitet ostao tamo odakle bi polako trebalo da se mijenja, isto kao što je ostala i vlast.

Što se Prevlake tiče, na posljednjem odboru bili ste prilično nervozni, iako ste po mom mišljenju davali dobre odgovore. Najveći problem nije problem niti vaše nervoze niti nervoze bilo čije, nego je problem da li se posao rješava ili ne. Ne tvrdim da je sve do nas, ali moramo da tvrdimo da treba da nas zabrine sva ta tromost koja, naravno, nije posljedica samo našeg odnosa nego i druge strane, ali jednostavno da se tu završi nešto.

Ne bih da pominjem sporazum, sporazum je potpuno u redu, želim ova tri minuta da iskoristim za nešto drugo, da kažem da Vi jasno ovdje se odredite vezano za izjavu premijera o tome da mi slično Islandu i ne moramo toliko baš da budemo posvećeni evropskim integracijama i ukoliko se pokaže da je moguće da odemo i u nekim drugim pravcima, da to možemo da učinimo.

Samo želim radi građana Crne Gore, ne radi Vas lično, da kažem sledeće. Kada budemo imali parametre kao Island i kada budemo imali GDP kao Island, kada budemo imali standarde generalno kao Island, moći ćemo da razmišljamo i u tom pravcu. Od toga ne treba bježati.

Građanima Crne Gore ne smije da se pravi nikakav alibi za neispunjavanje obaveza koje su navedene i u ovom izvještaju i u prethodnim i koje će biti navedene u svim narednim izvještajima. Ova Vlada, građani Crne Gore, nema nikakve rezultate u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala na visokom nivou. Samim tim, to je tačno, saglasan sam sa kolegom prethodnikom koji je govorio, direktno ugrožava naš ekonomski sistem, direktno pogoršava naše ekonomske parametre i dovodi nas u

situaciju da mi nećemo biti konkurentni kao zemlja, pa samim tim da neki put sticajem političkih okolnosti ili zaslugama svojim, budemo članice Evropske unije. To je naš najveći problem.

Vi kao ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, ne želeći da vas učim šta treba da govorite i da se dogovarate sa svojim šefovima, treba da vodite mnogo žešću eurooptimističnu kampanju za građane Crne Gore, jer mi moramo shvatiti da je to put koji za nas nema alternativu. Za zemlju koja ima ovakve parametre, koja se nalazi u ovom geografskom prostoru i koja raspolaže svim ovim svojim resursima kojim raspolaže. Isto tako, moram da napomenem da vladavina prava direktno najviše ugrožava i NATO integracije. Toliko puta pominjana tema, ali ni tu nemamo rezultata. Ukoliko bude tako ostalo, pošto ste na moje poslaničko pitanje rekli da nema potrebe da iko podnosi odgovornost što nismo dobili poziv na samitu u Velsu, da li makar sada, nakon godinu dana, možete da kažete da ukoliko ni naredne godine ne budemo dobili poziv zaista neko treba da snosi odgovornost zbog toga ili ćete se opet pravdati time da nijesu okolnosti geopolitičke takve da NATO želi nove članice ili nešto drugo?

To su, čini mi se, teme od krucijalnog značaja. Ovo oko sporazuma i što piše Republika Crna Gora, to može da bude tema koja nije toliko značajna, ali bilo kakav otklon od prozapadne politike Vlade koja ima manekenski odnos i prema evropskim integracijama i prema NATO integracijama, zaista bi bio veliki minus i velika šteta za građanre Crne Gore. Apelujem na vas kao vladu i na vas kao resornog ministra, da makar svojim autoritetom i u ime svog ministarstva maksimalno popravite otklone od onih koji možda podižući svoju sopstvenu cijenu na međunarodnoj sceni žele da istruguju još malo povjerenja. Mislim da to nije bitno, bitno je kada će zemlja ispuniti standarde i kada će biti spremna da zajednički sa ostalim demokratskim zemljama u Evropi ili evroatlantskom svijetu sjedne za isti sto i dijeli iste vrijednosti. Zahvaljujem.

PREŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Poslanik Radunović, a neka se pripremi kolega Nimanbegu.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Prvo da izrazim zahvalnost mojim prethodnicima iz kluba koji su fokusirali temu Prevlake na dobar način, pa su mi ostavili prostora da mogu da se bavim tom temom od tačke koja mene interesuje. Poštovani gospodine ministre, čuli ste našu argumentaciju vezanu za odnos prethodnih vlada kad je u pitanju Prevlaka i našu spremnost da pomognemo. Mene zanima koga vi smatrate odgovornim za ovoliko propuštenih šansi i ovoliko vozova koji su prošli kroz našu stanicu. Nije isto danas reagovati i reagovati kad je bilo vrijeme za tako nešto. Neko mora da odgovara. Vi postavljate onako naivno pitanje, pa dajte nam vi rješenje. Rješenje 2014. se ne može dati jednako efikasno kao što je moglo 2002., 2004. ili 2006. Mnoge su se stvari u međuvremenu promijenile i vi to dobro znate.

Gdje je sada Unprofor na Prevlaci, ima li ga tamo? Koliko me pamćenje služi, dogovor je bio ovakav, da se teritorija Prevlake stavi u funkciju turizma na dobrobit obje zemlje. Koliko znam, gospodine Lukšiću, na Prevlaci se PDV plaća Hrvatskoj državi. Građani Crne Gore kad hoće da idu na Prevlaku prelaze granični prelaz, građanin Hrvatske kad prelazi prevlaku ne prelazi granični prelaz. To se sve desilo u međuvremenu. Vi, slažem se, niste tome možda dali veliki doprinos, ali Vi se nikada niste distancirali od svojih prethodnika. Vi pokušavate da branite njihov rad na ovom problemu. Ako već branite njihovo "zalaganje" za Prevlaku, onda morate da odgovorite na ova pitanja.

Kako smo došli uopšte u ovu situaciju? Da podsjetimo građane Crne Gore kratko na ulogu premijera današnjeg i tadašnjeg kada su u pitanju dešavanja oko Prevlake i Dubrovnika 90-ih godina. Nisam od onih koji će da kažu kako nije bilo apsolutno nikakvog razloga za reagovanje oružanim snagama, daleko od toga, ali gospodin Đukanović kad je počeo da gradi ovu novu svoju ulogu i svoj novi imidž politički želio je na bilo koji način da nađe partnera u okruženju kako bi iz svog ugla oprao biografiju. Za tako nešto se služio interesima Crne Gore. Da bi mu "oprostili" građani Hrvatske i hrvatsko rukovodstvo i da bi mu omogućili ulogu lidera u regionu koju je sanjao, on je bio spreman između ostalog da žrtvuje i Prevlaku. Zato je pred očima crnogorske javnosti i Unprofor pošao sa Prevlake, i podignuta zastava Hrvatske, i tamo se daju u

zakup plaže, i hrvatski privrednici koriste Prevlaku potpuno na isti način kao što je to u Dubrnovniku, na Korčuli ili na Rijeci.

Skoro, možda čak danas prvi put kad je to uradio gospodin Krivokapić, izgovoreno je da mi smatramo Prevlaku i dalje crnogorskom teritorijom. To se do prije neki dan nije moglo čuti, gospodine Lukšiću, i džabe pokušavate da sakrijete tu činjenicu. To je realnost, doveli ste Crnu Goru u poziciju da vrlo teško može da odbrani Prevlaku. Pored svih optimizama koje sam čuo danas, nisam takav optimista. Mislim da vrlo teško možemo da odbranimo Prevlaku, ali tražim, odgovornost za to. Ko je odgovoran za to što mi više ne možemo da ostvarimo svoj interes, državni interes? To je pravda, to je teritorija koja pripada apsolutno Boki Kotorskoj i to se moglo dokazati i do sada, sad će sve teže zbog ovih novonastalih uslova.

Želim da iskoristim Vaše prisustvo i da Vam postavim javno jedno pitanje, molim Vas da mi odgovorite. Nema veze sa Prevlakom, ali imam 30 sekundi koje hoću da iskoristim na taj način. Od kada evrointegracije nisu glavni prioritet spoljne politike Crne Gore? Godinama smo slušali da su evrointegracije osnovni spoljnopolitički prioritet Crne Gore. Polako na mala vrata, a zadnjih mjeseci na velika vrata, NATO je proglašen glavnim spoljnopolitičkim prioritetom Crne Gore. Molim Vas, recite mi zašto ste napustili tu politiku i zašto ste fokus pažnje prebacili na NATO?

PREŠEDAVAJUĆI RANKO KRIVOKAPIĆ:

Svakako ministre, imate pravo. Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Da bi bila što racionalnija rasprava i da što više poslanika uzme učešće u njoj, da ne sječem nakon svake diskusije njihova prava uzimajući riječ, ali sad je bilo nekoliko diskusija sa nekoliko pokrenutih pitanja koje iziskuju određeno komentarisanje.

Iako to nijesam imao u vidu kada smo započeli ovu raspravu, ali zaista kako ona odmiče meni ona sve više liči na predizbornu utakmicu u Herceg Novom. Prvo, ne čujemo ništa novo, drugo mi smo se ...(Upadica)

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo da pokušam da pomognem. Molim vas. Duel o Prevlaci je bio dominantan, da ne kažem isključiv. Imajući u vidu da Prevlaka nije dio sporazuma, ona nije dio ovog sporazuma koji se reguliše, mi smo morali zaključiti da poneko može imati taj motiv, iako to nije tema dnevnog reda. Dobro je da smo to raspravili, kao što sam rekao. Važnije je mnogo od ovog sporazuma i zato ne mislim da treba da izađemo sa lošom namjerom, nego sa željom da zajedno rješavamo problem. Ovo će biti problem koji će dugo trajati.

Statistički Prevlaka jeste bila tema koja nije u Sporazumu, ali mislim da je bilo korisno da se to raspravi i da je privedemo kraju sa nekim produktivnim rezultatom.

Izvinite, završite.

IGOR LUŠKIĆ:

Ako mogu ja da nastavim bez budućih upada koje ne mogu da prihvatim. Možemo to da tumačimo takođe kao dio parlamentarnog ponašanja, ali nijesam navikao na takvu vrstu ambijenta u parlamentu i molim vas da se uzdržite od upada u riječ. Ja se trudim da vama ne upadam u riječ.

Dakle, ne možete me spriječiti da imam taj utisak, jer diskusije kako su neke koncipirane počinju polako da mi liče na predizbornu utakmicu u Herceg Novom, a rekao sam da mi to nije bila namjera, niti prvobitni utisak kada ste otvarali ovu temu. To je jedna stvar. Samim tim i neka pitanja koja su proizvod diskusije, kad je to Vlada odustala od evropskih integracija i tako dalje, kao jedan od glavnih prioriteta. To pitanje je besmisleno, zato što je sama struktura pitanja besmislica. Zemlja u regionu, jedina koja vodi aktivne pregovore, koja je otvorila 12 poglavlja, koja vjerujem nakon tranzicije u komisiji će imati zakone nove međjuvladine konferencije za otvaranje novih pregovora i tako dalje i tako dalje. Dakle, da nema prioritet evropskih integracija, mislim da je to

samo po sebi pitanje koje je, kada ga postavite, automatski je gubljenje vremena, jer ste mogli tih 15 sekundi provesti malo pametnije. To je moj utisak. Dakle i Evropska komisija u svom izvještaju potencira da su evropske integracije ostale fokus Vlade politike i nemam šta drugo da dodam što je ocjena Evropske komisije. Potpuno se slažem sa njom i mislim da je to oblast koja se ne tiče samo Ministarstva vanjskih poslova, možda čak i u jednom smislu i najmanje sada Ministarstva vanjskih poslova. Evropske integracije se tiču svakog dijela našeg sistema na državnom ili lokalnom nivou i svi mi kao činoci, od ovog doma pa redom, učestvujemo u tom procesu. To je apsolutni prioritet. To što je možda NATO u ovom trenutku više dobio na medijskoj pažnji, to je samo zato što smo imali samit u Velsu i što je 2015. godina definisana kao vremenski okvir do kada bi trebalo ispunjavajući svoje obaveze očekivati poziv. U tom kontekstu je i moje tumačenje onoga što je pitao gospodin Abazović, ili to je moj osjećaj, moj doživljaj pitanja odgovornosti. Svako treba da koncept odgovornosti doživi kroz ličnu prizmu, da li mislite da ste mogli bolje ili više uraditi u nekoj oblasti, ukoliko mislite da ste, ili je trebalo više ili bolje uraditi, onda po meni pitanje odgovornosti dolazi nekako logično. Ali, da li je bilo, konkretno u slučaju Prevlake, to sam pitanje postavio, da li mislite da je bilo još nešto što smo mogli mi uraditi. Mislim u prethodnije dvije godine da nije. Da li je bilo realno to pitanje rješavati 2004. ili 2006. godine, vjerovatno bi se riješilo da je bilo realno. Još jednom se obraćam, da biste riješili granični spor treba da imate dvije strane, ako dvije strane ne mogu da ga riješe, idemo na međunarodni sud pravde ili arbitražno vijeće. Da bi došlo do arbitražnog vijeća moramo da se usaglasimo šta je predmet spora. Mi se ne možemo složiti šta je predmet spora, zato što smatramo da Prevlaka i teritorija Prevlake pripada Crnoj Gori. Funkcionisanje današnje je rezultat protokola iz 2002. godine. Kako smo došli do protokola? Izvinite, izvinite, predsjednik te vlade je bio iz SNP-a, u toj vladi je i Srpska narodna stranka participirala i te kako i takođe snosi odgovornost za protokol. Ako nije valjao, što ste ga potpisali? Što ste ga odobrili? (Upadica)

Ne govorim o tome da li smo mi bili protiv, jer je na odgovarajući način crnogorska strana participirala, ali ako ste vi mislili da je moglo tada bolje i da to ne valja, zašto ste to odobrili i potpisali? Dakle, nemojte da se igramo sa konceptom odgovornosti u konkretnom slučaju. Ono što pokušavam da izvučem iz ove rasprave

kao produktivan i zajednički zaključak jeste da se mi u ovom parlamentu slažemo da je to pitanje koje zahtijeva pažnju i slažemo se da je ultimativni naš interes da se u konačnom rješenju graničnog spora i teritorija Prevlake nađe u našem posjedu. To doživljavamo kao potpuno prirodnu cjelinu Boke Kotorske, ali to podrazumijeva jedan redosljed poteza, znate, s prstom na čelu, razmatrajući , i sad odjedonom, a zadnjih 10 godina ste tu temu tek sporadično pominjali, mnogi od vas. Mislim da nije korektno, elementarno nije korektno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ne, zato što ste pitali i ne možete da odgovarati za svoje pitanje. Vi ste ga pitali da vam kaže, vi i kolega Abazović ste ga pitali i ministar je odgovorio pitanje.

Imamo još sedam minuta, imamo kolegu Nimanbegua prijavljenog.
Možete proceduralno, izvolite.

MIODRAG LEKIĆ:

Želim da se izvinim zbog intervencije iz klupe, iako sadržano nije bilo ništa neumjesno. Dakle, zna ova strana ovdje da sam kritičar uskakanja sa klupe i to mi ide sa promjenjivim uspjehom, taj moj napor, ali najmanje sam mislio da demonstriram ovaj upad. Medjutim, morao sam da intervenišem , da se distanciram od jedne vrlo jeftine, vrlo prozirne insinuacije i skretanja s teme. Vrlo sam iznenadjen da oko jedne tako važne državne teme se tu blefom lokalnim, dnevno-političkim, demagoškim, skreće na Herceg Novi.

Prvo, ne znam hoćemo li učestvovati u Herceg Novom, da li su stvoreni uslovi. Drugo, valjda sam se naputovao po svijetu oko Prevlake i sa kartama geografskim i istorijskim i drugim, valjda nije to bilo u funkciji izbora u Herceg Novom,

tako da bih zamolio za ozbiljnost i da se držimo teme. Ako nije bilo ozbiljnih aktivnosti da makar u ovom parlamentu govorimo o jednom ozbiljnom pitanju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja želim taj dio diskusije da uhvatim, molim vas. Želim taj dio naših razgovora ovdje da uhvatim, zajednički rad koji je urađen, vi i sadašnji ministar, da to usnopimo, da te argumente možda i dokumente neke posložimo malo bolje i da na tome radimo zajedno da dodjemo do rezultata. Zaboraviće se ko je bio u opoziciji a ko je bio na vlasti. Zaboraviće se ko su bili ministri i predsjednik Skupštine, ali će se pamtili je li Prevlaka i epikontinentalni pojas i teritorijalno more dobro razgraničeno u interesu Crne Gore. To će se pamtili jer će to trajati vječno, a mi smo prolazni, taman kao voda kroz kurenat, kroz Bokokotorski zaliv.

Prema tome, poenta je da mi zajedno sklopimo sve moguće argumente u onome što smo shvatili kao jedinstveni interes, ne podijeljeni interes nego jedinstveni interes i da trenutne podjele u trenutku kada se radi o važnoj stvari sa istorijskim posljedicama ne spriječe da vidimo tu istorijsku perspektivu zajedničkog rada. Lokalni izbori nijesu merljivi sa ovom temom, nijesu stvarno mjerljivi sa ovom temom, a jeste mjerilo ako mi to stavimo u fokus i zaboravimo da trebamo zajedno da to završimo. Kao što su nam dugovi zajedno iz Dubrovnika napravljeni, i ko je učestvovao i ko nije učestvovao, tako će nam i ovo biti zajednička dobit ili dug bez obzira ko je na kojoj strani učestvovao. To su te stvari kada imate pred sobom istorijska pitanja, tu su personaliteti, trenutno su političke situacije nebitne. Ako to zamagli zajednički pogled onda smo nedorasli problemu, nedorasli onom što smo se svi zakleli a to je zaštita državnih interesa Crne Gore.

Kolega Radunoviću, imate minut procedure. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala.

Postavio sam pitanje, na njega sam dobio odgovor, ali uz to sam dobio i komentar na kompletno izlaganje i na vrlo nekorektan način ministar Lukšić se odnio prema nekim djelovima mog izlaganja pominjući između ostalog učešće moje stranke pod prethodnim imenom u saveznoj vladi. Podsjetiću vas da je taj dogovor donio zastavu Ujedinjenih nacija na Prevlaku, a nje više tamo nema. To sam vas i pitao u svom prethodnom izlaganju, šta se dešava, gdje je Unprofor, tamo je sada hrvatska policija, hrvatska zastava, hrvatska carina i sve ostalo. Što se tiče evropskih integracija i NATO-a, pokušali ste da se izvučete time da Crna Gora nije odustala od evrointegracija. Pitao sam vas o glavnom prioritetu. Puna usta svih zvaničnika u Crnoj Gori su godinama bila da su evrointegracije stvar od apsolutnog prioriteta. Sada, više članova vaše Vlade, premijer a i gospodin Kaluđerović su rekli da je apsolutni prioritet spoljnopolitički danas NATO integracije **Crne Gore**.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Daću riječ, samo da podsjetim kolegu Radunovića, predsjednika Odbora za evropske integracije, da je u NATO-u prva tačka koja je trebala da ispunjava vladavina prava, tako da tu postoji potpuno jednačenje sa onim što traži Evropska unija i što tražimo svi mi zajedno.

Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Mislim da sam u odgovoru na to pitanje bio vrlo jasan, potencirajući da se evropske integracije prožimaju kroz cijelo društvo i da se od svakog od nas očekuje da

ispunjavamo obaveze na tom planu. Zašto? Zato što vjerujemo da je članstvo u Evropskoj uniji nužan preduslov ne samo dugoročne političke stabilnosti u Crnoj Gori već i osnov za ekonomski progres. Zato što to pokazuje iskustvo svih zemalja koje su članice Evropske unije a bile su nekada dio socijalističkog sistema, mnogo bolja opcija. Ne samo to, nego proces evropskih integracija nam pomaže da razvijemo naše institucije i tako dalje od vladavine prava pa redom. Ono ostaje glavni prioritet i tu nema ništa sporno niti je bilo ko ikada pokušao da redefiniše prioritet. Naprotiv, ono o čemu govorimo kao NATO-u, govorimo o nečemu što ima sada vrlo opipljiv i jasan vremenski horizont i to ni na koji način ne poništava evropske integracije. Druga stvar je što praktično danas sve zemlje ranijeg socijalističkog bloka koje su našle u Evropskoj uniji su prethodno ili istovremeno u članstvu NATO-a, ali to neka bude za neku drugu diskusiju. Inače, samo podsjećanje, kao rezultat protokola je zastava Ujedinjenih nacija otišla sa Prevlake, a do protokola je bilo na Prevlaci.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Ja sam čio da je bio premijer iz SNP-a na čelu Savezne vlade, mada premijer ne može birati na silu, morate prihvatiti da budete premijer. Zato i ne znam što je negativno.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, potpredsjedniče Vlade,

Javio sam se proceduralno, jer sam razumio da je bilo nešto sporno kod činjenice da je SNP participirao u Saveznoj vladi, koja je došla do sporazuma, koji je takav kakav je bio i nužnost i bio je u funkciji očuvanja mira na ovim prostorima. Kada bih se vraćao na '91. i '92. godinu mogao bih da govorim o Demokratskoj partiji socijalista kao najodgovornijoj za čuvenu "dubrovačku epopeju" u čast svim onim ljudima dobrovoljcima i vojnicima koji su morali da učestvuju u svemu tome, vjerovatno zavedeni od pogrešnih političkih procjena Demokratske partije socijalista, ali neću o tome. Govorim samo jedno i pitam vas jedno i s tim zaokružujem. Šta je to u sporazumu koji je Savezna vlada u kojoj je tada bio SNP napravila vezano za Prevlaku, što vas sprečava da napravite bolji sporazum, da bolje štitite državne interese Crne Gore na tom području, i šta ste vi od tih davnih godina savezne vlasti, 10 - 15 godina, uradili po pitanju Prevlake i zaštiti naših interesa? Zli jezici kažu da možda tamo neko želi da gradi neke risorte i turističke apartmane, da to zajedno rade sa hrvatskom stranom i da imaju neke koristi od toga. Ja u to ne vjerujem. Što ste vi uradili?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Prvo, SNP je relativna kategorija, oni koji su bili u SNP-u tada, poslije nijesu bili u SNP-u, tako da je to sve relativna kategorija i teško bi se pohvatali đe je ko bio poslije i ko koga zastupa.

Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Ne bih se vraćao na taj period, više bih iskoristio vaše pitanje da odgovorim. Prvo, sticajem okolnosti nijeste bili u sali čini mi se veći dio današnjeg dana, drugo, nijeste ni bili na odborima kada su na ove teme raspravljali, tako da ne bih sada trošio vrijeme da podsjećam vas na sve ono o čemu sam tamo govorio. Zapravo, ovo što ste rekli afirmiše ovo moje ranije izlaganje. Moje pitanje je bilo - ako nešto ne valja u tom protokolu, kako to da u Vladi u kojoj je participirao SNP na mjestu predsjednika i bila Srpska narodna stranka nije odbijen taj protokol i ušlo se u neke druge pregovore, a tim protokolom je otišla zastava Ujedinjenih nacija i Unprofor sa Prevlake i imamo današnji režim koji kada je teritorija u pitanju znači policijsku njihovu jurisdikciju nad kopnom, unutrašnje vode se patroliraju sa čamcima bez državnih oznaka? To je dosljedna interpretacija, ovo što ste vi rekli zapravo afirmiše ono o čemu sam ja maloprije govorio. Protokol je jedna vrsta razmeđa. Nakon toga slijede mnogi od ovih događaja, međutim, da biste granično riješili spor potrebne su dvije strane, ako ne mogu da bilateralno riješe kuda ide crta, ono iza su...na međunarodnu instancu, a ne može ako se ne slažete oko predmeta spora.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Nimanbegu, izvolite. Završno je vaše.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče.

Nijesam želio učestvovati u raspravi o ovoj tački iz razloga što sam smatrao da je to tačka koja je u nizu poteza koje mi moramo raditi u sklopu evropskih integracija, ali zbilja me čudi ovakva homogenost cijelog našeg parlamenta oko politiziranja u istorijske, dnevnopolitičke svrhe oko jedne tačke pričajući cijelo vrijeme o Prevlaci, dok mi moramo građanima reći, pojasniti da smo mi radosni što je Hrvatska ušla u Evropsku uniju. Kao slijed toga ne važi više Sporazum o asocijaciji i pridruživanju. Oni su članice Evropske unije, Crna Gora je konačno postala susjed ne samo preko mora sa Hrvatskom, sa Italijom nego kopneni susjed sa Hrvatskom. Hrvatska je zemlja koja nama puno može pomoći u evropskim integracijama jer su prošli jedan proces, možemo učiti od toga i mislim da je to samo duh ove rasprave. Iz toga moram reći, pa kako god, da cijeli Parlament to može čuti, gospodo, morate biti svjesni da je proces '90-tih nadam se trajno završen i da su avnojevske granice one granice koje na ovim područjima bar u bližoj i dužoj budućnosti će biti granice između država. Avnojevske granice se smatraju i one koje su '90-te lijepo naslijeđene, '89.godine.

Vi znate dobro da i Sutorina je nekada bila dio Bosne i Hercegovine, da je Neum bio dio Hrvatske i da su ti djelovi, te granice koje su se zatekle u onim burnim vremenima '90-te konačno postale državne granice. Što se tiče pitanja Dubrovnika, ne samo što se premijer ili predsjednik Vlade tada izvinio, mi moramo još dugo i dugo da se njima izvinjavamo za ono što je bilo '91.godine. Iako se čulo ovdje od kolega da neko misli da je bilo povoda, nije bilo nikakvog niti jednog povoda da Crna Gora stupi u taj ružni, tužni, nesrećni rat. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, ali samo slučajno znam da je Neum od 1600. godine sporazumom dubrovačke republike Turske prodat Turskoj. Nećete vjerovati, poučna lekcija o granicama, prodat je Turskoj da bi se Dubrovnik kao hrišćanski grad zaštitio od hrišćanske Venecije, koja ga je preko te teritorije stalno robila, što bi se reklo. Kao što vidite, početkom XVII vijeka nije bio problem da hrišćanski Dubrovnik proda teritoriju Islamskoj imperiji da bi zaštitio od hrišćanske Venecijanske republike. Tako da škola demokratije koju mi sada učimo imala je i period kada su interesi država bili racionalnijeg shvatanja, to je poruka prodaje Neuma Turskoj, racionalno shvaćen državni interes bez emocija i bez shvatanja neprijatelja i prijatelja, nego interesa Dubrovačke republike u tom trenutku. U ovom slučaju mi mislimo o državnom interesu Crne Gore i to nije ni prijateljstvo prema bilo kome nego odbrana svojih državnih interesa.

Što je povrijeđeno? Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče. Ja se obraćam vama kao predsjedniku Parlamenta i kao čelnom čovjeku kolegijuma. Želio sam samo javno da ukažem na dvije stvari. Jedna je da je još prije godinu i po dana Odbor za međunarodne odnose i iseljništvo na inicijativu opozicionih poslanika održao jedno kontrolno saslušanje upravo oko teme razgraničenja na Prevlaci. Nakon toga, poslije jedno pola godine ja mislim, održali smo još jedno kontrolno saslušanje takođe iste osobe, ovdje prisutnog

ministra vanjskih poslova oko pitanja koje je ja mislim gotovo jednako važno, a to je pitanje toga šta se dešavalo sa eksploatacijom nafte i gasa, to jest šta se dešava sa onim davanjem koncesija, sa raspisivanjem tendera, sa prepuštanjem Hrvatskoj, potpuno nerazumnjivim prepuštanjem Hrvatskoj da ona raspiše međunarodni tender i da tim međunarodnim tenderom obuhvati između ostalog jedan blok u našem moru. Dakle, po Poslovniku normalno je bilo za očekivati da ovaj plenum raspravlja i o jednim i o drugim zaključcima koji su nastali kao posljedica, kao rezultat tih kontrolnih saslušanja. Međutim, kao što svi znamo ... godinu i po dana nije, izbjegava da raspravlja o tome.

Ja mislim da je današnja rasprava pokazala do koje mjere je jedno od ova dva pitanja koja sam pomenuo veoma značajno pitanje. Mislim da ovaj parlament treba da pokaže da je zainteresovan da raspravlja o tako značajnim državnim pitanjima, tj. o Prevlaci nezvezano za lokalne izbore u Herceg Novom. Mislim da treba da pokažemo da treba da raspravljamo o Njegošu i o Lovćenu, i o Cetinju i kad nijesu lokalni izbori na Cetinju i mislim da treba ovaj parlament da konačno otvori jednu veliku raspravu oko ova dva pitanja koja se tiču Prevlake, jedno se tiče razgraničenja, drugo se tiče koncesije za istraživanje i eksploataciju nafte i gasa. Pogotovo želim da naglasim da u ovome drugom pitanju postoje ozbiljni osnovi sumnje da se radi o jednom koruptivnom poslu velikoga nivoa koji može da vodi ka veleizdaji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Taj zahtjev nikad nije pošao prema Skupštini, provjeravali smo kod Odbora za međunarodne odnose, ali ga nikad nije poslao, nikad nije poslat. Provjeravano je kod predsjednika Odbora, nije poslat. Nemamo zamjenika predsjednika tog odbora, tako da to nije nikad poslato prema plenumu i nije raspravljano. Toliko, da odmah riješimo proceduralni dio.

Ministre, želite li završnu riječ? Hvala vam.

Ovim smo završili raspravu o ovoj tački dnevnog reda, slojevitiju nego što je sam sporazum, ali ne manje značajnu, time više značajnu.

Hvala ministru na prisustvu i na učešću u raspravi.

Mi otvaramo **Predlog zakona o visokom obrazovanju**. Radimo do 16h u načelu, poslije u pojedinostima.

Izvjestioци našeg odbora su Marta Šćepanović Zakonodavnog odbora i Branka Tanasijević Odbora za prosvjetu, nauku i kulturu.

Želite li riječ?

Izvolite, koleginiце Tanasijević.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovane koleginiце i kolege,

Ja sam uzela učešće u raspravi na ovaj način samo da bih obavijestila plenum da je Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport razmatrao 48 amandmana plus osam amandmana Odbora za zakonodavstvo i da smo uspjeli u višesatnoj raspravi juče da 30 amandmana analiziramo i formiramo stav u odnosu na te amandmane.

Danas smo takođe radili marljivo, ovoliko vremena koliko smo imali, ali nijesmo uspjeli da imamo stav Odbora vezano za 11 amandmana.

Ja bih zamolila, ako je to moguće, kad se završi rasprava u načelu da nam date pola sata, 45 minuta, mi ćemo svoj dio posla završiti i stvoriće se uslovi da se može rasprava u pojedinostima neometano odvijati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam na radu prije svega.

Kao što smo rekli, mi smo imali mogućnosti amandmani do pola dva da se podnose, tako da mislim da će saradnici pomoći, a to se brzo razmotri. Nemam informaciju da je bilo novih amandmana u međuvremenu, ali daću vam pauzu, završićemo današnji dan sa glasanjem o ovom zakonu pa makar to bilo i do 18 sati, samo da završimo rad, sat vremena više ništa nam neće značiti posebno. Navikli smo.

Hvala vam na pomoći, 18 novih, da to odradimo.

Koleginiца Šćepanović ne želi riječ.

Tu je predstavnik predlagača Mubera Kurpejović, generalni direktor Direktorata za visoko obrazovanje nove sistematizacije u ministarstvima.

Želite li uvodno izlaganje? Izvolite.

MUBERA KURPEJOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče. Dobar dan svima.

Ja ću biti kratka jer bilo je prilike ovih dana da puno pričamo o Zakonu o visokom obrazovanju. Samo bih ponovila da je cilj donošenja i usvajanja novog zakona o visokom obrazovanju unapređenje kvaliteta u visokom obrazovanju u Crnoj Gori. Ponovila bih da će to prvenstveno ići kroz postupak evaluacije, samoevaluacije i eksterne evaluacije koju će sprovoditi, prvi put, u skladu sa zakonom inostrana akreditaciona agencija za sprovođenje kvaliteta.

Pomenula bih da se ovim zakonom prvi put preciznije uređuje cjeloživotno učenje i zaštita od plagijata. Detaljnije nego u prethodnim zakonskim rješenjima imate uređena prava studenata i generalno i ostalih zaposlenih na univerzitetu.

Zahvalila bih svim poslanicima koji su kroz amandmansko djelovanje pomogli i unaprijedili tekst samog zakona jer na kraju mislim da smo se složili da je cilj i radne grupe koja je radila na zakonu i Parlamenta da imamo jedno kvalitetno rješenje.

Samo bih pomenula i izvještaj o napretku za proteklih godinu dana gdje možete vidjeti da se u oblasti obrazovanja radi i da je to ocijenjeno kao napredne aktivnosti ili radovi u ovoj oblasti.

Ne bih vam više oduzimala vrijeme, ali ostajem tu za sva pitanja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Žalimo zbog toga, jer je ovo veoma interesantna tema.

Idemo dalje.

Proceduralno se javila koleginica Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ovo je zaista proceduralno upućeno predsjedavajućem, upućeno je svima nama. Ovdje se radi o usvajanju novog zakona iz jedne veoma važne oblasti. Sasvim je

neuobičajeno, iako se takva tendencija pokazala do sada nekoliko puta ali smo kao parlament zajedno odreagovali, dakle neuobičajeno je da ministar resorni ne bude ovdje. Ja sam dovoljno obaviještena da je on upravo imenovan na drugu funkciju, ali koliko sam obaviještena on još nije u konfliktu interesa u smislu da ne može ovdje pred nama da makar formalno zastupa ovo što je radio za vrijeme svog mandata kao ministar.

Dozvolite, ovo nije beznačajno, ne potcjenjujem nikoga, znam da je mnogo ljudi u Ministarstvu radilo na ovome, ali prosto postoji neki red koji nije samo formalan i mi treba da ga se držimo. Jer, ako počnemo da demontiramo dobra pravila, nikad ne znamo gdje ćemo se zaustaviti.

Moj predlog je, gospodine potpredsjedniče, da hitno zamolimo gospodina, još uvijek ministra Stijepovića, bez obzira što je i od prije neki dan i gradonačelnik, da dođe da ovaj posao završimo onako kako valja. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Koleginice Kalezić, stavili ste mi veliku brigu zato što i ja, pošto sam iz ove branše kao i vi, mislim da je ovo jedna od krucijalnih stvari i da je ovaj zakon izuzetno važan zakon, ali opet, imajući u vidu da i ako dođe ministar, on je s pameću na drugo mjesto i već preokupiran sa drugim obavezama. Eventualno možemo da pozovemo potpredsjednika Vlade koji je zadužen za ovu oblast da i on bude tu prisutan ili da sačekamo da se izabere novi ministar.

Pošto su predlagači molili, tražili određenu dinamiku i brzinu, pred crnogorskom javnošću, ja predlažem da nastavimo sa raspravom imajući sve ovo u vidu, a onda kada bude izabran novi ministar iz ove oblasti, tada ćemo imati prilike i kroz poslanička pitanja da se bavimo nečim što vi i ja mislimo da je od najvećeg značaja po Crnu Goru.

Slažemo li se tako?

Dobro.

Idemo na prvi krug. U ime poslaničkog kluba DPS-a koleginica Branka Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala, poštovani potpredsjedniče.

Poštovana pomoćnice ministra, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Usvajanjem principa Bolonjske deklaracije i Lisabonske konvencije započela je reforma visokog obrazovanja i reorganizacije Univerziteta u Crnoj Gori, što je uslovalo proces donošenja Zakona o visokom obrazovanju 2003. godine. Reforma je nastavljena usvajanjem Statuta Univerziteta i fakulteta 2004. godine i podzakonskih akata za njihovu implementaciju čime je stvoren normativni okvir visokog obrazovanja u Crnoj Gori.

Od uvođenja reforme broj studenata se stalno povećavao tako da danas na fakultetima u Crnoj Gori studira preko 26.000 studenata. Zakon o visokom obrazovanju je otvorio prostor za povećanje efikasnosti studija usmjeravajući obrazovne ustanove na realizaciju zadataka koji su od primarne važnosti za promovisanje evropskog sistema visokog obrazovanja.

Da bi se dostigli postavljeni ciljevi i nastavili reformski procesi u Crnoj Gori koja je postala članica evropskog posla visokog obrazovanja, predložen je novi Zakon o visokom obrazovanju kojim se želi postići preciziranje i uređenje postupaka obezbjeđivanja kvaliteta koji podrazumijeva akreditaciju, samoevaluaciju i reakreditaciju, uređivanje uslova za osnivanje i ukidanje ustanova i studijskih programa i uređenje organizacija na ustanovama visokog obrazovanja i preciziranje postupka upisa pravila studiranja, način i pravila studiranja. Takođe, Predlogom zakona o visokom obrazovanju nastoji se uticati i na prevazilaženje određenih problema kao što je usklađenost obrazovnih profila sa tržištem rada.

Predviđeno je da ustanova visokog obrazovanja je dužna da najmanje jednom u toku pet godina vrši istraživanje tržišta rada, anketiranjem svršenih studenata, udruženja poslodavaca, privrednih subjekata i preduzetnika o primjenjivosti stečenih zvanja, vještina i kompetencija, koje su od neophodne važnosti za tržište rada i da rezultate istraživanja objave na svojoj web stranici.

Predlogom ovog zakona uređuju se i uslovi obavljanja djelatnosti, vrste studijskih programa, organizacija ustanova koje obavljaju djelatnost, prava i obaveze akademskog osoblja i studenata i finansiranje visokog obrazovanja. Predlogom zakona se

obezbjeduje kontinuirano praćenje kvaliteta rada ustanova koja obuhvata akreditaciju, samoevaluaciju, reakreditaciju.

Ja ću posebno istaći značaj samoevaluacije. Da bi ustanova imala uvid u kvalitet sopstvenog rada i mogućnost da eventualne propuste koriguje u narednom periodu, Predlogom zakona je predviđen postupak samoevaluacije koji sprovodi sama ustanova. Taj postupak podrazumijeva da se najmanje dva puta godišnje na svim nivoima anketiraju studenti koji iznose stav o studijskim programima, nastavi, uslovima i radu studijskog osoblja, tako je saopšteno u članu 40.

Mišljenje studenata smatram da je jako važno, jer njihov stav o kvalitetu studija je od presudnog značaja, ja ću čak reći možda najznačajniji subjekti koji mogu dati ovakav stav su upravo studenti, jer fakulteti postoje zbog njih. Oni su najrealniji ocjenjivači svih sadržaja koje nastavni proces nudi. Vrlo je bitna činjenica što studenti svoj stav iznose putem ankete, kroz postupak kojim je obezbijeđena anonimnost, što podrazumijeva i iskrenost u saopštavanju stava.

Poslije istraživačkog postupka kojim se stvara uvid u kvalitet rada obrazovnih ustanova, sačinjava se izvještaj o samoevaluaciji, koji se dostavlja Savjetu za visoko obrazovanje, na osnovu kojeg Savjet izdaje sertifikat o reakreditaciji. Predlogom zakona je uređeno da strani državljani imaju pravo upisa na studijske programe u Crnoj Gori na konkurentskoj osnovi pod istim uslovima kao crnogorski državljani, a za studente sa invaliditetom je predviđeno da se u odnosu na njih primjenjuje princip afirmativne akcije prilikom upisa na ustanove visokog obrazovanja, kao i prilikom upisa na specijalističke akademske primijenjene studije. Takođe, ova kategorija studenata je oslobođena plaćanja školarine.

Članom 88 je uređeno da student polaže ispit neposredno po završetku nastave iz tog predmeta, dok student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na način prilagođen njegovim obrazovnim potrebama, u skladu sa statutom ustanove. Predlogom ovog zakona je predviđeno da ustanove visokog obrazovanja mogu realizovati posebne programe usavršavanja u oblasti visokog obrazovanja za potrebe cjeloživotnog učenja, radi sticanja stručne kvalifikacije ili dijela stručne kvalifikacije. Licu koje je završilo program usavršavanja ustanova izdaje ispravu u skladu sa posebnim zakonom.

Ja sam imala namjeru, a vidim da nemam dovoljno vremena, da pročitam izvještaj iz Luvena, jer je Crna Gora dobila pozitivnu ocjenu od Evropske komisije. Bilo bi interesantno da je plenum prvi put imao priliku da vidi zbog čega je Crna Gora u sistemu nacionalnih kvalifikacija dobila značajno mjesto i ušla u kategoriju 23 evropske države koje su zadovoljile 10 uslova koje je postavila Evropa.

Pošto nemam priliku, imaćete mogućnost da to pročitate, ja ću onda samo završiti da je zbog predviđenih rješenja Predlog zakona o visokom obrazovanju korak naprijed u odnosu na važeći zakon. On omogućava ustanovama visokog obrazovanja da unaprijede obrazovni proces i odgovore zahtjevima vremena u kome živimo, a to je takođe i osnovni razlog zbog čega će Demokratska partija socijalista glasati za Predlog ovog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Tanasijević.

Tržište jedno od najprobirljivih na svijetu je tržište visokog obrazovanja. Amerikanci top 100, ja mislim 90%, poneki evropski univerzitet. Jedna od najvažnijih stvari je ta spoljašnja akreditacija. Član 27, stav 5, nek nam je Bog na pomoć.

Idemo dalje.

U ime Demokratskog fronta kolegica Kalezić.

Ne može nikako biti diskriminacija, gospodine Bulatoviću.

JELISAVA KALEZIĆ:

Prije nego što uključite vrijeme, jedno kratko razjašnjenje. Mi smo u poslaničkom klubu bili obaviješteni da je dogovor na kolegijumu da će za ovu tačku ići tri sata i da će uvodna izlaganja biti 10 minuta shodno važnosti ovoga. Dakle, to je otpalo, samo konstatujem, ali je trebalo nekako obavijestiti.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolegice Kalezić, u pravu ste kao i uvijek. Danas je vagano zato što je i prva tema bila predviđena sat vremena, pa smo je zbog Prevlake produžili na dva sata

nauštrb visokog obrazovanja. Ove dvije tačke će biti samo danas isključivo na dnevnom redu, tako da moje će kreativno tumačenje biti to pet minuta.

JELISAVA KALEZIĆ:

U redu.

Poštovani predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, poštovana predstavnice Ministarstva i prije svega uvaženi građani Crne Gore,

Danas imamo jedan zaista veoma važan zakon. Koliko je važan zakon, podsjetiću vas, bez obzira na ovo prepolovljeno vrijeme, pozivajući se na vaša, kod većine, roditeljska iskustva, kod nekih koji ta roditeljska iskustva nemaju, iskustva iz djetinjstva, a to je da će odgovorna majka prije djetetu, ako baš nema nešto drugo, napraviti jednu finu poparu, a ukoliko ne zna šta treba da radi namazaće kremić za obrok. Dakle, šta mi radimo iz reforme u reformu, a poslije podržavamo i zakonima. Ne, na žalost, nego mažemo kremić, umjesto varenike dajemo sprajt ili nešto slično. Ja znam kako ovo zvuči, ko sluša reći će stvarno žena je pogubila kompas. Ali, na žalost nijesam, jer ja radim, tj. radila sam 30 godina na Univerzitetu Crne Gore.

Sad prelazim na sasvim zvanično i vrlo brzo, pod broj 1. osporavam predlagaču zakona, jer to nije ničim potvrdio, pravo da traži da se ovaj zakon donosi po skraćenom postupku. Molim vas, svi imate materijal, svi smo ga gledali, ko je u matičnom odboru i ko nije, pozivam se na dva dokumenta. Jedan pripada dijelu obrazloženja koje daje predlagač, a drugi potpisuje generalni sekretar Vlade Crne Gore, kao i ... Vlade. Ni u jednom ni u drugom papiru suštinski se ne nalaze razlozi ili razlog da ovo ide po skraćenom postupku. To je jedno zbrzavanje koje ne vodi ni čemu, u okolnostima vrlo teškog stanja u visokom obrazovanju. Zašto teškog stanja? Zato što već 10 godina traje reforma, koja nije preispitana suštinskom provjerom kvaliteta dobijenih kadrova. Naravno, zakonodavac ističe ovdje ono što ima smisla, ima puno razloga, ali takođe ne treba zbrzavati, a to je pitanje zakonskog regulisanja procjene kvaliteta, kao evaluacije i samoevaluacije. Ali, to je takođe nedovoljno artikulirano urađeno zakonom i opet će kad počne da se primjenjuje, ukoliko ovo izglasamo a nadam se da nećemo, dati velike manjkavosti. Ali, suštinsku elaboraciju za desetogodišnju primjenu reforme visokog obrazovanja, predlagač uopšte nije dao i to je osnovni i prvi razlog zbog čega

osporavam predlog novog zakona, bez obzira na nekoliko stvari koje stoje. U međuvremenu je umjesto jednog univerziteta, pa smo imali nekad Zakon o univerzitetu, došlo do toga da imamo i dva privatna univerziteta. Dakle, to jeste razlog da se uredi, ali takođe sve ono što je nedostatno moglo se urediti neophodnim izmjenama i dopunama, a jedino hitno smatram da je ovo što je istaknuto i što uvažavam, pitanje da se u cilju promovisanja i zaštite prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom uredi. To je moglo u prikladnoj formi da ide kao izmjena i dopuna zakona.

Dakle, budući da je sve ono što sam htjela kao detalje da istaknem u onih drugih pet minuta, koje nemam, samo ću da insistiram da niko ne spori potrebu novog zakona, ali nije dokazano da to treba raditi po skraćenom postupku i da to treba raditi na brzini.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Prije svega sam profesor 30 godina i hoću da čujem vaše mišljenje. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ovo je dobro, ovo računam, da sam i za naredni, ako ga doživim, 8.mart dobila velik i lijep poklon.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ja ne priznajem 8.mart, za mene je svaki dan 8.mart.

JELISAVA KALEZIĆ:

Molim vas, sada idem na suštinu.

U čemu je suština onoga što ne podržavam ja lično i Demokratski front koga ovom prilikom predstavljam, jer mi je to dato da budem uvodničar.

Prvo, pitanje organizacije nastave na državnom univerzitetu u smislu afirmacije autonomije, afirmacije autonomije u izboru metoda nastave ovim zakonom se isključuje. S jedne strane se ističe to pravo, a s druge strane se isključuje. Ja ću odmah reći kako - tako što se kao jedini vid organizovanja nastave na univerzitetima Crne Gore, ja govorim prije svega o državnom univerzitetu jer on ima poseban značaj i težinu i o tome ne treba raspravljati, isključuje bilo kakva druga organizacija zbog povezivanja sa evropskim prostorom visokog obrazovanja. Mi smo dio tog prostora, mi bismo bili dio tog prostora i da su vrlo važni fakulteti, kao što je Mašinski, kao što je Građevinski, kao što je Metalurški, zadržali ranije programe od pet godina, devet semestara plus diplomski. Svi koji radimo na tim fakultetima ili smo radili znamo da je suštinski smanjen kvalitet, drastično smanjen kvalitet. Neću olako da pominjem procenete, ali drastično je smanjen kvalitet upravo zbog toga što smo bili primorani, a navodno niko nas nije primorao da se usklađujemo, pa da formiramo neke invalidne programe od tri godine, da formiramo neke invalidne predmete od jednog semestra, pa se kaže - dobro to može da se nazove recimo mehanika jedan, mehanika dva ili već koji predmet, pa onda dođe da drži drugi nastavnik, pa se tu nešto ne uskladi. Mi smo razbili jedinstvo struke na mnogim fakultetima i na mnogim studijskim programima, pa smo kroz to razbili mogućnost naučno-istraživačkog rada. Jer, ako se ne obezbijedi kvalitetna struktura sticanja znanja, mi smo jednostavno izgubili šansu da dobijemo kvalitet. Upravo smo to ostvarili i upravo je to predlagač izbjegao da nam kaže kroz jednu suštinsku i kvalitetnu analizu profila po raznim oblastima, od Filozofskog fakulteta u Nikšiću do Građevinskog fakulteta u Podgorici, šta mi sada suštinski kao kadrove dobijamo. To je ono zbog čega smatram da predlagač sa ministrom novim, starim ili bez ministra, vama dužno poštovanje jer ste vrijedna osoba i nikad se ne izvlačite, ali ne možemo da govorimo bez razgovora o suštini, sama forma nam ništa neće dati.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam.

Neiscrpna tema i hvala Vam na sadržaju priče.

U ime Kluba poslanika SNP-a kolegunica Jonica. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospođo Kurpejović, poštovani građani,

Kad pred sobom imate Predlog zakona o visokom obrazovanju, za očekivati je da predlagač u pripremi tog zakona radi na način što je svjestan činjenice da ciljna grupa treba da budu studenti. Da kroz sve ono što definiše taj zakon, saradnici, profesori, funkcionisanje visokobrazovnih ustanova i način na koji se pruža određeni nivo znanja treba da bude definisano kako bi toj ciljnoj grupi obezbijedili odgovarajući nivo znanja i odgovarajući kvalitet onoga što će steći na crnogorskim univerzitetima. Međutim, tumačeći ono što je i posljedica priče o ovom Predlogu zakona, ali tumačeći i ono što je najviše pažnje izazvalo u javnosti, reklo bi se da su ciljna grupa ovog Predloga zakona u stvari samo vlasnici privatnih univerziteta, odnosno ostvarivanje određenih njihovih prava, jer u javnosti je najviše priče ipak pošlo na finansiranje privatnih fakulteta. S druge strane, dobio se osjećaj da su oni koji su najvažniji u ovoj priči potpuno marginalizovani, da o studentima niko na ozbiljan i detaljan način ne govori, niti govori o onome sa čim se oni suočavaju na univerzitetima u Crnoj Gori. I da nije norme iz člana 69 koju apsolutno pozdravljam i koju pohvaljujem, a koja se tiče oslobađanja od školarine studenata sa invaliditetom, pa je bila sadržana i u našem predlogu izmjena i dopuna Zakona, kojim se zaista i animiraju studenti sa invaliditetom da već sada mogu da planiraju da će imati mnogo bolje i kvalitetnije uslove studiranja, rekla bih da zaista ne postoji nijedna norma kojom se pokazivala briga za studente. Kako da kažem da se o tome razmišljalo kada ni u jednom trenutku u okviru ove priče, niti u obrazloženju zakona, nemamo otvorenu dilemu ili priznanje ili analizu o tome kakvo je stanje u visokom obrazovanju u Crnoj Gori. Primjenjuje li se i kako Bolonjska deklaracija u Crnoj Gori, kakav nivo znanja se stiče na nekim fakultetima u Crnoj Gori i šta će neki sa diplomama sa nekih fakulteta znati ili umjeti da rade u Crnoj Gori ili negdje drugo. Da li nepostojanje jedinstvenih pravila studiranja gura studente sa

državnog fakulteta na privatne fakultete i je li to mnogo jači metod finansiranja privatnih fakulteta od ovog koji je direktno bio propisan u Predlogu zakona. Ja ne mislim da se više pomaže kroz ovo finansiranje, mada ga je, čini mi se, kolega Šehović otklonio nekim svojim amandmanom, koliko se pomaže time što načinom na koji se pravila studiranja primjenjuju od univerziteta do univerziteta, od fakulteta do fakulteta, od profesora do profesora, imamo situaciju da mi lagano studente guramo prema privatnim fakultetima gdje se neki ispiti, neke godine mogu završiti, mogu upisati na neke druge načine, gdje se može steći određeno zvanje sa minimumom znanja i gdje se minorizuje sve ono što pokušavamo da izgradimo kao kvalitet obrazovanja u Crnoj Gori.

Iz tih razloga, vi to znate, prije 15 dana ponovili smo amandmane koje smo prošle godine predali na ovakav predlog zakona, brinući se o onome što smo nekako zaboravili u svoj ovoj priči o privatnim fakultetima, a to je o studentima. Predložili smo da se definiše pravo da studenti osnovnih studija mogu upisati specijalističke studije sa dva nepoložena ispita sa osnovnih studija. Kažu da ne može da se upiše nova faza studiranja ako se ne završi prva, ali je moglo. Odlukama Senata Univerziteta je jedne godine moglo da se prenese jedan, jedne godine dva ispita, isto je Bolonjska deklaracija važila, pa smo se odlučili jedne godine da to promijenimo, pa smo imali situaciju da studenti počnu godinu sa formalnom informacijom ili odlukom da će moći da prenesu dva ispita, pa na kraju godine se to promijeni, pa bude jedan ispit itd. Iz tih razloga i imamo te selidbe sa fakulteta na fakultet, imamo te selidbe na privatne fakultete gdje sve može, za razliku od onoga što se na državnom fakultetu sve nešto mijenja, na način ne da im se doprinese da imaju veći nivo znanja nego da se gurnu kući, na ulicu, da napuste fakultet. Pitam vas da li roditelji u Crnoj Gori u ovom momentu imaju dovoljnu jaku ekonomsku moć da plaćaju godinu više školarine za svoje dijete zbog dva nepoložena ispita, da li diploma sa osnovnih studija znači nešto u Crnoj Gori izuzev papira za upis na specijalističke studije, koji je smisao priče o tome da je to zbog toga što su ovo osnovne, a ovo specijalističke studije, a nisu, za mene je to prelaz sa treće na četvrtu godinu dok mi ne pokažete koji to kapacitet student koji je završio osnovne studije i ima u Crnoj Gori koja to mjesta u ovom momentu u Crnoj Gori zauzimaju ljudi koji su završili samo osnovne studije. Hajde da se prilagodimo onome što je stvarno stanje i što su stvarni efekti onoga što imamo.

Druga stvar, predložili smo jasno definisanje ispitnih rokova. Osim onih koji postoje, januarskog i junskog, predložili smo taj dodatni avgustovski koji se jedne godine daje, druge ne daje, jedne godine se kaže može ovaj ispit, druge godine se kaže ne može ovaj ispit, jedne godine može jedan ispit, druge godine može tri ispita. Hajde konačno da propišemo zakonom što može, što ne može. Koliko se i kojih ispita može prijaviti u avgustovskom roku, koliko se ispita može prenijeti. Propišimo to zakonom kako onaj na privatnom fakultetu ne bi mogao da obezbjeđujući više od onoga na državnom fakultetu vuče studenta sa državnog fakulteta da se seli i da uplaćuje tamo određena sredstva umjesto da uči. Jer, smatram da ostavljanjem ove priče da studenta godinu dana izmještamo s fakulteta zbog jednog ili dva nepoložena ispita, izmještamo djecu na ulice, izmještamo djecu u gubljenje radnih navika, u odlazak i uplatu na privatne fakultete umjesto da ih uvaljujemo u veće obaveze, u veći nivo obaveza za polaganje ispita i da ih guramo da idu naprijed u sticanju znanja.

Nisam mogla i ne mogu da razumijem norme koje su bile brutalno vezane za primjenu bolonje samo u tom dijelu da gurnemo studente s državnog na privatne fakultete jer će im tamo biti lakše, da ih gurnemo kući da odustanu od studiranja, da im roditeljima uzmemo više para, a da nigdje drugo u Crnoj Gori ni u čemu ne obezbijedimo primjenu bolonje bez u tome što može biti šteta po našu djecu. I do kraja priče predložili smo, takođe, kako je u normi u ovom zakonu definisano da onaj ko ne dobije 40 kredita gubi pravo na finansiranje iz budžeta napravimo zamjenu za one koji izgube pravo zato što nisu obezbijedili 40 kredita, da oni koji pređu tu granicu dobiju pravo studiranja u okviru budžeta, odnosno finansiranje iz budžeta, a ne da ih samo skidamo sa budžeta, a da one koji ostvare to pravo zbog kojih smo ove druge skinuli ne vraćamo na budžet, da jednostavno budemo konačno jednaki prema svima, da obezbijedimo jednaka pravila.

I, vraćam na početak priče, da jednaka prava studiranja na svim fakultetima u Crnoj Gori, kod svih profesora u Crnoj Gori obezbijede da naša djeca budu spremna da na fakultetu na kojem su se odlučili, a nadam se da je to državni fakultet prije svih ostalih, urade sve da steknu određeni nivo znanja, a da se mi pobrinemo koji nivo znanja oni stižu na svim drugim fakultetima i što se sve danas zove diplomom u Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegistica Jonica. Mnogo ste pitanja dotakli koja su veoma delikantna, gdje se na najvišem nivou diskutuje. Veliki znak pitanja efekti Bolonjske deklaracije. Zato stalno kažem spoljašnja akreditacija, gdje će i profesori biti ocijenjeni. Završiću time, možete li vjerovati da neko postaje apsolvent a nije položio ispit iz prve godine?

Idemo dalje. Kolega Popović je zamolio pošto je u 15:00 h na Zakonodavnom odboru. Kolege, u 15:00h sjednica Zakonodavnog odbora, razmatraju se amandmani zakona kojeg razmatramo, u Plavom salonu.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem na razumijevanju, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovane predstavnice Vlade,

U cilju poboljšanja Predloga zakona o visokom obrazovanju Liberalna partija je podnijela šest amandmana. Neki su modificovani prihvaćeni, a ja ću se više osvrnuti na nešto drugo, na uglavnom član 9 ovog predloga zakona, značenje izraza.

Kako obrazovanje ne bi postalo isključivo politički konsenzus bez uliva razuma i humanosti, svedeno na birokratske kalkulacije i autoritarno sprovođenje, moramo dobro da razmislimo nijesmo li neđe pre naglili, požurili u zaključcima i političkim odlukama. Novi Prijedlog zakona o visokom obrazovanju, u članu 9 po tačkama 2 i 3, daje posebnu vrijednost pojmu evropskog transfera kredita. S druge strane, pitanje je da li je crnogorsko obrazovanje suštinski unaprijeđeno uvođenjem principa iz bolonjske deklaracije. Više ću se osvrnuti na nedostatak jasne strategije u oblasti obrazovanja nego na sam Prijedlog zakona. Po načelima istaknutim u kratkom dokumentu bolonjska deklaracija bi trebalo da je najbolji politički akt ikad donijet u oblasti obrazovanja. Tipično studenti, studentkinje koji upisuju fakultete, računajući od 2007. godine do danas, da bi stekli diplomu i imali bolji posao po svršetku studiranja zadužuju se, a krediti su uglavnom roditeljski teret. Po uspješnom okončanju studija dopijevaju na Biro rada i ostaju tamo godinama. Trenutno ih je nezaposlenih visokoobrazovanih oko

20.000, nekoliko puta više nego prije bolonjske deklaracije. Čemu diploma služi luksuzna štampa i broširani povezi fascikli i zlatni pečati i vrpce ako je visoko obrazovanje srozano tako da su kompetencije današnjih svršenih studenata toliko niske da diplomcima ne omogućavaju snažaleženje u zadacima koje su svršeni studenti tri decenije ranije radili sa lakoćom, pogotovo ne donosi posao. Štaviše, najveći strukturni pomak uvođenjem bolonjske deklaracije koji se desio na trenutak, pa je onda abortiran bio je rad u malim grupama tzv. studentocentrični model nije uspio jer podrazumijeva porast nastavnog kadra i ulaganje većih sredstava.

Kakva su to uopšte danas fakultetska znanja koja se dobijaju u procesu primjene bolonjske deklaracije? Zar je osam godina dovoljno dugačak period za zakonsku rekogniciju jednog političkog akta koji je od početka pokazao svoje manjkavosti. Reforma je učinila u kratkom roku, od nepunu deceniju, da studenti postanu maksimalno opterećeni i aktivni, ali da ipak na kraju završe školovanje sa manjim znanjem i oskudnijim navikama u razmišljanju i radu u odnosu na svoje kolege i kolegice nekoliko decenija ranije. Nije u svemu tome važna količina prikupljenih informacija već nesposobnost da se široko zahvata u kritičnom razmišljanju. Tu su profesori najmanje krivi, jer od silnih proračuna, spiskova, procenata, evidencija, dodatnih obaveza, a najviše smanjenog obima časova i velikih grupa, kao i nedostatka kadra, nastava je značajno redukovana. Studenti ne postižu sve, profesori postavljaju sve manje zahtjeve, desetine ispitnih rokova, nastava se srozava. A sve je počelo od jednog dobronamjernog političkog sporazuma, kojega mi očigledno ne sprovodimo na način koji je u interesu naše države. Očito je riječ o procesu koji je svima nama izmakao kontroli, a sad dobija sopstvenu legitimizaciju, posebno naglašenu uvođenjem pojmovnika preuzetog iz Bolonjske deklaracije.

Preporuka Liberalne partije je da se uoče problemi, da se dobro preispitaju posljedice ovog političkog čina po visoko obrazovanje u Crnoj Gori. Potrebno je takođe ispitati zakone o visokom obrazovanju evropskih zemalja i uočiti u kojoj je mjeri u tim dokumentima prepoznat značaj Bolonjske deklaracije kao opšteobavezujući. Ako je naš cilj da učinimo najbolje za našu omladinu i sve one koji žele da se fakultetski obrazuju, onda je naša dužnost da preispitamo djelotvornost ovog procesa, istražujući paralelno i iskustvo evropskih zemalja, pogotovo onih čije je iskustvo obavezujuće, poput Finske.

Zaboravio sam na početku da kažem da sam govorio ispred kluba albanskih partija FORCA, Albanska alternativa, Hrvatska građanska inicijativa, Liberalna partija, ali u ime Liberalne partije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Popoviću.

Kolega Perić takođe mora da ide na Zakonodavni odbor, svi idete. Dobro, tačno imate vremena po pet minuta, da bi to ispoštovali.

Izvolite, kolega Šehoviću, pet minuta.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolege poslanici, uvažena kolegkinice Kurpejović,

Zakon o visokom obrazovanju svakako spada u kategoriju temeljnih zakona koje ovaj visoki dom usvaja. Siguran sam da su univerziteti svuda pa bi i u Crnoj Gori trebali biti institucije od državnog značaja. Zbog toga se nadam da ćemo, vodeći računa o tome, ovu raspravu o jednom izuzetno važnom zakonu, kako reče uvažena profesorica koje je govorila prije mene, lišiti nepotrebnog politikantstva, da ćemo se baviti suštinom, odnosno da ćemo se baviti time kako unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja, jer nam je to u zajedničkom interesu.

Klub poslanika Socijaldemokratske partije će podržati ovaj zakon zbog činjenice da smo apsolutno ubijeđeni da je on značajan iskorak u odnosu na postojeće zakonsko rješenje koje se trenutno primjenjuje. Pri tom moram biti iskren pa reći da u visokom obrazovanju postoji čitav niz problema koji su ozbiljni i koje nikako ne trebamo ignorisati. Isto tako moram biti iskren pa reći da ne očekujem da ćemo usvajanjem ovog zakona riješiti sve probleme, ali sam svakako siguran da ćemo usvajanjem ovog zakona

makar neke probleme kojih se ovaj zakon tiče riješiti i da će kvalitet visokog obrazovanja biti na najvišem nivou.

Zašto smatram da će usvajanje ovog zakona unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja? Zbog nekoliko razloga. Prvi, osnovni razlog je taj što se ovim zakonom uvodi praksa takozvane samoevaluacije, odnosno precizira se praksa samoevaluacije, što znači da se dva puta godišnje studenti anketiraju o kvalitetu studijskih programa, o nastavi i uslovima rada na kraju svake studijske godine. Dva puta godišnje ćemo pitati one koji su konzumenti proizvoda koji se u ustanovi visokog obrazovanja produkuju, na koji način su oni zadovoljni sa uslovima rada na samim visokoškolskim ustanovama i rezultati do kojih se dođe tim anketiranjem će biti dostupni javnosti i dostavljeni Ministarstvu prosvjete i Savjetu za visoko obrazovanje.

Drugi način pomoću kojeg će se unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja je postupak reakreditacije. Poštovane kolege, jako je važno naglasiti da ovim zakonom se propisuje postupak reakreditacije od strane inostrane međunarodne nezavisne agencije koja će vršiti tu reakreditaciju i to je svakako jedan od značajnijih iskoraka u pozitivnom pravcu.

Treći razlog zbog kojeg ćemo unaprijediti kvalitet visokog obrazovanja ovim zakonom jeste rangiranje ustanova visokog obrazovanja. Prvi put Savjet za visoko obrazovanje kao krovna institucija dobija ingerenciju da rangira ustanove visokog obrazovanja u skladu sa evropskom legislativom i na taj način ćemo jasno moći da odgovorimo na pitanje gdje su ustanove visokog obrazovanja u odnosu na ostale. Osim toga, zakon preciznije definiše uslove za osnivanje ustanova visokog obrazovanja, gdje u slučaju javnih ustanova je neophodan preduslov, osim ostalih, da se dostavi odluka Ministarstvu finansija da su obezbijeđena sredstva za izvođenje nastave na ovoj ustanovi a od strane privatnih univerziteta je neophodno predložiti bankarsku garanciju. Korak naprijed kojim se izlazi sa ovim zakonom je uspostavljanje prakse odnosno obavezivanje visokoškolskih institucija da najmanje jednom u pet godina vrše istraživanje tržišta rada kako bismo uskladili ono što je rezultat tih visokoobrazovnih institucija i potrebe tržišta rada. Ovaj zakon usklađuje materiju sa poglavljima 26 i 23 posebno u dijelu pristupa visokog obrazovanja strancima. Zakon prvi put definiše zaštitu

od plagijata, što mislim da je jako važno za unapređenje kvaliteta nastave na institucijama visokog obrazovanja, i ono što je posebno koleginica Jonica s pravom akcentirala, zakon u centar stavlja studenta zato što se unapređuju prava studenta po nekoliko osnova. Ne samo da se obezbjeđuje besplatan pristup visokom obrazovanju određenoj kategoriji studenata već se izdiže značaj studenata zbog toga što su oni centralna figura koja vrši samoevaluaciju, a sa druge strane se na nivou zakona definiše njihova minimalna zastupljenost od 20% u upravljačkim strukturama univerziteta. Ono što je iskorak kada je riječ o pravima studenta jeste činjenica da se Zakonom definiše dodatni rok koji studenti svake godine traže. Zakon je unapređenje i kada je riječ o saradničkom kadru, zato što su prvi put saradnici kategorija koju zakon definiše i u tom smislu će njihova prava biti zaštićenija. Zakon svakako propisuje jednu afirmativnu stvar, a to je takozvano cjeloživotno učenje, gdje time pratimo standarde najsavremenijih zemalja.

Ono što je bilo predmet posebne pažnje Socijaldemokratske partije jeste činjenica da smo u dogovoru sa predlagačem shvatili da normu koja definiše javno-privatno partnerstvo jednostavno u ovom momentu treba izbrisati iz zakona i ona nije predmet ovog zakona, a ključna stvar koja je bila predmet mog amandmanskog djelovanja, a koju sam odradio zajedno sa uvaženim kolegom Popovićem i sa koleginicom Draginjom Vuskanović, jeste pitanje finansiranje privatnih ustanova. To je pitanje zaslužilo najviše pažnje od strane medija i ja ovim putem želim da kažem odgovorno da ovaj zakon ne uvodi niti jedno novo pravo privatnim univerzitetima u odnosu na ona prava koja su do sada imali, čak naprotiv, nakon usvajanja ovog amandmana koji je postao sastavni dio zakona, privatnim univerzitetima je postrožena procedura dobijanja sredstava od strane države i jasno smo precizirali, a predlagač prihvatio, da se privatni univerziteti mogu finansirati jedino za studijske programe od javnog interesa i ako se ti studijski programi ne izvode na državnom univerzitetu. Dakle, to je mnogo jača zaštita nego što je do sad postojala u samom zakonu. Kumulativno dva uslova moraju da se ispune, da postoji javni interes i da se studijski program ne izvodi na državnom univerzitetu. Time smo riješili ovaj problem.

Još jedna rečenica koja je jako važna u kontekstu ovog najvažnijeg pitanja koje zakon definiše. Ova norma na koju se svi pozivaju kada je riječ o finansiranju privatnih fakulteta je norma koja je sastavni dio zakona od 2003.godine. Od 2003. do 2014.godine, koristeći se tom normom, privatni fakulteti su dobili svega 190.000, i to dva privatna univerziteta i jedan privatni fakultet su ukupno podijelili 190.000 između sebe. Nakon usvajanja ovog amandmana koji, kao što rekoh, postaje sastavni dio Zakona se dodatno podiže ljestvica privatnim fakultetima i jasno se štiti državni interes.

Amandman koji je takođe usvojen i koji je jako važan jeste činjenica da štitimo nivo visokog obrazovanja na način što jasno propisujemo da akademska zvanja koja su stečena van teritorije Crne Gore moraju da budu obnovljena po zakonskim propisima Crne Gore, čime se štitimo od inflacije akademskih zvanja sa pojedinih fakulteta iz regiona koji ne zaslužuju status visokoobrazovne institucije. I u konačnom, propisali smo amandmanom i to je sastavni dio zakona obavezu svim ustanovama i privatnog i javnog karaktera, da počev od 2018.godine moraju studentima da obezbijede sticanje znanja iz jednog stranog jezika najmanje, na višem naprednom nivou, kako bi svršeni studenti bili konkurentni i na međunarodnom tržištu, a svakako ćemo imati priliku kroz pristupanje Evoropskoj uniji da od 2018. pa na dalje budemo bliže tom tržištu i samim tim da otvorimo više prostora za zapošljenje naših kadrova koji se školuju na našim univerzitetima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Šehoviću.

U ime Pozitivne Crne Gore kolega Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koleginice i kolege poslanici, uvažena gospođo Kurpejović,

Nisam dugo u ovom domu, ali u ove dvije godine zaista nije bilo zakona koji je po ubrzanoj proceduri dolazio u plenum, da su odbori morali da se sazivaju po bržoj proceduri i da je sve moralo, što se kaže, da ide navrat - nanos. U obrazloženju svega

toga mi danas slušamo da je to da bi studenti mogli da ispunjavaju ankete i da bi akreditaciona inostrana agencija mogla što prije da uđe u sistem, koji jeste bitan, provjere kvaliteta znanja.

U obrazloženju ovog zakona stoji, između ostalog, da imajući u vidu izmjene legislative i nove preporuke na nivou Evropske unije, mi bismo donijeli ovaj zakon, iako je poglavlje koje se odnosi na obrazovanje privremno zatvoreno, iako je ovo oblast mekog prava, takozvanog, da nije potrebna tolika ažurnost, ali kad preskočimo cio ovaj uvod, mi dolazimo u srž onoga što jeste namjera ovog zakona. Tačno je da se ovim zakonom privatnim univerzitetima ne daju dodatna prava, ali se operacionalizuju sve mogućnosti koje su do sada imali u vezi sa dodjelom sredstava. Moramo poći samo u jedan politički predtekst cijele ove priče, grupa neoliberalnih ekonomista koja je u srži osnivanja jednog privatnog univerziteta suštinski sada želi da pređe na državne jasle i mi sada operacionalizujemo tu namjeru. To je cijela srž, suština ovog zakona. Da pojednostavim, radi se o tome da ako je ranijim predlogom zakona bilo predviđeno da privatne ustanove mogu dobijati sredstva iz budžeta, sada ne mogu dobijati iz budžeta, nego mogu dobijati preko studenata, a studenti će dobiti novac iz budžeta, otprilike dođemo kroz tu neku matricu. Neće dobiti novac na prvom, nego na drugom koraku, a suštinski u praksi vi možete da osmislite takvu šemu studijskih programa kojima ćete izaći u susret oba ova modela. Da je to studijski odsjek iz oblasti koja je od javnog interesa, recimo iz oblasti evropskog prava, i da je nemate na državnom univerzitetu, da student ne može da se upiše na neki drugi fakultet i da mu je besplatno da se upiše na jedan privatni univerzitet i eto odmah novca privatnom univerzitetu.

Pazite, ne bi to tu ništa bilo toliko sporno da mi imamo mnogo novca za obrazovanje, ali mi smo za državni univerzitet smanjili budžet sa 17 na 13 miliona eura unazad nekoliko godina. Sada u toj zoni mi govorimo o kvalitetu obrazovanja. Kada nastavnici i naučni saradnici imaju problema sa zasnivanjem radnog odnosa, kad imaju problem sa isplatom honorara, kad imaju problem i sa isplatom zarada, mi govorimo da ćemo unaprijediti kvalitet znanja kod naših svršenih studenata time što ćemo omogućiti studentima da studiraju na privatnom univerzitetu, suštinski novcem iz budžeta.

Ovdje jednostavno imamo ishodište neoliberalnog pristupa ove vlade koja misli da će se sve rješavati ad hoc, da je dovoljno da se sve uputi ka privatnom sektoru i da

se razriješi. Mada ova Vlada zna da taj pristup ima limite, ona i dalje istrajava na tom kursu iz vrlo jednostavnog razloga, u krajnjoj crti jedan od suvlasnika jednog privatnog univerziteta je i sam premijer.

Sad pazite, predloženim članom 68 - uslovi za korišćenje sredstava, kaže se da Vlada može za sredstva koja se dodjeljuju privatnoj ustanovi propisati određene uslove za njihovo korišćenje i tako redom. U aktuelnoj Vladi sjede tri profesora jednoj privatnog univerziteta, to je ovaj univerzitet čiji je vlasnik premijer, i ti ministri će biti objektivni prilikom određivanja koji studijski program ima javni interes? Zaista mislim da ovdje niko ne vjeruje u tu vrstu objektivnosti. Sve i da hoće, čovjek je subjektivan u tim okolnostima.

Nemam dovoljno vremena, ovdje bih se samo kratko u pola minuta osvrnuo na jednu nepravdu koja se nanosi samostalnim fakultetima, odnosno univerzitetima, u odnosu na diplome i sticanje akademskih zvanja. Tu smo podnijeli amandmane, na žalost predlagač ih nije prihvatio, vidjećemo hoćemo li biti bolje sreće na plenumu. Javnosti radi, odredbe koje se odnose na osnivanje finansijske garancije će biti vrlo teško ostvarive i opet se uklapaju u jedan sistem koji će u toj utakmici privatnih univerziteta i fakulteta opet osnažiti one već postojeće. Kada je riječ o rang listama, već imamo neke relevantne rang liste koje su svrstale jako nisko upravo taj privatni univerzitet, zadnji u Crnoj Gori po rangiranju, a u svijetu je, koliko imam informaciju, između petnaestohiljaditog i dvadesethiljaditog mjesta i biće zanimljivo da možda taj univerzitet ne bude proglašen za najbolji u Crnoj Gori. To će biti interesantno, sačekati i vidjeti da li će se uštelovati taj model koji će i to ispeglati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Samo mi nije jasno, ali mi nije jasno zašto kad se osniva fakultet akreditaciju ne radi inostrana agencija kao kod reakreditacije. Što ako se ona ne ispuni, šta će tri godine i oni studenti tamo koji su bili?

Da bih bio rodnozozitivian, direktorice Kurpejović, da li želite da prokomentarišete uvodno izlaganje?

MUBERA KURPEJOVIĆ:

Samo ću kratko, s tim što mi je žao što koleginica Jonica nije tu, jer direktno je postavila pitanje u vezi sa svojim amandmanima.

Što se tiče dijela finansiranja, ne bih imala ništa da dodam na ono što je rekao kolega Šehović, osim što bih podsjetila da 2003. Godine, kada je prvi put napisana norma da privatne ustanove mogu sticati sredstva, nije bilo privatnih ustanova visokog obrazovanja u Crnoj Gori i to je nešto što se nalazi i u drugim rješenjima koja regulišu oblast obrazovanja mimo Crne Gore.

Kada je u pitanju amandman i pitanje koleginice Jonice u dijelu ispitnih rokova, ne bih da oduzimam vrijeme i možda ne bi bilo lijepo da ja pročitam član koji se nalazi u Prijedlogu zakona koji upravo reguliše ono što je i amandman kolega iz SNP-a, da postoje dva ispitna roka, da postoje dodatni rokovi, da postoji popravni i onaj prvi ispit, tako da u tom dijelu zaista ne bih imala šta da dodam osim da je amandman za lica sa invaliditetom već prihvaćen.

Neke su kolege već rekle i zahvaljujem se svima koji su uzeli učešće u raspravi, da ciljna grupa jesu bili studenti i da se to zaista vidi iz velikog broja odredbi ovog zakona koje uređuju i prava i status studenata i opet ponavljam, govore o jedinstvenom sistemu pravila kada su u pitanju prava studenata. Upravo da bi svi studenti imali ista pravila prilikom studiranja, bilo da se radi i o privatnoj ili javnoj ustanovi visokog obrazovanja.

Koleginica Kalezić je pomenula i autonomiju ustanova visokog obrazovanja u dijelu tih posebnih organizacija na samoj ustanovi. To sam na matičnom odboru kazala i sada bih ponovila zbog kolega koji nijesu prisustvovali tom odboru, da manje organizacije na univerzitetu su materija statuta i da tu apsolutno predlagač nema ništa protiv ukoliko sama ustanova odluči da osim fakulteta i instituta ima i neke druge organizacije, kao što su katedre.

Takođe, ono što je kao amandman predloženo i o čemu je bilo priče, da studenti koji nemaju završene osnovne sudije upisuju sljedeći ciklus ili ciklus postdiplomskih studija, predlagač je bio protiv. Nadam se da će posebno ljudi koji rade na univerzitetu imati razumijevanja za to, zato što ne postoji nijedan primjer i ne postoji uporedna praksa koja dozvoljava da studenti koji nijesu završili jedan ciklus studija idu na sljedeći.

Opravdanje da oni čekaju godinu dana, njima je to samo, da se izrazim laički, medveđa usluga da neko ide na sledeći ciklus a da nije završio prethodni. I vi ste, predsjedavajući, već pomenuli da nije lijepo, da se tako izrazim, da neko bude apsolvent a da nije položio ispit sa prve godine.

Takođe bih iskoristila priliku iz poštovanja prema Skupštini i želje da i ostali znaju, da kažem da kada je bila priprema zakona i u predhodnom periodu rađene su neke analize, analiza potreba tržišta rada, odnosno analiza percepcije poslodavaca o visokom obrazovanju, da je već u pripremi završni izvještaj o sistemu visokog obrazovanja od strane renomirane EUA agencije za obezbjeđenje kvaliteta, da su pojedinačni izvještaji o svakoj ustanovi visokog obrazovanja gotovi i da su dostupni javnosti, a i vi ste prije predložili, možemo organizovati i poseban sastanak kada bismo prezentirali i taj izvještaj. Ukoliko bude još prilike, ne bih da oduzimam vrijeme, vidim da me podsjećate. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ne, ja Vas ne podsjećam, nego Vas pažljivo slušam. Da pišem amandmane kao što sam nekad pisao, napisao bih prvi amandman da svaki fakultet ugradi ometač elektronskog prepisivanja, jer je to veoma produktivan posao postao, nažalost, na fakultetima.

Kolega Perić hoće da komentariše komentar. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Ovaj zakon, to je suština priče, potreba da se on usaglašava sa evropskim zakonodavstvom nije od primarnog značaja. Ovaj zakon je priznanje da nemamo suštinsku strategiju u oblasti visokog obrazovanja. Ne govorim o onoj na papiru, nego govorimo o onoj u praksi. Znači, mi ćemo proglašavati šta je od javnog interesa i to ćemo usmjeravati, te studente koji treba da studiraju te odsjeke na ovaj ili onaj način ćemo usmjeravati ka privatnim univerzitetima.

Državni univerzitet, ako postoji strategija i ako ima potrebe za nekim studijskim odsjekom, treba u malom sistemu da se osposobi i da realizuje taj studijski program. Tu

se pokazuje da imate viziju. Na odborima sam pitao da li je ijedan fakultet, univerzitet, tražio do sada, interesovao se za neki odsjek da potpadne pod ovu kategoriju, da bude od javnog interesa. Odgovor je bio - niko. Znači, mi čekamo sada da neko osnuje odsjek, da ga Vlada u kojoj sjede tri ministra koji predaju na privatnom univerzitetu proglasi za javni interes i da na taj način mi radimo na kvalitetu i sveobuhvatnom konceptu znanja. Na koji način? Time, opet kažem, što će novac iz budžeta ići ka privatnim univerzitetima. Na kraju će se svesti na to. Znači, odsustvo želje da se uhvatimo ukoštac sa problemom će rađati nove i nove zakone koji će bježati od rješenja. Nama je rješenje da snažimo državni univerzitet i da ako nam nešto fali to nadograđujemo na državnom univerzitetu, a da privatnim univerzitetima omogućimo tržišnu fer utakmicu, ne da ih pomažemo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Za komentar se javio kolega Šehović. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Ovim se potvrđuje da je ključna stvar ovog zakona da građanima objasnimo da niti jedno novo pravo privatni fakulteti ne dobijaju usvajanjem ovog zakona, naprotiv, ovaj zakon do kraja štiti interes državnog univerziteta. Ja bih kao neko ko je zaposlen na tom univerzitetu već 10 godina bio zadnji koji bi digao ruku za rješenje koje povećava pravo privatnim fakultetima, a uzima pravo državnom univerzitetu. Ne.

Dakle, u postojećem zakonu od 2003. Godine, prije nego što je osnovan bilo koji privatni fakultet u Crnoj Gori, postoji norma da određeni studijski programi od javnog interesa mogu da se finansiraju iz budžeta. Mojim amandmanom koji je postao sastavni dio Predloga zakona smo jasno spriječili pogrešnu interpretaciju člana 67 ovog zakona, na način što postrožujemo kriterijume, činimo strožim uslove da bi privatni fakultet dobio jedan jedini cent iz budžeta, jer je naša zajednička obaveza, poštovane kolege, da štitimo budžet ove države.

Ovakvim amandmanom smo ga zaštitili zato što propisujemo kumulativan uslov, da bi se neki studijski program koji se izvodi na privatnom fakultetu finansirao od strane države potrebno je da se proglasi javni interes i potrebno je da se ne izvodi na javnoj ustanovi, odnosno na državnom univerzitetu, niti jedan studijski program koji se izvodi na državnom univerzitetu ne može biti finansiran od strane Vlade a odnosi se na privatne fakultete. Naprotiv, onaj ko utvrđuje javni interes a koji se odnosi na studijske programe koji se ne izvode na državnom univerzitetu je Savjet za visoko obrazovanje koji predlaže Vladi koji su to studijski programi od javnog interesa. Kad se proglasi javni interes, utvrđuju se kriterijumi, kad se utvrde kriterijumi, utvrđuje se broj studenata koji će se finansirati na tim studijskim programima, tek onda se donosi odluka. Sve se to radi pred očima javnosti, a ja vas još jednom uvjeravam da je ovaj amandman u potpunosti zaštitio interes državnog univerziteta i pojasnio ono što je bio duh norme i ono što je predlagač htio da pojasni i to je ključni razlog zašto SDP glasa za ovaj zakon. Inače, sam bio jedan od onih koji je tri godine zaredom tom istom državnom univerzitetu dodjeljivao preko milion eura zato što sam smatrao da je to potrebno za njegovo normalno funkcionisanje, te bi samim tim ja bio zadnji ko bi digao ruku za smanjivanje prava tom univerzitetu na kojem radim i za koji smatram da je temelj ove države, a nauštrb toga dodjeljivanje više prava privatnim fakultetima protiv kojih nemam ništa, ali ne mislim da im se kroz zakon treba davati pravo, već oni na tržištu treba da se dokazuju i to je ovim zakonom apsolutno definisano i želim da to jasno potenciram. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Šehoviću.

Ne znam što onda, pošto sam ja isto tamo profesor redovni, nekakvi, što se bune oni profesori tamo?

Prelazimo na drugi krug.

Čovjek iz branše, profesor Popović kao član Kluba DPS-a. Izvolite, kolega.

SRĐA POPOVIĆ:

Hvala na tim riječima, uvaženi profesore Raduloviću, i meni bi drago bilo kad bi Vaše kreativno tumačenje Poslovnika se jednako odnosilo na sve klubove u ovoj sali, a mislim da nije baš tako. Ali, znam da ćete Vi dobronamjerno shvatiti ovu kritiku.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ja svakoga puštim, i Vas kao profesora koliko god budete željeli.
Izvolite.

SRĐA POPOVIĆ:

Ne, ja sam principijelan čovjek, ne kršim propise, ali se isto tako divim pojedinim kolegama koji se usude da iznose, komentarišući jedan zakon, toliko paušalnih ocjena koje, čini mi se, ne stoje. Prema tome, osvrnuću se na ovaj zakon, a isto tako ću pokušati da govorim argumentima i činjenicama. Mislim da samo nas argumenti i činjenice mogu dovesti do pravog rješenja.

Danas raspravljamo jedan od najvažnijih zakona u našem radu, a svakako od vitalnog značaja, o visokom obrazovanju u Crnoj Gori. Da li se mi plašimo da imamo previše fakultetski obrazovanih ljudi? Za strah nema mjesta. Trenutno imamo oko 16% fakultetski obrazovanih ljudi, a težnja evropske zajednice i nas na putu ka Evropi je da to bude negdje oko 30 do 40%. Svakako nećemo stići vodeću Kanadu koja trenutno ima negdje oko 56% fakultetski obrazovanih ljudi.

Zakonom o visokom obrazovanju usvojenim oktobra 2003. godine započela je reforma visokog obrazovanja u skladu sa principima Bolonjske deklaracije. Prihvatam da se može voditi rasprava o stanju prije i poslije "bolonje", a i stanje je takvo kakvo jeste. Prije "bolonje" imali smo jedan univerzitet, Univerzitet Crne Gore. Danas na sreću imamo još dva privatna univerziteta, devet samostalnih privatnih fakulteta i jedan samostalni državni fakultet. Trenutno imamo oko 20 hiljada studenata na državnom fakultetu i oko četiri hiljade na privatnom. Ovaj zakon ima za cilj da preciznije uredi postupak obezbjeđivanja kvaliteta koji podrazumijeva akreditaciju, samoevaluaciju i rekreditaciju, uslove za osnivanje i ukidanje ustanova i studijskih programa, organizaciju na ustanovama visokog obrazovanja kao i postupak upisa i pravila studiranja i finansiranja.

Znači, ovaj zakon stavlja u prvi plan kvalitet, a ne univerzitet. Skloni smo politikantstvu, sve politizujemo pa i ovaj zakon. Ubijeđen sam, da nema Univerziteta Donja Gorica, ovaj zakon bi prošao bez velike pompe, jer je zakon dobar. Zašto je zakon dobar? Zato što se novine odnose na obezbjeđivanje kvaliteta i unapređenje standarda i kontinuiranog praćenja kvaliteta rada u ustanovama. Savjet za visoko obrazovanje prati kvalitet rada univerziteta i fakulteta, ali to isto rade inostrane akreditacione agencije na osnovu svojih standarda.

Meni kao predavaču na nekim privatnim fakultetima imponuje kad dobijemo neko... Tako ću se poslužiti, ne da bih reklamirao Fakultet za mediteranske poslovne studije iz Tivta, ali nešto što smo dobili. Evaluacija asocijacije univerziteta dostavila je finalni izvještaj institucionalne evaluacije za Fakultet mediteranskih poslovnih studija Tivat. Evaluacija fakulteta je sprovedena u okviru projekta Visoko obrazovanje, istraživanje inovacija i konkurentnosti. Institucija evaluacije je nezavisni servis evropske asocijacije univerziteta, IEP punopravni član Evropske asocijacije za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju i nalazi se u evropskom registru za obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja. Na osnovu finalnog izvještaja programa IEP je pod time konstantovao prepoznatljive kvalitete i regionalnu ulogu Fakulteta za mediteranske poslovne studije Tivat kao jednog naprednog i preduzentičkog provajdera usluga visokog obrazovanja u oblasti nautičkog turizma i menadžmenta. Fakultetu je omogućeno da bude na zvaničnoj web prezentaciji Evropske asocijacije univerziteta i da koristi njihov logo, čime je diploma Fakulteta za mediteranske poslovne studije Tivat dobila međunarodnu valorizaciju. Ovo samo govorim zbog onih kolega koji su iznosili dosta paušalnih informacija vezano za privatne fakultete. Ako imaju neko saznanje za bilo koji fakultet da se ogriješio o zakon, da razmisle da li je to korektno u ovom uvaženom domu da se saopšti, a meni je drago što slušaju naši građani, slušaju naši studneti zbog kojih smo mi ovdje.

Nema puno vremena, koleginica Tanasijević i kolega Šehović su to sasvim kvalitetno obrazložili, ali ne stoji isto tako činjenica da se ne vodi računa o studentima, jer studenti su u upravljačkoj strukturi zastupljeni sa 20% i mogu da iznesu svoja mišljenja. U Odboru za prosvjetu, nauku i sport imali smo 48 amandmana, ovaj zakon sa amandmanima koje smo prihvatili biće još bolji i ja ću sa zadovoljstvom prihvatiti ovaj

zakon. Mislim da se njim dobija veći kvalitet obrazovanja, da ćemo imati sigurno bolje obrazovanje i da će kroz godinu koju, kad se bude pravilo rangiranje, naše obrazovne ustanove, bilo državne i privatne, zauzeti mnogo bolje mjesto nego što je to danas.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Riječ ima kolega Knežević, neka se pripremi kolegistica Vuksanović.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, uvaženi građani, uvažena gospođice Kurpejović,

Sama činjenica da mi danas donosimo ovaj zakon po hitnom i kratkom postupku neodoljivo podsjeća na one diktatorske režime gdje su se po kratkom postupku strijeljali svi oni koji misle drugačije. Ukoliko danas, a očigledno hoćete, izglasate ovaj i ovakav zakon, po hitnom i kratkom postupku vi ste strijeljali visoko obrazovanje. Jer, ovaj zakon koji je prošli put povučen i to nakon amandmana Demokratskog fronta, suštinski nije izmijenjen u odnosu na prethodni i potpuno je sad jasno otkud ova harmonizacija između Demokratske partije socijalista i SDP-a, tj. smatram da je ono uvrtnje ruke gospodina Đukanovića kad je došlo do sklapanja koalicije u Podgorici poruka da više ovako neće moći. Glasanje u Skupštini jedno, a u Vladi drugo dalo je rezultate, ja čestitam gospodinu Đukanoviću na uspješnom uvrtnju ruke Socijaldemokratskoj partiji.

Ja ću svoju diskusiju početi izjavom jednog od glavnih finansijera Demokratske partije socijalista i jednim od dobrih prijatelja dojučerašnjeg ministra prosvjete: Da sam znao kako je lako završiti fakultet, završio bih i osnovnu školu. Ovo je osnovna poruka i osnovni moto trenutnog stanja u visokom obrazovanju i obrazovanju u Crnoj Gori

uopšte. U čemu je suština ovog zakona koji ja nazivam niske pobude Zakona o visokom obrazovanju i definitivno izjednačavanje državnog i privatnog kroz i zakon i podzakonska akta koja ćete zajedno vi ovdje da izglasate.

Pošto je gospodin Đukanović stvorio privatnu državu 2006.godine, odlučio je i da se bavi privatnim poslovima, pa je osim privatne banke odlučio da ima i privatni univerzitet, misleći da će pohrliti armije brucoša da se tamo napajaju znanjem i da postanu premijeri u 27. i 29.godini života, kao što je i on postao. Ali, onako kako ga je bog dao, kao u narodnoj pjesmi "Ženidba Milića bjraktara" za šta god se dohvatio to se osušilo, tako je i njegov fakultet počeo da se suši u finansijskom smislu i sada je potrebno da kroz savjet koji će da predloži Vlada, u kojoj predaju ministri kao što su Lukšić, Kavarić i Ivanović, odredi koja su to deficitarna zanimanja. Znači, tu je sve transparentno i tu nije ništa na štetu državnog univerziteta, kao što nije na štetu, recimo, što Novak Kilibarda i Tiho Vujović predaju na poljoprivredi na UDG. Ne znam što Novak Kilibarda predaje tamo, osim ako nije "Oranje Marka Kraljevića", sa aspekta poljoprivrednih dostignuća. Tako ste, gospodo, ovakvim nakaradnim sporazumima doprinijeli da se formira i nekakav Fakultet za montenegristiku bez prethodno dobijene akreditacije, iako postoji Fakultet za crnogorski jezik i književnost. A kada sam vam ja prije dvije ili tri godine, kada se donosio Zakon o opštem obrazovanju, govorio da će oni bizini što skaču na tauline đavolisati vaš projekat, vi ste mi se smijali i optuživali ste me za neke antidržavne namjere, a sada se pokazalo i vidjelo se da oba ova fakulteta, ova nekakva montegristika i Fakultet za crnogorski jezik i književnost, imaju više slova nego što imaju kadrova i nego što imaju studenata i nije ni čudo što ih tamo policija razdvaja svaki dan i za to ima novca, ali nema novca za profesore kojima kasne uplate, za honorare, zato nema novca za akademsko osoblje. Odmah sada da vam poručim, gospođo Kurpejović. Jedan jedini cent ja ni moja porodica izdvojiti neće za ovaj Fakultet za montegristiku, jer pripadam jezičkoj većini koju diskriminišete sve ovo vrijeme, govori srpskim jezikom, koju ste gurnuli na marginu intelektualnih i svakih drugih dešavanja i ovdje nas zamlaćujete stvarajući privatne zakone za privatne potrebe premijera, njegove družine i kvazinaučnu raspravu. Strijeljali ste, gospođo Kurpejović, i 8.000 studenata koje ste toboš obučili za program, zadužili ste preko 40 miliona evra, dali ste im da su završili pripravnčki staž, a samo je 15% od njih upošljeno

Strijeljali ste visoko obrazovanje i izborom rektora, rektora koji je, gle čuda, supruga bivšeg ministra kulture koji je sada ambasador u Republici Srbiji. Pa imamo li mi ovdje ikoga da nije u nekakvoj nepotističkoj, kumovskoj, bračnoj, vanbračnoj, svakoj drugoj zajednici da se postavlja na najbolje i na najjače pozicije? Toj porodici ili nekim drugim porodicama ostalo je samo da zaposle mačke da love miševe po Rektoratu ili da zaposle pse da laju ispred Rektorata ili ispred nekih drugih institucija i da za to dobijaju honorare, dok preko 10.000 studenata, odnosno svršenih studenata i akademskih građana ne zna šta će sa poslom i ćerate ih po Budvi, po Sutomoru da konobarišu, kelnerišu, peru tepihe i izdaju suncobrane. E, ovo je privatna država koju ste napravili 2006.godine i sada i oni koji su glasali za nju vide da su napravili grešku, jer ste zaokružili jedan sistem nepotističkih privilegija, lavirint u kome se izgubila čitava Crna Gora.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, Kneževiću.

Riječ ima kolegunica Vuksanović, neka se pripremi kolega Abazović.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedavajući, predstavnice Vlade, kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Kao što smo već upoznati na osnovu izlaganja mojih prethodnih kolega, pred nama je zaista jedan značajan zakon za oblast visokog obrazovanja. Moj uvaženi kolega Damir Šehović i kolegunica Branka Tanasijević su ukazali koje su to najvažnije novine vezano za ovaj Zakon o visokom obrazovanju i otklonili, po mom mišljenju, dileme koje se tiču odnosa u pogledu finansiranja između javnog i privatnog univerziteta. Ono na što ja želim posebno da ukažem jeste veliki značaj ovog zakona po

pitanju rješavanja statusa saradnika u nastavi i samih saradnika, upravo zato što su oni sada kategorija zaštićena zakonom u dijelu normi koje predviđa ovaj zakon, tako da se, ukoliko oni ispune one obaveze koje su predviđene ugovorom, njihov status reguliše dalje po odredbama ovog zakona i u odnosu na njih ne može se primjenjivati u tom dijelu Statut Univerziteta Crne Gore, reći ću poslije i zašto. Takođe, posebno želim da obratim pažnju na član 71, na stav 3 i 4, koji takođe predstavljaju zakonsku novinu koja je veoma važna za status docenata i vanrednih profesora na Univerzitetu Crne Gore.

Citiram stav 3 člana 71: "Izbor u više zvanje vrši se nakon isteka vremena o izboru u niže zvanje." Stav 4: „Postupak izbora u akademska zvanja stava 1 ovog člana mora se završiti u roku od šest mjeseci od dana raspisivanja konkursa". U čemu se ogleda novina ovog novog člana zakona? To je da se ovom zakonskom novinom, odnosno normom staje na put zloupotrebama u odnosu na one mlade i kvalitetne kadrove na Univerzitetu Crne Gore koji su ispunili kriterijume za izbore u viša zvanja, ali odlaze, do sada se dešavalo da odlaze sa Univerziteta Crne Gore, jer se navodno nije imalo norme za njih.

Ako je državni univerzitet finansirao mlade ljude i određivao ugovorima njihove obaveze u kom roku i šta treba da urade da bi magistrirali, u kom roku treba da doktoriraju, postavlja se pitanje, ako je neko radio na državnom univerzitetu 10 godina, jer je tu došao po raspisanom konkursu i znači da je Univerzitet imao potrebu za tim mladim kadrom, kako sada to da nakon isteka roka od 10 ili 12 godina neko ispuni kriterijume za izbor u zvanje, a da nema normu za to. Ja sam, eto, imala sreću, jer se uvaženi dekan Pravnog fakulteta profesor Radonjić uz saglasnost mojeg profesora Zorana Rašovića potrudio da mi nađe tu normu, ali desila se situacija da imamo mladih saradnika, doktora nauka, docenata koji nemaju norme i šta ćemo sada sa njima, a kvalitetni su kadrovi? Ovom novinom štite se ti ljudi koji su ispunili kriterijume za izbor u

zvanje i, naravno, konkurs se mora raspisati. Ove neke stvari koje su dovele do toga da nažalost mladi a kvalitetni kadrovi odlaze sa Univerziteta Crne Gore nastale su kao posljedica tumačenja nekih normi od strane kvazipravnika koji rade u rektoratu Univerziteta Crne Gore. Ja želim da uputim poruku uvaženoj rektorki Univerziteta gospođi Vojvodić, kao i gospodinu Bjelici, koji nijesu pravnici, da strogo vode računa ko im tumači norme.

Sada želim da im poručim sljedeće. Statut Univerziteta nije *lex specialis*, kao što to pojedini tumače. Statut je pravni akt koje je niže pravne snage od zakona. *Lex*, uvaženi kvazipravnici, u prevodu sa latinskog jezika znači zakon, tako da ne može Statut Univerziteta Crne Gore biti *lex specialis*. Statut je statut, a ako na primjer posmatramo radno-pravni status zaposlenih na Univerzitetu Crne Gore, pa posmatramo u nekom dijelu norme Ugovora o radu i Zakon o radu, Zakon o visokom obrazovanju, onda u tom dijelu možemo govoriti da je Zakon o visokom obrazovanju u pogodu nekih stvari *lex specialis* u odnosu na Zakon o radu, a statut, uvažena gospodo, nije *lex*, statut je akt niže pravne snage od zakona. Zato poručujem uvaženoj rektorki i uvaženom gospodinu Bjelici, koji nijesu pravnici, da strogo vode računa ko u rektoratu tumači zakon i norme, jer je kao posljedica takvih tumačenja došlo do toga da mi gubimo mlade i kvalitetne kadrove na Univerzitetu Crne Gore. Mislim da se sa ovom normom tome staje na put. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Vuksanović, što ste jedan od najvećih problema i bolesti na Univerzitetu potakli. U potpunosti se slažem sa vama. Neko doktorira, članke objavi u

vodećim časopisima svijeta, a 10 godina je asistent zbog takve politike na Univerzitetu. Nažalost i pojedini moji doktorandi i neki ugledni doktori nauka nijesu mogli naći uhlebljenje na tom univerzitetu nego su pošli u svijet.

Kolega Abazović, a neka se pripremi kolega Perić. Mi idemo u etar. U drugom smo programu tako da nema prekida. Idemo dalje. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovana direktorice Kurpejović, poštovani građani Crne Gore,

Napomene radi, vjerovatno su kolege pominjale, Zakon o visokom obrazovanju je prije nekog vremena pao u ovom parlamentu, odnosno bio je povučen i sada je, priznajem, zbrda-zdola ponovo došao u skupštinsku proceduru. Ovakav način odnosa prema obrazovanju generalno, a pogotovo prema visokom obrazovanju, stvarno je za svaku osudu. Danas treba u dva sada rasprave da raspravljamo o zakonu, raspravljamo o pojedinostima i glasamo zakon. Stvarno je neprimjereno, ovdje sjedi 81 poslanik, svi ne mogu da uzmu učešća, vjerovatno ima mnogo stvari koje treba reći. Postavljam javno pitanje zašto to radite na ovaj način. Nijesam iz akademske zajednice, tvrdim da Zakon o visokom obrazovanju nije prošao proceduru koju je trebalo da prođe jedan ozbiljan zakon. Nije u dovoljnoj mjeri konsultovana akademska zajednica, nije u dovoljnoj mjeri uključena, nije u dovoljnoj mjeri konsultovana privredna zajednica, nije ni ona uključena, suprotno svoj komparativnoj praksi zemalja u regionu koje su donosili slične zakone. I ovaj zakon ima brojne manjkavosti od kojih se na sve ne možemo ni

osvrnuti, vjerovatno će fokus biti na ono što je i razlog njegovog donošenja, a to je da se pronađe način da država finansira privatne univerzitete. Samo da budem pošten prema svim mladim ljudima koji studiraju. Ja smatram, gdje god ljudi studirali u Crnoj Gori, da su to naši ljudi, da su to naša djeca i da država treba da brine i o njima. Da li oni studirali na Univerzitetu Crne Gore ili na drugim univerzitetima i fakultetima, manje je važno, to su naša djeca, ali mora da se zna red, mora da se zna šta je prioritet države, mora da se zna kako se utvrđuje prioritet, kako se utvrđuje tržište rada. To su stvari koje moraju da se znaju i vi ne dovodite na ovaj način, ja vam to tvrdim ovdje javno pred svima, u istu ravan sve univerzitetske i fakultetske jedinice. Vi omogućavate da samo univerziteti koji imaju banku budu finansirani. Zna se da samo dva imaju taj, a šta je sa drugima? Ako ste htjeli da budete poštjeni, ako ste htjeli da imate ravnopravnost, kao ministarstvo, prema svakom studentu da se odnosite na isti način, znači nije tačno, nego pravite zakon koji će direktno da favorizuje određene privatne univerzitete.

Želim da kažem sljedeće. Ovaj zakon nema nikakvih reformskih rješenja. Sve što su pokazale studije nije usvojeno, odnosno nije prihvaćeno u zakonu. Najviše se to tiče samog finansiranja. Vrste visokoškolskih ustanova u ovom predlogu zakona je pokušano da se dovedu u neku jednakost, ali kada je u pitanju finansiranje ili izbor akademskog osoblja, tu ste odredbama derogirali visokoškolsku ustanovu.

O ovim finansijama o kojima bih najviše potrošio vremena, nemam ni prostora da govorim, pa ću reći nešto drugo - izbor u akademsko zvanje. Ovaj predlog zakona, mimo komparativnog iskustva, daje pravo izbora samo univerzitetima, a ustanovama koje nemaju status univerziteta to pravo osporava, odnosno za dalje, postavlja se pitanje da

li je to u opštem interesu ili se forsira neki posebni parcijalni interes, što je protiv svake zakonske etike i pozitivne prakse? Pričamo o pozitivnoj praksi u regionu. Pogledajte kako je zakon o visokom obrazovanju uređen u Hrvatskoj, a kako je uređen u Srbiji. Finansiranje visokog obrazovanja, to je tačka u kojoj najviše ima spornosti. Univerzitetske jedinice...da obezbijede garanciju za početak izvođenja studijskog programa, a mogućnost da ukoliko on ne može do kraja, da pod istim uslovima – to je ključ - nastavi negdje drugo. Znači, ako zaključite ugovor sa nekim fakultetom i on nije u mogućnosti da izvodi nastavu do kraja, vi pod istim, ne pod različitim uslovima, morate da pređete na drugi, a ne pod uslovima koji su propisani o nečemu drugom. Vrlo je važno naglasiti da treba obezbijediti sredstva za početak, jer je logično da fakulteti odnosno univerziteti koji su privatni imaju svoj biznis plan. Ne mogu da obezbijede sva sredstva unaprijed za čitavo školovanje, oni započinju svoj rad i računaju da će i od školarina i od drugog, od školarina u najvećoj mjeri, zaista ispuniti svoje finansiranje.

Želim da završim na sljedeći način. Uveli ste ovaj zakon zbrda-zdola. Vjerovatno u dilu, koalicionom dilu da će vam, kao što je prošli put pao, sada proći. U to nema sumnje, jer vrlo je nelogično očekivati da ste ga vratili a da prethodno nijeste sa svojim koalicionim satelitima uspjeli da dogovorite njegov prolazak. Apelujem, ozbiljan posao u visokom obrazovanju, a mi generalno imamo problem u obrazovanju na svim nivoima i u visokom obrazovanju, na ovaj način se ne smije tretirati. Vi ćete možda provući danas zakon, na žalost, ali ćete stvoriti probleme koji će realno morati da se koriguju u narednom periodu i o tome vjerovatno ste mogli da čujete i od kolega.

Predlažem, iako ovo niko neće ni uzeti na razmatranje, da vi još jedanput džentlmenski ovog puta provučete taj predlog i još jedanput vratite ga u akademsku

zajednicu, vratite ga na jednu širu javnu debatu i dovedete ga ovđe. Nemojte misliti da ove krucijalne zakone koje treba sprovođiti, nemojte misliti da samo prostom većinom od 41 ruke koja će glasti za nećete napraviti štetu i onima čije interese vi mislite da branite, ali i onima drugima. Djeca, studenti nijesu krivi, želja je svih nas da imaju što kvalitetnije obrazovanje, da to odgovara potrebama tržištu rada, da mogu da se zapošljavaju i da možemo da stvaramo bolji i kvalitetniji život. Nemojte zbog vaših trulih političkih dilova da dovodite u pitanje budućnost generacija koje od ovoga treba da imaju korist. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Riječ ima kolega Pešić, a neka se pripremi kolega Bojović. Izvolite, kolega.

SAŠA PAŠIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvažene kolegice i kolege, gospođice Kurpejović,

Danas je na dnevnom redu Zakon o visokom obrazovanju, posljedji u nizu iz oblasti obrazovanja i vaspitanja, čijim će usvajanjem ova oblast biti normativno zaokružena. Ovim zakonom uređuju se između ostalog osnove visokog obrazovanja, uslovi obavljanja djelatnosti, vrste studijskih programa, načela organizacije ustanova visokog obrazovanja, obezbjeđivanje kvaliteta, finansiranje visokog obrazovanja i tako dalje.

Predlog zakona o visokom obrazovanju takođe definiše organe upravljanja i rukovođenja državnog i privatnog univerziteta, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Kao što je pomenuto, u vrijeme usvajanja Zakona o visokom obrazovanju oktobra 2003. godine, kada je i započela reforma visokog obrazovanja u skladu sa principima Bolonjske deklaracije, postojao je samo Univerzitet Crne Gore. Sada, pored tog državnog univerziteta, u Crnoj Gori postoje i dva privatna univerziteta.

Potreba za donošenjem novog zakona leži u činjenici novih preporuka na nivou Evropske unije, usvojene deklaracije ministarskih konferencija o visokom obrazovanju, ali i neophodnosti konstantnog rada na unapređivanju kvaliteta visokog obrazovanja u našoj zemlji. Tako, dakle, ključne novine koje donosi predloženi zakon su u pravcu obezbjeđivanja, čini mi se najvažnije norme, kvaliteta i unapređivanja standarda i metodologija koje obezbjeđuju kontinuirano praćenje kvaliteta rada visokoobrazovnih ustanova.

Poslove unapređivanja i razvoja visokog obrazovanja obavlja Savjet za visoko obrazovanje. Nadležnosti Savjeta su precizirane članom 10 Predloga zakona, kao tijelo koje imenuje i razrješava Vlada i u čiji trinaestočlani sastav se imenuju istaknuti stručnjaci iz oblasti visokog obrazovanja, nauke, umjetnosti, reda studenata, iz oblasti privrede i drugih odgovarajućih oblasti i ima dominantnu ulogu u poslovima unapređenja razvoja visokog obrazovanja. Ono što se meni čini jako bitnim, što sam takođe pominjao u svojoj diskusiji na istu temu u julu prošle godine a tretira se i ovim predlog zakona, jeste obezbjeđivanje kvaliteta - poglavlje IV - kroz evaluaciju i samoevaluaciju, o čemu su govorile kolegice i kolege prije mene. Zatim, obezbjeđivanje kvaliteta kroz

reakreditaciju ustanova, član 41. Navešću da u postupku reakreditacije evaluaciju ustanove vrši inostrana akreditaciona agencija za obezbjeđivanje kvaliteta. Inostrana akreditaciona agencija vrši evaluaciju ustanove na osnovu sopstvenih standarda za evaluaciju.

Predlogom zakona je predviđeno rangiranje ustanova visokog obrazovanja po metodologiji rangiranja ustanova u evropskom prostoru visokog obrazovanja. Meni posebno su bila interesantna poglavlja 9 i 10, dakle pravila studiranja i studenti.

Članom 83. predviđena je mogućnost organizovanje nastave kao i učenje na daljinu, a polaganje ispita održava se u prostorijama ustanove. Članom 86. predviđeno je da student koji se finansira iz državnog budžeta i ima najmanje 40 ICTS kredita ostvarenih u prvi put upisanoj studijskoj godini ima pravo da se i u narednoj godini finansira iz budžeta.

U poglavlju X Predloga zakona definisana su pored ostalog i prava i obaveze studenata zbog kojih uostalom i postoje ustanove visokog obrazovanja. Između ostalog, studenti imaju pravo na učešće od najmanje 20% u odnosu na ukupan broj članova u organima upravljanja i stručnim organima. Mirovanje prava i obaveza za vrijeme trudnoće, roditeljskog odsustva, duže bolesti i u drugim opravdanim slučajevima.

Veliki broj predloženih amandmana, čuli smo da ih je 48, koi su bili ili će danas biti predmet razmatranja na matičnom odboru za prosvjetu, dokaz su velikog interesovanja za Predlog zakona. Rekao bih s pravom i uvjeren sam da ćemo u konačnom imati kvalitetnu zakonsku normu, koja će dodatno urediti oblast visokog obrazovanja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Pešiću.

Pošto je kolega Bojović sada došao sa odbora, možete li vi, kolega Braliću? Izvolite.

Poslije kolege Bralića, pripremite se, kolega Bojoviću.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani, uvažena gospođice Kurpejović,

Pred nama je jedan od temeljnih zakona koje danas treba da donesemo u Skupštini Crne Gore i mislim da nema važnijeg posla u ovom sazivu, u ovom zasijedanju od Zakona o visokom obrazovanju. Kao što su i moji prethodnici iz Kluba Socijaldemokratske partije nagovijestili, mi ćemo podržati ovaj zakon jer smatramo da to jeste iskorak u odnosu na postojeće rješenje, ali želim da sa vama i sa građanima podijelim nekoliko dilema.

Prije svega mislim da postoji jedna praznina i drugo, mislim da su kolege iz Socijalističke narodne partije predložili jedan amandman koji zavređuje pažnju i o čemu ćemo se mi iz Socijaldemokratske partije izjasniti na način kako mislim da će unaprijediti predloženi zakon.

U članu 86. stav 3 predloženog zakona stoji da oni studenti koji ostvare 40 kredita, a bili su na budžetu, imaju pravo da nastave studiranje o trošku države. Međutim, oni studenti koji su bili na samofinansiranju moraju da ostvare 60 kredita da bi

stekli pravo budžetskog finansiranja i mislim da tu nije dobro zakonsko rješenje i tu postoji prostor da bi studenti bili ravnopravni i jednaki pred zakonom i imali iste šanse da koriste budžetska sredstva ove države. Stoga će Socijaldemokratska partija podržati amandman koji govori o ovim pravima.

Takođe, jedno od dobrih zakonskih rješenja u predloženom zakonu jeste da se uvede monitoring odnosa, analiza na pet godina, da nam se ne bi desilo ono što se dešava već. Evo, navešću primjer Stomatološkog fakulteta. Imamo primjer da je 2011. godine upisano sa budžeta 17 studenata, 2012. takođe sa budžeta 17, a onda na osnovu analize tržišta rada odlučeno je da se ne upiše nijedan sa budžeta, već 17 samofinansiranja. Odmah naredne godine, to jest ove godine, na osnovu nove analize tržišta rada odlučeno je da se upišu svi studenti u ovoj godini na budžet. Tako da je ova generacija koja je upisana 2013. u šest generacija jedina koja je na samofinansiranju na osnovu nekakve nerealne analize tržišta rada. Zbog toga je dobro zakonsko rješenje koje je predviđeno da se u pet godina radi analiza tržišta rada i na osnovu toga donese odluka.

Još jednom, Socijaldemokratska partija će zbog toga što smatra da ovo jeste iskorak podržati ukupno zakon, uz podršku amandmana Socijalističke narodne partije koji smatramo da unapređuje ovo zakonsko rješenje. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Braliću.

Imamo trojicu prijavljenih, prvo kolega Bojović, zatim, dvije kolegice Filipović i Drobnjak.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

S obzirom da je moj predhodnik bio kolega iz Socijaldemokratske partije, prije svega bih postavio pitanje toj partiji, odnosno pozvao ih da se izjasne. Da li oni imaju namjeru da nakon postignutog dogovora sprovedenog nakon političke trgovine sa DPS-om sada u Parlamentu podrže sve ono što u predhodnom periodu nisu podržavali zaoštravajući navodno odnose sa DPS-om i planirajući političku trgovinu koju su sproveli? Pošto vidimo da sada planiraju da podrže praktično nešto što je prošli put trebalo da bude odbijeno od strane SDP-a, a sada navodno nekim kozmetičkim izmjenama se opravdava ta podrška.

Dakle, ako već govorimo o stanju u visokom obrazovanju prije svega treba reći da država Crna Gora nema zvaničnu državnu i objavljenu strategiju visokog obrazovanja. Međutim, u Crnoj Gori vladajuća partija, dakle Demokratska partija socijalista koja je sebe zapravo poistovjetila sa državom, i te kako brižljivo i sistematično sprovodi stvoju partijsku strategiju kada je u pitanju kontrola sistema visokog obrazovanja, odnosno kontrola univerziteta.

Ova vlast na čelu sa DPS-om je do kraja ukinula autonomiju univerziteta, ona je uspostavila snažnu kontrolu nad svim fakultetima na Univerzitetu Crne Gore, tako da kada se u ovom trenutku otvori pitanje pozicije državnog univerziteta, odnosno Univerziteta Crne Gore i pozicije privatnih fakulteta, ja bih da razjasnim jednu stvar.

U Crnoj Gori ne postoji državni univerzitet s jedne strane i privatni univerziteti i fakulteti s druge strane. I oni fakulteti koji pripadaju državnom univerzitetu su pretvoreni u privatne fakultete. Centralizacija koju je DPS sprovodio i koja je, mogu reći, u ovom trenutku dobila je svoje oblike i svoj izraz u predlogu ovog zakona je jasna i vidljiva i u odredbama koje se tiču Savjeta kao, hajde rekao bih, glavnog organa u visokom obrazovanju koji treba da utvrđuje politiku razvoja visokog obrazovanja. Ako je ovim zakonom predviđeno da takav savjet bira Vlada, to je potpuno jasan pokazatelj da aktuelna vlast želi da uspostavi centralizaciju upravljanja u obrazovnom sistemu Crne Gore i na Univerzitetu Crne Gore.

Vidljiva je degradacija na svakom koraku, degradacija visokog obrazovanja. To se vidi i po tome koji su ljudi imenovani za rektora i za predsjednika Upravnog odbora univerziteta. Dakle, partijski kadrovi. To se vidi i po objavljenim informacijama o tome da

su profesori i asistenti na Univerzitetu Crne Gore i privatnim fakultetima plagirali svoje radove, među njima je kao što znamo i ministarka nauke. Sve to govori o jednom ponižavajućem položaju ili statusu u kojem se nalazi visoko obrazovanje u Crnoj Gori, univerzitet. Potpuno je jasno da su u predhodnom periodu državni univerzitet i svi drugi fakulteti svoju upisnu politiku prilagođavali logici profita, a ne potrebama tržišta rada. I ne može se ništa posebno postići ni ovim novim odredbama. Tako će da bude i u narednom periodu. Kad govorimo o finansiranju privatnih fakulteta, ja tvrdim da se na ovaj način samo pokušava pomoći vlasnicima privatnih fakulteta koji su došli u finansijske probleme. Kako? Tako što će se ponovo uzeti od države da bi se oni finansirali. Ponovo imamo favorizovanje privatnih ustanova u odnosu na državne, kao i u zdravstvenom sistemu. Ako mogu još tridesetak sekundi i završavam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Štopujem.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Dakle, ovdje se govori o potrebi da se navodno na privatnim fakultetima finansiraju studijski programi koji bi trebalo da budu od javnog interesa. Da vas ja pitam. Koji su to postojeći studijski programi na privatnim fakultetima koji već ne postoje na Univerzitetu Crne Gore? Nema ih. Dakle, ne postoji nijedan studijski program na privatnim fakultetima koji može da ostvari javni interes a da on već ne postoji na Univerzitetu Crne Gore. Postavlja se još jedno pitanje. Zašto bi država finansirala osnivanje takvih studijskih programa na privatnom fakultetu umjesto da pomogne osnivanje takvih programa na državnom univerzitetu? Samo zbog logike profita i zbog toga što je ovo privatna i partijska država.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Riječ ima koleginya Filipović, zatim koleginya Drobnjak.

Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažena gospođo Kurpejović, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Razvijeni svijet godinama vodi debate tražeći najbolje načine za podizanje funkcionalne pismenosti, upotrebljivosti stečenih znanja i primjenu novih tehnologija u sticanju i transferu znanja. Svi se slažemo da su univerziteti od vitalnog značaja za promovisanje društvenog, kulturnog i ekonomskog razvoja svake nacije. Univerziteti su zaduženi za čuvanje, prenošenje i unapređenje znanja putem nastave, istraživanja i pružanja usluga zajednici. Najveće reformske strategije kada je u pitanju visoko obrazovanje u Crnoj Gori pokrenute su u poslednjoj deceniji, ali ne samo u Crnoj Gori nego širom regiona i bile su vođene bolonjskim procesom. Promjene u zakonima su takođe otvorile debate i omogućile usvajanje zakona i u drugim oblastima politike visokog obrazovanja koje nijesu u direktnoj vezi sa bolonjskim procesom. Postojeći Zakon o visokom obrazovanju usvojen je u ovoj skupštini 2003. godine i njegov opšti cilj bio je obezbjeđenje veće autonomije visokoobrazovnim institucijama u njihovim aktivnostima, posebno u aktivnostima u vezi sa akademskim radom uz minimalno učešće i miješanje države, osim ukoliko je trebalo zaštititi javne interese. Zakon iz 2003. godine reguliše osnivanje privatnih visokoobrazovnih institucija, što je dovelo do otvaranja privatnih institucija i u našoj zemlji. Neću govoriti o predlozima i članovima ovog zakona koji je pred nama danas. Neću govoriti o samoevaluaciji, o akreditaciji, o reakreditaciji, o postupku osnivanja ustanova visokog obrazovanja, o uslovima, o sticanju akademskih znanja jer su o tome već govorile kolege u prethodnom periodu. Slažem se s kolegama da je jako bitno da se studenti dva puta godišnje pitaju da li su zadovoljni uslovima rada na Univerzitetu i da li su zadovoljni radom akademskog osoblja. Isto tako, smatram da nas život često demantuje, zakoni su jedno, a život je drugo, pa poslije ankete studenata vidjećemo da li će možda neki profesori kojima studenti nijesu bili zadovoljni imati neke posljedice poslije dobijenih ocjena u ovim anketama.

Ono čime ću se pozabaviti je pitanje finansiranja visokog obrazovanja koje je jedno od najintenzivnije razmatranih pitanja u sferi politike visokog obrazovanja.

Prenošenje dijela troškova studija na studente može se uočiti kao trend u zemljama u regionu. Osnovni uzrok ovoga jeste ograničeni državni budžet i nemogućnost da se izbore sa rastućim upisom na visokoškolske institucije. Školarine, kao što su rekle moje kolegice i kolege, do sada predstavljaju značajan izvor prihoda za univerzitete. U strategiji razvoja i finansiranja visokog obrazovanja u Crnoj Gori koje je uradilo Ministarstvo prosvjete postoji podatak da 60% studenata u Crnoj Gori koji su upisani na državne univerzitete plaćaju školarinu. Budžetska mjesta, na primjer u Hrvatskoj i Srbiji, raspodjeljuju se na osnovu ocjena i rezultata sa prijemnog ispita, a izuzetak je Slovenija u kojoj je Zakonom o visokom obrazovanju zabranjeno naplaćivanje školarine redovnim studentima u prvom i u drugom ciklusu studija. U državnim institucijama ove školarine ne pokrivaju sve troškove studija. To se obično odnosi na nastavu i na ispite, a u nekim slučajevima školarina na privatnim fakultetima obuhvata i udžbenike, ali su one uglavnom više od školarina na državnim institucijama.

U Crnoj Gori prosječna školarina na privatnim školama i univerzitetima iznosi do 1500 eura i tri puta je veća nego na Univerzitetu Crne Gore. Školarina se obračunava na različite načine. Čini mi se da ne postoje jasne smjernice kako bi iznos školarine trebalo utvrditi. Kod nas univerzitetski upravni odbor odlučuje o predlozima fakultetskih senata, a na kraju mora da se dobije odobrenje Ministarstva prosvjete. Školarine se uglavnom slivaju direktno u budžete fakulteta. U mnogim slučajevima prihod od ovih školarina čini značajan udio u ukupnom budžetu visokoobrazovnih institucija. Fakulteti imaju visok nivo autonomije kada je u pitanju odlučivanje šta će uraditi sa tim sopstvenim prihodima. Pokazalo se, takođe, da su i visokoobrazovne institucije vrlo snalažljive kada je u pitanju naplaćivanje različitih usluga studentima. Studenti plaćaju i upis i izdavanje diploma i ponovno prijavljivanje ispita i različita uvjerenja itd. tako da smatram da treba ovu inflaciju različitih naplata ograničiti, što je u Crnoj Gori i urađeno. Crna Gora i Slovenija zakonom ograničavaju te administrativne takse koje mogu uvesti visokoobrazovne institucije.

U svakom slučaju, slažem se da je zakon jedan značajan iskorak naprijed zbog svih ovih diskusija koje su ranije kolege imale, ali ja sam se bavila najviše finansiranjem. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice.

Kolega Abazoviću, zamolio bih vas da odustanete od komentara zato što smo probili vrijeme. Može jedan minut, a dao sam vam dva minuta prošli put. Može, izvolite, jedan minut.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću, biću kratak.

Prvo, moram da se izvinim jer sam napravio jednu materijalnu grešku na koju me podsjetio profesor Popović, ja pripadam akademskoj zajednici po zvanju i po nekom angažmanu, ali to je bila jedina materijalna greška. Htio sam gospođu, dragu kolegicu Filipović da pitam i predstavnike Vlade, samo ako može, mislim da je ovo krucijalno pitanje, da Vlada kaže da li će Vlada da bude arbitar, kome od privatnih fakulteta ili univerziteta pomaže, pruža finansijsku pomoć. Da li mislite da je to nešto što je saglasno sa dobrom praksom, da Vlada arbitrira i kaže - ovom univerzitetu ćemo da pružimo finansijsku pomoć, a ovom nećemo? Ako mislite da će oni prioritete da rješavaju i određuju na pravilan način, svaka čast, tu ne bih dalje. Mogao bih da komentarišem, ali ne želim. Postavljam pitanje da li se Vlada postavlja kao arbitar.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Abazoviću.

Hoćete li u ime Vlade?

ŽANA FILIPOVIĆ:

Ovdje imamo Savjet koji se bavi programom jedne visokoškolske obrazovne institucije, oni će konkurisati programom, na osnovu programu će dobiti sredstva.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice.

Izvolite, kolegice Drobnjak.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažena pomoćnice ministra gospođo Kurpejović, kolegice i kolege,

Krenuću svoju diskusiju pokušavajući da odgovorim kolegi Abazoviću na pitanje. Odgovor je vezan za amandman koji su podnijeli kolega Šehović i kolega Andrija Popović, gdje je u članu 67 jasno definisano da mora da postoji javni interes i da taj program ne postoji na državnom univerzitetu. Znači, jasno definisana dva uslova kada će privatni univerzitet dobiti nadoknadu. To je amandman koji je predlagač zakona prihvatio i postao je sastavni dio zakona. Znači, jasno definisano i promijenjeno u svakom stavu člana 67, ali prihvaćen je i postao je sastavni dio zakona.

Da samo podsjetim da je Zakon o visokom obrazovanju usvojen 2003. godine, one iste godine kada je Crna Gora pristupila bolonjskoj deklaraciji i da je u jedanaest godina on šest puta pretrpio izmjene. U tih jedanaest godina upisalo se deset generacija studenata i studentkinja prema novim pravilima bolonjskog studiranja, ali i povećan je broj ustanova za visoko obrazovanje i broj studenata i studentkinja. Tako da je sasvim logično bilo da se donese i novi zakon o visokom obrazovanju koji će da bude primjeren vremenu u kome jesmo.

Ono što sam prepoznala kao jako važnim jeste da se u ovom novom zakonu prepoznaju dva nova cilja visokog obrazovanja pored onih koji su već postojali. To su razvoj istraživački orijentisanog visokog obrazovanja i obezbjeđivanje uslova za nesmetan pristup visokom obrazovanju. Smatram da su to jako važni ciljevi i da će oni biti postignuti primjenom ovog zakona.

Takođe, smatram važnim da je u zakonu prepoznato važnim, pa je onda normirano i kao posebno poglavlje obezbjeđivanje kvaliteta koje se prepoznaje kroz samoevaluaciju i ocjenu kvaliteta, reakreditaciju ustanova i istraživanje tržišta rada. Moje kolege i kolegice su govorili o tome šta je samoevaluacija, reakreditacija. Jako je važno da oni koji koriste usluge ustanova visokog obrazovanja imaju dva puta godišnje mogućnost da ocijene kvalitet te usluge, a da reakreditaciju ustanova izdaje inostrana nezavisna međunarodna agencija. Važan segment je i da je prvi put normirano cjeloživotno učenje, jer u globalizacijskim procesima više znanja i stručnosti, bolje vještine, sposobnosti i kvalifikacije su jedan od faktora koji određuju i poziciju na tržištu

rada i bolji pronalazak posla, a cjeloživotno učenje i obrazovanje je put ka bržem i kvalitetnijem zapošljavanju.

Važno je napomenuti, mada se o tome danas govorilo, da je u Zakonu prepoznat i princip afirmativne akcije za studente sa invaliditetom, i da se ta afirmativna akcija prepoznaje u tri člana, na način da su studenti sa invaliditetom oslobođeni plaćanja školarine, da se upisuju na osnovne studije i na specijalističke studije prema principima afirmativne akcije, a da je jako po meni važno, i vjerujem da će Ministarstvo propisati bliže uslove i kriterijume, način i postupke upisa u prvu godinu studija, jer je Zakonom samo definisano da će se primjenjivati princip afirmativne akcije.

Takođe, po meni jako važno je da je u ovom zakonu u poglavlju *akademsko osoblje* prvi put normirano položaj saradnika u nastavi gostujućih profesora, ali i pitanje zaštite od plagijata. I vjerujem da će se na univerzitetima, i državnom i privatnim, donijeti i utvrditi etički kodeks akademskog osoblja, kojim bi se, između ostalog i tretiralo pitanje plagijata da ne ostane samo na ovome što je Zakno definisano. I naravno, moram pomenuti učenje na daljinu kao opet prvi put normirano u Zakonu, po meni jako važno.

I završiću s tim da je Zakon usklađen sa pravnom tekovinom Evrpske unije i da se to najbolje ogleda u onom članu koji definiše da strani državljani mogu pod jednakim uslovima kao i crnogorski upisati fakultete u Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice.

Kolege, pravimo pauzu do 16.30h u kojem periodu do tada će matični odbor razmatrati amandmane. Prijatno.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici, po dogovoru idemo na početak glasanja o Predlogu zakona o visokom obrazovanju.

Prvo glasanje je u načelu većinom glasova svih poslanika 41 u ovom parlamentu. Izvolite, za, protiv uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 49 za, tri protiv, sedam uzdržanih. Konstatujem da je Zakon dobio većinu u načelu.

Bilo je 57 amandmana. Očigledno podstiču na domaćinski rad zakon i obrazovanju.

Zakonodavni odbor osam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanica Nada Drobnjak jedan amandman o kojem treba glasati.

Izvolite, kolegice Drobnjak.

Koleginica Drobnjak je odustala od amandmana.

Poslanici Šehović i Vuksanović šest amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, s tim što je amandman 4 u izmijenjenoj formulaciji.

Je li to u redu, kolegice Vuksanović? Hvala vam.

Poslanik Kalač jedan amandman o kojem treba glasati.

Izvolite, kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, predsjedniče.

Odustajem od predloženog amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Kalač.

Andrija Popović šest amandmana. Amandman 6 je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a od amandmana 3, 4 i 5 je odustao. Amandman 1 i 2 su na Zakonodavnom odboru spojeni u amandman 1, jer se odnosi na isti član i o njemu treba glasati. Znači tehnički amandman 1 i 2 je postao amandman 1.

Amandmani 3,4 i 5 su vam prihvaćeni. Odustali ste.

Amandman 6 vam je prihvaćen u izmijenjenoj formulaciji.

Znači, glasa vam se o amandmanu 1. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Kad se budem javio i obrazložio o amandmanima reći ću, dakle 3,4 i 5 su amandmani koji su sadržani u amandmanima poslanika Šehovića i poslanice Vuksanović.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovo je samo da provjerimo je li tačno ovo što treba da radimo. Daću vam riječ svakako.

Hvala na pomoći.

Poslanici Branka Bošnjak, Jelisaveta Kalezić, Milan Knežević i Ljiljana Đurašković 21 amandman, od kojih je amandman 1 sastavni dio Predloga zakona, a o ostalima treba glasati. Dva su, 1 i 18. Hvala kolegkinice Kalezić, za vas hvala a za službu kritika.

Hvala.

Ostalo je 19 amandmana u proceduri pa ćete se izjašnjavati o njima kada dođe na dnevni red.

Ostalo je 19 amandmana u proceduri pa ćete o njima govoriti u pojedinostima.

Samo trenutak.

Izvolite, generalna direktorice Kurpejović.

MUBERA KURPEJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Amandman koji se tiče etičkog kodeksa je prihvaćen, ostali nijesu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, samo je jedan prihvaćen, 18 nije.

Provjerite to dok dođemo do pojedinosti, a imamo spornost, pa ćemo je rješavati u posetupku.

Poslanica Jonica šest amandmana, izvinjavam se.

Može, bolje sad nego poslije.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Ovdje je izvještaj Odbora, radu Odbora je prisustvovala gospođa Kurpejović, gdje kaže Odbor je odlučio da predloži Skupštini da prihvati amandmane 1 i 18. Ako predlagač nije, a rečeno je da je, ja sam tako shvatila, evo tu je i predsjednica Odbora.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odbor je prihvatio, ali nije predlagač.

JELISAVA KALEZIĆ:

Predlagač je uvažio, rekao je da je kodeks, moguće da sam ja bila suviše pristrasna jer sam zastupala amandmane. Izvinjavam se svima. Izvinjavam se svima ali i dalje mislim ono što sam rekla.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nije teško povjerovati u tu činjenicu.

Hvala vam, provjerićemo.

Poslanica Jonica šest amandmana o kojima treba glasati. Hvala vam.

Poslanik Perić dva amandmana o kojim treba glasati. Nije tu.

Poslanici Perić i Tuponja jedan amandman o kojem treba glasati, očigledno su na glavnom odboru.

Poslanici Perić i Jasavić dva amandmana o kojim treba glasati.

Poslanik Abazović tri amandmana o kojima treba glasati.

I to je to. Kolege iz Pozitivne su očigledno na partijskim organima.

Molim vas, uobičajeno je u najvažnijem dijelu, a to je glasanje, mi imamo najmanje interesovanja. Više volimo svoje riječi nego rezultate svojih riječi, a to je zakon ono zbog čega i postojimo.

Koleginica Drobnyak i Kalač su odustali od svojih amandmana.

Poslanik Popović jedan amandman, to je onaj objedinjeni 1 i 2. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Amandman 1 i 2 na Zakonodavnom odboru tiču se člana 50 de nema trajanja mandata kod privatnih fakulteta. U članu 50 stav 2 riječi "trajanje mandata" brišu se.

Obrazloženje: Bez obzira što se radi o privatnom univerzitetu, Zakonom se mora propisati trajanje mandata rektora. Nije logično da mandat rektora privatnog univerziteta može biti doživotan, naročito zbog činjenice da se za finansiranje studenata na studijskim programima od javnog interesa na privatnim ustanovama mogu obezbijediti sredstva u budžetu Crne Gore. Dodaje se stav koji glasi: "Rektor privatnog univerziteta se bira na period od pet godina i isto lice može biti birano dva puta uzastopno".

Kao što sam rekao, amandmani 3,4 i 5 su prihvaćeni kao modifikovani kroz amandmane sa poslanikom Šehovićem i poslanicom Vuksanović, tako da se može reći da su i zajednički formalno nijesu suštinski jesu. Tiče se finansiranja studenata na privatnim ustanovama. Za finansiranje studenata na studijskim programima koji su od javnog interesana privatnim ustanovama predviđena su sredstva u budžetu Crne Gore, koja moraju biti maksimalno zaštićena od bilo kakve zloupotrebe, naročito imajući u vidu činjenicu da su pojedini državni funkcioneri vlasnici ili suvlasnici privatnih ustanova.

Zbog naročitog interesovanja javnosti finansiranje studenata na privatnim ustanovama i uslovi za korišćenje eventualnih sredstava iz budžeta Crne Gore moraju biti maksimalno transparentni,... okolnostima kad državni univerzitet nema dovoljno kapaciteta za neophodnim stručnim kadrovima.

I amandman 6 posljednji, on je kao modifikovan prihvaćen od predlagača a tiče se člana 68. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Logično je vaše objašnjenje, kad neko obavlja javnu djelatnost privatnim sredstvima ima i javnu odgovornost. Prema tome, mandat postoji koliko ja znam na svim univerzitetima u svijetu koji su privatni, bez izuzetka, u Americi, i nelogično je da nema mandata za rektora kao istog za sve. Ali, očigledno da mi ne shvatamo privatno kao odgovorno, nego privatno kao iznad zakona, a ne kao najpodložnije kontroli zakona, jer je interes dominantan.

Izvolite.

MUBERA KURPEJOVIĆ:

Hvala, predsjedavajući.

Predlagač je odbio amandman koji je dostavio kolega Popović iz razloga što Zakonom nije propisano da će se studenti na privatnim ustanovama obavezno financirati. I samim tim država ne može propisivati da će neko biti rektor na privatnom, da će mu mandat biti pet godina i koliko puta će se birati. I nema uporedne prakse da na privatnim ustanovama da se propisuje koliko puta rektor može imati mandat i koliko godina mu traje mandat.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne želim da lobiram za amandman. Obrazovanje je javni interes, bez obzira ko ga financirao. Obrazovanje podliježe normama, licenciranju i svemu ostalom. Mora postojati odgovornost jer postoji revizija poslovanja i svega ostalog.

Ali, izvolite, za to postoji glasanje u Parlamentu.

Stavljam na glasanje amandman kolege Popovića, amandman 1. Izvolite, za, protiv, uzdržan.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Glasalo je 63 poslanika, 30 za, nije bilo protiv, 33 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandman dvadeset poslanice Bošnjak, Kalezić, Kneževića i Đurašković.

Izvolite, kolegice Đurašković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Hvala lijepa.

Amandman broj 1 o etničkom kondeksu na univerzitetu je ušao u sastav zakona.

Obrazlažem amandman 2. Nadležnost savjeta za visoko obrazovanje u članu 10 tačka 5 mijenja se i glasi: "Savjet daje mišljenje o broju studenata i iznos o finansijskih sredstava kojaste izdvajaju za finansiranje studenata koji ne studiraju na državnom univerzitetu.

Obrazloženje: Obzirom da predlažemo da ovaj zakon ne treba da omogući finansiranje privatnih visokoškolskih institucija u Crnoj Gori, razvijanje nečjeg privatnog biznisa na račun građana Crne Gore, već treba da propiše stipendiranje, finansiranje studenata koji pohađaju studijski program za sticanje kvalifikacija za neko u Crnoj Gori deficitarno zanimanje, a koji ne postoji na državnom univerzitetu, u nadležnosti savjeta za visoko obrazovanje bi trebalo da stoji obaveza da savjet daje mišljenje o broju studenata i iznosu sredstava koja se izdvajaju za finansiranje studenata koji ne studiraju na državnom univerzitetu. To je amandam broj 2.

Hoćemo li mi da podijelimo pošto ih ima mnogo ili kako ili jedan za drugim, kako ćemo glasati?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ajde da glasamo broj 2.

Izvolite.

Za, protiv, uzdržani?

Izvolite.

Hvala vam.

Glasalo je 59 poslanika, 23 za, 21, protiv, pet uzdranih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Vjerujem da ću imati više sreće, a vidim da je pažnja kolega dostigla tačku usijanja i vjerujem da će to biti ispraćeno i glasanjem za. Znači, član 11 se mijenja i glasi: Savjet imenuje i rješava Skupština Crne Gore na predlog ovlašćenog subjekta. Savjet ima 13 članova koji se imenuju na periodod četiri godine. Sedam članova se bira iz reda redovnih profesora, vrhunskih naučnika u zvanju naučnog

savjetnika, odnosno umjetnika sa međunarodno priznatim referencama iliosvjedočenim doprinosom o nacionalnoj kulturi, od toga četiri člana predlog senatu Univerziteta Crne Gore, a tri člana na predlog senata ili vijeća privatnih više školskih ustanova, dva člana na predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, jedan član na predlog privredne komore, jedan član na predlog NVO-a, jedan član iz reda saradnika na Univerzitetima na predlog asocijacije saradnika i studenata, posle diplomskih i doktorskih studija, jedan član iz reda studenata na predlog studentsog parlamenta. Izuzetno od stava 2 ovog člana prestavnici iz reda saradnika i studenata imenuju se na period od dvije godine. Član savjeta ne može biti lice izabrano ili postavljeno na funkciju u državnom organu, organu lokalne samouprave, član organa političke stranke ili lica na dužnosti u organu upravljanja ili rukovođenja u visoko obrazovanje.

Obrazloženje: Smatramo da Savjet za visoko obrazovanje treba da bira Skupština Crne Gore, kao što je slučaj u zemljama u regionu, a ne Vlada čime mu se daje na značaj. Tačnije definisane strukture savjeta i oblašćenih predlagača smanjiće se moguća samovolja Vlade. Takođe smo vodili računa da se izbjegne politički uticaj pri izboru članova i favorizovanje privatnih institucija koje je na žalost postalo u trend u Crnoj Gori. Podsjetiću Vas da pojedini članovi Vlade će određivati savjet, a angažovani su na privatnim univerzitetima odnosno pojedini ministri, u svojoj diskusiji sam i spomenuo koji su to ministri oni će odlučivati koji su to predmeti od izuzetnog značaja na privatnim univerzitetima gdje oni usput i predaju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ima i poslanika koji predaju, ne samo ministara.

Izvolite, za, protivim, uzdržan.

Hvala vam.

Glasalo je 60 poslanika, 26 za, 22 protiv, 12 uzdržanih, konstatujem amandman nije prihvaćen, to je amandman 3.

Izvolite, kolega Kneževiću, hoćete li dalje.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Žalim zbog neuspjeha, ali je ipak jedan civilizacijski iskorak i nastojaću da ubuduće i dalje podnosim amandmane.

Amandman broj 4 u članu 14 stav 1 - nakon riječi fakultet dodaje se riječ institut. Smatramo da naučni instituti treba da budu uvršteni u listu ustanova visokog obrazovanja, a na većinu od njih se odvija i nastava primjer Instituta za strane jezike na kome se realizuje studijski program prevodilaštvo. Amandman broj 5 u članu 32 nakon stava 4 dodaje se novi stav koji glasi: Ustanova ne može vršiti statusnu promjenu u smislu vlasničke strukture kroz privatno javno partnerstvo.

Obrazloženje: Smatramo da statusne promjene kroz vlasničku strukturu putem privatno javnog partnerstva u oblasti visokog obrazovanja ne smiju dozvoliti jer bez jasno propisane zabrane bi ostavili mogućnost za manipulacije te smatramo da čisto vlasništvo ili javno ili privatno najbolje je rješenje za zdravu konkurenciju. Smatramo da ne trebamo omogućiti da država ulazi u vlasništvo privatnih i visoko školskih institucija, niti obrnuto, a nejasno definisana norma bi mogla dovesti do slobodnog tumačenja i privatizacije pojedinih državnih fakulteta, a takođe bi država mogla da finansijski uskoči ukoliko zaškripi u poslovanju privatnih visokoobrazovnih institucija, a nije rijetkost da građani finansiraju nečiji propali privatni biznis, zbog toga smatramo da treba dodati i stav 4.

Ija zahvaljujem na izuzetnoj pažnjigospođice Kurpejović, koja je trebala da se izjasni o ovim mojim amandmanima. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli ste obrazloženje.

Otvaramo glasanje za, protiv, uzdržani.

Hvala vam.

Glasalo je 57 poslanika, 22 za, 19 protiv, 16 uzdržanih, konstatujem da amandman 4 nije prihvaćen.

Amandman 5.

Želite li obrazložiti kolegkinice Đurašković? Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Ukidanje ustanove u članu 34 stav 2 mijenja se i glasi:

U slučaju ukidanja ustanove, ustanova prestaje upisivati studente u prvu godinu studija, i to odmah. Mišljenja smo da treba nakon odluke da se ukine ustanova odmah se obustavlja upisivanje u prvu godinu studija, a da se zatečeni studenti mogu do kraja školovati. Htjeli smo samo da izbjegnemo nedoumice iz zakona jer nam se učinjelo da nije dobro ovo objašnjeno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice, čuli ste obrazloženje, amandman 5.

Hvala vam.

Glasalo je 58 poslanika, 23 za 18 protiv, 17 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6.

Koleginice Kalezić.

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Amandman 6.

Dakle, ovdje je samo da se precizira u jednom, odnosi se na član 7 Predloga zakona gdje se u posljednjem pasusu veznik "i" mijenja, veznicima "i ili". Evo da se malo zadržimo. Naučnici istraživački odnosno umjetnički rad obavlja se i ili organizuje u skladu sa posebnim zakonom i opštim aktom univerziteta. Smatrali smo da je to poboljšanje. Prestavnici predlagača nijesu prihvatili, mada nekako su djelovali neubjedljivo i u toj stvari, a inače, međutim tako je kako je.

Dakle, raniji amandman 8 sad je prešao u amandman 7 odnosi se na organizaciju univerziteta, u vezi je sa članom 38 Predloga zakona gdje se nakon stava 2 dodaje novi stav itd, da ga ne čitam. Zašto? Ovdje je predlog koji je utemeljen u praksi mnogih univerziteta i smatram da treba omogućiti postojanje univerziteta umjetnosti zbog specifičnosti fakulteta i akademija umjetnosti, načina na izbora uzvanja na tim

ustanovama, specifičnosti prilikom upisa studenata. Tako da je ovo jedan dio, odnosi se na naš predlog da se u organizacione jedinice univerziteta kao organizacione jedinice univerziteta definišu i katedre. Napominjem da je ovo u ranijem zakonodavstvu postojalo, da je izbačeno iz nekog od prethodnih zakona pod obrazloženjem da to reguliše statut univerziteta, a onda je praktično došlo do ukidanja katedri i samim tim bitnom da kažem smanjivanju kvaliteta rada na univerzitetkim jedinicama. To je mišljenje brojnih nastavnika državnog univerziteta.

Amandman 8 odnosi se na reakreditaciju gdje smo insistirali da se, to je u predlogu zakona član 41, da se doda riječ, malo jeste udvojeno, akreditovana ustanova za reakreditaciju ili akreditaciju. Radi se o tome da je lista agencija utvrđena na sastanku 46 ministara obrazovanja iz Evropske Unije još 2007.godine, a naš zakon bi trebalo to da podrži, jer kroz izbor Agencije za reakreditaciju ako ne postoji ova odrednica mogu da se uvrste i neke druge. Prosto ostaje kao opcija.

Sljedeći amandman, to bi sada bio amandman 9, u našem tekstu je amandman 10, pošto je prvi prihvaćen odnosi se na organe upravljanja. Smatramo da bi trebalo preciznije definisati na čiji se predlog biraju članovi Upravnog odbora javne ustanove kao i definisati način izbora predsjednika Upravnog odbora kao i onemogućiti gomilanje funkcija i eventualni konflikt interesa. Ovo se sada događa nadržavnom univerzitetu, za privatne ne znam. Sljedeći amandman je amandman 10 odnosi se na Organe upravljanja privatnog univerziteta gdje je praktično smatramo da je i u Upravnom odboru privatne ustanove neophodno da postoje prestavnici i saradnici neakadenskog osoblja.

Sada dolazi sljedeći amandman 11 odnosi se na izbor rektora državnog univerziteta gdje smatramo da javni konkurs koji inače ide za izbor rektora treba da prati neposredno glasanje referendumom što je u stvari najdemokratsiji i samim tim legitiman način izbora rektora državnog univerziteta, jer sadašnja praksa praktično zatvara mogućnost ili sprečava mogućnost da cijela akademska zajednica kako se koristi taj izraz odnosno nastavnici univerziteta učestvuju neposredno na izbor rektora. Ovo mislim da nije neophodno previše elaborirati, ali utoliko je neobičnije da predlagač zakona nije imao sluha za ovakvo nešto, što malo ukazuje na već odomaćenu manipulaciju u tom smislu od strane vlasti, i to nije dobro, baš nije dobro.

Sljedeći amandman se odnosi na rektora privatnog univerziteta. Dakle, ako je tražen određeni standard u demokratičnosti postupka izbora za državni univerzitet ima smisla tražiti i za privatne univerzitete.

Sljedeći amandman odnosi se na stručne organe univerziteta, koji su tu nabrojani. Smatramo da se ne smije dozvoliti gomilanje funkcija te da jedna ista grupa ljudi odlučuje o svemu, i ako ima dovoljan broj akademskog osoblja koje može da obavlja te funkcije, suština je zapravo da prorektori, dekan i direktor instituta ne mogu biti članovi savjeta, ali po funkciji učestvuju u njegovom radu bez prava odlučivanja. Ovo gomilovanje funkcija već se realizuje odavno na državnom univerzitetu.

Sljedeći amandman se odnosi na normative i standarde za finansiranje. Dakle, osnivač je dužan da obezbjeđuje sredstva za finansiranje bez obzira na tip vlasništva privatno ili javno. Imamo praksu na državnom univerzitetu Crne Gore, da su brojni studijski programi akreditovani, a da zapravo nije bilo dovoljno materijalnog uporišta za izvođenje kvalitetne nastave. Pretpostavljam da slično može biti, a vjerovatno već i jeste, i na privatnim univerzitetima.

Sljedeći amandman odnosi se na finansiranje studenata na privatnim visokoškolskim ustanovama i van Crne Gore, zapravo na stipendiranje studenata koji ne studiraju na državnom univerzitetu. Šta je ovdje bitno već je više puta istaknuto, a to je da se na osnovu mišljenja savjeta za svaku studijsku godinu utvrdi broj studenata koji će biti stipendiran i takođe i iznos finansijskih sredstava koji se izdvajaju za tu namjenu.

Sljedeći amandman je 16 odnosi se na uslove za korišćenje budžetskog novca, to je zapravo obrazloženje i za prethodni amandman i za ovaj slično, a to je da država treba da stipendira studente koji studiraju one programe kojih nema na državnom univerzitetu, odnosno kojim se dobijaju one kvalifikacije koje su deficitarne u privredi ili uopšte društvenom životu. To je dobro obrazloženo amandmanom koji je definisao kolega Šehović.

Sljedeći amandman je broj 17 odnosi se na član 71 Predloga zakona, gdje predlažemo jedan novi stav koji glasi: Raspisivanje javnog konkursa za izbor u akademsko zvanje, ne smije biti uslovljeno normom časova lica ili osobe koja se bira. Ovo je u svom uvodnom izlaganju jako dobro obrazložila kolegica Vuksanović. Ja sam zaista shvatila na sjednici Odbora da predlagači nijesu imali ništa protiv toga. Prvo su

obrazložili da je to stvar koju treba urediti Statutom Univerziteta. Međutim, jasno obrazloženje ukazuje na ono što je objasnila sa pravnog stanovišta koleginica.

Koleginice i kolege, ko god nije zainteresovan, još nije glasanje, neka izađe iz sale. Ja prosto ne mogu da vičem.

Znači, radi se o tome, što je, kako bi se reklo, radeći ili ne radeći, stručno ili nestručno, uprava državnog univerziteta kroz više godina uvela kao praksu, kao neprihvatljivu i potpuno zakonski nezasnovanu praksu da se izboru zvanje, kada su svi ostali uslovi zadovoljeni, a možda i zadovoljeni znatno preko tražene norme uslovljava, zaustavlja ili stopira, zato što neko nema četiri časa, prosječno četiri časa predavanja nedjeljno, koliko zakon predviđa. Ovo je, zakon ne kaže ništa, a statut propisuje nešto što je nezakonito i zato smo tražili da Zakon bude kišobran od nezakonitog rada, predlagač nije imao odgovor na ovo i zato sam ja shvatila da je on to i prihvatio, pa se prosto provuklo da nije zapisano. Izvinjavam se i dalje ostaje nejasno zašto smeta predlagaču da ovo uđe u zakon.

Sljedeći amandman se odnosi na studijske programe gdje se samo zamjenjuje, to je član 79, riječ "mogu se akreditovati", riječima "akredituju se". Jasno je da se akredituju ako su zadovoljili uslove za akreditaciju. Dakle, ako je neko podnio zahtjev za akreditaciju i zadovoljio uslove, onda se on akredituje, a ne može se akreditovati. Jer, ako je tražio akreditaciju, on je može povući u tom slučaju se ne akredituje. Ovo je prosto pitanje poznavanja jezika i smisla izražavanja, ništa mi tu nijesmo doprinijeli, osim da bude precizno saopšteno. Traži se imperativna norma, a to je - akredituje se.

Kod sljedećeg amandmana broj 19 i dalje je ostalo nejasno to je u članu 87 ljudi koji su u sastavu odbora. Dakle, poslanici koji su u sastavu odbora, istovremeno rade na Univerzitetu, smatrali smo da riječ najmanje, treba zamijeniti riječju najviše. Bitno se razlikuje najmanje i najviše, predlagač je i dalje ostao pri svome, meni nije jasno zašto.

I posljednji odnosi se na ispite, predlog je bio da se prijemni ispiti uvedu kroz zakon. U zakonu stoji da to mogu univerzitetske jedinice same propisati. Međutim, jedna delegacija ovog Parlamenta bila je početkom juna u Kini. Saznali smo da bez izuzetka na Pekinškom univerzitetu svi polažu prijemni ispit, a pogledajte gdje je on na

listi univerziteta. Tek toliko. Nama neće biti ništa gore, ako se zakonom uvede obaveza polaganja prijemnih ispita, a onda da se ti prijemni ispiti doziraju shodno tome kako univerzitetke jedinice vide da ih treba dozirati.

Toliko od mene, a bilo je baš dugo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam bilo je puno amandmana.

Da ispravimo jednu grešku gdje je koleginica Tanasijević bila u pravu, a tehnički dio nije bio u pravu. Mi smo glasali amandman 6, jer je to bilo obrazloženje koleginice Đurašković. Ali sam prekočio slagamo amandman 5, a on se odnosi na privatno javno partnerstvo i glasačku strukturu, promjenu vlasničke strukture.

Tako da glasamo samo amandman 5 kolege Kneževića, kojeg je on obrazlagao, koji smo preskočili da glasamo.

Izvolite.

Ne, nije prihvaćen ni 6, a o amandmanu 5 se glasa.

Izvolite.

Pomogao sam vam ja, pročitao sam što je amandman.

Hvala vam, glasalo je 59 poslanika, 24 za, 22 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7 do 21, obrazlagala je koleginica Kalezić. Izvolite.

Amandman 7.

Hvala vam, glasalo je 58 poslanika, 22 za, 22 protiv, 14 uzdržanih. Amandman 7 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 8. Statut Univerziteta umjetnosti da dam samo ključnu riječ, o tome se glasa.

Izvolite.

Glasalo je 58 poslanika, 21 za, 16 protiv, 21 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 9, čuli ste jezičku ispravku "akreditovana".

Izvolite, mijenja se jedna riječ.

Hvala vam, glasao je 61 poslanik, 25 za, 17 protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 10. Struktura izbora naučnog, odnosno senata i drugih sastavnih djelova reprezentativnosti kroz način izbora. Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 58 poslanika, 24 za, 19 protiv, 15 uzdržanih,. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 11, ispravke u formulaciji. Da u privatnoj ustanovi postoje predstavnici saradnika i ne akademskog osoblja.

Hvala vam, glasalo je 54 poslanika, 21 za, 14 protiv, 20 uzdržanih.Nije bilo potrebne većine za amandman 11.

Amandman 12, izvolite.

Odakle se bira rektor državnog univerziteta, to je poenta tog amandmana i opšti referendum u glasanju.

Hvala vam, glasalo je 59 poslanika, 23 za, 20 protiv, 16 uzdržanih.Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 13, takođe, ista preporuka za rektora privatnog univerziteta, biraju svi akademski radnici.

Hvala vam, glasala su 54 poslanika, 22 za, 19 protiv, 13 uzdržanih.Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 14, o Senatu univeziteta.

Hvala vam, glasalo je 53 poslanika, 22 za, 16 protiv, 15 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 15, o finansiranju i obavezi osnivača da finansira.

Hvala vam, glasalo je 58 poslanika, 23 za, 14 protiv, 21 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 16, stipendiranje studenata koji ne studiraju na državnom univerziteu.

Izvolite.

Hvala vam, glasala su 55 poslanika, 22 za, 14 protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 17, obrazloženje kao iz amandmana 16 i 17, stipendiranje amandman 17. Mogućnost stipendiranja na privatnom univerzitetu.

Hvala vam, glasalo je 58 poslanika, 23 za, 15 protiv, 20 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 18, zavisi od broja časova, da ne zavisi od broja časova, to je koleginica Vuksanović takođe predlagala. Da naučno zvanje nije usvojeno tehničkom stvari, a to je da li ima časova nego realnim znanjem akademskog radnika.

Hvala vam, glasalo je 63 poslanika, 32 za, 12 protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije prošao jer je potrebno 41. Hvala vam.

Glasamo amandman 19, ovdje je već jezička formacija, mogu se akreditovati i akredituju se.

Hvala vam, glasalo je 52 poslanika, 21 za, 16 protiv, 15 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 20, riječ "najmanje" zamjenjuje se riječju "najviše" kao da je tehnička greška, jeste li to provjerili?

Hvala vam, glasalo je 55 poslanika, 23 za, 20 protiv, 12 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 21, odnosi se na kriterijume i vrednovanje na prijemnom ispitu.

Hvala vam, glasalo je 54 poslanika, 25 za, 21 protiv, osam uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na šeste amandmana koleginice Jonice.

Izvolite, jedan po jedan ili ćete ...

Kolega Danilović, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Samo ću kratko gospodine predsjedniče Vama direktno, pa Vi razumite kako hoćete, nije ni žaljenje nego konstatacija, ali da ne promakne javnosti.

Dužan sam to zbog četvoro kolega koji je, neću pretjerati kada kažem, danima, nedjeljama i mjesecima radilo na ovim amandmanima, potrudili se da ispoštujemo cijelu formu i vidjeli ste kako je prošla politika amandmana u ovom Parlamentu. Ne na bilo šta, ne na bilo koji zakon, nego profesor univerziteta na Zakon o visokom obrazovanju. Zahvaljujem se svima ali, ovo bi trebalo zajedno da nas zabrine. Uzmite kad dođete kući pa pogledajte pažljivo šta ste sve odbili. Ništa više od toga. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama, ali bilo je različitih partijskih glasanja tako da očigledno postoji razlika u politikama univerziteta.

Koleginice Jonica, izvolite.

SNEŽANA JONICA.

Hvala, predsjedniče.

Gospodo poslanici, poštovani građani,

Svih šest amandmana Socijalističke narodne partije Crne Gore odnose se na pokušaj da konačno uvedemo jednaka pravila studiranja na svim fakultetima u Crnoj Gori zbog loše prakse da se pravila studiranja primjenjuju različito od univerziteta do univerziteta, od fakulteta do fakulteta i od profesora do profesora. Ovo je takođe i pokušaj zaustavljanja politike guranja naših studenata sa državnog na privatne fakultete zbog činjenice da ono što se ne definiše pravilima ne dozvoljava se na državnim ali se

vrlo lagodno dozvoljava na privatnim fakultetima. I ovo je ustvari bio način da se zaštitimo od onoga što smo kao demagoškom pričom pričali ovdje, a to je da nećemo da finansiramo privatne fakultete. Ovako isto, drage moje kolege, ih finansiramo, jer guramo djecu sa državnih fakulteta na privatne kako bi ono što se negdje zbog različitih politika iz različitih razloga na nekim fakultetima dobijali na privatnim fakultetima. Što dobijamo na kraju, neka nas sve zamisli.

I prije nego što obrazložim svojih šest amandmana moram i ja da prokomentarišem činjenicu da sam imala jedno pa ružno iskustvo da branim amandmane pred kolegama na odboru i da svi klimaju glavom, i da vam je potpuno očigledno da se slaže sa vama i da na kraju, naravno ne smiju da glasaju za, ne mogu da glasaju protiv, glasaju uzdržano. Ali, svako od nas radi svoj posao na način na koji misli da treba, a savjest prema studentima koji danas ovo gledaju na koje se odnose ovi amandmani, svako od nas neka ima onako kako može.

Amandman 1 je dakle, amandman kojim se u članu 4 dodaje uz autonomiju univerziteta, određeno ograničavanje te autonomije činjenicom da je potrebno propisati jednaka pravila studiranja i obaveze da se jednaka pravila studiranja odnose na sve fakultete.

Amandmanom 2, propisujemo obavezu Savjeta za visoko obrazovanje da kontroliše da li se pravila studiranja jednako primjenjuju na svim fakultetima.

Amandmanom 3 predložili smo da studenti koji se samofinansiraju imaju najmanje 40 kredita pređu na finansiranje iz budžeta, zato što je u tom istom članu propisano da studenti koji imaju manje od 40 kredita bili su na budžetu idu na samofinansiranje, pa je potupuno logično da u suprotnom, u slučaju oni ostvare to pravo idu na budžet.

Amandmanom 4 smo precizirali normu kojom je definisano koji su ispitni rokovi u Crnoj Gori tako što smo jasno precizirali da kao dodatni rok postoji avgustovski rok i jasno smo precizirali koji i koliko se ispita može prijaviti u avgustovskom roku, kako se ne bi dešavalo da se svake godine razlikuje broj i vrsta ispita koji se mogu prijaviti u tom roku i kako se ta pravila ne bi mijenjala na kraju akademske godine, što je krajnje

neprijemno. Kad student upiše fakultet trebao bi, da je sreće, da zna kakva će mu pravila važiti do kraja studiranja, a ne da upiše akademsku godinu a da u junu na kraju te godine dobije saznanje da se jedno od pravila, na osnovu kojeg je planirao svoj rad, promijenilo.

Peti amandman odnosi se na prenos, odnosno naš predlog da se pravo na upis na specijalističke studije obezbijedi studentima sa dva nepoložena ispita sa osnovnih studija. Čula sam priču o tome da mi objašnjavaju, jer eto ja ne znam, da se to ne može, jer se osnovne studije i specijalističke drugo, a ja pitam sve nas, šta znači u Crnoj Gori diploma sa osnovnih studija? Da li to znači bilo šta drugo ili papir za upis na specijalističke studije, da li smo mi išta osim nazivom promijenili da to ne bude prelaz sa treće na četvrtu godinu? Nismo, jer osnovne studije, njihova diploma danas u ovom momentu nisu ništa drugo. Iz tih razloga smatram da ovim potpuno smiješnim poštovanjem pravila koje Senat nije poštovao nego je preporučivao do prošle godine da se mogu prenijeti dva ispita, ne guramo djecu umjesto na fakultet na ulicu, ne guramo roditelje u dodatne troškove da zbog dva ispita plaćaju godinu školarine, nego da gurnemo djecu da imaju obavezu više te godine, da polažu ispite i sa te četvrte godine, odnosno sa specijalističkih i ta dva nepoložena ispita. Posljednji amandman se odnosio na prelaznu normu kojom bi se obezbijedilo da ovo pravilo važi za studente i koji su upisali ovu akademsku godinu. Dakle, podsjećam, ovo su pravila koja se primjenjuju različito, od fakulteta do fakulteta i od profesora do profesora. Ovo su razlozi zbog kojih nam se djeca ispisuju sa državnog fakulteta i upisuju na privatne fakultete, uplaćuju enormne iznose školarina, završavaju tamo ono što ne mogu da završe na državnim i vraćaju se tamo. Je li ovo interes, postavlja se pitanje? Je li iko, a tražila sam sa više dopisa evo godinu dana, izvršio analizu koliko je djece godinu dana bilo van fakulteta zbog jednog ispita? Je li smisao toga da ih pošaljemo kući da izgube radnu naviku, da njihovi roditelji plate godinu školarine i da na kraju možda oni odustanu od studiranja ili je prilika ili namjera da ih zadržimo na fakultetu al da se zapitamo kakav nivo znanja na tom fakultetu dobijaju, da li se Bolonja u svemu drugom primijenila na tom fakultetu ili na svim fakultetima pa da nam ovo bude i posljednji nivo primjene Bolonje, a ne prvi na štetu naše djece.

Što se tiče kolega, glasajte prema vašoj savjesti, gledaju vas studenti u Crnoj Gori, a vi i u svakoj sledećoj kampanji pričajte da se brinete za mlade, danas će na onom ekranu vidjeti ko se zaista brinuo i ko im je činio uslugu, ko im je pravio štetu, ko ih je slao na privatne fakultete čiji su vlasnici možda osjetili potrebu da zarade nešto i na njihov račun.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, čuli ste obrazloženje.

Amandman 1, kolegice Jonice. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 54 poslanika, 22 za, devet protiv i 23 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2, kolegice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 21 za, 10 protiv, 21 uzdržan. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3, kolegice Jonice, 40 bodova. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 54 poslanika 31 za, sedam protiv, 26 uzdržanih. Amandman ima većinu, ali nema dovoljnu. Nije prihvaćen.

Amandman 4, kolegice Jonice.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 22 za, devet protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5, kolegice Jonice, prenos ispita. Izvolite, za, protiv i uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 20 za, devet protiv, 24 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Poslednji amandman kolegice Jonice, amandman 6 koji je vezan za amandman 5, nema svrhu bez njega, ali nemam proceduralno pravo da ga ne stavim na glasanje.

Izvolite, za, protiv i uzdržani. U nekim parlamentima predsjednik to uradi, ne glasa se ono što je nespojivo kad ne prođe prvi amandman.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 18 za, devet protiv, 23 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Imamo dva amandmana Perića. Kao što vidite kolege iz Pozitivne nijesu tu, ali pokušaću da vam pomognem, neću reći da obrazložim.

U redu glasamo amandman 1, kolege Perića. Sigurno će mi zamjeriti, nijesam dovoljno upućen u njihove amandmane.

Glasamo amandman 1, kolege Perića. Radi se o finansiranju studentskih programa na privatnim univerzitetima. To smo već glasali u drugim formama i nije prošao na naš odbor.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 15 za, 22 protiv i 15 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 je vezan za amandman 1 u suštini, kad on ne prođe ni 2 nema svrhu, ali ga moramo glasati.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, 15 za, 24 protiv i 12 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandman 1, poslanika Perića i Tuponje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika 17 za, 26 protiv i 10 uzdržanih. Amandman Perića i Tuponje nije prošao.

Amandman 1, Perića i Jasavić.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 14 za, 25 protiv i osam uzdržanih. Amandman 1 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2, kolega iz Pozitivne Crne Gore.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 15 za, 24 protiv i 10 uzdržanih. Amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani poslanika Abazovića.

Amandman 1, izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika u konačnome, 20 za, 27 protiv i šest uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2, kolege Abazovića.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 20 za, 22 protiv i 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Poslednji amandman, kolege Perića, istovremeno to je poslednji amandman u proceduri.

Izvolite, Abazović.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 17 za, 22 protiv i 14 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Amandmanima nijesmo ništa promijenili. Lakše je mijenjati američki Ustav amandmanima nego naše zakone, imajući u vidu proporciju između amandmana i veličine američkog ustava, što će reći da mi imamo stabilniju demokratiju.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini, 41 je potrebna većina.

Glasalo je 59 poslanika, 41 za, 18 protiv, nije bilo uzdržanih, zakon je usvojen.

Ovim smo završili današnji radni dan. Šutra nastavljamo sa Predlogom zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, to je predlog opozicije i Predlog zakona o maslinarstvu, to je predlog i opozicije i vlasti. Nastavljamo u 11.00 h. Zakonodavni da završi pitanje većine. Hvala vam.

15.10.2014. u 11.20h

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažene kolege, poštovani građani, počinjemo sa današnjim radom.

Prva tačka dnevnog reda današnjeg rada je **Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.**

Podsjećam da je Predlog zakona podnio poslanik Janko Vučinić.

Izjesticoci odbora su Luid Škrelja Zakonodavnog odbora i Rifat Rastoder Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Može, ali da doprinesete da budemo što bolji danas.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče,

Tražim od ovog doma i od Vas kao predsjedavajućeg, prije svega, jednu kratku pauzu radi konsultacija jer mislim da bi bilo krajnje neophodno i cjelishodno da se ovaj dom izjasni vezano za incident koji se desio sinoć u Ulcinju, kada je, ja se usuđujem da kažem, značajan broj građana Ulcinja organizovano izašao na ulice i podržao incident koji se desio u Beogradu, a koji je izbio povodom javne političke provokacije isticanjem mape velike Albanije.

Podsjećam vas, kad se prilikom proslave pobjede opozicije u Beranama na trgu našlo par trobojki za koje je odmah utvrđeno da su zastave Srbije podigao se čitavi politički front u Crnoj Gori.

Sinoć povodom incidenta koji je nastao javnim prikazivanjem mape velike Albanije koja, htjeli mi to da priznamo ili ne, uključuje i značajnu teritoriju Crne Gore, organizovano se izašlo na ulice Ulcinja. Po mom mišljenju, to je ozbiljno bezbjednosno pitanje. Tražim da ovaj parlament javno pozove vrhovnog državnog tužioca da ispita ovaj slučaj i pronađe organizatore prije nego to eskalira u pravcu u kojem ne bismo željeli ni mi, niti niko drugi. I tražim, molim vas, da napravite kratku pauzu da se izvrši konsultacija i da se, kao Parlament, odredimo prema tome. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

Sve što je protiv multietničke, multikonfesionalne teritorijom ograničene Crne Gore, odmah ću stati sa bilo koje bande, kao i uvijek do sada, na njenom braniku. Građanske Crne Gore, mira u Crnoj Gori, sloge, bratske, komšijske, rođačke i svakakve druge.

Ovo vaše upozorenje shvatam krajnje ozbiljno i ja ću inicirati sastanak i sjednicu kolegijuma, a tražiti i od pravosudnih organa da preispitaju sve ovo i da nam dostave informaciju. Tako da možemo u toj formi i kroz ovo što ste rekli i što sam ja rekao kao potpredsjednik Skupštine, u ime rukovodstva Skupštine.

Ponavljam, sve što narušava multietnički, multikonfesionalni sklad u Crnoj Gori, njenu teritoriju, njene granice, svi na braniku te viševjekovne tekovine Crne Gore.

Možemo li, kolega, dalje? Možemo.

Prvo će poslanik Vučinić da nas uvede u priču, a zatim će izvjestioci odbora to učinjati. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani.

Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju sastoji se od dva člana. To je jednostavan zakon.

Prvi član se odnosi na to da se u članu 18 ovoga zakona o izvršenju i obezbjeđenju nakon tačke 4 dodaje tačka 4a koja bi glasila: "Obračun poslodavca o neisplaćenim zaradama, naknadama zarada i otpremnina" i drugog uobičajenog člana kojim se predviđa da ovaj zakon stupio bi na snagu osam dana od objavljivanja u Službenom listu.

Dopuna Zakona sastoji se praktično od jedne rečenice. Međutim, ona bi dosta značila za radnike u Crnoj Gori koji su obespravljani, koji danas po ulicama traže ono što su zaradili. Znači, dodavanjem ove jedne rečenice koju sam naveo, u članu 18, nakon tačke 4 Zakona o izvršenju i obezbjeđenju uvodi se institut obračuna zarada koji nije isplaćen kao izvršne isprave u postupku prinudnog potraživanja u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju.

Dakle, sa ovakvom dopunom pomenutog zakona obračunska lista bi imala težinu izvršne isprave i bila bi u istoj ravni kao i ostale isprave koje su navedene u članu 18. To bi bila izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje, odluka i poravnanje koje su kao izvršne isprave propisane posebnim zakonom, ugovor o hipoteci, odnosno založna izjava sačinjena saglasno propisima kojima se uređuje hipoteka, zatim notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu u skladu sa Zakonom.

S obzirom na to da je više nego očigledno da postojeća zakonska rješenja i postojeći zakonski propisi ne obezbjeđuju mehanizam zaštite naplate potraživanja

zaposlenih, smatram da je potrebno donijeti ovakav zakon i na taj način zaštititi prava zaposlenih u Crnoj Gori.

Sada bih napravio jednu digresiju i sa ovih ljudskih zakona prešao na božije zakone, odnosno na grijehove ljudi koji čine prema tim božijim zakonima. U istoj ravni sa teških grijehom, na primjer grijeh koji se odnosi na hotimično ubistvo sa razbojništvom je grijeh koji nema oprosta, koji se odnosi na zakidanje najamnine radnicima, a možemo slobodno reći da ovo što danas radnici doživljavaju i što dobijaju za rad su najamnine. Ali, nesreća je naša što u Crnoj Gori ima mnogo njih koji ne vjeruju u te božije zakone i koji vjeruju samo u njihovog idola, koji su idolopoklonici kojima novac predstavlja sve i oni služe tom idolu. Nikada im toga novca nije dosta i sve bi za taj novac uradili, pa i ovo. Znači, ne bi isplatili radnika ili najamnika, pošto su radnici danas pali i na to da ih možemo slobodno zvati najamnicima da im ne isplate ono zarađeno. Često možemo iz Udruženja poslodavaca čuti da se žale na uslove koje imaju danas u Crnoj Gori, što se tiče poslovnog ambijenta, ali ja mislim da se teško žaliti na takve uslove, jer danas poslodavci, uz izvinjenje svim onim časnim i poštenim poslodavcima koji izmiruju svoje obaveze prema državi i prema zaposlenima, zloupotrebljavaju i oni se ne sancionišu za ono što rade. Znači ne uplaćuju porez državi, ne uplaćuju doprinose i zarade prema zaposlenima, a takođe izigravanjem zakona omogućeno im je da radnike stalno drže po ugovoru na određeno vrijeme i čak im je dozvoljeno da ih otpuste kada im je ćef. Čak i one stare radnike koji su nekada bili u stalnom radnom odnosu. Njima je dopušteno sada da imaju mogućnost da sa tri minimalne zarade otpuste i starog radnika prepušte na milost i nemilost ulici da se bori sam za opstanak.

Suština ovog zakona je da obračunska lista bude izvršna isprava i da radnik koji je zaradio tu platu ukoliko ima takvog poslodavca, a svjedoci smo da ih ima dosta, može bez komplikovanih sudskih postupaka naplatiti ono što je zaradio. Toliko u ovih pet minuta obrazloženja zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. Gospodin Škrelja nije tu, kao izvjestilac odbora. Gospodine Rastoder, Vi? Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je da vas i na ovaj način mogu informisati da je Matični odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, iako nije imao sve relevantne elemente za cjelovitu ocjenu o njegovoj usaglašenosti sa sistemskim rješenjima iz ove oblasti, cijeneći da je riječ o jednom od izuzetno važnih i delikatnih pitanja, većinom glasova podržao predlog ovog zakona. Moglo se informisati da u ovoj fazi predlog zakona ima podršku i Kluba Socijaldemokratske partije. Nijesmo imali mišljenje Vlade prilikom odlučivanja i izjašnjavanja o ovom zakonu, ali smo ipak odlučili da podržimo predlog kako bi o njemu zajedno i javno raspravili i u konačnom odlučili šta dalje. Istina, praktično istim povodom iz prošle godine Vlada je o ovom sličnom predlogu imala negativan stav upravo zbog toga što, kako cijeni, nije ni formalno ni suštinski kompatibilan sistemskim rješenjima iz ove oblasti.

Mi smo, kako rekoh, ipak umnogome i zbog činjenice da je većina poslanika odlučila da se predlog uvrsti u dnevni red sjednice, podržali predlog sa isključivim motivom i ciljem da se to javno raspravi u plenumu Skupštine, te da tek na osnovu toga odlučimo i dogovorimo šta nam je činiti dalje. Ne vjerujem da iko bar u ovoj sali ima išta protiv maksimalne zaštite svakog od civilizacijskih prava ljudi i posebno radnika, koji su sticajem okolnosti u svojoj najzrelijoj dobi ostali bez prava na rad i mogućnosti da od

sopstvenog rada izdržavaju sebe i porodicu. Na stranu ko je sve i koliko participirao o uzrocima takvog njihovog i ukupnog stanja, ali ja imam određenu rezervu prema načinu rješavanja sličnih pitanja.

Pri utisku sam, naime, da se to najčešće čini tek pod određenim pritiskom i parcijalno, a svako rješenje bi moralo biti sistemski usaglašeno i primjenjivo za sve, a ne samo za pojedine strukovne ili socijalne grupacije, kako to mi najčešće činimo. Da li to možemo učiniti već raspravom i odlukom na ovoj sjednici, ili, pak, uputiti zahtjev Vladi da ponudi odgovarajuće rješenje ostaje da raspravimo i odlučimo. Od toga će svakako zavisiti u konačnom i stav Kluba SDP-a o predmetnom predlogu, a rekoh - on je za sada pozitivan. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Rastoder. Gospodin Škrelja u ime odbora. Nema ništa. Imam pisanu informaciju.

Prelazimo na prvi krug rasprave u vezi ove inicijative. Imaćete priliku pet minuta da govorite u vezi toga. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovane dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Gospodine Vučiniću, Vi ste predlagač ovog zakona i ja bih iskoristio na uvodno izlaganje koje ste imali da Vam postavim par pitanja.

Prvo želim da vas pitam da li je ovaj zakon prošao Socijalni savjet. Zašto Socijalni savjet? Vi ste bili član Socijalnog savjeta. Ovdje se radi i o interesima radnika i o interesima poslodavaca. Sa ovim zakonom direktno utičete na prava poslodavaca.

Drugo pitanje - Da li imamo mišljenje Vlade o ovom zakonskom tekstu?

Treće pitanje - Da li je ovaj zakon u koliziji sa drugim zakonima? Recimo, da li je ovaj zakon u koliziji sa Zakonom o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama?

I četvrto pitanje - Da li ste Vi pisali ovaj predlog zakona koji ste potpisali? Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Očekivao sam od predstavnika Demokratske partije socijalista ova pitanja, jer oni su odavno pokazali kako i na koji način štite prava građana i radnika. Vidimo kakav je učinak bio njihove politike pa danas imamo ispred Skupštine i ispred Vlade non-stop okupljanje radnika.

Prvo ste pomenuli Socijalni savjet. U šta je pretvoren Socijalni savjet vašom zaslugom? Pretvoren je u neku instituciju koja ne poštuje socijalne partnere, ne poštuje sindikat, ne poštuje predstavnike Unije poslodavaca. Oni su tu kao dekorativni elementi i nikakve svrhe nemaju sjednice Socijalnog savjeta, jer se nikakve odluke ne donose ili ako se donesu, onda se to ne poštuje. Mišljenje Vlade je najbolje rečeno i znamo kakvo je na osnovu štrajka radnika "Metalca". Mjesec dana ljudi su gladovali. Bila je opasnost

da će neko od njih izgubiti život, a kakvo je bilo mišljenje Vlade? Bilo je takvo da oni nijesu primjećivali te ljude. A ni Vi, gospodine Jeliću, kao predsjednik Odbora za rad zdravstvo i i socijalnog stanja ili nijeste htjeli ili nijeste smjeli od vašeg šefa da obiđete te radnike koji su, a pitanje trenutka je bilo šta je moglo biti sa njima i kako se mogao završiti fatalno po njih i po njihovo zdravlje štrajk.

Pitali ste je li je usklađen zakon sa Ustavom. Pa to je stvar Zakonodavnog odbora koji je prošao. Odbor za zakonodavstvo je prošao zakon i da li sam ga pisao? Pisao sam ga. Nije bitno ko ga je pisao, bitno je da ovo može pomoći u velikoj mjeri radničkoj sirotinji, tajkuni koje ste vi doveli zajedno sa vašim šefom i ovo što ste napravili od ljudi da danas gladuju u Crnoj Gori, da mogu naplatiti ono što su zaradili jer sa njihovog rada i sa njihove grbače živite vi danas i to dobro i uizobilju, gospodine Jeliću.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vrijeme, pošto ćete imati mnogo prilike da govorite.

JANKO VUČINIĆ:

Evo da odgovorim gospodinu Jeliću.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Opet ćete imati prilike kad bude gospodin Jelić govorio.

Idemo dalje. Više nema pitanja.

Prelazimo na prvi krug rasprave. U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Jelić.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Na pitanja koja sam postavio gospodinu Vučiniću, koji je predlagač ovog zakona, očito da nijesam dobio odgovore, jer gospodin Vučinić je u svom maniru pokušao da skrene temu sa ovog zakona. Dakle, nemamo ovdje saglasnost Socijalnog savjeta, jer ovaj zakon nije prošao Socijalni savjet. To znači da koliko gospodin Vučinić poštuje taj Socijalni savjet, prije svega sindikate, jer trebamo imati stavove sindikata jednog... Hoćete li me slušati, gospodine Vučiniću? Dakle, trebamo imati stavove i jednog i drugog sindikata, što očito gospodin Vučinić nije želio da saopšti. Na taj način je i samo poštovanje Socijalnog savjeta, kako to gospodin Vučinić tumači. Takođe, nemamo ni mišljenje Vlade o ovom zakonu, jer obično se kad se predlažu zakoni traži i mišljenje Vlade. Kada ste pomenuli moje ime, gospodine Vučiniću, zaboravili ste da kažete da smo organizovali sjednicu Odbora za rad, zdravstvo i socijalno staranje sa jednom temom, a to je bila tema upravo ovih štrajkača, tako da ne stoje Vaše ocjene da nijesmo posvetili pažnju. Naravno mi to radimo kroz institucije sistema, a ne kako Vi to kažete nekom gandijevskom metodom. Dalje, ovaj zakon jeste u koliziji sa zakonom koji sam pomenuo i nekim možda drugim zakonima. To ću Vam isto saopštiti. Što se tiče Zakonodavnog odbora, Zakonodavni odbor je donio političku odluku. Dakle, kada govorimo o ovom zakonu koji ste vi podnijeli, ja želim to da pogledamo malo sa ugla poslodavaca. Prava iz radnog odnosa se zaista moraju poštovati od strane poslodavaca, tako da se zaposlenima trebaju isplatiti sve obaveze koje je dužan poslodavac, a to su obaveze iz radnog odnosa.

Poslodavac je dužan da uredno isplaćuje primanje zaposlenima u punom iznosu. Međutim, postoji jedan dio poslodavaca u Crnoj Gori koji posluju a ne isplaćuju obaveze, ili ne ispunjavaju obaveze prema zaposlenima u dijelu isplate zarada. Takođe, jedan dio poslodavaca ne isplaćuje zarade u cjelini, već isplaćuje samo neto, a poreze i doprinose prolongira do nekog određenog perioda. Takođe, imamo jedan dio poslodavaca koji pokušava da svoje obaveze prema zaposlenima isplati u naturi ili robi. Naravno da ovakvo ponašanje poslodavaca nije prihvatljivo i nije u skladu sa zakonskim rješenjima. Zašto poslodavci dolaze u ovakvu situaciju? Ekonomska kriza je uticala na likvidnost preduzeća o čemu svjedoče i podaci Centralne banke Crne Gore i Poreske uprave i to je potpuno javno i transparentno. Takođe, nelikvidnost je uticala da jedan dio

poslodavaca ne mogu uredno isplaćivati svoje obaveze prema državi zaposlenima na vrijeme. Često se dešava da se i u ovim obavezama kasni i po više mjeseci, pri čemu štetu trpe prije svega zaposleni zatim sam preduzetnik, ali takođe štetu trpi i Budžet i državni fondovi, prije svega Fond penzijsko-invalidskog osiguranja, Fond zdravstvenog osiguranja i slično.

Dakle, šteta je dvostruka i to je evidentno. Kako riješiti problem? Tu prije svega mislimo da treba dati podršku poslodavcima i to na način što ćemo stvoriti kvalitetan poslovni ambijent i kroz drugačiju možda strukturu poreza i doprinosa, o čemu ovih dana i Vlada i Ministarstvo finansija raspravlja kako bi dali podršku poslodavcima i na neki način njih relaksirali visokog nivoa poreza i doprinosa. Takođe se mora stvoriti kvalitetan ambijent kroz jeftinije bankarske kredite i bankarski sektor, jer znamo da je prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na kredite koji se odobravaju u privredi preko 9%, što je zaista u ovim uslovima veoma visoka kamatna stopa, jer poslodavci, a i građani po takvim uslovima mogu da kvalitetno posluju. Ovaj predlog zakona kakav je dat on ima i jednu potencijalnu opasnost, jer na ovaj način se mogu i gasiti određena preduzeća i gasiti postojeća radna mjesta. Jer, ako potvrda, to jeste obračun iznosa zarada koji nije isplaćen i koji se smatra izvršnom presudom ima istu zakonsku snagu kao izvršana sudska odluka iz sudskog poravnjanja, svaki zaposleni koji nije primio platu za jedan mjesec može da sa ovom izvršnom presudom jednostavno proglasi i stečaj. Samim tim se preduzeće uvodi u stečaj i na taj način polako gubimo i postojeća radna mjesta. Vjerujem da predlagač zakona nije to imao u vidu, jer se bori za ta prava kako kaže "gandijevskim metodama" i pokušava da zaista stvori jedan ambijent. Međutim, ovo nije način da se ovako radi jer ovaj zakon kako je predložen zaista nije održiv, jer praktično u ovom trenutku imamo zaista veliki broj preduzeća, to ste vidjeli na sajtu i Centralne banke i Poreske uprave. Kad bi svi podnijeli ovu izvršnu takozvanu ispravu koja ima zakonsku snagu kao izvršna sudska odluka, automacki bi došlo do gašenja velikih broja radnih mjesta, a samim tim bi doveli do porasta nezaposlenosti itd. Smatram da to zaista nije cilj bio predlagača zakona, već jedna zaista nesmotrenost ili možda neki politički pojeni dobijanja u određenoj konstalaciji snaga ili situaciji koja je trenutno danas u Demokratskom frontu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Pošto je u prvom krugu predlagač može da komentariše, a i onaj koji je dao osvrt takođe da odgovori, da li želite sada, ili ćete to kada pošto nema mnogo prijavljenih? Može u u prvom krugu na kraju rasprave, tako da hoćete li sad li na kraju? Nemojte da Vas podsjećam. U prvom krugu svi u ime klubova daju svoj osvrt, a onda predlagač odgovara i onda i oni koji su komentarisali imaju pravo.

Hoćete li sada, gospodine Jeliću, ili na kraju? Na kraju.

Izvolite, kolega Labudoviću, u ime DF-a.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Neće mi biti prvi put da zloupotrijebim ovu govornicu, ali sam je uvijek zloupotrebljavao sa dobrim namjerama pa ću i sad. Iskoristiću prvi dio ovog mog izlaganja da se obratim vama, poštovane kolege, sa one strane ili iz vladajuće većine. Da vas pitam koga mi ovdje svi skupa predstavljamo, u čije ime mi odlučujemo, zašto smo mi poslali u ovu instituciju i zašto iza svakog od nas u prosjeku stoji volja, da ne ulazimo u one druge metode kojima se dolazi u ovu Skupštinu najmanje četiri i po do pet hiljada građana Crne Gore. Imate li vi, poštovane moje kolege i koleginice, ikoga u familiji osim Mila Đukanovića? Imate li ide ikoga o čijem interesu treba i mora da brinete osim o njegovom? Prije neki dan smo ovdje utvrđivali dnevni red i trebalo je da raspravimo o sudbini 20 hiljada nesrećnika koji su ostali bez posla. Vi to čak nijest htjeli ni da podržite da uđe u dnevni red, pa vas pitam kome pripadaju tih 20 hiljada ljudi. Jesu li to naši? Takođe smo prije neki dan raspravljali o ideji da se odmrzne 120 hiljada penzionera. I to ste odbili, pa vas pitam čiji su 120 hiljada penzionera. Jesu li to samo naši? Gledao sam vas juče, roditelje, ujake, rođake, kako kažnjavate na stotine i stotine studenata kao da se to vas apsolutno ne tiče i kao da oni nijesu građani Crne Gore. Ko je iko od vas zavirio na fakultet, zna da se ispit može pasti i kad je najbolje spreman. A vi ste juče hladno, samo zato što se to dopada Milu Đukanoviću, digli ruku protiv njih, na stotine poslali na ulice ili im oduzeli godinu dana života, a njihove roditelje kaznili sa

stotine i stotine hiljada evra koje će morati opet da isporuče za dodatnu godinu školovanja.

Znate li na šta mi je to ličilo? Na onu situaciju kad loše đake kažnjavaju još gori. I evo biću krajnje iskren prema vama, možete da se naljutite koliko god hoćete, ali poslije nekih vaših glasanja me bude stid što sam poslanik.

Sad ću da kažem i nešto o Predlogu ovog zakona i da se osvrnem na primjedbu kako on ozbiljno ugrožava prava preduzetnika. Pa nemojte, molim vas. Osim što imaju prava, preduzetnici imaju i obaveze. Između ostalih, prva i osnovna i to ustavna obaveza jeste da se isplati nadoknada za uloženi rad. To u Ustavu piše, gospodo. Nije ovo 18. vijek. Nije ovo doba robovlasništva. I sad je problem što mi poslodavce ovim zakonom podsjećamo na nešto za šta bi, da je sreće i da je ovo normalna i uređena država sa pravima u ekonomskom, socijalnom, političkom i svakom drugom smislu, ovaj zakon bio izlišan. Takođe se kao protivargument ovom zakonu podastire opasnost da bi se mogla pogubiti neka radna mjesta. Pa nemojte molim vas, pa nijesu poslodavci humanitarna udruženja pa da ovo rade za dobrobit isključivo i za interes radnika, pa će ih na ovaj način kazniti. Oni to rade za svoj interes i radiće dokle god imaju interesa, bio ovaj zakon ili ne bio. Ali, lako imate interes kad vi radite, nemate obavezu prema radnicima, nemate obavezu prema državi, nemate obavezu prema nikome osim prema sopstvenom džepu.

Vjerujte, ja se u buznis razumijem koliko Marica u televiziju, ali bih takav poslodavac mogao da budem kad vam god volja, i na taj način bih i ja mogao da uspješno poslujem. Ovo je, gospodo, ono što je propušteno u samom sistemu i pokušaj da se ispravi na način da se onim radnicima koji u Crnoj Gori rade, a malo ih je, obezbijedi ustavno pravo da za taj rad budu plaćeni. Ne nikakvo ekskluzivno pravo, ne nikakvo posebno pravo, dušebrižničko i ne znam kakvo, nego Ustavom zagarantovano pravo da budu plaćeni za rad koji su uložili. Ako se nema para, može se desiti, makar da imaju potvrdu da su to odradili i da im se toliko duguje. A ne da danas imamo situaciju da ovdje pred Skupštinom ili pred zgradom Vlade sjede ljudi kojima se duguje po 38 plata ili po 11 godina doprinosa. Ako mi navedete državu gdje to ima, ja ću zamoliti Janka da ovoga časa povuče ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

Kolega Škrelja se javio proceduralno. Pretpostavljam zbog čega, zbog određenog kritičkog odnosa, pa ću vam dati po jedan minut da razmijenite mišljenja.

LUIĐ ŠKRELJA:

Nemojte obojici po jedan minut, ali ću prvo Vama da obrazložim.

Hvala što ste mi dali riječ, gospodine potpredsjedniče, ali ja smatram da držati predavanje većini poslanika u Skupštini Crne Gore, pogotovo pokušavati to na jedan emocionalni, duševni, ali neljudski način, da se mi stidimo za ono što se izjašnjavamo, smatram da ja nemam prava to da trpim. I ako mi dozvolite, sada bih rekao ono zbog čega sam se javio.

Je li mogu, potpredsjedniče?

BRANKO RADULOVIĆ:

Izovolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

I tokom jučerašnjeg dana na kraju vašeg kluba, nakon izjašnjavanja o amandmanima uvažene gospođe Jelisave, što u svakom slučaju podržavam napor svakog poslanika, ovdje smo čuli priču kako se izjašnjava ova strana. Molim vas, barem ona strana tamo nema nikakvog moralnog prava da nekoga proziva kako se izjašnjavao po bilo kom zakonskom projektu.

Gospodine Labudoviću, ustanite pa recite, koji si projekat u interesu svih građana države Crne Gore prihvatio? Pa ništa što je donijelo boljitak i napredak države Crne Gore, za sve si bio protiv. Od njenog konstituisanja pa do danas. Pa vi ste glasali protiv države, a nama držite ovdje predavanje kako treba da o pojedinim zakonskim projektima da se izjašnjavamo, a pogotovo o onim zakonskim projektima čija je isključivo nadležnost Vlada države Crne Gore. Jedina stvar i to smo rekli i na Zakonodavnom odboru. Mislim, gospodine predsjedavajući, uvaženi doktore profesore Raduloviću, da dok predsjedavate, a imam puno povjerenje u Vas, treba da vodimo

računa kad nam se neko obraća nakon završetka, valjda je Ustavom zagantovano da se poslanik izjašnjava onako kako smatra u datom momentu da treba da se izjašnjava. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Škrelja.

Samo ako mogu da završim. Znači, svaki kolegijum tražim da delegirate i da postavite potpredsjednika ove Skupštine. Ako mislite da je ovdje veoma lijepo, lagodno predsjedavati i praviti ravnotežu, a isto pozitivno provocirati da se priča stručno, ja ne znam. Svi mi ovdje dolazimo iz svojih kosmosa, iz svojih porodica, sa svojim problemima i svojim shvaćanjem politike i ja ne znam što misli svaki od nas. Ne znam ni ja što mislim i što će biti kroz dva sata. Prema tome, imate od mene puna prava, slobodu da se ponašate onako kako mislite da treba da se ponašate i kako zaslužuje Crna Gora i ovaj dom. Ja policajac neću biti.

Molim Vas, kolega Labudoviću, da o ovome što sam inicirao, da na ovaj i završimo, pa ćemo imati prilika i na drugim mjestima i po drugim tačkama.

Da se vratimo radničkoj klasi obespravljenoj.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem. Isključivo i iz dubokog poštovanja prema Vama, ostaću zaista u krajnjim granicama pristojnosti i samo dati jednu ispravku. Ja nijesam rekao da oni treba da se stide. Ja se stidim. Imam sve razloge ovog svijeta da se u tim situacijama tako osjećam. A samo i još jednu činjenicu. Deset godina sam poslanik. Za 10 godina su mi prošla samo dva amandmana. Toliko oko podržavanja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Labudoviću.

Kolege, da vam kažem koliko je ozbiljna ova inicijativa gospodina Vučinića. Mislim da veliki broj onih koji rade kod takozvanih privatnika su na jedan veoma nesocijalni način tretirani. Čak i član moje porodice, vjerujte mi, saopšteno joj je prije neki dan da nekoliko mjeseci nema lični dohodak i da ovaj nema abera da plati. Tako da

znate da ovo nije nikakva partijska, niti politička inicijativa, nego da dovedemo k poznaniju prava privatnike da plaćaju poreze i da plaćaju zaposlene. Ja sam tako razumio.

Da vidimo na koja smo doba.

U ime SNP-a kolega Damjanović.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Na doba ste SNP-a, potpredsjedniče, i hvala Vam na datoj riječi.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Vučiniću kao predlagачu zakona, odmah u startu da kažem da ću pledirati da Klub poslanika SNP-a podrži ovaj Vaš Predlog zakona, koji se sastoji u jednom jedinom ali veoma bitnom članu, a to je da tretman takozvane izvršne isprave dobije i obračun poslodavaca o neisplaćenim zaradama, naknadama zarada i otpremninama.

Cijenim to kao pokušaj da se konačno uvede red i stvori obaveza da se jednostavno porezi i doprinosi moraju obračunavati i zarade isplaćivati onako kako to Ugovor o radu tretira. I nažalost, u tim nekim kuloarskim pričama gdje se govori kako predlog gospodina Vučinića koji će podržati i Klub SNP-a će da ošteti mala i srednja preduzeća ne može biti tačan i potpuno je zlonamjerman, jer se mala i srednja preduzeća tjeraju i putem drugih zakonskih mehanizama da ove obaveze završavaju. Najveći dužnici po ovim obavezama danas su nažalost u javnom sektoru. Mi imamo opštine koje isplaćuju neto zarade, ne uplaćuju poreze i doprinose, ne obračunavaju zarade i duguju po nekoliko mjeseci. Rade preko fiktivnih drugih i trećih računa iako su im blokirani njihovi računi. Mi imamo javna preduzeća, mi imamo privredna društva u državnom vlasništvu koja imaju te probleme, da ne govorim o lokalnim preduzećima itd. Javni sektor je, po mom mišljenju, ključ problema i tzv. veliki biznisi. Negdje ovdje želim da iskažem zahvalnost i stručnoj službi Kluba SNP-a i kolegici Babović, pošto nijesam pravnik, koja mi je dala malo više podataka o tretmanu same izvršne isprave i u nekim drugim srodnim državama regiona, dakle Srbiji i Hrvatskoj, gdje se navodi šta su sve izvršne isprave. Jasno je da nema norme koja upućuje iz evropskog zakonodavstva, niti norme koja upućuje iz regiona da to mora biti unificirano propisano. Ovo je predlog da

se kroz tretman izvršne isprave, a onda i kroz sve ono što znači tzv. postupak izvršenja koji je prinudan uvede konačno red u isplati zarada. Od svega onoga što smo nedavno imali prilike da gledamo i radnika Metalca gdje ste vi inicirali i na Odboru za ekonomiju bili prisutni kada smo pokušali još prije pola godine da apelujemo da se ovo rješava do sijaset drugih preduzeća, nažalost većinom na sjeveru Crne Gore koja imaju ogromne probleme.

No, kolega Vučiniću, jedna moja dobronamjerna sugestija. Ovaj predlog zakona ako se usvoji stupiće na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu i imaće posljedice ubuduće. Iskazao bih ovdje stav i potrebu da se uvaži princip retroaktivnosti ovog zakona, jer mi ćemo možda dobiti normu koja će biti za ubuduće i koja će braniti mešetarenje poslodavca, ali nećemo uvesti u red u dosadašnjem periodu, govorim da to više nije stvar preduzeća i privatnog sektora nego i javnog sektora u dosadašnjem periodu. Retroaktivnost bi na ovaj način zaštitila. Bojim se da čak ni ona kao takva neće napraviti red jer iako uvedemo princip retroaktivnosti da ovaj predlog zakona, odnosno zakon važi i za neke ranije slučajeve, imamo problem da su neki stečajni postupci uglavnom okončavanje likvidacijom. Znamo i sami Zakon o stečaju na koji način se stiže ovdje do obaveza radnika, u kom su oni isplatnom redu itd. On kao takav neće riješiti problem, ali bi prije unio pravdu. Zakon i pravda, nažalost, nisu uvijek na istom fonu, dolazi nekad do kolizija, ali i nepoštovanje zakona samo po sebi je najveći problem u ovom društvu. Kada imamo i nepoštovanje takvih zakona koji nijesu do kraja na fonu pravde imamo samo probleme.

Tako da razmislimo o retroaktivnoj primjeni. Da li ona može sve ovo da riješi, ali svakako i pokušaj rješavanja da apelujemo da ova država i ova Vlada koja nema političke volje donese jedan ozbiljan socijalni program, a ne ad hoc inicijative od Fonda rada kojem sada daju nadležnost da se bavi tim stvarima i porezima i doprinosima tamo gdje može da se rešava problem tranzicije, problem svih onih obespravljenih radnika koji su imali probleme s poslodavcima i da rešavamo ovo na jedan konzistentan način. Krajnji apel i ovaj predlog koji je kolega Vučinić podnio da se ovome do kraja pristupi. Podsjetiću zbog obrazloženja koje smo dobili da se ovo ne može tretirati kao izvršna isprava, pa onda ući u tzv. prinudni postupak i one naplatne redove. Jesmo li skoro imali u julu, čini mi se, oko mjenice, pa smo negdje mjenicu na hitan način kroz izmjene i

dopune Zakona, mislim da je kolega Šehović to predložio, stavili u red za prinudnu naplatu, jer smo imali jednostavno nenaplativost mjenice i defakto status kvo u tom dijelu. Kada smo to mogli da uradimo sa mjenicom, mislim da je mnogo lakše, pravednije i bolje za sistem da uradimo ovo na način koji je predložio kolega Vučinić, uz razmišljanje o retroaktivnoj primjeni ovog zakona. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Kolega Vučiniću, do pet minuta možete da komentarišete uvodna izlaganja. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Odmah da dam komentar na diskusiju kolege Jelića. Pomenio je moje gandijevske metode. Kolega Jeliću, ja ću se protiv ove vaše politike koja je dovela do toga da imamo golo pljačkanje države i njenih građana, koje su dovele do toga danas da većina građana gladuje u Crnoj Gori, boriti na svaki način, pa i gandijevskom metodom i bilo kakvom drugom metodom, za razliku od vas koji ste tu samo da dižete ruku i da glasate na taj način kao što vam se naredi od glavnog šefa. Da je ovo pravno uređena država, vi ne biste danas sjedjeli tu i bili dizač ruke. Vi biste bili u zatvoru zbog one vaše radnje kada ste zajedno sa šefom režima planirali kako ćete da pokradete izbornu volju građana i da je preokrojite.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Vučiniću, jesmo li se dogovorili jutros? Može se sve reći, ali ...

JANKO VUČINIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ovo je Parlament. Ovdje se rješavaju životna pitanja. Priča se o životnim pitanjima i ja ću to da pričam i ne možete mi to zabraniti. Nikoga ne vrijeđam, govorim ono što je bilo. Gospodin je bio poznat po aferi "Jedan zaposleni,

četiri glasa". Njima odgovara danas da građani Crne Gore žive u goloj bijedi da bi mogli kupovati te građane. Šta je bilo na Cetinju? Molim vas, nemojte mi oduzimati vrijeme.

Gospodine potpredsjedniče, samo da kažem šta je bilo na Cetinju. Poslije izbora, zakletve vrhovnog državnog tužioca prvi koji je prišao VDT-u je, to je snimila kamera, gospodin Jelić koji je onako prisno cmokio vrhovnog državnog tužioca. Znači, vrhovni državni tužilac umjesto da priprejeti gospodinu Jeliću da će ga hapsiti zbog onoga što je uradio, oni se ljube, pa možemo misliti šta će biti nakon tih poljubaca.

Dalje, pomenuo je gospodin Jelić Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje da se bavio radnicima Metalca. Kako se bavio? Poslije moje inicijative da Odbor pokloni pažnju radnicima Metalca koji umiru od gladi ispred zgrade Vlade. Izjava premijera da možemo kao Island sada da više ne pregovaramo sa Evropskom unijom govori koliko je premijer površan. On nije znao da se u Islandu zapravo desila revolucija. Narod je skinuo korumpiranog tamošnjeg premijera zajedno sa ministrima i nakon toga je Island kao zemlja procvjetao.

Da se obratim i ostalim diskutantima, da im zahvalim na učešću u raspravi, gospodinu Rastoderu i gospodinu Damjanoviću, koji su dali, čini mi se, podršku ovom predlogu zakona. Slažem se da to bude retroaktivno i treba da bude retroaktivno. Drago mi je od gospodina Rastodera što sam čuo opet priču o socijaldemokratiji i da i dalje u SDP-u postoji taj izborni princip socijaldemokratije i zaštite radnika.

Ovaj zakon jeustvari dio mjera koji smo pokrenuli ispred Demokratskog fronta za zaštitu radnika, za poboljšanje radničkog položaja. Međutim, možemo da kažemo da su radnici došli do te mjere da su dotakli samo dno i zapravo ova mjera zajedno sa ostalim mjerama koje je Demokratski front pokrenuo je kretanje sa toga dna. U zadnje vrijeme samo što smo radili štitili smo poslodavce, omogućavali što povoljniji poslovni ambijent, ali u tome smo zapostavili radnike. Oni su ostali potpuno nezaštićeni. Mislim da je više nego potrebno da se ovaj parlament okrene radničkim pitanjima. A što se tiče poslodavaca, meni je žao što iznosim taj primjer, ali evo prije dva dana je u štampi objavljeno šta radi poslodavac iz naše jedine fabrike oružja. Znači, izvjesni Martin Šifer, koji ne samo što je direktor komercijalni, finansijski, nego je čak i akcionar, do 10 sati radi u jedinoj našoj fabrici oružja, a poslije 10 sati vjerovali ili ne dolazi čovjek u Podgoricu i snima pornografske fotografije. Dao je oglas u kojem poziva našu omladinu,

naše đevojke i đevojčice da se na jedan bizaran način pojavljuju pred njegovim kamerama i da se fotografišu. To je za svaku osudu. Niko nije protiv poslodavaca, protiv pravih strateških investitora, ali u Crnu Goru zaslugom politike Demokratske partije socijalista, dolaze samo goli kriminalci. I oni na račun radnika, na račun sirotinje, na račun građana Crne Gore uzimaju novac, iznose iz Crne Gore. Ko ih podržava, ko im to omogućava? Gospodin Jelić i ovi pored njega. I više ćemo prekinuti sa tom praksom. Pa, bilo gandijevskom metodom, bilo nekom drugom, ali će se naći metoda s kojom nećete više moći da pljačkate ovu državu, a na kraju i da prekrajate i kradete izbornu volju građana u Crnoj Gori. Budite sigurni da je došao tome kraj.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Vučiniću.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Gospodine predsjedavajući, tražim repliku u skladu sa članom 101 Poslovnika o radu Skupštine, a kasnije ću imati pravo na odgovor.

Dakle, član 101...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Jeliću, slažem se s Vama, ali pošto će Vaša biti zadnja, jer takav je način komunikacije, može li to da bude odgovor, pa sa nekim malim produžetkom?

ZORAN JELIĆ:

Ne. Poštujmo Poslovnik.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite. Imate kaznenu replik   ZORAN JELIĆ:

Dakle, ako se poslanik ili drugi učesnik u radu sjednice u svom izlaganju u negativnom kontekstu izrazi o drugom poslaniku, navodeći njegovo ime, funkciju itd, ima pravo da dobije riječ tj. repliku.

Gospodine Vučiniću, želim prvo da Vam saopštim par stvari.

Ja sam slobodan i častan čovjek. Tu moju slobodu garantuje mi Ustav, Povelja ljudskih prava i sloboda evropska i mnogi drugi dokumenti o kojima ne želim ovdje da pričam. Vi ste izjavili da ja treba da budem uhapšen. Na osnovu čega, gospodine Vučiniću? Dajte jedan jedini dokaz da je Zoran Jelić zloupotrijebio službeni položaj, da je Zoran Jelić zloupotrijebio državna sredstva, da je nekoga diskriminisao prilikom zapošljavanja i slično. Jedan, jedini dokaz. Imali ste Vi ili neko drugi u Anketnom odboru da to kažete. I kažete afera "Snimak". Nigdje se ne pojavljuje afera "Snimak". To je samo spinovani naziv za nešto što smo govorili na sjednicama naše partije. Ovdje u Parlamentu formiran je bio Anketni odbor za prikupljanje informacija i činjenica o događajima koji se odnose na rad državnih organa povodom objavljivanja audio snimaka i transkripata sa sjednica i organa tijela Demokratske partije socijalista. Dakle, nema riječi o snimku.

Gospodine Vučiniću, Vi ste nasilnik. Vi ste čovjek koji je optužen od strane ljudi sa kojima ste radili, Vaših koleginica, gdje ste pokazali svoju muškost. Dalje, optuženi ste da ste nasilno izbacili iz Željezare rukovodstvo Željezare, a vidjeli smo i onaj dan kako se nasilnički ponašate. Vi ste sami rekli - gandijevskom metodom. To su Vaše riječi. A vidimo kakvi ste bili ispred Vlade sa kakvim nabojem, kako ste ušli, a kako ste izašli iz Vlade.

Gospodine Vučiniću, moramo stvari rješavati kroz institucije sistema. Moramo zaštititi jedan od drugog jakih riječi. Nažalost, Vi nemate taj kapacitet.

Ovo je bila replika. A sada da dobijem odgovor na ono što je gospodin Vučinić govorio o samom zakonu, da se vratimo na sami zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite, kolega Jeliću. Bili ste na granici da izazovete i Vi repliku po članu 101, stav 5. Tako da molim sve kolege da sa nekim riječima gdje možete stanje da opišete da to ne ide nečim što će kod mene izazivati nedoumicu da li da reagujem ovako ili onako. Idemo dalje.

ZORAN JELIĆ:

Obraćam se Vama, gospodine potpredsjedniče. Vi nijeste principijelni. Trebali ste odmah u startu kad su se ovdje u Parlamentu uputili teške riječi da reagujete. Nažalost, Vi imate dvostruke aršine.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Jeliću, ja nemam dvostruke aršine, nego sam reagovao prema kolegi Vučiniću odmah i energično. Tako da nemojte da tumačite nešto što nije u redu.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Dozvolite mi da saopštim svoje mišljenje, gospodine potpredsjedniče. Imali ste vremena da reagujete, ali nijeste, tek u naknadnoj proceduri.

Kada govorimo ovdje o samom glasanju kako poslanici glasaju, u Ustavu, poslanik glasa onako kako to smatra da treba da glasa. Prema tome, ne može se neko kritikovati po osnovu toga kako je glasao. O principijelnosti kako se ovdje glasa u Parlamentu. Prije neki dan kad smo usvajali ovaj dnevni red i kad je ovaj zakon ušao u dnevni red, sami predlagač ovog zakona nije glasao za dnevni red. Toliko o principijelnosti.

Kada govorimo o ovom zakonu, moramo voditi računa o poslodavcima, jer se prije svega ovo odnosi na poslodavce, naravno i na zaposlene, ali ovo se ne rješava na ovakav način i ovakvim tekstom zakona. To se može riješiti, sasvim drugačije i naravno svi u ovom Parlamentu smo tu da zaštitimo ona prava i poslodavaca i zaposlenih kako je to regulisano određenim zakonima. Sa ovim zakonom se gase mala i srednja preduzeća, gase se postojeća slobodna radna mjesta i povećava se nezaposlenost.

Objasnio sam da isprava koju će po ovom zakonu, ja se nadam da se neće usvojiti, dobija kao isprava koja je izvršna. Sa tim dokumentom će se moći direktno poći, recimo, kod nadležnog državnog organa i na neki način blokirati rad preduzeća, blokirati njegov žiro račun i slično. I šta ćemo uraditi? Dovešćemo do toga da poslodavac ne može normalno da funkcioniše i ugasićemo to postojeće radno mjesto.

Želim da vas podsjetim, predlagača zakona, ako ga je on napisao, onda vjerovatno nije imao dovoljno saznanja. Ako mu je neko to tako kažem poturio, potpisao, onda je već drugo pitanje. Kada je u pitanju stečaj, pravo preče naplate imaju upravo zaposleni. Ovako ćemo uspjeti da i onim poslodavcima koji se bore u uslovima ekonomske krize još više sa administrativnim nekim rješenjima nametnemo da jednostavno više ne mogu da rade, a maloprije na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije imali smo zakon koji smo raspravljali i koji u koliziji sa ovim zakonom, jer u periodu restrukturiranja finansijskih potraživanja traži se takozvani moratorijum između dužnika i povjerioca. Ako bi radnik sa ovim izvršnim dokumentom naplatio to svoje potraživanje, remeti, da tako kažem, taj moratorijum koji je dat u ovom zakonu.

Dakle, zakon ima puno manjkavosti. Trebamo da vidimo i mišljenje određenih struktura, prije svega socijalnog savjeta kako se to radi u sličnim zakonima koji se odnose na socijalne partnere. Demokratska partija socijalista neće podržati ovaj zakon u ovakvom obliku kako je dat. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Jeliću.

Kolega Danilović je htio proceduralno, a zatim kolega Damjanović, pravo na komentar.

GORAN DANILOVIĆ:

Vrlo ću kratko, gospodine potpredsjedniče, bez imalo ljutnje na Vas, pa evo neka i javnost procijeni. Ja podržavam da ponekad u dobrom duhu, da se stvar razjasni čak i vrlo slobodno protumačimo Poslovnik, pa date riječ i onima koji misle da im pravo pripada iako po Poslovníku na to nemaju pravo. I ovoga puta vas podržavam. Dali ste riječ gospodinu Jeliću i kaznenu repliku i potom odgovor. Volio bih da mi on objasni, mada nemam pravo njemu da se obraćam, otkud to pravo proističe. Akodobije repliku, onda se stvar završava. Ali, neka bude i tako, samo ja mislim da neko ko dobije jednom pravo na početku da odmah postavi pitanje bez pozivanja i na kakav poslovnik, da se stvar razjasni, a onda u tom postavljanju pitanja bude sumnjivo zloradih konstatacija, ne bi trebao kasnije da insistira na Poslovníku, jer je sam počeo čitavu priču. U svakom slučaju, nadam se da Vama ne može biti zamjereno, jer iskreno vjerujem da ste imali dobru namjeru i u jednom i u drugom slučaju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Daniloviću. To sam i danas pokušao, a opet sam bio kritikovan od određenih poslanika. Ali, dobro.

Idemo dalje.

Hoćete li i Vi proceduralno? Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, postoje pravila i principi u radu ovog parlamenta. Kada predlagač zakona, bez obzira da li je to poslanik ili Vlada, ima uvodno izlaganje, mogu se od strane poslanika postaviti određena pitanja. Tada predlagač zakona odgovara na ta pitanja i

ide se u redovnu raspravu u ime poslaničkih klubova. I mi smo to, gospodine Daniloviću, sve ispoštovali.

Kako je u odgovorima bilo uvredljivih riječi, ja sam se pozvao na član Poslovnika 101 ove Skupštine i tražio sam i dobio repliku. A poslije toga sam u odgovorima dao ono što je bilo komentar na postavljena pitanja, što imamo po Poslovniku o radu Skupštine i kako radimo, evo pet godine tako se radilo. Ne vjerujem da se do tada taj princip nije ispoštovao i gospodin predsjedavajući je potpuno postupio po pravilu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Evo sad ispade i s jedne i s druge strane da sam bio u pravu. Dobro. Zahvaljujem i lijevoj i desnoj strani i ovima ispred mene. Samo opet tražim još jednoga potpredsjednika da bih se malo oslobodio i imao veću koncentraciju.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Mislim da smo se ja i kolega Vučinić razumjeli i zahvalnost na uvažavanju ovog mog predloga vezano za retroaktivnu primjenu zakona, uz podsjećanje da je Ustavom Crne Gore, članom 147, stav 2 definisano izuzetno za pojedine odredbe zakona - ako to zahtijeva javni interes, a on je par exselans interes, utvrđen u postupku donošenja zakona mogu imati povratno dejstvo. Dakle, samo da predlagač dopuni kroz obrazloženje normom 147 Ustava potrebu povratnog dejstva kroz javni interes. Da to bude i formalizovano da se neko ne pozove da to nije moguće.

A u odnosu na jedan dio kolega iz parlamentarne većine koji su osporavali ovo rješenje, moj poziv kolegama iz parlamentarne većine, kolega iz DPS -a je imao prilike da diskutuje, da kad već kaže da intencija možda jeste dobra, dajte onda vi amandmane na predlog gospodina Vučinića, pa da vidimo kako vi razmišljate da treba ovo da riješimo.

Vi kažete da ne može biti javna isprava zarada radnika po ovom osnovu, i onda ući u onu obaveznost onog postupka. Dajte da vidimo šta je to. Ja mislim da je uz ovo potrebno i kroz Krivični zakonik definisati ovu normu, makar za ubuduće. Hajte, to ne možemo povratnim dejstvom, jer se radi o Krivičnom zakonu, ali makar za ubuduće da se kažnjava neisplata poreza i doprinosa, ili onda neka država podvuče crtu, neka kaže - ovoj državi se duguje 100 miliona eura za poreze i doprinose od tih i tih firmi, javnog i privatnog sektora, hajmo to na leđa svih budžetskih obveznika, hajmo na leđa svih građana Crne Gore, po četvrti ili peti put da podvučemo crtu otkad je gospodin Đukanović na čelu ove Vlade. Nikakav problem, ali da to znamo, da to onda znamo. Da kažemo - svi su porezi i doprinosi plaćeni, preuzeo ih je budžet države, zadužićemo se u inostranstvu da to pokrijemo i od momenta ovoga više nema nikome da se oprašta. Ali to treba pošteno reći ovdje, jer ovako ostaje problem koji će se stalno ponavljati.

Podsjećam, zaokružiću time, hvala potpredsjedniče, ovaj proces traje od početka 90-ih. Čini mi se da je Fabrika celuloze bila prva žrtva ove priče, takozvani programirani namjerni stečaj koji nikad nijesu, ili skoro nikad nijesu završili ozdravljenjem, već likvidacijom i od Celuloze u Beranama, preko ... Imaka, već da ne nabrajam, cijeloga sjevera, došli smo do KAP-a, do Pobjede, to je zadnji stečaj, za četvrt vijeka. Samo uzimam stečaje, ne uzimam preduzeća koja aktivno rede, dobro posluju, prepoznata kao bonitetna preduzeća, a ovamo se prema radnicima vrše određeni mobinzi, odnosno ne isplaćuju se ni one osnovne stvari koje trebaju uz poštovanje Zakona o radu.

Dakle, u tom dijelu hajde da se napravi mali napor pa da se ovaj predlog zakona unaprijedi, ako već an-blok odbijate, odbijate da ovakav zakon ne valja.

I na kraju zaokružujem, nema kolizije o čemu je gospodin Jelić pričao, jer ovaj zakon o kome smo danas raspravljali nije ni usvojen, ne može biti u koliziji nešto što je samo predlog. Prema tome, iako ima kolizije, to se rješava na drugi način. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Damjanoviću.

S ovim smo završili prvi krug. Idemo na drugi krug.

U ime kluba poslanika kolega Gegaj. Vi, kolega Vučiniću, možete uvijek da komentarišete do dva minuta, ili da učestvujete u pretresu o ovoj temi do pet minuta.

Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče,

Poštovani gospodine Vučiniću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Moram reći da sam se pripremajući se za ovu diskusiju konsultovao sa pravnikom advokatom, mojim prijateljem. Inače, nijesam po struci pravnik, kao što nijeste ni Vi, Vučiniću. Ja cijenim Vaše napore što ste pripremili i predložili ovaj zakon, mada mislim da nije dobro da raspravljamo o ovakvim zakonima ako nema mišljenja Vlade i ako ovaj Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju nije prošao Socijalni savjet.

Podsjetiću, Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju, "Službeni list Crne Gore" broj 36/11 i 28/14, član 18 propisane su izvršne isprave, i to, dakle, ponoviću ono što ste Vi sami citirali: pod 1. izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje; 2. odluka i poravnanje koji su kao izvršne isprave propisane posebnim zakonom; 3. ugovor o hipoteci, odnosno založna izjava sačinjena saglasno propisima kojima se uređuje hipoteka; 4. notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu u skladu sa zakonom i strani notarski akt, ako sadrži sve elemente neophodne za izvršenje u skladu sa Zakonom i smatra se izvršnom ispravom u zemlji porijekla i 5. druga isprava koja je Zakonom određena kao izvršna isprava.

Nadalje, citiranim zakonom propisano je kada je izvršna isprava podobna za izvršenje. Izvršna isprava je podobna za izvršenje ako su u njoj naznačeni izvršni povjerilac, izvršni dužnik, kao i predmet, vrsta, obim i rok ispunjenja obaveza. Ako u izvršnoj ispravi nije određen rok za dobrovoljno izmirenje obaveze, taj rok se određuje rješenjem o izvršenju. Imajući u vidu navedena zakonska određenja, smatramo da obračun poslodavca o neisplaćenim zaradama, naknadama zarada i otpremninama ne može predstavljati izvršnu ispravu, što znači da, po mom mišljenju, Prijedlog zakona ne može biti prihvaćen. Navedeno iz sljedećih razloga, obračun poslodavca o neisplaćenim zaradama, naknadama zarada i otpremninama ne sadrži osnovne elemente da bi bio podoban za izvršenje, tj. nedostaju podaci o obimu izvršenja i obavezama dužnika. Na primjer, doprinosi. Prije svega da li obračunska lista treba da sadrži bruto zaradu sa

odbicima i preciziranu neto zaradu, što nije precizirano, te koji iznos bi u tom slučaju predstavljao obim izvršenja. Kod ovakvog stanja nesporno je da bi se za utvrđivanje potrebnih činjenica trebao voditi parnični postupak, što znači da obračun poslodavca o neisplaćenim zaradama, naknadama zarada i otpremninama samostalno ne može predstavljati izvršnu ispravu budući da su iste strogo formalne.

Dakle, ja kao poslanik Demokratske partije socijalista i mi u Demokratskoj partiji socijalista bićemo protiv ovog prijedloga. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gegaj.

U ime kluba poslanika SDP-a kolega Bralić.

IZET BRALIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče,

Uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Prava radnika jesu nešto što bi trebalo da bude osnov za zajedničko djelovanje i ovog visokog doma i Vlade. Svakako da su nam puna usta i socijaldemokratije i socijalne pravde. Nažalost, do danas se nijesmo bavili na ozbiljan način ovim pitanjem, niti u ovom Parlamentu, niti, usuđujem se reći, na Vladi. Naprotiv. Donošeni su selektivni zakoni ili zakoni parcijalni. Pokušaću istorijski i hronološki da poređam zakone koji su donijeti.

Prvi selektivni zakon je bio onaj o penzionisanju radnika Ministarstva unutrašnjih poslova negdje krajem '90-tih godina, kada su pojedini radnici zapošljeni u Ministarstvu unutrašnjih poslova koji su penzionisani u decembru imali duplo veće penzije od onih koji su penzionisani sa istim stažom, na istom radnom mjestu već u januaru. To je bio prvi zakon koji je prošao i koji je unio, usuđujem se da kažem, nepravdu na političkoj sceni u Crnoj Gori. Poslije toga selektivno su donošeni zakoni za radnike Aluminijuma kombinata, pa evo i sada je u proceduri nešto što je aktuelnoaktuelni su radnici "Metalca". Ne sporim prava svih tih radnika, svi su ono prošli zajedno sa državom kroz

tranziciju, ali bogami trpeći malo više od tranzicije i oni i njihove porodice. Ne smijemo donositi zakone koji su selektivni. Imamo aktuelizovan problem radnika sa sjevera Crne Gore. Odbor za zdravstvo je u nekoliko navrata u prethodnom periodu, nekada na inicijativu nekih drugih poslanika, nekada na moju inicijativu raspravljao u više navrata o problemima radnika sa sjevera. U petak takođe na dnevnom redu, na moju inicijativu gospodin Jelić je uvrstio to u dnevni red, imaćemo priliku da donesemo jednu odluku na tom odobru koja će ići u pravcu donošenja rješenja koja neće biti selektivna i koja neće biti parcijalna, već da donesemo rješenja koja će biti primjenjiva i održiva za sve u Crnoj Gori. Da ne podliježemo pritiscima pojedinih firmi koje su bliže centru i koje su bile u prilici da i u prethodnom periodu koriste pojedine odluke ovog doma ili Vlade. Mi moramo uputiti zajednički stav ovog Parlamenta. Ne mogu to uraditi ni tri poslanika kako je danas jedan list pokušao da prenese - da tri poslanika sa sjevera mogu riješiti sve probleme. U ovom Parlamentu sjedi 16 poslanika sa sjevera iz svih partija. Četiri člana Vlade su sa sjevera, što znači da zajednički treba da donosimo odluku, ali ne mislim da treba da ja sa sjevera rješavam samo probleme radnika ili tih 16 poslanika ili ta četiri člana Vlade. Ja ću se na isti ovakav način zalagati da se donose rješenja koja tangiraju probleme radnika iz Herceg Novog, Budve ili Plava. Ono što treba da uvedemo u Parlamentu jeste da donosimo neselektivna rješenja koja su održiva i koja su primjenjiva za svakog radnika na svakom pedlju države Crne Gore.

Zbog toga, u načelu podržavam priču koju je gospodin Janko Vučinić pokrenuo, s tim da ne smijemo dozvoliti da podlegnemo pritiscima i da ne smijemo ući u fazu rješavanja parcijalnih problema, nego da to bude rješenje za sve radnike u Crnoj Gori.

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Braliću. Riječ ima kolega Obradović, a neka se pripremi posljednji učesnik kolegistica Šćepanović.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Raduloviću, poštovani gospodine Vučiniću, poslanice, poslanici, građanke i građani Crne Gore,

Kad govorim o Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju, moram da napomenem obaveze i prava radnika koje oni imaju. Radnici zasnivaju radni odnos na određeno i na neodređeno vrijeme. U slučaju da loše rade, da čine određene prestupe, odgovaraju disciplinski za lakše i teže disciplinske prekršaje, a, sa druge strane, u slučaju da kvalitetno rade na kraju svake godine se ocjenjuju sa ocjenama dobar, dovoljan, vrlo dobar, odličan i tako dalje, mogu da napreduju u odgovarajuće platne razrede idobili bi veće koeficijente i imali bi veća primanja. Međutim, često se u praksi dešava da imamo određenu problematiku. Kada su zaposleni u pitanju, po pitanju samih isplata zarada istih i gospodin Vučinić pokušava sa ovim predlogom zakona da to ispravi. To je nešto što treba da radi Upravna inspekcija, Inpekcija rada i tako dalje, i da oni ukazuju na obaveze poslodavca da izmiruju obaveze, a to su naknade zarada, opremnina, da imaju pravo na bolovanje, pravo na odsustvovanje u slučaju sklapanjabraka, smrti člana porodice, pravo na određena novčana sredstva u slučaju bolesti člana uže porodice i tako dalje.

Nažalost, često ostaje to mrtvo slovo na papiru i dešava se da oni koji kvalitetno obavljaju svoj posao pa odu na bolovanje ostanu bez posla, jer poslodavac ih ne štiti, jednostavno želi drugog radnika i na taj način radnici nijesu zaštićeni. Tako da se slažemo u tom dijelu kada je ta priča u pitanju.

Kada govorimo o izvršenju i obezbjeđenju, moramo se osvrnuti na one osnovne postulate iz Zakona o opštem upravnom postupku i Krivičnog zakonika i parničnog i tako dalje, a to su konačnost, izvršnost i pravosnažnost odgovarajućeg akta upravnog ili sudske odluke. Izvršni upravni akt je onaj koji postaje danom dostavljanja. Ako je rečeno da od dana dostavljanja istog, dakle se može izvršiti ukoliko to nije slučaj u roku od osam dana ili 15 dana koliko je navedeno u istom aktu; konačan akt je onaj protiv kojeg se ne može izjaviti više redovno pravno sredstvo, odnosno žalba, a pravosnažni su oni protiv kojih se mogu samo podići vanredna pravna sredstva, recimo zahtjev za zaštitu za vanredno preispitivanje pravosnažne sudske odluke, zahtjev za ponavljanje postupka i tako dalje.

I na kraju dolazimo do suštine problematike ovog pitanja i ovog zakona koji je takođe human sa tog aspekta da pomaže radnicima da ne dođu u situaciju da dvije, tri, pet, 10, 15 i više zarada ne dobiju. Ali, kažem, to je postupak koji mora da prati nadležna inspekcija upravna, radna, pa poreska, tržišna, jer se teško dešava u praksi da jedan poslodavac posluje pod jednim imenom, pod jednim nazivom i da ima neizmirenih obaveza, doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje da ljudi ne znaju poslije desetak godina da im nijesu uplaćivani radni staž i ostali doprinosi, a da oni ugase firmu. I zato što ih nije pritisnula, odnosno nije odradila svoj posao nadležna

inspekcija, otvore firmu pod drugim imenom i jednostavno tada ne možete ništa da uradite.

Ipak, u konkretnom slučaju da obračunska lista bude izvršni naslov kao što je notarski zapis, kao što je to sudska odluka, rješenje, poravnanje i tako dalje, po mojem pravnom mišljenju, ubjeđenju ne može „da pije vodu“ i ne možemo na taj način da rješavamo ovo pitanje, prije svega, što je to problematika koja iziskuje jednu debatu i kada je u pitanju Socijalni savjet, ... tijelo, mišljenje Vlade i tako dalje. A posebno iz razloga što bi se dovelo u pitanju poslovanja mnogih preduzetnika, mnogih privrednih društava, prvih lica, ali i javnih preduzeća i ustanova, javnih državnih organa jer na taj način bi dolazilo do blokade računa, do privremenih likvidacija do stečaja istih organizacija i zbog toga se ne bi moglo poslovati. Sve u svemu, to se može ispoštovati i odraditi i u zakonskoj proceduri. Kome se duguju obaveze putem suda može da namiruje iste, ali ne može automatski na ovaj način putem izvršne sudske isprave kao što je obračunska lista kako vi ističete. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Izvolite, kolegkinice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Prije svega, počecu sa tim što ne želim da vjerujem da je vaša namjera, pogotovo ne vaša bila politika i kupljenje političkih poena, već, kako ste istakli sami, zaštita prava radnika i smatram prije svega da smo ovdje po tom pitanju svi na istom fonu. Što se toga tiče, i sama sam jedna od takvih zaposlenih. Od 10 godina radnog staža prvi put sam počela primati redovnu platu ovdje kada sam počela da radim u Skupštini, tako da vjerujem da niko ne može bolje

razumjeti radnike koji primaju redovno platu nego oni ljudi koji su sami bili u toj poziciji. Tako da smatram da smo svi na istom fonu i da treba da nađemo zajedničko rješenje, ali ja ću se, obzirom da je cijela diskusija u ovom Parlemantu danas bila politička, ipak osvrnuti na pravnu stranu ovog predloga zakona koji ste Vi podnijeli.

Prije svega, vratiću se na to šta je jedna izvršna isprava. Izvršna isprava je osnov na kome se zasniva potraživanje jednog izvršnog povjerioca. Dakle, to je kvalifikovana jedna isprava u pisanoj formi koja sadrži materijalno pravno ovlašćenje za određivanje i sprovođenje izvršnog postupka. Da bi nešto bilo izvršna isprava, ona mora da ispunjava određene uslove koji su dati u Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju.

Dakle, potraživanje izvršnog povjerioca, ovo je u svakom slučaju novčano potraživanje, mora biti utvrđeno u jednom određenom postupku. Obično je to sudski postupak i u tom postupku na kraju koji će rezultirati odlukom koja će utvrditi koliko je zaista to potraživanje i bilo. Dakle, izvršenje se određuje samo na osnovu izvšne ili na osnovu vjerodostojne isprave, osim ako zakonom nešto nije drugačije određeno. Dakle, ne može postojati izvršenje na osnovu obračuna poslodavca o neisplaćenim zaradama. Čak i ovom slučaju Vi ste pomenuli ovdje da se taj obračun odnosi i na otpremnine, a znamo da se otpremnine radnici isplaćuju ili na osnovu sporazuma ili na osnovu rješenja. Dakle, ne može obračunski radnik da utvrdi otpremninu nekom zaposlenom koju dobija.

Prema tome, smatram da treba svi dobro da razmislimo zbog pravnih instituta koji su uvedeni Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju i da ovakav način i ovakav predlog koji ste Vi uputili prosto ne može da opstane u pravnom sistemu. Iz kog razloga? Izvršni postupak jedan je egzekutorski postupak i tim se izvršenik prisiljava na određene radnje i upravo zbog toga prinudno izvršenje se može odrediti i može se sprovesti samo u slučaju kada postoji potraživanje koje je dokazano na takav način u sudskom postupku da objektivno otklanja svaku mogućnost i moguću sumnju njegovog postojanja. Dakle, kada konkretno govorimo o obračunima, o neisplaćenim zaradama, ti obračuni u svakom slučaju sudskom postupku, pa i u sudskom postupku sud ne može da prihvati te obračune samo tako, već uvijek se angažuje vještak finansijske struke koje utvrdi da li je taj obračun vjerodostojan, vještak na kraju po sudskom postupku utvrdi da li je bilo više ili manje novčano potraživanje koje zaposleni traži. Dakle, ja sam se potpuno

osvrnula pravno što se tiče ovog predloga zakona i lično smatram da upravo iz ovog ugla, iz pravnog ugla ne postoji mogućnost da ovaj predlog zakona koji ste Vi predložili opstane u pravnom sistemu.

Iz tog razloga i neću podržati ovaj vaš predlog zakona. I iskoristila bih, pošto imam još vremena, na kraju, više puta ste u Vašoj diskusiji pomenuli, citiraću Vas – “dogovorili ste se sa šefom da pokradete izbornu volju i da prekrajete izbornu volju građana”. Ja ću uvijek reagovati, pošto sam iz Kolašina, kad neko iz Demokratskog fronta pominje prekrajanje izborne volje poslije Đurđevine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Šćepanović.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine prvi potpredsjedniče Parlamenta.

Gospođo Marta, ja sam ovdje danas na ovoj temi ne kao poslanik, nego kao neko ko ima namjeru da u narednom periodu napravi dokumentarni film o jednoj, prosto došao sam da posmatram i da učim sa fenomenološkog aspekta, da posmatram, pojavi koja se zove Demokratska partija socijalista, koja je uspjela da pomiri jednoga bivšega liberala, jednog bivšega radikala itd. i mnoge druge na poziciji borbe protiv ostvarivanja elementarnih radničkih prava. Vi ste ovdje nastupili toboš kao pravnik, moram reći toboš, jer ste iznijeli nešto što je u direktnoj suprotnosti sa onim što je nastupajući takođe toboš kao pravnik rekao Vaš kolega iz kluba, navodeći da je, recimo, isprava o kojoj Vi govorite koja ima te kvalifikacije i notarski zapis, a Vi ste govorili da ona mora biti na sudu ovjerena. Ja nijesam pravnik, ali imam elementarnu logiku i mislim da ova crnogorska javnost nije toliko ... što bi rekli Podgoričani, da ne može da ukapira logičku neutemeljenost onoga što Vi govorite toboš kao pravica ovdje.

Molim Vas nemojte da se skrivamo iza onoga što je politička odluka. Vaša odluka je da budete protiv ostvarivanja elementarnih prava radnika u Crnoj Gori i zato ste protiv predloga koji je ovdje iznio kolega Vučinić. Sve ostalo je prazna priča i ja zaista sam danas ovdje, onako sa velikim zadovoljstvom, prikupljam materijal za jedan

dokumentarni film koji će govoriti o nečemu što je, po mom skromnom mišljenju, jedan kuriozitet globalnih razmjena koje se zove Demokratska partija socijalista.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Pavloviću.

Uvijek ću doprinijeti stvaranju i ponovo proizvodnji filma u Crnoj Gori, jer je Crna Gora neka bila veoma poznata po filmu. Sve što doprinosi tome ima podršku i od mene.

Izvolite, kolegkinice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ja, kolega Pavloviću, nijesam toboš pravnik. Ne znam šta ste Vi po struci konkretno - jeste li toboš novinar, toboš režiser, glumac. Zaista ne znam, jer to sam mogla zaključim možda taman da ste toboš glumac i režiser tokom mog rada dvije godine ovdje u Skupštini. Nijesam vidjela da se Vi zaista zalažete za prava radnika kroz adekvatne predloge zakona, već samo kroz političku priču i političku demagogiju. To je sve što sam mogla da čujem od Vas ovdje. I dok sam ja u ovom Parlamentu do sada nijesam od strane vašeg kluba nijedan pravni akt valjan mogla da pročitam, kao što ste me nazvali toboš pravnikom. I mislim da nijesam zaslužila. Molim Vas hoćete li me slušati, ili da pričate sa generalnim sekretarom?

Prema tome, nijedan akt koji ste Vi do sada predložili ja ne smatram da je bio pravni. Neznam da li Vi imate toboš pravnike u vašem klubu, ali bi valjalo da imate pravnika da kada predlažete predloge zakona, budu pravno valjani. Ne znam šta bih Vama lično više mogla da kažem povodom Vašeg komentara.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

E dobro kad smo se ovako častili, sa svake strane - toboš, toboš.

Kolega Pavloviću, proceduralno jedan minut, a i Vi ćete dobiti jedan minut da to toboš razjasnite.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine prvi potpredsjedniče Skupštine.

Gospodo iz DPS-a, možete ući na Youtube, oni koji su pismeni u tom smislu da mogu da koriste internet, i pogledati da je preko 11 miliona ljudi vidjelo moj film na Youtubeu. Jedanaest miliona ljudi zna na ovoj planeti čime se ja bavim. Ja ne znam koliko desetina ljudi zna čime se bavi gospođa Šćepanović, ali evo preko 11 miliona ljudi zna odlično čime se ja bavim, zna odlično moje stavove, gospođu Šćepanović. Samo sam htio da Vas pozovem da ako ste već prihvatili da zastupate ovako, po mom mišljenju, katastrofalno loše stavove kakve ima vaša partija kada su u pitanju radnička prava, onda makar budite elementarno poštene i nemojte se skrivati iza nekakvih pravnih floskula. To je cijela moja priča. Vi i ostale vaše kolege. Dakle, vaš kolega jedan priča o tome da su razne, ima jednu kategorizaciju koja je potpuno suprotna vašoj, oboje se ovdje predstavljate za vrhunske pravne stručnjake i pokušavate jednom kvazi akademskom pričom opravdati nešto što je nehumano i neljudski u ovoj državi. Ne možete na taj način tretirati radnike u Crnoj Gori. Prosto ne možete.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Ovo je već sada bilo dosta pozitivno. Tako da i od Vas, koleginice Šćepanović, očekujem takođe potvrdu referenci.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ne znam koliko pregleda Youtubea imate na internetu. Ne znam koliko pregleda ima onaj Vaš snimak kada čestitate premijeru rođendan. Samo mi taj podatak dostavite. Više ne želim da komentarišem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala koleginice, Šćepanović.

Hoćete li Vi isto ko toboš?

Da čujem Vaše reference.

Izvolite, kolega Obradović.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodin Pavlović je uvrijedio i mene i koleginicu Martu Šćepanović. Istakao je da smo mi toboš pravnici i uopšte ne smatram da je on mjerodavan da može da cijeni koliki sam ja pravnik ili nisam, to pokazuju moji radovi kroz pravni rad, moj jedno 20-ak godina imam radnog iskustva u struci diplomiranog pravnika, radeći na poslovima i tužioca, i pravobranioca, i sudije, i inspektora, i potpredsjednika opštine, sekretara za inspekciju i komunalne poslove i tako dalje. Tako da Vam ta karakteristika -toboš nije na mjestu. Ali je na mjestu Vama da budete režiser i da budete režiser nekih filmova, tragike, komedije, humora i tako dalje. Ničega, naravno, ozbiljnog, jer Vas ja takvog uopšte ne doživljam. Rado ću pogledati te Vaše filmove i smijati se istim. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Očekivao sam od Vas, kolega Obradoviću, kao uvijek da završite sa jednom finom pričom.

Izvolite, kolega Pavloviću, i Vi isto o CV-u.

KOČA PAVLOVIĆ:

Neću o CV-u.

Gospodine Obradoviću, pomenuo sam jedan film koji se koristi na desetak univerziteta u svijetu. Moj film, dokumentarni, koristi se na desetak univerziteta u svijetu kao nastavno sredstvo. Vi to možete da pronađete, ko je elementarno pismen to može da sazna na internetu. Taj moj film koji se zove "Rat za mir" i govori o onome kad ste vi išli na Dubrovnik. Vi doduše malo ekstremnije od jednog drugog dijela sastava Vašeg kluba. Vi ste tada bili radikal, oni su bili negdje između i tako dalje. O tome govori moj film. Razumijete? Možete da ga pogledate. Mislim da je vrijedan da se pogleda. Drago mi je da ste ga pogledali. O tome sam govorio.

Gospodine Obradoviću, javio sam se prvenstveno zato što je Vaša rasprava koja je bila manje-više uobličena na sličan način kao rasprava gospođe Šćepanović, potpuno bila u koliziji jedna sa drugom. Vi ste govorili o tome da izvršni pravni akt može da se

koristi između ostalog i notarski zapis, a gospođa Šćepanović je govorila ovdje da samo ono što sud ovjeri može da se koristi kao izvršni pravni akt. Evo Vi kao pravnik, zašto niste ustali i rekli gospođi Šćepanović da nije u pravu? Nemojte da zamajavate crnogorsku javnost i radnike Crne Gore, jer uskoro bi mogli veoma da zažalite zbog toga.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodo, idemo dalje.

Izvolite, kolega Sekuliću. Završite Vi to u duhu utemeljenom pravnom, po svojoj vokaciji.

PREDRAG SEKULIĆ:

Čuli smo već tokom dosadašnje rasprave da ovaj predlog zakona ima svoju političku dimenziju i svoju pravnu dimenziju. Dozvolite da kao diplomirani pravnik sa državnog univerziteta kažem da je ovaj Predlog zakona pravno neutemeljen. Rekao bih čak pravno nepismen, neuvažava uopšte pravnu realnost sistema Crne Gore. Ne samo da se ne bavi pravnim sistemom Crne Gore, nego ovakav predlog nemate nigdje u svijetu. Odgovorno vam to tvrdim, iako nažalost neki poslanici, kolege iz opozicije opet iz demagoške priče, vraćaju se na to, su ovo podržali kao nešto da u pravnom sistemu Evropske unije ovo nije uređeno pa može i ovako. E ovako ne može. Dajte da ne improvizujemo. Uostalom, uvažene kolege, koliko sami predlagači vjeruju u ovaj predlog zakona govore prazne stolice naših kolega iz Kluba Demokratskog fronta. Mislim da to mnogo rečitije govori o ovom predlogu zakona nego sve ono što ćemo mi da kažemo iz Demokratske partije socijalista. Da ne bi bilo dileme, i pravne i bilo kakve dileme, dozvolite, zamolio bih pojedine kolege da ne miješaju izvršni akt i ono što je samo izvršenje. Izvršne isprave su - izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje, odluka i poravnanje koji su kao izvršne isprave propisane posebnim zakonom, ugovor o hipoteci, odnosno založna izjava sačinjena saglasno propisima kojima se uređuje hipoteka, notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu u skladu sa zakonom. Govorim o izvršnim ispravama.

Posebna je priča o dozvoli za izvršenje, kojoj treba da prethodi postupak po kome se donosi izvršna isprava i to parnični, vanparnični, krivični, odnosno postupak pred organima uprave i prekršajnim organima, ili treba da postoji vjerodostojna isprava. Znači, tu nemamo nikakve dileme, nego ste vi namjerno pokušali da zloupotrijebite ono što je rečeno iz Kluba Demokratske partije socijalista.

Čini mi se da je ovdje mnogo važniji politički dio priče. Mislim da sve maske padaju i da predlagač ovog zakona stavlja znake jednakosti između sebe i onoga svog lidera koji je prije nekih desetak godina sa trgova Podgorice poručivao da ne treba ulagati, ne trebaju Crnoj Gori investitori, ne treba ulagati u Crnu Goru. Posebno je zaista ružna teza da u Crnu Goru ulažu samo kriminalci. Ono što je posebno političko pitanje, zato što vi svi pokušavate da dobijete politički poen na radničkoj mucu i sirotinji - Da li bi radnicima Crne Gore i zaposlenima u Crnoj Gori bilo bolje od ovog zakona? Odgovorno tvrdim - ne. Ne postoji ni jedan jedini mogući dokaz da bi bilo kome bilo bolje u Crnoj Gori. Bilo bi gore. Imali bi na desetine, da ne kažem na stotine izvršnih isprava koje se ne mogu realizovati, imali bismo stečajne postupke i imali bismo ono što niko ne želi u Crnoj Gori, osim vas. A to je haos. Počeli bi sa haosom u pravnom sistemu, a došli bi do onog haosa na koji pozivate na ulicama. Srećom, građani Crne Gore ili većina njih ne dijeli vaše mišljenje.

Kažem, ovo je pokušaj demagoškog zamajavanja javnosti Crne Gore. Imali ste jasan odgovor od strane Vlade Crne Gore zašto je ovo pravno neutemeljeno i pravno, to ja dodajem, pravno nepismeno. Znači, neuvažavanje pravnog sistema Crne Gore, a dozvolićete, uz uvažavanje činjenice da je neko prethodno bio sindikalni lider, ovdje je u Skupštini Crne Gore, prije svega, da brani pravni poredak Crne Gore, ili da pokuša da ga učini boljim.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Sekuliću.

Za komentar se javila kolegginica Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Inspirisana sam ovim što je kolega Sekulić saopštio. Zašto? Svi znamo, slučajno sam od jedno 15-ak građana obaviještena, valjda u očekivanju da mogu nešto kao poslanica da pomognem, koliko je pravosnažnih presuda koje se ne realizuju, ne izvršavaju. Dakle, neću sada govoriti o predlogu kolege Vučinića i neću uopšte učestvovati u ovome što ste okarakterisali kao političku raspravu. Radi se o tome da mi živimo u blokiranom sistemu u kome se ljudima zaista oduzimaju mnoga, pa često i životno važna prava, zapravo, svako pravo jeste životno važno, kojima prolazi život očekujući da se to riješi. Samo da završim, neću reći ime komšije iz zgrade, samo što je neki drugi ulaz, koji mi se obratio sa potresnom pričom, dakle, jedan od tih 15-ak slučajeva u koje sam upućena, bespomoćna potpuno. Naravno, šta ja mogu da učinim tu? Mogu da saslušam ljudski i mogu da dokučim dimenzije unutrašnjeg kolapsa koji prikrivamo. Čovjek posjeduje već tri godine pravosnažnu presudu da mu treba vratiti novac koji je bio uplatio u staračkom domu, itd. da sad ne izazivamo pisaniju po novinama. Nema mnogo staračkih domova u Crnoj Gori. Na jedan čudovišan način, a očigledno spregom toga ko je primio novac i suda, on još uvijek ne može da dođe do pravde.

Dakle, kako god se ovdje glasalo o predlogu kolege Vučinića, ja nijesam čak ni skeptična, nego sam prilično uvjerena da se novim zakonom neće doći do pravde, jer mi imamo sistem koji nema završnicu. Pravosudni sistem koji ne omogućuje kada se konačno dođe do presude da se ona i izvrši.

Toliko s moje strane i oprostite. Ovo zaista nije bilo politički, nego građanski.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Tako sam i shvatio.

Hvala, kolegice Kalezić.

Izvolite, kolega Sekulić pravo na odgovor.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena kolegkinice Kalezić, profesorice, prema Vama imam posebno poštovanje upravo zato što ne dolazite iz svijeta politike, već iz svijeta nauke.

Na kraju ste rekli onu pravu stvar, ono što je glavna poenta političkog dijela priče, izvinite ali to ne mogu da izbjegnem, jeste da li bi zaposlenim radnicima ili onim zaposlenim u javnoj upravi, zaposlenim po drugim sektorima, ovaj zakon pomogao. Odgovorno tvrdim - ne. Znači, zato govori o političkoj pozadini ovog zakona. Znači, govorim da je ovaj zakon mimo onoga što je pravni sistem Crne Gore. Da li ima toga u današnjoj praksi da neka izvršna presuda ne može da se realizuje; da li ima dugih sudskih postupaka; da li ima nekih drugih stvari koje možda nijesu u skladu sa pravnim sistemom Crne Gore, znači sa time se i ja srijećem, jer vjerujte da i mi iz Demokratske partije socijalista živimo u tim istim gradovima, na tim istim ulicama, znači i sa istim građanima sa kojima se i Vi srijećete. Znači, ne govorim o tome, u svakom sistemu postoji nešto što može da bude manipulacija sistema. Ali, kažem još jedanput, ovaj predlog zakona ni u kom slučaju ne bi donio ništa dobrog i ništa novoga za radnike Crne Gore.

I druga stvar, da se svi zajedno prisjetimo, prije nešto više od dvije decenije u ovom istom parlamentu, svi klubovi sve stranke bile su jedinstvene. Znači da se ide u tranziciju iz socijalizma prema kapitalizmu. Tu nije bilo nikakve dileme, znači poštovanje privatnog vlasništva i sve ono što ide sa tim. I dalje smo u toj tranziciji i dalje gradimo taj pravni sistem.

Da li ima nepravde u državama Evropske unije? Vjerujte da ima. Pravda nije idealna, ali dozvolićete da se na ovaj način pokušava samo ući u kaos, a nikako doći do pravde za one koji su zaposleni. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Sekuliću.

Sada smo došli do završne riječi predlagača.

Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kolega Sekulić je završio sa jednom riječju kaos. Vi ste doveli do haosa i ova priča nije ni demokratska, ni politička u vezi po obračunskoj listi da ona bude izvršna isprava. Ovo je samo način da se pomogne radnicima, bivšim radnicima koji su zaradili i radili i imaju to zarađeno da to naplate. Evo da ne navodim aktuelne probleme radničke koji su upravo vezani za ovo što smo pričali i raspravljali danas. Da navedem radnike Otranta kojima se duguje 38 zarada, ali i nekako moglo preći preko tih 38 zarada, njima se ne bi to dugovalo da je obračunska lista izvršna isprava. Oni bi to naplatili. Nego, šta se dogodilo dalje? Njima su zaključane radne knjižice. Pored svih tih inspekcija i institucija sistema, njima, gospodine Obradoviću, su zaključane radne knjižice, tako da oni danas ne mogu doći do tih radnih knjižica, jer su tamo neki mafijaši zaključali radne knjižice. Oni ne mogu zasnovati radni odnos u nekoj drugoj firmi, niti oni koji imaju uslov za penziju ne mogu regulisati tu penziju.

Kolega gospodin Jelić koga nema ovdje u sali, uporno hoće da nametne neku laž da me predstavi nasilnikom. To je daleko od istine. Znaju građani dobro šta sam ja bio u Sindikatu i kako sam se zalagao za radnička prava i što kaže da sma istjerao investitore iz Željezare. Ne. Sindikat je istjerao mafijaše koji su Crnu Goru oštetili za 33 miliona evra. Država Crna Gora je garantovala za kredit tim mafijašima i onda oni nijesu vratili taj kredit. Građani su platili 33 miliona evra. Naravno, uz vašu području. A tamo je glavnu riječ u Željezari u to vrijeme vodila sestra premijera i sve su transakcije išle preko Prve banke u kojoj je većinski vlasnik premijerov brat.

I onda šta se desilo? Angažovan je poslanik da ga ne imenujem, koji je koordinisao tim radom da se brutalno obračuna sa Sindikatom Željezare i čuli smo u aferi snimak kako je on onako mucajući govorio šefu režima, plašeći se od njega, da je Sindikat Željezare ojačao i da treba eliminisati tamo nekog predsjednika Sindikata. Ali, evo da pređemo i preko toga.

Ja sam za to da se rješavaju problemi preko institucija sistema, da se rješavaju preko Parlamenta, preko Vlade. Međutim, Parlament je što se tiče ovog zadnjeg problema radnika Metalca bio nemoćan. Prvo sam ja kao predsjednik Komisije za praćenje i kontrolu privatizacije pokrenuo da se preko toga skupštinskog odbora riješi

problem Metalca. Međutim, ignorisana je ta sjednica od strane Vlade jer se nisu pojavili predstavnici Ministarstva, ni predstavnici poslodavca. Pokrenuo sam inicijativu preko Odbora za rad, zdravstvo i socijalno staranje čiji sam član da na taj način pomognemo radnicima Metalca. Donijeli smo zaključke koji su ignorisani od strane Vlade.

Zajedno sa kolegom Nevenom Gošovićem i kolegom Dritanom Abazovićem sam pokrenuo inicijativu da se hitno zakaže sjednica Skupštine na kojoj bi raspravljali o aktuelnim radničkim problemima i o problemu Metalca. Međutim, ta se sjednica nije mogla hitno zakazati. I šta smo onda uradili? Uradili smo na onaj način, jer neko ko silom vlada i krade izbornu volju građana, samo razumije onaj jezik koji je bio onaj dan ispred zgrade Vlade.

Još ovo da kažem, zajedno sa ovim predlogom zakona ja sam pokušao na ovoj sjednici da budu još dva predloga zakona sa kojim bi mogli pomoći danas, nažalost, bijednim građanima Crne Gore, koji žive ili na granici siromaštva ili ispod granice siromaštva: To je bio zakon o dopuni i izmjeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, sa kojim bi obezbijedili da te žrtve tranzicije koje ste ih vi doveli i vaša sramna i pljačkaška politika danas da oni ne mogu da prežive da se penzionišu sa 30 godina radnog staža za muškarce i 25 godina za žene. Međutim, to vi nijeste htjeli da stavite na dnevni red, samo da raspravljamo.

Predložio sam još i dopunu Krivičnog zakonika, sa kojom bi neisplaćivanje zarada bilo krivično djelo. Znači, imamo danas prisutne probleme, ne isplaćuju se zarade, ne isplaćuju se doprinosi, kradu se građani, krade se država, i vi navodno socijaldemokrate nijeste prihvatili, ne da glasate da usvojimo, nego da raspravljamo o tome i da nađemo rješenje za radničku sirotinju, za građane koji danas jedva sastavljaju kraj sa krajem. Nijeste htjeli ni da pričamo o tome, a ne nešto drugo. Ima i poslanika koji su pričali da treba da nađemo sistemsko rješenje za sve. Međutim, kada sam to predložio, oni su glasali protiv. Ali, evo, ja ću insistirati na budućim sjednicama za ova dva zakona i naravno sve one mjere koje smo kao Demokratski front predložili da se pomogne radnicima Željezare. Na tome ću istrajavati da, evo i ovdje u Skupštini, uradim nešto da se krene sa te mrtve tačke što se tiče položaja radnika u Crnoj Gori.

Zahvaljujem, predsjedavajući.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Vučiniću. Ova tačka je bila manje više istom emocijom i dinamikom i ovako završena kao završna riječ. Međutim, kolega Nikčević se javio proceduralno, tako da shvatimo. Izvolite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Možete shvatiti kako god hoćete. Građani ovo gledaju i tu Vašu zamornost jer nemate potpredsjednika da Vas mijenja, pa eventualne greške u poštovanju procedure da shvatimo kao Vašu iskrenu namjeru da ovu sjednicu vodite na pravi način. Ovo je nedopustivo. Dobio je završnu riječ. Svakoga je vrijeđao. I ovdje prisutne i mene. Ko muca, vidi se, gospodine. Gospodine Vučiniću, Vi mucate od kada ste se rodili. Mucate i ovih dana, gospodine Vučiniću. Koji ste Vi dušebrižnik...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, molim Vas...

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

...radnika - 1.200 eura ste imali platu, a radnici 300 eura u onom trenutku kada ste švercovali izbor za predsjednika Sindikata Toščelika. Gospodine Vučiniću, u onom trenutku kada ste u interesu zaštite...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, Nikčeviću...

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

... radnika htjeli da bijete inženjerku Jošanović, u onom trenutku kada ste u interesu radnika htjeli da rušite državu, u onom trenutku kada u interesu radnika nijeste htjeli ni da prihvatite ovaj dnevni red, Vi nijeste glasali za ovaj dnevni red. Koje je moralno pravo da Vi pričate o tome? Vi, gospodine Vučiniću, zna se Vaš profil, sve privatizacije Željezare Vi ste doveli, Vi ste dali saglasnost, sve privatizacije i Livnice, i Tehnostila, i Rusa, i svih drugih, i prodaje. Gdje su pare od vaše kase uzajamne pomoći? Ko je vodio postupak protiv vas i ko vodi ovih dana postupak protiv vašeg nezakonitog rada za vrijeme rada u Željezari, gospodine Vučiniću? Poslanik bi trebao da bude moralno čist koji ulazi u ovaj Parlament. I onda drži predavanje i nama i svima ostalima.

Gospodine potpredsjedniče, ako ne budete vodili u skladu sa Poslovníkom, mi ćemo se povući iz ovog parlamenta. Ne možete tako da radite. Svakoga je vrijeđao - i prisutne i odsutne. Neka završi, njegova je priča. Građani će znati koga on štiti i iz kojih interesa štiti. Neka ne vrijeđa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Kolega Nikčeviću, moram da Vam kažem da ste Vi takođe bili vrlo emotivni.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Nijesam emotivan, nego sam samo...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Jeste, rekli ste dosta nečega što ne priliči da tako razmjenjujemo mišljenje. Ja nijesam čuo Vaše ime da Vas je gospodin Vučinić pomenuo. Nijesam ni čuo. Vi ste se prepoznali očito i reagovali ste nečim što neće doprinijeti da završimo ovu tačku na

jedan korektan način prema nečemu što je danas najveći problem u Crnoj Gori. Danas u Crnoj Gori radnička klasa i svi zaposleni su diskriminirani i rekao sam jedan od tih diskriminiranih osoba je i moja supruga, koja ne prima četiri mjeseca platu od jednog bahatog poslodavca.

Hoćete li kao moj student da ovo završimo, molim Vas? Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Sve ovo što je izgovorio poslanik Nikčević je brutalna laž. On je rukovodio, bio rukovodilac tima koji se obračunavao sa sindikatom. Oni su zloupotrebili inženjerku Jošanović koja je ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Kolega Vučiniću, jesam li Vas zamolio kao studenta?

JANKO VUČINIĆ:

Samo da kažem što se tiče...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nemojte pominjati, možete insinuacije, nije baš to tako, ovo ili ono, ali nemojte.

JANKO VUČINIĆ:

Dobro, evo ovako. Ja gospodina Nikčevića slabo poznajem iako smo Nikšićani, ali sam ga najbolje upoznao iz jedne knjige, a to je knjiga "Pravila ćutanja" od Momira Bulatovića. On se u toj knjizi spominje dosta sitno, ali izgleda prema njegovoj veličini. I gospodin Nikčević je tada kada su bili neki prelomni trenuci prosto plakao da nema zašta da kupi četetu patike. Ali, onda, kada je prelomio i kada je otišao na stranu gospodara, onda je imao para da kupi patika. Ali ne znam, u toj knjizi ne piše, pošto su se nosile patike od dvije firme "Puma" i "Adidas", da li se odlučio za "Adidas" ili "Puma" patike.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Vučiniću, ukoliko ovako produžite, daću pauzu. Jer ja ovđe nijesam stvarno žrtva ničija. Ozbiljno kažem. A što se tiče, kolega Nikčeviću, moje funkcije i ove fotelje, uopšte me to toliko ne interesuje. Znači, ukoliko želite da raspravljam argumentima i nečemu što priliči ovom domu, u redu. Ukoliko nećete, napraviću pauzu. Izvolite, kolega Nikčeviću, jedan minut.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Član... stav 2. Vi ste doprinijeli tome iako Vas ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Nikčeviću, nije istina.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Jeste.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

... trebali ste da pratite danas cijelu sjednicu. Nije istina. Sada ja Vama kažem. Kolega Jelić se isprovocirao i krenulo je nečim što nije bilo dobro.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Dobro vas poznajem. Kao Nikšićanina Vas dobro poznajem. Znam svako Vaše učešće i u ovo vrijeme tranzicije i sve ovo što ste radili i što ste navodno pomagali radnicima, sve. Što se tiče Nikčevića, otvoren sam ovdje, od 1990. godine ovdje u Parlamentu, sve što imam od imovine, sve je na sajtu, svaki euro, svaki dinar, sve je tu, sve je tu. Unio sam i stan, i kola, i kuću, i sve. Sve to isto ovdje imam. Sve to imam. Da vidimo gdje ste Vi za dvije godine dok ste bili sindikalista, poslanik, član savjeta, dušebrižnik i da ne govorim o drugim stvarima. Da zatvorimo ovu priču. Dobro se poznajemo, Vučiniću, i znamo zašto ste došli ovdje. Vaš profil je slikan, Vaš će profil ovih dana biti otvoren do kraja. Vašom pričom, Vašim angažovanjem. Da pokažemo da je ovo parlament Crne Gore, mjesto gdje se ukrštaju argumenti, a ne mjesto gdje se ruše i civilizacijske norme, uz pomoć vaših ljudi koji su igrom slučaja i našom podrškom koalicionim sporazumom dobili šansu da vode ovaj parlament.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nikčeviću.

Pauzu dajem. Više ovdje se neće niko nadamnom izživljavati.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Evo, završili smo Zakon o obezbjeđenju u više značenja. Trebalo je biti obezbjeđivanje primanja, a zamalo nije došlo o obezbjeđenju nas. Ali, u svakom slučaju, nastavljamo sa nečim što je primjereno, maslinom, odnosno Zakonom o maslinarstvu, vazda je bio simbol mira. Nadam se da će i ovdje uspjeti da bude simbol dobrog zakona uz sve dileme.

Hoćete, procedura je dozvoljena vazda.

Izvolite, ne mogu Vas spriječiti za proceduru.

GORAN DANILOVIĆ:

Privilegija je biti predsjednik Kluba poslanika, ali i obaveza. Ja, da budem vrlo otvoren i iskren, ne mislim da moje punoljetnje kolege, ozbiljne i zrele i dokazane ljude treba da branim, ali ne treba ni da ćutim kad je u pitanju nešto što se podrazumijeva u Parlamentu, a kad nam odgovara se ne podrazumijeva. Šta sam htio da kažem? Ja i dalje mislim da je danas gospodin Radulović u najboljoj namjeri radio svoj posao, ne zato što smo partijske kolege, nego eto on mi nije dao proceduralnu reakciju i ne ljutim se. A htio sam iskreno da kažem samo sljedeću stvar.

Da - bude i viška riječi s naše strane, i zbog toga, ponekad i kad dobijemo višak riječi s vaše strane, oćutimo. Ali, uvažene kolege i uvaženi gospodine predsjedniče, licemjerno da kad ovdje u ovom Parlamentu započnemo tešku priču, s teškim riječima, nemamo uvijek isti argument. Spremni smo da oćutimo kad nam kolegu, gost u ovom Parlamentu nazove bitangom, ili čak da mu aplaudiramo ili da se nasmijemo, a kad dobijete uvredu od strane kolege poslanika, zbog toga što je iziritiran i što ima pravo na višak riječi, onda smo osjetljivi na riječi. Nikad na djela. Razmislite malo o ovome što sam govorio. I nemojte da se ljutimo na predsjedavajućeg zbog toga što nemamo takta da otrpimo višak krupne riječi. Ovdje nije problem u riječima. Ovdje je problem u djelima.

Demokratski front se neće ljutiti kad vi krenete sa oštrim riječima. Ali, budite nemilosrdni prema svima, 'ajte zajedno da branimo ponekad zajedničko dostojanstvo ovog doma ako tako nešto postoji. A dajem vam riječ, kad ja budem čuo nekoga ko je opozicionar a nije odavde, da uđe u ovaj Parlament i kaže nekome od vas da je bitanga, neću ga podržati. Makar bio ne znam ko. Držite me za riječ, a ja ću i vas. Nemojte danas da se ljutite i sami ste ovo izforsirali na početku. Nemojte da mislite da je manje uvredljiva riječ nije istina od lažeš. Možda to mi mislimo, ali ljudi znaju da to znači i jedno i drugo isto. I kad neko nekome kaže u političkom smislu - ja mislim da ste vi nikakvi, ali u ovom drugom - nijesam vam rekao ništa loše. Pustite tu demagogiju. Ove teme moraju da bole i u ovim temama mora biti viška riječi i 'ajte sami da pomognemo da spustimo loptu, a ne da jedva dočekamo zaoštavanje da pokažemo ko je jači. Mi tako to nećemo dokazivati mada se ne bojimo nikakvog mjerenja snage. Ovdje smo da mjerimo političku snagu.

Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Radulović, pošto vidim da je opozicionar za ovim stolom, ima istu obavezu i isti princip kao i ja. On mora biti oštrij prema opoziciji, a ja moram biti oštrij prema vlasti. I to je negdje mjera pravičnosti u ovom Parlamentu, tako da mi je drago da je tako postupio. Jer, mislim da tako pravičnost dokazujemo i on i ja da nijesmo pristrasni i da malo više prostora ostavimo. Ja opoziciji, a on malo više prostora vlasti i da uzme malo prostora opoziciji. To je način da gradimo povjerenje u ovom Parlamentu i neki zajednički osjećaj pravičnosti, što je osnov našeg rada. A nije lako doći do njega. Tako da mu hvala na tome. Nijesam uspio da ispratim, ali mu hvala na tome.

U drugom dijelu mi treba da uspostavimo standard javne političke riječi. Na sreću ne uspostavljamo standard književne riječi, mada bismo i to trebali da pretendujemo, filozofske riječi, još i više jer nema ozbiljne politike bez toga. Ali mi uspostavljamo

standard javne riječi i svakog dana su ovdje đeca sa nama. Od vrtića do srednje škole. Oni ulaze u ovaj prostor imam prilike da to osjetim, a i mnogi od vas, kao u hram ove države, hram riječi ove države. I to moramo znati, kao zajedničku obavezu. Tim prije što se naše šednice prenose. Svakako da bi bili bolji od nas, mi treba da pokušamo da budemo bolji nego što možda i realno jesmo. Svako od nas možda malo bolji kada izađe na javnu scenu nego što realno jeste i to je ono što u politici možda najbolje što dobijemo. Čera nas da budemo malo bolji nego što stvarno jesmo. Tako da je ovaj Parlament to dokazivao, dokazao, ima takav ugled i u regionu, a i šire. Ima dana. Svi smo dovoljno živi ljudi da riječ zavisi od neke trenutne okolnosti, emocije, muke, nepravde, pritiska. Taj pritisak je veliki, najčešće neopravdano, najviše neopravdano, ali ga moramo trpjeti. Mi, i završavam sa tim, smo ovdje upravo zato što vjerujemo da se i jedni i drugi i treći borimo protiv nepravde. To nam je glavni motiv zašto smo ovdje i tako ćemo nastaviti i ovo će ostati što i jeste, kako neko reče iz Srbije, a moj kolega Mićunović Dom lordova mi više volimo vojvode i tako dalje, ali Dom lordova, mislim da ćemo ostati u korišćenju javne riječi i ponašanje u ovom Parlamentu. I zato imamo masline. Možemo na masline, a mislim da je to tema koja će biti dosta ne u skladu sa simbolom masline, nego u skladu sa potrebom da se razjasnimo oko tog važnog pitanja. Pitanja gdje su druge zemlje. A kolega Lekić je juče spominjao drugom temom tu zemlju Hrvatsku, krajnje ozbiljno pristupili tom problemu u pripremi za Evropsku uniju, zasadili milione maslina, ako se dobro sjećam, i time obezbijedili da ta zemlja ima krajnji prihod u najtrajnijoj biljci koja koristi se u poljoprivredi.

Bilo je dosta dilema oko tog zakona i još ih uvijek ima. Imamo dosta amandmana i tu završavam. Nadam se da nećemo samo rješavati trenutno stanje, zamrznuti naše kapacitete, a u budućnosti izgubiti taj kapacitet za razvoj.

Imamo ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja Petra Ivanovića. Sa njim su generalni direktor Direktorata za poljoprivredu i ribarstvo gospođa Stolica i načelnik Direkcije za biljnu proizvodnju Marija Krstić. Dobro nam došli. Hvala što ste u tako jakom sastavu ovđe. Imaćemo, ja mislim, dosta jakih interesovanja za temu.

Izvjestioci naših odbora su: Goran Tuponja, kolega Vuković je odsutan, kolega Tuponja je odsutan, tako da nećemo čuti njihove stavove, a ići ćemo od manjih ka većih poslaničkih klubova da bi se izjasnili o toj temi kako budu željeli. Prvi bi trebao da bude ministar, pa onda poslanik kluba. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Poštovani predsjedniče Parlamenta, uvaženi poslanici,

Pred vama je tekst **Predloga zakona o maslinarstvu**, do kojeg smo došli nakon veoma duge procedure i saradnje sa svim registrovanim maslinarskim društvima, laboratorijom Zavoda za subtropske kulture u Baru, Biotehničkim fakultetom u Podgorici i Evropskom komisijom koja je dala pozitivno mišljenje na predlog zakona.

Na tekst Predloga zakona o maslinarstvu pozitivno mišljenje /Prekid/ Ministarstvo finansija, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i Sekretarijat za zakonodavstvo. Udruženja maslinara u više navrata bila su upoznata sa nacrtom i predlogom zakona. Imali su prilike da pošalju komentare, kritike i sugestije. Neke od sugestija Ministarstvo poljoprivrede je prihvatilo, jer su sugestije išle u pravcu jačanja razvoja sektora maslinarstva. I mi smo, naravno, zahvalni na dobijenim sugestijama onih koji se bave uzgojom maslina, proizvodnjom maslinovog ulja i koji daju svoj doprinos razvoju još jednog crnogorskog brenda.

Neke sugestije biće uvrštene naknadno u podzakonske akte, odnosno pravilnike, a pojedine primjedbe u ovom momentu nije bilo moguće prihvatiti. Drago mi je da smo imali priliku da, nakon što je Matični obor podržao predlog zakona, razgovaramo još jednom na istom odboru. Konstruktivna diskusija, u kojoj su učestvovali ne samo

članovi odbora, već i drugi poslanici, kao i predstavnici Udruženja maslinara i stručne javnosti potvrdila je naše opredeljenje i sve ono što je ugrađeno u ovaj zakon.

Zahvaljujem svim učesnicima diskusije. Osnovni razlog za donošenje novog zakona proističe iz potrebe usaglašavanja propisa u oblasti maslinarstva i proizvodnje maslinovog ulja sa propisima Evropske unije. Naš cilj je stvaranje uslova za održivi razvoj maslinarstva. Ovim zakonom uređuje se oblast maslinarstva, ciljevi i načela maslinarske proizvodnje, stavljanje u promet plodova masline i maslinovog ulja i druga pitanja koja su od značaja za razvoj maslinarstva.

Usvajanjem zakona stvaramo uslove za donošenje podzakonskih akata, koji će biti usaglašeni sa pravnom tekovinom Evropske unije, čime se naše maslinovo ulje može izjednačiti sa uljem iz uvoza. Vodili smo računa da ostavimo dovoljan vremenski period za prilagođavanje proizvođača u postupku primjene standarda koji će biti propisani podzakonskim aktima.

Iako su pojedini članovi Udruženja maslinara bili zabrinuti da zakon nije dovoljno dobar i da favorizuje uvoz, upravo je suprotno. Rješenjima koje predlažemo reguliše se sivo tržište, zabranjuje prodaja maslinovog ulja u neadekvatnoj ambalaži, njegovo miješanje sa domaćim maslinovim uljem, te prodaja pod brendom crnogorsko čime se potrošači dovode u zaludu.

Uvjereni smo da to nije cilj pojedinih članova Udruženje maslinara. Uvjereni smo da takvi članovi pojedinih Udruženja maslinara razumiju da nije dobro dovoditi potrošače u zabludu i da ima dovoljno prostora da se kroz investiciju u preradu, kroz revitalizaciju starih stabala i sadnju novih unaprijedi naše maslinarstvo. Ovim zakonom zaštitili smo kulturu masline, odnosno maslinjake i stara stabla masline od nelegalne

sječe i izgradnje objekata u njima. Stari zakon nije imao dovoljno precizne definicije, pa je i njegova primjena bila otežana.

Takođe, ovim zakonom uspostavljamo dva važna registra, registar maslinara i registar proizvođača maslinovog ulja. Time će se stvoriti preduslovi da proizvođači koriste fondove Evropske unije i mjere agro-budžeta za buduće zasade i unapređenje proizvodnje.

Strategijom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja za period 2014 - 2020. godina koju priprema Ministarstvo poljoprivrede dodatno će se obuhvatiti i oblast maslinarstva, jer je politika države da se ne rade posebne strategije za svaki sektor, već da one budu dio sveobuhvatnog plana razvoja poljoprivrede naše zemlje. Izrada katastra maslinjaka je svakako jedno od najbitnijih pitanja i biće odrađena kroz LPIS program.

Zadovoljan sam što smo došli do rješenja kojima se zabranjuje sječa, presađivanje i izgradnja u maslinjacima i naročito sječa starih stabala masline. Došli smo do kompromisnog rješenja da nije moguće vršiti bilo kakvo presađivanje maslina bez prethodne saglasnosti. Naravno, nije bilo lako zadovoljiti visoke standarde Evropske unije, kojima posebno u ovim predpristupnim pregovorima težimo i istovremeno sačuvati dugu i vrijednu tradiciju koju imamo u ovoj oblasti.

Međutim, pri izradi ovog zakonskog akta svo vrijeme mislili smo na dobrobit onih koji će zakon svakodnevno primjenjivati, to jest na one zbog kojih se ovaj zakon i donosi, a to su, prije svega, maslinari. Naša namjera i naše uvjerenje je da ćemo Zakonom o maslinarstvu biti korak bliže do boljih uslova za proizvodnju maslina i

maslinovog ulja i da nas očekuju vremena koja će dati više prilika za razvoj maslinarstva.

Ministarstvo poljoprivrede daje svoj doprinos u stvaranju što više prilika u nadi da će maslinari znati da takve prilike iskoriste. U tom procesu želim vas puno sreće, a vama poslanicima unaprijed zahvaljujem što ćete podržati ovako važan predlog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Ivanoviću. Kao konzument isključivo maslinovog ulja pratiću današnju raspravu sa velikom pažnjom. Da malo okrenemo priču i redosljed u odnosu na prethodnu tačku, pa u prvom krugu će prvi diskutovati potpredsjednik Mustafić, ujedno i veoma ugledni poznavalac i proizvođač maslinovog ulja.

Izvolite, kolega Mustaviću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Raduloviću. Dakle, da otklonim odmah dilemu javnosti - proizvodnja moja i moje porodice vrlo je oraničena i svodi se na porodične potrebe i potrebe mojih bliskih prijatelja. Tako da nikakav konflikt interesa oko ove teme nema.

Poštovani ministre, poštovani predstavnici ministarstva, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Raspravljamo o novom Predlogu o maslinarstvu kojim se, prema zamisli zakonodavaca, pokušava unaprijediti stanje u ovoj oblasti, prvenstveno u proizvodnji i stavljanju u promet maslinovog ulja. Razumijemo namjere Ministarstva, potpuno su

opravdane, da se unaprijede neka dosadašnja rješenja i uvede više reda u ovu oblast, kao uostalom u cjelokupnoj poljoprivredi. Razumijemo svakako i potrebu usklađivanja sa veoma visokim standardima Evropske unije u oblasti poljoprivrede, jer je to jedan od važnijih segmenata pregovaračkog procesa. U svemu ovome, veoma je važno uspostaviti dobre odnose nadležnih institucija sa proizvođačima, sa samim poljoprivrednicima i, naravno, uzeti u obzir njihova viđenja i stavove, jer će se ti standardi i njihova primjena upravo odraziti na njih i njihovu proizvodnju.

Mislimo da je veoma važno približiti našem poljoprivredniku šta se od njega očekuje i koje su njegove obaveze ukoliko želi unaprijediti proizvodnju i sa svojim viškovima biti na tržištu. Imamo li mi uslova u današnjoj proizvodnji u maslinarstvu za primjenu ovako striktnih zakonskih rješenja, prepisanih iz zakonodavstava država koje su daleko ispred Crne Gore i po obimu proizvodnje i po kvalitetu kada je maslinovo ulje u pitanju? Koliko je država do sada pomogla maslinarima, recimo, u odnosu na susjednu Hrvatsku koja je nekako naš uzor u ovoj oblasti, jer smo na istoj jadranskoj obali gdje se uzgaja maslina i njihova iskustva jako dobro poznajemo? Naši maslinovi zasadi, prema nekim približnim podacima, broje oko 400.000 stabala ili korijena, kako se to kaže na primorju. Od toga nekih 350.000 starih i sačuvanih i oko 50.000 novih maslinovih stabala. Da ne govorimo o tome koliko je starih, impresivnih, prekrasnih, hiljadugodišnjih zasada uništeno, devastirano i nestalo prvenstveno divljom gradnjom gdje je država ostala nijema da ih zaštiti, ili makar učini primjerenim tu gradnju ambijentu maslinjaka. No, o tome ćemo nekom drugom prilikom i sa nekim drugim ministrima.

Godišnja proizvodnja kada su rodne godine, a dvije prethodne uzastopne nijesu, iznosi nekih 600 tona maslinovog domaćeg ulja u Crnoj Gori. Godišnja potrošnja u našoj državi je oko 1100 tona. Po ovom prosjeku smo daleko iza drugih država mediterana, nekih 1,7 kg po glavi stanovnika. U Grčkoj je, recimo, 11 kg. Znači, oko polovine maslinovog ulja je iz uvoza. Koliko je taj uvoz kontrolisan - takođe i to je posebna tema. Način proizvodnje maslina u Crnoj Gori je uglavnom ekstenzivan. Samo pola maslinjaka je revitalizovano, obnovljeno, malo je pristupnih puteva, nema povoljnih

uslova za kupovinu mašina za branje i obradu, većina maslina se i dalje kupi sa zemlje. Agrobudžet za ovu godinu za maslinarstvo je 100.000 eura za čitavo maslinarstvo - Bar, Ulcinj, Budvu i čitavu Boku. U susjednoj Hrvatskoj, poređenja radi, agrobudžet je gotovo 30 puta veći nego u Crnoj Gori. Tamo se maslinari pomažu subvencijama po tri osnova: posađenom stablu, ubranom plodu i proizvedenom ulju. Tu su još i povoljni krediti, zatim ustupanje državnog zemljišta na koncesiju itd. I nije to od juče, od ulaska Hrvatske u Evropsku uniju, to je od 1991. godine, od osamostaljenja te države.

Napori društava maslinara u našim opštinama da obnove i revitalizuju maslinjake još uvijek se zasnivaju na entuzijazmu pojedinaca. Uglavnom su više uložili nego što su dobili. To će vam reći svako ko se bavi ovom proizvodnjom. Ministarstvo poljoprivrede i opštine su pomagale, ali je to bilo, ipak, nedovoljno, gotovo simbolično ako se uzmu problemi koji su prisutni i u odnosu na neke druge poljoprivredne grane. Međutim, ipak su stvari donekle pomjerene. Za nekih desetak godina i uz pomoć ministarstava i uz pomoć opština, ali prvenstveno uz napor i entuzijazam društava maslinara uspjelo se da četvrtina proizvedenog ulja u Baru i Ulcinju zadovoljava standard manje od 2% slobodnih masnih kiselina, što je evropski standard. Međutim, tri četvrtine ulja još uvijek ne zadovoljava te standarde. Ako bi usvojili ovakav prijedlog zakona kakav je dat u ovoj verziji bez prelaznog perioda, ta proizvodnja ne bi mogla izaći na tržište, dakle, ta od tri četvrtine ili 75%. Prosto rečeno, stotine porodica koje uglavnom žive od ovih prihoda, ne bi mogle prodati svoje ulje jer ne zadovoljava standard od 2%, a nijesu im obezbijeđeni uslovi da proizvode ulje kakvo od njih traže predloženi standardi i kriterijumi.

Dakle, razumijemo potrebu prilagođavanja evropskim standardima, ali rješenja koja donosimo moraju imati svoju izvodljivost, održivost i primjenjivost u praksi, odnosno u sadašnjim uslovima. Mislim da je interes maslinara, ljudi koji žive ili uglavnom žive od ovog posla važniji od trenutnih štrikova u analitičkim izvještajima Evropske komisije ili Evropske unije. Stvarajmo uslove za proizvodnju po evropskim mjerilima, pa ćemo onda primjenjivati te standarde.

Zbog toga smo moje kolege i ja, njih nekoliko, podnijeli konkretne i precizne amandmane o kojima ćemo više govoriti na odborima i u proceduri, a sada ukratko o hitnim mjerama koje predlažu ti amandmani.

Prvo, obavezno donošenje strategije razvoja maslinarstva u kojoj će se definisati zaštita maslina i onih, srećom, još očuvanih zona, zatim podsticaji države prema proizvođačima, odnosno udruženjima, izgradnja infrastrukture i uzgoj novih zasada, izgradnja puteva itd.

Drugo, tražimo primjenu standarda Međunarodnog odbora za masline International Olive Council iz Madrida, u kojima je zadržan standard od 3,3% kiselosti za stavljanje u promet u državama koje to regulišu svojom legislativom.

Treće, tražimo kontrolu a ne zabranu uvoza i prodaje, odnosno da ne dolazi do miješanja kojekakvih uvezenih i nekvalitetnih ulja sa domaćim uljem, kao i šverca koji je bio intenzivan, pogotovo sa susjednom Albanijom.

Četvrto i, po našem mišljenju, možda i najvažnije, tražimo odloženu primjenu ovog zakona ne kroz podzakonska akta već kroz ovaj zakon na minimalni rok od četiri godine, s obzirom na svu njegovu zahtjevnost o kojoj sam govorio.

Na kraju, nije riječ ni o kakvom politikantstvu. Ovo su uglavnom amandmani koje su kreirala društva maslinara iz Bara i Ulcinja koje je konačno započelo proces stvaranja nacionalnog udruženja sa kolegama iz Budve i Boke. Dužan sam kao jedan od utemeljivača barskog udruženja i Maslinijade, kao čovjek koji ima određena iskustva, rekao sam da se sa svojom porodicom ovim poslom bavim stotinama godina, doduše u vrlo ograničenoj proizvodnji, i ispred nekih 700 porodica koje manje ili više žive od ovog posla iz Bara, Ulcinja, Budve i Boke istaći ove zahtjeve, odnosno ove amandmane koje smo definisali sa kolegama koji su bili zainteresovani za ovu materiju. Mislim da je važno, kao što ste podržali dosadašnje aktivnosti, kao i manifestacije, da i ovdje usaglasimo ova zakonska rješenja kako bi zadovoljili ono što su evropski standardi, ali i stvorili uslove da održimo i unaprijedimo postojeću proizvodnju u ovoj nekada prestižnoj poljoprivrednoj grani, koja je posebno u Baru jedna od obilježja tradicije i brend grada. Upravo od stepena usaglašenosti sa ovim amandmanima ovih zakonskih rješenja mi ćemo odlučiti o podršci ovom zakonskom rješenju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Mustafiću.

Riječ ima kolega Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala Vam, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovani ministre i saradnici, poštovane kolegice i kolege, poštovana javnosti,

Na početku mog izlaganja oko Zakona o maslinarstvu želim vas ukratko podsjetiti što je maslinarstvo za zajednicu iz koje dolazim. Ulcinj je za svoj dan odredio prvu subotu u aprilu, zato što po tradiciji tada prestaje posao u maslinjacima i to je vrijeme kada su naše porodice svoj hljeb zarađivali kao pomorci na moru. U Crnoj Gori nema nijedan grad da je dao takav značaj maslinarstvu, jer je to na .... Moram vas podsjetiti da mi Ulcinjani imamo tradiciju da našim djevojkama, sestrama u miraz dajemo i zlatnu kapu, ali i buljuk maslina kao sigurnost da ta mlada u veoma tradicionalnim porodicama ima nešto čime ona može osigurati eventualni život. To je dio naše tradicije i kad govorimo o Zakonu o maslinarstvu, mi to shvatamo ozbiljno. Ozbiljno, emotivno i odgovorno. Moram pohvaliti ministra na način kako je krenulo današnje izlaganje sa jednim lijepim, pomirljivim tonom, ali krenuću sa tonom, na konsultativnom saslušanju u Odboru za turizam, kada je ministar pitao da ne zna zašto je u Skupštini i zašto raspravljamo o tome zakonu, na odboru konsultativno saslušanje, pa ću pitati onda, zar je, ministre, ovo Zakon o maslinarstvu? Da to nije Zakon o maslinarstvu, pravo mi daje sljedeće. U tabeli usklađenosti vi govorite sa kojim je regulativama usklađen ovaj zakon. One glase: Regulativa 31991R2568 iz 11.jula 1991.godine, karakteristike maslinovog ulja i ulja od komine i odgovarajućim metodama analiza; Regulativa iz 2003. godine, 6.novembar, karakteristika maslinovog ulja i ulja komine masline odgovarajućim metodama analize. Iz 2007. karakteristikama maslinovog ulja, ulja komine kao odgovarajućim metodama analize. Iz 2011. isto o karakteristikama. Iz 2007. zajednička organizacija poljoprivrednih tržišta donosl posebne odredbe za određene poljoprivredne proizvode. Iz 2012. od tržišnim standardima za maslinovo ulje.

To je bila glavna primjedba, ne samo moja, nego i udruženja koja govore o tome da problem ovog zakona, ministre, nije ono što on ima, nego ono što nema. Maslinari su vam jasno iz 2012. godine dali primjedbe i sigurno ste Vi u konstantnom kontaktu sa udruženjima. Ono što se mora reći je da je Crna Gora počela da daje subvencije maslinarima. To je fakat, ali to treba pojačati. Oni su dali svoje porimjedbe i one glavne

primjedbe kojih nema u zakonu se odnose na sljedeće stvari. Odnose se na to da nema uslova uzgoja, berbu i preradu ploda, revitalizaciju i unapređenje postojećeg fonda, definsanje stimulativnih mjera. U zakonu ih nema. Oni traže i mi tražimo da ih bude tu. Mislím da podzakonski akti ne rješavaju dovoljno transparentno ono čime će se baviti zakon ako se bude zvao Zakon o maslinarstvu. Ovaj zakon je vjerovatno trebao biti zakon o maslinovom ulju. Zakon o maslinarstvu koji je postojeći je trebalo određenim stavkama staviti van snage, ali ne cijeli zakon. To su primjedbe i onda bi smo mi sigurno svi jednoglasno podržali zakon koji je životni. Ovdje nema politike.

Ne mogu praviti politiku sa Zakonom o maslinarstvu, ali da li vi pravite politiku? Jer, zašto u postojećem zakonu nema ni jedne odredbe kojom će se definisati ovo o čemu sam govorio, a stavljamo van snage zakon u kome to piše. Šta piše? Između ostalog, u postojećem zakonu član 17 stoji, da su pod zaštitom tri lokacije maslinarstva u Crnoj Gori - Velja maslina u Budvi, Stara maslina u Baru i Maslinada Valdanos. Vi znate koju polemiku političku ima Maslinada Valdanos, ne ove godine nego već 10-ak, 15 godina. Izostavljanje toga iz postojećeg zakona osnovano budi sumnju da je to neka druga politička, a ne poljoprivredna razvojna definicija. Ako se ukine ovaj zakon iz 2003. godine, kojom strategiom ćemo mi definisati? U ovom zakonu nema toga da se definiše, kao što je recimo u Zakonu o ribarstvu, da država pravi strategiju razvoja ribarstva. Da li mislimo da je dovoljno da podzakonskim aktima regulišemo ovu oblast? Mislím da nije. Iako sam emotivno počeo pojašnjavati šta je maslinarstvo, postojeće stanje u maslinarstvu u Crnoj Gori traži da se aktivno bavimo tim. Da standarde Evropske unije dostignemo što prije. Ali, sigurno da ne možemo staviti omču oko vrata ili demotivisati maslinare, da shvatamo da eventualni zakon išao više u prilog uvoznicima nego proizvođačima i da ovaj prelazni period do ulaska u Evropsku uniju trebamo iskoristiti da pojačamo nove zasade, razmišljati o davanju koncesija. Ima dovoljno prostora gdje bi se to moglo uraditi.

Ono što u ovom sadašnjem zakonu takođe zavređuje pažnju je mogućnost o kojoj govorite o zaštiti maslina. Definisali ste da je zabranjena sječa maslina preko 100 godina, osim ako nije od nekog velikog interesa. Mislím da zasadi maslina koji su preko 100 godina definitivno moraju imati apsolutnu zaštitu. Nikakav kazualni, uzročni, posljedični razlog nije dovoljan da masline, koje su zbilja sastavni dio ovog

stanovništva, treba dovesti u situaciju da devastacijom koja je viđena na maslinjacima u Crnoj Gori od Herceg Novog do Ulcinja, nelegalna gradnja, može nekim birokratskim aktom steći razlog da se nastavi. Stoga, podrška ovog zakona zavisi od usklađivanja amandmana koji smo dali. Ali, mislim da ni to možda nije dovoljno, da ni sama izmjena naziva zakona neće osigurati zakonodavni okvir za rješavanje ako ostane odredba da se Zakon o maslinarstvu, koji je trenutno na snazi, stavi van snage. Zato i napor koji je učinjen u ovom Parlamentu da se dodatno priča o ovom zakonu shvatite kao napor udruženja maslinara koji brinu i o sebi i o porodicama, a posebno brinu o kvalitetu koji daju na tržište, da to bude što kvalitetnije, u skladu sa evropskim standardima, jer su oni sigurni da su podsticajne mjere i razvoj kvaliteta u njihovom interesu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Nimanbegu, na autentičnoj priči.

Riječ ima kolega Tuponja.

Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče. Poštovani ministre sa saradnicima, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Danas imamo na dnevnom redu Zakon o malinarstvu. Moram reći da i na odboru, evo već i ovdje na plenumu, zapravo nijesmo sigurni je li to Zakon o maslinarstvu. Više se radi o zakonu koji se tiče maslinovog ulja nego maslinarstva. Mislim da se možda u dva člana ovog zakona dotiče maslinarstva, a ostalo se tiče maslinovog ulja. Tako da je već u startu, a to sam i tražio od Vas na Odboru za poljoprivredu, diskutabilan ovaj zakon, tražio sam da se ovaj zakon vrati, povuče iz procedure i doradi. Jer, pun je nedostataka, bez obzira na najbolju namjeru vas kao predlagača ovog zakona i razloge koje ste naveli za donošenje ovog zakona koji su,

naravno, svi opravdani. Ono što ovom zakonu nedostaje je to što je sadržano u prošlom Zakonu o maslinarstvu, ili trenutno važećem zakonu. Uzgoj, berba i zaštita masline, koji su bili definisani u prošlom zakonu, u ovom zakonu su potpuno izostavljeni. Tako da sama logika stvari da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi onaj stari zakon, nije održiva, jer vi ukidate ovim zakonom odredbe zakona koji je trenutno važeći bez njihove zamjene. Znači, cijeli dio koji se zapravo odnosi na maslinarstvo, a tiče se uzgoja, berbe i zaštite maslina nije tretiran ovim zakonom, a vi ukidate zakon koji se time bavi.

Vi znate, ali ne zna crnogorska javnost da smo mi na Odboru za poljoprivredu na konsultativnom saslušanju imali šest predstavnika Udruženja maslinara iz Crne Gore. Mislim da ih u Crnoj Gori ukupno ima sedam. Šest je bilo prisutno na toj sjednici i od tih šest predstavnika Udruženja maslinara ni od jednoga nijesmo čuli podršku ovom zakonu. Imamo problem da je ovaj zakon donešen, a da apsolutno nema podršku od onih ljudi na koje se ovaj zakon odnosi i na kojima će se primjenjivati. Nije moguće da ti ljudi žele da neispoštuju evropske regulative, da sebi stvore neke privilegije, da ne bude dobar kvalitet maslinovog ulja, da ne bude zaštićen potrošač. Svi oni razmišljaju u istom pravcu i razmišljaju da je sve to potrebno unaprijediti da bi bilo bolje i njima i građanima Crne Gore. Ali, onda se u jednom trenutku postavlja i pitanje zašto tako nepripremljeno ulazimo u realizaciju ovog zakona ako smo svjesni toga da u narednih 10 godina nećemo postati dio Evropske unije, a insistiramo na tome da prilagodimo zakone pošto-poto danas i odmah zakonima Evropske unije. Što u načelu nije i nema tu ništa sporno, samo je sporno ako je to prilagođavanje isključivo standardima Evropske unije a nije prilagođeno našim građanima ili našim proizvođačima.

Ne donosimo zakone da bi bili usklađeni sa standardima Evropske unije, nego ih donosimo zbog naših građana i to mora biti prioritet. A meni se čini da se sve više zaboravljaju naši građani, a da se sve više daje prioritet da je to usklađeno sa standardima Evropske unije.

Zašto nije iskorišteno neko vrijeme za procjenu stanja u maslinarstvu i poljoprivredi uopšte? Da li mi uopšte u Crnoj Gori znamo koliko tačno imamo stabala i u kakvoj su kondiciji? Od kakve su vrijednosti za pojedince i za zajednicu i koliko ih je u

funkciji, a koliko koliko bi ih moglo biti? Da li znamo koliki su gubici maslinara i države zbog tri uzastopno nerodne godine? Ono što vam poručuju maslinari je vrlo jednostavno. Samo želimo dobar zakon koji štiti i proizvođača i potrošača, a ne prepisane pravilnike Evropske unije. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Tuponja.

Riječ ima koleginja Jonica.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, predstavnici Ministarstva,

Dostavili ste Skupštini Crne Gore Predlog zakona koji se zove Zakon o maslinarstvu, a već ste u prvom članu rekli da ovo nije Zakon o maslinarstvu, jer kažete da se ovim zakonom uređuje prerada i stavljanje u promet maslina i maslinovog ulja. Pa valjda je logično ako se radi o Zakonu o maslinarstvu, da se prvo bavimo biljkom od koje se dobija plod i ulje. Da se bavimo time kako podsteći uzgoj maslina, da se bavimo time kako zaštititi ono što već imamo kao zasade maslina, a ne samo kako prodati ono što ćemo od tih maslina dobiti. Ali, ovo je uobičajni manir Vlade. Vi se inače uvijek bavite time kako nešto možete prodati, a ne kako stvoriti ili čuvati nešto što je neko drugi prije vas stvorio. I to me ne iznenađuje, ali radi se o nečemu što je makar u gradu iz kojeg ja dolazim tradicija i zbog čega boli ovakav pristup prema ovakvom resursu kakav imamo.

Ono što želim sljedeće da naglasim - u članu 2 govori se o maslinjacima koji uživaju posebnu zaštitu. A gdje je ta zaštita u zakonu? Nema je nigdje. Nema zaštite od

bolesti i štetočina, nema zaštite od krađe ploda masline. Sječa maslina se pominje kao zabranjena, ali sankcija za nju nema. Dakle, zabranili smo nešto eto reda-radi, ali nijesmo sankcionisali onoga ko bi uradio to što pravi direktnu štetu maslinarstvu koje kao pominjete u naslovu zakona. Nema ništa o uzgoju masline. Katastar (inventarizacija) maslinjaka takođe ne postoji, reonizacija masline, mikrolokaliteti, agrotehnika, zaštita maslina od abiotičkih-biotičkih faktora, program podizanja savremenih zasada. Nema podsticajnih mjera, a pričamo o maslinarstvu.

Maslinjaci u članu 2 u smislu ovog zakona su zasadi maslina na minimalnoj površini od 0,5 hektara i minimalnim brojem 200 stabala po hektaru. Ispod ove kategorije po ovom zakonu nijesu maslinjaci, a njih ima najviše, a definisali ste u ovoj normi da su maslinjaci dobro od opšteg interesa. Znači, sve ovo drugo što jesu zasadi maslina, a po vašem nijesu maslinjaci, nijesu dobro od opšteg interesa. To je opet odnos prema maslinarstvu i vašeg razumijevanja toga što je maslinarstvo. Vama treba da prodate, ili da uvezete, ili da napravite nekome posao u prodaji ili preprodaji maslinovog ulja, ali ne treba izgleda da sačuvamo ono što su godinama stvarali, ono što je istorija prostora na kojem živimo i kolega Mustafić, i kolega Nimanbegu, i ja. I boli ovakav pristup toj priči.

Kao biljka od posebnog značaja u važećem zakonu, maslina je bilo definisana kao dobro od opšteg interesa, koje uživa posebnu zaštitu. U cilju bržeg razvoja je bilo potrebno definisati stimulatívne mjere i poreske i carinske olakšice za nabavku pomoćnih oruđa za krašćenje, prskanje, posebnih oruđa da se tresu masline, skupljaju plodovi maslina i prerađuju nabavkom mini linija za preradu kako bi se do ulaska u Evropsku uniju popravio kvalitet dobijanja maslinovog ploda i njegova prerada, što bi sve zajedno uvećalo broj stabala i proizvodnju kvalitetnog maslinovog ploda, a tako i ulja. Bez postizanja kvalitetne sirovine, nema ni kvalitetnog finalnog proizvoda i to je maslinovo ulje. Umjesto da se time bavite u ovom zakonu, vi se bavite nečim drugim.

Niko ne priča o tome da je neophodno za razvoj maslinarstva regulisati putnu infrastrukturu kako bi se moglo doći do maslinjaka i primijeniti savremena tehnika i tako pojeftiniti proizvodnju ploda masline. Predmet regulative je samo finalni proizvod, dok se veoma važan segment podizanja zasada i uzgoja ne spominje, a da ne govorimo o

davanju društvenog zemljišta koncesionarima za podizanje novih zasada kao što je u Hrvatskoj. Pa nikad boljih i uspješnijih primjera nijesmo imali kao što je u ovoj oblasti imamo kada je u pitanju primjer iz Hrvatske. Zašto to iskustvo ne primijenimo? Mi sve nešto primjenjujemo, koristimo neka iskustva Evropske unije, prepisujemo nešto redaradi od čega nemamo nikakve koristi i od čega uništavamo i ono što imamo. Ali, evo odmah u susjedstvu, koji po svim karakteristikama jesu slični nama u svemu ovome, koji su postigli nešto u ovoj oblasti, koji su pokazali da cijene ono što imaju, nijesmo uspjeli da njihovo iskustvo iskoristimo i da nešto uradimo.

Zakon se usklađuje prema direktivama Evropske unije, evropskim standardima ali se potpuno zanemaruje stanje u maslinarstvu u našoj zemlji, nivo proizvodnje i opšti uslovi rada, terena na kojem se uzgaja maslina i niz drugih ograničavajućih faktora. Zakon ne stimuliše ni proizvodnju ni očuvanje tradicije, već postignute rezultate potpuno obesmišljava, a entuzijazam koji je sačuvao i stvorio ovo sa čim Crna Gora sada raspolaže kada je u pitanju maslinarstvo potpuno uništava i obesmišljava entuzijazam ljudi koji se maslinom bave iz ogromne ljubavi. Dovodi do toga da razmišljaju o tome da napuste ovaj društveni resurs od kojeg bi trebalo ne da imaju oni koristi, nego čitava država. Ovaj društveni resurs koji mora i može i treba da bude brend ove države se na ovaj način potpuno obesmišljava.

Zakon donekle stimuliše uvoz maslinovog ulja, ali apsolutno ničim ne štiti domaći sortiment, a kaže se da ono što je Vranac u vinarstvu to je Žutica u maslinarstvu. U novom zakonu nema kategorizacije mapiranja maslinjaka od posebnog značaja za turizam, privredu, tradiciju, kao i prirodne ljepote. Nema .... mikrolokaliteta i stabala od posebnog značaja, dok se starim zakonom donekle uređivalo i to pitanje.

Dakle, kolege su o tome govorile, neka što ništa od toga niste ugradili u ovom zakonu, nego i ono što je valjalo u prethodnom obesmišljavate stavljajući ga van snage.

Ne govori se i nije ništa urađeno na temu toga da se definiše koji se sortimenti maslina mogu saditi, već se danas sade razne sorte za koje nije ispitano na koji način i koji kvalitet stvaraju u našim uslovima, što mora da bude propisano određenim zakonskim propisima. Ne propisuju se kazne za namjerno uništavanje maslinjaka od posebnog značaja ili maslinovih zasada, niti jedna jedina radnja koja štiti maslinarstvo.

Članom 3 reon za uzgoj maslina utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, dakle Ministarstvo na osnovu elaborata o reonizaciji. Samo se postavlja pitanje ko će raditi elabore.

Ocjena kvaliteta maslinovog ulja predviđa se laboratorijski organoleptičkim senzorskim ocjenjivanjem. Postavlja se pitanje koje laboratorije su osposobljene i koji degustatori kad na nivou države nemamo degustatorski tim za ocjenu kvaliteta maslinovog ulja od ploda žutice i izgrađene kriterijume. Da li mislite da se ocjena vrši prema kriterijumima drugih država i njihovih panalista? Zar naša sorta masline nema svoje specifičnosti koje se trebaju ugraditi kod ocjenjivanja i ugraditi u zakon i pravilnik?

Plaćanje analiza i drugih troškova snosi proizvođač koji i onako ima velike troškove, a to su i krašćenje koje se plaća osam eura po stablu, berba maslina 25 centi po kilogramu, prerada masline 15 eura za 100 kg, što iznosi 50, a ne 100 kilograma prerađenog ploda. A gdje je obrada, đubrenje, zaštita, analize, flaširanje, etiketiranje? Znači maslinar radi džabe. Pa onda vidimo kuda će se kretati naše maslinarstvo bez podsticajnih mjera koje su starim zakonom bile makar do neke zastupljene. Naravno, ne dovoljno. Umjesto da popravljamo to što nije bilo dovoljno zastupljeno, mi jednostavno to zaustavljamo i bavimo se nečim drugim, kako prodati ono što imamo, a ne kako nadograditi ono što su neki prije nas stvarali.

Kaznene mjerebave se samo time ko proizvodi maslinovo ulje a nema dozvolu, ko ne vodi evidenciju o berbi ploda i količini proizvedenog ulja. Tu se i pokazuje da se kaznenim mjerama ni u jednom trenutku ne pokušavaju zaštititi ni zasadi maslina od zloupotreba, ni od krađe, ni od sječe. Jednostavno se pokazuje da se ne štiti ono što imamo, nego se samo nalaze mehanizmi da se možda stimuliše uvoz zarad nečijih potreba, da se možda uništi entuzijazam onih koji su stvarali ono što stvara ovoliku emociju prema pričama o maslinarstvu kolegama iz Bara i Ulcinja i ono što smo u obavezi da sačuvamo, i da nadograđujemo, i da podstičemo, i zbog toga što je brend ne samo u poljoprivrednoj proizvodnji Crne Gore, nego što može biti brend i u turističkoj ponudi Crne Gore. Očigledno u Vladi, ponavljam, postoje teze o tome samo kako treba nešto prodati, a ne kako stvoriti ili kako sačuvati nešto što je neko drugi stvorio. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegkinice Jonica.
Riječ ima kolega Bulajić. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, gospodine ministre,

Kolege koje su govorile prije mene saopštile su puno stvari koje ne bih da ponavljam, ali nešto ću i morati.

Vlada je dostavila Skupštini na razmatranje tekst pod nazivom Zakon o maslinarstvu. Prije par nedjelja, na matičnom odboru, dakle na Odboru za turizam poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje u okviru konsultativnog saslušanja ministra poljoprivrede, povodom Predloga ovog zakona, da budem potpuno precizan, imali smo priliku da čujemo stavove i razmišljanja predstavnika šest maslinarskih udruženja od Boke Kotorske do Ulcinja, kao i samih poslanika članova Odbora.

Kao što se sjećamo, preovladavale su kritike na račun tog teksta, ali i predlozi da se ovaj zakon jednostavno povuče iz procedure. Kao nekome ko se nikad i ni na koji način nije bavio ovom granom poljoprivrede, lično su mi značile diskusije i razmišljanja predstavnika maslinara. Navedeni su mnogi razlozi, koji su, po mom mišljenju, racionalni i argumentovano potkrijepljeni.

Da se razumijemo, ako me pitate da li je Crnoj Gori potreban Zakon o maslinarstvu, odgovor je samo jedan – naravno da jeste, potreban je. Međutim, šta imamo ovdje, odnosno šta je Vlada poslala Skupštini na razmatranje i eventualno usvajanje? U dobijenom dokumentu, dakle, koji se zove Predlog zakona o maslinarstvu kao poljoprivrednoj grani u punom i pravnom značenju tog pojma, govori se u svega par članova ovog predloga. Po mom mišljenju, tekst koji nam je ponuđen na usvajanje jedino bi mogao da nosi naziv, na primjer, zakon o preradi ploda masline, ili opet na primjer zakon o proizvodnji maslinovog ulja i njegovoj klasifikaciji, itd. Ali, Zakon o maslinarstvu, po mom skromnom mišljenju, svakako ne. Koliko god to naizgled bilo blisko jedno sa drugim, maslinarstvo kao grana poljoprivrede je ipak nešto drugo u odnosu na proizvodnu djelatnost dobijanja maslinovog ulja, a kažem više od 90% teksta ovog zakona, ovog Predloga zakona se odnosi na proizvodnju maslinovog ulja iako je

predlog nazvan, kažem, Zakon o maslinarstvu. I zato mislim da je najsvrsishodnije da ovaj tekst ipak ostane samo na predlogu.

Zakon o maslinarstvu trebalo bi da precizira, odnosno normira i razvoj maslinjaka, njihovu revitalizaciju, njihovu zaštitu, pa čak i zaštitu kao pejzaža, njihovu promociju, njihovu valorizaciju u svakom smislu, pa i onu koja podrazumijeva i prirodnu i kulturnu vrijednost. Trebalo bi normirati tim zakonom i posebne prostore pod maslinama koje su izložene devastaciji, kao na primjer maslinjak, odnosno prostor Valdanosa. I još mnogo toga, a čega nega u Zakonu koji nosi ovakvo ime, dakle prosto nema.

Zbog svega toga, poslanici Demokratskog fronta ne mogu da podrže nešto što suštinski ne odgovara, odnosno, po mom mišljenju, nije smisleno da se da pristanak na tekst koji ne odgovara naslovu.

Naš dobronamjeran predlog je jednostavno promijeniti ime zakona i upodobiti ga shodno onome što piše u tom tekstu, jer to vam je kao da ste nam dostavili tekst koji nosi ime zakon o kukuruzu, a normirali ste ga kako se mete kačamak. Dakle, a evo i još jedna asocijacija mi pada - profesor bi rekao đaku na pismenom radu - lijepo si ti to napisao, sve je to u redu, ali promašio si temu. I za to dobijaš jedinicu, naravno.

Mislim da Vi, gospodine ministre, kao najprozvaniji, ne bi trebalo da dozvolite da ovo ovako zaživi. Dakle, ovim zakonom, po mom mišljenju, naravno, ne možete postići cilj koji ste saopštili u uvodnom izlaganju, a to je, kako ste sami kazali, održivi razvoj maslinarstva. Mislim da to ovaj zakon ne nosi sa sobom, ovaj tekst to ne nudi. Ovaj tekst nudi proizvodnu djelatnost prerade ploda maslina, a maslinarstvo je nešto drugo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bulajić.

I posljednji u prvom krugu, kolega Sekulić. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine profesore.

I za mene i za Vas bilo inspirativnije da govorim o vinogradarstvu, ali sada ćemo se baviti maslinama, uz malo podsjećanje da su nove sorte maslina ali i klimatske

promjene donijele to da se masline mogu gajiti sada već ne samo na primorju, nego i u velikom dijelu kopnenog dijela Crne Gore.

Gospodine ministre sa saradnicima, uvažene kolege, samo jedna mala digresija, da smo ovaj zakon donijeli prije devet ili deset godina, danas ne bismo žalili za onim stablima masline koja su posječena zbog bespravne gradnje. Da smo ovaj zakon donijeli ranije, vjerovatno bismo i ranije govorili o standardima Evropske unije, ali ne na način na koji se to ovdje pokušava predstaviti, nego na način zaštite prava građana, odnosno zaštite onih koji konzumiraju i masline i maslinovo ulje. Ali, da pođemo redom. Prošlo je više od 14, 15 godina od kada je donijet poslednji Zakon o maslinarstvu. Puno toga se promijenilo u ovoj oblasti u tom period, s jedne strane, a, s druge strane, neophodno je da shvatimo da moramo naše zakone i treba naše zakone da upodobljavamo sa zakonima Evropske unije. Koliko sam razumio, u ovom parlamentu ne postoji nijedna politička grupacija koja je protiv evropskog puta Crne Gore, ali kada se sretnemo sa konkretnim rješenjima koji idu u susret onome što su rješenja Evropske unije, onda uvijek imamo neki problem ili pokušavamo to da predstavimo na drugi način.

U svakom slučaju, podsjećam da ćemo tokom iduće godine, vjerovatno, otvoriti priču o poglavljima 11 i 12 i da ćemo se sresti sa mnogim stvarima koje se tiču ne samo poljoprivredne proizvodnje, nego i onoga što je zaštita potrošača kada su u pitanju poljoprivredni proizvodi. Ne mislim da je loše, naprotiv, mislim da je dobro da maslinov zasad koji ima pola hektara i koji ima najmanje 100 sadnica maslina bude maslinov zasad, jer ne možemo pojedinačno deset ili petnaest maslina nazivati maslinjacima. S druge strane, takođe i pozdravljam činjenicu da svi oni koji se bave preradom maslina moraju biti registrovani u registar maslinara. Za to je potrebno najmanje 50 stabala masline, što je nešto što je ipak ispod nekog .... koji je ranije bio potreban. S druge strane, ovo je veoma značajno kada govorimo o bezbjednosti hrane, kažem još jedanput nije samo problem maslinovog ulja, nego stavljanje u promet i samih maslina. Pretpostavljam da svi oni koji konzumiraju maslinovo ulje, a takvih je u Crnoj Gori puno, u zadnje vrijeme sve više, što je dobro, treba da budu na neki način zaštićeni od strane države ili resornog ministarstva i da dobiju na svojim trpezama ono što je najbolje, ili da dobiju makar onaj kvalitet koji je stavljen na etiketama.

Mi ćemo sutra imati još jednu sjednicu Odbora, gdje ćemo razmatrati i amandmane koje su naše uvažene kolege dostavile, s tim što podsjećam da je dio tih amandmana koje smo kolege i ja iz Demokratske partije socijalista već dostavili i koje je ministar prihvatio kao dio zakona već dijelom sadržan, ali nije loše da imamo ovu raspravu u parlamentu, ako ništa drugo makar da se svi zajedno prisjetimo, a to je i uvaženi potpredsjednik Mustafić jasno saopštio, koje bogatstvo u Crnoj Gori se nalazi u maslinama, u maslinovom drvetu. Nažalost, možemo da budemo otvoreni i da kažemo da nam dio maslinjaka propada, jednim dijelom zbog nebrige onih koji su vlasnici maslina, pri tom mislim i na nebrigu države, bez ikakvog zazora to možemo konstatovati. Uostalom, to smo čuli i od Udruženja maslinara kada smo imali raspravu na našem matičnom odboru, iako je to bila jedna otvorena višesatna rasprava gdje smo imali prilike da razmijenimo i mi poslanici argumente sa ljudima iz Ministarstva, ali i sa ljudima koji su proizvođači masline koji imaju svoje udruženje. Kada govorimo o maslinjacima, o proizvodnji maslina i o tome da masline treba prerađivati, maslinovo ulje ne smijemo nijednog trenutka da izgubimo iz vida potrošača. Ne radimo ni ovaj zakon, a ne bi trebalo ni druge zakone da radimo samo ili isključivo ili zbog ulaska u Evropsku uniju, nego za usvajanje onih standarda koji mogu da donesu dobro građanima Crne Gore. Mislim da tu treba da budemo konzistentni. Kada govorimo o pravilima Evropske unije, da ih jednako poštujemo i da se pozovemo na njih i kada je u pitanju vladavina prava, ali isto tako kada je u pitanju zaštita potrošača u ovom slučaju od prava potrošača koji konzumiraju maslinovo ulje.

Podsjetiću, uz zahvalnost ministru i njegovim saradnicima zbog činjenice da smo usaglasili dio amandmana koji su poslanici Demokratske partije socijalista podnijeli na prošloj sjednici Odbora, da su predviđene kaznene odredbe i za one koji vrše sječu stabala masline, sadnica, kao i njihovo oštećivanje, osim u slučaju sanitarne sječe uz saglasnost Ministarstva. Kada govorimo o zaštiti maslina preko 100 godina, zaista negdje moramo, ne govorimo samo o maslinjacima, govorimo i o pojedinačnim stablima masline, imati u vidu i javni interes, jer ne možemo auto-put, primjera radi, praviti drugačiju trasu u odnosu na onu koja je najekonomičnija zbog jedne sadnice stabla masline. Dozvolite da smo predvidjeli kroz amandmane i to kada je u pitanju sječa maslina starih preko 100 godina, bez obzira da li se nalazi u maslinjacima ili ne, osim u

slučaju realizacije i projekata od opšteg interesa za koje se mogu primijeniti kompenzatorne mjere koje dozvoljavaju presađivanje maslina u isti ambijent. Ne govorimo sada o sječi maslina, govorimo o njenom preseljavanju. Uostalom, uvažene kolege, kada prođete pored bilo kojeg mjesta gdje je rasad, naći ćete tamo i stoljetnja stabla masline koja se prodaju u nekoj posebnoj ambalaži itd. Makar taj dio će biti zaštićen. Kada je u pitanju bilo koji zakon, a posebno kada su ovako značajni zakoni koji se tiču svih građana Crne Gore, zaista moramo da budemo oprezni, da sa krajnjim senzibilitetom postupamo u ovim situacijama, naravno, gledajući ono što su iskustva drugih, učeći iz tih iskustava, ali isto tako ne pokušavajući da sagledamo samo jednu stranu bez onoga što je mogućnost da vidimo i drugu stranu. Na toj raspravi koja se odvijala na Odboru smo čuli i činjenicu da se većina maslina u Crnoj Gori sakuplja, a ne bere. Naravno, to je i zadatak Ministarstva da pokušamo da nađemo mehanizaciju, odnosno da ta mehanizacija bude što prisutnija u našim maslinjacima, da bi u vrijeme kada maslina treba da se bere i kada ima najmanje nekih zasićenih kiselina sa kojima imamo problem kasnije tokom prerade, možda tu trebao naći zajednički jezik, s jedne strane, i Ministarstvo poljoprivrede čuo sam da ima tog razumijevanja, a, s druge strane, i prerađivačka maslina, da dobijemo najbolji kvalitet ulja.

U konačnom, moramo da razmišljamo i na način da ćemo sa 400.000 stabala masline danas, sutra biti u prilici da to naše maslinovo ulje izvozimo, da ga ne prodajemo samo ovdje u Crnoj Gori, a znate ta barijera prilikom izvoza, odnosno kriterijumi će biti mnogo strožiji nego na domaćem tržištu. Moramo imati u vidu jednu i drugu činjenicu, a ne sumnjam da će i Ministarstvo poljoprivrede sa svoje strane učiniti sve da izađe u susret onim amandmanima i predlozima kolega koji su to do sada uradili, a koji može značiti poboljšanje ovog zakona, uključujući i promjenu samog imena zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Sekuliću. Kao širem plemeniku, neće ove godine biti ni vina, ni maslinovog ulja, ni rakije bez šećeruške. Posna godina što se tiče veselja.

Ministre, hoćete li da komentarišete? Izvolite, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Da ne bih propustio priliku da prokomentarišem. U vremenima kada su ljudi zbunjeni, neznanje se lako prima i širi, kazao je Ivo Andrić. Da krenem od toga o čemu mi zapravo pričamo. Za razliku od jabuke, kruške, drugih vrsta voća koja se konzumiraju u onom stanju u kojem ih nađete u prirodi, masline se ne jedu onakve kakve se nalaze na drvetu, nego postoji postupak prerade tih maslina i dovođenje tih maslina u jestivo stanje, kao što postoji postupak prerade proizvodnje maslinovog ulja. Mislim da biste vi to kao ljudi trebali da znate, ali ako vam odgovara maslina da je jedete sa drveta, vi je slobodno jedite.

Što se tiče zakona, ovaj zakon ima naziv Zakon o maslinarstvu. Zašto ima naziv Zakon o maslinarstvu? Zbog toga što postoji više članova u ovom zakonu koji regulišu pitanje maslinarstva od onoga broja članova koji regulišu pitanja prerade maslinovog ulja. Možemo slobodno da prebrojimo članove, pa ćemo da dođemo do tog zaključka. Više članova, radi javnosti ponavljam još jednom, odnosi se na maslinarstvo nego na preradu maslinovog ulja. Drugo, mi smo razgovarali sa više stotina proizvođača masline i maslinovog ulja, ne samo sa šest koji su bili na Odboru, i odlično znamo kakve smo dobili komentare. Pokušaću sada nekim redom, ovako kako ste vi diskutovali da napravim siže. Jedan od komentara bio je da država nije dovoljno pomogla. Mislim da je gospodin Mustafić to rekao. Gospodine Mustafiću, vašem udruženju plaćeno je 50 905 eura za revitalizaciju stabala maslinovog ulja 2007. godine; 39 825 - 2008. godine, 32 445 - 2009, 22 629 - 2010, 14 220 - 2011, 5 310 - 2012. godine. Zašto iznosim ove podatke? Zbog toga što je, gospođo Jonica, nijesam komentarisao kad ste Vi pričali, nego sam vas pažljivo slušao, zbog toga što je ove godine na prvi javni poziv koji se odnosio na sve maslinare, kad je u pitanju revitalizacija maslinovih stabala stigao zahtjev od 6 500 eura. 6 500 eura iz cijele Crne Gore, gospodo moja draga, stiglo je zahtjeva za revitalizaciju starih stabala masline. 13 000 su pristigli zahtjevi za investicije. I mi na ovoj mjeri imamo još 80 000 eura, a vi ste mi rekli da je 100 000 eura malo. Za šta? Za nerad. Neće tako biti. Dok sam ja ministar tako neće biti. Onaj ko vrši revitalizaciju stabala, dobiće podršku. Onaj kome treba investicija za maslinarstvo, dobiće podršku, ali olako se sredstva neće isplaćivati. Ako imate jednog jedinog maslinara u Crnoj Gori koji je podnio zahtjev za revitalizovano maslinovo stabilo a nije

dobio novac, dovedite ga u ministarstvo, dovedite ga u Parlament. Ako imate i jednog jedinog maslinara koji je htio da investira u preradu maslinovog ulja, podnio je zahtjev i nijesu isplaćena sredstva, dovedite ga. Tako bih želio da znamo o čemu mi tačno pričamo.

Rekli ste da rješenja nijesu striktna i da treba prelazni period. Kazaše to predstavnici udruženja maslinara koji su prije četiri godine obećali tadašnjem ministru poljoprivrede da će se u roku od tri godine prilagoditi novim standardima, a sada traže još četiri godine. Od kojih pojedini članovi, gospodo moja draga, na crnogorsko tržište puštaju svoje proizvode koje smo mi ispitali. Ovo je odgovor da li se kontroliše uvezeno maslinovo ulje ili proizvodio u Crnoj Gori. Kontroliše. Za mene je zdravlje građana Crne Gore ispred političkih diskusija koje ste vi imali. Ovo nije politički zakon. Ovo je zakon kojim se uređuje oblast maslinarstva i mi imamo samo dvije mogućnosti kao ljudi koji smo odgovorni - Ili ćemo zaustaviti razvoj maslinarstva u Crnoj Gori nedonošenjem ovog zakona, ili ćemo stvoriti uslove da se maslinarstvo, u kakvom god da je stanju, brže razvija. Sada u ovom momentu donosi se odluka o tome koliko će pojedini maslinari povući sredstava iz Ipa fondova. Za četiri godine kasno...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, koliko Vam još treba vremena?

PETAR IVANOVIĆ:

Treba mi još dva minuta. Izvinite, mislim da je bitno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite. Zato Vas i pitam.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala.

Sada se donosi ta odluka i nemojmo da .... uslove onima koji hoće ozbiljno da se bave maslinarstvom, da ne budu u situaciji da povuku sredstva.

O ostalim komentarima, izvinjavam se na prekoračenju, samo u najkraćem.

Gospođo Jonica, mi ne možemo od Crne Gore praviti rezervat u kome postoje drugačija pravila mimo svijeta. Nije Evropska unija tražila od nas da se prilagodi nama, nego smo mi tražili od Evropske unije da se prilagodimo njihovim standardima. Naravno, možemo da razgovaramo o novim rješenjima i uvijek sam razgovarao o novim rješenjima.

Još jednom podsjećanje, do ovog trena ni jedan amandman nije dostavljen Ministarstvu poljoprivrede. Na odboru nije bilo novih amandmana. Pet amandmana koje su dostavili prihvatili smo. Prema tome, nakon 39 mjeseci, koliko je trajalo usaglašavanje ovog zakona, kakva je to strategija da se amandmani za tako važan zakon dostavljaju iza leđa u posljednji čas? Standardi u Crnoj Gori, da bi se maslinovo ulje izvozilo, moraju biti isti kao u Evropi.

Što se tiče znanja ovo minstarstvo, na čijem sam ja čelu, po prvi put je organizovalo besplatan odlazak maslinara dva puta van Crne Gore. Pomenuli ste Hrvatsku. Bili su u Hrvatskoj i vidjeli su šta se može napraviti u Hrvatskoj i drago mi je da su stekli nove ideje. To je i svrha naše pomoći, ali na Majorci ekstra devičansko maslinovo ulje prodaje se po cijeni od 2,5 do 3 eura po litru. Pogledajte cijenu u Crnoj Gori. Ne možemo sjedeći da se prilagođavamo. Moramo da radimo.

Posljednje što u ovom krugu želim da kažem jeste izvinjavam se, gospodo, ali od čega vi želite da štitite Valdanos i od koga? Od mene? Od čega se štiti Valdanos, od čega se štite stare masline? Od sječe. Starim zakonom, pogledajte kako je to bilo regulisano. Novim zakonom imamo dva člana plus kaznene odredbe. Vrlo jasno i precizno je rečeno za svako staro maslinovo stablo šta može, šta ne može da se uradi.

Još jednom, izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite. Ministre sve što je dobru Crne Gore vodi i maslinarstvu, neka napravim grešku, ali ja ću dobit.

Evo, izazvao sam proceduru što sam pustio ministra tri minuta. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Raduloviću, maloprije sam Vas hvalio povodom prve tačke dnevnog reda. Strašno sam alergičan, neće zamjeriti ni ministar koji je ovdje gost, kad nam gosti mimo Poslovnika drže pridiku. Dopalo mi se mnogo u njegovom odgovoru, ali bilo je uvredljivo, zbog toga zavređujem naš komentar i direktno se Vama obraćam.

Objasnite gospodinu ministru da priča sa ozbiljnim ljudima, da mi znamo da postoji razlika između masline, kruške, jabuke, a da nije maslina samo jedino drvo koje se odmah ne ubere i pojede. Recimo, takve su i banane. On bi to morao znati.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I ministru sam rekao da je jedan komentar dao što ne priliči, međutim, odmah su mi kolege rekli, hajde nemoj, zaustavio sam se na tome.

Hoćemo li se zaustaviti, ministre, na ovome?

Ministre, pošto poslanik može proceduralno, može u svakom obliku, iskoristite to svoje pravo kao predlagač, /Upadica/ a nemate pravo /Upadica/ smijeniće me, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Pažljivo sam slušao sve komentare, nijesam nikome ništa dobacio, vrlo sam pedantno notirao sve što ste rekli iako su mnogi od poslanika koji su govorili, čim su izrecitovali to što su imali na papiru, otišli. Ako sam rekao nešto uvredljivo, nikakav nije problem mi to možemo uvijek po strani da riješimo. Ali ovdje postoje ozbiljne stvari koje se tiču sektora poljoprivrede. Molio bih da raspravu kanališemo u tom pravcu, a trudiću se da dam i svoj doprinos. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I ja Vas molim, ministre posebno da pratimo Poslovnik i da se vratimo svemu tome.

Odgovor na Vaš komentar ima prvi diskutant, kolega Mustafić. Izvolite, kolega.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, zaista neću odgovarati na uvredu. Vi ste uvrijedili ne samo poslanike koji su diskutovali, nego i maslinare koji se bave ovim poslom. Zaista, riječi ponajviše govore o onome ko ih izgovara.

Ministre, nije barsko udruženje moje udruženje, nego je udruženje koje okuplja 700 članova i 700 porodica koje se, uglavnom više od mene, bave tim poslom. Dakle, to je prvo.

Drugo, čak i kad ste bili najizdašniji ili kad smo bili najizdašniji prema maslinarima, davali ste tri eura po stablu masline u Baru. Danas je to po najnovijim mjerama 20 centi. U Hrvatskoj, uvaženi ministre, provjerite sa vašim kolegama, to iznosi više od 30 eura, kroz više modela davanja subvencija. Dakle, ipak bih volio da se ne igramo ciframa, podacima. Ne moramo to da radimo. Mislim da znam dovoljno problematiku, makar nas je ovih 250 godina, koliko se moja porodica bavim ovim poslom, naučilo nekim stvarima i znam da se masline ne jedu kad se uberu sa drveta. Vjerovatno neke druge treba edukovati, ali ipak nemojte, ministre, vrijeđati, nemojte na takav način se odnositi prema poslanicima u ovom domu i nemojte se odnositi prema onim ljudima koji vas slušaju danas, u Baru njih 700 porodica, diljem Crnogorskog primorja još najmanje toliko. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Mustafiću. Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Poštovani ministre,

Neznanje se širi. Ne znam, univerziteti se stvaraju, imamo ih puno, obrazujemo puno ljudi, a ono što biste Vi kao ministar trebali jeste da štitite ili da povećanje znanje maslinara. Ali ako i to ne budete radili, jer nijeste dovoljno pažljivo me slušali, neće maslinarstvo i maslinari u Crnoj Gori zavisiti od jednog zakona, jer shvatate da je to emotivan ljudski odnos prema svojoj imovini. Ljudi će brati revitalizovat maslinjake i bez i sa ovim zakonom, ali je vaša dužnost da im pomognete. Posebno zato što za poljoprivredu Evropska unija daje velike fondove, a posebno da mi budemo konkurentni, jer bolje da imamo i nove zasade, nego da ih nemamo, pa da na ovom nivou budete. Vi imate od mene veliku podršku ako želite napraviti kooperative, jer ako ste pojasnili građanima kako se konzumira maslina, moramo građanima pojasniti i kako se ona ubira, sakuplja ili bere. Ja sam bio u Toledu, u Majorci nijesam bio. U Toledu mogu kombajni ući između maslina. Oni mehanički mogu vršiti i berbu i rezidbu i sve živo. Maslinjaci u Crnoj Gori su terasasti. Tu ne može multikultivator jedan ručni da uđe i na tome treba raditi. Zato mi insistiramo da u zakonu budu i pristupni putevi, i stimulative mjere, i obaveze države.

Sada da Vam kažem od koga štitim Valdanos. Nijesam znao da treba od Vas. Štitim ga od svakog, ali ne samo ja, a štitili su ga i prije, jer da Vas onda pitam zašto u postojećem zakonu piše sljedeće - Maslinada Valdanos u Opštini Ulcinj, Stara maslina

u Opštini Bar i Velja u Opštini Budva uživaju u zaštiti u skladu sa programom posebne zaštite masline koje donosi ministarstvo. Pa i oni su o nečemu znali, imali znanje i razmišljali. I na predlog naučne ustanove.

Takođe piše u članu 19 - U maslinjacima je zabranjeno: izgradnja stambenih i drugih objekata, sječa maslinovih stabala i sadnica, kao i njihovo oštećenje. A u sadašnjem zakonu kako piše? Piše sljedeće - Zabrana sječe, član 14- Zabranjena je sječa maslina starih preko 100 godina, bez obzira da li se nalaze u maslinjacima ili ne, osim u slučaju realizacije projekata od opšteg interesa za koje se mogu primijeniti kompenzatorne mjere koje dozvoljavaju presađivanje u .... ambijent uz saglasnost sa kompenzatorne mjere da je ministarstvo i tako dalje.

Bolje je bilo u prošlom nego u ovom, jer tamo je zabranjeno. I da ponovim. Mi na tom konsultativnom saslušanju nijesmo imali šest maslinara. Imali ste predstavnike šest društava i sa njima, ja vam preporučujem ljudski, ne više kao poslanik, da imate dobre odnose, jer morate i sa mljekarima imati dobre odnose, i sa ratarima koji trpe oštećenja od vremena, morate imati dobre odnose, a ne svima njima davati lekcije kako vam padne na pamet.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi ministre,

Meni je Vaša arogancija na neki način i zabavna, međutim, mislim da je jako kontraproduktivna, jer Vi ste ministar Vlade i Vi imate odgovornost koju prema resoru koji pokrivete. Način na koji se odnosite prema poslanicima u Skupštini, mogu misliti kako i na koji način razgovarate sa maslinarima. Vi ste vjerovatno razgovarali sa desetinama ili stotinama maslinara, kako ste rekli, ali ja sam bio prisutan, naravno, na sjednici odbora, gdje šest predstavnika udruženja maslinara koji predstavljaju praktično cjelokupno maslinarstvo u Crnoj Gori nije podržalo ovaj zakon i tu postoji neki problem. Vi pravite ovaj zakon zbog njih. Mi ne pravimo zakone zbog Evropske unije. Naravno da se treba pratiti regulativa Evropske unije, ali regulativa Evropske unije ne može biti nadređena građanima Crne Gore. Vi predlažete zakon koji ima nekih 20-tak članova, 21 mislim. Već je pet promijenjeno. Jedna četvrtina zakona je već promijenjena. Sjutra na odboru, čudime da ste deinformisani, imate preko 20 amandmana, od kojih ja imam samo devet. Znači, na zakon od 20 članova vi imate blizu 30 amandmana. To je, gospodine ministre, jasan signal da taj zakon treba biti povučen iz procedure. On jeste neophodan Crnoj Gori, potrebno je regulisati ovo, ali on mora biti dorađen, usklađen i prilagođen našim maslinarima, našim građanima i potrošačima maslinovog ulja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Tuponja.

Koleginice Jonica, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Ivanoviću,

Slušajući Vaš komentar naših uvodnih izlaganja moj zaključak je da jedino što Vi znate o maslinarstvu je to da se maslina ne jede čim se ubere, nego da mora da se preradi. To je jedino što sam čula da ste rekli o maslinarstvu. Sve drugo su bili pokušaji da pokažete Vaš nivo poštovanja prema ovome što je Parlament, da pokažete Vaš nivo kulture koji je očigledno, kako reče kolega Tuponja, imate i sa onima sa kojima biste trebali dobro da sarađujete u Vašem resoru.

Rekli ste da su neki poslanici odrecitorali ponešto i onda izašli ili ušli, nije bitno. Svi smo mi pričali onako kako znamo o onome što smatramo značajnim, a Vi ste u odgovoru na sve ovo o čemu smo mi govorili zabrinuti i pokrenuti interesovanjem ljudi koji se brinu za razvoj maslinarstva u Crnoj Gori odrecitorali neke cifre, što govori da ne znate mnogo o maslinarstvu, ali znate o parama. Ja mislim da bi bilo bolje da ste brojali stabla maslina po Crnoj Gori nego što ste brojali pare, što ste sumirali neke iznose i pokušavali da ih spočitate kolegi Mustafiću, ja sam se zabrinula, jer to je kolega iako znam da to nije njegovo udruženje, jer odlično kako je stvarano i kako funkcioniše Udruženje maslinara u Baru, ali to je loša poruka onda, zato što ispada što je kolega Mustafić bliže vlasti, to Udruženje maslinara dobija manje para - kako ste onu tendenciju iz godine u godinu definisali. Pričali ste o amandmanima u zadnji čas iza leđa. Iza čijih leđa? O čemu se priča ovdje? Dozvolite da Vas informišem Poslovnikom Skupštine - amandmani se podnose do kraja dana rasprave u načelu. Podnose se skupštinskoj službi, pa ih ona šalje Vladi Crne Gore. Da i mi Vas naučimo nešto. Dakle, ne iza leđa, ne u pokušaju da se nešto radi na štetu, nego na korist, da se popravlja ono što Vi ne umijete da uradite.

Iskreno, ja sam još u dilemi, imate već ogroman broj amandmana koji potpuno obesmišljava ovaj zakon u proceduri, jer se o tome govori kada imate preveliki broj amandmana u odnosu na broj članova, da li da podnosim amandmane iz onoga što sam Vam rekla, ili ako Vi želite da kažete odrecitovali, jer su me naučili ljudi koji su život ostavili u maslinarstvu. Imam osnova za amandmane na svaki član ovog zakona, pa se postavlja se pitanje ima li smisla praviti amandmane na ovaj zakon, ili treba sjesti i dati ozbiljnim ljudima da odrade zakon onakav kakav treba Crnoj Gori, kakav treba da od maslinarstva napravimo zaista razvojnu šansu Crne Gore i da napravimo prvo ono što su napravili u Hrvatskoj. Dakle, ja nijesam pričala o rezervatima o tome da ne treba da se usklađujemo sa Evropskom unijom, ali što se ne usklađujemo kao Hrvatska? Da to pruža dobiti ovoj državi, da čuva ono što imamo i da stvara više, nego se usklađujemo onako kako ste vi videli, đe ste prebrojali neku kalkulaciju koja nekome od vas tamo treba. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Jonice.

Kolega Bulajiću, izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Gospodine potpredsjedniče,
Ne znam, bio sam planirao da komentarišem ove navode gospodina ministra, ali pošto smo na jedan elokventan i nadasve studiozan način saznali od ministra da su masline jestive i da kao takve mogu da se jedu, i šta je još trebalo da se kaže - ukoliko

nekoga zaboli stomak, onda je vjerovatno obrstio neko lišće ili nešto oko masline ili ko zna. Tako da odustajem od komentara. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bulajiću. Sa ovim smo završili prvi krug. Idemo na drugi.

Prvi diskutant je kolega Radović iz Herceg Novog. I tamo ima dobrog maslinovog ulja, ali i velikog žala pojedinih maslinara na stanje u Herceg Novom i oko njega. Izvolite, kolega Radoviću. Neka se pripremi koleginica Đurašković.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, uvaženi gospodine ministre, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Herceg Novog,

Pred nama je Predlog zakona o maslinarstvu. O ovom predlogu zakona bilo je dosta riječi u posljednje vrijeme na Matičnom odboru. Nakon opsežne rasprave, poslanici koji su članovi Matičnog odbora dali su saglasnost na ovakav predlog zakona. Ja neću govoriti o ovom zakonu sa političkog aspekta, već ću kao privrednik govoriti o tome šta je dobro što ovaj zakon predviđa u oblasti proizvodnje maslinovog ulja i maslinarstva. Moram vam reći, kako je gospodin potpredsjednik rekao, odakle dolazim. Iz Herceg Novoga i tačno je. U Herceg Novom ima dosta maslina i mogu vam reći da kao privrednik u ovom trenutku i po osnovu ovog zakona, a i onoga što je iz prethodnog zakona, imam čak i neke afinitete da se počnem baviti maslinarstvom. Što znači, neće mi puno smetati kao što mnogima smeta, šta ovaj zakon predviđa.

Donošenje zakona o maslinarstvu neophodno je zbog usaglašavanja sa pravnom tekovinom Evropske unije u ovoj oblasti, uređenja tržišta i povećanja konkurentnosti maslinovog ulja u Crnoj Gori. Zakon je osnov za donošenje podzakonskih akata kojima se detaljnije definišu pitanja vezana za kvalitet, kategorije i analize i stavljanje na tržište maslinovog ulja. Regulisaće se nedostajući registar, registar maslinara i registar proizvođača maslinovog ulja, etiketiranje i ambalaža u kojoj se maslinovo ulje stavlja u promet. Proizvođači će se posebno navikavati na evropske standarde u proizvodnji i stavljanju ulja na tržište, koje će svakako morati da primjenjuju datumom pristupanja Evropskoj uniji. Potrošači će imati jasnu sliku o tome kakav proizvod konzumiraju. Mislim da je veoma važno voditi računa o zdravlju čovjeka. Ovaj zakon to i te kako predviđa.

Prilikom izrade vodilo se računa o vremenu koje će biti potrebno proizvođačima da se pripreme za primjenu propisanih standarda i podzakonskim aktima definisaće se jasan prelazni period i rokovi đe će se proizvođači imati vremena prilagoditi. Sprovedenjem zakona i podzakonskih akata smanjiće se siva ekonomija na tržištu. Ono što cijenim veoma važnim je sljedeće - Predlog zakona zabranjuje miješanje ulja iz uvoza i njegovo deklarisanje kao domaće. Zaštitiće se kultura masline, sječa starih stabala, kao i izgradnja u maslinjacima. Naravno, mislim na neke građevinske objekte koji bi u nekoj mjeri mogli da uruše ozbiljne zasade maslina.

Sredstva iz EU fondova opredijeljena za maslinarstvo koje je Evropska unija prepoznala kao jedan od primarnih sektora poljoprivrede moći će da koriste samo oni koji proizvode u skladu sa standardima Evropske unije. Šta se postiže ovim zakonom? Uređuje se domaće tržište,; uvode se nedostajući registri maslinara i proizvođači maslinovog ulja; utvrđuje se obavezno vođenje evidencije o godišnjoj proizvodnji

maslina i maslinovog ulja; strogo se kažnjava uništavanje starih stabala u maslinjacima. Presađivanje se može vršiti samo uz saglasnost nadležnog organa, što smatram takođe veoma važnim.

Proizvođačima se ostavlja period za prilagođavanje propisima i standardima. Briše se opterećujuća stavka da uljari tokom čitave godine moraju imati zaposlenog tehnologa. Naravno, zbog finansijskog opterećenja.

Zašto ću podržati ovaj zakon? Zato što je neophodno usaglasiti se sa propisima Evropske unije u ovoj oblasti. Nadam se da se sa time slažemo svi. Zakon predviđa sigurnu zaštitu potrošačima maslinovog ulja.

I na kraju, ovaj je zakon stimulativan. Stimulativan, jer stimuliše maslinjake, proizvodnju maslinovog ulja, a samim tim otvaraju se mogućnosti za nova radna mjesta, a samim tim i povećanje standarda života svih građana Crne Gore. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Radoviću. Još da ste rekli da žutica ide dobro sa brancinom... To je kvalitetno ulje naše. Za komentar se javio kolega Mustafić. Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Radoviću, ako ćete se početi baviti maslinarstvom, možete se baviti samo na dva načina - ako ste hobista, entuzijasta i ako imate viška para. Sa ovakvim stimulativnim mjerama koje su do sada bile države i nadležnih institucija, vjerujte da se ne možete baviti. Ili, ako vam je to porodična tradicija, pa nećete da zapostavite

porodičnu tradiciju, pa se na uštrb nekih drugih odricanja bavite. Samo tako. Drugačije ne možete. Kako se stimuliše proizvođač ako se kani staviti 75% maslinovog ulja van upotrebe ovim zakonom?

Znate li kako se, pa i u Herceg Novom, još uvijek odvija većina transporta maslina, maslinovog ploda od ubranih do puteva? Ko ima magare, a sve ih je manje na magaretu, a ko nema - na leđa. Zašto nema puteva? Dalje, kažete da se ovim zakonom štiti ambijent i štite maslinjaci. Šta je bilo sa onim zakonom prije toga? Gdje je bila država kada se na desetine hektara i u Vašem Herceg Novom i u mojem Baru, u Budvi ponajviše prodalo i otišlo. Tako smo štitili masline – šegama. Znači, šega i posijeci. Tako su se masline štitile i imamo sada da se broj stabala od recimo poslijeratnog perioda smanjio gotovo za trećinu. Na takav način, kroz takav pristup svih ministarstava, ne govorim sada o Ministarstvu poljoprivrede, ne možemo da štitimo maslinjake, a pogotovo ne ako proizvodnju stavljamo van upotrebe kroz evropski kriterijum. Slažem se, 2% i kroz ignorisanje onoga što su preporuke Međunarodnog savjeta za masline, gdje se zadržava kriterijum od 3,3% kiselosti, gdje se najveći broj maslinjaka obrađuje na ekstenzivan način. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Mustafiću.

Kolega Radović.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Hvala Vam na tim Vašim upozorenjima koja su bila da kažem konstruktivni, a isto tako moram kazati da se ja lično ne slažem sa većim dijelom onoga što ste mi uputili.

Prvo, mislim da sam ja pogrešna adresa na koju ste se Vi obratili. Imate ovdje ministra koji je predstavnik Vlade, na čijem čelu ministarstva se gospodin nalazi, pa iz predloženog zakona vjerujem da ima i mjesta Vašim primjedbama, vjerujem da je to trebalo usaglasiti na ovaj način, a vjerujem da će vaši amandman koji će sutra biti naša zajednička tema, i treba da bude i da nađemo toleranciju između svega ovoga da bismo ovaj zakon učinili prihvatljivim za dobro svih maslinara u Crnoj Gori. Da jednom na kraju pomirimo ove strasti da se dijelimo i sukobljavamo oko nečega, a ne možemo kazati da Crna Gora na putu ka Evropskoj Uniji ne treba da uređuje sve zakone, pa i ovaj zakon. Smatram da ni jedan zakon ne treba da bude slovo na papiru i da ostaje zapečaćen kao takav. Svemu se može dodati bolje, od prethodnog imamo boljega, od ovoga što se nudi, vjerujemo, ja makar mislim da je vrlo dobro, može biti bolje, ali zato mi postojimo da donesemo najbolja rješenja. A ovaj zakon, ovakav kakav se preporučuje podržavam. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Radoviću. Izgleda da se svi ovdje danas slažemo da je sve počelo Sporazumom o stabilizaciji pridruživanju i čuvenom liberalizacijom tržišta nekretnina kada sam bio poslanik, upozoravao ministra Đurovića da to ne vodi dobro, jer je to presedan u evropskoj praksi. A onda smo preinačili poljoprivredno zemljište u građevinsko, pa to prodali za debele pare Rusima, a Rusi šegu u ruke - niti para niti maslina.

Samo da ih obnovimo i da krenemo ponovo ka nečemu i da polako vidimo praksu komšija.

Ministre, Vi možete da uzmete učešće u raspravi povodom ovoga.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Preporuku sa Vaše strane da ne širim diskusiju, ali razumite i Vi mene ...

PREDSJEDAVJUĆU BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, izvinite. Ne ja nijesam to Vama rekao kao preporuku, nego da jednostavno poštujemo Poslovnik. Replike u vezi sa nekim poslanikom ne možete van procedure da obavite, ali možete uvijek da učestvujete u diskusiji, dobrinosu, unapređenju cijele te priče. Direktne replike su samo u određenom momentu kada sa Vama polemiše određeni poslanik. Bočne replike nijesu dozvoljene.

Izvolite, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Razumio sam. Ja sam samo dobronamjerno rekao da postoji Vaša sugestija da ne širim komentare, ali hoću da svim poslanicima skrenem pažnju na nešto što ne odgovara istini. I ja bih Vas molimo samo da mi omogućite kad god nastane neki problem za koji ja lično smatram da nije plod namjere nego neznanja, da mi pružite mogućnost da odgovorim u ime predlagače.

Dakle, nijesu tri eura po stablu iznos koji se plaća za revalitizaciju, nego pet eura po stablu. To piše u agro budžetu 1500 eura po hektaru se plaća za nove zasade, dva javna poziva za nabavku elektronskih tresača, dva javna poziva za pokrivanje 50% troškova u preradi maslinovog ulja, neplaćanje akciza na gorivo koje se koristi u maslinjacima i 50% participacije u troškovima osiguranja. Ja Vas samo lijepo molim - nemojte reći da Vlada ne podržava maslinare. Ovo su akta koja su javna, lako poverljiva i ja izražavam svoju zaprepašćenost da oni koji pretenduju da budu prestavnici udruženja maslinara o ovome ne znaju ništa. Jer ovo što sam pročitao nije od juče, nego dvije godine. Nemojmo da miješamo zakone i agro budžet. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Pošto ste uzeli mogućnost učešća u raspravi, sada mogu svi poslanici u ime klubova da komentarišu to po dva minuta.

Javio se gospodin kolega Mustafić. Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Meni je žao, ministre, što ne slušate pažljivo ono što govore poslanici. Dakle, nije riječ o visini premije po revitalizovanom stablu, nego po ukupnom broju stabala. Ja sam upoređivao hrvatske i naše okolnosti. Dakle, vrlo sam jasan i precizan kada govorim. Mogu ponoviti naravno. Govorio sam o tri eura u najizdašnijim godinama kada se ministarstvu najviše pomagalo, o tri eura po stablu, ne po revitalizovanim nego po stablu ako uzmemo u obzir broj stabala u Crnoj Gori. O tome sam govorio upoređujući sa hrvatskim pristupom ovoj temi. To je ono što sam htio reći.

Drugo, gdje su putevi, ministre? Znete li kako se najveći dio transporta, rekao sam kolegi Radoviću, na magaradima još uvijek. To je žalosno, ministre, to je srednji vijek, da nema puteva. Znete li kako se ljudi namuče da uberu to malo što imaju i da to prodaju što imaju? Ja Vas molim da ipak malo više vodimo računa o tim ljudima. Da poštujemo taj njihov znoj i njihovu muku, jer nije samo ono što vidite pored džade. Imate mnogotoga goreg i u Ulcinju, i u Mrkojevićima, i u Starom Baru, i u Zubcima, i u Tuđemilima, i u Boki, Paštrovićima. Dakle, pogledajte malo kako se ti ljudi muče kada ne žele da im propadne taj rod. Ipak pokušavaju da spasu to što imaju, ali, vjerujte, često samo na svoju štetu, kao što sam rekao kolegi Radoviću, iz hobija. Ne iz velike koristi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Mustafiću.

Da li hoćete odgovor na komentar?

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Naravno da nije tačno.

Prvo, gospodine Mustafiću, udruženje koje Vi predstavljate kao počasni predsjednik dobilo je 10 hiljada eura za putnu infrastrukturu. Imam sve podatke, a imam podatke i za druga srestva koja su uplaćena tom udruženju za infrastrukturu za koju ste rekli da država nije izdvajala novac da pomogne maslinarima.

Drugo, ne možemo brojati babe i žabe. Mjera se zove Podrška revitalizovanom stablu masline, starom stablu. Ona glasi pet eura po stablu koje se revitalizuje. Ne možemo to dovoditi u vezu sa svim stablima koje postoje u Crnoj Gori, a postoji druga mjera koja kaže, novi zasadi to je 1500 eura po hektaru novih zasada, i kad smo već kod toga, zahvaljujući podršci novih zasada, Udruženje maslinara Bar izvršilo je sadnju na površini od osam hektara. Mi znamo tačno koliko je stabala usađeno, koliko je sredstava dato. To su sve pojedinačne mjere. Vi kažete da je teško brati masline rukom. Slažem se, ali mi smo ponudili rješenje. Rekli smo – ljudi, nabavljajte elektronske tresaće, nabavljajte mreže, dajemo 50% ukupnog iznosa. Šta je bio odgovor? Valjda su tu udruženja koja su trebala da propagiraju tu mjeru i taj metod branja. Ali isto tako, ne možemo prkositi zakonima nauke, jer vi isto tako dobro znate kako i ja da banane dozrijevaju, a da se masline koje se beru sa drveta prerađuju i isto tako znate da ona maslina koja dotakne tlo ne može biti korišćena za proizvodnju eskarta djevičanskog maslinovog uljai da ne možemo ektikirati nešto i prodavati pod brendom crnogorsko maslinovo ulje što nije tako. Ja cijenim proizvođače maslinovog ulja, ali isto tako mi je jako važno stanje zdravlja građana Crne Gore, koji su potrošači, konzumenti tog maslinovog ulja i ovaj zakon upravo čini ono o čemu Vi pričate. Doduše, sa pozicije da ne čini. Zakonom se zabranjuje, gospodine Mustafiću, miješanje tuđeg maslinovog ulja sa domaćim, da bi se pošto-poto zbog toga što su masline dodirnule dno oborio procenat kiseline i toboš ispunio procenat koji je propisan sadašnjim standardima. Da je to tako, pa prosti jadi. Ali, Vi i ja znamo da to nije tako. Ja vas molim da se držimo struke, nauke i preciznih podataka. Dopustite mi da reagujem kad se iznese nešto što nije tačno.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Pokušavam, ministre, da budem domaćin što bolji i da doprinesem nekoj priči koja bi rezultirala time da imamo barem maslinovo ulje kao ono istarsko. Vidio sam da su Istarski maslinari dobili nagradu kao najbolji u Rimu - 30 eura litar i to ga ne možeš

naći. E kako do toga da dođemo? Zato će kroz oblik procedure i kolega Mustafić doprinijeti tome.

Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Dakle, vrlo kratko. Morao sam proceduralno da reagujem. Znači, ja zaista nijesam rekao, nego naprotiv, rekao sam da su svih ovih godina i opštine pomagale, ali je to bilo nedovoljno, gotovo i simbolično. Zašto? 10.000 eura za desetine kilometara puteva kroz masline. Kolega Kalač, pomozite mi, ja nijesam stručnjak, ali 10.000 eura mislim da ne može napraviti mnogo toga. A pođite, ministre, slobodno kroz Mrkojeviće, pa ćete vidjeti, pođite kroz Paštroviće pa ćete vidjeti, samo malo dalje od džade. Tako da to nije to problem. Mislim da smo na dobrom putu da usaglasimo sporna pitanja, da dobijemo zakonski tekst koji će biti prihvatljiv za nas koji zaista dobronamjerno ukazujemo na ove probleme.

Mi nemamo nikakvu zadnju namjeru, ministre, još manje politikantstvo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje sa komentarima.

U ime Demokratskog fronta kolega Radunović. Ako se vi dogovorite, meni je svejedno. Oba ćete komentarisati.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Vrlo kratko. Čulo se dosta argumentovane diskusije. Imamo među nama i proizvođače maslina, tako da bi bilo stvarno suludo da se ja u to miješam. Ali, želim da se umiješam u nešto što znam, a što se često pominje kao argument kad je ovaj zakon

u pitanju, a to je usklađivanje sa evropskim standardima. Naravno, samim položajem Crne Gore u procesu pregovaranja, mi imamo i obavezu da usklađujemo svoje zakonodavstvo. Ali, to što mora da se donese Zakon o maslinarstvu, ne znači da mora da bude tačno ovakav kakav je danas ovdje predviđen. I to se ne radi samo o ovom zakonu. Nego, taj argument koji se koristi kako treba nešto da se uskladi, a onda vidite i sami da na odborima su moguće promjene amandmanima, znači, ne znači da mora da se usvoji onako kako ga je predložila Vlada.

Samo toliko i da se taj argument ne zloupotrebljava. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li, ministre, odgovor?

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Iz sljedećeg razloga.

Zahvaljujem što ste rekli to tako baš kako ste rekli i slažem se sa Vama. Ono što je problem kod ovog zakona je sljedeće, i nadam se da ćete se Vi složiti samnom - Ovaj zakon je u proceduri donošenja 39 mjeseci. Bilo je jako mnogo vremena da se pripreme amandmani, da se reaguje i isto tako ovaj ministar je prihvatio pet amandmana koji su se pojavili na odboru. Mi smo diskutovali, nikakav nije bio problem. Ja samo postavljam pitanje zbog čega je nekome toliko stalo da nakon 39 mjeseci, koliko traje procedura donošenja ovog zakona, mi vodimo polemiku oko onog dijela, u pravu ste za to, koji se odnosi na usklađivanje standarda ka Evropskoj uniji. To je moje pitanje. Pitanje Valdanosa naravno da nije pitanje koje interesuje Evropsku uniju. Mi to možemo riješiti i drugim zakonima. Ali, ovdje govorimo o standardima kojima mi treba da se prilagodimo. Nadam se da je moja interpretacija bila korektna da i vi prihvatate.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Izvolite. Komentarišite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče.

Primjećuje se kod ministra u puno odgovora neka insinucija o nekim ličnim motivima, o interesima usklađivanja ulja, kvaliteta, njihove oznake. Ja sam rekao u izlaganju, toga nema. Problem ovog zakona je onoga što nema u zakonu. Rekli smo nijeste stavili u zakon niti zaštitu, da vam ne ponovim izlaganje, ali ću vam ponoviti na ono pitanje vaše, koje ste postavili ovdje, da nema potrebe za revitalizacijom, jer ne daju zahtjeve maslinari. 204 legitimnih vlasnika, ili možda predstavnika udruženja koji su za povraćaj maslinade u Valdanosu davali zahtjeve da se revitalizuje Valdanos, pa ovih 80.000 koje nemate za revitalizaciju, možete ih sad poslati i za čišćenje puteva tamo i za rezidbu maslina i za čišćenje 35-godišnjeg svega i svačega što je tamo naraslo. Eto vam prilike da revitalizujete preko 18.000 stabala maslina i da se odatle ubiru plodovi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. Izvolite, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Gospodo poslanici, znam kako ćete ovo shvatiti, ali mi ipak nemamo dovoljno vremena da na drugačiji način raspravljamo i ja se trudim da budem efikasan. Zaštitu maslina reguliše drugi zakon, a ne Zakon o maslinarstvu. To je Zakon o zaštiti bilja.

Mjere zaštite reguliše drugi zakon a ne ovaj. Pričali smo na Odboru Valdanos može da reguliše drugi zakon, Zakon o zaštiti prirode. Mi smo o svemu tome razgovarali. Nemojmo ponovo da zbunjujemo i javnost i ostale poslanike. Dobili ste odgovor oko inicijative u kom pravcu treba da idete. I još nešto, kada govorimo o agrobudžetu, agrobudžet je podijeljen na mjere i vi odlično znate da u pripremi agrobudžeta mi imamo devet mjeseci otvorene procedure za davanje predloga kako treba da izgledaju te mjere. Nijedno udruženje maslinara nije predložilo ni jednu jedinu mjeru devet mjeseci 2013.godine i devet mjeseci 2014.godine. A zašto je 45.000 eura utrošeno za rad udruženja, a ne za popravku puteva u Valdanosu, a govorimo o udruženju u Baru, to vi raspravite u vašem udruženju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Idemo sada dalje sa diskusijama.

Ima riječ kolegunica Đurašković, a kolega Škrelja zamolila je kolegunica Dragičević da bude ona poslije toga. Pošto smo Vi i ja stari džentlmeni po godinama i po maniru, njoj ćemo dati priliku.

Izvolite, kolegнице Đurašković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine ministre, poštovane kolege, poštovani građani,

Maslina je najstarija suptropska kultura koja se gaji na našoj obali. Donijeli su je stari Grci prije više hiljada godina. Plod masline je vjekovna hrana i glavni izvor prihoda stanovnika primorja Crne Gore. Predstavlja tradiciju, način života, kulturu, a ujedno i strast. Treba da maslina predstavlja dobro od opšteg interesa. Zove se drvo mira, sveto

drvo i hraniteljka. Prema predlogu novog zakona, maslinjaci su zasadi maslina na minimalnoj površini od 0,5 hektara i minimalnim brojem od 200 stabala po hektaru. Kod nas su uglavnom i manji maslinaci i po površini i po broju. Maslinovo ulje može se stavljati u promet samo nakon upisa proizvođača u registar maslinara ili registar proizvođača i dobijanja dozvole od Ministarstva. U registar maslinara upisuju se maslinari koji uzgajaju više od 50 stabala na površini većoj od 0,1 hektar.

Pitanje glasi - Šta da rade uzgajivači koji imaju usitnjene parcele i recimo 48 stabala? Kako će oni da plasiraju svoje proizvode?

Dalje, ovim zakonom nabrojane su mnogobrojne dužnosti i obaveze maslinara, kao što su da prije stavljanja u promet, maslinovo ulje mora biti ispitano i ocijenjeno laboratorijskom analizom i organoleptičkim karakteristikama. Troškove ocjene ovog kvaliteta snosi sam proizvođač. Maslinovo ulje se može stavljati u promet samo u staklenim flašama ili adekvatnoj staklenoj abalaži i mora biti označeno deklaracijom. Sve ovo povećava cijenu maslinovog ulja na kraju. Članom 9 zabranjen je uvoz ulja u rinfuzi, njegovo miješanje sa domaćim uljem, prepakovanje i deklarisanje kao domaće ulje, što pozdravljam.

Takođe, maslinari su dužni da vode evidenciju o porijeklu i količini ubranog ploda masline i za nepoštovanje predviđene su visoke kazne. Čudno je da kazne nijeste predvidjeli za zabranjene radove. Rekli ste što je zabranjeno u maslinjacima, kao što su sječa stabala maslina starih od 100 godina, bez obzira gdje se nalaze, presađivanje starih stabala na drugu lokaciju bez odobrenja organa lokalne uprave, izgradnja stambenih objekata u maslinjacima, osim u slučaju rekonstrukcije i nadogradnje već postojećih objekata. Za ovo nijesam našla kazne. Vidjela sam da je zabranjeno, ali kolike su kazne nijesam vidjela. Vidjela sam da su kazne za proizvođače za fizička lica izuzetno visoke, kao i za proizvođače koje iznose od 12.000 do 15.000 eura. Novi zakon ne predviđa da maslinada Valdanos sa preko 180.000 stabala starih u prosjeku 600 godina uživa posebnu zaštitu. Evo vam razlog, pitali ste koji je razlog da maslinade, evo 160.000 stabala starih preko 600 godina. Kud ćete veći razlog da bude zakonom zaštićena. Takođe, posebnu zaštitu nijeste predvidjeli ni za Staru maslinu u Baru ni za Velju maslinu u Budvi.

Reći ću vam jedan podatak, samo u 2013.godini Crna Gora je uvezla maslina i maslinovog ulja u vrijednosti od preko milion i po eura, da je samo mali dio toga, da u reklamni potez, da mediji objave sve ovo što ste vi pričali sada da mogu da urade, uzmu od vas naši maslinari, zašto vi ne napravite jednu veliku kampanju da onaj maslinar, koji se nalazi u vrh Ostrosa ili u vrh Mikulića može da zna da on ima pravo da se vama obrati? Crna Gora ima blizu 400.000 stabala maslina. To su naše fabrike pod otvorenim nebom. Zašto ne bismo zaštitili i promovisali autohtonu vrstu masline Žutica, od nje napravili brend, da maslina i maslinovo ulje budu svojevrsna turistička atrakcija i zaštitni znak Crnogorskog primorja, kao što su uradili recimo u Istri?

Zakon ne propisuje čije su obaveze izrada katastra maslina i popis mikrolokaliteta. Zakon samo kaže da reone za uzgoj maslina utvrđuje organ uprave, odnosno ministarstvo, na osnovu elaborata o rejonizaciji. Pitam dokle se stiglo sa izradom elaborata. Kažete da se zakon usklađuje sa zakonima Evropske unije, a potpuno zanemarujete stanje maslina u našoj zemlji - nivo proizvodnje, kakav je uzgoj, obrada, tehničke mogućnosti, opšte uslove rada u našim maslinjacima. Predmet zakona je samo finalni proizvod, a zakon nije o maslinarstvu, već o maslinovom ulju, koliko smo vidjeli. Svrha donošenja svakog zakona je da da sigurnost onoga kome je namijenjeno. Ovaj zakon ne daje sigurnost ni sadašnjim, niti budućim maslinarima da ulažu i da rade i da je maslinarstvo budućnost njihova i njihovih porodica.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice Đurašković.

Ministre, hoćete li komentar?

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Gospođo Đurašković, razumio sam da ste postavili nekoliko pitanja. Zahvaljujem na korektnoj interpretaciji sa Vaše strane i trudiću se da Vam u najkraćem odgovorim na postavljena pitanja.

Prvo, mi ne branimo bilo kome da plasira svoje proizvode na tržištu. Upravo sadašnjim zakonom, ako bismo ga dosljedno primijenili, nastaje problem plasmana koji maslinari imaju. Jer, svi oni koji hoće da plasiraju maslinovo ulje na tržište, između ostalog, kao što je to rekao poslanik Radović, moraju ispuniti uslov da imaju stalno zaposlenog tehnologa. Prida postoje neka druga ograničenja. Zbog toga smo htjeli da napravimo tri kategorije maslinara, onih koji su zaista mali i kojima isto tako treba posvetiti pažnju, ali koji nikada neće biti u situaciji dokle god imaju to što imaju u malom broju maslina da ispune sve ove standarde o kojima ste Vi govorili. Zato njih nijesmo ni prepoznali zakon. Rekli smo u redu, vi ste mali, vi postojite, vi nastavljate vašu porodičnu tradiciju, ne morate raditi sve ono što će raditi oni koji se ozbiljnije od vas bave proizvodnjom malinovog ulja. Isto tako treba praviti razliku između onih koji ulaze u registar, a to je preko 50 stabala i onih koji se još ozbiljnije bave tom proizvodnjom koji su prerađivači maslinovog ulja. Zbog čega smo to uradili? Zbog toga što postoje različite obaveze koje ti proizvođači treba da ispunjavaju. Imajmo u vidu, kad god Crna Gora postala dio Evropske unije, te obaveze će sačekati maslinare. O tome se ovdje radi. Mi moramo ići što prije u proces prilagođavanja i cijenimo da ovim mjerama koje smo predložili izlazimo njima u susret, a ne da im činimo bilo kakvu štetu.

Drugo, jeste, pakovanje smo definisali.... Zašto? Zato što je u Španiji preko 300.000 ljudi umrlo od trovanja maslinovim uljem, u Italiji preko 1000 ljudi je uhapšeno zbog šverca maslinovog ulja i neadekvatne ambalaže. Ja cijenim proizvođače maslinovog ulja, ali, još jednom ponavljam, važnije mi je zdravlje ljudi, ambalaža mora biti adekvatna.

Treće, postoje proizvodi poput vina koji se ispituju prije nego što se plasiraju na tržište. Sadašnjim zakonom vi plasirate maslinovo ulje na tržište, pa tek ako se nešto desi, onda reagujemo. Zbog čega? Pa valjda treba da se provjeri taj proizvod prije nego

što dođe na tržište. Valjda ne treba da reagujemo kad se ljudi otroju nego prije. To je naš predlog. 'Ajmo da provjerimo ono maslinovo ulje ide na tržište.

Četvrto, slažem se da nema Valdanosa, evo smo pet puta to ponovili, postoji Zakon o zaštiti prirode. Izvolite inicijativu, Valdanos ima svoje mjesto i treba da ima u tom zakonu. Ali, ako neko cijeni da treba da ima i u ovom zakonu, zar je 39 mjeseci bilo malo da se da amandman?

Peto, kampanja...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, samo vrijeme. Možete ali uvijek se prilagodite vremenu.

PETAR IVANOVIĆ:

Samo još o kampanji i rejonizaciji. Pitali ste me za reonizaciju. Kampanju također realizujemo, ali pazite šta mi radimo. Mi sve što pokrenemo, šaljemo svim udruženjima maslinara, ali na njima je da pokreću inicijative o zaštiti geografskog porijekla, o zaštiti oznaka, o zaštiti svojih proizvoda. Da bi se Žutica registrovala to se mora naučno dokazati. Ko je to uradio u Crnoj Gori? Gdje je naučni dokaz? Ne, ne molim vas, nemojmo tako. Dakle, ja nijesam neprijatelj maslinarima, ja ne sporim postojanje drugačije sorte. Ja ne sporim da hoćemo da napravimo nešto drugačije, ali postoji procedura kako se to mora naučno dokazati i registrovati. Mi to radimo već godinu i po dana za pojedine sorte grožđa i još nijesmo došli do kraja procesa. Neko to treba da pokrene. I na kraju rejonizacija. Zainteresovan sam da koliko god budem mogao tokom mog mandata završimo što više projekata rejonizacije za različite kulture - i za vinogradare, i za maslinare, i za voćare. Ali, čujte, ne možemo postići sve ako budemo ovako radili. Ja mislim da moramo malo više vjerovati jedni drugima. Za ono za što je neko nesporno u pravu, kao što su bili amandmani za koje ste rekli da nijesu bili predviđeni zakonom, bez riječi smo ih prihvatili. Imate u tekstu koji ste dobili pored

zakona amandmane, naći ćete kaznene odredbe. Niko od nas nije lud da ne prihvati ono što je dobro. Ali, molim vas, nemojmo da se sporimo oko onoga gdje postoje jake interesne grupe, a tek smo na početku ovog procesa. Sačekajmo zakon o kooperativama, pa ćemo da vidimo tu raspravu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Imamo i poglavlje o bezbjednosti hrane, to je jedno od direktiva i prioriteta, tako da nema nikakvog sporenja u Skupštini oko bezbjednosti i preventive hrane.

Izvolite, koleginice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Vi ovdje uporno ponavljate 39 mjeseci Vašeg rada. Poslanici tek znaju za vaš zakon kada dođe u skupštinsku proceduru i tek tada znamo šta ste vi planirali, a to što je bilo za 39 mjeseci mi to ne znamo.

Dalje, rekli ste da za male proizvođače, tamo ste rekli u Predlogu zakona, da će se kazniti fizičko lice od 500 eura do 1200 ako prodaje bez etikete svoje proizvode. Znači, onaj seljak koji je iznio na ulcinjsku pijacu bocu maslinovog ulja da je prodava bez etikete, doći će inspektor i kazniće ga 500 eura do 1200 eura. Je li vam to znači to? Pa nema tu naplate, gospodine ministre. Mali ljude čine čudo. Mali ljudi dižu revolucije.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Za komentar se takođe javio kolega Nimanbegu. Izvolite, kolega.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala. Ovo je komentar ili ispravka navoda. Kao što je ministar želio pojasniti da ne dovodimo javnost u zabludu, ja ću iskoristiti dva argumenta koja ministar uporno ističe i koja bi trebali razmisliti da li su prava.

Prvi, oko bezbjednosti hrane ili trovanja u Crnoj Gori sa stimulativnim mjerama Ministarstva ili bez. Maslinova ulja iz Ulcinja su nagrađivanja na noćnjaku u Hrvatskoj, to je godišnji skup maslinara, i dobili su kvalitetu u Evropskoj uniji. 'Ajmo o tome govoriti.

A kao drugi navod, oko neaktivnosti udruženja koje ističete, molim vas nemojte svađati udruženja sa Ministarstvom, nemate potrebe. I pominjete opet Valdanos, ja ću ga opet pomenuti. Evo vam dopis Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja 30.07.2012. koji ste dobili i gdje piše jasno da predlažemo da član 3 glasi "Maslinjak, maslinada Valdanos, zbog ...", itd. i da imate kao mjeru zaštite značajan član 17 važećeg Zakona koji se odnosi na posebnu zaštitu pojedinih maslina i kompleksa maslinjaka Valdanos, ne samo Valdanos, nego i Velja maslina i Stara maslina u Baru.

I, poštovani ministre, mislim da ste u cijelu ovu raspravu trebali ući ne sa emocijama, ne sa emocijama, mi vam zakon nijesmo vratili iz interesa bilo kojeg proizvođača u Crnoj Gori, bilo kojeg pojedinca u julu što je odgođeno i ako je bilo takvih stvari, to su stvari za državne organe ako je neko zloupotrebjavao to, ali ne da insinuirate svim proizvođačima i vlasnicima na osnovu insinuacija ili realnih stvari. Ja zbilja ne znam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Nimanbegu, sad ste me opet stavili u problem, ali pošto je u pitanju maslinovo ulje i težnja da dostignemo Grčku, koja ima potrošnju preko 11, čini mi se, litara po stanovniku i po meni možda najbolje ulje u regionu.

Izvolite, ministre, do dva minuta.

PETAR IVANOVIĆ:

Gospodine Nimanbegu,

Niste ni Vi ni niko vratili ovaj zakon, nemojmo da obmanjujemo javnost, zakon nije vraćen. Nasuprot. Od momenta kada je zakon došao u skupštinsku proceduru, zakon je podržan na Zakonodavnom odboru, Zakon je podržan na matičnom odboru i niko nije vratio zakon. Ono što se dogodilo, gospodine Nimanbegu, jeste da je ministar poljoprivrede saznao iz novina, a ne od strane Parlamenta da nakon konsultacija na kolegijumu ovog parlamenta Zakon neće biti raspravljan iako sam prije toga dobio agendu da je trebao da bude raspravljan.

Da li se time trebalo otvoriti prostora da se tokom ljeta proda još malo maslinovog ulja, neću se baviti tim špekulacijama. Ali, želim da iskoristim priliku u okviru ovih dva minuta da kažem da mali proizvođači, gospođo Đurašković, mogu prodavati maslinovo ulje na kućnom pragu, ali mali proizvođači ne mogu iznositi maslinovo ulje bez etikete na tržište. Prodaja maslinovog ulja na tržištu nije isto što i prodaja maslinovog ulja na pragu.

Gospodo poslanici, u julu 2013. godine ja sam poslao jedan papir svima vama, otprilike oko 40-ak strana svima vama da upozorim na vrijeme oko svega onoga o čemu ćemo diskutovati. Ja bih volio da je bilo diskusije u međuvremenu jer bismo mnoge neke zablude otklonili.

Što se tiče ulcinjskih maslinara, je li Bog dao da su dobijali nagrade i da će dobijati nagrade i ja im čestitam na tome, ali to nije predmet našeg spora. Predmet našeg spora jeste da li Valdanos treba da bude u ovom zakonu ili o Zakonu o zaštiti prirode. Mi smatramo da Valdanos zaslužuje da bude dio Zakona o zaštiti prirode, jer Valdanos kao prostor iako je prepoznat kroz masline, nije samo maslina. Govorimo o prostoru koji ima i još nešto drugo o čemu nijesmo pričali ovog puta. Ali, ako vi smatrate da treba da bude ovdje, mi do današnjeg dana nijesmo dobili ni jedan amandman. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Pošto ovdje predstavljam i kolegijum trenutno, kao predsjedavajući, da vam kažem, a bio sam zainteresovan i grupacija iz koje dolazim, da odmah se krene sa raspravom, ali da je postignut dogovor na kolegijumu zbog javnog interesa da se još sačeka i da se ponovo vrati raspravi na odborima, tako da možda da smo još čekali manje bi bilo konfliktnosti, ne znam ili smo ga trebali vratiti. Nijesam siguran da bi tada prošao. To je bila jedna odluka kolegijuma u kojoj su predstavnici svih partija.

Idemo dalje.

Riječ ima kolegunica Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine potpredsjedniče, poštovane kolege i kolegice, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Ja sam danas puno, puno naučila. Imam 68 godina, podignuta sam na maslinovom ulju, a nisam znala o ovome ovoliko koliko danas. Najprije da nemamo vremena. Imamo vremena. Ako su maslinjaci stari po dvije hiljade godina, što je to u odnosu na 10 dana, ili pet dana, ili tri mjeseca?

Sad pretpostavljam zbog čega su stari Grci izumrli i stari Rimljani, vjerovatno im je bila loša ambalaža za ulje, jer su oni to gradili pa vjerovatno nisu koristili dobar kamen za pila. Uvaženi jedan kolega je rekao da 20 stabala maslina nije ništa. Možda njemu nije ništa, a neko se hranio od tih 20 stabala, jer U ulje ne morate ni soli metnuti, ali kruha možete i najesti se samo tako, isto kao sa smokvama.

Maslina se kod nas i bere i kupi. Neću vam reći zašto se bere, vjerovatno vi to znate. Ako ne znate, onda me pitajte pa ću vam reći, a kupila se za ulje. S obzirom da imam svojtu po Evropi, ja sam bila još prije 50 godina u Italiji i Španiji, još dok je bio Franko. Imali su mreže za masline i onda su ih tresli. Nažalost, naša država je koja je onda bila nije nikad imala sluha za maslinare. Jedino što je obezbjeđivala to je bilo protiv mušice da se prska.

Od toga ulja koje se pravilo od kupljene masline, pa ako nemate da sameljete cijeli mlin, onda se meće još to u more, pa se ta maslina čuva, pa od tog ulja evo smo svi podignuti ovdje što smo pa nam ništa nije. Ekstra djevičansko, manje miriše, ja

recimo volim jaje pečeno na murgu, ali dobro, ja sam ja. Ivo Andrić, on je dosta toga rekao pa ga ne slušamo, pa ne moramo ni to.

Što se tiče ploda masline, on se stvarno ne može odmah izjesti, a isto tako od šipka se ne bacaju špice. A plod masline što se toga tiče je nešto što je najstarija prerada na ovim prostorima, čisti plod masline i more. I jelo se, i tog se možete najesti. A neko je pitao od kolega uvaženih sa ove strane za lišće. Lišće masline se koristi kao čaj za snižavanje pritiska. Prema tome, morala sam da kažem još i to. Ne znam ko je rekao rad i nerad. A džabe ti je rad ako nemaš s čim. Što se nerada tiče, maslina ga podnosi. Ona se u narodu zove „majka“ zato što i ako dvije i tri godine ne obrađujete, maslina da plod. A loza se zove maćeħa, jer ako je jednu godinu ne obradite, ne možete ništa dobiti od nje.

Ja moram još da kažem da gospođa Jonica je zaboravila reći da i ja dolazim iz tih krajeva Ċe ima maslina. Ali možda je u pravu, znate više mi nemamo maslina, imamo samo betona, pa ajde i to da prihvatim.

I moram još da kažem, ne znam ko zna ko ne zna, možda ministar zdravlja to zna, Lorencova bolest je bolest, ne daj bože, na mozgu, a liječi se sa uljem iz špica masline koja mora da odstoji. Tako da maslina i kad stoji, i kad je berete, i kad je kupite, i kad je gledate, blagoslovena je, jer je maslina mir. Što ima ona ptica na onoj velikoj plavoj zastavi u kljunu - nema jabuku ni krušku, nego ima maslinu. Maslina je sveto drvo. Mediteran se računa među najstarijim prostorima svijeta, Mediteran ima maslinu koja je mir i lovoriku koja je slava. Isusa je dočekala, ko poznaje vjeru, yato je Cvijetna nedjelja, maslinova grana i palmına grana.

Znači, nije to nešto što mi polažemo na to pravo, jer ja danas kako sam čula, izgleda da prije dvije godine ili tri se maslina pojavila. Nemojte molim vas, nemojte maslinu da vrijeđate. Ona je stablo sveto i stablo koje je generacije i generacije othranilo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegínice Dragičević.

Želite li komentar, ministre? Izvolite.

Kolega Labudoviću, možete proceduralno.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče,

Dok mi ovako u jednoj potpunoj mirnoj i lagodnoj atmosferi raspravljamo o maslini kao simbolu mira, na 20-tak kilometara odavde, u srednjoj školi u Tuzima je došlo do masovne tuče između đaka povodom sinošnjeg incidenta na stadionu JNA u Beogradu.

Da stvar bude gora, roditelji koji su pozvani da smire situaciju su nastavili tu tuču. Ja sam to jutros predložio, ponavljam i sad. Ovaj dom ne smije da se ponaša kao da se u zemlji ne dešava ništa. Mi moramo da se oglasimo, da zatražimo od organa države da tim stvarima stane na kraj prije nego to eskalira u nešto što ne bi niko želio i čije posljedice nećemo moći tako lako da saniramo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Labudoviću.

Dakle, već je kolega Radulović rekao da je naravno kolegijum najmjerodavniji da se oglasi i po ovom pitanju. Mi ga možemo sazvati danas nakon rasprave ili sutra, svejedno, ali u svakom slučaju mislim da je ipak na nama kao parlamentarcima da iz ovog doma uputimo apel prema nadležnim institucijama da rasvijetle sve okolnosti pod kojima se taj, kako ste rekli, incident desio, i naravno preduzmu mjere. Parlament to ne može da uradi.

Nastavljamo dalje sa raspravom.

Izvolite, kolega.

NIK GJELOSHAJ:

Kolega Mustafiću, ja bih iskoristio, evo dobili smo informaciju da je jutros bilo ovih poziva da bi se ovdje ispitivalo zbog nečega što se desilo sinoć u Beogradu. Mi mislimo, ja lično mislim, a trebalo bi i kolege ostali poslanici da pokažemo malo više ozbiljnosti prema ovim pitanjima. Znamo da se desio neki incident sinoć i ne bi trebalo da našim odnosom povećamo tenzije, ili da pozivamo da bi se desile neke slične situacije. Utakmica je prekinuta. Vjerovatno će biti nastavljena, mi treba da nastavimo da živimo.

To što je neko slavio, nije niko narušio javni red i mir. Da jeste, trebalo bi da odgovara kao u svakoj pravnoj državi i mislim da ne bi trebalo zbog ovoga ovdje inicirati i početi ovu priču. Neka nadležni organi rade svoj posao ukoliko je narušen javni red i mir.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Gjeloshaj.

Naravno, nije niko imao namjeru da tako nešto radi, da ulazi u ingerencije bilo koje institucije u Crnoj Gori. Samo je riječ bila o tome da bi kolegijum mogao dati svoje mišljenje o tim dešavanjima.

No, naravno mi nastavljamo sa našom raspravom.

Ministar Ivanović ima pravo na komentar izlaganja kolegkinice Dragičević. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Meni je žao, ja se samo bavim svojim poslom. Kao ministar poljoprivrede vraćam se temi o kojoj diskutujemo i želim da ostane fokusiran na ono što je predmet naše rasprave.

Gospođo Dragičević, sa pažnjom sam saslušao Vašu diskusiju. Naravno, smatram da između svih ljudi, između intelektualaca ne mora uvijek da bude sve onako da se složimo oko svake stvari. Ali, Vi ste pokrenuli jedno pitanje zbog kojeg sam se javio i zbog kojeg cijenim da je jako bitno da rasvijetlimo maslinarima koji pretpostavljam da gledaju prenos iz Parlamenta, a radi se o vremenu.

Naravno, šta je sad još jedna godina, još 10 godina u odnosu na hiljade godina koliko masline mogu da žive. Možemo da se odnosimo prema ovom problemu na taj način, ali IPA program kreće 1. januara 2016. godine. Poljoprivredni proizvođači koji ne budu ispunjavali uslove za povlačenje sredstava iz IPA programa, ostaće uskraćeni za ta finansijska sredstva, za ta finansijska sredstva koje je Ministarstvo poljoprivrede tokom dosadašnjih pregovora obezbijedilo od strane Evropske unije. Za sada po tom osnovu direktno poljoprivrednim proizvođačima obezbijedili smo 37 miliona eura. Meni je kao ministru poljoprivrede žao da se ta sredstva ne povuku. Zato ministar

poljoprivrede upozorava na vrijeme, a ne zbog toga što ministar poljoprivrede ne razumije šta je to godina ili 10 u odnosu na hiljade godina.

Informacija za sve poslanike. Možda ćete se iznenaditi, ali sam imam 250 stabala maslina, sam sam ih sadio. Možda vi kažete da je vinova loza maćeha u odnosu na majku maslinu, ali ulje koje se dobija iz špica grožđa je nekoliko desetina puta skuplje od maslinovog ulja. Zašto je sada ulje od maćehe skuplje nego ulje od majke, ne znam, ali ono što bih volio kao ministar poljoprivrede da vidim jeste što je moguće veći broj proizvođača maslinovog ulja, proizvođača grožđa i vina koji će primijeniti nove tehnološke mjere u Crnoj Gori, a za to mi je potrebna vaša podrška.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, ministre.

Nastavljamo dalje. Hoćete li, koleginice Dragičević? Izvolite, odgovor na komentar.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Ministre, zahvaljujem ovo što ste rekli za vrijeme.

Čujte, da je bolje imati nešto kako bog zapovijeda, što bi po mome u prevodu bilo dobro, nego nešto na trku. Ako je ta maslina toliko važna, vi kažete da je bolje ulje od špice grožđa, ali ako je ta maslina toliko godina izdurala, pa dajmo joj još 10 dana, 15 nek se upriliči kako treba zakon i neka onda ide kakav treba. Mislim da je to zaslužila.

A Vama svaka čast i svima koji su se potrudili da se dobiju od IPA fondova sredstva. Ako ćete mi vjerovati, ja sam pratila to na Linia verde i na hrvatskoj televiziji. Znam koliko su oni maslina zasadili u onom periodu pred ulazak u EU, pa se primilo ili ne primilo, ali na njih se vade. Prema tome, to treba tako objasniti ljudima. Danas kad ste imali uvodno izlaganje, da ste rekli da je to radi IPA fondova, e onda bi već nešto drugačije bilo. Ali ja predlažem da se ipak ovaj zakon malo pregleda.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, koleginice Dragičević.

Ja molim sve učesnike u raspravi da se uzdrže od komentara međusobnih, jer imamo još dosta prijavljenih diskutanta a ograničeni smo vremenom, kao što znate, ali vremenom za raspravu a ne vremenom za nešto drugo.

Kolega Danko Šarančić ima riječ, a neka se pripremi kolega Luid Škrelja.
Izvolite, kolega Šarančiću.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre, uvaženi građani,

Svakako da na dnevnom redu imamo jedan veoma važan zakon koji se donosi kao dio jednog procesa, jednog seta zakona kojim naše domaće zakonodavstvo usklađujemo sa zakonodavstvom Evropske unije.

Mi smo se, naravno, kao država strateški opredijelili prema razvoju poljoprivrede i neophodno je da taj razvoj prati odgovarajuća legislativa. I ne samo to, već i da mnogo i konkretnije radimo, gospodine ministre, da bismo naš agro sektor prilagodili i približili razvijenim zemljama. A da li dovoljno radimo? Plašim se da odgovor možemo pronaći u izvještaju o napretku Evropske komisije, onim prethodnim i ovom sadašnjem gdje postoji niz negativnih i neodgovarajućih konstatacija i stavova kada su poglavlja 11, 12 i 13 u pitanju. Vi odlično znate, gospodine ministre, šta tamo piše.

Da se vratimo maslinarstvu, koji je integralni dio ove price, koja je od velikog značaja za crnogorsku poljoprivredu i dio je, svakako, naše tradicije, ali sa mogućnošću da značajnije doprinosi našem ekonomskom razvoju ubuduće.

Iz tih razloga, Crnoj Gori je potreban zakon, ali ne ovakav, gospodine ministre. Jedan zakon koji pokušava urediti oblast proizvodnje i prometa maslina i maslinovog ulja, kao i neka druga pitanja od značaja za ovu oblast. Sam tekst zakona ima mnogo nedostataka, od samog problematičnog naziva u odnosu na ono što reguliše, odnosno materiju koju reguliše.

Počecu od člana 2, gdje se daje prilično nejasna definicija maslinjaka, kao dobra od opšteg interesa. Članom 3 se predviđa rejonizacija, odnosno izrada elaborata o rejonizaciji i tako dalje. Da li za ostalu poljoprivrednu proizvodnju imamo rejonizaciju,

gospodine ministre? Vi ste rekli da se nešto radi na tome i to je dobro, to su neki početni koraci. Istina, rejonizaciju imaju sve agrarno napredne i agrarno razvijene zemlje i to je jedna od najvažnijih pretpostavki za razvoj poljoprivrede i sami ruralni razvoj.

Ne znam zbog čega u članu 7 ostavljate rokove od 15 dana kada se radi o ocjeni kvaliteta ulja i donošenju rješenja. Oni, po mom mišljenju, mogu biti znatno kraći za ovlaštene laboratorije kao i za samo Ministarstvo koje donosi rješenje o dozvoli ili zabrani stavljanja u promet maslinovog ulja.

Vjerojatno je i moguće da će većina usvojiti ovaj zakon u ovom ili onom obliku, ali brine činjenica da smo i dalje daleko od poznatih zemalja lidera u ovom poslu ili u ovoj oblasti. Jesmo li morali i da li ćemo ubuduće morati da uvezimo 1.541.000,00 eura maslina i maslinovog ulja? Gotovo polovinu iz Italije i tako dalje.

Mi imamo prirodne uslove, kvalitet domaće populacije je na zavidnom nivou. Ulje od domaće masline Žutice, sada da ne ulazim u to je li registrovana, kako će biti registrovana, da ona postoji evidentno je. Odlikuje je specifična boja i aroma ali, nažalost, imamo agro budžet, odnosno za ovu mjeru predviđenih samo 100.000,00 eura za podršku takozvanoj "primarnoj proizvodnji u maslinarstvu" što je, složićete se samnom, više nego skroman iznos i mora se povećati, a ne da samo krivimo one koji najviše rade, složićete se, tj. proizvođače.

Znamo da su budžetska sredstva ograničena, znamo da su zahtjevi veliki, ali ako hoćemo da trčimo trku sa zemljama u okruženju i da naše maslinarstvo prije ulaska u Evropsku uniju dovedemo na zavidan nivo, onda se sredstva moraju pronaći i mora ih biti više. I ne samo za maslinarstvo, nego i za cjelokupan agro budžet. Mi iz Socijalističke narodne partije konstantno tvrdimo i ukazujemo da se mora više pažnje posvetiti fiskalnoj disciplini i prihodnoj strani budžeta same države, da rezervi ima za znatno veći agro budžet.

Takođe ste spomenuli da su mladi stručnjaci odlazili u Španiju ili na neke druge destinacije sa razvijenim maslinarstvom da bi usavršili znanja iz oblasti maslinarstva i to je dobro. Pozdravljam to i svako novo znanje i svako novo iskustvo ne

može biti na odmet i ne može da škodi, bez obzira koliko košta . Ulaganje u takve stvari je uvijek sigurna investicija.

Međutim, ne slažem se, gospodine ministre, sa činjenicom koju ste Vi više puta ovdje ponavljali da mi u Crnoj Gori nemamo domaću pamet kada je maslinarstvo u pitanju i neke druge grane poljoprivrede i cjelokupna problematika vezano za poljoprivredu. Kada je konkretno maslinarstvo u pitanju, radi se o ne tako složenim agrotehničkim mjerama koje moraju poznavati naši inženjeri voćarske struke, voćarskog smjera, da ne govorim o naučnim zvanjima Biotehničkom institutu i tako dalje. Protiv sam toga da olako i skupo plaćamo stranu pamet i obuke u inostranstvu novcem građana Crne Gore, svih građana, a da pritom ne angažujemo ljude koje imamo ovdje, sigurno imamo i za daleko manja sredstva. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Šarančiću.

Naredni diskutant je kolega Škrelja, a neka se pripremi kolegunica Kalezić. Izvolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

Poštovani potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani, cijenjeni ministre sa saradnicama,

Evo, opšte je poznato a čuli smo i tokom današnje rasprave da je maslina najstarija suptropska kultura na crnogorskoj obali koju su Grci donijeli prije više od 1000 godina. Neka stabla imaju i preko 2000 godina. Svi znamo za Staru maslinu u Baru i Velju maslinu u Ivanovićima kod Budve i kao takva predstavlja istorijsku vrijednost kao i turističku atrakciju.

Plod masline je kroz vjekove bio hrana i glavni izvor prihoda primorskog stanovništva. Međutim, iako je maslinarstvo duboko ukorijenjeno u tradicionalnu crnogorsku poljoprivredu, industrijalizacija koja je nastupila nakon II svjetskog rata, kao posljedicu je imala i zapuštanje maslinjaka, tako da je u periodu od 1911. do 1997. godine izgubljeno 205.123 stabala masline, oko 30% ukupnog fonda. Ipak, od početka XXI vijeka zapažaju se značajni pomaci kako sa aspekta agrotehnike, tako i u tehnologiji prerade ploda masline. Tržište i potražnja sa domaćim proizvodima od maslina postoji, ali s obzirom na nedovoljno krošćenje potencijala i sa sporim stopama rasta u prethodnim godinama, proizvodnja maslinovog ulja visokog kvaliteta ne zadovoljava nacionalnu potražnju. Kvalitetno ulje se najčešće nabavlja iz zemalja koje su priznati lideri u ovom sektoru (Španija, Italija, Grčka i ostale mediteranske zemlje). Međutim, postavlja se pitanje šta je neophodno uraditi da bi Crna Gora bila jedna od tih zemalja. Prirodni uslovi za tako nešto postoje, kvalitet domaće popularne Žutice je na zavidnom nivou, jer maslinovo ulje proizvedeno od Žutice odlikuje specifična boja i aroma. Ali, sam proces proizvodnje i dalje ne prati svjetske standarde. Zato postoje objektivni razlozi kao što su ekonomska situacija i nedovoljna podrška banaka poljoprivrednom sektoru. Ali, isto tako, i razlozi koji nijesu opravdani a koji počivaju na činjenici da je udruživanje kod maslinara i dalje na nezavidnom nivou. Lokalna udruženja, kao nevladine organizacije iako predstavljaju jedan oblik udruživanja ne mogu imati snagu privrednog društva, tako da se udruživanje u klustere, kooperativu ili slično postavlja kao imperativ u narednom periodu. Na taj način bi se smanjili troškovi proizvodnje i doprinijelo bi se konkurentnosti samih proizvoda od maslina na domaćem i inostranom tržištu.

Sem toga, ako hoćemo da povećamo izvoz i da njime zamjenimo uvoz, onda moramo poboljšati standarde u proizvodnji, čuvanju i transportu. Bez toga nećemo moći da osvajamo regionalna tržišta ani ona dalja, koja su nam trenutno nedostupna. Potencijal maslinarstva je moguće valorizovati kroz seoski mehanizam, odnosno otkrivanje zaleđa primorskih gradova, jer maslinovo blago, ulje prijatnog mirisa koje daje Žutica, može da se kombinuje sa ostalim karakterističnim proizvodima crnogorske kuhinje - pršuš, sir i tako dalje, i ponudi turistima, što bi donijelo dodatni prihod i rasteretilo turističke centre od prekomjerne kocentracije turista na jednom mjestu.

Resorno ministarstvo bi trebalo da ovogodišnjim agro budžetom predvidi zasebnu mjeru za podršku maslinarima i uvode novu podršku za nabavku mehanizacije i na taj način pokaže spremnost da se ovom sektoru pruži dodatna pažnja. S pravom to i očekujem. Sada je pred maslinarima izazov udružiti se, iskoristiti podršku koju pružaju međunarodni fondovi i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i krenuti putem razvoja, ili ostati na postojećem nivou razvoja i nemoćno gledati kako konkurencija iz regiona i ostalih mediteranskih zemalja preuzima tržište. Dok mediteranske zemlje povećavaju proizvodnju maslina, maslinarska industrija u Crnoj Gori se ne razvija dovoljno. Kvalitet sporo raste i ne postoji dovoljna povezanost sa turizmom. Uprkos ovome, u maslinarskoj industriji je prepoznat veliki potencijal. Na primjer, usvojićemo zakon o maslinarstvu, analizu strategije razvoja prerade hrane je takođe usvojena, a Crna Gora je na putu da odgovori zahtjevima za integraciju poljoprivrede u skladu sa direktivama EU. Poljoprivredni proizvodi nijesu adekvatno uključeni u turističku ponudu programskog područja. Tradicionalno može da ponudi mnogo više proizvoda tržištu nego što to trenutno čini. Takođe, prepoznat je nedovoljan nivo saradnje između maslinara i zainteresovanih strana u turizmu. Ako može još 30 sekundi.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

Priču prema kojoj je svaki mladić na primorju prije ženidbe trebalo da zasadi od 20 do 30 maslina davno smo zaboravili, a danas ne samo što nedovoljno sadimo, već maslinjake pretvaramo u gradilišta. I kad smo već mnogo pričali kako izgleda i na koji način se upotrebljava i šta je maslina, dozvolite mi samo 10 sekundi da vam pročitam šta je gospodin Nikolaidis, naš Ulcinjanin, u knjizi "Montenegro Crna Gora" rekao o toj voćki: "Ružnijega debla, a lijepoga lišća i gorčeg ploda, a korisnijeg soka

njenog možda ima, a mi za tako što čuli nijesmo. Neobična je jednako koliko je i korisna. Čudo među drvećem i anđeo među ljudima, stablo maslinovo."

Dajte da se i mi ponašamo tako prema njoj. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Škrelja.

Koleginica Kalezić, a neka se pripremi kolega Popović.

Izvolite, koleginice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, koleginice i kolege, uvaženi ministre sa saradnicama, poštovani građani Crne Gore koji ovo pratite,

Imala sam potrebu da ukažem na nekolike stvari, mislim da će biti od koristi, ali ću početi od sljedećeg. Shvatila sam na matičnom Odboru da je gospodin ministar Ivanović prihvatio sugestiju koju je formulisao kolega Bulajić, da se ipak preimenuje naslov zakona i uskladi sa suštinom. Dakle, nije sporno da je potreban Zakon o kvalitetu maslinovog ulja i uslovima koji su propisani, ali naslov je ostao i dovodi zaista do nedoumice, a ta nedoumica je dovela i do mnogo šire rasprave.

Naime, moguće da se ja varam, ali pojam maslinarstvo obuhvata mnogo toga, da počnem od prostora koji je u ovom zakonu pomenut da će se napraviti registar područja koja su pod maslinjacima ili područja koja su pogodna za uzgoj maslina. To nije jasno iz zakona. Ima smisla i jedno i drugo. Zatim, pitanje uzgoja, pitanje vrsta, pitanje naravno pomenute Žutice kao autohtone, pitanje zaštite, pitanje infrastrukture koje je nekoliko puta pomenuto i infrastruktura je naravno bitna kao i suprastruktura. Dakle, po mom mišljenju, pojam maslinarstvo zaista se odnosi na sve ovo. Ne insistiram da tu nešto otkrivam bilo kome i zato mi se čini da bi bilo dobro na kraju ove rasprave da se

gospodin ministar pred nama izjasni o naslovu, a kroz amandmane ćemo vidjeti šta može još tu da se učini.

Voljela bih da nešto malo i egzaktnije pogledamo. Tu se sa gospodinom ministrom ne da ne slažem, nego potpuno suprotno uviđam, a radi se o svega 22 člana ovoga zakona, što smatram da je kvalitet svakog zakona što je sažetiji, razgrovitiji i precizniji. Međutim, gospodin ministar je rekao da se mnogo članova odnosi na sve ove uslove, okolnosti i sadržaj koji sam upravo saopštila kroz moje tumačenje pojma maslinarstvo. Međutim, od ta 22 člana slovom i brojem ide ovako:

Proizvodnja i kvalitet, ukupno 10 članova, pri čemu u tih 10 ubrajam i ono što se odnosi na registar. Dakle, registar ipak je nešto drugo, ali recimo na proizvodnju, kvalitet i registar slovom i brojem 10 članova zakona.

Regulacija u smislu prostora, to su slovom i brojem dva člana, gdje se kaže koje površine se mogu smatrati maslinjacima. I dva člana režimi zabrane, odnosno sječe, odnosno gradnje.

Koleginica Đurašković je ukazala da u ovom zakonu iako su predviđene kaznene mjere u kontekstu zadovoljenja traženog kvaliteta maslinovog ulja, ali kaznene mjere se ne odnose na kršenje ova dva člana, ostalih osam članova odnose se na poglavlja, na odjeljke nadzor kaznene odredbe prelazne i završne, što naravno treba da ima svaki zakon.

Dakle, sam prostor je pomenut kroz dva člana, a zbog čega...

Dozvolite mi još minut.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Zbog čega ukazujem na ovo? Zato što je maslinarstvo prije svega kulturološko pitanje. Izuzetno mi je prijalo to što sam čula od kolege Nimanbegua, od kolege Mustafića i od kolegice Dragičević, jer upravo ovaj koncept izlaganja sam pripremila ranije. Saznala sam nešto na način na koji nijesam promišljala i poznavala to, ali se potpuno poklapa. Dakle, to je, prije svega, kulturološko pitanje i dajte da mi ipak to što je vezano za prostor, nama je glavna kopča sa dugom mediteranskom tradicijom zapravo maslinjaci i maslinarstvo, najjača. A upućujem onima koji su zainteresovani, a vjerujem da će i gospodin ministar biti ukoliko naravno nije već pročitao "Mediterski brevijar" Predraga Matvejevića, čuvenog jugoslovenskog, bosanskog i hrvatskog sad po novijem, po novijoj nomenklaturi književnika i publicistu. Ono što ne bismo smjeli je da propustimo da se napravi objedinjeni Zakon o maslinarstvu, a da se ovo nazove kako i priliči - zakon o kvalitetu i proizvodnji maslinovog ulja. Hvala, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolegice Kalezić.

Kao predlog Vašoj preporuci dodao bih još i Brodela i njegov "Mediteran". Možda i najbolje svjetsko djelo o toj temi.

Izvolite, ministre Ivanović. Komentar na izlaganje kolegice Kalezić.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine Mustafiću.

Radi se o tri problema.

Prvi je definicija. Dakle, zakon koji je trenutno na snazi ni u jednom svom članu ne definiše šta je to maslinjak, a to niko od vas koji ste učestvovali u raspravi nije pomenuo. Što to znači? To znači, recimo, da inspektori koji treba da obiđu maslinjak ne znaju gdje treba da idu. Što to dalje znači? Da nema registra maslinjaka. Dakle, moramo sagledati činjenice kakve jesu. Mi smo definisali novim zakonom šta je to maslinjak i da ne ponavljam dio te priče zbog čega smo se opredijelili za 0,5 hektara, 200 stabala, manje od 50 stabala, do 50 stabala itd. Dakle, ovaj zakon daje jasnu i preciznu definiciju maslinjaka.

Drugo, mi ne određujemo stočarima kako da muzu krave, niti određujemo voćarima kako da beru jabuke i smatramo da ne treba da određujemo bilo kome kako će da bere plod masline. Ali, molim vas, ovo nije jedini zakon koji tretira pitanja koja se jednim svojim dijelom odnose na maslinarstvo. Imate Zakon o zaštiti bilja. On, takođe, tangira maslinarstvo. Zakon o sjemenskom i sadnom materijalu, tu je prostor za Žuticu, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja i Zakon o zaštiti prirode. Uređuju 90% pitanja oko kojih se mi raspravljamo danas, ali vidim da bi svi vi htjeli, ili jedan dio vas, da tih 90% stvari uđe u ovaj zakon. Zbog čega? Ovaj ministar sigurno nije bandoglav. Da li ćemo imati ovaj naziv zakona ili neki drugi zakon, mene interesuje suština. Suština ovog zakona je: 1. Uvođenje registara; 2. .... iznosi na tržište; 3. Poboljšanje standard i 4. Stvaranje uslova da se koriste IPA sredstva.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Želite li odgovor, kolegice Kalezić?

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Dakle, gospodine ministre, zaista se ne razumijemo. Ali, veći problem od toga što se ne razumijemo je problem što ne želimo da se razumijemo. Radi se o tome da, bar što se mene tiče, sugestija je bila da se uskladi ime zakona sa sadržajem. A pitanje da li se jednim zakonom može i da li treba obuhvatiti ono što obuhvata pojam maslinarstva je

nešto što treba da se razriješi. Zato sam i pomenula da je to kulturološko pitanje. Dakle, možda je to Zakonik o maslinarstvu, ovo sada ozbiljno kažem, jer rekli ste, radi se i o zaštiti autohtone sorte koju tretira jedan zakon, pa onda o područjima, o Valdanosu. Znači, ako već idemo u neke neprijatne detalje, meni ovo liči, i obraćam se građanima Ulcinja, kao da treba da se napravi neki prazni prostor da bi se nešto ružno desilo i Valdanosu. Stari zakon koji ga kako-tako štiti prestaje da važi. Novi ga ne dotiče i imamo izvještaj sa terena da je prepoznat u prostornom planu kao zeleni pojas. Dakle, ovo nije paranoja. Samo ukazujem na činjenice i završavam. Možda treba razmisliti da sve što se odnosi na maslinu bude objedinjeno setom zakona ako već ne može drugačije. Ali, ovim naslovom .... sigurno nije.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Nastavljamo dalje.

Kolega Srđa Popović, a neka se pripremi Goran Danilović.

Izvolite, kolega Popović.

SRĐA POPOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolegice i kolege, uvaženi ministri sa saradnicama, poštovani građani, a posebno poštovani maslinari koji od nas danas vjerovatno očekuju doprinos i ubijeđen sam da od ovog zakona koji nadam se da ćemo ga usvojiti, da maslinari i svi proizvođači maslina u Crnoj Gori očekuju jedan benefit, odnosno boljitak.

Već smo čuli da je maslina najstarija suptropska kultura na crnogorskoj obali, da su je donijeli Grci. Međutim, ti Grci ne zapisaše gdje prvu maslinu zasadiše. Sad se sporimo da li je najstarija stara maslina u Baru ili ova naša u Budvi, odnosno Bečićima, Ivanovićima. Vodi se rasprava o tome i nadam se da ćemo dati jedan naučni doprinos da utvrdimo koja je starija i Bogu hvala da masline postoje i da ih ima, i kamo sreće da ih ima i u drugim sredinama da raspravljamo oko toga gdje ih više ima. Ali, poznato je da se plodom masline hranilo crnogorsko primorje i da podsjetim na jedan divan običaj koji je bio u Paštrovićima, da se niko nije mogao oženiti dok prije toga ne zasadi 40 stabala.

Postavlja se pitanje koliko od tih stabala je danas u funkciji itd. Već su moji prethodnici su nešto rekli, ali moram da kažem da industrijalizacija poslije Drugog svjetskog rata je uradila svoje. Malo smo bili zapustili maslinjake, ali i jedan porazni podatak da je u periodu od 1911. do 1977. godine izgubljeno i uništeno 205.132 stabla maslina, odnosno 30%. Znači, jedna cifra oko koje treba svi i te kako da se zapitamo.

Pred nama je Predlog zakona o maslinarstvu, čiji razlog za donošenje proizilazi iz potrebe za savremenom zakonskom regulativom i korišćenjem najnovijih iskustava koji su se stekli iz oblasti maslinarstva, proizvodnje i prometa maslinovog ulja, kao i da se i jasnije definišu prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica, kao i organa države, odnosno uprave u maslinarstvu.

Predlogom zakona o maslinarstvu uređuju se, stavljaju u promet maslinova ulja kategorije, ocjena kvaliteta koja obuhvata laboratorijsku i organoleptičku ocjenu, registar maslinara i registar proizvođača ulja, kao i druga pitanja od značaja za maslinarstvo.

Zakon je osnov za donošenje podzakonskih akata, pravilnika kojima će biti definisana sva pitanja vezana za maslinovo ulje i kategorije istog, ocjenu, kao i težinu norme njegovog stavljanja u promet.

Po podacima iz 2013. godine, uvezeno je maslina i maslinovog ulja u Crnoj Gori 1.540.879 eura, od čega najviše iz Italije - 698 hiljada, što čini mi se da bi trebalo malo da nas zabrine da li moramo toliko da uvozimo i da li možemo da obezbijedimo iz sopstvenih izvora.

Primjenom odredbi predloženog propisa kvalitet našeg maslinovog ulja, kao i metode ocjenjivanja i način plasiranja na tržištu biće usklađeni sa međunarodnim, što će omogućiti nesmetani plasman ulja na domaćem i stranom tržištu.

Pravna i fizička lica koja se bave proizvodnjom maslina i maslinovog ulja u slučaju da se ne donese zakon, ostala bi bez mogućnosti plasmana konačnog proizvoda na inostranom tržištu. Donošenjem zakona o maslinarstvu uredila bi se ova oblast i uskladili kvalitet i metoda analize maslinovog ulja sa evropskim. Šta treba uraditi da se stanje promijeni? Da se približimo donekle, ne možemo se približiti Španiji, Italiji, Grčkoj i Hrvatskoj. Prirodni uslovi za tako nešto postoje. Domaća Žutica je izvanrednog kvaliteta i nivoa ulja, jer maslinovo ulje proizvedeno od Žutice odlikuje se specifičnom bojom i aromom. Za one koji nijesu znali, Žutica je autohtona vrsta na našem području i

od svih ukupnih zasada u Crnoj Gori negdje 64% otpada na Žuticu. Mislim da treba razmišljati o plantažnoj proizvodnji u zaleđu, jer maslina gubi bitku sa turizmom i urbanizmom zbog atraktivnosti zemljišta u priobalnom području.

Zalažem se za brendiranje crnogorskih proizvoda, a poznato je kao pčelar da se u zadnje vrijeme zalažem da brendiramo crnogorski med, a zašto ne bismo brendirali i naš crnogorsko maslinovo ulje, ili kako ga neko zove "naše zlato". Zakonskim odredbama ne možemo natjerati proizvođače da беру svoje masline, ali možemo dobiti podatke o svim registrovanim proizvođačima, o količini i kvalitetu ploda. Možemo kontrolisati i zaštititi porijeklo i kvalitet proizvoda i zaštititi interes krajnjih potrošača, a to jeste u interesu građana Crne Gore i potrošača u Crnoj Gori.

Mislim da ćemo mi iz Demokratske partije socijalista podržati ovaj zakon, a iz neke rasprave koju sam čuo ovdje danas ako nešto može da se zamjeri zakonu jeste to što zakon nije predvidio da maslina uspijeva na sjeveru, a znamo zašto nije predviđeno. Zašto ne može maslina da uspijeva na sjeveru? Za to je, naravno, kriv Milo Đukanović i DPS Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Popoviću, ne bih karikirao ozbiljne primjedbe koje su bile od strane mnogih diskutanta.

Izvolite. Kolega Danilović, a neka se pripremi koleginica Nada Drobnjak.

GORAN DANILOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani, gospodine ministre,

A možda, ustvari nešto ne može da uspijeva na sjeveru zato što nijesmo.... Da budem iskren i nije tako dramatično što trošimo na uvoz maslinovog ulja i prerađevina od masline milion i po, za vodu trošimo više od 20 miliona, a imamo više vode nego maslina. Neuporedivo. To govori o problemima sa našim koncepcijama. Moram da primijetim, jer danas ne mogu doprinijeti ničemu originalnom poslije sjajnih diskusija kolega iz maslinovih krajeva, da ko je god napisao, pa makar bio iz Ulcinja, da je stablo masline ružno, ne zna mnogo o estetici. Tu bih stavio tačku. Ne postoji ništa

inspirativnije u svijetu estetike od stabla masline. Eto to znamo i mi sa kontinenta koji posadimo reda radi jednu ili nijednu maslinu, ali danas, drago mi je što se vratila koleginica Ljerka, zaista sam sa velikim zadovoljstvom slušao ono što je ona govorila bez arogancije koja je Vama, ministre vrlo svojstvena, na jedan vrlo iskusan način, šaljući poruke svima u Crnoj Gori koji hoće da čuju. Ne moramo kopirati stalno ljude sa Zapada. Vi u takvoj poziciji niste, nažalost. Znam da biste voljeli da ste naslijedili ministarstvo koje ima pravila, ali Vi to niste naslijedili. Vi morate istovremeno da budete i ministar i edukator. Ne možete da kukate pred crnogorskom javnošću kako ljudi neće da pišu projekte. Ne znaju, ministre. Ne znaju ni vaši ljudi u Ministarstvu, mnogi, uz one koje treba uvažiti i kojima treba zahvaliti. Pomozite ljudima. Rekoh, Vi morate biti i edukator. Nije dovoljno da ja i Vi naučimo kad maslina valja ili kad ne valja, nije dovoljno ni kada posadimo šljivu i maslinu, nije dovoljno da izađete u 6 na oranicu. Ponekad je to rano, a ponekad je nepotrebno, ponekad je kasno. Znao, ovdje nije dovoljno biti dobar teoretičar. Praksa je važna. Nije dovoljno dati nekom za izgradnju infrastrukture 10.000. Vi i ja znamo koliko je to sat radni mašine koja treba primitivno, bez ikakvog otkucavanja u kamenitom predjelu da radi za 400 evra. Izračunajte šta može da se uradi za 10 sati sa buldožerom u Ostrosu. Ako ne umijete da izračunate, otiđite pa pratite kako će da prođe. Moj otac je bio buldožerista, znam šta pričam.

Dakle, gospodine ministre, ne stalno atak - vi niste uradili ništa i Udruženje maslina i maslinara nijesu uradili ništa. Uradili su koliko znaju. Kod nas poljoprivreda nije do sada bila profesija. Ovo vam govorim koji imam nekoliko hiljada kvadrata zemlje, nego nužda. Ako očekujete od poljoprivrednika na sjeveru pa i od ljudi u Udruženju maslinara da vam pišu projekte i da povlače sredstva iz fondova, grdno se varate. Morate ići na teren, slati svoje najbolje ljude da pomognu ljudima i ono što ste rekli nećete ih učiti kako da rade određenu stvar. Hoćete ako hoćete poljoprivredu. Naši ljudi to ne znaju da rade. Naši poljoprivrednici danas su ljudi postradali u procesu tranzicije, ljudi koji ne znaju ništa o poljoprivredi, prinuđeni da joj se vrate. Propali metalski radnici, propali radnici u prosvjeti, oni koji su ostali bez posla i oni koji ne umiju da pakuju proizvode ako to ne kaže ministarstvo kako se radi. Nemojte da nam objašnjavate. Znamo i mi ponešto o tome. Svi možemo da pročitamo, šta je sa Žuticom, je li ona autohtona sorta, ili nije. Odmah vam kažem sad, rizikujući da se zamjerim

ljudima koji o tome znaju sve, jeste koliko je njeгуški pršut i malo više. Jeste. Pomozite vi, ne tražite od barskog ili nekog drugog udruženja da pokrene inicijativu. Vi pomozite, bićemo vam zahvalni da dobijemo sertifikat da jeste autohtona sorta. Šta imamo sa njeгуškim pršutom osim njeгуškog sjajnog i hladnog i lijepog vazduha? Hoćete li da vam nabrojim? Ne možemo da miješamo domaću maslinu, odnosno domaće i strano ulje. Možemo, Bogami, ministre, miješaju i vina, a da vam ne pričam šta se radi sa pršutama. Znete Vi to bolje nego ja. Jedno je usvojiti zakon, a drugo je implementirati ga i gdje drugo nego ovdje da se pomene Valdanos. Sada ću vam reći zašto. O zaštiti prirode, prirode u kojoj je 160.000 stabala masline. Koliko imamo stabala masline ukupno, ministre, u Crnoj Gori? 1/3 je u Vladanosu i Vi mislite da nije pametno u Zakonu o maslinarstvu pomenuti teritoriju na kojoj je 1/3 jedne culture. Mislim da je to nekulturno. Mislim, gospodine ministre, evo i mi iz kontinenta, koji sadimo šljive, dunje, jabuke, kruške i ponekad izađemo na svoju livadu ili na svoju njivu ujutro u 6, možemo da vam pomognemo. Pomognite i Vi nama. Nemojte da bježite od priče o Valdanosu, jer nije to zeleni pojas. To je sinonim za maslinovo područje u Crnoj Gori. To je naša maslinska gora. Ako nije to, onda je u Crnoj Gori nema. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Danilović.

Ministar Ivanović. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Žao mi je što imam samo dva minuta na raspolaganju, ali poljoprivreda će biti profesija i ona postaje dok je sve više onih koji žele da se ozbiljno bave poljoprivredom. Poljoprivreda će sve manje biti dopunska djelatnost i sve manje će biti nužna. Ja kao sam ekonomista, rezultate svoga rada, rada svojih kolega mjerim isključivo rezultatima. Žao mi je što imamo različitu percepciju o pojmu arogancija, ali nadam se da imamo zajedničku percepciju o pojmu rezultati. Ne oni rezultati koje promovise Ministarstvo

poljoprivrede, nego oni rezultati koje promoviraju i Evropska komisija i Monstat i ostali nedvosmisleno pokazuju šta se dogodilo u crnogorskoj poljoprivredi tokom proteklih godinu dana. I tu ću stati.

Što se tiče Valdanosa, ponavljam dvadeseti put, Valdanos zaslužuje prije zbog stepena zaštite, zbog prirodnih svojstava, zbog mikrolokacije da se nađe u Zakonu o zaštiti prirode. Ne razumijem zbog čega do početka ove rasprave, nakon 39 mjeseci, niko nije dostavio taj amandman, a sadašnje rješenje u ovom zakonu ne stavlja obavezu tu Ministarstvu. Podsjetiću vas, član 21 i član 17 govore o naučnoj ustanovi koja nije nikada formirana. Da li mi sada treba da zaštitimo Valdanos na bazi nepostojeće naučne ustanove, ili treba da zaštitimo Valdanos na način kako se štiti prostor, priroda drugim zakonom?

Još jedna stvar. Objasnite mi samo ovo. Berba ploda masline, sakupljanje opalog ploda i mehanizovanom berbom vrši se u skladu sa programom iz člana 7 ovog zakona. Član 7 - agrotehničke mjere iz člana 6 ovoga zakona sprovodi vlasnik. Pa član 6 - u uzgoju masline primjenjuju se agrotehničke mjere. Objasnite mi šta je ovo?

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Daniloviću, izvolite. Odgovor na komentar.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine ministre, znam da je juče predat amandman ili set amandmana koji Vas demantuju. Gospodine ministre, na vrijeme. Zakon je takav, na vrijeme. Poslovnik je takav, na vrijeme. Za sve dobro je vrijeme. Nemojte opet, rekli ste sami za sebe, a ja ne želim da Vas citiram. Međutim, evo da pomognem, rekli ste da niste bandoglavi. Amandmane vam nijesmo mogli prije 39 mjeseci poslati, jer je bilo za očekivati od ministra poljoprivrede da sam umije da valorizuje i da zna kako treba valorizovati u

zakonu o maslinarstvu Valdanos. Ili odustanite od toga da je ovo zakon o maslinarstvu, ili ako je zakon o maslinarstvu, onda on ne može preskočiti da ne napomene ono što je sušto, ono što je sinonimično za maslinu. Vjerujte, u Valdanosu sam bio par puta. Sramota me da branim ja Valdanos pored Ministarstva poljoprivrede. To biste trebali Vi da uradite. Ovi moji savjeti, prigovori, su prigovori nekoga ko čini mi se razumije bilo poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori. To da je sada drugačije nego bilo je, naravno. To da će biti u Crnoj Gori drugačije i da mora biti drugačije i da će biti profesija, naravno. Ali u ovom tranzicionom periodu, ministre, dok nemamo dovoljno školovanih ljudi po glavi stanovnika iz oblasti u kojoj ste Vi ministar, pomozite ljudima da umiju da napišu projekat, ako ne pojedinačno, grupno, da dođu do novca. Nemojte da mislite da je dovoljno da izađete i da prospete perje. Niko nije impresioniran. Onda Vas imitiraju ili Vi nekoga drugoga pa prospu mlijeko. Nije ovdje stvar u prosipanju. Ovdje treba da svako radi ono što zna najbolje, a niko bolje od Vas, kada ste već ekonomista, sa svojim timom ne može da piše programe koji će našim ljudima omogućiti da sa primitivnog načina obrađivanja zemlje, bavljenja ratarstvom i voćarstvom, maslinarstvom, pređu na treći nivo. Kako mislite to da uradimo bez pomoći države, bez dovoljno inženjera... /Prekid/...nas su školovali, do juče, molim vas samo 15 sekundi, da budemo metalruški radnici, do juče smo školovali da budemo livci, da budemo mašinski inženjeri. To nam nestalo, neki ljudi se vratili na selu i kao penzioneri počeli da proizvode. Nemojte da mislite da neko ko je postao član udruženja maslinara čita redovno sve što vi objavljujete. Ne sporim da objavljujete, ne sporim da ne pozivate, ali morate biti edukativni. Morate ljude....doslovce i bukvalno. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega.

Nemate pravo. Proceduralno imate, naravno, ali da čuvamo vrijeme ako hoćete da dođete na red.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče, 30 sekundi proceduralno, pozivam se na iznošenje netačnih podataka. Ministar je rekao da nije imao prije zahtjeva da se Valdanos tretira

kao posebna zaštićena zona. Nije tačno, imate deset dopisa udruženja iz Ulcinja i ne znam da li su oni stigli do Vas, ali do Vašeg ministarstva jesu i imali ste javnu raspravu, odnosno odbor na kome je isto to pomenuto. Zato nemojte da iznosite netačne podatke, jer ću svaki put morati da reagujem onako kako je neprimjereno.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Abazoviću. Ne možete, gospodine ministre. Za poslanike, nije za ministra. Možete u završnoj riječi, ministre. Imate pravo na završnu riječ. Ne mogu Vam po Poslovniku dati riječ. Ukoliko se slaže kolega Abazović, mogu da Vam dam riječ. Da li se slažete, kolega Abazoviću?

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Gospodine Abazoviću, prije 15-ak minuta smo dobili amandmane koji su zavedeni 14.10.2014. godine. Moje pitanje glasi:

Kako, kada je zakon usvojen na Zakonodavnom odboru, bila je diskusija, usvojen na Matičnom odboru, bila je diskusija, dodatna rasprava, dodatno razmatranje amandmana, nije bilo ovog amandmana do sada? Razumijem proceduru.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, ministre. Dobili ste bonus zahvaljujući dobroj volji poslanika Abazovića.

PETAR IVANOVIĆ:

Nijesam dobio dva minuta.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Nemate pravo. Ministre, molim Vas. Kolega Abazoviću, molim Vas da se služimo činjenicama. Pošto sam potpisnik sam tih amandmana, ministre, oni su predati juče u proceduru. A treba da znate da se amandmani dostavljaju sve do završetka rasprave u

načelu koja još nije završena. Dakle, još postoji rok do 17 sati da se podnesu amandmani. Da ste pročitali Poslovnik, vidjeli bi da to piše u Poslovniku.

Dajem riječ kolegici Drobnjak. Izvolite.

Nemojte, kolega, molim Vas. Molim Vas. Vi sto to rekli.

Izvolite, ali pozovite se na član koji je povrijeđen.

GENCI NIMANBEGU:

Netačne podatke i informacije daje ministar. Evo dopis, pročitao sam kada je poslat Ministarstvu poljoprivrede, piše zaštićena zona u Valdanosu. On pominje 39 mjeseci, ne znam koliko to više puta demantovati.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Nimanbegu, već ste to rekli, hvala Vam. Nastavljamo sa raspravom.

Koleginica Drobnjak, a neka se pripremi kolega Abazović.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicama, poštovane kolege i kolegice,

Na početku ću čestitati svim ženama sa sela njihov praznik, jer je danas Međunarodni dan žena sa sela, vjerujući da ćemo mi u budućem radu pomoći da one zaista podignu nivo kvaliteta svog života i da, shodno onome što rade, imaju i benefite i od rada u poljoprivredi i vjerujem veliki broj njih da će imati benefite i od svog rada u maslinjacima.

Još sredinom prvog vijeka rimski pjesnik je rekao da je maslina prva od svih stabala. To se potvrdilo i u današnjoj raspravi da svi maslinu zaista doživljavamo kao neizostavni dio našeg života, ustvari života u kompletnom Sredozemlju, u Mediteranu, jer smo danas i o tome govorili. Maslina je okosnica ne samo prehrane, već i snažan duhovni simbol mira, plodnosti i pobjede i zato se ne slučajno, i nalazi na znaku Ujedinjenih nacija. A i kolega Popović je rekao ne kaže se slučajno u ovom području za maslinovo ulje da je tečno zlato. Dvije trećine evropske proizvodnje maslina prodaje se u Evropi. Španija, Italija i Grčka su zemlje koje imaju 70% svjetske proizvodnje i 80%

evropske potrošnje maslina i proizvoda od masline. Evropska unija je najveći potrošač maslinovog ulja. 66% proizvedenog maslinovog ulja potroši se u zemljama Evropske unije.

Maslinarstvo je poljoprivredna grana od značajnog državnog interesa i već danas je nekoliko puta rečen podatak da u Crnoj Gori ima oko 400 hiljada stabala maslina i da je sasvim sigurno važno da oni koji žive od maslinarstva prepoznaju da pristupanjem u Evropsku uniju mogu se u ovoj oblasti prepoznati dva različita efekta. Onaj prvi dobar, jer se pristupanjem Evropskoj uniji može dobiti neposredna podrška, što će naravno postojeće standarde u maslinarstvu moći da podigne i dobiće se novac koji će se koristiti za unapređenje proizvodnje maslina, maslinovog ulja. Ovaj zakon će omogućiti da se ti standardi postignu. Drugi, upozoravajući, jer se pridruživanjem Evropskoj uniji dolazi do lakšeg uvoza jeftinijeg ulja, znači povećaće se konkurencija. Ovim zakonom mi naše maslinare pripremamo da prepoznaju tu konkurenciju i podignu svoje standarde.

Često se govori koliko je zahtjevno poglavlje 11 i koliko su pregovori oko tog poglavlja važni i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja zaista puno radi da se sprovedu sve neophodne promjene u crnogorskoj poljoprivredi u cilju usaglašavanja sa evropskom politikom. Cijeli proces prilagođavanja se sprovodi postepeno i ne može se očekivati da se u ovom trenutku ono usaglasi potpuno, niti se može očekivati da će proizvođači uspjeti da postignu sve te standarde, ali je jako važno da će se nakon donošenja ovog zakona podzakonskim aktima definisati razumni prelazni rokovi za pripremu proizvođača. Važno je da imamo na umu da usaglašavanje sa evropskim standardima ne radimo samo zbog pregovora i da bi zadovoljili zahtjeve Evropske komisije, već, prije svega, zbog zaštite domaćih potrošača koji moraju biti ravnopravni sa potrošačima iz regiona i Evrope, kad su u pitanju pravo na kvalitetan proizvod, proizvod koji je zdravstveno bezbijedan i proizvod po prihvatljivim cijenama.

Zakonom o maslinarstvu uređuju se značajana pitanja za sektor maslinarstva, a osnovni cilj donošenja ovog zakona i podzakonskih akata koji će uslijediti je unapređenje proizvodnje i plasmana maslinovog ulja. Obaveza ocjenjivanja maslinovog ulja kako bi se uspostavile međunarodne norme omogućiće kontrolu kvaliteta proizvoda, zaštitu prava potrošača, sprečavanje prevara, ispitivanja i primjenu mejera za

usklađivanje nacionalnih i međunarodnih zakona koji se odnose na plasman nacionalnog ulja i poštenu međunarodnu trgovinu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Dritan Abazović, a neka se pripremi posljednja učesnica u raspravi kolegistica Tanasijević.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Trudiću se da pričam brzo kako bih rekao što više. Više puta se pomenuo naziv zakona i ja ću ga pomenuti. Mislim da ste samo ostavili stari Zakon o maslinarstvu a da ste donijeli ovaj zakon, da ste koncentrisali na promet i proizvodnju maslinovog ulja, ne bi bilo nikakvih problema. Međutim, želim da skrenem pažnju javnosti i svojim kolegama za koje zaista ne mislim da imamo neko podijeljeno mišljenje oko toga šta maslina znači u kulturološkom, socijalnom, istorijskom, pa i ekonomskom poljoprivrednom smislu za Crnu Goru, ali i za sve građane generalno. Ipak je to sveto stablo koje se pominje u Toriji, Bibliji, Kuranu i svi moramo imati neki odnos prema tome. Želim da skrenem pažnju na sljedeće, ne znam da li je neko rekao od kolega, nijesam bio u sali, ali vjerovatno jeste, ako nije, nije zgoreg ponoviti, ovaj zakon je uvod u betoniranje maslinjaka. Ovaj zakon je uvod u betoniranje maslinjaka. Zakon o maslinarstvu koji potpuno izuzima jedno poglavlje o zaštiti na ništa drugo ne može da asocira nego na spremanje velike prevare koja se sprema i maslinarima i ljubiteljima masline, ali i generalno svima koji zaista ili žive od toga ili uživaju u plodovima masline. Kako je moguće, ministre, da se to nije našlo u zakonu? Vi ste potpuno u pravu kada ste pomenuli četiri zakona koja bi takođe trebalo da štite i maslinjake. Ali šta nedostaje? Zašto je problem da se i u Zakonu o maslinarstvu pomene zaštita? Zašto je to problem? Pa neka to bude peti zakon koji tretira maslinu, pa u Francuskoj auto-put promijeni rutu

da ne bi prolazio kroz maslinjak iako je to skuplje u izgradnji, a vi želite to da uvedete na mala vrata.

Što se Valdanosa tiče, nije tačno. Ponavljam, uopšte nijesam govorio o amandmanima, nego dopisima Udruženja maslinara da se to nađe u zakonu još ranije. Desetak dopisa ste dobili samo iz Ulcinja, vjerujem da je bilo i iz drugih krajeva. Maslinjak u Valdanosu 80.000 stabala na jednom mjestu, rekao je kolega Danilović, Velja maslina u Budvi, Stara maslina u Baru. Ako to ne zaslužuje da se nađe, da se pomene u zakonu, ja ne znam šta treba da se nađe o Zakonu o maslinarstvu.

I ponavljam za građane Crne Gore, neka znaju kako radi Ministarstvo poljoprivrede, 18.000 maslina propada od 1976. u Valdanosu, propada. Mi smo jedina zemlja koja 18.000 maslina ne dozvoljavamo da se obrađuje, nego one propadaju. Tamo je džungla, Amazon. Mi smo jedina zemlja, nećete naći takav primjer u Evropi, vjerovatno ni u svijetu. Stavili ste klauzulu da je moguće sjeći masline mlađe od 100 godina. Ko će da utvrđuje? Kada bude građevinska mafija rekla treba tu da se gradi i da kaže ova maslina je stara 99 godina i 10 mjeseci, može da se isiječe. Kako je to moguće uopšte da se nađe u zakonu? Pa to je nonsens. Mi treba da štitimo i maslinu koja je stara 1000 godina, ali i onu koja je stara 50 godina. Mi treba da štitimo sve masline.

Novčane kazne. Novčane kazne ste stavili drakonske vezano za popis ko ne vodi evidenciju. Pa umjesto da stimulirate maslinare, stavili ste od 12.000 do 15.000 eura. Jednog čovjeka da kaznite, on više nije u mogućnosti da proizvodi. To je skuplje nego cijela njegova tehnologija koju on godinama stvara da bi vršio proizvodnju maslinovog ulja. To je nemoguće, ljudi. To nije logično. Umjesto da ste drakonske kazne stavili za sječju maslina, pa ako imate Rusa koji je kupio i koji ima da plati ne bi ni njemu trebalo

dozvoliti da siječe, ali akoće da posiječe, neka plati 15.000 eura. Znete li da 10.000 eura košta ako hoćete da kupite neku staru maslinu u Kaliji ili negdje u nekoj od ovih prodavnica stabala?

Uvažili ste neke primjedbe vezano za kvalitet maslinovog ulja. Nijesam ja da mi nijesmo po evropskim standardima, apsolutno, mi moramo da se prilagođavamo, ali našem proizvođaču treba malo vremena da dostigne evropski standard i po tehnologiji i po svemu. U suprotnom, vi stimulišete uvoz maslinovog ulja, pa će grčko i italijansko ulje završava na našim trpezama, a ulje iz Ulcinja, Bara, Budve neće moći da završi.

Želim da apelujem, prihvatite ove amandmane. Vrlo su slični kolega Mustafića, Nimanbegua i moji lično. Ja ću odustati ako prihvatite njihove. Želim jednu stvar da napomenem, u posebnom planu za obalno područje države Crne Gore Valdanos nije zelen i nije poljoprivredni, nego je čitav u izgradnji do gore. Samo da znate da su ovi zakoni u korelaciji sa onim što se sprema. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Abazoviću. Ministar Ivanović, komentar. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Zahvaljujem. Gdje se mi ne slažemo? Ne slažemo se oko toga u kom zakonu treba da bude zaštita Valdanosa. Mi smatramo da treba da bude u Zakonu o zaštiti prirode. Vi smatrate da treba da bude u Zakonu o maslinarstvu. Mi smo ispoštovali proceduru, slijedeći tu proceduru do prije 20 minuta nijesmo dobili ni jedan amandman. A ovdje je zapisnik sa javne rasprave, pozivam vas da to pogledate, nema potrebe da

povisujemo ton jedni na druge. Vidjećete tu šta smo odgovorili tokom javne rasprave. Kao što smo odgovorili na svako pismo koje smo dobili od različitih udruženja. Dakle, mi se ne sporimo oko toga da li treba zaštititi Valdanos, nemojmo da zbunjujemo javnost. Mi se sporimo izgleda da li to treba učiniti jednim ili drugim zakonom. Mi smatramo da Valdanos nije samo maslina, jer vjerujemo da ima i još nekoliko stvari koje su skoro pa tako važne oko Valdanosa, a vidim da vi u diskusiji potencirate samo maslinu.

Drugo, sječa stabala je zabranjena ovim zakonom. Pa zato i hoćemo registre, zato i hoćemo da napravimo red da se zna svako stablo masline u Crnoj Gori, koja je sorta, koliko je staro, ko ga ima, gdje se nalazi. I postoje naučne metode koje određuju starost masline.

Treće, gospodin Danilović nije rekao 80.000 nego 160.000 stabala u Valdanosu, nijesam htio da se korigujem, ali i vi i ja znamo tačno koliko ih ima i koliko se suši i zašto se suši i tako dalje. Mene osuđuju da sam čovjek koji hoće da zabrani uvoz, a Vi mi sad spočitavate da hoću da dopustim uvoz, pa dajde dogovorite se šta ja hoću. Da Vam kažem. Ja hoću da zabranim miješanje maslinovog ulja koje se pravi u Crnoj Gori sa stranim maslinovim uljem i da se to maslinovo ulje prodaje pod oznakom crnogorski proizvod. Imam još pet sekundi.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Nemate. Zaustavio sam vrijeme da Vam dopustim da produžite.

Izvolite, kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Ministre, ja sam Vam rekao, Vi ste nabrojali četiri zakona koja potencijalno mogu da zaštite i Valdanos i ostala područja. Ja nemam problem da se on nađe u petom, ja ne znam zašto vi imate taj problem. U redu je, vratite ga u zakon, neka bude u pet, neka bude u Zakonu o zaštiti prirode i neka bude u Zakonu o maslinarstvu. I šta je sporno? Dali smo amandmane, dali smo više amandmana, molim Vas, ministre, vezano za amandmane, jer jedan od nas dvojice sada ne priča istinu.

Ja ne govorim o amandmanima, ja govorim o dopisima, jer vi nijeste mogli da napravite zakon danas ili juče i da ga donese da mi damo amandmane. Vi ste imali dopise udruženja na desetak koje nijeste uvažili. Vi ste rekli da nijeste imali nikakav zahtjev da se to ubaci u zakon. Mislim, to stvarno nije logično. Nije normalno.

I što se uvoza tiče. Ja ne znam ko vama lijepi te etikete. Neznam. Nijesam Vam to nikada pomenuo, tako da se nijesam u tome pronašao. Želim da stimulišemo domaću proizvodnju maslinovog ulja i u tome nema ništa sporno. Maknite sporne odredbe, prihvatite ovo što je vrlo racionalno i nema nikakvog problema. Niti ja očekujem da vi možete da zaštitite Valdanos, niti da neke skrivene planove blokirate. Ali ono što trebate da uradite kao ministar poljoprivrede jeste da najveći rejon maslinjaka sa 80.000 stavite u zakon, stavite Staru maslinu u Baru i stavite Velju maslinu u Budvi. I završena svaka priča i svaka dalja filozofija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam. Izvolite, kolega Škrelja. Je li to komentar Abazovićeve diskusije?
Izvolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

Pa evo, znači ja, uz uvažavanje gospodina Abazovića, kao sugrađanina i kolegu i uz razumijevanje da je imao napornu noć poslije sjednica Glavnog odbora Pozitivne, ali ja ne vidim razloga za ovo što smo imali prilike i da razgovaramo i na lokalnom nivou. Do sada je bila priča o Zakonu o maslinarstvu, a od mnogih smo čuli da je samo naslov takav, a da nema priče o maslinama, sada odjednom izlazite sa pričom da ovaj zakon hoće da betonira Valdanos. Ja nijesam naišao na takvo odredbu, niti vidim u tom zakonu takve namjere, a imamo na umu da pred nama je usvajanje i prostornog plana Opštine Ulcinj, pa ćemo zajednički da vidimo na koji način ćemo da tu problematiku koja je višegodišnja stavimo u normalne okvire u interesu svih nas, ali bih vas molio kao sugrađanina kada pričamo o Valdanosu i tim izuzetno emotivnim stvarima koje se tiču građana Ulcinja, dajte, učinite napore i dajte barem dvije rečenice o onome što činite prema Štoju, jer ako smo mi, zapravo vi donijeli odluku da se ljudimo usred stabala masline, koja je isto tako sveta za onoga koji živi od tog proizvoda, donijeli odluku da se tamo gradi Akva park, i uz vaše glasove, ne razumijem zašto je sada buka samo na jedan segment koji isto tako predviđa i sječu stabala maslina? Jer Mavrijan jedan i dva, i Buljuk kako se zove isto je dio Valdanosa i iste su tu masline, ali u planu je za grad. Imali smo priliku i u vraćanje imovine ranijim vlasnicima u takozvani agro pogon, i ja pamtim, a i Vi pamтите. Šta imamo danas? Imamo građevinu, tako da Vas molim u tom segmentu uz uvažavanje toga što ste rekli, nijesam za betoniranje bilo čega što

treba da bude zaštita prirode, ali dajmo kao ljudi iz jedne opštine da ravnopravno razgovaramo. Ne možemo da glasamo da se ljudima uništi prirodni ambijent od stabala preko tri hiljade mandarina i da donesemo odluku da se tu gradi akva park i hoćemo da zaštitimo sve što je mimo nas i nije u interesu nas, sve drugo da zaštitimo, jer je sveto, a tamo je divlje i ne znam šejtansko. Nemojte tako.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Škrelja.

Ne možete. On je komentarisao kolegu Abazovića.

Izvolite, kolega Abazoviću. Odgovor na komentar.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine Škrelja, ja se prijateljski radujem se što se Vi brinete za moje stanje vezano za glavni odbor. Ja sam bio prilično relaksiran kad ste Vi imali te unutarstranačke probleme u Ulcinju. Nadam se da ste ih riješili na kvalitetan način. Nemojmo samo da skrećemo sa teme. Ja ću vam odmah reći, Vi ste pomenuli neke lokalne teme ja ću vam dati odmah odgovore. Ja nijesam našao klauzulu ili član ili stav koji govori o betoniranju Valdanosa, ja sam čitao između redova i obaveza mi je da upoznajem javnost, jer ovaj zakon to nije mogao ni da predvidi. I to ne može da predvidi ni jedan zakon. Vi to znate kao pravnik bolje nego ja, tako da me zaista čudi što to pominjete. Što se tiče PUP-a u Ulcinju, Vi znate kako smo zajednički stigli do koncenzusa o zaključcima koje smo dostavili ministarstvu gdje tražimo da se Valdanos izuzme iz građevinske zone. Tako da me i taj dio čudi. Što se tiče vraćanje imovine, samo da budemo jasni pred građanima imovinu ne vraća ona vlast koju Vi podržavate. Imovinu građanima Crne Gore, kako u Valdanosu, u Štoju ili bilo đe u Crnoj Gori ne vraća Vlada Crne Gore koju Vi godinama podržavate. I nemojte molim Vas da mi prebacujete odgovornost koja ni po čemu ne može meni da pripada. Oko konkretnog slučaja kojeg ste rekli, momentom povratka imovine vlasniku njemu će biti obezbijeđena

naknada kako je to propisano zakonom i nema nikakvih mogućih problema. A to zašto se njemu ne vraća imovina, vi ste prava adresa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Hvala, kolega Abazoviću. Imate još jedan komentar kolega Labudoviću.

Izvolite. Komentar na izlaganje kolege Abazovića.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Abazoviću, ja se djelimično neću složiti sa Vama, i možda će Vam ovo izgledati kao držanje strane gospodinu ministru, a on JE posljednja ličnost kojoj bih ja držao stranu, ali moram da držim stranu nečemu što se zove kvalitetno maslinovo ulje. Odakle ono dolazi, to mene kao krajnjeg korisnika ne mora ni da se tiče, ali otkako sam pročitao podatak da je Grčka zbog činjenice da upotrebljava u masovnim količinama maslinovo ulje i ribu, zemlja sa najmanjim brojem kardiovaskularnih oboljenja, gospodine doktore, u svijetu, ja sam za to da se uradi sve što se može da problem maslinovog ulja i njegovog kvaliteta ne bude samo problem primoraca, nego da i mi na sjeveru isto vidimo nekakve koristi od svega toga i da ono bude prisutno i kod nas i u našim jelovnicima. Ovo govorim kao neko ko je čitav život sadio bukve, borove i jele i koji je maslinu prvi put probao u 27. godini života i od tada postao njen ljubitelj do kraja.

Sljedeće, protiv sam toga da se pitanje Valdanosa i njegove zaštite rješava posrednim putem preko maslina. Sve da tamo stoji 200 hiljada stabala, to nije dovoljan razlog da se zaštiti Valdanos. Valdanos mora da se zaštiti kao područje od posebnog interesa ne za Ulcinj, nego za cijelu Crnu Goru, i kao kontinentalac koji je svega pet puta u životu prošao pored Valdanosa ili bio u Valdanosu, potpisaću taj zakon. Donesite poseban zakon, Valdanos to zaslužuje, pogotovo u situaciji kad smo vas cijelu obalu prodali strancima ili iznajmili na 99 godina. Da nešto ostavimo makar i onako divlje i zapušteno generacijama koje dolaze, koje će biti pametnije i koje će to možda bolje valorizovati nego što smo mi to učinili.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Pravo na dogovor.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Kolega Labudoviću, ni ja nemam neka velika ostupanja ni od Vas, niti od ministra. Zaista želim da uradimo sve i donesemo sve norme koje bi vodile da imamo kvalitetno ulje, a ako ne još bolje, isto kao Grčka, kao Italija, kao Turska, kao neke druge zemlje. Ja sam samo govorio o potrebi da stimuliramo našeg proizvođača i to je obaveza ministarstva. Da obezbijedi neophodnu podršku kako bi njegov kvalitet proizvodnje dostigao taj nivo. I po tehnologiji i po svim ostalim potrebštinama koje jednostavno iziskuje proizvodnja maslinovog ulja. I nije samo to problem primoraca naravno. Zašto mi da mislimo da samo mi treba da koristimo naše ulje. Ne, ja bih volio da se naše ulje nađe u trpezama i u Srbiji, i u Hrvatskoj, i u Rumuniji, i u Njemačkoj. To je naš pravi proizvod. Ono što je rekao ministar, sa etiketom naše domaće ulje da se nađe i u izvozu da se prodaje kao kvalitetno. Ja podržavam sve te mjere. Ono što samo želim da kažem što se Valdanosa tiče, ja mislim da red koraka treba da bude sljedeći, da Valdanos Zakono maslinarstvu štiti zbog maslina. Zakon o zaštiti prirode zbog sve prirode koja je tamo, Zakon o zaštiti podmorja zbog izuzetnog podmornog sadržaja koji ima Valdanos, a da neki krovni, potpuno sam saglasan, zakon štiti Valdanos u cjelini. Ja samo mislim da zbog maslina koje su tamo treba da se nađe u Zakonu o maslinarstvu, ali da to ne bude jedini zakon koji će da ga štiti, nego da budu i ostali. Ali ovaj svakako. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Abazoviću. Ovo je bila rasprava između dvojice kolega po Poslovniku, komentar i odgovor na komentar.

Čućemo diskusiju kolegkinice Branke Tanasijeveć, a onda će ministar dobiti priliku za završnu riječ.

Izvolite, kolegkinice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre sa saradnicama, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Kao što je već rečeno, maslinarstvo je duboko ukorijenjeno u tradicionalnu crnogorsku poljoprivredu, a svako od poslanika je ukazao na tu činjenicu i bilo mi je jako prijatno čuti kad danas raspravljamo o maslini na ovakav način, odnosno potpuno se podudaramo u svim diskusijama makar u onom početnom dijelu. Da bih i ja tu dala neki svoj doprinos, ja ću ovim povodom pročitati kratko jedan dio iz uredbе Kralja Nikole kojom se on obraćao onima koji stupaju u brak - Da bi obilježio značajne događaje čovjek treba da ih veže za nešto, a kada je već tako ostavljeno i udešeno, činite i vi na ovom kamenu isto. Bilježite se nečim trajnim i vjekovitim. Oni koji se žene i udaju neka prije stupanja u novi život zasade po stablo masline. Masline, jer je sa početka priča o čovjekovom padu na zemlju, masline jer rađa i obnavlja, jer veže pretke i potomke, jer je korjenita i ljekovita. Masline, jer je rodna i blagorodna. Međutim, iako je značaj maslinarstva davno prepoznat u Crnoj Gori, u 20. vijeku a naročito poslije Prvog svjetskog rata došlo je do zapuštanja maslinjaka zbog procesa urbanizacije i industrijalizacije, migracija seoskog stanovništva, gradnje turističkih kapaciteta, tako da je potpuno promijenjena demografska struktura Crne Gore. Poljoprivredno stanovništvo je postepeno nestajalo, za vrlo kratko vrijeme se 80% palo je 20% i nijesu se napuštali samo maslinjaci, nego i voćnjaci i vinogradi, i mi ne treba da revitalizujemo samo maslinarstvo, nego i poljoprivredu.

Kao što je kolega pomenuo, u to vrijeme se veliki broj maslina smanjivao. Izgubljeno je preko 200 hiljada stabala, odnosno više od 30% ukupnog fonda tog vremena. Od početka 21. vijeka situacija u ovoj oblasti se počinje mijenjati. Zapažaju se značajni pomaci kako sa aspekta agro tehnike, tako i u tehnologiji prerade ploda masline. Opadajući trend u preradi maslina se postepeno zaustavlja, naročito posljednjih godina. Revitalizovano je 62.500 maslina, a usađeno je 35.000 novih stabala. Pored autohtonih sorti, podignuti su i zasadi sorti italijanskog, španskog i grčkog porijekla, ali iako su određeni napori dali određeni rezultat, proizvodnja maslinovog ulja visokog kvaliteta još uvijek ne zadovoljava nacionalnu potrošnju zbog nedovoljnog korišćenja potencijala tradicionalnog maslinarstva i sporim stopama rasta u

prethodnim godinama. Zato se kvalitetno maslinovo ulje velikim dijelom uvozi iz zemalja koje su prepoznate kao lideri u ovom sektoru, kao što je Španija, Italija, Grčka itd.

Da bi se maslinarstvo unaprijedilo i razvilo u skladu sa potrebama Crne Gore, potrebno je u kontinuitetu poboljšavati standarde u proizvodnji, čuvanju i preradi maslina. Mislim da su poslanici u svojim diskusijama u ovom dijelu dali značajan doprinos. Da bi se to postiglo, od značaja je usvajanje novog zakona o maslinarstvu, jer se na taj način stvaraju pretpostavke za donošenje niza propisa kojima će se dostići primjena kako međunarodnih, tako i evropskih standarda u ovoj oblasti.

Povećanje broja maslina samo je jedna od mjera za revitalizaciju maslinarstva u Crnoj Gori. Jednako je važno obezbijediti vrhunski kvalitet ne samo maslinovog ulja, nego i prerađenih maslina. Članom 3 Predloga zakona je propisano da se maslinovo ulje može proizvoditi potpunom ili djelimičnom preradom ploda masline, tehnološkim postupkom hladnog cijedenja, bez upotrebe hemijskih sredstava i promjene uslova, naročito temperature koji mogu dovesti do promjene u strukturi ulja i uticati na njegovo ljekovito svojstvo i druge karakteristike. Istim članom je predviđeno da se maslinovo ulje može stavljati u promet samo nakon upisa proizvođača u registar maslinara ili registar proizvođača maslinovog ulja i dobijanja dozvole za stavljanje u promet koju izdaje maslinarstvo. Ovo doživljavam kao zaštitne mjere i one su bile glavni razlog zbog čega sam kao neko ko živi u području gdje se gaje masline odlučila da govorim na ovu temu.

Želim još da kažem da je za kategorizaciju maslinovog ulja po evropskim standardima od značaja i činjenica da je Crna Gora dobila profesionalne ocjenjivače djevičanskog maslinovog ulja kroz projekat Tradicionalno maslinarstvo kao dio prekogranične turističke ponude, koji je realizovan u saradnji sa Hrvatskom. Dakle, maslinarstvo je bilo i ostalo naša velika šansa čiji se potencijal može valorizovati kroz instrumente predpristupne pomoći, projekte za podršku i poboljšanje maslinarske industrije u prekograničnom području i dobru međunarodnu saradnju. To je opredjeljenje i cilj koji treba da dostigne Crna Gora u ovoj oblasti. U tom smislu, sigurna sam, da će podzakonski akti iz ove oblasti tretirati mnoga pitanja koja smo pokrenuli danas, a mislim da će, pošto još uvijek nijesu mnogi amandmani raspravljani, određeni amandmani postati sastavni dio teksta zakona i unaprijediti Prijedlog zakona o maslinarstvu.

U tom smislu smatram, iz svih ovih razloga, da je potrebno podržati Predlog zakona o maslinarstvu, jer na taj način se obezbjeđuju uslovi da Crna Gora napreduje u ovoj oblasti i postane konkurentna i na našem i na inostranom tržištu. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Tanasijević. Ovim smo iscrpili raspravu.

Ministre, imate priliku za završnu riječ do pet minuta, s tim što bih Vas zamolio da se suzdržite od spominjanja imena poslanika koji su diskutovali, jer biste time izazvali proceduralne reakcije, a to baš nije uobičajeno u ovakvim vrstama rasprave.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala Vam.

Potrudicu se da u narednih pet minuta napravim jedan size. Zahvaljujem svima na raspravi. Mislim da je rasprava bila dobra, korisna, kvalitetna, na momente sa strašću. Mi smo takav narod, strastven, pa onda kada nam je do nečega stalo, ta strast izbija iz nas i mislim da to nije tako loše. Žao mi je samo što te strasti nije bilo tokom 39 mjeseci. Kakav bi tek ovo bio zakon da smo 39 bili strasni ovako kako smo bili danas.

Podsjeticu sve uvažene poslanike koji su govorili o Valdanosu, pošto sam primijetio da su dva tona obilježila raspravu - Valdanos i zdravlje. Sadašnji zakon kaže ovako - Maslinada Valdanos u Opštini Ulcinj, Stara maslina u Opštini Bar i Velja maslina, Opština Budva uživaju zaštitu u skladu sa programom posebne zaštite masline koje donosi Ministarstvo na predlog naučne ustanove. Molim vas. Svi amandmani koji su došli, u kojima je kopiran ovaj član ne mogu biti tako prihvaćeni. Da vam objasnim zbog čega. Zato što se članom 5 važećeg zakona reguliše pitanje naučne ustanove koja kaže - na predlog naučne ustanove registrovane za obavljanja djelatnosti maslinarstva. Ona nikada nije osnovana i ne možemo čekati registraciju naučne ustanove koja sada po drugim zakonima koje ste vi donijeli treba da bude registrovana kao naučna ustanova da bi ona predložila Ministarstvu što treba da radi. Ja takvu odgovornost neću. Ali, uklonite odgovornost sa drugih. Dajte odgovornost meni, ja to hoću. Ali predlažem da o amandanima razgovaramo narednom prilikom. To će biti mjesto da prođemo

kroz svaki amandman kao što smo to uvijek do sada radili, da vidimo gdje god ima prostora da se amandman prihvati nema razloga da ne bude prihvaćen.

Mene zanima suština, ne forma. Ne patim od naziva zakona, ali želim da se razumijemo oko suštine. Šta je suština? Suština je zdravlje ljudi. Dame i gospodo, oko toga, što se mene tiče, nema pregovora. Potrošači u Crnoj Gori moraju biti zaštićeni. Oni su najbolje zaštićeni kada informaciju o svakom proizvodu mogu sami da pročitaju. Tako će biti i sa maslinovim uljem. Ne može se pakovati u plastične boce, ne može biti bez etiketa, ne može biti bez ikakvih oznaka, moramo znati šta konzumiramo kao potrošači. Za to ću nastaviti da se borim, siguran sam, uz vašu rastuću podršku.

Nada je dobar doručak, ali loša večera. Molim vas da generalno poljoprivrednicima ne dajemo nadu time što ćemo odlagati donošenje odluka. Znam da su teške odluke pred nama, ali moramo ih donijeti što prije ne zato što se meni žuri, nego da bismo imali što više vremena da pripremimo poljoprivredne proizvođače za povlačenje novca. Onda smo svi uspješni. Ne treba samo ja da edukujem poljoprivredne proizvođače, to treba da radimo svi mi. Ne treba samo ja da im pišem, to treba svi mi da radimo ako nam je svima stalo da poljoprivreda koja je sa 7,2 došla do 8% GDP-a nastavi svoj trend rasta. Ako nam je stalo da onih 40 miliona koliko smo imali dodatno povećanu vrijednost u poljoprivredi, i dalje nastavimo da uvećavamo. Ako nam je stalo da nam je iznos koji je do sada bio 60,2% veći u odnosu na uporedni period prošle godine, nastavi trend rasta. Vjerujem da nam je svima do toga stalo. Nemojmo da gledamo na zakone samo iz ugla podrške države, jer i ova mjera od 100.000 je na današnji dan utrošena samo na nivou jedne trećine. Nešto tu ne štima. Ima još 70.000 eura u ovoj godini opredijeljenih sredstava koje bismo voljeli da povuku maslinari, ali moraju dokazati da su revitalizovali stabla, da su usadili nove maslinjake, da su investirali novac u novu tehnologiju. Onda će svima nama biti bolje. I njima će biti bolje i oni će zaraditi više. Nama ne treba lažna nada proizvođačima masline i maslinovog ulja koji će odjednom kada se suoče sa konkurencijom, biti nekonkurentni. Nama treba da ih korak po korak guramo naprijed da bi bili iz dana u dan konkurentniji i da bi što duže trajali. Tako ja gledam na ovaj zakon. Izvinjavam se poslanicima što sam jedan dio svog obrazovanja proveo u zemlji u kojoj se zakonima samo ne dozvoljava nešto, a ne propisuje se šta je moguće. Dakle, sve ono što ti zakoni ne zabranjuju sve je drugo

dozvoljeno. Ja sam ekonomista, nijesam pravnik, ali je logika pojedinih zakona ovdje malo neuobičajena, ali možda je to moj lični problem. Nadam se da taj problem neće osjetiti maslinari. Nadam se da će oni u ovom zakonu prepoznati šanse, prilike, a ne zabranu. Nikad nijesam bio pristalica zabrana. Vi dobro znate kao poslanici da prelazne i završne odredbe ne rade ni ministri ni ministarstva, nego da se to radi na drugom mjestu u skladu sa zakonima, takođe, koje ste vi donijeli. Molim vas na kraju, i time završavam, kada bude rasprava o budžetu, posebno sve one koji se zalažu za podsticaj poljoprivredi, imajmo to u vidu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, ministre.

... i pet minuta je trajala rasprava o zakonu o maslinarstvu, odnosno o Predlogu zakona o maslinarstvu. Za one koji imaju namjeru predlagati amandmane, da ih obavijestim da je rok istekao. Takođe, najavljujem da ćemo sutra u 12:00 h imati sjednicu Kolegijuma na kojoj ćemo se najvjerojatnije dogovoriti o nastavku rasprave o dvije tačke koje su preostale u dnevnom redu i o glasanju, ukoliko bude saglasnost iz svih poslaničkih klubova. Zahvaljujem ministru Ivanoviću i njegovim saradnicama za učešće u današnjoj raspravi. Zahvaljujem poslanicima i, naravno, najavljujem susret sutra najvjerojatnije u 13:00 h. Hvala.

16.10.2014.u 15.22h

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažene kolege, nastavljamo sa današnjim radom zato što smo zbog javnosti danas počeli u 9 sati sa odborima, takva je organizacija plenuma, prvo i drugo i treće čitanje, tako da smo se sada preselili i u plenum.

Počinjemo sa **Izveštajem o radu Fonda za zaštitu depozita za 2013. godinu.**

Podsjećam da je Zakonom o zaštiti depozita propisano da se izvještaj o radu Fonda dostavlja Skupštini radi upoznavanja.

Predstavnik Fonda je Predrag Marković, direktor Fonda za zaštitu depozita.

Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je mr Aleksandar Damjanović.
Da li predstavnik Fonda želi dati dopunsko obrazloženje?
Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici i poslanice,

Pred vama je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita sa finansijskim iskazima za 2013. godinu koji je usvojen na sjednici Savjeta Centralne banke 28.05. ove godine.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet je nakon upoznavanja sa Izvještajem fonda dostavio svoj izvještaj. Nadam se da ste imali prilike da se detaljnije upoznate sa izvještajem Fonda i izvještajem Odbora te bih se danas samo osvrnuo na nekoliko pitanja.

Na nivou Evropske unije ovu oblast reguliše osnovna direktiva 19 94 i izmijenjena direktiva 09 014 i nova direktiva 14 49 od 16. aprila ove godine. Da napomenem da u Izvještaju o skringingu, vezano za poglavlje 9 finansijske usluge, navedeno je da je Zakon o zaštiti depozita usaglašen sa direktivom 9/14

ali jedino po osnovu visine garantovanog depozita od 50 hiljada, dok je u Evropi 50 hiljada sa ostalim principima iz Direktive potpuno usaglašeno. Ova Direktiva je važeća a ova iz ove godine 14 49 biće u jednom dijelu primijenjena iduće godine, a u drugom dijelu od 2016. godine.

Neću pominjati koliki su garantovani depoziti jer ste to i u Izvještaju Odbora i u Izvještaju našem vidjeli. Reći ću samo nekoliko aktivnosti koje smo imali u prošloj godini, pored marketinške kampanje, radi upoznavanja javnosti sa povećavanjem visine garantovanog depozita sa 35 na 50 hiljada, značajno je da napomenemo i sljedeće: nadogradili smo softver za isplatu garantovanih depozita kojim se skraćuje i pojednostavljuje komunikacija između Fonda i banke isplatioca i zaštićuje prenos podataka.

U Izvještaju o radu dato je i finansijsko poslovanje Fonda i mišljenje nezavisnog revizora u kojem se konstatuje da finansijski iskazi pokazuju istinito i objektivno po svim pozicijama finansijskog poslovanja Fonda. U ovoj godini pripremamo se da krajem novembra sprovedemo ... test koji kod dvije banke, možda i više, u sistemu, da uz

pomoć ovog nadograđenog softvera simuliramo stečaj banke i isplatu garantovanih depozita. Kroz što bi dodatno poboljšali procedure za isplatu i obučili osoblje kako bi u mogućem nastanku zaštićenog slučaja bili spremni na intervenciju.

Moram napomenuti novine koje se predviđaju i da vas kratko upoznam, to su novine koje predviđa direktiva 14 49 od 16. aprila ove godine, da se zaštite depoziti iznad 100 hiljada eura, barem tri a najduže 12 mjeseci ako isti potiču od transakcija povezanih sa privatnom imovinom namijenjenom za stanovanje, da se depoziti koji služe za društvene potrebe utvrđene u nacionalnom pravu a vezane za određene događaje u životu deponenata po osnovu braka, razvoda, penzionisanja, ostavke, otpuštanja i td. takođe zaštite kao i naknade od osiguranja ili oštete za žrtve kaznenih djela i žrtve pravosudnih grešaka.

Određene novine predviđaju se i kod pozajmica među fondovima država članica, kao i obaveze uključivanja stranih podružnica u lokalnu šemu. O ovim novinama upoznati smo preko evropske i svjetske asocijacije fondova čiji smo punopravni članovi, a članstvo Hrvatske u Evropskoj uniji omogućiće nam lakši i brži pristup informacijama.

Kratko bih se osvrnuo na dva zaključka Odbora. Jedan je kad je u pitanju rokovi isplate. Oni su kroz prelazni period od 10 godina dovedeni do sedam dana, prvo kroz tranzicioni period na 15, a onda na 10 dana. A kad je u pitanju premija koju članice fonda plaćaju radi osiguranja depozita, ona se treba računati prema iznosu osiguranih depozita i stepenu rizika članica sistema. S tim što će Evropska bankarska asocijacija propisati smjernice za izradu metodologije za izračunavanje premije do 3. jula 2015. godine sa primjenom u 2016. godini.

I drugo, visina naknade članovima Upravnog odbora usklađena je sa preporukom Vlade, znači ...(Prekid)... predsjednika i jedna polovina zarade za članove Upravnog odbora.

Navedeno je pitanje troškova stručnih usluga, oni se odnose na reviziju finansijskih izvještaja u iznosu od 7.669 i troškove obrazovanja i usavršavanja 1.566.

Pošto se novom direktivom postavljaju novi ciljani nivoi sredstava koja fondovi treba da prikupe od premija, zakonska rješenja koja budemo predložili biće u saglasnosti sa postavljenim ciljevima iz Direktive. Imajući u vidu kretanje u ovoj oblasti aktivno se pripremamo za određene promjene legislative, koje su neophodne da se

završe do kraja maja 2016. godine. S tim da bi nivo garantovanih depozita od 50 hiljada eura zadržali do pristupanja Evropske unije kroz prelazni period, što nam je u početnom nacrtu i u Izvještaju o skriningu i dozvoljeno. U tom cilju, pored Upravnog odbora i zaposlenih u Fondu, radi pripreme izmjena zakona, angažovaćemo jedan broj eksperata kako bi sve neophodne promjene bile implementirane na vrijeme i u skladu sa evropskim zakonodavstvom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama gospodine Markoviću.

Po interesovanju i praćenju vašeg izlaganja, izgleda da poslanici da ne čuvaju mnogo pare u bankama. Možda i u slamaricama, ne znam, a možda i u naturi.

Riječ ima gospodin Damjanović kao predsjednik i izvjestioc Odbora.

Izvolite koleginice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Htjela sam samo da konstatujem dvije stvari. To što je došlo do odlaganja od 1 do 3 do početka, to je unutrašnjost Skupštine i to ćemo između sebe.

Ali, to što smo čekali gospodina Markovića pola sata, zahtijevalo je bar formalno izvinjenje. Mogu da shvatim da je došlo do neke neusaglašenosti u komunikaciji, ali ne mogu ni da shvatim, a još manje da prihvatim da je to postao obrazac ponašanja prema Skupštini Crne Gore.

Ja ne insistiram da dajem ni nama kao Skupštini, ni sebi kao poslanici neku posebnu važnost, jer mi tu važnost imamo dolaskom ovdje, ali ovo se u kontinuitetu ponavlja, da se ne pojavi ministar nego pošalje nekog drugog, a treba da je ministar tu, da se ministar prema poslanicima ponaša u stilu koji je već opisan u našem jeziku, a to je tjera nas u male, itd, a ovo kašnjenje od 30 i nešto minuta, bar je elementarno zahtijevalo izvinjenje pa makar i da nije bilo do vas.

Zahvaljujem. Izvinjavam se Skupštini i građanima što su ovo čuli.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala koleginice.

Danas smo imali nekoliko važnih stvari koje kamera nije pratila. Kolegijum kojega smo juče najavili gdje smo pričali veoma neke važne stvari po Crnu Goru i gdje smo planirali današnji rad, takođe zbog kontinuiteta smo morali da sačekamo matični odbor po ovoj tački dnevnog reda, a to je bilo kontrolno saslušanje koje je bilo na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, tako da je to bio jedan od osnovnih razloga.

S vama se u potpunosti slažem da oni koji predlažu zakone dođu, čelnici iz tih institucija, prije svega ministri i uvijek se dogovaramo da odložimo tačku ukoliko nije tu ministar, posebno ukoliko nije opravdano. Međutim, ako ste pratili prethodni saziv, to je bila česta pojava, danas je to ipak rijetka pojava i nadam se da ćemo i tu rijetkost do kraja smanjiti, tako da uz javnu informaciju da nastavimo sa radom.

Izvolite gospodine Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Markoviću,

Evo ja ću se truditi da u ovom trenutku kada u Skupštini Crne Gore raspravljamo o ovako važnom izvještaju, a istovremeno je u Beogradu i vojna parada, pa je pažnja građana podijeljena, da zadržim, dakle za one građane koji će se opredijeliti da gledaju Skupštinu, malo pažnje i da najavim da ću zbog racionalnosti i upravo ovoga o čemu je moja uvažena kolegica govorila, dugotrajnog čekanja na početak parlamenta, svoju diskusiju jednostavno kombinovati zajedno sa diskusijom kao izvjestioca u odnosu na ovaj izvještaj, a da se neću kasnije javljati za riječ.

U odnosu na Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita, koji se shodno članu 20 Zakona dostavlja Skupštini na upoznavanje, kako je tada to Vlada predložila, smatram da je veoma dobro da se, kad se već upoznamo i o njemu izjašnjavamo ovdje u Parlamentu, i neka se svaki dokument koji ovdje dođe, jednostavno da na izjašnjavanje, da vidimo kakva je njegova sudbina, i tu nadam se da nema više niko dileme.

U odnosu na zaključke koje smo na trećoj sjednici drugog redovnog zasijedanja prošle godine usvojili, na predlog Odbora, a vezani su za ovaj godišnji izvještaj o radu, ja sam i tada kada je bila priča o Kombinat aluminijuma rekao, da kada imamo realizaciju zaključaka pa neke zaključke ne usvojimo, a to jasno ovdje konstatujemo,

mene lično ne pada na pamet, dakle može ko god hoće da donosi zaključke o zaključcima. Prema tome, da se to i ovdje zna zašto nema novih zaključaka i da odmah pomenem da u ovom izvještaju koji smo 22.jula ove godine dostavili Parlamentu, a sada raspravljamo 16. oktobra. U prvom dijelu se bavimo nekim ciframa i konstatacijama koje se nalaze ovdje u izvještaju oko stanja o čemu je govorio gospodin Marković u uvodnom dijelu, a u dijelu II izvještaja, konstatujemo da zaključci 1 i 3 od 5 koje je Skupština usvojila nijesu realizovani. Zaključci 2, 4 i 5 djelimično ili jesu realizovani.

Kada se vratimo na zaključke 1 i 3 oni se odnose na obavezu Fonda koji evo idućeg mjeseca slavi 10 godina svog postojanja ova uvažena institucija da jednostavno i dan danas mi nemamo dostavljanje finansijskih planova Odboru. I pored trostrukog insistiranja Odbora i pored zaključaka Skupštine mi jednostavno planove i dalje ne dobijamo. Eto čisto da bi mogli da vidimo kako planiramo a kako trošimo sredstva i naravno u zaključku 3 koji se odnosi na jednu obavezu koja je po meni srž ovog zakona i samog rada Fonda.

Naime, to je zaključak u kojem Skupština Crne Gore zahtijeva od Upravnog odbora Fonda, a podsjetiću da Fond ima maltene broj članova Upravnog odbora koliko i zaposlenih, minimalan je broj jel' tako iz Fonda Upravnog odbora koliko i zaposlenih. Minimalan je broj jel' tako iz Fonda Upravnog odbora i zaposlenih, da nam najkasnije do drugog kvartala ove godine, tekuće, on je istekao, utvrdi metodologiju kako zakon nalaže za utvrđivanje diferencirane stope za obračun redovne premije u skladu sa odredbama čana 29 zakona. Zašto ovo govorim?

Neću se bazirati, pretpostavljam da će se i kolega Đukanović i ostale kolege malo oko finansijskog poslovanja iz svega ovoga što jesu neki parametri 0,46% je ta premija koja je univerzalna za svih 11, odnosno 12 banaka u sistemu, 9,3 miliona evra je Fond ostvario u prošloj godini i bogami njegov kapital, kažem ove uvažene institucije 45,6 miliona evra za ovih 10 godina svoga postojanja i rada.

Kada govorimo o toj redovnoj premiji koja se obračunava bankama za rizik da dođe do slučaja da se jednostavno moraju isplaćivati garantovani depoziti, samo da kažem sljedeće. Da je zakon predvidio da se članom 29 uvede diferencirana premija. Ta premija, odnosno stav 2 kaže sljedeće: "Jednostavno utvrđivanje stepena rizičnosti poslovanja pojedine banke je suština gdje Centralna banka na zahtjev Fonda dostavlja

te podatke o rejtingu i stepenu rizičnosti pa utvrđujemo takozvane direncirane premije". I samo što ja želim je da mi se jasno kaže da li po mišljenju predsjednika Upravnog odbora, odnosno direktora Fonda svih 11, odnosno 12 banaka su isto rizične u našem sistemu, pa onda sve plaćaju ovu stopu od 0,46% uzgred, koju sam uporno tražio da se povećava. Krenuli smo sa 0,2, 0,3, pa smo jedva uslišili molbu Aleksandra Damjanovića da bankama obračunavamo veću premiju, da li dakle sve banke posluju u Crnoj Gori sa jednakim rizikom, pa ih jednako opterećujemo sa 0,46% ili imamo u sistemu malo rizičnije banke, malo manje rizične, pa ako se ne bojimo tih rizičnih banaka da ih spomenemo ovdje u Skupštini Crne Gore, odnosno da ih identifikujemo kroz metodologiju da njima kažemo vi ćete plaćati 0,5%, a neke banke koje su stabilne, manje rizične 0,3%. Ako nema straha od toga onda hajde da završimo posao koji nam zakon nalaže. A, ovako je obrazloženje zašto nije ovaj posao završen. Čitam da bi čuli i kolege u Parlamentu, naravno i građani koji ne gledaju vojnu paradu.

"Zakonom o zaštiti depozita članom 29. ostavljena je mogućnost za uvođenje diferencijalne premije, koja bi bila obračunavana na bazi rejtinga banaka". To je prava stvar. Rejting banaka, ove koje imaju bolji rejting koje su manje rizične, plaćaju manje, ove koje su najrizičnije plaćaju više. I kaže se - Ovo se rješenje primjenjuje u manjem broju članica Evropske unije, od zemalja kandidata samo Turska, ali ste vi dobili od konsultanta predlog da se odustane od svega ovoga. Prevladalo je mišljenje da u ovakvoj konstelaciji bankarskog tržišta ovom metodom obračuna ne bi bilo moguće postići planirani nivo sredstava u doglednom periodu. Samo da se ovdje objasni kakva je to konstelacija koja sprečava ovaj Fond da nam kaže koje su banke rizične, a koje manje rizične u sistemu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Damjanoviću. Izvolite kolega Zarubica. Na kraju, znači kada završe svi tri u prvom krugu, tako je pravilo, pa onda ćete vi komentarisati, onda ćete u drugom krugu, pa na kraju imati završnu riječ.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem potpredsjedniče Raduloviću, poštovane kolege, poštovani gospodine Markoviću, poštovani građani,

Nije na odmet na početku istaći, prije svega, radi građana Crne Gore i onih koji gledaju paradu i onih koji ne gledaju da je osnovni zadatak Fonda za zaštitu depozita da obezbijedi sigurnost uloge građana i pravnih lica u bankama i da efikasno i brzo isplati garantovane depozite u slučaju stečaja u bilo kojoj banci u Crnoj Gori, kao što je navedeno i uvodnom dijelu izvještaja.

Izvještaj je urađen na metodološki, jasan i tehnički korektan način. Finansijski iskazi Fonda urađeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore, što potvrđuje izvještaj nezavisnog revizora u kojem se navodi da finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno po svim materijalnim, značajnim pitanjima finansijsku poziciju Fonda za zaštitu depozita, kao što se čulo u uvodnom izlaganju. Ono što se generalno može zaključiti poslovanje Fonda u 2013.godini, obavljeno je na racionalan i stabilan način. U prilog tome govore podaci iz izvještaja u kojem se navodi da prihodi Fonda na kraju 2013.godine iznose devet miliona i sedamsto trideset hiljada eura i da su veći od planiranog za 7,48%.

U ukupnim prihodima kako se navodi u izvještaju najznačajniji su oni ostvareni od stope godišnje premije o kojoj je ovdje bilo riječi kao i rast ukupnih depozita u odnosu na prethodnu godinu što je uslovalo povećanje osnovice za obračun premije.

Isto tako su značajno povećani finansijski prihodi preko 31% u odnosu na prethodnu godinu, a veći su u odnosi na planirane za nešto više od 40%. Stanje kapitala na kraju 2013.godine bilježi rast preko 25% u odnosu na prethodnu godinu. Sve ovo govori o zaista stabilnom poslovanju Fonda. Fond je u 2013.godini racionalno poslovao. U prilog tome govore podaci o rashodima koji su manji od planiranih za 17,38%, a u odnosu na 2012. za nešto manje od 11%. Ono što je važno napomenuti, jeste povećanje garantovanih depozita od 1.januara 2013.godine sa 35.000 na 50.000 eura, što je uslovalo i povećanje garantovanih depozita za nešto više od 25% u odnosu na prethodnu godinu.

U izvještaju se navodi da u strukturi depozita oni koji imaju pravo na isplatu garantovanih depozita dominiraju depoziti fizičkih lica, na koje se odnosi 65% od

ukupnih depozita. Podizanje nivoa stope depozita na 50.000 eura, kao i prethodno navedeni podatak govori o tome da se vraća povjerenje građana u bankarski sistem. Naravno, u tom dijelu značajnu ulogu imao je i Fond za zaštitu depozita.

Shodno Zakonu o zaštiti depozita koeficijent pokriva garantovanih depozita treba da iznosi 10%. U ovom trenutku on iznosi 4,81%, a zajedno sa sredstvima Evropske banke za obnovu i razvoj shodno ugovoru u slučaju isplate garantovanih depozita, mogu koristiti sredstva od trideset miliona eura i u tom slučaju koeficijent pokrivenosti iznosi 7,96%. U svakom slučaju ono što se može konstatovati jeste da se koeficijent pokriva iz godine u godinu povećava. No, bez obzira na evidentan rast u narednom periodu osnovni zadatak Fonda treba da bude dostizanje cilja da pokrivenost garantovanog depozita dostigne 10%.

Shodno rečeno na početku izlaganja da je osnovna uloga Fonda za zaštitu depozita da obezbijedi sigurnost uloga građana i pravnih lica, neizbježan je i marketinški pristup o kome ste govorili sa osnovnim ciljem da blagovremeno upozna građane u aktivnostima Fonda u smislu zaštite njihovih depozita.

Mislim da je na tom planu u prethodnom periodu postignuto dosta o čemu govori i anketa iz koje se može zaključiti da građani na pravi način prepoznaju disperziju rizika na uložena sredstva kod više...

...kako bi ista bila zaštićena do iznosa garantovanog depozita. Naravno, sa tim aktivnostima treba nastaviti i u narednom periodu, a i vjerovatno ih intenzivirati. Zbog svega navedenog glasaću za Izvještaj o radu Fonda za zaštitu depozita za 2013.godinu. Zahvaljujem i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ja se vama izvinjavam za dvije sekunde precizno, tačno u vremenu. Izvolite kolega Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospodine Markoviću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Imao sam obavezu da se javim čitajući ovaj izvještaj, jer svi dobro znamo šta se desilo prije 20 godina sa štednjama građana Crne Gore, da su maltene ljudi koji su svo svoje bogatstvo i to što su dugo radili ostavljali kao štednju u bankama, šta se desilo sa njihovim sredstvima? I zato mislim da o ovoj temi, odnosno o ovom izvještaju treba pričati veoma ozbiljno. Čisti brojevi u koje vi navodite da je na 31.XII 2013.godine ukupan iznos depozita, odnosno štednje možemo tako radi građana da im je lakše iznosio dvije milijarde i sto sedam miliona, a na kraju 2012.godine milijardu devesto osamdeset osam miliona i konstatujete rast suštinski ne znači mnogo. Ako imamo povećanje depozita, postavlja se pitanje ono sporadično zbog čega nemamo povećanje kreditne aktivnosti u Crnoj Gori? Imamo značajno smanjenje kreditnih aktivnosti banaka, a imamo povećanje depozita.

To dovoljno govori kakva je situacija u Crnoj Gori, koliko je Crna Gora dobar ambijent. Jednostavno nema dobrih projekata ili Vlada Crne Gore ne zna da iskoristi sredstva koja bi svaka druga Vlada iskoristila.

Sušтина ovoga Fonda bi trebalo da bude, da u slučaju stečaja u pojedinim bankama Fond može da reaguje i svojim sredstvima isplati depozite deponentima tih banaka. Da li bi to ovaj Fond mogao da uradi?

U vašoj analizi vi navodite za osam banaka Fond bi bio u stanju ukoliko bi se u tim bankama desio stečaj da isplati sredstva koje ta banka duguje deponentima. Međutim, za tri banke kažete da Fond ima nedostajuća sredstva i to za Prvu banku, koja ima najviše depozita dvjesto pet miliona, za drugu banku nedostajuća sredstva su sto miliona i za treću banku nedostajuća sredstva su dvadeset jedan milion. Ovdje je suštinsko pitanje, ko su te banke, jer Crna Gora je zemlja čuda? Neko može da bude po bankarskom aspektu najlošija banka, a da ima najviše depozita. Da li je to slučaj u Crnoj Gori? Mi znamo da su pojedine kompanije i fizička lica morala da ulažu novac u Prvu banku. Da li je Prva banka banka sa najviše depozita? Ako je ona banka sa najviše depozita, što je potpuno nelogično i samo može u Crnoj Gori da desi, onda imamo veliki problem. Ko je druga banka? To je suštinski. Zbog toga ne možemo da izvučemo pravu analizu, da vidimo koliko zaista opasnost prijete deponentima u Crnoj Gori od nekog, da kažemo stečaja, a svi znamo koliko je Vlada Crne Gore se trudila da od sredstava građana sanira pojedine banke, što nije bilo njeno zakonsko pravo. Dalje.

Da li je ikada u Crnoj Gori izvršena prava analiza nekvalitetnih kredita? Imamo podatak da u Crnoj Gori postoji četiristo trideset miliona evra nekvalitetnih kredita. Da prevedem građanima to su nenaplativi krediti. Ko je dobijao te kredite? Šta je sa imovinom tih ljudi? Vjerovatno ima slučajeva da neko duguje milione evra određenoj banci, ali zato ima ogromnu imovinu, a banka ne može da naplati ta sredstva. Kako je moguće da najjače državne kompanije, kao što je "Elektroprivreda Crne Gore", da najviše posluje sa bankom, koja po bankarskim kriterijumima ima najlošije reference?

Gospodine Markoviću,

Apelujem na vas da zaista izađete sa relevantnim podacima, ne kažem da ovo nijesu relevantni, ali ako nemamo imena tih banaka, mi ne možemo da procijenimo koji je nivo rizika, mi ne možemo da procijenimo nivo rizika. Ako je Societe General banka pa dvjesta miliona nemate sredstava da pokrijete tu je manja zabrinutost, ali ako je neka od domaćih banaka vi nemate toliko sredstava, onda je to obrt. I ovo kako navodite odakle bi Fond obezbijedio sredstva u slučaju stečaja nekih od ovih banaka gdje su veliki depoziti naplatom vanredne premije. Pa ta vanredna premija u odnosu na dvjesta miliona evra je smiješna, uzimanjem pozajmice iz Budžeta, uzimanjem kredita od stranih banaka i finansijskih institucija. To bi svaka organizacija znala da radi. Zar nemate neki bolji plan ukoliko se desi stečaj u nekim bankama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega. Sada možete gospodine Markoviću da iskomentarišete uvodno. Možete, rekao sam, bez tumačenja, to znači da ne mora. Da sam rekao morate, to bi značilo da mora. Možete koliko hoćete. Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ:

Ja dugujem izvinjenje zato što sam kasnio. Ako je petnaest minuta od momenta kada sam bio obaviješten do momenta dok sam došao ovdje kašnjenje, a ja od utorka čekam da me vaše službe pozovu, onda ne znam. Na sajtu nije bilo da će danas biti sjednice i tačno petnaest minuta je proteklo od momenta kada sam ušao na ova vrata od poziva. Toliko. Ali izvinjenje svakako.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Markoviću,

Kada ste pokrenuli, možda nijesmo znali vaš broj telefona. Na tri telefona smo vas zvali - naše službe, fiksni i mobilni. Da pređemo na ove komentare. Naša služba radi 24 sata.

PREDRAG MARKOVIĆ:

Hvala.

Prvo pitanje, je bilo pitanje metodologije. Na osnovu rizičnosti pojedinih banaka utvrditi metodologiju je veoma jednostavno i mi tamo metodologiju imamo, ali ona je neprimljenjima bez izmjene zakonom. U obrazloženju koje smo dali je nemoguće da postignemo planirani cilj za vrijeme koje smo planirali, ako uvedemo premiju na bazi stepena rizika, iz razloga što je ograničena na 0,5% od ukupnih depozita tako da bi svaka banka koja ima manji rizik plaćala manje, a najviše bi platila rizična banka 0,5%, tako da će te se složiti lako da je ta računica mnogo manja od ove što je sada.

Čekamo metodologiju koju će uraditi evropska bankarska asocijacija u maju naredne godine i na bazi nje ćemo biti vrlo precizni i dati tu metodologiju. Kada je u pitanju povećanje depozita, danas su depoziti otprilike kao u istom mjesecu 2008.godine, kada je kriza krenula kod nas, znači skoro dvije milijarde i skoro trista miliona. Ovaj dio vezan za kredite i MPL, vrlo je teško da vam ja objasnim, to ste trebali pitati Centralnu banku kada su bili ovdje?

U ovih osam banaka nalazi se, moram da kažem i Prva banka, znači sve tri banke koje su tu, to su tri naše najveće banke i ja ne mogu pominjati njihova imena, a najlakše vam je pogledati na njihovom sajtu koliko ko od njih ima u finansijskim bilansima, koliko ima sredstava, odnosno koliko drži depozita? Tako da, što se tiče Prve banke nije u te tri banke, što se toga tiče, ako vam je u pitanju strah onda ga nemate po tom osnovu.

Način na koji ćemo obezbijediti sredstva. Znači, zakon je propisao koja su to sredstva, koji je način obezbjeđivanja sredstava. Teško da u situaciji kada bi se desio slučaj da sistemska banka, znači, banka koja bi uzdrmala sistem, u ovom slučaju najveća banka, da bi u jednoj takvoj situaciji Fond u veoma kratkom roku mogao da interveniše, zato su

predviđene određene mjere koje idu do toga da se pozajme sredstva od drugih finansijskih institucija. Mi imamo da kažem, već jedan stend-baj aranžman, odnosno Ugovor sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj koja bi nam izašla u susret, i u tom slučaju možda ne u tom iznosu, ali postoji i onaj drugi dio koji se zove izdavanje hartija od vrijednosti, zašta pribjegavaju svi oni koji su u situaciji da dođu, da su im sredstva manja od obaveza. Prema tome i mi bismo izdali hartiju od vrijednosti uz garanciju države da bi iz budućih premija prikupili određena sredstva.

Kada je u pitanju ovaj dio vezan za analizu, mi možemo sugerisati da vam se to dostavi, odnosno da tražimo od Centralne banke analizu neku, kakvi su ovi krediti, ali u našoj nadležnosti nije to da o toj materiji raspravljamo. Evo, to je vezano za ovaj dio uz, kažem još jedanput, izvinjenje što ste me čekali.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala gospodine Markoviću.

Odgovor na komentar kolega Damjanović, pa kolega Đukanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Dakle, vezano za prvi zaključak nije bilo odgovora zašto se i pored Zaključka Skupštine Crne Gore ne dostavljaju finansijski planovi ovom odboru, odnosno Parlamentu Crne Gore. No, to neka ostane, nek ocijene kolege kada budu glasale o Vašem izvještaju.

U odnosu na ovaj dio koji se tiče diferencirane premije i toga da nema bojazni da se neka banka označi rizičnom ili manje rizičnom, podsjetiću da mi ovdje već imamo drugi zakon, važeći zakon o ovoj materiji, dakle, poslije 2004. godine, 2010. smo donijeli nove izmjene i članom 29 je definisano da Fond, dakle može da odredi različite premije za banke shodno riziku koju banka proizvodi u sistemu. E sada, članom 28 zakona je predviđena jedinstvena premija od 0,46. Ubio sam se na Odboru moleći vas i tražeći da se ona povećava iz godine u godinu i Bogu hvala uslišili ste molbe i povećali ste, opteretili smo banke.

Sada gospodine Markoviću dajete ovakvo obrazloženje. E, ne možemo da uvedemo diferencirane premije da bi banke označili po rizičnosti, jer u članu 28 nam kaže da je maksimum 0,5 pa pošto je maksimum 0,5 najrizičnija će biti sa 0,5 a ostale će biti manje. Pa dajte, radi se o promjeni jednog člana. Ajmo da stavimo 1,0, ajmo da stavimo, ne znam, 1,20, u stvari 0,8 -0,9, ne znam ni sam koliku premiju da ona bude plafon za rizične banke, pa da onda opteretimo banke sa premijom shodno riziku. Ja možda imam svoje mišljenje o bankarskom sistemu, dakle, ja smatram, evo ovdje ću javno da kažem da je recimo Prva banka rizičnija od nekih drugih banaka, da je CKB rizičnija od drugih banaka, da je HIPO banka rizičnija od drugih banaka. Ponavljam, ovdje ih jasno i glasno navodim, da je NLB banka rizičnija od drugih banaka, zbog problema koje te banke imaju ili u matičnim kućama ili se ponašaju na ovom tržištu. Možda su neke druge banke manje problematične. Zašto bi te druge banke plaćale istu premiju kao recimo ove četiri koje sam nabrojao, eto slučajno da se "Vlasi ne sjete". Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama kolega Damjanović.

Izvolite kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Markoviću, kad sam spomenuo nekvalitetne kredite, znam da tim treba da se bavi više Centralna banka. Ali, nekvalitetni krediti su ti koji mogu da dovedu do stečaja kod pojedinih banaka, i uporno insistiramo da dobijemo spisak ko je to dobijao nekvalitetne kredite. A još, Vi sigurno znate da banke prikrivaju nekvalitetne kredite na način što vrše reprogram kredita i sad taj nekvalitetni kredit postaje kvalitetan. Treba mislim izvršiti dublju analizu, to je posao za Centralnu banku, ali Vi koji snosite odgovornost da depoziti građana budu sigurni, koji treba da predstavljate glas javnosti morate jasno da tražite od Centralne banke i od banaka da se uradi kvalitetna analiza nekvalitetnih kredita.

I konačno, kao što je prethodnik saopštio. Zašto je problem da se uradi, da se da procjena nivoa rizičnosti pojedinih banaka. Da se da, svak se zna, ima neko kredit,

isto kao što se zna za kompanije, za države. Ova država ima takav i takav kreditni rejting, ova kompanija ima takav i takav kreditni rejting, zbog čega je problem da se kaže ova kompanija ima rizičnost jedan, ova banka rizičnost dva, ova banka rizičnost tri. To je vaša obaveza, jer građani Crne Gore imaju negativno iskustvo sa svojim depozitima, to sam saopštio na početku izlaganja i vi morate da štitite interese građana jer je to, prije svega, osnov vaše djelatnosti i postojanja Fonda za zaštitu depozita. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama kolega Đukanoviću.

Gospodine Markoviću da li hoćete iskoristiti pravo završne riječi?
Izvolite.

PREDRAG MARKOVIĆ:

Samo ću vezano za rizičnost, odnosno premiju.

Od 28 zemalja Evropske unije trenutno 10 zemalja, znači, Finska, Francuska, Grčka, Italija, Mađarska, Holandija, Njemačka, Portugalija, Rumunija i Slovenija imaju diferencijalnu premiju. Sve ostale, znači, njih 18 nemaju. Stim što su neke od njih uvele ove godine. Obaveza da sve uvedu diferencijalnu premiju biće nakon izrade jedinstvene metodologije u maju iduće godine.

Ovdje piše, tačno u članu 29, da Upravni odbor može, Upravni odbor cijeni da ne treba da uvede ovakvu vrstu premije do momenta dok ne dobijemo metodologiju koju ima, koju će napraviti evropska bankarska asocijacija u maju iduće godine. I mi ćemo predložiti izmjene zakona u ovom dijelu koje bi omogućile upravo ovo što je gospodin Damjanović rekao, da se jednim članom može nadomjestiti falinka trenutna da ne bismo u obezbjeđenju sredstava pali na niži nivo.

Mi nemamo pravo od Centralne banke da tražimo koji su MPL, odnosno nekvalitetni krediti tako da tu vam ne mogu ništa pomoći. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama gospodine Markoviću.

Sa ovim smo završili raspravu povodom Izvještaja, pretres je završen.

Znači, izjasnićemo se naknadno.

Sada ćemo preći na glasanje da bi se okupili, jedna sasvim mala kratka pauza.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva nastavljamo drugu šednicu, ali krećemo u proces glasanja.

Tačka 2, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.

Prije toga imaju administrativne takse, izvinjavam se.

Idemo prvo administrativne takse, jer su lakše za građane.

Odlučujemo o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama većinom svih poslanika, finansijske obaveze.

Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

U načelu, administrativne takse.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 44 za, jedan protiv, dva uzdržana. Utvrdili smo ga u načelu.

Nije bilo amandmana, glasamo Predlog zakona u cjelini.

Izvolite, Zakon o administrativnim taksama, izmjene i dopune.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, 47 za, jedan protiv, četiri uzdržana. Zakon je usvojen.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama. Odlučujemo u načelu.

Kolega Medojević pravo sa parade na front.

Izvolite.

Zakon o akcizama u načelu.

Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 55 poslanika, 43 za, 10 protiv i dva uzdržana, zakon smo utvrdili u načelu, šest amandmana je na njega bilo.

Vlada dva amandmana, koji su sastavni dio predloga zakona. Zakonodavni odbor, dva amandmana koji su sastavni dio predloga zakona.

Poslanik Šehović, jedan amandman, koji je sastavni dio predloga zakona.

Jeli tako kolega Šehoviću?

Poslanik Damjanović, jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio predloga zakona.

Jeli tako kolega Damjanoviću? Hvala vam.

Nema drugih amandmana pa ćemo se izjasniti o predlogu zakona, znači svih šest su u zakonu.

Glasamo predlog zakona u cjelini o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama?

Izvolite. Otvaram glasanje.

Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 59 poslanika, 47 za, 10 protiv, dva uzdržana, zakon smo usvojili u cjelini.

Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, glasamo ga opšta bezbjednost proizvoda, tačka tri.

Otvaram glasanje.

Hvala vam, glasalo je 57 poslanika, 54 za, dva protiv, jedan uzdržan, konstatujem da smo zakon utvrdili u načelu.

Bilo je sedam amandmana Zakonodavnog odbora, svi su bili sastavni dio predloga zakona, nema drugih amandmana.

Glasamo o predlogu zakona u cjelini, Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda.

Hvala vam, glasalo je 57 poslanika, 55 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih, usvojili smo zakon.

Tačka četiri - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama.

Glasamo ga u načelu.

Izvolite.

Hvala vam, glasala su 62 poslanika, 42 za, devet protiv, 11 uzdržanih, utvrdili smo ga u načelu.

Bilo je 15 amandmana i to: Zakonodavni odbor četiri amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, poslanici Sekulić, Čavor, Kovačević dva amandmana, koji su sastavni dio predloga zakona.

Poslanica Dragičević, četiri amandmana, koji su na Zakonodavnom odboru spojeni u jedan amandman, jer se odnosi na isti član i u izmijenjenoj formulaciji čini sastavni dio predloga zakona.

Hvala vam kolegice.

Poslanik Andrija Popović, tri amandmana o kojima treba glasati.

Hvala kolega Popoviću.

Poslanici Jasavić, Perić, jedan amandman o kome treba glasati.

Poslanici: Jasavić, Tuponja, Perić, jedan amandman o kojem treba glasati.

Idemo na glasanje.

Tri amandmana kolege Popovića.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Prvi amandman tiče se tačke pet, član 5 tačka 15 briše se, to je evidencija i praćenje turističkog prometa u primarnim i komplementarnim ugostiteljskim objektima za pružanje usluga, smještaja i usluge, pripremanje i usluživanje hrane i pića na teritoriji opštine, kao i u plovnim objektima nautičkog turizma u skladu sa zakonom. Samo da kažem da je ovaj prvi amandman dobio podršku na matičnom odboru za turizam.

Obrazloženje.

Imajući u vidu činjenicu da se predlagač zakona pozvao na korporativna iskustva susjednih zemalja, posebno Hrvatske, a čitanjem hrvatskog zakona o turističkim zajednicama niđe nije predviđeno da turističke organizacije prate i evidentiraju turistički promet u primarnim i komplementarnim ugostiteljskim objektima za pružanje usluge, smještaja i usluge pripremanja i usluživanja hrane i pića na teritoriji opštine, kao i u plovnim objektima nautičkog turizma u skladu sa zakonom.

Naime, turističke organizacije su suočene sa problemima, prikupljanjem podataka o broju gostiju, jer davanje podataka zavisi od volje vlasnika smještaja, a pri

tom nemaju mogućnost zakonskog kažnjavanja u slučaju davanja netačnih podataka. Mišljenja smo da ovi podaci trebaju da budu tretirani od strane poreskih inspeksijskih službi, jer nametanjem turističkim organizacijama ove vrste kontrole bez kaznenih posljedica nemaju nikakvog smisla. S tim u vezi, predlažem da se tačka 15 briše iz predloga zakona.

Idem na drugi amandman. Može?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Drugi amandman tiče se člana 7, član 36, stav 4, tačka 1, mijenja se i glasi: "trogodišnji prosjek ostvarenog turističkog prometa u turističkom mjestu".

Obrazloženje.

Logično je da član 7, stav 1 treba korigovati u smislu da umjesto broja turističkih noćenja figurira termin turistički promet. Jer se opservacijom noćenja ne i ukupnog turističkog prometa diskriminišu destinacije koje svoju ponudu zasnivaju na izletničkom ili kruzingu turizmu. Tu prije svega mislim na Opštinu Kotor i prijestonicu Cetinje.

Naprimjer, Kotor godišnje posjeti, što sa kruzera, što iz Dubrovnika, između 500 i 600.000 turista, uzimajući u obzir da je prosjek potrošnje nekih 45 eura po izletniku dolazimo do zaključka da je samo po tom osnovu promet preko 20 miliona eura, a da ne govorimo od prihoda koji se ostvaruju od dolaska brodova, taxi, autobusnog prevoza, do ugostiteljskih usluga.

Iz naprijed navedenih razloga, predlažem da se prihvati ovaj amandman, on nije prošao na matičnom odboru, ali je glasanje bilo 5 : 5, znači bilo je gusto.

Amandman 3, član 9 briše se "predloga zakona".

Obrazloženje. U Izvještaju Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, od septembra ove godine će je razmatran Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o turističkim organizacijama. Između ostalog, odbor je konstatovao da su sredstva za finansiranje lokalnih turističkih organizacija nedovoljna.

Glasanjem na odboru dato je zeleno svjetlo da se za nekih od 300.000 do 400.000 eura dodatno zakinu lokalne turističke organizacije na ime članskog doprinosa predlažući da se raspodjela sa postojećih 70% sredstava, namijenjenih za finansiranje lokalnih turističkih organizacija, naspram 30% za finansiranje nacionalne organizacije promijeni.

Dobro, ali ne može da dobacuje ovako s mjesta stalno. Treba ga izbacit iz sale.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite.

Kolega Popoviću bila je šala. Hajmo, kolega Medojeviću.

Izvolite. Izvinjavam se.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Da raspon bude 60 za finansiranje LTO, 40% za finansiranje NTO. Smatram da je ova raspodjela nepotrebna jer sredstva sa kojima raspolaže NTO su sasvim dovoljna za finansiranje programa Nacionalne turističke organizacije. U finansijskom izvještaju NTO iz 2013.godine se jasno vidi da sredstva koja im zakonski pripadaju od strane Ministarstva finansija se iz nepoznatog razloga zadržavaju. U prošloj godini od 1.392.000, NTO je raspolagala sa svega 250.000 eura. Ovaj dokaz je sasvim dovoljan da se član 9 briše i da se u budućnosti sredstva koja su prikupljena od strane lokalnih turističkih organizacija daju na raspolaganje Nacionalnoj turističkoj organizaciji u cjelosti što je i zakonska obaveza a ne dodatno vršiti centralizaciju prihoda, jer se iz naprijed navedenih dokaza pokazuje da je to nepotrebno.

Samo da kažem, ovdje imam i dokaz da je od tih 1.392.000 samo isplaćeno 250.000 eura nacionalnoj turističkoj organizaciji. Ako bismo mi sad uzeli još 10% lokalnim turističkim organizacijama dakle, mi ih ubačujemo u budžet, ubačujemo ih za plate organa Uprave, nikome nijesmo napravili korist, a napravili smo veliku štetu lokalnim turističkim organizacijama.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Izvinite na tome što su neki poslanici dobacivali.

Čuli smo obrazloženje amandmana kolege Popovića. Sjećam se da je to radio i prije godinu dana čini mi se o sličnoj temi.

Izvolite.

Amandman 1.

Ko je za, protiv, uzdržani?

Potrebna je većina svih poslanika.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 42 za, 2 protiv, 13 uzdržanih. Konstatujem da smo amandman 1 prihvatili. Izgleda da je emotivni stimulans ponekad dobar.

Amandman 2.

Hvala vam. Glasalasu 53 poslanika, 30 za, jedan protiv, 22 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 je raspodjela, je li tako bješe, proporcije, promjena proporcije između državne i lokalne turističke organizacije. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 25 za, jedan protiv, 29 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani koleginice Jasavić i Perića.

Glasamo amandman koleginice Jasavić i Perić. Ko je za, protiv, uzdržan?

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 14 za, 23 protiv, 12 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Koleginica Jasavić, ali i kolega Tuponja i Perić su imali još jedan amandman. Izvolite, stavljam ga na glasanje.

Kolega Tuponja želi.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Radi se o članu 9 predloga zakona koji je izvorno predviđao da se 40% sredstava za finansiranje programa nacionalne turističke organizacije, od tih 40% da se 20% procenata izdvaja za finansiranje niskotarifnih aviokompanija i čarter letova. Onda

je amandmanom DPS-a taj član promijenjen i sad glasi da se 20% izdvaja za finansiranje za promoviranje i povećanje dostupnosti Crne Gore. Ta formulacija daje jako širok spektar trošenja toga novca. Dakle, svaka bilo koja destinacija u svijetu gdje se održava bilo kakav turistički sajam ili bilo što, može se podvesti pod ovu stavku i reći da se radi o promoviranju i povećanju dostupnosti Crne Gore. Mislimo da je prethodno rješenje bilo bolje i naš amandman se odnosi na to da se taj novac odnosi direktno na finansiranje niskotarifnih aviokompanija i čarterletova. Dakle, da se vrati prethodna formulacija kako je i bila predložena. Jer mislim da postoji i izvjesna opstrukcija niskotarifnih kompanija prema Crnoj Gori. Mi već godinama pokušavamo da približimo Crnu Goru aviosaobraćajem niskotarifne kompanije ali to nam nikako ne uspijeva. Ovo je jedan mali korak, ovdje se radi o relativno malim sredstvima, ali mislim da bi to bio dobar korak i u pravom pravcu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Čuli ste amandman, glasamo ga.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik , 17 za, 13 protiv, 21 uzdržan, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo predlog zakona u cjelini, amandmana više nema.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama - Tačka 4.

Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 41 za, 13 protiv, pet uzdržanih, ovaj zakon je usvojen.

Idemo dalje.

Tačka 5 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju.

Stavljam na glasanje Predlog zakona.

Izvolite u načelu.

Hvala vam. Glasalasu 52 poslanika, svi su bili za, utvrdili smo ga u načelu.

Podnijeto je sedam amandmana na taj zakon, Zakonodavni odbor šest amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Vuletić, Zarubica jedan amandman, koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona.

Hvala Vam kolega Zarubica.

Nema drugih amandmana, pa glasamo zakon u cjelini.

Izvolite o osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 55 za, jedan protiv, dva uzdržana. Ovaj zakon je usvojen.

Tačka 6, Predlog zakona o potvrđivanju Protokola Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane, kojim se uzima u obzir pristupanje Republike Hrvatske Evoropskoj uniji. Stavljam na glasanje Predlog.

Izvolite, u cjelini. Radi se o međunarodnom ugovoru, za, protiv, uzdržani. Glasamo ga u cjelini.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasao je 61 poslanik, 43 za, dva protiv, 16 uzdržanih. Zakon je usvojen.

Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Gruzije o saradnji u oblasti turizma. Glasamo ga u cjelini, Džordžija je na dnevnom redu.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 49 za, nije bilo protiv, sedam uzdržanih. Usvojen je i ovaj Predlog zakona.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Izvolite kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, ona čuvena naša zajednička konstatacija da nema prevarnog glasanja ako postoji šansa da određeni predlog može proći javno, ispoljena volja da tako nešto se i dogodi. Mi u opoziciji vjerujemo da bismo uz glasove nekih ljudi koji pripadaju parlamentarnoj većini, a kojima se dopada ovaj naš zakon, mogli obezbijediti 41 glas, ali ne danas.

Danas iz opravdanih razloga, danas zbog toga što prosto iz opravdanih razloga nedostaje par poslanika. Molim kolege iz parlamentarne većine za razumijevanje. Nije bilo tako davno da smo i mi njima izlazili u susret da odložimo izjašnjavanje o ovoj tački dnevnog reda, pa da pokušamo...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovo je o penzijskom i invalidskom osiguranju.
Obezbjeđenje tačke 9.

GORAN DANILOVIĆ:

Ajde, sve što sam rekao važi za sledeći zakon.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, ja sam mislio da ste prešli u DPS, pa zbog toga.

GORAN DANILOVIĆ:

Ne, ne bi marilo da i ovaj odložite, ali ja ipak sam intervenisao za sledeći.
Izvinjavam se zbog zbunjivanja koje je bilo obostrano. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Taj ćemo glasati, a sledeći ćemo po dogovoru odložiti.

Između penzija i obezbjeđenja.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite, o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Ovo je zakon poslanika Perića. U Americi bi ga zvali Zakon poslanika Perića.

Nema prevarnog glasanja kao što smo rekli.

Hvala vam. Glasao je 61 poslanik, 26 za, 27 protiv, osam uzdržanih. Zakon nije prihvaćen u načelu, neće ići dalje u ostatak procedure.

Sad ide zakon koji je kolega Danilović mislio da je u tom trenutku na dnevnom redu, to je Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

Složili smo se da odložimo do kada prvi sledeći put se okupimo zbog glasanja. Taj zakon se odlaže i glasanje, tačka 9.

Idemo na Zakon o maslinarstvu.

Tačka 10. Glasamo Predlog zakona u načelu.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 57 poslanika, 49 za, dva protiv, šest uzdržanih. Zakon je utvrđen u načelu.

Na zakon je bilo 38 amandmana i to:

Odbor za turizam, poljoprivredu i ekologiju i prostorno planiranje jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala kolega Sekuliću.

Zakonodavni odbor, osam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam.

Zakonodavni odbor, jedan amandman o kojem treba glasati, taj njihov nije prošao.

Poslanici Sekulić, Čavor, Radulović, Kovačević pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Kolega Sekulić, je li uredu?

Hvala Vam.

Radović izvinjavam se, omiljeni kolega Radulović, pa mu prikačio maslinu, maslinu mu prikačio iako u Komane teško maslina uspijeva, ali ovaj put je uspjela.

Poslanici Mustafić, Nimanbegu sedam amandmana, od amandmana 3 su odustali, a o ostalima treba glasati.

Kolega Mustafiću, izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Samo da zarad javnosti kažem.

Dakle, nijesmo odustali od amandmana 3, nego je on sadržan u jednom amandmanu koji su kolege prije nas predložile, i u tom cilju smatrali smo da je nepotrebno duplirati ovaj isti sadržaj.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, ipak ste odustali, samo sa obrazloženjem.

Idemo dalje, kolega Nimanbegu, kolega Banović, kolega Mustafić i koleginica Dragičević jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam.

Poslanici Tuptionja, Jasavić, Perić devet amandmana. Amandman 1 sastavni dio Predloga zakona.

Je li to uredu kolega Tuptionja?

Hvala.

Od amandmana 4 i 5 ste odustali, hvala vam. A o amandmanima 2, 3, 6, 7, 8 i 9 treba glasati. Hvala vam.

Poslanik Abazović šest amandmana i o svima treba glasati.

Idemo na obrazloženje amandmana.

Amandman Zakonodavnog odbora, da li će neko braniti?

Amandman Zakonodavnog odbora, izvjestilac. Prihvaćeno ih je osam, a taj jedan nije. Mogu li da ga vidim, da pomognemo.

Može, svakako koleginice.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Na današnjoj sjednici uočili smo, pošto je članom 9 propisana zabrana uvoza maslinovog ulja, uglavnom nije bilo obuhvaćeno kaznenim odredbama. Samo smo dodali da ta zabrana bude obuhvaćena i kaznenim odredbama, da se mogu kazniti lica koja čine to. Samo to.

Jeste, da, postojao je već sastavni dio Predloga zakona. Jeste.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U mikrofon molim Vas ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Nema nikakvih problema, uredu je, amandman je postao sastavni dio zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolegince Marta, riješili smo problem.

Idemo onda na šest amandmana poslanika Mustafića i Nimanbegua.

Obrazlaže ih, tri, tri.

Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam predsjedniče.

Dakle, ono što smo mi potencirali u raspravi pretočili smo u amandmane.

Prvi amandman se odnosi na član 4 zakona, gdje se stav 6 mijenja i glasi da:

Maslinovo ulje može se stavljati u promet samo u originalnom pakovanju u staklenim flašama kao i adekvatnoj metalnoj ili plastičnoj ambalaži i mora da bude deklarirano i označeno u skladu sa ovim zakonom.

Dakle, uvodimo kategoriju takozvane industrijske pet ambalaže, za pakovanje maslinovog ulja, koja je prisutna i koja se koristi u svim državama u kojima je maslinarstvo razvijenije nego u Crnoj Gori. Dakle, od Hrvatske, Grčke, Albanije, Turske, Italije, svugdje je prisutna takozvana pet ambalaža, zatamnjena za industrijsko pakovanje i mislim da nema razloga da ni kod nas bude prisutno.

Dakle, to je prvi amandman.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hoćete odmah da glasamo?

Mislim da je tako jasnije.

Ako prihvatamo amandman, to je jasno, samo ako hoćete prihvatiti amandman, možete dobiti riječ.

PETAR IVANOVIĆ:

Izvinjavam se svim poslanicima, moje razumijevanje je sljedeće. Da ako neko ko predlaže amandman ima pravo da obrazloži, a posebno ako to što je obrazložio ne

korespondira obrazloženjem koje je dato danas na sjednici Odbora da onda makar imam minut da dam i obrazloženje, zbog čega je amandman neprihvatljiv, jer se radi o građanima Crne Gore i o njihovom zdravlju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U redu da čujemo, kada je to u pitanju, ne postoji prepreka da se čuje.

PETAR IVANOVIĆ:

Ja ću se javljati, kad god zadremo u neko od pitanja koje tangira zdravlje ljudi, mislim da je zdravlje ljudi važnije od proizvodnje maslinovog ulja.

Dakle, novom direktivom Evropske unije, zabranjeno je pakovanje maslinovog ulja u pet ambalaži, ovdje postoji jedna zabluda koja se lansira na sljedeći način. Pravila OIKA koji u svom sastavu, sadrži zemlje poput Maroka, Tunisa, Turske i druge zemlje koje nijesu članice Evropske unije dopuštaju, to je tačno, pakovanje u pet ambalaži, ali zemlje koje su članice Evropske unije ne vrše pakovanje osim u staklenoj i metalnoj ambalaži. Ne radi se o ....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas bez upadanja, molim vas kolega Mustafić će reći što ima. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Ne radi se o tome da li smo članice ili ne, nego se radi o tome da postoje valjani naučni razlozi zbog kojih je nova direktiva išla u pravcu da se pet ambalaža ne dopusti kao ambalaža u kojoj se može čuvati i prodavati maslinovo ulje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Mustafiću. Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Iako ovo nije shodno proceduri, ali pošto je već prekršena procedura ja moram ... da istina je upravo tako i nas i tekako brine i tangira zdravlje ljudi, prvenstveno nas samih koji to proizvodimo, jer sami jedemo to ulje, koristimo zapravo u ishrani, a isto tako ako odemo do Hrvatske, do Italije ili do Grčke, u svakoj prodavnici, u svakom šopu pogledajte imate ulja u pet ambalaži. Ja zaista i dan danas, a i kod nas se uvozi takođe iz Grčke i to je isto Evropska unija kao što, recimo, Turska i Maroko nijesu Evropska unija. Dakle, potpuno je pet ambalaža prisutna.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministre, možemo li dobiti odgovor na to pitanje?

Molim vas, možemo li dobiti odgovor, molim vas ovo su vrlo opasne tvrdnje, tako dajte da čujemo istinu. Zdravlje ljudi je najvažnije. Znači, da li možemo dobiti ovu tvrdnju da imamo u našim butigama što bi se reklo, da ne moramo prekidati sjednicu, pa obilaziti šopove po Crnoj Gori i nositi flaše.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Uvaženi predsjedniče, ja vas nijesam baš najbolje čuo ali sam naslutio otprilike u kom pravcu...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Evo ponoviću, ponoviću nije teško.

Možemo li dobiti precizan odgovor, da li ta ambalaža se trenutno nalazi kod proizvođača iz Evropske unije u našim prodavnicama?

PETAR IVANOVIĆ:

Ja ću još jedanput ponoviti sljedeće.

Mi se ne prilagođavamo OIK-u, OIK ne obezbjeđuje sredstva nego Evropska komisija i Evropska unija. Direktiva Evropske unije koja se odnosi na pakovanje maslinovog ulja propisuje pakovanje u ambalaži koja je staklena i metalna i ne

dozvoljava pakovanje u pet ambalaži. Govorim o novoj direktivi, govorimo o novom zakonu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mogu pitanje, da mi pojasnite meni i svima nama. Da li proizvođači iz Evropske unije, mogu na našem tržištu, u skladu sa propisima Evropske unije, prodavati i u drugoj ambalaži, kad tu robu ne prodaju na evropskom tržištu.

PETAR IVANOVIĆ:

Ne, na našem tržištu se nalazi maslinovo ulje koje je proizvedeno u drugim zemljama, koje nijesu članice Evropske unije, a koji svojim nacionalnim zakonodavstvom propisuju pakovanje i u pet ambalaži.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas pitao sam, molim vas, dobili smo jasne odgovore.

Izvolite.

Amandman kolege Mustafića o pet ambalaži, čuli ste i njega i ministra, svako ima svoju tvrdnju izaberite kome ćete vjerovati. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 22 za, pet protiv, 31 uzdržani, ali ne mijenja proporciju glasanja. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Mustafića. Izvolite obrazloženje.

SULJO MUSTAFIĆ:

Ovaj amandman zbog javnosti ću reći, ovo je ključni, jer se odnosi na nešto što će ukoliko bi ovakvo rješenje koje je dato u zakonu prošlo, stavilo bi van upotrebe 75% ulja koje proizvode crnogorski maslinari, odnosno ne bi moglo na tržište ići.

U članu 5 predlažemo kategoriju obično djevičansko maslinovo ulje koje sadrži najviše 3,3 grama slobodnih masnih kiselina izraženih kao linska kiselina na 100 grama ulja čija svojstva odgovaraju onima navedenim za ovu kategoriju. Ova stavka je prepisana iz preporuka standarda i trgovine koji se odnose na maslinovo ulje i ulje od maslinove komine internešenel oliv preporuke iz 7.maja 2013.godine iz Madrida.

Dakle, činjenica je da zbog uslova u kojima se u Crnoj Gori maslinarstvo odvija, uslova zbog kojih su po najmanje krivi maslinari je nemoguće proizvesti veću količinu od trenutno 20 - 25% ulja, koje zadovoljava standard Evropske unije od 2% i mi tražimo da se makar u ovom tranzicionom periodu zadrži standard do 3,3% koji postoji u svim zemljama koji su van Evropske unije, a to je mnogo veće područje nego što je Evropska unija, jer je u pitanju čitav jedan pojas uz Mediteran, zatim Brazil, Argentina, Južna Afrika, Kina itd. To su sve veliki proizvođači maslina i mi tražimo da se zadrži taj standard, a najprije zbog naših maslinara, jer zaista 75% ulja ima ovaj standard do 3,3%. Jer, ukoliko nebi mogli da imaju ovaj standard u zakonu, samim tim nebi mogli izaći nigdje na tržište. Znači, bukvalno bi maslinari bili prisiljeni ili da prospu svoje ulje, ili samo da ga koriste u svojoj ishrani.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli ste. Treba nam sedam godina do Evropske unije minimum.

Izvolite ovo su važni amandmani, mi često mislimo o standardima....

Izvolite. Daću vam riječ, ali daću poslije toga ponovo kolegi Mustafiću.

Kolega Kneževiću, molim vas.

Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Uvaženi poslanici, ja sam obećao da ću se javiti samo onda kada je u pitanju zdravlje ljudi.

Ja znam da smo mi svi zabrinuti ovdje za javnost, ali podsjećanje na sljedeće.

Evropska unija je direktivom 1989 iz 2003. godine, dakle prije 11 godina, ukinula 3,3 grama slobodnih masnih kiselina i svela ih na niži nivo. U međuvremenu je bilo jako mnogo kontakata sa maslinarima i obećan prelazni period sa njihove strane koji je istekao od četiri godine.

Mi smo danas imali konstruktivnu raspravu na pododboru. Želim ovom prilikom da se zahvalim nekolicini učesnika i gospodinu Mustafiću, i još nekolikoljudi koji su imali razumijevanja za ovaj problem, možemo ga riješiti kroz prelazni period, period prilagođavanja, ali ne možemo ga riješiti na način da uvodimo nešto što je suprotno

standardima onima koji obezbjeđuju finansijska sredstva koja treba da koristimo za podstizanje tih standarda. Dakle, ponovo se vraćamo na problem. OIK ima u svom sastavu zemlje koje ne pripadaju Evropskoj uniji, ovo je u skladu sa direktivama Evropske komisije. Razumijem vašu zabrinutost, ali imamo rješenja kojima možemo ovih 75% koji vas brinu zbrinuti na drugi način, ali ne kroz zakon, jer onda nemamo usklađen zakon sa pravilima Evropske unije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dobićete riječ, jer sam kršio Poslovnik da bi dobili više informacija. Izvolite, kolega Mustafiću, vaša je posljednja ovdje.

SULJO MUSTAFIĆ:

Ponavljam da ovo nijesu amandmani koje je kreirao Suljo Mustafić nego Udruženje maslinara, odnosno 700 porodica koje se bave ovim poslom. Ukoliko usvojimo ovakvo rješenje, ti ljudi ne mogu na tržište sa svojim uljem ili bar 70%, 75% njih ne može.

Što se tiče zdravlja i zdravstvenog stanja, ti su ljudi savršeno zdravi i bili su do sad zdravi kao što je zdravo onih 500 miliona ljudi van Evropske unije koji koriste ovo ulje, jer procenat zdravlja ne zavisi od procenta kisjelina ponajmanje nego od mnogo drugih stvari koje su u maslinovom ulju. Prema tome, ako ovaj standard bude usvojen na 2% kao što je predloženo u zakonu, bojim se da ćemo se suočiti sa problemom da se ljudi prestanu baviti ovom djelatnošću i da to u potpunosti zamre, nažalost, ili da ide ka zamiranju u Crnoj Gori.

Molim vas još jednom da imate razumijevanje za molbu nekoliko stotina ljudi koji žive od toga, a ovih možda i 1.000 ili više koji se bave time da izađete u susret i da glasamo o amandmanu na način na koji bi bio usvojen i ušao u tekst zakona. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dugo me je mučilo zašto je tako ... demokratija antička Grčka propala. Shvatio sam, imali su viška masti u ulju koje im je bilo isključiva hrana i dominantna hrana ili su

postali tako pametni što su imali viška tih masti, ali to neka otkrivaju drugi, a ja stavljam na glasanje amandman kolege Mustafića. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 33 za, jedan protiv, 26 uzdržanih. Amandman je prošao. Bićemo bliži Grcima makar neku godinu više, antičkoj demokratiji i Grcima.

Amandman 4, kolega Mustafiću, vi ga obrazlažete? Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče.

Poštovane dame i kolege, sljedeći je amandman 4 pošto je amandman 3 usvojen, isti je kao kolege DPS-a, njih pet koji su podnijeli.

Amandman 4, gospodine Daniloviću, govori o dvije mjere. Da se zaštita maslina od bolesti i štetnih organizama koje obuhvataju obavezne mjere zaštite protiv maslinove muve, maslinovog moljca, paukovog oka i bijelog moljca. Vrijeme i način sprovođenja je u skladu sa programom Ministarstva, a sredstva za ovo, i to je možda najvažniji dio, 30% iz budžeta Crne Gore, 20% budžeta opština i 50% od samih maslinara. Preduprijedio bih ministra, znam da će ministar reći da to, ipak, programi obuhvaćaju, ali mislim da ovakva mjera zadnjih godina nema organizovane zaštite masline, ostavljeno je individualno i na ovaj način mislim da se bolje postiže njihova zaštita.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Čuli smo. Glasamo amandman 4 kolega Mustafića i Nimanbegua.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 30 za, nije bilo protiv, 34 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5. Kolega Nimanbegu, vi obrazlažete. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Idemo na sljedeći amandman koji je bitan ne samo zbog maslinarstva nego i zbog zaštite prostora. Zaštita prostora se odnosi, Ministarstvo je predložilo u svom članu da je zabranjena sječa i presađivanje maslina starih preko 100 godina, bez obzira

da li se nalaze u maslinjacima ili ne. Ovako bi zvučilo ako bi usvojili ovaj amandman, dok je Ministarstvo predložilo da stoje dodatne mjere, osim u slučaju da Ministarstvo procijeni da je od javnog interesa da je nešto potrebno da se presadi uz kompenzatorske mjere itd. Mi mislimo da bi definitivno trebalo otkloniti mogućnost da se radi ono što je rađeno u Budvi, Ulcinju, svuđe na primorju. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možda dodatak zavisi čiji je plac.

Stavljam na glasanje amandman 5 kolege Nimanbegua. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 33 za, nije bilo protiv, 31 uzdržani. Amandman je prošao. Za sada 2 i 5.

Amandman 6 kolege Nimanbegua. Nema sječe maslina, uspjeli smo. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

On se, takođe, ne odnosi na zdravlje ljudi već na odnos između ministarstva i maslinara. Samo se uvodi obaveza da ministarstvo napiše, sastavi strategiju razvoja maslinarstva. U Zakonu o poljoprivredi rade se razne strategije, ali strategija maslinarstva nije rađena, nije predviđena ovim zakonom, recimo imamo je u Zakonu o ribarstvu. Amandman bi glasio: Ministarstvo donosi strategiju razvoja maslinarstva u Crnoj Gori, u strategiji, to je stav 2, posebno se definišu očuvanje, revitalizacija starih maslinjaka, podizanje novih zasada, koncesija na nove zasade i izgradnja pristupnih puteva, mjere subvencije i podsticaja, te finansijska i posebna stručna pomoć udruženjima maslinara. Ovdje ističem posebnu stručnu pomoć udruženjima maslinara. Mislim da je obuhvatnije ne samo na osnovu agrobudžeta koji je godišnji dokument nego višegodišnji dokument koji bi imao strategiju razvoja ove grane. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Glasamo amandman 6. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 35 za, nije bilo protiv, 30 uzdržanih. Amandman 6 je, takođe, prošao.

Vaš poslednji amandman, kolega Nimanbegu, amandman 7.
Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Veoma važan amandman. Riječ je o odloženom roku dejstva ovog zakona na četiri godine. Dakle, na to se odnosi amandman, da se primjena zakona prolongira za četiri godine. Siguran sam da nećemo prije toga ući u Evropsku uniju, makar ne prema najavama od strane kompetentnih. Mislim da je ovaj period prilagođavanja potrebno na četiri godine dopustiti maslinarima, ljudima koji se bave ovim poslom da se kroz agrotehničke mjere, kroz pomoć i subvenciju države pokušaju unaprijediti i doći do ovih standarda koje traži ovaj zakon. Dakle, molim za razumijevanje, ukoliko je moguće.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Mustafiću.

Čuli ste, odložena primjena zakona, ne traži raspravu. Rasprava je završena, znaju poslanici što to znači. Glasamo amandman 7. Izvolite. Poništavam glasanje.

Da čujemo. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Zahvaljujem što ste mi dali riječ. Samo želim još jednom da pojasnim šta su konsekvence ovog amandmana, a ne da polemišem da li ćete glasati ili nećete glasati, niti imam pravo na to. Odlaganje primjene ovog zakona za četiri godine znači odlaganje prava maslinara u Crnoj Gori da povlače sredstva IPAR. Ne možemo povući sredstva iz IPAR programa ako hoćete da se usaglašavamo ponovo četiri godine. To znači, dobićete četiri godine za raznorazne mogućnosti o kojima neću da govorim ovdje, a koje su bitne za zdravlje ljudi, mnogo važniji nego ono što ste vi sada podržali ovdje. Umjesto da država pokriva 100%, vi ste rekli pokrivate 50%. Hvala, meni odgovara taj amandman, ali ovdje se igramo sa ljudima. Molio bih samo da znamo tačno za šta glasamo. Odlaganje za četiri godine, još jednom ponavljam, znači odlaganje mogućnosti korišćenja finansijskih sredstava od strane maslinara. Ako to hoćete da im priuštite podržite amandman.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Mi smo danas čuli na Odboru da je moguće prolongirati rok za godinu dana. Međutim, u konsultacijama sa ljudima koji se bave ovim poslom došli smo do saznanja da je faktički nemoguće za godinu dana, pogotovo na nerodne godine koje su prisutne sada ovih dvije godine, prilagoditi se ovim zahtjevnim standardima. Mislim da je to potpuno kratak rok za tako nešto. Tako da mislim da trebamo, moj je stav, izaći u susret i ipak dozvoliti prologniranje ovog roka, naravno, ukoliko se može naći rješenje za tako nešto.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Glasamo amandman 7 kolega Mustafića i Nimanbegua. Izvolite, čuli ste sva moguća objašnjenja.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 23 za, 20 protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane sljedećih kolega, a to su Tuponje, Jasavić i Perića. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Naš prvi amandman je postao sastavni dio zakona. Drugi amandmanposlije člana 2 dodaje se novi član koji glasi: podzakonski akt o načinu i uslovima uzgoja masline, zaštite masline, berbi ploda masline i skladištenju ploda masline donosi organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede.

Obrazloženje. Ova pitanja su bila uređena dosadašnjim Zakonom o maslinarstvu koji će prestati da važi stupanjem na snagu novog zakona. S toga je potrebno sva ova pitanja urediti podzakonskim aktima jer su od suštinske važnosti za razvoj maslinarstva

i unapređenja proizvodnje maslinovog ulja. Dakle, ove teme uzgoj masline, zaštita, berba ploda masline su regulisane dosadašnjim zakonom. U novom zakonu nema odredbi koje se tiču toga i one će biti ukinute ukoliko ovaj amandman ne prođe. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hoćete li dati obrazloženje za sve ili idemo jedan po jedan? Vaše pravo.

Glasamo amandman 2 kolege Tuponje, Jasavić, Perić. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 18 za, 19 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Amandman 3 se odnosi na član 3 Predloga zakona koji reguliše reone za uzgoj maslina. Ovaj član je obiman u svom tekstu, neću vas umarati čitanjem samog člana, samo ću reći da se njime traži da se mimo reonizacije ovim članom definiše i program unapređenja maslinarstva i da program unapređenja maslinarstva donosi Ministarstvo na predlog naučne ustanove, a da program unapređenja maslinarstva u mikrolokalitetima donosi organ lokalne samouprave nadležan za poslove poljoprivrede u okviru svoje izvorne nadležnosti. Mislim da je to dovoljno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Glasamo amandman 3 kolege Tuponje. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, 22 za, 23 protiv, devet uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6 kolege Tuponje. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

U članu 10 poslije stava 2 dodaje se novi stav 3 koji glasi: opštine su dužne u saradnji sa Ministarstvom da prate stanje i promjenu u maslinarstvu opštine i da na osnovu procjene izrade program razvoja maslinarstva na njenoj teritoriji.

Objasnenje. Ovim amandmanom se želi omogućiti lokalnim samoupravama uvid i mogućnost učešća izrade programa razvoja maslinarstva na svojoj teritoriji, jer bez popisa masline na svojoj teritoriji i popisa maslinara nije moguće adekvatno procijeniti stanje, potrebe i mjere podrške za obnovu i razvoj maslinarstva na teritoriji određene opštine. Predlogom zakona je predviđena jednostavno prevelika centralizacija. Ovim amandmanom se pokušava vratiti jedan dio na lokalni nivo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Amandman 6 kolege Tuponje. Opštine evidentiraju masline na svojoj teritoriji. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 26 za, 20 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7 kolege Tuponje.

GORAN TUPONJA:

Amandman 7, u članu 13 stav 2 se briše. Stav 2 koji želimo da obrišemo je da se u maslinjacima mogu graditi objekti koji su neophodni u procesu proizvodnje maslina. Mislimo da se ovim otvara mogućnost gradnje na crno. Znamo da mi ipak živimo u zemlji u kojoj uopšte ne znamo tačno koliko ima nelegalno izgrađenih objekata, govori se o cifri od oko 100.000 u državi koja ima 620.000 stanovnika. Smatramo da se u maslinjacima ne smije omogućiti gradnja objekata jer bi to dovelo do ugrožavanja stabala maslina, ali svakako da imamo izgradnju onih objekata koji su neophodni u procesu proizvodnje maslina pored maslinjaka, na rubu maslinjaka. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Nema gradnje u maslinjacima. Izvolite, amandman 7.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 30 za, 18 protiv, 12 uzdržanih. Amandman je neriješen, što znači nije prošao. Mogu li da proglasim glasanje?

Nema potrebe, ponovićemo glasanje, nije problem. Ponavljam glasanje, amandman 7 kolege Tuponje. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Mogu li zaključiti glasanje? Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 30 za, 22 protiv, 10 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 8 kolege Tuponje.

GORAN TUPONJA:

U članu 18, stavu 1 riječi godinu dana zamjenjuju se riječima šest mjeseci. Smatramo da je ranije donošenje podzakonskih akata od suštinske važnosti za razvoj maslinarstva i unapređenje proizvodnje maslinovog ulja, te s toga nastojimo da taj rok za donošenje podzakonskih akata smanjimo sa godinu dana na šest mjeseci. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Glasamo amandman. Skraćenje roka za podzakonske akte, pri tom nema sankcije. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 28 za, 20 protiv, 12 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Tuponja, amandman 9, da čujemo.

GORAN TUPONJA:

Amandman se odnosi na kaznene odredbe. Imajući u vidu nisku platežnu moć građana i tendenciju stimulacije poljoprivredne proizvodnje, smatramo da su predložene kazne u Predlogu zakona izuzetno visoke. S tim u vezi, nedovoljno razvijeno maslinarstvo, nizak nivo proizvodnje, visoki troškovi i činjenica da je maslinarstvo u Crnoj Gori još uvijek sporedna djelatnost više nego što je to osnovna djelatnost, smatramo da su kazne predložene u ovom tekstu Predloga zakona suviše visoke i da ne odgovaraju niskom standardu života i rada građana. S toga predlažemo da se u članu 16 u stavu 1 iznosi od 12.000 do 15.000 zamijene iznosima 2.000 do 5.000 eura. U članu 16 u stavu 2 iznosi od 500 do 2.000 eura zamjenjuju iznosima od 500 do 1.000 eura. U stavu 3 iznosi od 500 do 5.000 eura zamijene iznosom od 500 do 2.000 eura. U stavu 4 iznosi od 500 do 1.500 eura zamijene iznosom 500 do 1.000 eura.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli ste. To je naša kaznena politika. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 28 za, 10 protiv, 24 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite, kolega Abazoviću, vaših šest amandmana.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Pokušaću, u cilju racionalizacije, da budem što je moguće koncizniji. Amandman 1 je samo dodatak u članu 1 da se ovim zakonom, pored ostalog što je predložilo Ministarstvo, uređuje i zaštita. S obzirom da ste prihvatili neke kasnije amandmane, mislim da to ne bi trebalo da bude sporno. Samo se dodaje jedna riječ zaštita, promet, stavljanje u promet itd. ostalih stvari.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Čuli ste amandman 1 kolege Abazovića.

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, 24 za, 11 protiv, 19 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite, kolega, amandman 2.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Amandman 2 bi podrazumijevao novo poglavlje. Zadovoljan sam, s obzirom da je Ministarstvo prihvatilo nešto što su predložile kolege Mustafić, Nimanbegu, Dragičević, Banović, ako sam dobro upamtio. On bi podrazumijevao više članova, ne bih sve detaljno da čitam, ali radi se o zaštiti od moljaca, nešto što se već pominjalo i budžetskih sredstava za zaštitu i uvođenje ovoga što je možda bilo i najbitnije, a to je da se maslinjaci, maslinjak u Valdanosu, stara maslina u opštini Bar i velja maslina u opštini Budva zaštite ovim zakonom. To je usvojeno, a ovo bi bila generalno šira zaštita, podrazumijeva čitav ovaj član. Tako da testiramo još jedanput bolju vezanost za zaštitu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandman 2 ćemo glasati, pa onda tri. Izvolite, zaštita od mušica, genus proksimus.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 20 za, 10 protiv, 25 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu. Amandman 3 kolege. Kolega Abazoviću, jeste li ga obrazložili ili ćete ga obrazlagati? Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Radi se o gradnji u maslinjacima za potrebe proizvodnje maslinovog ulja. Dodaje se na ove riječi koje kaže uz obavezno prethodno odobrenje nadležnog ministarstva. Ukoliko već moramo za potrebe proizvodnje da gradimo neki objekat, on mora da ima prije toga dozvolu nadležnog ministarstva, odnosno Ministarstva poljoprivrede.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To da se olakša ugradnja. Stavljam na glasanje amandman 3. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 27 za, pet protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Od amandmana 4 odustajem jer je već usvojen. Radi se da se briše sječa maslina starih preko 100 godina, pa s toga prelazim na amandman 5. Zaista bih volio da, ako ništa drugo, obratite pažnju, radi se o smanjenju novčanih naknada, odnosno ove drakonske kazne koje ste propisali u amandmanu 6, amandmani 5 i 6 su usvojeni, odnosili bi se na sječu maslina, na presađivanje starih maslina, ostale bi kazne od 12.000 do 15.000 eura, odnosno uvele bi se kazne od 12.000 do 15.000. Za ono što ste tražili u članu 16 smanjile bi se na 2.000 do 5.000, a to je popis maslina, vrste, više tehničke stvari. Napominjem zašto je ovo bitno. Zato što jedna kazna našem nekom proizvođaču maslina bi bila veća u odnosu na koliko košta čitava njegova tehnologija za proizvodnju. Ako želimo da ih na bilo koji način zaštitimo, mislim da je vrlo logično. U slučaju sječe maslina, presađivanja starih maslina, slijede drakonske kazne od 12 do 15.000 eura za neodgovorno lice. U slučaju, da u procesu proizvodnje ne napravite dobar popis, pa vam inspekcija nađe da niste to sortirali kako treba postoje kazne koje

jesu velike od 2.000 do 5.000 eura, ali nijesu drakonske od 12.000 do 15.000 eura, jer samim tim bi blokrali jednostavno tok proizvođača da dalje se bavi tim radom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Prihvatate amandman?

PETAR IVANOVIĆ:

Ne prihvatam amandman.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

PETAR IVANOVIĆ:

...kazna za pravna lica. Broj pravnih lica koja se bave proizvodnjom u Crnoj Gori je veoma mali. Kazna za fizička lica su 500 do 1.500 a kako sam obećao da ću se javljati samo po pitanjima koja tangiraju zdravlje ljudi, u Španiji je 300 ljudi umrlo od trovanja maslinovim uljem. Nedavno, u Italiji, i da se pitam ove kazne bi bile još veće, ali su one usklađene sa drugim zakonima koje je ovaj parlament donio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete, jer sa svake teme prelazimo na zdravlje ljudi.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Podržavam to, naravno. U mom amandmanu 6 kaže se da ove drakonske kazne i zaista mislim da treba da budu takve, stoje i za pravna i vjerovatno to nijeste primijetili i za fizička lica. To sam naveo, svjesno. Znači, nema sječe starih maslina i presađivanja. S druge strane nije važno što imamo u ovom momentu malo pravnih lica koja se bave proizvodnjom. Imaćemo ih sve više, ali ako budemo imali ovakav zakon onda sumnjam da ćemo ih imati. Samo da se razumijemo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo, izvolite.

Kolega Nimanbegu, izvolite.

Poništavam glasanje.

GENCI NIMANBEGU:

Proceduralno moram reagovati, apsolutno, potpuno nevezano, ali mislim da je važno.

Mislim da je u medijima jedno saopštenje moje partije, koje je potpuno nekoordinisano samnom, niti su koordinisali sa današnjim radom našeg Kolegijuma. Moram se gospodinu Raduloviću izvinuti zbog dosta nepreciznih, neprimjerenih izjava.

Sigurno ću, poslije ovakvog, i unutar partije imati konsultacije i vidjeti o čemu se radi jer mi je nejasno da je ovako izašlo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Nimanbegu.

Kolega Stanišiću, ima li neka tema da nijeste raskrsnica, od maslinarstva do ...

Molim vas, čitav dan imate raskrsnicu. Izvolite, stavite rukavice pa razdvajajte saobraćaj ali van sale.

(Upadica poslanika Obrada Stanišića)

Nećemo da znamo koji su mediji, izvolite izađite. Molim vas, da čujemo ljude jer su u vrlo nezgodnoj situaciji. Izašlo je saopštenje , data je ozbiljna izjava kolege Nimanbegua i da čujemo kolegu Radulovića koji je žrtva te izjave.

Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Da vam kažem nešto, shvatite me ozbiljno.

Potičem iz porodice u kojoj je kosmos ljudskost, poštenje. Oženio sam se iz druge sredine. Moja djeca pričaju i ekavicu, i jekavicu, i crnogorski, i starovaroški, i makedonski jezik. Sav sam se naježio . Tukao sam se i borio se braneći '90-ih godina

onih koji su bili ugroženi. Branio sam uvijek Crnu Goru od fukara i fukarluka, i unutar Crne Gore i van Crne Gore. Juče ste bili očevici što sam govorio o Crnoj Gori. Rekao sam poginuću za multietičku, multikofensionalnu Crnu Goru i crnogorski integritet. Najstrašniju laž, fukarluk, bezobrazluk od ovoga iz Force prema meni, mojoj porodici, mome kosmosu je rečeno. Tražim stenogram i vrhovnog državnog tužioca da pozove na odgovornost ovog, fukarluk ovaj koji je rečeno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim Vas, gospodine Raduloviću...

BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, ovo je za mene suština. Ja živim u Staroj Varoši, moj život se sastoji u tome da ja još više volim onoga koji je druge vjere, nacionalnosti. Ja sam i moj otac Vaso, zna dobro Vaselj Siništaj koliko kumova imamo iz Tuza i Malesijie. Stid i sram vas bilo vi koji ste ovo napisali iz Force. Ovo je laž. Ovo ne pripada mojoj familiji i meni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Znamo to i zato smo Vam dali riječ. Greške se dešavaju. Svaki dan čujemo gomilu laži. Prema tome ovo je u posebnoj emitovnosti i u posebnom trenutku da budem još precizniji, imajući u vidu trenutak kada se sve dešava. Dobro je da je kolega Nimanbegu se izvinio, rekao da nema nikakve veze sa tim, dao je jasnu izjavu, razumijem Vašu povrijeđenost, ali da stvar vratimo na temu.

Hvala vam obojici na tome. Ovo jesu emotivne stvari, ali poslanici moraju da se liše tog nivoa emotivnosti i da idemo dalje u produktivnije bavljenje problemima.

(Upadice)

Molim vas. Čovjek je rekao da nema veze sa tim, prema tome izvolite, dobićete dodatno objašnjenje iz te partije, to ovdje nećemo rješavati. To ovdje nećemo rješavati. Ne možemo rješavati na plenumu ta pitanja, to je bilo pokušaja, nećemo to rješavati na

plenumu. Zakon o maslinarstvu, dobili ste izvinjenje čovjeka, dobili ste odgovor kolege Radulovića i tu je tačka. Tu je tačka.

(Upadica)

Izvolite na pres konferenciju.

Kolega Abazović, amandman. Amandman 5, izvolite.

Dobio je riječ kolega Radulović.

Izvolite. Glasamo o amandmanu 5.

Kolega Medojeviću, vi treba da znate šta je red ovdje, prema tome imate kad to reći, sačekajte.

Dobio je riječ kolega Radulović na tu temu, a vi drugom prilikom kada to bude na dnevnom redu. Izvolite, tražite dnevni red.

Molim vas, kolega Medojeviću, molim vas poštujujte red.

Glasala su 42 poslanika, 16 za, 12 protiv, 14 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Da čujemo amandman 6, kolega Abazoviću.

Izvolite proceduru, da čujem koji je član Poslovnika povrijeđen.

GORAN DANILOVIĆ.

... član Poslovnika, samo vas molim kada završimo ovu koju smo prekinuli vašom voljom da mi u pogodnom trenutku, ali prije nego što se prekinete televizijski prenos, date da, kao šef Kluba poslanika DF, vam saopštim, vama lično, određenu primjedbu ili prigovor, kako god želite. Mislilim da se toga ne trebate plašiti, jer znam da predstavljam ogroman broj poslanika u ovom Parlamentu i ogroman broj građana u Crnoj Gori. Molim vas kada bude vrijeme da mi date.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dobićete riječ kada budemo izglasali Zakon o maslinarstvu. Izvolite.

Amandman 6, kolege Abazovića, glasamo. Hvala vam.

Glasalo je 49 poslanika, 16 za, 12 protiv, 21 uzdržan. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite, Zakon o maslinarstvu, za, protiv, uzdržani. Hvala.

Glasalo je 47 poslanika, 37 za, jedan protiv, devet uzdržanih. Zakon je usvojen.

Izvolite kolega Daniloviću. Da čujem.

Zakon je usvojen, rekao sam da je usvojen.

Kolege, do sada ste glasali amandmane, znate koja je većina potrebna, ne može biti jedna većina za amandmane, a druga za zakon.

Da čujemo kolegu Danilovića. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, kolegice i kolege, uvaženi građani,

Imam pravo na ovu proceduralnu reakciju jer nijesam zloupotrebio na početku i ako smo na Kolegijumu danas proveli gotovo par sati da probamo da usaglasimo stav. Kada ga nijesmo usaglasili, vratio sam se svojim kolegama, rekao da naša inicijativa od juče o tome da pozovemo državne organe da rade svoj posao u Crnoj Gori, suzbiju incidente i sve ostalo, u ovom trenutku ne bi bilo dobro jer bi značila da možda neko nešto ne radi, pa da nas ne bi slučajno sutra optužili da smo se umiješali u posao drugih, prije vremena. Uzdržao sam se da u ime Demokratskog fronta, kažem ono našta sam imao .... (Prekid).... da sam želio drugačije i da smo tražili drugačije. U međuvremenu, uvažene kolegice i kolege, Demokratski front koji je, za razliku od partije koja nas je napala, multietnička koalicija, subjekt koji je po snazi ubjedljivo drugi u Crnoj Gori, neistinito napadnut da je prijatnija, da je nekome prijatno, ili da je naš funkcioner prijatno bilo kome, na bilo kom mjestu i bilo kojim povodom. Odmah da vam kažem da bih smirio strasti, jer mi do toga nije bilo ni danas, zahvalan sam kolegi Nimanbeguu zbog toga što je ugrabio trenutak da kaže da on nije učestvovao u svemu ovome jer bih bio zaista iznenađen da jeste, a da smo jutros imali onako kvalitetnu raspravu na Kolegijumu.

Ni sada ne želim da kažem ni jednu riječ viška, izuzev da u ime Demokratskog fronta pozovem, najiskrenije, nikoga u Crnoj Gori i sve u Crnoj Gori da se ne igraju vatrom, da čuvamo svoju djecu, da čuvamo škole, da ne pravimo cirkus, cirkus od kojega može svakoga zaboljeti glava. Sada već, u ime Demokratskog fronta,

pozivam državne organe da rade svoj posao, da mi ovdje opet ne bismo tražili zauzimanje stavova od strane Skupštine.

Molim vas još jedan put da svi budemo na nivou odgovornosti koju imamo, sve političke subjekte u Crnoj Gori, bili parlamentarni, van parlamentarni, imali jednog poslanika, 20 ili 30, da budu na nivou zadatka, da očuvamo zajednički život, ako hoćete. To je najvrednije što imamo cijelo vrijeme i najvrednije što nam je ostalo.

Odbacujemo sa indignacijom svaki napad na našeg funkcionera, odbacujemo sa indignacijom svaki napad na Demokratski front . Nigdje, imamo za to svjedoke i u predsjedniku Parlamenta i u šefovima klubova, nijesmo tražili nikakav revanšizam, nego smirivanje strasti, a onima koji su loše obaviješteni a već huškaju, samo poručujemo neće to proći. Ne može tako, suviše je ozbiljno da biste u nama imali sagovornika na ovu temu.

Predsjedniče, možda bi bilo dobro da smo na početku ipak saopštili oko čega smo odvojili, jer ovako nešto nas boli samo iz jednog razloga- što dolazi od političke partije koja predstavlja manjinski narod. Mi želimo da zaštitimo svaku manjinu i ne plašimo se ni jedne manjine. Ali, sigurni budite ni jednu anomaliju nećemo oćutati i ni jedne anomalije se ne plašimo. Prosto samo nema mjesta ovakvim stvarima u političkoj razmjeni mišljenja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Proćitaću što je rekao kolega Radulović, u vezi sa tim nije potrebno dalje da otvaramo raspravu mimo onoga što je bio razlog ove intervencije kolege Nimanbegua, i kolege Radulovića.

Sve što je protiv multietnički, multikonfesionalno, teritorijom ogranićene Crne Gore, odmah ću stati bilo kad sa koje bande, kao i uvijek do sada, na njenom braniku, građanske Crne Gore, miruj Crna Goro, sloge, bratstva, komšijske, rođaćke i svakakve druge sloge.

Ovo vaše upozorenje shvatam krajnje ozbiljno i ja ću inicirati sastanak šednicu kolegijuma, tražiti normalno i od pravosudnih organa da preispitaju sve ovo i da

nam dostave blagovremeno informaciju. Tako da možemo u toj formi i kroz ovo što sam ja rekao kao potpredsjednik Skupštine, u ime rukovodstva Skupštine.

Znači, ponavljam, sve što narušava multietnički, multikonfesionalni sklad u Crnoj Gori, njenu teritoriju, njene granice, svi na braniku te viševjekovne tekovine Crne Gore.

Nema gram sporno i hvala kolegi Raduloviću što je to rekao u ime rukovodstva Skupštine i to je istina. Čuli smo je i nema potrebe je obrazlagati.

Molim vas, partije snose odgovornost za sebe, a Parlmanet u cjelini.

Kolega Nimanbegu, izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

... da se ovdje sigurno radi o mojem ograđivanju od ove izjave, moje partije, iz razloga jer ja snosim odgovornost jer sam potpredsjednik partije. Slažem se sa tim da mi kao političari moramo biti dovoljno pažljivi, odmjereni, prisebni, da u svakom trenutku znamo reći što je dobro, što je tačno, a imati dovoljno ljudske veličine i uputiti izvinjenje s toga moj stav nije bio izvinjenje gospodinu Raduloviću, nije iz razloga ograđivanja ličnog, nego ljudskog, moralnog i kao predstavnik jedne nacije, zajednice u Crnoj Gori koja je sigurno zainteresovana za sve ovo što je bilo rečeno ovdje u duhu mira i suživota kvalitetnog. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Pouka je zajednička. Vidite kako mediji mogu da najbolju stvar pretvore u najgoru stvar, izjavu kolege Radulovića koja je bez greške, pretvorena je u svoju suprotnost i došli smo do ovoga što sada imamo.

Hvala, idemo dalje.

Idemo na **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama.**

Kolega, izvolite, ali nemojte da pokušate da kršite Poslovnik.

JANKO VUČINIĆ:

Ja sam htio od vas da tražim dozvolu da u nekoliko rečenica kažem šta bi bilo i kakve su posljedice ovoga zakona o stranim investicijama koje se odnose na našu jedinu fabriku oružja u Crnoj Gori, ako mi dozvolite, u nekoliko rečenica.

(Upadica)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mi smo bili završili raspravu o ovom zakonu.

Molim vas. Kolega Medojeviću ispali ste iz parlamentarnog treninga, očigledno vam odgovara neki drugi auditorijum, ovdje postoji neki red.

Kolega Gjeloshaj, upozoravam vas obojicu. Molim vas. Da čujemo kolegu Vučinića, da mu objasnimo.

Zakon je raspravljan, završili smo raspravu i došli smo do toga kojom većinom se odlučuje. I sporna je većina, da li je to većina svih ili je to dvotrećinska većina, imamo mišljenje Zakonodavnog odbora i o tome ćemo se izjašnjavati, da li se glasa većinom svih ili dvotrećinskom većinom. Tek posle tog glasanja možemo preći na glasanje o zakonu, tako da dajte da vidimo prvo hoćemo li utvrditi većinu koja je to pa da onda vidimo što ćemo dalje.

Imali smo stav Zakonodavnog odbora koji je tražio dvotrećinsku većinu da se glasa ovaj zakon tumačujući normu o strancima. Shodno članu 39 stav 2 Poslovnika Skupštine ukoliko se ne prihvati mišljenje odobara, kojom se većinom odlučuje na predlog predsjednika Skupštine odlučuje Skupština bez pretresa kao što ste čuli. I ja moram staviti na glasanje predlog da ovaj zakon donesu u skladu sa amandmanom 4 stav 1 na Ustav Crne Gore to jeste većinom glasova svih poslanika. To glasamo za reklo bi se za apsolutnu većinu, protiv, uzdržan kao apsolutna većina.

Izvolite.

Stavljamo na glasanje kojom se većinom odlučuje, predlog da to bude većina svih poslanika, moramo utvrditi većinom.

Izvolite. Za, protiv, uzdržan. Potreban je 41 glas.

Hvala. Glasalo je 58 poslanika, 41 za, 15 protiv, 2 uzdržana, konstatujem da se ovaj zakon glasa većinom svih poslanika, ne dvotrećinskom većinom.

Izvolite, kolega Vučiniću, kažite to kao proceduralnu primjedbu.

JANKO VUČINIĆ:

Predsjedniče, ja sam u nedoumici da li je ovaj zakon izglasan ili nije.

Htio sam samo u nekoliko rečenica da kažem šta bi i kakve bi bile posledice usvajanja ovoga zakona. Bile bi takve da bi inostrana kompanija BC internešene iz švajcarske Austrije bila većinski vlasnik jedine naše fabrike oružja, ali nije problem u tome, problem je zbog toga što je vlasnik ove firme gospodin Henrih Tonet koji je osumnjičen i praćen od američkog Stejt departmenta za ilegalnu trgovinu oružja, a drugi direktor, komercijalni finansijski direktor i jedan od akcionara Martin Fišer ovih dana uhvaćen u snimanju porno filmova i pravljenju pornografskih snimaka ovdje u Podgorici. Šta se dalje zbivalo u vezi ove fabrike? Fabrika namjenskih proizvoda je već, tj. paket od 32% akcija je plaćen nepunih 12 hiljada eura. Potrebno je bilo u fabriku investirati za tri godine 150 hiljada eura, to nije urađeno i nije ispoštovan taj kupoprodajni ugovor. Što se tiče ove druge fabrike, koji je u sastavu ove fabrike 4. novembar trebalo investirati 6 miliona eura, međutim ni to nije urađeno samo su dotjerane stare mašine.

Na kraju, ova kompanija nije uplaćivala za četiri i po godine uplaćivala poreze i doprinose za penzijsko osiguranje prema 150 zaposlenih iz Fabrike metalnih djelova. Znači ona je dužna državi Crnoj Gori i građanima preko dva miliona evra. Šta se htjelo sa ovim zakonom? Htjelo se da se jednostavno privoli vlasnik da uplati poreze i doprinose to dva i po miliona evra da bi mu se omogućilo da postane većinski vlasnik. Znači, dozvolili bi da usvajanjem ovog zakona da strani državljanin ovakvih kvaliteta, ovakvih referenci, sa ovakvim ljudima na čelu te kompanije bude većinski vlasnik jedine fabrike oružja u Crnoj Gori. Zbog toga je dobro što ovaj zakon nije izglasan i nije prošao. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odlučili smo samo većinom koji su ... o zakonu.

Stavljam na glasanje predlog zakona u načelu. Glasa se apsolutno većinom. Predlog zakona u načelu o pravu stranaca da imaju većinsko vlasništvo nad fabrikama oružja u Crnoj Gori, da budem precizan, to piše u zakonu.

Znači, problem neplaćanja poreza i doprinosa je ono što mora ...krivičnim zakonom, sve mi se više čini, uvesti krivično djelo neisplaćivanja plata.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 41 za, 16 protiv, šest uzdržanih. Dobili smo predlog zakona u načelu.

Bila su četiri amandmana i to Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, poslanici Jasavić, Perić jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona i poslanici Milić i Gošović, jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio predloga zakona. Nema drugih amandmana.

Glasamo predlog zakona u cjelini.

Izvolite. Glasamo zakon u cjelini.

Hvala vam.

Glasalo je 59 poslanika, 41 za, 12 protiv, šest uzdržanih, zakon je usvojen u cjelini.

Izveštaj o radu Fonda za zaštitu depozita. Dostavljen je Skupštini radi upoznavanja. Skupština se upoznala sa izvještajem o radu fonda, ne znam zašto se upoznala, to neće ići u plenum ubuduće.

Imamo dva predloga Administrativnog odbora, predlog odluke o izboru predsjednika i šest članova Komisije za sprečavanje sukoba interesa, i predlog odluke za razrješavanje izbora jednog člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Sukob interesa.

Kolega Nikčeviću.

Izvolite. Vaša komisija je to predložila.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Ja ću pokušati telegrafski da saopštim ono što je potrebno poslanicima da bi mogli valjano odlučivati. Na sam proces utvrđivanja liste kandidata za predsjednika i članove Komisije za sprečavanje sukoba interesa je bio otvoren za javnost i čini mi se da je i putem medija praćen kompletan taj postupak. Treba imati u vidu sledeće činjenice da je Zakon o sprečavanju sukoba interesa određena komisija ima predsjednike i šest članova, da je stavom 2 istog člana određeno da predsjednika i članove komisije bira Skupština na predlog nadležnog radnog tijela. Imajući u vidu takođe činjenicu da je članom 42 Zakona o sprečavanju sukoba interesa određeno da predsjednik i član

komisije ne mogu biti članovi organa političke partije. Administrativni odbor je na 36. sjednici održanoj 4. juna 2014.godine povodom pokretanja postupka izbora predsjednika i članova komisije za sprečavanje sukoba interesa konstatovao da je došlo do izmjena odredaba zakona u sprečavanju sukoba interesa u dijelu posebnih uslova koji se traže za predsjednika i članove komisije. Naime došlo je 2011.godine do izmjena, značajna izmjena da se predsjednik i članovi komisije biraju putem javnog konkursa, to raniji zakon nije sadržao takvu odredbu. I čini mi se da je raniji sastav bio kompromis političkih snaga u Parlamentu na predlog predsjednika i predstavnika klubova i sačinili smo takav predlog i dosadašnju komisiju izabrali na taj način. Treba imati na umu i takođe činjenicu da je dosadašnji mandat te komisije isticao krajem jula mjeseca.Imajući sve te činjenice, pa i nedostatak u zakonu tih uslova oko izbora predsjednika, članova komisije mi smo uputili jedan zahtjev Kolegijumu Skupštine imajući u vidu tu činjenicu pa i sledeću činjenicu da je u procesu nacrt zakona, odnosno da je predviđeno da se formira Agencija za antikorupciju koja bi ...(Prekid)... u slučaju da počne sa radom početkom 2016.godine, da će u okviru tog zakona,u okviru te Agencije za antikorupciju biti na neki način i subimirane obaveze Komisije za sprečavanje sukoba interesa. Imajući u vidu sve te činjenice mi smo čak i razmišljali da li treba postojećem sastavu komisije produžiti taj mandat godinu i nešto dana. Naravno od Kolegijumasmo dobili predlog da ipak raspisemo konkurs sa ovim uslovima.Evo,zbog javnosti, jedini uslov je bio da članovi komisije nijesu predstavnici, ne mogu biti predstavnici političkih partija i da nijesu osuđivani i kažnjavani u tom dijelu. Tako da imajući u vidu tu činjenicu mi smo javni oglas sačinili na taj način da smo sugerisali javnosti da se ne desi da imamo hiljadu predloga da nećemo biti u mogućnosti da utvrdimo valjane predloge oko zadataka te komisije. Nakon raspisanog konkursa dobili smo 14 predloga, odnosno od 14 predloga za predsjednika komisije, 30 za članove komisije i jedan koji je konkurisao gospodin Mitrić je odustao pred sam čin odlučivanja.

U skladu sa uredbom o dopuni uredbi o načinu vođenja kaznene evidencije mi smo tražili od Ministarstva pravde da se izjasni o 33 lica koja su se prijavila na javni konkurs za izbor predsjednika i šest članova Komisije za sprečavanje sukoba interesa., Administrativni odbor je nakon toga na 40-toj sjednici održanoj 2.oktobra shodno članu

21 Poslovnika Skupštine Crne Gore, po azbučnom redu prezimena kandidata utvrdio dvije liste kandidata i što znači izjasnio se javnim glasanjem. Listu blagovremenih potpunih predloga kandidata za izbor predsjednika Komisije za sprečavanje sukoba interesa, nakon toga i listu blagovremenih i potpunih predloga kandidata za izbor šest članova Komisije za sprečavanje sukoba interesa.

Administrativni odbor je na sledećoj sjednici 8.oktobra nakon utvrđivanja liste kandidata za predsjednika i članove komisije izabrao predsjednike i članove komisije javnim glasanjem, većinom glasova sedam za, šest protiv, predlog imate da ponovim zbog javnosti. Znači Administrativni odbor na ovakav način potvrdio je predlog o kome treba danas da se izjasnimo, a to je da je doktor Slobodan Leković predsjednik, a članovi Goranka Vučinić, Ivo Đoković, Ana Raičević, Borka Smolović, magistar Ristan Stijepović, Fahedin Feratović, zbog nas i javnosti jedini je predsjednik jedan član starog sastava, a ostalih pet članova su po prvi put izabrani u ovoj komisiji. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pokušavam se sjetiti kad ste imali ovako dugo obrazloženje za neke mnogo veće sudske i državne funkcije.

Izvolite. Ko želi riječ?

Kolega Damjanović, kolega Pavlović.

Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Probaću da u ovih mojih pet minuta dam kratko obrazloženje. Na koji će način glasati SNP koji neće podržati ovu odluku, ali dozvolite malu digresiju. Ja nijesam danas zbog obaveza u Odboru i kontrolnog saslušanja bio na kolegijumu, ali me koleginka Jonica koja je prisustvovala obavijestila o ovome o čemu se razgovaralo, i svakako puna podrška zaštiti digniteta i integriteta, i kolege Radulovića potpredsjednika Parlamenta i zahvalnost što je kolega Nimanbegu blagovremeno izašao da ovo kaže.

Ali dozvolite mi da još jednu stvar notiram ovdje.

Dakle, u Crnoj Gori makar što se tiče Aleksandra Damjanovića, svako može i svaki narod koji ovdje živi da slavi bilo kojom zastavom bila to crnogorska, srpska,

albanska ili bošnjačka zastava i nikakav problem nije, kao što je u Ulcinju albanskim zastavama slavljena situacija koja je bila, kao što je u Beranama nakon pobjede opozicije SNP-a sa trobojkama koje su se vidjele u Beranama, digla se i kuka i motika po Crnoj Gori i osuđivala, ne vidi sada da se to radi. Hajde da jedanput zauzmemo ovdje stav otvoren, iskren. Dakle, mogu zastave svih koji ovdje žive, ali ne mogu zastave "velikih" država. Ako je toga bilo, ako je takvih zastava bilo pozivam nadležne organe da se sa tim suoče, i da nam ovdje jasno predoče Parlamentu, da nas formalno obavijeste da li je toga bilo. Nema "velikih" država i zastava "velikih" država na teritoriji Crne Gore. To je valjda jasno svima nama ovdje. I da je to riješeno kako treba, a nažalost nije u Crnoj Gori, ne bi se dešavale ovakve stvari i ovakvi ekscesi čija je žrtva ovog puta bio i kolega potpredsjednik Parlamenta Radulović.

Nego da pređem na stvar. I da obrazložim zašto ne možemo podržati ovu odluku. Zbog kontinuiteta naravno komisije i zbog toga što nijesmo zadovoljni dosadašnjim radom komisije, i zbog toga što, kada smo zakon donijeli ovdje u Parlamentu, nijesmo predvidjeli nikakve kriterijume za izbor članova komisije pa se prijavio ko je stigao i ko je kako stigao. Zbog toga što smo odavno trebali, a ne za godinu dana, da imamo agenciju za borbu protiv korupcije koja bi radila posao onako kako treba, a ne kako je do sada rađen, i od strane ne samo ove komisije koja nema ni snage ni finansijske moći ni ostale institucije. I, možda, kolega Leković nije radio loše posao u institucionalnom ambijentu u kojem je to trebao da radi. Ali smatram da je ili trebalo napraviti puni diskontinuitet u komisiji za ovih pola godine ili godinu, ili jednostavno je trebalo prije toga promijeniti zakon, definisati jasne kriterijume ko se može javiti i dobiti jedan respektabilan sastav komisije. Šta imamo danas? Imamo, kažem, kontinuitet dva člana i to je najmanje sporno. Dakle, ovdje sam bio protiv i na Administrativnom odboru kada smo izdefinisali konačno nakon glasanja. Nezadovoljan u političkom smislu, apsolutno ovo je stvar političkog odabira svako ima pravo da bira kako hoće. Imamo, neću da kažem nezakonitost, ali malih problema. Dakle, članovi komisije Goranka Vučinić, Ivo Đoković, Ana Raičević, Borka Smolović, magistar Ristan Stijepović, Fahredin Feratović. Ja nemam ništa protiv da i službenici Parlamenta slobodno konkurišu gdje god mogu i da budu birani u ova tijela i budu javni funkcioneri, pogotovo oni službenici u Parlamentu u stručnoj službi koji dobro rade svoj posao, a

ima ih većina. Ali evo šta se dešava i šta se može deseti. Dakle, za člana komisije se predlaže i gospođa Goranka Vučinić, koja odlično radi svoj posao na Administrativnom odboru kao sekretar Odbora i lično sam zadovoljan načinom na koji to radi i koja je dobar profesionalac. Ali, ona sada treba da bude izabrana između ostalih u komisiju, a istovremeno je prije nekih 15-tak dana birana od ovog Parlamenta kao zamjenik članu Državne izborne komisije iz DPS-a Branki Lakočević i sada će kao taj funkcioner da podnosi sama sebi izvještaj gdje će ona da odlučuje u Komisiji o imovini, o drugim starima. Dakle, ovdje se razdvaja profesionalnost i stručnost u koju ne sumnjam, ali nismo dobro zaštitili zakonom kriterijume i dobijamo što dobijamo i sada treba ovdje da se izjašnjavamo o ovako važnom tijelu koje će makar narednih pola godine, godinu, a ja se nadam što manje, raditi svoj posao. Čini mi se da malo dezavuišemo i sam Parlament, dok ne donesemo zakon i napravimo jednu ozbiljnu instituciju kao što je Agencija za borbu protiv korupcije. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, da čujemo.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Javljam se iz jednog prostog razloga, smatram da poslanici u ovom Parlamentu koji učestvuju u radu Administrativnog odbora, gospodin Damjanović koji je predsjednik jednog drugog odbora, znajući ukupnu proceduru trebalo bi da govori makar istinu. Kada smo došli u onom trenutku kada smo imali dilemu da ne možemo raspisati konkurs u skladu sa zakonom i sa onim mjerilima koje sam napomenuo znajući da bude pripadnik neke partije, da je to jedini kriterijum jeli tako i da nije kažnjen i osuđivan, tada smo se zalagali upravo za ono što sam rekao u početku. Vi ste uporno insistirali da raspisujemo bez obzira na to. Jeli tako? Mi smo se obratili Kolegijumu. Evo neću da prenosim da li ste se na Kolegijumu zalagali za takav čin i mi smo to uradili vjerujući da ćemo doći u ovu poziciju zbog nedostatka kriterijuma da imamo taj problem.

Ponovo Vas molim. Vi ste član Administrativnog odbora. U kompletnom postupku ste učestvovali u ovome, svaku eventualnu u primjedbu koju ste danas govorili mogli ste da kažete tu i da budemo suočeni sa tom odlukom i donesemo odluku u skladu sa

zakonom. Ovdje ima drugih problem. Ja znam Vi ste ljuti ovdje. Imam pojedinačno kada smo glasali o svim ovim kandidatima, priča se ovdje o politizaciji i konfliktu interesa i vaš kandidat koji je na sjednici donio podatak da je napustio organe partije. Znači radi se o Marici Babović za koju ste Vi glasali, a koja nije ispunjavala takve uslove, evo ovdje imam pojedinačno za koga je ko glasao .

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imamo pitanje druge vrste. Da li je osporeni kandidat formalno predložen od jedne partije na drugu funkciju, a od Vas predložen na ovu funkciju? To mi odgovorite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Goranka Vučinić je izabrana na prošloj sjednici za zamjenika člana Državne izborne komisije. Njenim izborom danas ona bi morala da podnese ostavku zamjenika člana Izborne komisije. Ako se izabere danas, u ovom sastavu ona treba da podnese tu ostavku.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Nikčeviću, ne isključuje nju što će postati član Komisije za konflikt interesa nego ona mora imati preduslov, da ne može biti član partije da bi bila izabrana za člana komisije za konflikt interesa. Prema tome, ako je to uslov ona ne može biti birana dana.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Mi smo imali tu dilemu, da neko ko je već u konfliktu, odbornik je, član je organa partije, imali smo i takve uslove do poslednjeg trenutka, pa evo i za koleginicu, da je izabrana Marica Babović, je li tako, sve bi bilo u redu. Onda bi podnijela ostavku, znači, nije mogla ni na toj sjednici. To je suština, onog trenutka ovu funkciju ne može da obavlja neko ko je u konfliktu interesa, ali sve do trenutka izbora, danas ako bude izabrana ona mora podnijeti ostavku na drugu funkciju. To je suština priče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne znam da li mi shvatamo u kom se prostoru krećemo, koji nije samo formalan, nego su problem evropske integracije ove zemlje. Moramo da shvatimo u kom se prostoru krećemo. Ne možemo našim shvatanjem formalnosti objasniti nikome u Evropskoj uniji kako to ide. Ne mogu ja šutra reći, kad me izaberete za predsjednika Ustavnog suda, da kažem, e od danas nisam više predsjednik SDP-a, jer se podrazumijeva da neki period, ne piše u zakonu, morate imati dokaz da niste partijski svrstani i tako dalje. Bilo je takvih dosta slučajeva, ali za ovako osjetljive stvari mi upravo moramo da kontrolišemo političare. Prije svega, to vaskrsnuće, i Isusu je trebalo da vaskrne tri dana. Ovo je vaskrsnuće izgleda od jednog dana i iz partijca u neutralnog. Ne govorim personalno.

Mi moramo kao Parlament stati tu i promisliti malo o tome, jer ćemo diskreditovati te ljude našom krivicom, nismo im rekli što su elementi do kraja, da bi ta komisija imala povjerenje. Nije malo važno da ta komisija ima povjerenje javnosti, nije malo važno. Nije malo važno da doživljavaju tu komisiju kao efektivno tijelo prema političarima, prije svega. Autoritet te komisije nije samo formalni, on mora imati i suštinske elemente. Zato bih predložio da stanemo malo ovdje, da porazgovaramo na tu temu. Ne odnosi se ni na jednog pojedinca, govorim o tome da kao oni koji imaju jasne zahtjeve Evropske unije, ne dobijamo Agenciju za antikorupciju do 2016. ovo tijelo će vršiti taj posao, nama je odlučujuća godina u toj oblasti borbe protiv korupcije, konflikt interesa i tako dalje, da ne nabrajam sada ovdje. Ovo je stvar političke zrelosti nas da promislimo kako da sumnje u tu komisiju otklonimo. Nije odnos prema pojedincu nego principu da ta komisija mora imati autoritet u javnosti i koliko je god moguće manji stepen spornosti među nama.

Izvolite.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Gospodine, mi smo ovdje radno tijelo, Skupština odlučuje, može sve da vrati, sve može nazad da vrati i to tako treba shvatiti. Nije konačno, nijesmo bezgrešni, koliko dolazi ovdje predloga od Zakonodavnog odbora neustavnih, nezakonitih i danas jedan. Zamislite neko se sjetio ovdje da jedan amandman iz 90. godine, iz komunističkog

vremena vrati retroaktivno, da se ne vraćamo na tako nešto. Zaboravio da su višestranački izbori krajem 90. bili.

Predlažemo, nesporno je u ovoj većini, ovdje su ljudi iz odbora, makar ova većina koja je dala glas, da se mi danas odlučimo za predsjednika i pet članova gdje su nesporni, imajući u vidu da komisija ne radi, da nema kompletan sastav, a da za ovog jednog člana mi ponovimo postupak. Ako se slažete. Već skoro dva mjeseca ne radi komisija i da bi dobro bilo, to je bio jedan od vaših argumenata, gospodine Damjanoviću, upravo iz tih razloga da je komisiji istekao rok krajem jula. Ako nema spora kod ostalih da ovo ovako uradimo, da se izjasnimo, a da za jednog ponovo odradimo, a da damo šansu svima, ne iz onog dijela koji su bili kandidati, nego da raspíšemo javni oglas i da tog jednog na način i postupak koji je tekao do sada.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, da čujemo.

GORAN DANILOVIĆ:

Ima samo jedan problem, ako ste utvrdili listu koju treba da glasamo, molim vas kao ljude koji se ovim poslom bave ozbiljno da to ne radimo. Sve da je kuća u plamenu na to ne pristajem. ..radi se o našem čovjeku ne pristajem ili povucite cijelu listu, ako ste utvrdili listu, pa makar imali većinu da vratite tu većinu ili nemojte nam sad, došli ste sa listom pa mi osporimo jednog, vi kažete dobro ovaj jedan, nemojte to da radimo. U redu, svjesni smo, prihvatamo, može da se napravi greška, nije šećer u vodu, ako smo čekali dva mjeseca čekat ćemo još, vratite ovo pa odlučite kako valja. Ne pristajem na to da dobijemo listu, a da onda odjedanput glasamo pojedinačno, sledeći put dajte da glasamo pojedinačno. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanović, pa vi. Vi ćete dobiti izlaganje, oni imaju samo proceduru.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zbog javnosti moje i kredibilitnosti kolege Nikčevića. Da, miješao sam se u postupak konkursa i javnog poziva, jer nijesam htio da dozvolim ideju koja se bila rodila, nebitno od koga, na Administrativnom odboru, da se bez javnog poziva produži mandat sadašnjem sastavu komisije dok se ne donese novi zakon. Je li to tačno? Imamo tu u zapisniku. To je bio jedini razlog i bolje sprovesti postupak da bi neko imao sutra da brani ovaj Izvještaj komisije, nego da ad hok bez Parlamenta produžavamo mandat mimo zakona. Na žalost, nisam zadovoljan zakonom, ja sam jedan od krivaca. Ovaj smo zakon ovdje donijeli prije dvije, tri godine i propustili smo da, možda po prvi put, definšemo kriterijume za konkurisanje u ovu komisiju. Ovo ovdje jeste ljutnja, ali politička ljutnja. Svi se mi nekad ljutimo i reagujemo politički. Dakle, kandidat kojeg sam ja podržavao nije prošao i obavio je sve ono što je trebao da obavi i na šta ste mi ukazali, kolega Nikčeviću. Sad samo tražim da se to vrati istom mjerom, da nema ljudi koji su politički involvirani u momentu kada se o njima izjašnjava ovaj plenum. Ne govorim ni o struci, ni o bilo kojem drugom kvalitetu, samo o ovoj situaciji koju ovdje imamo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Simović, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, neću da govorim o pojedincima, nego ću da govorim o instituciji. Mislim, imajući u vidu, a siguran sam potrebu svih nas, da brinemo o institucijama, o kapacitetu svih institucija, mislim da predlog koji je dao kolega Nikčević ide u tome pravcu. Sjetimo se da smo na ovoj sjednici dnevnog reda imali Izvještaj o Komisiji za konflikt interesa, pa smo ga odložili, vjerujući da ćemo danas izabrati komisiju, dobićemo predsjednika, dobiti potreban broj članova, kako bi taj izvještaj stavili već na sledeću sjednicu dnevnog reda.

Dakle, već dva, tri mjeseca, praktično, ta komisija je van funkcije. Puna su nam usta priče da institucije treba da funkcionišu. Kad smo u prilici da izaberemo predstavnika institucije, bilo koga, da ne pominjem sada pojedinačne slučajeve, onda se

javljaju problemi. Evo ponuđenog kompromisa, pojavio se taj jedan detalj koji možda ukazuje na potrebu..(Prekid).. pažljivijeg odnosa prema tom jednom, da kažem, članu, ajmo tog člana da ostavimo u nekoj sledećoj iteraciji, ajmo danas da izaberemo predsjednika i ostale članove, ajmo da damo potrebne elemente da ta institucija nastavi da radi svoj posao, dobro, kao što je to i do sada radila. Tu se vjerovatno politički razlikujemo. Na kraju iskazujem taj svoj politički sud, ali vraćam se primarnoj molbi, dajmo snagu institucijama, nemojmo odlagati stvari.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Nećemo moći glasati bez izvučenog jednog člana jer nemamo pravni osnov. Mi ne možemo da maknemo vaš predlog i jednog ... a pravni osnov može odložiti odluku ili možemo glasati sve. Ne možemo glasti jednog manje po dogovoru ovdje.

Da čujemo oko proceduru, kolega Rastoder, pa kolega Radunović.

Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Kao član Administrativnog odbora neću da ulazim sada pojedinačno u analize članova. Za neke nisam glasao, za neke jesam, ali u ovom trenutku čini mi se najsvrsishodnije je da mi odložimo ovo glasanje, ako smo odložili oko jednog zakona, jednog predloga zakona da odložimo na par dana da se Administrativni odbor još jednom sastane i da razmotri ovo pitanje, da provjeri činjenice oko ovog pitanja i da onda ako treba promijenimo, povučemo i preformulišemo predlog i onda se izjasnimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Rastoder.

Nas čeka glasanje o zakonu koji je tražila opozicija, tako da ćemo i ovo glasanje odložiti. U međuvremenu molim Administrativni odbor da preispitaju sve elemente. Ponavaljam, ulazimo u vrlo osjetljivu fazu. Kolega Simović je rekao namjerno ili slučajno, ali tačno je rekao do kraja. Treći stub integracije je upravo povjerenje u institucije, treći stub integracije. Prvi je vladavina prava, drugi je ekonomsko ... i treći

institucije i kolega Simović je to lijepo rekao. Prema tome, povjerenje u institucije, nije dovoljno samo da ih formalno izglasamo, moramo i mi ovdje vjerovati da ćemo uraditi svoj posao da bi nam oni vjerovali. Zato je korisno da Administrativni odbor to još jedan put pretrese i ako može da dođe do većeg stepena konsenzusa oko toga. Norma je , tačno, formalno pravno bi smo mogli tumačiti normu na razne načine, ali mnogo je važnije od forme da imamo kvalitet te institucije i što manju spornost. Nećemo imati ni potpunu. Hvala na razumijevanju. Ovo više neće biti na redu, pa ćemo nastaviti ponovo kad bude.

Izvolite, pa da završimo sa tim.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala Vam. Prvo me raduje što ćemo da odložimo izjašnjavanje, ali mislim da je ovo vrlo bitan momenat s obzirom na to da smo skoro imali izvještaj Evropske komisije, a i bez tog izvještaja tačno znamo što je u Crnoj Gori najveći problem, da je problem implementiranje onoga što prihvatamo. Danas smo imali priliku da vidimo onako razgoličeno potpuno da se naše obaveze posmatraju potpuno formalno. Rekao je gospodin Simović i tu ga podržavam, institucije treba da funkcionišu, a to ne znači da treba da izaberemo instituciju i da samim tim što će ona nečim da se bavi, da se to smatra funkcionisanjem. Kad se institucija zove komisija za konflikt interesa ona treba da se bavi tim poslom. Da bi se bavila tim poslom tamo treba da sjede ljudi koji nijesu partijski obojeni, a ne formalno da nisu članovi partije ili organa partije.

Moramo konačno početi da se bavimo onim što smo rekli da ćemo da uradimo i zašta se svi deklarativno zalažemo, a to je da ćemo da u ovu zemlju uvedemo vladavinu prava. Stoga nema bez čvrste odluke i čvrste političke volje svih pa i vladajuće većine. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Simović, izvolite spomenuti ste.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Složiću se sa dijelom vaše diskusije i mislim kolega Radunoviću, da tu priču treba potkrijepiti činjenjem, radnjama. Kada neka institucija se obrati u skladu sa zakonom bilo kome od nas koji sjedimo u ovom Parlamentu red je da se odgovori u skladu sa zakonom. To je odgovoran odnos i to je poštovanje institucija. Dajmo doprinos tome, na takav način a ne institucija valja, ali kada je na dnevnom redu neki pojedinac onda se ignoriše ta institucija, ne poštuju se zakoni. Znači, to je puni odnos poštovanja i davanja snage institucijama.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Završili smo ovu tačku dnevnog reda. Ne možemo više, tačka je završena, nastavice je ponovo. Nismo završili raspravu o njoj njego samo je prekinuli.(Upadica) Ima vas dovoljno i mogli ste to riješiti tamo, odmah da vam kažem. Izvinite, ali ne možemo otvarati raspravu kako ko hoćemo.

Raspravu ćemo nastaviti kad dobijemo konačan predlog. Pomoći ću vam kad mi se obratite. Nemojte, molim vas, zloupotrebljavati proceduru. Raspravićemo to kad ponovo otvorimo ovu tačku, otvorićemo je ponovo, mi je samo prekidamo, nismo je završili.

Izvolite, proceduralno možete.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, obraćam se Vama,

Shvatio sam da mi samo danas nećemo glasati, nećemo se izjašnjavati o ovoj listi, a Vi sada post festum prekidate i raspravu o ovoj tački.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, niste razumjeli. Prekidam tačku dnevnog reda, raspravu ćemo nastaviti kad dobijemo konačan predlog, jer ćemo imati predlog koji će biti drugačiji od ovoga.

KOČA PAVLOVIĆ:

Ali počeli smo raspravu, gospodine predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možemo prekinuti tačku dnevnog reda u pola rasprave, ne moramo da završimo raspravu.

KOČA PAVLOVIĆ:

Zašto je prekidate? Ne vidim razlog zbog čega prekidamo raspravu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Objasniću vam. Prekidamo raspravu, jer je najavljeno da će Administrativni odbor preispitati odluku u jednom dijelu, ta odluka neće biti ista pa ćemo ponovo otvoriti raspravu.

Na osnovu kriterijuma...sprornost jednog člana u pogledu njegove kvalifikovanosti. (Upadica) Moguće je, ali to ćete nam vi odgovoriti, to ćete nam vi odgovoriti na Administrativnom odboru. Hvala.

Otvorićemo raspravu kad dobijemo konačan predlog Administrativnog odbora.

Hvala vam, ostalo nam je da završimo još jedan posao.

Znači, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, jedan član se mijenja. Novica Stanić, razriješen je dužnosti člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, a na njegovo mjesto dođe Ljiljana Đurašković. Da li je neko protiv ove odluke? Nije, hvala. Jednoglasno smo usvojili odluku.

Ovim završavamo današnji rad, nastavak kad dogovorimo ove dvije tačke Administrativnog odbora i zakon koji je predložila opozicija. Hvala vam.

16. 12. 2014. u 19.30h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo po dogovoru na drugu šednicu.

Tačka 9, **Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju**. Kolega Vučinić nije tu. Tu ste, izvinite. Zamalo ja ne pređoh na srpski pa da kažem "tu li ste". Niški dijalekat.

Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Nije bilo prenešeno da će biti danas na dnevnom redu i ovaj Zakon o izvršenju i obezbjeđenju, ali nema veze. Znači, to je onaj Zakon o izvršenju i obezbjeđenju koji se odnosi na to da obračunska lista bude izvršna isprava. Tako u članu 18 sadašnjeg Zakona o izvršenju i obezbjeđenju da stoji da obračunska lista bude izvršna isprava i da ima istu težinu kao izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje odluke i poravnanja koja su kod izvršne isprave propisana posebnim zakonom, ugovor o hipoteci odnosno založna izjava sačinjena saglasno propisima kojima se uređuje hipoteka ili notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu u skladu sa zakonom. S obzirom da na to da je više nego očigledno da postojeća zakonska rješenja i postojeći zakonski propisi ne obezbjeđuju mehanizam zaštite naplate potraživanja zaposlenih, smatram da ovim zakonom dodatno treba zaštititi prava zaposlenih u Crnoj Gori.

Veliki broj radnika nije mogao da ostvari svoje pravo na zarade, da naplati to što je zaradio i ovakvo zakonsko rješenje bi omogućilo da radnici naplate ta svoja potraživanja. Znači, poslodavcima koji su bili neodgovorni do te mjere da su oštetili te radnike za zarađene plate, da im se to onemogući i da radnici sa svojim obračunskim listama mogu kao sa izvršnom ispravom da bez komplikovanih sudskih postupaka naplate svoja potraživanja. Takođe, sa ovim zakonskim rješenjem bi se onemogućilo da isti ti poslodavci koji zakidaju zaposlene, zakidaju i državu za poreze i fondove za doprinose. U skladu sa ovim zakonom podnio sam i amandman da ovo zakonsko rješenje ima retroaktivni karakter i na Odboru za politiku i pravosuđe on je preformulisan da to retroaktivno važenje bude od donošenja novog Zakona o radu od 23. avgusta 2008. godine, što sam ja prihvatio i taj amandman je postao sastavni dio zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Važna je oblast, Ministarstvo finansija prirema da se uvede krivično djelo neisplate zarada, imamo hiperinflaciju neisplaćivanje zarada i vrlo važnu oblast za regulisanje. Problem je eskalirao dotle da moramo uvoditi krivično dijelo.

Kolega Vučiniću, kad imate retroaktivnost posebna je procedura ustavna, mora se otvoriti javni interes, precizirati javni interes i tek onda glasati kad se glasa o javnom interesu za to. Ja vas upućujem na proceduru koju morate ispoštovati i ne znam da li je Ustavni odbor to uspio da ispoštuje. Vi ne možete sami prihvatiti taj amandman jer ste promijenili strukturu zakona retroaktivnošću, tako da nije dovoljno uobičajeno da prihvatite ... kroz retroaktivnost. Morate poći na odbor i prominijeti formulaciju za koju se posebno glasa, pa tek onda glasati za retroaktivnosti. To vas upućujem pravno.

Problem postoji svakako, problem je ogroman. Imamo inicijativu Ministarstva finansija, koliko sam shvatio, o krivičnom djelu za neisplate zarada. Da li treba sačekati da te dvije inicijative spojimo i nađemo način da se to pitanje rješava, između Vas i Ministarstva finansija, ili da glasamo sada pa da dobijemo jedan model koji će ...

(Govor iz klupa)

Nijesmo imali raspravu.

Ja se izvinjavam, meni je pisalo da nijesmo imali raspravu. Izvinjavam se, zato sam ušao i ja u malo više priče.

U redu onda ćemo glasati, glasaćemo ga u načelu, ali za ovaj zakon je potrebno većina svih poslanika.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

U svakom slučaju znamo da Ministarstvo ima inicijative u ovoj oblasti.

Hvala vam, kolegice i kolege.

Glasalo je 54 poslanika, 20 za, 33 protiv, jedan uzdržan, zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu i neće ići dalje u raspravu.

Kolege poslanici, sa druge sednice ostala je još jedna tačka, a to je Izvještaj o radu Komisije za sprečavanje sukoba interesa za 2013.godinu. Možemo dobiti ovlašćenog predlagача gospodina Lekovića za nekih 20 minuta.

Samo trenutak. Imamo prenos in cotinium i to možemo večeras završiti.

Predlažem da damo pauzu 20 minuta da se odmorite, brže se umarate od mene, izgleda. Nema predlagača tu, ne možemo bez predlagača, mora da podnese izvještaj. Nije vođena rasprava uopšte.

Sačekaćemo ga dvadesetak minuta, to nije tako teško, imamo prenos. Sjutra mogu biti ograničenja, utakmice su permanentne.

Dajem 20 minuta pauzu, nastavljamo i završićemo taj izvještaj. Hvala vam.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25 saziva, nastavljamo drugu sednicu.

Ostao nam je još **Izvještaj o radu Komisije za sprečavanje sukoba interesa za 2013. godinu.**

Tu je predsjednik Komisije Slobodan Leković, novoizabrani predsjednik i stari predsjednik istovremeno, i Ivo Đoković član Komisije. Hvala vam što ste došli.

Izjesticilac Odbora za politički sistem je kolegistica Marta Šćepanović.

Kolegistica ne želi posebno riječ.

Otvaram pretres.

Predstavnici Komisije želite li vi, vaša godina i vaš izvještaj? Izvolite.

SLOBODAN LEKOVIĆ:

Hvala predsjedniče.

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Osnovni zadatak svih državnih institucija pa i države Crne Gore je služenje javnom interesu. Građani imaju pravo da očekuju da svaki javni funkcioner vrši svoju dužnost pošteno, na pravičan i nepristrasan način.

Sam naziv zakona i Komisije govori o preventivnoj ulozi i intenzivnim aktivnostima koje se trebaju preduzeti na svim nivoima u cilju jačanja pojedinačne i kolektivne svijesti o tome šta javni funkcioner može a šta ne smije raditi.

Gospodo poslanici, pred vama je peti Izvještaj o radu Komisije za sprečavanje sukoba interesa ili deveti od osnivanja ove nezavisne institucije. Ovaj izvještaj koji je sveobuhvatniji u odnosu na prethodnu godinu može se podijeliti u četiri dijela.

Prvi dio obuhvata broj, strukturu javnih funkcionera, obaveze i ograničenja, njihov odnos prema odredbama novog Zakona o sprečavanju sukoba interesa. Drugi dio prikazuje kontrolu imovine i konkretne mjere preduzete od strane Komisije i izrečene sankcije. Treći dio je doprinos Komisije u realizaciji poglavlja 23 Akcionog plana, preporuke Evropske komisije i nove izmjene zakona i četvrti dio koji govori o organizaciono-tehničkim i materijalno-finansijskim uslovima.

Na osnovu postojeće baze podataka ukupan broj javnih funkcionera ili funkcija na kraju 2013. godine bio je 3.797, od čega su 41% državni, a 51% opštinski javni funkcioneri. To je povećanje za 9% u odnosu na prethodnu godinu, a u odnosu na 2005. godinu to je 1,3 puta više.

Od ovog broja na državnom nivou 39% su funkcionerke, a na lokalnom nivou je ovaj odnos nepovoljniji, iznosi 23%. Na kraju 2013. godine samo 80 javnih funkcionera ili 2,1% nije dostavilo svoje imovno stanje. Radi se o lokalnim funkcionerima, uglavnom odbornicima i članovima raznih upravnih odbora, ukupno 54 i 26 državna funkcionera.

Novim zakonom pomjeren je rok dostave imovnog stanja za kompletnu 2013. godinu do kraja marta mjeseca 2014. godine, stoga je ovaj podatak nešto drugačiji na taj dan, tako da samo 1,3% državnih funkcionera nije dostavilo svoje imovno stanje, a 2,6 lokalni funkcioneri, zbog čega je Komisija donijela odluke da krše zakon i uputila zahtjev Sudu za prekšaje.

Imajući u vidu novu preporuku Evropske komisije i zakonsku obavezu o provjeri imovine javnih funkcionera, Komisija je angažujući raspoložive administrativne kapacitete provjerila ukupno 1.489 ili 39% javnih funkcionera, državnih 835 i 654 lokalnih i utvrdila da 14% javnih funkcionera nije prikazalo tačno stanje sa aspekta prijavljivanja nekretnina, pokretne imovine, hartija od vrijednosti, prihoda o porodičnom osnovu i dr. zbog čega su preduzete mjere u skladu sa zakonom.

Ova provjera je nastavljena pojačano i ove godine, tako je do danas kontrolisano oko 2.410 izvještaja, gdje je ovaj procenat povećan na 26% javnih funkcionera koji nije saopštilo tačno stanje, ali taj izvještaj ćete imati naredne godine.

U 2013. godinu za razliku od prethodne dvije godine, broj javnih funkcionera koji su prijavili promjenu u vrijednosti imovine preko pet hiljada je znatno veći. Ukupno 51 funkcioner, upoređujući sa prošlom godinom to je znatno više. Jedan broj javnih funkcionera, posebno novih, i dalje nalaze se u dva ili više upravnih odbora ili bordova direktora, ili u takozvanim privatnim upravnim odborima. Takvih funkcionera je bilo 11 koji su nakon donijetih odluka i pokretanja prekršajnog postupka otklonili nedostatke i izašli iz upravnih odbora.

Nakon upozorenja Komisije, javni funkcioneri koji imaju sopstvene firme prenijeli su pravo upravljanja na takozvano nepovezano lice. Radi se o ukupno 12 javnih funkcionera.

Novim zakonom o sprečavanju sukoba interesa i drugim zakonima definisana je nespojivost obavljanja više javnih funkcija. Po tom osnovu prošle godine Komisija je pokrenula postupak protiv 11 javnih funkcionera koji su uglavnom napustili jednu od dvije nespojive funkcije.

Interesantno je spomenuti da 633 javna funkcionera ili 16,7% obavlja dvije funkcije, a 126 javnih funkcionera ili 3,3% tri javne funkcije. Po različitim osnovama Komisija je prošle godine uputila organima za prekršaje, radi izricanja novčane kazne, znatno više zahtjeva, ukupno 455 zbog kršenja zakona po različitim osnovama. Takođe, odlučivala je po 1.487 inicijativa, ili 74% više od kojih po sopstvenoj inicijativi Komisije je pokrenut postupak u 80% slučajeva. Donijeto je 1.493 prvostepene i drugostepene odluke, od kojih je konstatovano da 68% krše Zakon o sprečavanju sukoba interesa po različitim osnovama. Najviše inicijativa da krše Zakon upućeno je za lokalne funkcionere, zatim za javne funkcionere koje bira, postavlja i imenuje Vlada Crne Gore, Skupština Crne Gore i za sudije.

Komisija je takođe uputila 31 zahtjev za razrješenje, suspendovanje ili izricanje disciplinske mjere javnih funkcionera sa javne funkcije, a kada su u pitanju drugostepene odluke koje su inače konačne pred Komisijom, 14 javnih funkcionera podnijelo je tužbe Upravnom sudu i tri zahtjeva za vanredno preispitivanje Vrhovnom sudu.

Kada su u pitanju pokloni, novim Zakonom primljene poklone evidentira organ vlasti kod kojeg funkcioner vrši javnu funkciju. O tome do kraja marta naredne godine

obavještava Komisiju koja spisak ovih poklona stavlja na uvid javnosti. Takvih poklona je bilo ukupno 112 kod 13 javnih funkcionera i to se sve može vidjeti na sajtu Komisije.

Sve odluke za javne funkcionere, njihovu porodicu, imovno stanje, provjere imovine, članstvo u upravnim odborima, vlasništvo u preduzećima, primljeni pokloni, donijete odluke o konfliktu interesa i kršenju zakona, presude organa za prekršaje, presude Upravnog i Vrhovnog suda i drugi podaci nalaze se na sajtu Komisije i svakodnevno se ažuriraju. To se posebno odnosi na osnovno načelo javnost i transparentnost podataka ili kako mi kažemo, otvoren prozor bez zavjesa, u čemu crnogorska komisija od svog osnivanja daje primjer u regionu.

Komisija je posebnu pažnju poklonila realizaciji utvrđenih 14 programa u granicama finansijskih mogućnosti, a takođe ona je bila otvorena i za zahtjeve za slobodan pristup informacijama kojih je bilo znatno manje nego ranijih godina.

Veoma bitno je, s obzirom na preporuku Evropske komisije, da je komisija u proteklom periodu potpisala sa 12 institucija u region memorandum o saradnji koji se veoma dobro implementira. Takođe, veoma dobra i aktivna saradnja je bila u 20 mjeseci svakodnevna sa ekspertima iz Njemačke u realizaciji IPA projekta koja je nastavljena i u prvom kvartalu 2014. godine i imala je za rezultat konkretne predloge za rješavanje nekih značajnih pitanja budućeg rada komisije.

Na kraju, iako Komisija nije imala svog predstavnika u Nacionalnoj komisiji za sprovođenje Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala u dijelu poglavlja 23, aktivno je učestvovala sa dostavom svih informacija i realizovanih programa koji su bili u njenoj nadležnosti, kao i dala puni doprinos sprovođenju nacionalne strategije i Akcionog plana za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala čiji je monitoring vršila Nacionalna komisija. Hvala vam za pažnju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Kolega Vuletić, a da se pripremi kolega Pavlović. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi gosti, gospodine Lekoviću i gospodine Đokoviću,

Mislim da nas još uvijek dobro služi koncentracija iako smo malo umorni od napornog radnog dana, pa ću pokušati u što kraćem da svoje utiske o ovom izvještaju izložim.

Kao što smo čuli, pred nama je novi, po redu 9. Izvještaj o radu Komisije za sprječavanje sukoba interesa kojeg je matični odbor, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu razmatrao još u ljetnjim mjesecima, negdje polovinom jula. Reklo bi se da je ovaj izvještaj u odnosu na prethodni obimniji i potpuniji. Apostrofirana upoređenja u odnosu na prethodne godine mogu se ocijeniti kao ohrabrujuća i bolja uz stvaranje solidne osnove za brže, djelotvornije i sadržajnije djelovanje komisije u ovoj oblasti. Čitamo iz izvještaja kao afirmativno, uspješno sproveden IPA projekat sa njemačkim partnerima, trajao 20 mjeseci, vidan napredak u ispunjavanju preporuka Evropske komisije i Akcionog plana na bazi ankete na str.119. Rejting komisije raste iz godine u godinu, urađen je i dobar propagandni materijal i veliki broj radionica i edukacija za javne funkcionere. No, i pored navedenog ostaje još mnogo problema, dilema, propusta u radu komisije koji, prije svega, proističu iz potrebe za dodatnim angažovanjem i naporima, posebno kada je u pitanju rad komisije u okviru poglavlja 23 i 24.

Polazeći od činjenice da je borba protiv korupcije i konflikta interesa sastavni dio procesa modernizacije državne i javne uprave, to zahtijeva visok nivo i stepen mobilizacije svih društvenih snaga. Komisija za sprječavanje sukoba interesa tu ima veoma značajno mjesto, jer je Konflikt interesa prva karika u lancu korupcije i ne samo to. Zakonito i pravedno ustrojstvo vlasti, obezbjeđivanje nepristrasnosti u vršenju javne funkcije, otklanjanje najmanje sumnje u objektivno vršenje vlasti, podizanje nivoa povjerenja, širenje političke kulture i podržavanje etičkih kodeksa ponašanja, uz efikasnije i kvalitetnije funkcionisanje administrativnih kapaciteta u okviru komisije je to

od velikog značaja, pa se samim kontrolisanjem funkcionera i njihovog imovnog stanja daje primjer svim ostalim kako treba ili ne treba da se ponašaju.

Apostrofiram neke dileme i pitanja. Zabrinjava činjenica da 68,4% javnih funkcionera krši zakon protiv kojeg su pokretani postupci ili inicijative za donošenje odluka. Drugo, nije mi jasno na šta se sve odnosi 1487 inicijativa, odnosno koji su po pravilu razlozi za njihovo podnošenje, jer je indikativan podatak da ih je više za 74% nego u ranijem izvještajnom periodu, ako sam ja to dobro primijetio. Kako ocjenjujete to što je doneseno 69% više odluka, ukupno 1493 u odnosu na ranije i koji su postignuti efekti tih odluka. Dalje, pokrenuli ste ogroman broj prekršaja, 455, a sud je presudio 433, od čega je izrečeno u 63,51% slučajeva kaznena mjera opomena, a svega 23,8% izrečene novčane kazne. Kako to komentarišete. Da li smatrate da se kod ovakvog blagog kažnjavanja tupi oštrica u nastojanju i radu komisije da se doslednom primjenom Zakona o sprječavanju sukoba interesa postigne odgovarajući efekat, da javni funkcioneri u cjelosti poštuju zakon.

Takođe, želim da pitam kako stižete da prisustvujete na toliko ročišta ako se ima u vidu da nijeste popunili sva radna mjesta prema Pravilniku o sistematizaciji na koji smo mi dali saglasnost. Takođe, vidim da vam je budžet isti već godinama, pa pitam da li je njime obezbijeđeno dovoljno finansijskih sredstava za funkcionisanje i rad komisije. No, i pored dilema i pitanja koje sam otvorio, analizirajući ovaj izvještaj, cijenim da je isti cjelovit i objektivan, odnosno da je na objektivan način prikazao stanje u oblasti ingerencije rada Komisije za sprječavanje sukoba i konflikta interesa, pa predlažem Skupštini da ovaj izvještaj prihvati. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vuletiću.

Kolega Pavlović, a da se pripremi koleginica Marković.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, javio sam se iz dva razloga. Prvo, koliko se sjećam, svaki dosadašnji izvještaj kako sam ja u parlamentu sam komentarisao i mislim da sam bio konzistentan u smislu iznošenja ocjena od samog početka pa do danas. To me obavezuje da ne propustim ni ovaj zadnji, odnosno prezadnji izvještaj Komisije, jer će Komisija prestati da postoji i njen posao će preuzeti Agencija za antikorupciju. Da budemo načisto, poštovane građanke i građani Crne Gore, to će se desiti tako što će svi ovi ljudi iz Komisije preći u Agenciju i nastaviti to da rade tamo u Agenciji.

Želim da kažem da je ovo jedna potpuno bespotrebna institucija. Bespotrebna je iz više razloga. Prvo, ova institucija se lažno predstavlja. Ona se u suštini ne bavi sprječavanjem konflikta interesa nego se bavi pravljenjem jedne baze podataka o tome šta poslanici i drugi javni funkcioneri imaju da prijave godišnje u skladu sa zakonom, onom dinamikom koja je predviđena zakonom, u toku svog mandata, nakon završetka mandata itd. To je jedna baza podataka koja se pravi u skladu sa zakonom, kao što sam rekao, koja bi mogla da se radi na godišnjem nivou, mogli bi da angažujemo nekoga. Mislim da budžet toga posla ne bi trebao na godišnjem nivou da prelazi desetak do dvadeset hiljada. Ovako plaćamo jednu komisiju koja troši gotovo 300.000. Ona osim toga što radi, te baze podataka, kao što smo čuli, bavi se raznim treninzima, usavršavanjima, što će reći putuje se po svijetu, čak neki od njenih čelnika su umislili da su postali eksperti, pa drugima predaju šta je u stvari borba protiv korupcije. Kao mi smo u ovoj državi tj. oni pokazali takve rezultate u borbi protiv korupcije da mogu i drugima da drže lekcije. Groteskno bi to bilo da nije tužno. Mi imamo ozbiljan problem sa korupcijom.

Nedavno, prije ove tačke dnevnog reda, svi se sjećamo, imali smo, recimo, Zakon o javnim nabavkama na koji je bio dat amandman koji je trebao taj zakon u stvari da potpuno derogira. Imamo potpuno identičnu situaciju kada je u pitanju konflikt interesa u našem pravnom sistemu. Imamo jedan zakon koji je Zakon o sprječavanju sukoba interesa i koji, gle, u jednom članu kaže da to baš ne važi za poslanike, kao

poslanici ne mogu biti u konfliktu interesa. Čak smo to čuli i u ovom domu, tumačenje da poslanici ne mogu biti u konfliktu interesa. Ko god to govori, pogotovo oni koji to govore sa ambicijom da tako izlažu neke evropske standarde, želim ih uputiti na kodeks poslanika evropskog parlamenta. Tamo je vrlo jasno rečeno da je najveća opasnost za rad parlamenta i za demokratiju u evropskom parlamentu taj potencijalni konflikt interesa u kome se mogu naći poslanici evropskog parlamenta. I u svim demokratskim državama Evrope ćete naći istu stvar. Da ne idem dalje. Imamo sada još jednu tendenciju, još goru. To je da se u ovom novom Zakonu o antikorupciji u članu 8 kaže da su, takođe, od konflikta interesa tj. od davanja izjave o tome da se nalaze u konfliktu interesa nijesu samo poslanici nego poslanici i drugi javni funkcioneri, odbornici i drugi javni funkcioneri koji rade u institucijama u kojima će to biti definisano nekim posebnim podzakonskim aktom. Nije li to ista ova situacija koju smo maloprije imali, gdje se na zakon o javnim nabavkama predlagao amandman kojim se kaže za nekakve, u stvari najveće pare, razvojne projekte ne važi Zakon o javnim nabavkama nego će to biti definisano nekim podzakonskim aktom. Nije li to derogiranje isto zakona kao u toj situaciji i ovo što piše u ovom novom Zakonu o antikorupciji?

Poštovane građanke i građani Crne Gore, to je drugi razlog zbog čega sam se javio, želim da ostane zapisano u stenogramu ove Skupštine da sam upozorio na činjenicu da ova država po pravnom okviru koji je već gotovo potpuno konstituisan, po našem pravnom okviru u ovoj državi, nema konflikta interesa. Jer, konflikt interesa je bitan za najznačajnije donosiocce političkih odluka. To je, kao što reče moj prethodnik, prvi korak prema korupciji, bilo da se taj konflikt interesa tj. da se u konfliktu interesa donose odluke u procesu javnih nabavki ili u procesu tendera, u procesu koncesija, nebitno je, ali to je prvi korak ka korupciji.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, ova ovdje parlamentarna većina je isključila upravo te 1500 funkcionera najznačajnijih u državi i proglasila da oni ne mogu biti u konfliktu interesa. Da bi bio plastičan, u cijelom demokratskom svijetu predsjednik Vlade je u konfliktu interesa kada ta Vlada, ako odlučuje o tome da li će da dodijeli posao firmi sina predsjednika Vlade, samo u Crnoj Gori je vjerovatno nekim podzakonskim aktom tipa pravilnik o glasanju na Vladi koji će biti iznad Zakona o

antikorupciji, iznad Zakona o sprječavanju konflikta interesa, tim pravilnikom će biti propisano da gospodin Đukanović može da da firmi Blaža Đukanovića da ona oprema sa rasvjetom novi autoput ili će gospodin Gvozdenović moći da učestvuje u donošenju odluke o tome da se da lokacija u zoni Morskog dobra njegovom pašenogu. I to nije konflikt interesa. Kako vi mislite, poštovane kolegice i kolege, kako mislite, poštovani građani i građanke Crne Gore da mi izađemo na zelenu granu, da zadovoljimo one uslove koji se traže od nas u okviru poglavlja 23 i 24. Mi se ozbiljno približavamo situaciji u kojoj ćemo dovesti ovaj proces evrointegracija do granice kada će Brisel početi ozbiljno da razmišlja o aktiviranju klauzule balansa.

Poštovane kolegice i kolege, ne vjerujem da nas sada gleda puno ljudi, nije javni nastup to što me motiviše za ovu priču nego želim i pored svega da apelujem na vas - nemojte saučestvovati u ovoj priči koja je očigledna namjera vašeg rukovodstva da zaustavi ovu državu jer status kvo je ono što njima omogućava krađu, a oni žele taj status kvo da što duže produže kako bi što veću krađu napravili.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Pavloviću.

Izvolite. Proceduralno.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče, što ste mi dali riječ.

Kolega Pavloviću, konstatno ovdje pominjete djecu, pominjete uvijek sina premijera. Sve što ste do sada rekli, rekli ste biće, dodijeliće se, tako će biti i donijeće se pravilnik, sve u budućem vremenu. U Skupštini ste, uvijek diskutujete, za sve što imate dokaze imaju nadležni organi, predočite dokaze, a to u budućem vremenu što govorite mislim da nema niti efekta niti smisla. Svaki put se vraćamo na isto, na pominjanje premijera i njegovog sina. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Meni je promaklo, ali u budućem vremenu govoriti o nečemu je optužba za člana porodice za potencijalna dešavanja, trebalo bi da se uzdržimo od takvih stvari. Bilo je proceduralno.

Kolega Pavloviću, uvažio sam da je kolegica bila u pravu. Onda će opet kolegica dobiti za vaše. Izvolite, pomozite mi, o čemu se radi. Neću tretirati kao komentar, dajem vam proceduralno, a ja ću odlučiti što ću dalje, obratite se meni. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, mislim da parlamenti u demokratskom svijetu služe za dijalog, a ne da se onemogući dijalog. Za to sam da otvorimo dijalog. Pominjao sam dotičnog sina dotičnog premijera zato što znam da dotični sin dotičnog premijera radi taj posao i prilično sam siguran, nije nezakonito, nijesam rekao da je nezakonito, ali sam rekao da će biti nezakonito, po mom mišljenju, po ovoj evropskoj percepciji konflikta interesa. Biće nezakonito ako gospodin Đukanović, pa ne radi se o ovome da li će gospodin Đukanović dodijeliti Blažu tu koncesiju. U to niko ne sumnja, gospodine Stanišiću. Ovdje se radi o tome što ste napravili, vi ste napravili zakonodavni okvir u kome je to u skladu sa zakonom.

Gospodine Krivokapiću, ovdje se radi, to sam više kao ilustraciju jedne tendencije koja je zabrinjavajuća. Tendencija je da se ovdje, bili smo uostalom u prilici da vidimo to na prethodnom zakonu, da se želi ozakoniti krađa, ozakoniti konflikt interesa. Ne može. To nije u skladu sa evropskim standardima, žao mi je.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Pavloviću, da vam logički obrazložim tamo đe nijeste toliko zainteresovani. Ne možete nikoga, ama baš nikoga unaprijed sumnjčiti kada to nema u svom CV-u. Molim vas, ja sam vas saslušao, kolega Pavloviću. Ako nekog od nas koji imamo dugi politički CV tako sumnjčite na osnovu prethodnog ponašanja, to ima neke logike, mene, premijera, bilo koga drugog. Ali, đecu koja nemaju takav CV, koji nemaju, što bi rekli ... ako hoćete da pričamo evropski, ne možete tumačiti unaprijed da će biti loši, tek su stupili u život. Daću vam ako treba riječ, tu sam barem tolerantan. Ali, neđe to ne mora da bude pisano Poslovníkom ili ne znam čim. To je neđe u našem elementarnom zajedničkom, rekli bi porodičnom kodu i moralnom kodu. Ima nas dovoljno da se ovdje sućeljavamo, nemojmo đecu već na prvom koraku diskreditovati kada su tek počeli da žive. Kada se desi, ili se desi ili se ne desi, onda imate potpuno pravo, to vas razumijem. Unaprijed, izvolite, imate oca, imate i strica, kako ste maloprije rekli, imaju svi ... i o tome pričajte, nemojmo đecu da uključujemo u to. Mislim da je to fer. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, poštovane građanke i građani, poštovane kolegínice i kolege,

Nisam imao ni u primisli da proglasim bilo koje od djece bilo koga od funkcionera Crne Gore, a ogroman broj, vjerujte, pretpostavljam da mi vjerujete, ogroman broj njih uopšte ne znam, da ih proglasim ovako apriori ne znam kakvim, lošim i neodgovornim. Nisam ja, gospodine predsjedniče, taj koji na djecu prepisuje stanove i ostalu nekretninu. Oni koji su odgovorni za to što ta njihova djeca ulaze u ovu političku priču, postaju značajna za sve građane Crne Gore. Jer, ako su građani Crne Gore opljačkani za neke pare, pa su onda te pare kroz korupciju nekog javnog funkcionera pretvorene u neke stanove, pa ako su onda ti stanovi prepisani na djecu, mislim da se svi slažemo da ima ogroman broj takvih primjera, onda su roditelji te djece krivi što su svoju djecu uvalili u kriminal, a ne ja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, slažemo se da ne treba đecu dirati. Bar smo se tu složili, dobro je za početak.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Počeo bih od ove klauzule balansa koju kolega Pavlović i noćas priziva kao što su je prizivali kolega Pavlović i njegove kolege iz njegovog kluba skoro cijelu godinu. Prizivajući tu klauzulu balansa, dočekujemo kraj godine. Kako je dočekujemo? Tako što Evropska unija koju vi prizivate, Evropska komisija da treba da aktivira klauzulu balansa, nešto što je sastavni dio pregovaračkog okvira, na današnji dan sa Crnom Gorom otvara četiri nova pregovaračka poglavlja i to veoma zahtjevna statistika u zaštiti potrošača, poglavlje carina i finansijske i budžetske standarde. Toliko o klauzuli balansa. Prizivali ne prizivali, Crna Gora ide naprijed ka svojim evropskim ciljevima.

Gospodine predsjedniče, s obzirom da sam se javio proceduralno, obraćam se vama. Razumijem vaše napore kada pozivate sve kolege u ovom domu i na poštovanje Poslovnika, pozivate na poštovanje moralnog koda, ali vjerujte, za nekoga je to uzaludno. Jer, da bi neko poštovao moralni kod treba prosto raspolagati sa sopstvenim kredibilitetom da bi razumio poruke koje vi šaljete. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Moramo zajedno vjerovati da su svi jednaki u dobroj namjeri. Ne možete repliku, niste nigdje spomenuti. Ja sam to, kao što vidite, standardizovao, rekao sam ... svi jednaki u toj priči. Kolega Simoviću, opet imate priliku. Vi ste prvi otvorili priču. Đeca nijesu procedura, to dobro znamo, ili bar ne bi trebala biti.

Izvolite, kolega Pavloviću, ali dajte da izađemo iz ovoga.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hoćemo da izađemo. Samo vezano za ovo što je kolega Simović rekao. Neću se vraćati na ovo što vas je pogodilo, a što mislim da ogroman broj građana Crne Gore razumije. Na njima je da procijene ko je tu bio moralan, a ko nemoralan, ko priča istinu, a ko priča neistinu, neka oni procijene.

Gospodine Simoviću, da se razjasnimo oko toga, nema potrebe da nas iz opozicije, pogotovo nas iz Demokratskog fronta prikazujete kao neke zlonamjernike koji jedna čekaju nešto da zaustave, a nije tako. Sada ću vam reći zašto nije, gospodine Simoviću.

Ne bi bili otvoreni pregovori da nije bilo Demokratskog fronta. Ko je ovdje rekao, gospodin Lukšić iza ove govornice na Premijerskom satu kada je bio premijer. Uzmite, gospodo, stenogram. Ne znam zašto ste ga vi držali, jeste li zadovoljni njime ili niste, s njegovim premijerovanjem, ali on je to rekao onoga dana kada su trojica lidera Demokratskog fronta bili tamo gdje su bili, na Zapadu i dali ključni doprinos da se tada otvore pregovori, a Zapad je vagao da li da ih otvori ili da ih ne otvori. Mi nismo, gospodo, zlonamjerni, mi smo zabrinuti. Gospodine Simoviću, mi smo zabrinuti, kao što smo bili zabrinuti i upozoravali vas da neće biti ..., pa ste nam govorili - nema šanse, vi pojma nemate. Uvažite ono što vam se dobronamjerno kaže, a ono što dolazi sa ove strane je dobronamjerno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Hajde da razjasnimo ovo. Kolega Simoviću, i ja ću manje od minut. Put u Evropsku uniju je put čitavog društva, to smo barem naučili, put čitavog društva je put u Evropsku uniju. Oni nas ocjenjuju kao čitavo društvo, a onda dijele segmente ko je šta

radio i koliko je ko dobio. Svako tu sebe može prepoznati kao ključnog, da tu ne postoji na kraju ni objektivna mjera osim jedna, institucionalna. Institucionalno taj proces suštinski vodi Vlada, pomaže Parlament, nevladin sektor i tu se negdje završava taj institucionalni dio, sve ostalo su građani koji rade, žive i pomažu da se sve to desi. Niko ne može izmjeriti koliko je tu ko doprinio bez ovako institucionalno. Normalno, i ja da sam bio premijer rekao bih da je Demokratski front doprinio i mislim da je doprinio. Vi mislite da je ključno, gospodin File je mislio da je to parlament ključno doprinio, Vlada misli da je ona, ja mislim da Vlada vuče najveći posao, sada pričam sa ovoga mjesta, da mi pomažemo, dajemo svoj doprinos, u nekim oblastima smo i ključni, ali nismo u svim i to je to. Hajmo da izađemo iz toga.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Da dam doprinos da izađemo upravo na takav način. Želim da se složim sa gospodinom Pavlovićem, sa njegovom ključnom konstatacijom i javljanju, kada je kazao da će građani najbolje procijeniti, između ostalog, i o kvalitetu i sadržaju naših jučerašnjih diskusija. Slažem se, građani oni isti kao što to procjenjuju kada se suočavamo sa njihovom izbornom voljom. Vi ste svjedoci, da nijeste u opozicionim klupama, činjenica da ste u opozicionim klupama govori kako građani procjenjuju. Imate i najnoviji dokaz kako su građani procijenili prilikom susreta sa izbornom voljom prije dva dana u Herceg Novom.

Da se složim i ja sa tom konstatacijom da je strateška prednost Crne Gore na njenom evropskom putu upravo u činjenici što 67%, posljednje istraživanje, građana Crne Gore podržava evropske ambicije Crne Gore. To govori da u tih 67% ima predstavnika i vlasti, i opozicije, i ta širina fronta u kojem se nalaze i oni koji glasaju za opoziciju i civilni sektor i Vlada i Parlament, ali moramo konstatovati da ima dosta prazne retorike. Jesmo za evropske ciljeve, ali kada treba da se usvoje neki ključni zakoni kao što su ustavne promjene, onda tada nema toga glasa koji daje tu snagu pred evropskim ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, mislim da mirnije od ovoga ni jedan ni drugi ne možete. Izvolite, kolegice Marković.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala, uvaženi predsjedniče.

Uvaženi gosti, kolege i kolegice, građani Crne Gore, prvo bih rekla jednu opasku da poslanici ipak rade i to do kasno, čini mi se, večeras.

Što se tiče Izvještaja Komisije za sprječavanje sukoba interesa, Crna Gora je radi otvaranja poglavlja 23 u pregovorima sa Evropskom unijom stvorila antikorupcijski okvir osnivanjem Uprave za antikorupcijsku inicijativu, Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Ombudsmana, Komisije za sprječavanje sukoba interesa, Državne rezorske institucije, Direkcije za javne nabavke, Komisije za kontrolu javnih nabavki, kao i najzad Nacionalnu komisiju kao kontrolno tijelo za koordiniranje rada svih institucija organa. Sav taj institucionalni okvir nije dao neke rezultate za otvaranje poglavlja 23, što se vidi iz Izvještaja Evropske komisije za 2012. i 2013. godinu. Zato je Vlada Crne Gore utvrdila Predlog zakona o sprječavanju korupcije sa predlogom da se donese u skraćenom postupku. Tim zakonom predviđena je Agencija za sprječavanje korupcije koja preuzima radnike i poslove Komisije za sprečavanje sukoba interesa i Uprave za antikorupcijsku inicijativu da bi dala bolje neke rezultate.

Što se tiče rada Komisije, ona je u 2013. godini donijela ukupno 1493 odluke, od toga 1199 prvostepenih i 294 drugostepene i utvrdila da Zakon o sprječavanju sukoba interesa najviše krše državni zvaničnici koje bira, imenuje i daje saglasnost Vlada Crne Gore.

Ono što je meni značajno i interesantno jeste vaše davanje mišljenja o postojanju sukoba interesa, jer mišljenje i obavezuje. Kao primjer ste naveli da ste po zahtjevu ministra, ne navodeći kojeg Ministarstva, dali mišljenje da državni sekretar u smislu

Zakona o sprječavanju sukoba interesa može biti izabran za predsjednika ili člana odbora direktora privrednog društva sa većinskim državnim vlasništvom. Smatram da je ovo vaše mišljenje suprotno članu 8 i 9 Zakona o sprječavanju sukoba interesa, jer je članom 8 propisano da javni funkcioner ne može biti predsjednik ili član organa upravljanja ili nadzornog organa, izvršni direktor ili član menadžmenta, privrednog društva, zatim član 9 - javni funkcioner ne može biti predsjednik ili član organa upravljanja nadzornog organa i izvršni direktor, član menadžmenta javnog preduzeća i javne ustanove ili drugog pravnog lica.

Suprotno ovom mišljenju, da državni sekretar može biti član odbora direktora privrednog društva s većinskim državnim vlasništvom, sekretar u lokalnoj upravi kao lokalni javni funkcioner ne može biti član odbora javnih preduzeća ili ustanova, privrednih društava čiji je osnivač opština.

Komisija je konstatovala da 633 funkcionera obavlja po dvije funkcije ili 16,7% od ukupnog broja javnih funkcionera, 126 javnih funkcionera obavlja čak i po tri javne funkcije ili 3,31%.

Na primjer, pomoćnik ministra, član odbora direktora na državnom nivou i odbornik, ili da je, što je .. pomoćnik sekretara Sekretarijata za zakonodavstva i član odbora direktora i javne ustanove i član Državne izborne komisije.

Na strani 93, što se tiče Evropske unije, Izvještaja Evropske komisije za period od 1.9.2012. do 1.9.2013. godine ocjene stanja i preporuke za Komisiju za sprečavanje sukoba interesa stoji da posebnu pažnju treba posvetiti provjeravanju eventualnog postojanja sukoba interesa gdje postoji rizik da javni funkcioner donese zvanične odluke i na taj način da sebi i njemu bliskim ljudima obezbjeđuje korist. Komisija nema te nadležnosti da se bavi nezakonitim bogaćenjem. Sukob interesa je predvorje korupcije.

Postavila bih pitanje: Da li je lice koje je načelnik Uprave za nekretnine u jednom gradu na sjeveru, a ujedno je i potpredsjednik opštine, u sukobu interesa? Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Zapišite, potpredsjednik opštine i načelnik Uprave za nekretnine.

Bilo bi dobro da bude usmeni odgovor, što prije, imamo kad. Sačekaćemo, pa ćemo odgovoriti na to, jer imamo još kolege Andriju Popovića i Kemala Zoronjića iz prvog kruga javljanja klubova.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore i crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Komisije za sprečavanje sukoba interesa,

Ovo se malo otrglo kontroli, ovo su uvodna izlaganja, a već ne znamo o čemu diskutujemo i kod uvodnih izlaganja nema komentara, ali evo da pokušamo da se vratimo ovome. Ja ću par napomena oko korupcije, a i postaviti par pitanja.

Korupcija, a time i konflikt interesa kao preteča ovoj pojavi je antipod vladavine prava i predstavlja ozbiljnu prijetnju demokratskim vrijednostima. Narušava ili relativizuje pozitivnu anticipaciju građana prema demokratskim principima u organizaciji društva, narušava ljudske slobode i prava i sprečava ili usporava ekonomski, kulturni, moralni prosperitet društva.

Prevenција korupcije je usmjerena na sankcionisanje nepoštovanja odredbi Zakona o sukobu interesa, pretpostavlja prije svega odgovornost prema javnom interesu i ogleda se ne samo u jasnoj političkoj volji podrške, borbi protiv korupcije, već i u podršci zakonskim i sistemskim izmjenama. Podršci institucijama i u konkretnim slučajevima postupanja po zahtjevima Komisije za sprečavanje sukoba interesa.

Zakon o sprečavanju sukoba interesa nije jedini i isključivi instrument borbe protiv korupcije. On mora biti komplementaran u ostalim propisima, prvenstveno krivično-pravnim i u tom smislu ga treba i ocjenjivati. Na određeni način Zakon o sprečavanju sukoba interesa kao pretpostavka pravednog i zakonitog ustrojstva državne vlasti je istovremeno i etički kodeks ponašanja za sve javne funkcionere, jer sadrži u sebi različite funkcionalne i organizacijske mjere koji moraju otkloniti najmanju sumnju objektivnosti vršenja vlasti.

Dvije stvari za Komisiju koje su mi upale u oči. Ova se vas tiče indirektno, dakle teško vi možete tu bilo što da uradite.

Presude organa za prekršaje u 2013. godini, pa se kaže ovako: Budva 31, Kotor 33, Nikšić 31, Ulcinj 27, Herceg Novi 27. Za razliku od recimo, Glavni grad Podgorica 14, Gradska opština Tuzi 3.

Dakle, za iste i slične prekršaje na nivou Crne Gore daleko, daleko su stroži u ovim nabrojanim opštinama Kotor, Budva, Nikšić, Herceg Novi, Ulcinj nego Podgorica, a da ne kažem za ove ostale opštine đe je taj broj rješenja još manji od svega ovoga. Trebalo bi videti kakvi su to aršini koji rukovode sudije za prekršaje u tim opštinama da različito presuđuju za iste ili slične prekršaje u Kotoru, Budvi, Nikšiću, Herceg Novom, Ulcinju, a veoma su blagi prema ovima, recimo, u Podgorici i u nekim drugim opštinama.

Druga stvar tiče se direktno vas. O tome je govorila koleginica Marković, uglavnom sada. I ja imam saznanja da lokalni funkcioneri obnašaju po dvije i više i to veoma značajnih funkcija. Kad razgovaram sa ljudima u tim lokalnim sredinama, pitam kako ih ne prijavite. Uvijek je isto, nećemo da budemo špijuni, žbiri itd. kako mi već nazivamo te ljude. Ali, svakako ne možete vi puštiti da to tako ide. Takvih primjera ima. Svi znaju za njih, a nemoguće je da vi ne znate za njih. Toliko, hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Sudovi su prije počeli raditi u Kotoru, Baru, par stotina godina, vjerovatno je to razlog.

Kolega Zoronjiću, izvolite.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

I ovaj kao i prošlogodišnji Izvještaj Komisije zaista je sveobuhvatan i pregledan, što i očekuje javnost Crne Gore kada je u pitanju oblast uređivanja odnosa i ponašanja javnih funkcionera u vršenju javne funkcije.

Potreba ovog izvještavanja je ispunjavanje preporuke Evropske komisije s ciljem stvaranja i održavanja povjerenja građana u savjesno i odgovorno vršenje javnih

funkcija od strane javnih funkcionera i sa njima povezanih lica. U Izveštaju koji smo dobili Komisija kao nezavisno tijelo posebnu pažnju je posvetila provjeri imovine i prihoda koju prijavljuju javni funkcioneri, upoređujući podatke sa državnim organima i institucijama.

U Izveštaju akcenat je dat i na mjere koje je Komisija preduzela protiv javnih funkcionera koji su kršili zakon, posebno kada su u pitanju prekršajni postupci i zahtjevi za razrješenje, suspendovanje ili izricanje disciplinskih mjera koji su upućivani organu vlasti.

Međutim, moramo uzeti u obzir da Zakon o sprečavanju sukoba interesa i nije jedini instrument borbe protiv korupcije, već je potrebno da on bude komplementaran sa ostalim propisima, prvenstveno krivično-pravnim.

Kako je u Izveštaju i navedeno, tokom 2013. godine Komisija je posebnu pažnju posvetila svojoj novoj nadležnosti, a to su aktivnosti provjere podataka o javnim funkcionerima razmjenom podataka između Komisije sa organima i pravnim licima koji raspolažu podacima o prihodima i imovini javnih funkcionera. Ova zakonska nadležnost omogućila je Komisiji intenzivnu saradnju sa velikim brojem institucija koje raspolažu podacima što sve ukazuje na preventivne djelatnosti koje sprovodi Komisija.

Ono što smatram važnim jeste podatak koji je dat u ovom Izveštaju, a to je da je sve veći broj javnih funkcionera, posebno onih u lokalnim samoupravama. Kako je u Izveštaju navedeno ukupan broj javnih funkcionera u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu, povećan je za 8.6% i na kraju prošle godine taj broj je iznosio 3.797 a od čega su 41 državni i 59 lokalni javni funkcioneri. U skoro svim opštinama povećan je broj lokalnih funkcionera i to za ukupno 129 ili 6,1%.

Znamo da su lokalne samouprave ne samo prezadužene već da imaju višak zaposlenih i da je potrebno njihovo smanjenje. Ova informacija koju ste nam dostavili govori da lokalne samouprave rade suprotno. Umjesto da smanjuju, one povećavaju broj zaposlenih.

Što se tiče podnošenja izvještaja o prihodima i imovini, od ukupnog broja 3.717 ili 97,9% javnih funkcionera dostavilo je izvještaj o prihodima i imovini za 2012 - 2013. godinu. To je, kako ste naveli, u odnosu na predhodnu 2012. godinu veći odziv za 2,1%

uključujući i povećanje ukupnog broja javnih funkcionera po osnovu novih javnih funkcija, a što nam govori o pozitivnom trendu izvještavanja javnih funkcionera.

Takođe je interesantna informacija u Izvještaju je da veliki broj javnih funkcionera i dalje podatke ispisuju ručno i to nečitkim rukopisom što posebno predstavlja probleme za obrađivače u stručnoj službi Komisije. Navedeno je da je nemogućnost i neznanje javnih funkcionera da ispunjavaju obrazac elektronskim putem glavni razlog zbog čega dolazi do grešaka u obradi podataka i njihovom očitavanju, što kasnije ima za posledicu neadekvatno objavljivanje podataka na sajtu Komisije.

Zato smatram da bi pored edukacije javnih funkcionera koje redovno organizujete bilo dobro i da Komisija ili, pak, organ koji imenuje lice, dostavlja obrazac izvještavanja sa zakonskim obrazloženjem elektronskim putem na e-mail adresu javnog funkcionera. Na taj način smatram da bi se dodatno povećao procenat izvještavanja, ali i spriječile eventualne nejasnoće oko izvještavanja. Jedna od preporuka eksperata bila je i da se preduzmu neophodni koraci kako bi se predstavila i definisala obavezna elektronska forma izjave i elektronsko stanje takvih formi. Na taj način bi javni funkcioneri mogli da popune sve relevantne informacije internetom i podaci bi se automatski čuvali u registru bez ručnog prekucavanja. Izgovor pojedinih javnih funkcionera za nepoznavanje korišćenja računara i interneta ne može biti opravdanje s obzirom da se danas nijedan oglas za slobodno radno mjesto ne raspisuje a da se pored ostalog ne traži poznavanje rada na računaru. Posebno kada su u pitanju konkursi za rukovodeća radna mjesta.

Na kraju, poslanici Bošnjačke stranke će podržati ovaj izvještaj. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odnos lokalnog i državnog ... “povika na vuka a lisice meso iju”. To je neđe postalo u toj silnoj povici koja ne treba da usahne, ali lisice prolaze odlično. Hvala.

Imamo još dvoje prijavljenih, kolega Labudović i kolegunica Filipović. Ona je odustala, onda će je zamijeniti kolega Pešić.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Unaprijed se izvinjavam koleginicama i kolegama. Znam da mi ovog momenta brojite sve do čukundjeda, ali nijesam ja birao dinamiku današnje rasprave.

Pravo da vam kažem, da se javim nije me inspirisao sam Izvještaj koji je isti kao i prošle godine i pretprošle itd. Međutim, neke stvari i neke polemike koje su se ovdje čule i odvijale su me podstakle da se i ja osvrnem na neka pitanja, prije svega o sinovima i očevima.

Svaki sin na ovom svijetu, bez obzira ko mu je otac, ima sva prava kao i svi drugi, a samim tim i sve obaveze. Kad ste branili određene sinove, morali ste da imate na umu, gospodo, da su i naši sinovi pod lupom javnosti i to ne samo kad su biznismeni i kad su u stanju da donose odluke i da donose pare, već i kad su maloljetni. Matični brojevi, njihov socijalni status, školski, sve stoji na sajtu, pri čemu se, ja sam duboko u to uvjeren, gospodine predsjedniče, ozbiljno krše njihova ustavna prava, jer ja sam se opredijelio da budem ovo što jesam, unaprijed svjestan svih obaveza, svih nepogodnosti i pogodnosti pozicije u kojoj jesam, ali moj sin nije, nit je moja supruga, nit je moja kćerka, nit moj bilo ko. I nije red, prije svega mene kao oca da eventualno zloupotrijebim činjenicu da imam djecu, pa da one moje nepodopštine razvlačim na širu porodicu da bi izgledale što manje, ali takođe nije fer ni od države da apriori sumnja da je moj sin, samo zato što je moj, unaprijed stvoren za kriminalca i unaprijed stvoren za mešetara.

Teško je u Crnoj Gori koja je mala, u kojoj svi svakoga znaju, u Crnoj Gori koja je do juče živjela u jednom društvenom stanju uravnilovke gdje smo mi svi manje-više bili jednako siromašni, danas tolkovati o nečijem bogatstvu. Ali, isto tako ne treba da zaboravite, mi smo svi svjedoci kako je ovo krenulo i kako se od džempera stiglo do listera, i kako se od bicikala i od raspalih tristaća stiglo do mercedesa najnovije klase. Svako o svakom sve zna.

Ono što je po meni mnogo važnije, ono što neće riješiti ni Komisija za sprečavanje konflikta interesa niti agencije sjutra, jeste vrijeme. Pogledajte, gospodo, po okruženju. Svi oni koji su mislili da su nedodirljivi, da im je sve do mora ravno i da mogu

koliko mogu i dokle mogu, danas se nalaze s one strane brave. Taj proces neće mimoići ni Crnu Goru.

Sad da se vratim na Izvještaj.

Ovdje je takođe govoreno o izuzimanju obaveze poslanika i odbornika da daju izjavu o konfliktu interesa prema novom Zakonu o antikorupciji. Ja sam sa kolegom Slavenom pokušao da to popravim i znate šta mi je rečeno - to ćete vi u okviru Skupštine, imate etički kodeks. Tačno je da imamo etički kodeks, ali i tačno je da zakon mora da važi jednako za sve, jer je bilo, biva i biće, da ne idem daleko u budućnost, slučajeva da naročito odborinici, a od toga nijesu pošteđeni ni poslanici, odlučuju i donose veoma krupne odluke koje se direktno tiču njihovih ličnih interesa. I to nije sramota. Mi smo isto građani ovdje, ali je pošteno reći - kolegice, kolege, predsjedniče, ja o ovome ne mogu da dižem ruku jer se to tiče ili mene ili moje porodice ili moga bratstva ili ne znam koga sve. I to je moralo da stoji kao obaveza, ali na žalost, nije taj amandman prošao.

Još nešto, gospodine predsjedniče, i dalje imam dilemu. Što sam duže poslanik, ta dilema mi je sve veća. Kome mi zapravo kao javni funkcioneri podnosimo izvještaj o svom imovinskom stanju? Komisiji ili javnosti? Ako ga podnosimo Komisiji, što duboko pozdravljam i smatram našom svetom obavezom, to treba da bude podatak Komisije, a postoji Zakon o slobodnom pristupu informacijama, pa svako u ovoj državi, bio on novinar, bio odičan građanin, drugi funkcioner, šta god, ima pravo da dođe kod vas i da traži podatke o mom imovinskom stanju i o stanju moje porodice. Ovako dolazimo u situaciju da pravimo svojevrstan voajerizam gdje se javnost izživljava, naročito onda kad se potkrade graška u prezentiranju tih podataka zbog čega sam protiv isključive odredbe da se to mora podnositi elektronskim putem, jer je to mnogo sklonije hakovanju od ovog papira, onda se od toga pravi čitava novinarska vrteška.

Spreman sam u svako doba da odgovaram za svaki svoj čin, za sve što sam stekao i nijesam stekao kao javni funkcioner. Za sve gdje sam se izjasnio, a bio u sukobu interesa i tome slično. Ali, nijesam spreman i do kraja ću se boriti protiv toga da neko po Crnoj Gori tjera sprdnju sa time imam li ja pet hektara imovine gore u vrh Šekulara iznad 1500 m, koja više ni poreskoj obavezi ne podliježe, da bi mi to osvanulo da imam pet hiljada hektara imanja, i tačka. Gospodo, o nama je riječ, o našem obrazu i

o našem dignitetu, prvo pojedinačnom a onda kolektivnom. Ako ova država, ako ovi građani nemaju povjerenje u funkcionere koji biraju onda je ovoj državi presuđeno unaprijed. Dozvolite da, ako ništa drugo, startujemo kao časni i pošteni, pa ako se dokaže suprotno, javno na stub srama i nikad više u politiku. Ali, nemojmo unaprijed i nemojmo žmuriti, što je još gora varijanta, pred činjenicom da ima mnogo nas ravnopravnih, a neki su mnogo, mnogo ravnopravniji od nas, gospodine predsjedniče. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Imamo sad već troje prijavljenih. Ostalo je dvoje, kolega Pešić i javio se ponovo za riječ kolega Pavlović, ali ovaj put ne kao Demokratski front, nego kao poslanik Pavlović.

Da čujemo to, pa da pomalo svodimo, ako hoćemo.

Prvi put je bilo u ime Kluba.

Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvažena gospodo Leković i Đoković, dragi građani, dame i gospodo,

Izborom predsjednika i članova Komisije na jednoj od skupštinskih sjednica održanoj protekle nedjelje stvoreni su uslovi za raspravu o Izvještaju o radu za 2013. godinu. Ono što je činjenica, a nije dobro, jeste da je mandat prethodnoj Komisiji, predsjedniku i članovima, prestao krajem jula tekuće godine i za sve to vrijeme postojao je vakuum u primjeni Zakona o sprečavanju sukoba interesa koji je Komisiji propisao nadležnost za vršenje nadzora i kontrole djelovanja javnih funkcionera s ciljem da se

spriječi sukob privatnog i javnog interesa. Mislim da je vrijeme od 10 godina koliko postoji ova Komisija i njenih devet godišnjih izvještaja o radu u solidnoj mjeri podiglo nivo povjerenja u kvalitet njenog rada. Ipak, Evropska komisija u dijelu Izvještaja o napretku koji se odnosi na oblast sprečavanja sukoba interesa kao problem vidi to što naš sistem provjere izjava o imovini i prihodima nije efektan.

Takođe, u Izvještaju se ističu zabrinjavajuće činjenice da preduzete sankcije nijesu odgovarajuće što u praksi znači da prekršajni sudovi dosuđuju funkcionerima kazne koje su ispod propisanih Zakonom o sprečavanju sukoba interesa. Povećanju nivoa povjerenja javnosti u legitimno i nepristrasno vršenje javnih funkcija najviše mogu doprinijeti sami javni funkcioneri. Dovoljno je imati uvid u prilog Izvještaja o radu Komisije za 2013. godinu i zaključiti da postoje propusti javnih funkcionera koji se odnose na nepredate izvještaje o prihodima i imovini. Podaci u tim izvještajima su često nepotpuni, ali postoje nažalost i slučajevi gdje su neki od podataka u izvještajima i netačni.

Od ukupnog broja javnih funkcionera 345 ili 8,9% nije do ostavljenog roka dostavilo svoje imovinsko stanje i prihode za prethodnu godinu što predstavlja osnov da bi Komisija uopšte mogla da radi po tim izvještajima, a zainteresovana je javnost da ima mogućnost da preko web stranice Komisije izvrši uvid u neke od podataka.

Ipak, ovim Izvještajem postignut je određeni cilj, da se Skupština Crne Gore ali i šira javnost upozna o radu Komisije za sprečavanje sukoba interesa u 2013. godini kao i da ukaže na pojave i probleme koji se odnose na značajnu, a istovremeno bitnu oblast uređivanja odnosa i ponašanja javnih funkcionera u vršenju javne funkcije, ali i ispunjavanju preporuka Evropske komisije usmjerenih na poboljšanje zakonodavnih i drugih mjera u ovoj oblasti s ciljem stvaranja i održavanja povjerenja građana u savjesno i odgovorno vršenje javnih funkcija od strane javnih funkcionera i sa njima povezanim licima. Cijenim preporuke Evropske komisije o ovom pravcu, međutim, smatram da bez obzira na to ko vrši monitoring nad njihovim radom, javni funkcioneri u svakom trenutku moraju da obavljaju svoje javne funkcije savjesno i odgovorno radi sebe i radi građana i institucija koji su ih birali na te odgovorne pozicije. Ono što je ohrabrujuće jeste podatak iz Izvještaja da prvi put u 2013. godini procenat onih koji

pozitivno ocjenjuju rad Komisije je veći od procenta onih koji taj rad ocjenjuju kao loš. Naime, od 42% onih koji su u 2009. rad Komisije ocijenili kao veoma loš i loš, došli smo u 2013. godinu do procenta od 27,80%. Istovremeno, pozitivan rast je za isti period zabilježen sa 13% na 35,5%, još uvijek malo, ali napredak postoji.

U predmetnom Izvještaju Komisija je kao ograničavajući faktor navela nedostatak kadrovskih i finansijskih kapaciteta. Taj problem kao lajt motiv se provlači kroz dobar dio Izvještaja. S obzirom na to postavio bih pitanje gospodinu Lekoviću.

Kako komentarišete činjenicu da ste i pored toga što vam fali osam zaposlenih po postojećoj sistematizaciji radnih mjesta ipak uspjeli da, citiram dio Vašeg izvještaja sa stranice 9: "Sa postojećim kapacitetima obavljani su svi poslovi i obaveze"?

Takođe, kako uspijevate da završite pozitivno poslovnu godinu ako ste od traženih 422 hiljade i nešto eura iz budžeta naše države dobili 272 hiljade, govorim o 2013. godini? Očigledno da imate problema sa nedovoljno odobrenim sredstvima što je prepoznala i Evropska komisija koja u dijelu svog Izještaja kaže: "Budžet, osoblje i IT struktura moraju biti na boljem nivou kako bi Komisija mogla na adekvatan način da sprovodi zakon." Kao što maločas rekoh, iz godine u godinu raste povjerenje u rad Komisije, takve su i moje impresije i ja ću podržati ovaj Izvještaj. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Konstatujemo da smo se primakli evropskom standardu u jednoj stvari. Preko 30% je dama u Parlamentu. Kad se muka dijeli više ih je nego kad se dijele funkcije. Hvala koleginicama što duže izdrže od kolega.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Poštovane kolegice i kolege, poštovana javnosti,

Zaista se izvinjavam i znam da vas na izvjestan način zlostavljam i ovim drugim javljanjem, a i uopšte javljanjem u ovaj kasni sat. Nije moja krivica što raspravljamo u 9.20 h...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nije drugi put, šesti put je.

KOČA PAVLOVIĆ:

U svakom slučaju sto puta manje nego Vi.

Nije moja krivica što raspravljamo u 9.20h, mislim da bi bilo bolje da smo ujutro nastavili, ali to nije u mojoj nadležnosti.

Ja želim samo još jednom, poštovane kolegice i kolege, da podcrtam. Da smo onaj vaš amandman, gospodine Jeliću, usvojili i da je on postao sastavni dio Zakona o javnim nabavkama, znate li kad bi zatvorili poglavlje 5? Na kukovo ljeto. Morali bi ga izbacivati. Naravno, nakon što bi ga izbacili posle bi mogli da razmišljamo o zatvaranju. Dakle, ovo što govorim, ne govorim bez veze. Da podsjetim one koji nijesu gledali ili nijesu bili prisutni. Dakle, imali smo Zakon o javnim nabavkama i bio je jedan amandman koji je govorio, e ovaj Zakon o javnim nabavkama ne važi kada su u pitanju takozvani razvojni projekti koje će Vlada proglasiti kao razvojne projekte, a onda će cijela procedura javnih nabavki biti ne u skladu sa zakonom, nego u skladu sa podzakonskim aktom. Potpuno je jasno da se mislilo na velike projekte i potpuno jasno je predsjednik Parlamenta prepoznao da se radi o velikim parama i rekao tu ključnu rečenicu, pa javne nabavke, to je sistem javnih nabavki, osmišljava se da spriječi

korupciju kod velikih para prvenstveno, a onda i kod malih para, ali prvenstveno kod zbog velikih para. E pa, sistem sprečavanja sukoba interesa se osmišljava da spriječi korupciju prvenstveno kod visokih funkcionera. I kod onih niže pozicioniranih, ali prvenstveno kod visokih.

Želio sam da vam ukažem na sledeće. Mi smo na kraju zaokružili zakonodavni okvir kada je u pitanju taj aspekt antikorupcijske legislative koji se tiče sprečavanja sukoba interesa, na način da smo isključili preko 1000 funkcionera, ili trećina ili gotovo polovina svih funkcionera će biti isključeni. Neće moći da budu u konfliktu interesa, to jest neće biti uopšte kontrolisani od strane zakona.

Ja sam želio da vam ukažem na to da zbog toga što tako radimo, imaćemo ozbiljne probleme sa pregovorima u poglavljima 23 i 24 i do granice da zaista provociramo te ljude iz Brisela da aktiviraju tu klauzulu balansa. Evo, to sam želio da kažem.

Više puta u zadnjih nekoliko godina oni nam naglašavaju da ovaj drugi dio posla, to jest jedini dio posla koji radi Komisija, a to je vođenje ove baze podataka o imovini funkcionera, da to treba raditi na način da se pojačaju istražni kapaciteti Komisije, da ona provjerava da li je to istinito prikazano ili se radi o neistinama. Mislim da svi u Crnoj Gori znamo i vi ovdje svi znate do koje mjere nijesu tačni, nijesu potpuni podaci koji se nalaze tamo. Nemojte više da otvaramo priču o tome, nećemo niđe mrdnuti ako se budemo stalno na tome prvom koraku sukobljavali. Dajte da napravimo dijagnozu.

Nije tačno to, to prosto nije tačno. Znači, postoji i imamo problem sa neopravdano stečenom imovinom kod jednog broja funkcionera. Vi odbijate da kriminalizujete, to jest da to stavimo u Krivični zakon, iako to traže svi sa Zapada od nas i to je naša međunarodna obaveza s obzirom na međunarodne konvencije počev od one Ujedinjenih nacija pa zaključno sa onim dogovorom u okviru Pakta stabilnosti koje je pokojni kolega Šturanović kao ministar pravde potpisao u Briselu 2005. godine. Razumijete, mi smo obavezni da to uradimo.

Kada to uradimo, mislim da bi bilo primjerenije da se ova baza podataka vodi u Specijalnom tužilaštvu. Neka provjeravaju ko skriva imovinu. Evo sad ću vam reći. Sad

ću vam dati jedan, da kažem, izazov, vama iz Komisije. Ja ću to da provjerim. Dobio sam već neke podatke.

Imate u Plavu direktorku koja je već osam godina direktorka u Centru za socijalni rad. Ima ozbiljno uvećanu imovinu, koju je po svemu što sam uspio da saznam, a i od ljudi iz Plava, stekla na neobjašnjiv način. Niti je naslijedila nešto, niti je prodala neku dedovinu itd. Koliko sam ja dobio podatke, ona ima dvije do tri kuće, jednu u Podgorici, jednu pravi u Šušnju, jednu ima blizu itd. Čak sam čuo priču da ima i stan u Nišu. Ja ću to da provjerim. Evo, vas čekam, provjerite ako smijete. Mislite li da je to normalno? Da neko ko u takvom sjeveru, ovakvom kakav imamo u ovoj Crnoj Gori, opustošenom, osiromašenom sjeveru, u tom malom Plavu, sa mjesta direktora Centra za kulturu za osam godina uspije da pribavi protivpravnu korist i da napravi dvije-tri kuće. Nemojte više ovo da radite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Jeliću, pomenuo Vas je, ali nije nužno.

Dozvoliću Vam, nego pokušavam da Vas odgovorim, što bi rekli.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Kolega Pavloviću, u kontekstu vaše diskusije vi ste maloprije i mene pomenuli u vezi onog amandmana o javnim nabavkama.

Dakle, kao podnosioci tog amandmana moje kolege i ja pokazali smo odgovoran odnos prema Zakonu o javnim nabavkama koji je zaista značajan zakon, i vi ste pomenuli koliko taj zakon je značajan u pregovorima sa Evropskom unijom. Upravo kao odgovorni ljudi, da nebismo doveli u pitanje da taj zakon nema prohodnost u Parlamentu, mi smo saopštili našu odluku kako smo je saopštili. Prema tome, ne vidim

ništa loše u tome što smo tako postupili. Naprotiv, to je jdan zaista odgovoran odnos prema jednom veoma važnom sistemskom zakonu kao što je Zakon o javnim nabavkama.

Naravno, složićemo se svi, a to smo više puta pomenuli, naročito u Odboru za ekonomiju, budžet i finansije kad pričamo o ovim zakonima, da sve ono što ima elemente određene kršenja zakona ili eventualne nepravilnosti u sistemu javnih nabavki, da treba to na neki način ispravljati, a tamo gdje su utvrđene zaista neke povrede tih zakona, da se takvi slučajevi procesuiraju. Tu nema ništa sporno. Prema tome, mi smo pokazali jedan odgovoran odnos i ja kao predstavnik predlagača toga amandmana sam se u potpunosti složio sa predsjednikom našeg poslaničkog kluba. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Nema spora među vama, ali izvolite.

Ja volim bar da završimo sa saglašnošću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala kolegi Kaluđeroviću, mislio sam na Centrar za socijalni rad u Plavu. Rekao sam nekoliko puta Centar za kulturu. Centar za socijalni rad u Plavu, osam godina direktorica, da ne pominjem ime.

Gospodine Jeliću, evo ovako, zbog javnosti, ako nas iko sada gleda. Znete o čemu se ovdje radi? Da smo usvojili vaš amandman, ponavljam, mi bismo imali otezanje pregovora u poglavlju 5, sigurno. Pretpostavljam da bi imali insistiranje sa strane Brisela o tome da se to ukloni. Mi bi se jogunili, to jest vi bi se jogunili, što obično i radite, pokazujući, da kažem, svoj autoritet i na kraju bi morali maći. Ali, tih pet, tri ili

sedam mjeseci koliko bi izgubili, pretvoreni u eure su 50, 70 ili tako nešto hiljada eura, koliko bi otišlo pregovaračkoj grupi za to poglavlje za taj period. Valjda vama ne moram da pričam o tome.

Prema tome, poštovane građanke i građani Crne Gore ovo je jedan pragmatični potez, i pozdravljam ga. Ali, samo da vam napomenem, vi ste predložili amandman, predstavnik takozvanog predlagača je bio apologeta što se tiče sadržaja. Posle kad ste ga povukli, on je rekao super je što ste ga povukli. Šta god da ste uradili, on bi rekao da je super. Šta god da ste uradili.

Ovdje se radi o tome, da za ovoliko, što bi rekli, mogli ste da bacite 50 ili 100 niz vodu. Ne vaših para, ne mojih para, ne para gospodina Krivokapića, nego para ovoga naroda. Ima li ovaj narod toliko para da vi možete tako da odlučujete, da se nije uzjogunio? Nemojte zamjeriti, predsjednik Parlamenta prođe i odoše 100 hiljada niz vodu. I onda bi pet mjeseci se natezali, pa posle pet mjeseci bi to makli. Zato je to bitno, gospodine Jeliću. A da ne govorim koliko je bitno u poglavljima 23 i 24 nemati ovo što ste vi stavili u zakone koje ste već stavili. Znači, ova opstrukcija ozbiljna koju ste vi ugradili u ove zakone koji se tiču konflikta interesa, ta ozbiljna opstrukcija će nas koštati možda i milion.

Prema tome, ja kad govorim, ne govorim zbog političkih poena, jer sumnjam između ostalog da nas sad u ovome trenutku bilo ko gleda, niti govorim da bi pravio politikantsku priču, nego govorim iz vrlo pragmatičnih novčano iskazivih razloga.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Pavloviću.

Rado bih ... 50 - 60 hiljda ako bi to bila jedina šteta. Tvrdim Vam da je mogla da bude i milijarda, zavisi koji je projekat u igri, jesu li elektrane. Moglo bi da bude nemjerljiva šteta. Mogla bi svaka ulica da se proglasi da je razvojni projekat. Ali, otom - potom. Uradili smo to zajedno i to je uspjeh zajednički.

Izvolite, kolega Simoviću.

Hoćem, hoćemo, glasaćemo sada.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Očigledno da smo se za kratko vratili na zakon koji je već prošao i gdje smo postigli visoki konsenzus, Zakon o javnim nabavkama. Otvara se ponovo priča o tom čuvenom amandmanu poslanika DPS-a koji je bio predložen, pa prihvaćen od predlagača, pa eto uhvaćeni su u nekoj nečasnoj namjeri, pa je povučen, i evo spasa za Crnu Goru i po pitanju poglavlja 5 i ukupnog evropskog puta.

Ja mislim da smo se mi ovdje pogrešno razumjeli. Mi smo povukli taj amandman ne odustajući od ideje da to pitanje, da tu ideju ubrzanog razvoja, ne pitanja kako uzeti novac od poreskih obveznika, od građana Crne Gore, nego kako povećati društveni proizvod u Crnoj Gori kako bi novca bilo više za sve, ubrzani razvoj. Naše je odustajanje potreba da tu ideju na jedan precizniji, adekvatniji način pravno stipuliramo, smjestimo tu ideju u okviru ovoga zakona, u okviru možda nekog drugog zakona, ali mi od te ideje suštinski ne odustajemo... Naprotiv, naše ideje su bile usmjerene u pravcu efikasnijeg i bržeg ekonomskog razvoja, realizacije određenih strateških projekata. Kada dođemo do konkretizacije te ideje, onda ću vam dati malo više informacija i vjerujem da ćemo se u najvećoj mogućoj mjeri i složiti šta je bila u osnovi suština te ideje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovoriće predsjednik.

Ima ozbiljnih teoretičara ekonomije koji kažu da je najveći razvoj bio... u robovlasničkom sistemu. Bilo je najmanje zakona, nije bilo nikakve prepreke i najviše se gradilo. Naravno, da je taj sistem bio dobar ne bismo došli do demokratije, a demokratija leži na vladavini prava, a vladavina prava na zakonu.

Kolega Pavloviću, pomozite mi sada, odgovorio sam ja kolegi Simoviću. Odgovoriće vam kolega Simović opet.

Da čujemo.

KOČA PAVLOVIĆ:

Nemate vi pravo, tako mislim da je po Poslovniku, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Jeste po Poslovniku, vi ste imali izlaganje a on je imao komentar.

KOČA PAVLOVIĆ:

Samo da se nadovežem na vas, najefikasniji sistemi u istoriji. Mislim da upravo ta efikasnost kojoj vi težite govori o prirodi ovog sistema koji je do sada, kada su u pitanju te stvari, kada je u pitanju korupcija i ostalo, bio vrlo efikasan u smislu o kojem ste vi govorili.

Dakle, kolega Simoviću, demokratija je dosta spora, troma, ali demokratija jeste cilj naš kome težimo, makar tako mislim. Mi težimo tome. Što se tiče vaših namjera, nijesam baš najsigurniji, u stvari vrlo sam skeptičan. (Upadica) Pa dobro, kolega Stanišiću. Što se tiče efikasnosti uopšte ne mogu da shvatim vašu rečenicu, vi se ponosite onim što ste predložili, vi ste ponovo to predložili. To je suprotno evropskom standardu, gospodine. Žao mi je, stvarno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Lekoviću, hoćete li završnu riječ? Izvolite, završna riječ.

SLOBODAN LEKOVIĆ:

Iskoristio bih završnu riječ da odgovorim na neka pitanja. Neću spominjati imena, znam Poslovnik, ali da ne ostanemo ovdje bez nekih odgovora. Oni koji ne budu dobili odgovor možemo to i naknadno poslati svakom poslaniku.

Zahvaljujem se na sugestijama, predlozima. Bilo je dobrih, afirmativnih diskusija, ali samo ukratko da idemo dalje.

Zašto je bilo toliko inicijativa, vidjeli ste 68%? Počela je provjera imovine, to nije bilo prije, i umrežavanje podataka. U septembru je rok prema Akcionom planu a sada je Evropska komisija smanjila to na jul da se uvede automatska baza podataka i

elektronski sve da se dostavi, to da znate. Prekršaji, 450 prekršaja, 63% opomene. Imali smo razgovore sa Vijećem za prekršaje, htjeli smo i prilikom izrade zakona da utičemo na to, čak i ona dva mjeseca koja su rok. Kada dođete do saznanja da je javni funkcioner prekršio zakon imate samo dva mjeseca rok i gotovo je to i prođe sve. Vidjeli ste, dobro ste primjetili, puno ima opštinskih sudova za prekršaje koji samo godinama opomene izriču. Posebna grana vlasti je, rekli ste maloprije, mi ne možemo da na to utičemo, ali smo dali podatke da se o tome može razgovarati. Ne mislim da ova institucija ne treba nikome, naprotiv. Ako ste dobro pogledali ovaj izvještaj i mišljenje Evropske komisije, Sigme, eksperata evropskih, da je uzlaznog trenda, ili anketu što je ovdje istaknuto da je sve to u uzlaznom trendu, ali ne možete preko noći to završiti. Molim vas, mislim da smo ovo rspravljali dva-tri puta do sada. Ovdje se daju i preko nevladinih organizacija i preko medija, stalno, uporno atak na Komisiju za sprječavanje sukoba interesa da je ta institucija koja maltene treba da hapsi, da istražuje, da šalje u zatvor i tako dalje. Vi ste i sada usvojili izmjene Zakona i tamo nemate to, nemate nezakonito bogaćenje i nemojte molim vas da istražiteljsku funkciju dajete ovoj komisiji. Ona to nije. Ona je, prije svega, preventivna i ima korektivnih elemenata i jeste to jedna karika u lancu borbe protiv korupcije, i jeste to predvorje korupcije, i ako zarđa ta karika u tom lancu dolazimo onda do korupcije. Ako i to zarđa dolazimo onda do kriminala, ako to zarđa dolazimo do organizovanog terorizma. E, ne želi Crna Gora valjda i mi svi da smo tu. Sve karike moraju biti dobre da bi lanac bio dobar i pustite da svako radi svoj posao.

Dalje, da li može biti sekretar u opštini ujedno i član borda direktora? Ne može. Član 91 Zakona o lokalnoj samoupravi to ne dozvoljava.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, pitanje je bilo potpredsjednik opštine i direktor katastra.

SLOBODAN LEKOVIĆ:

Bilo je i to, i potpredsjednik opštine i načelnik, imamo takvih slučajeva, ima da je potpredsjednik opštine ujedno i sekretar sekretarijata. Što se tiče mene, pošto se radi o republičkom funkcioneru i opštinskom funkcioneru, mislim da on to može jer to ne zabranjuje ovaj zakon, ali je Komisija kolektivni organ i molio bih da se dostavi taj zahtjev za mišljenje da se vidi da li je on tamo. Mora se kazati, ne može na dva mjesta zarađivati platu, mora da je negdje volonter i tako dalje.

Dalje, sa dvije funkcije, tri funkcije, može da bude po zakonu, pomoćnik ministra, član borda direktora i odbornik. Nigdje ne piše da je to nespojivo . To vi usvajate, to ste vi usvojili .

Više je bilo kazni za lokalne funkcionere. Jeste, 60% su lokalni funkcioneri i član 91 Zakona o lokalnoj samoupravi upravo je najviše i najopasniji i on se proširio sada i najviše će biti tu prekršaja i ubuduće pogotovo sada kada su se nove opštine pojavile, novi funkcioneri u 12 opština.

Neko je rekao edukacija. Pogledajte ovdje na str. 106-109, na tim edukacijama, to je preporuka Evropske komisije da se mora edukacija vršiti kod javnih funkcionera. Vršiti se i za poslanike pa mnogi ne dođu, vršiti se za sudije i za tužioce i za lokalne funkcionere. Kasni se sa ovom komisijom. Zar ne mislite da sada ne bi trebalo sa ovim novim izmjenama, imate nekih 15 ograničujućih faktora za javne funkcionere i dosta strožije, sada vršite edukacije javnih funkcionera i po opštinama i u državnim organima. To ćemo da radimo, to je naš zadatak. Nisu to neki, već pogledajte ocjene nakon toga, svaki funkcioner daje ocjenu da li je dobar bio predavač, od 1 do 10, vidjeli ste na str. 106-109, prosječna ocjena 8,5. Tu dolaze eksperti iz drugih država sa kojima imamo potpisan memorandum o saradnji, prenose svoja iskustva iz Hrvatske, Srbije, Albanije, Rumunije, Bugarske i sa svima, a to je jedna od osnovnih preporuka - prvo se uvežite u regionu, pa onda ćete u Evropu.

Podaci na sajtu. Osnovna snaga svih organa za borbu protiv korupcije, prije svega ove komisije je javnost i transparentnost podataka. Na skринingu u Briselu postavio sam to pitanje - da li treba objaviti podatke i do kojeg nivoa. Odgovorili su ovako...(prekid)...javni funkcioner. Konflikt interesa i korupcija, prekršaji koji se dese i imovina ide ispred zaštite podataka o ličnosti. Najnovija je to presuda Vrhovnog suda, kada su kolege iz Agencije za zaštitu podataka o ličnosti pokrenuli protiv nas postupak i išlo se do Vrhovnog suda i Vrhovni sud je upravo poništio tu njihovu presudu i potvrdio ovu našu.

Na kraju da kažem, podaci koji su istaknuti u ovom izvještaju i odluke koje su donijete po različitim osnovama su mnogobrojne i upozoravaju na odgovornije ponašanje pojedinih javnih funkcionera u ovoj oblasti u narednom periodu. Vidjeli ste ovdje da ima i poslanika, neka se svako zapita. Sada će Komisija kada bude počela, između ostalog i ima nekoliko odluka, preko 100 je pripremljeno, među njima i poslanika. Treba istaći da se osnivanjem Komisije stvorila dobra osnova za praćenje i evidentiranje imovnog stanja i drugih značajnih podataka javnih funkcionera u Crnoj Gori i njihovo ponašanje kada je u pitanju sukob interesa kao početni oblik korupcije. Znatno veći broj javnih funkcionera se sve više odgovorno ponaša kada su u pitanju odredbe Zakona. Međutim, postoji još uvijek jedan broj javnih funkcionera, na sreću sve manji, koji žele zadržati postojeće stanje koristeći, između ostalog, do sada još uvijek slabe sankcije, manja ovlašćenja i nadležnost Komisije i često krše zakon.

Usvajanjem novih izmjena i dopuna Zakona o sprječavanju sukoba interesa i do kraja sprovođenje preporuka Evropske komisije znatno su povećana ograničenja za javne funkcionere i sankcije, a i nadzorna uloga i ovlašćenje Komisije, koja će uz jačanje administrativnih kapaciteta i uvodjenjem automatske baze podataka doprinijeti

još jačem i odgovornijem zadatku koji se postavlja pred ovom nezavisnom institucijom koju je osnovao ovaj parlament i dati svoj puni doprinos za ispunjavanje uslova za ulazak u Evropsku uniju. Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, gospodine Lekoviću.

U 2014. smo se dogovorili da glasamo o Izvještaju za 2013.

Stavljam na glasanje Izvještaj o radu Komisije za sprječavanje sukoba interesa za 2013. godinu.

Za, protiv, uzdržani. Izvolite.

Hvala. Glasala su 44 poslanika, 38 za, tri protiv, tri uzdržana.

Konstatujem da smo izvještaj usvojili. Hvala vam.

Ovim smo zatvorili drugu šednicu.

Četvrta je ostala sa dva zakona otvorena, ako bude političkog dogovora i potrebe da se o tome odluči, Zakon o zdravstvu i Zakon o medijima. Odloženo je na zahtjev predlagača u oba slučaja. Ostala je otvorena sjednica.

Mi nastavljamo sutra, mislim da prešedavam punih 11 sati, od Kolegijuma pa na ovamo.

Hvala vam, kolege, na strpljenju, odradili smo dosta posla danas, vidimo se sutra u 12. Tražile su kolege iz DPS-a da počnemo u 12 časova zbog drugih obaveza. Hvala.

